

KOLFBANEN

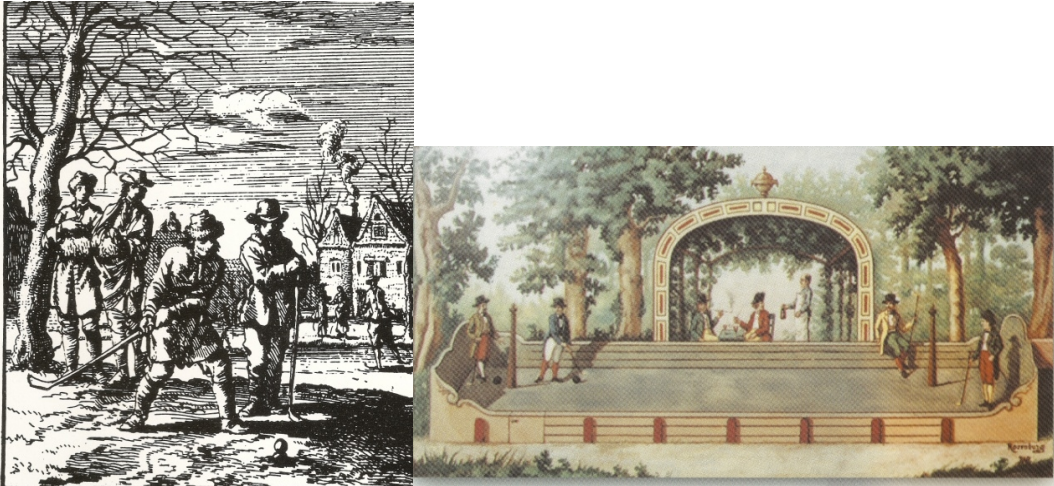
in de 17e – 21e eeuw

Samengesteld
door Dirk Spijker

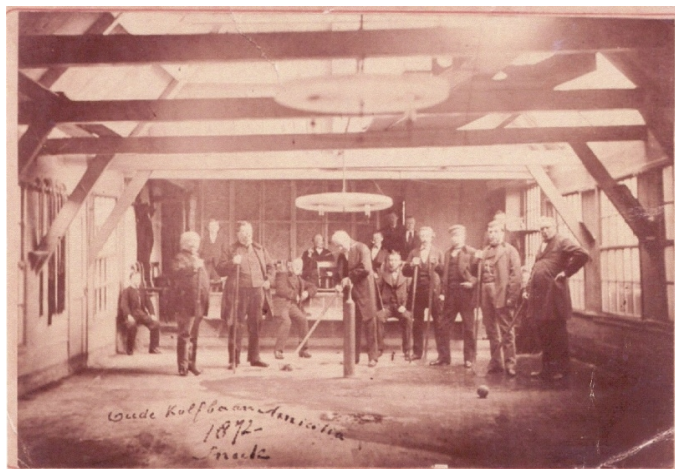

Kolfbanen – overzicht

17e – 21e eeuw

De overgang van colf naar kolf, van het lange naar het korte spel.

Eerst waren het open banen en nu zoals hier in 1872 in Sneek een overdekte baan in in de tuin van Amecitia. De vele ramen zorgen voor goed licht.

Eind 19e-eeuw werd de kolfbaan, zoals hier bij de Vergulde Vos in Oostwoud, aan het café gebouwd, zodat de zaal ook makkelijk voor andere doeleinden gebruikt kon worden.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Waar ooit kolfbanen zijn geweest.....	4
Totaallijst van kolfbanen.....	5
Diverse krantenberichten.....	12
Inventarisatie kolfbanen vanaf de 17 ^e -eeuw.....	22
<i>Kolfbanen in Nederland</i>	22
<i>Kolfbanen in het buitenland</i>	271
Wetenswaardigheden op onderwerp.....	275

Voorwoord

In de 17e eeuw vond de overgang plaats van het lange spel colf naar het korte spel kolf, zoals wij dit nu kennen. Het kolf werd in korte tijd populair. Op buitenplaatsen en achter herbergen werden banen aangelegd. De oudste kolfbaan is gevonden in 1654 te Wassenaar. Op het landgoed Elswout bij Bloemendaal had men in 1667 al een overdekte baan en schilder Adriaan van de Velde tekende rond 1670 er een bij een herberg. De eerste banen lagen achter de herbergen en werden later overdekt en nog weer later tegen de herberg aan gemaakt, zodat de ruimte ook makkelijker voor andere doeleinden gebruikt kon worden.

Kolfbanen waren er in heel Nederland maar de meesten in het westen en noorden van ons land. Ook in het buitenland, meestal overzeese gebiedsdelen, zijn er enkele geweest.

Door onderzoek in archieven, sites van historische verenigingen en uit boeken en publicaties heb ik veel informatie kunnen halen, maar het meeste gevonden in gedigitaliseerde kranten, waar je met zoekwoorden als kolfbaan, prijskolven etc. ontzettend veel vindt. Mede hierdoor zijn we veel meer te weten gekomen over de tijd van voor de oprichting van de Kolfbond (KNKB) Tussen de 60.000 en 90.000 zoekresultaten heb ik gelezen en daarvan 3710 gedownload. Veelal waren dit advertenties van de verkopen van herbergen. Alles bij elkaar opgeteld kom ik uit op 384 plaatsen waar ooit is gekolfd met een totaal van 1.306 banen. Niet uitgesloten is dat enkele banen dubbel zijn geteld omdat herbergen nog wel eens van naam veranderden. Voor het totaaloverzicht heb ik een aantal aparte advertenties toegevoegd.

In 1910 is er een onderzoek geweest naar het aantal banen waar nog op gespeeld werd en men kwam op een totaal van 111. Bij lang niet alle cafés waren verenigingen en zo ze er waren, waren deze meestal geen lid van de Nederlandsche Kolfbond, want door de pittige contributie was die drempel vaak te hoog. Er waren in 1909 maar 16 sociëteiten lid van Ned. Kolfbond.

Bij het samenstellen van het totale overzicht met alle bekende informatie zijn enkele gedownloade krantenberichten afgedrukt. Sommige zullen moeilijk leesbaar zijn omdat de advertenties in oude kranten vaak lang en smal waren.

Achter het overzicht een *kolfencyclopedie* met een overzicht van beschreven informatie, alles betrekking hebbende op de kolfsport.

Andijk, december 2020.
Dirk Spijker

Waar ooit kolfbanen zijn geweest

Aantal plaatsen met banen

<i>Provincie</i>	<i>Aantal plaatsen</i>	<i>Aantal banen</i>
Groningen	2	14
Friesland	28	71
Drenthe	2	2
Overijssel	4	6
Gelderland	13	18
Utrecht	42	116
Noord-Holland	143	604
Zuid-Holland	121	412
Zeeland	9	32
Noord-Brabant	19	28
Limburg	1	3
<i>Buitenland</i>	5	7
Totaal (zonder buitenland)	384	1.306

Totaallijst van kolfbanen

Plaats	Provincie	1e vermelding	Aantal banen
Aalsum	Fr.	1801	1
Aarlanderveen	Z.H.	1844	3
Aalsmeer	N.H.	1755	1
Aartswoud	N.H.	1866	2
Abbekerkerk	N.H.	1889	1
Abcoude	Utr.	1759	6
Achtienhoven	Utr.	1807	1
Alkemade	Z.H.	1781	1
Alkmaar	N.H.	1721	13
Alpen aan den Rijn	Z.H.	1749	7
Amersfoort	Utr.	1729	8
Amsterdam	N.H.	1686	250
Amsteldijk	N.H.	1880	1
Amstelhoek	Utr.		1
Amstelveen	N.H.	1713	5
Andijk	N.H.	1807	5
Ankeveen	N.H.	1784	2
Anna Paulowna	N.H.	1911	1
Apeldoorn	Gld.	1700	1
Arnhem	Gld.	1764	2
Assen	Dr.	1785	1
Assendelft	N.H.	1849	1
Avenhorn	N.H.	1879	1
Baambrugge	Utr.		1
Balk	Fr.	1783	1
Barsingerhorn	N.H.	1855	2
<i>Batavia</i>	<i>Ned, Indië</i>	1803	1
Beemster	N.H.	1823	1
Bemmel	Gld.	1915	1
Bennebroek	N.H.	1830	1
Benningbroek	N.H.	1826	2
Benschop	Utr.	1879	1
Bergen	N.H.	1742	3
Bergen op Zoom	N.Br.	1792	1
Bergschenhoek	Z.H.	1718	1
Bergum	Fr.	1748	2
Berkel en Rodenrijs	Z.H.	1772	1
Berkhout	N.H.	1883	1
Beverwijk	N.H.	1788	4
Bilthoven	Utr.		1
Binnenwijzend	N.H.	1870	1
Birdaard	Fr.	2013	1
Bleiswijk	Z.H.	1769	3
Bloemendaal	Z.H.	1667	2
Blokker	N.H.	1849	5
Bodegraven	Z.H.	1740	3
Bolsward	Fr.	1766	5
Boskoop	Z.H.	1763	2
Boterdorpselaan	N.H.	1784	1
Bovenkarspel	N.H.	1753	5
Boxtel	N.Br.	1800	1
Brandwijk	Z.H.	1840	1
Breda	N.Br.	1802	3

Plaats	Provincie	1e vermelding	Aantal banen
Breukelen	Utr.	1727	2
Brielle	Z.H.	1789	5
Brigdamme	Z.H.	1771	1
Broek in Waterland	N.H.	1725	2
Broek op Langedijk	N.H.	1874	1
Brouwershaven	Zld.	1782	1
Buiksloot	N.H.	1792	6
Buitenvelderse Polder	N.H.	1800	1
Burgerbrug	N.H.	1886	1
Cabauw	Utr.	1891	1
Calslagen	N.H.	1810	1
Castricum	N.H.	1787	2
Culemborg	Gld.	1811	1
<i>Curaçao</i>	<i>Ned. Antillen</i>	1770	2
Delft	Z.H.	1762	8
Delfshaven	Z.H.	1735	4
Den Bosch	N.Br.	1776	5
Den Burg	N.H.	1861	1
Den Haag	Z.H.	1792	30
Den Helder	N.H.	1810	1
De Rijp	N.H.	1769	6
Deventer	Ov.	1856	1
De Weere	N.H.	1867	1
Diemermeer / Watergraafsmeer	N.H.	1708	15
Dirkshorn	N.H.	1862	1
Dokkum	Fr.	1771	4
Dordrecht	Z.H.	1741	6
Duivendrecht	N.H.	1730	1
Durgerdam	N.H.	1735	2
Edam	N.H.	1807	4
Eesterga	Fr.	1831	1
Eindhoven	N.Br.	1800	2
Elst	Gld.		1
Enkhuizen	N.H.	1803	4
Exmorra	Fr.	2012	1
Franeker	Fr.	1783	8
Galamadammen	Fr.	1779	1
Geertruidenberg	N.Br.	1807	1
Grave	N.Br.	1805	1
Graveland	N.H.	1785	3
Gravenpolder	Zld.	1857	1
Gravensande, 's-	Z.H.	1837	1
Grettingabuurt	Fr.	1791	1
Goes	Z.	1772	3
Gorkum	Z.H.	1777	3
Gouda	Z.H.	1771	9
Gouderak	Z.H.	1785	1
Gouwsluis	Z.H.	1782	1
Groningen	Gr.	1754	13
Grootebroek	N.H.	1877	3
Groot-Schermer	N.H.	1878	1
Haarlem	N.H.	1741	18
Haastrecht	Z.H.	1740	1
Hagestein	Utr.	1755	1
Harderwijk	Gld.	1796	3

Plaats	Provincie	1e vermelding	Aantal banen
Harlingen	Fr.	1771	4
Harmelen	Z.H.	1764	1
Hauwert	N.H.	1863	2
Hazerswoude	Z.H.	1750	2
Heemstede	N.H.	1729	5
Heerenberg, 's-	Gld.	1800	1
Heerenveen	Fr.	1770	2
Heerhugowaard	N.H.	1880	1
Heerjansdam	Z.H.	1794	1
Heiloo	N.H.	1720	1
Hellevoetsluis	Z.H.	1771	2
Helmond	N.Br.	1881	1
Hem	N.H.	1878	2
Hensbroek	N.H.	1886	2
Hillegersberg	Z.H.	1744	3
Hillegom	Z.H.	1751	4
Hilversum	N.H.	1755	6
Hindeloopen	Fr.	1751	2
Honselaarsdijk	Z.H.	1840	1
Hoofddorp	N.H.	1894	1
Hoogkarspel	N.H.	1819	3
Hoogmade	Z.H.	1766	1
Hoogwoud	N.H.	1741	3
Hoorn	N.H.	1757	8
Huizen	N.H.		1
Huizum	Fr.	1761	3
Jisp	N.H.	1744	2
Julianadorp	N.H.	1910	1
Jutphaas	Utr.	1744	2
<i>Kaapstad</i>	<i>Zuid-Afrika</i>		1
Katwijk	Z.H.	1735	4
Katwijk aan Zee	Z.H.	1735	1
Katwijk-Binnen	Z.H.	1845	1
Kockengen	Utr.	1840	1
Kolhorn	N.H.	1893	1
Koog aan de Zaan	N.H.	1823	4
Koudekerke	Z.	1833	2
Koudekerk a.d. Rijn	Z.H.	1815	2
Koudum	Fr.	1772	1
Kralingen	Z.H.	1783	3
Krimpen a.d. IJssel	Z.H.	1815	2
Krommenie	N.H.	1752	4
Kudelstaart	N.H.	1732	1
Kwakel, De	Z.H.		1
Lambertschaag	N.H.	1881	1
Langweer / St. Nicolaasga	Fr.	1800	1
Laren	Gld.	1789	1
Laren	N.H.	1856	3
Leerdam	Z.H.	1803	1
Leeuwarden	Fr.	1752	15
Leiden	Z.H.	1728	31
Leiderdorp	Z.H.	1734	4
Leidschendam	Z.H.	1750	5
Leimuiden	Z.H.	1803	1
Lekkerkerk	Z.H.	1800	1

Plaats	Provincie	1e vermelding	Aantal banen
Lemmer	Fr.	1814	1
Lisse	Z.H.	1735	3
Loenen aan de Vecht	Utr.	1769	2
Loosdrecht	N.H.	1693	1
Loosduinen	Z.H.	1795	4
Lopik	Utr.		1
Lutjebroek	N.H.	1740	4
Maarsbergen	Utr.	1755	1
Maarsse	Utr.	1820	4
Maarsseveen	Utr.	1800	1
Maartensdijk	Utr.		1
Maasdijk	Z.H.	1753	1
Maasland	Z.H.	1778	2
Maassluis	Z.H.	1700	3
Makkum	Fr.	1780	3
Medemblik	N.H.	1843	2
Meerkerk	Z.H.	1829	1
Meerdervoort	Z.H.	1824	1
Meppel	Dr.	1840	1
Middelburg	Zld.	1780	14
Midden-Beemster	N.H.	1720	1
Midwoud	N.H.	2013	1
Molkwerum	Fr.	1795	1
Monnickendam	N.H.	1729	6
Monster	Z.H.	1860	1
Montfoort	Utr.	1792	5
Moordrecht	Z.H.	1825	2
Muiden	N.H.	1730	4
Mijdrecht	Utr.	1783	2
Naaldwijk	Z.H.	1836	1
Naarden	N.H.	1687	2
Nauerna	N.H.	1784	1
Nederhorst den Berg	N.H.	1771	1
Nibbixwoud	N.H.	1881	1
Nieuwegein	Utr.	1700	1
Nieuwendam	N.H.	1753	4
Nieuwer-Amstel	N.H.	1740	5
Nieuwerbrug	Z.H.		1
Nieuwer ter Aa	Utr.	1832	1
Nieuwkoop	Z.H.	1750	2
Nieuw-Loosdrecht	N.H.		1
Nieuwe Niedorp	N.H.	1796	5
Nieuwerkerk aan den IJssel	Z.H.	1772	2
Nieuwersluis	Utr.	1783	1
Nieuwveen	Z.H.	1765	2
Nigtevecht	Utr.	1770	1
Noorden	Z.H.	1800	1
Noord-Scharwoude	N.H.	1808	2
Noordwijk	Z.H.	1779	2
Noordwijk-Binnen	Z.H.	1740	2
Noordwijkerhout	Z.H.	1771	4
Nootdorp	Z.H.	1781	2
Nijkerk	Gld.	1769	1
Nijmegen	Gld.	1748	2
Obdam	N.H.	1898	2

Plaats	Provincie	1e vermelding	Aantal banen
Oegstgeest	Z.H.	1704	2
Oirschot	N.Br.	1840	1
Onderdijk	N.H.	1867	2
Oosterhout	N.Br.		1
Oosthuizen	N.H.	1885	1
Oost-Grafdijk	N.H.	1800	1
Oost-Souburg	Zld.	1812	2
Oostveen	Utr.	1761	1
Oostwoud	N.H.	1871	2
Oostzaan	N.H.	1744	1
Oostzaandam	N.H.	1749	3
Oostzaandijk	N.H.	1771	3
Opmeer	N.H.	1892	2
Oppenhuizen	Fr.	2016	1
Opperdoes	N.H.		1
Oude Nedorp	N.H.	1885	2
Oudenrijn	Utr.	1838	1
Oudeschild	N.H.		1
Oudesschoot	Fr.	1810	1
Oude-Schouw	Fr.	1784	1
Ouderkerk aan de Amstel	N.H.	1755	5
Ouderkerk aan den IJssel	Z.H.		2
Oudewater	Utr.	1799	2
Oude-Wetering	Z.H.	1870	1
Oudheusden	N.Br.		1
Oudhuizen	Utr.	1843	1
Oudkarspel	N.H.	1805	2
Oud-Loosdrecht	N.H.	1800	1
Oud-Maarsseveen	Utr.	1814	1
Oudshoorn	Z.H.	1741	3
Overschie	Z.H.	1790	2
Overveen	N.H.	1663	2
<i>Paramaribo</i>	<i>Suriname</i>	1793	2
Polsbroek	Utr.	1834	1
Poortugaal	Z.H.	1756	1
Princenhage	N.Br.	1854	1
Purmerend	N.H.	1761	3
Puttershoek	Z.H.	1782	1
Pijnacker	Z.H.	1836	1
Ransdorp	N.H.		1
Reeuwijk	Z.H.	1735	1
Rhoon	Z.H.	1790	1
Rietveld	Z.H.		1
Roelofarendsveen	Z.H.	1915	1
Roosendaal	N.Br.	1786	2
Rotterdam	Z.H.	1738	107
Rustenburg	N.H.	1801	1
Rijnsaterwoude	Z.H.	1807	1
Rijnsburg	Z.H.	1746	3
Rijpwetering	Z.H.	1799	3
Rijswijk	Z.H.	1799	2
Santpoort	N.H.	1744	1
Sassenheim	Z.H.	1732	3
Schagen	N.H.	1799	2
Schagerbrug	N.H.	1799	1

Plaats	Provincie	1e vermelding	Aantal banen
Schellingwoude	N.H.	1792	2
Schellinkhout	N.H.	1886	2
Schermerhorn	N.H.	1829	3
Scheveningen	Z.H.	1800	5
Schiebroek	Z.H.	1796	1
Schiedam	Z.H.	1745	6
Schipluiden	Z.H.	1708	1
Schoonderloo	Z.H.	1786	1
Schoonhoven	Z.H.	1760	3
Sevenum	Lb.	1983	3
Sint Maarten	N.H.	1873	1
Sint Maartensbrug	N.H.	1886	1
Sint-Oedenrode	N.Br.	1826	1
Sint Pancras	N.H.	1816	1
Slooten	N.H.	1737	2
Sloterdijk	N.H.	1714	8
Sneek	Fr.	1759	4
Sijbekarspel	N.H.	1890	1
Soest	Utr.	1831	1
Spaarndam	N.H.	1746	1
Spanbroek	N.H.	1880	3
Spierdijk	N.H.	1874	1
Stavoren	Fr.	1796	1
Stompetoren	N.H.	1899	2
Stompwijk	Z.H.	1772	1
Terbandsterschans	Fr.	1784	1
Terneuzen	Zld.	1800	1
Tienhoven	Utr.	1814	1
Tilburg	N.Br.	1830	1
Twisk	N.H.	1888	1
Uitgeest	N.H.	1791	1
Uithoorn	N.H.	1763	3
Uithuizen	Gr.		1
Ursem	N.H.	1833	1
Utrecht	Utr.	1730	42
Valkenburg	Z.H.	1775	3
Veenhuizen	N.H.	1886	1
Velp	Gld.	1763	1
Velzen	N.H.	1743	2
Venhuizen	N.H.	1829	3
Veur	Z.H.	1846	2
Vianen	Z.H.	1774	3
Vinkeveen	Utr.	1749	2
Vlaardingen	Z.H.	1754	4
Vleuten	Utr.	1757	1
Vlissingen	Zld.	1761	6
Voorburg	Z.H.	1787	5
Voorhout	Z.H.	1845	1
Voorschoten	Z.H.	1789	1
Vreeland	Utr.	1804	2
Vught	N.Br.	1798	2
Waalwijk	N.Br.	1737	1
Waddinxveen	Z.H.	1728	4
Wadway	N.H.	1868	1
Wageningen	Gld.	1826	1

Plaats	Provincie	1e vermelding	Aantal banen
Warmenhuizen	N.H.	1890	1
Warmond	Z.H.	1774	2
Wassenaar	Z.H.	1654	5
Wateringen	Z.H.	1875	2
Watergraafsmeer	zie Diemermeer		
<i>Watervliet</i>	<i>België</i>		1
Weesp	N.H.	1792	8
Westbroek	Utr.	1767	1
Westwoud	N.H.	1880	2
Westzaan	N.H.	1795	4
Wervershoof	N.H.	1788	4
Wieringerwaard	N.H.	1795	2
Wilnis / Westveen	Utr.	1787	2
Winkel	N.H.	1801	3
Woerden	Utr.	1763	3
Woerdense Verlaat	Z.H.	1801	1
Wognum	N.H.	1840	1
Workum	Fr.	1757	3
Wormer	N.H.	1748	3
Wormerveer	N.H.	1787	1
Woubrugge	Z.H.	1768	2
Wijdenes	N.H.	1861	1
Wijk aan Zee	N.H.	1782	2
Wijk bij Duurstede	Utr.	1800	1
IJsselmonde	Z.H.	1781	1
IJsselmuiden	Ov.	1823	1
IJsselstein	Utr.	1881	3
Zaandam	N.H.	1744	3
Zaandijk	N.H.	1788	2
Zaltbommel	N.Br.	1883	1
Zand, 't	N.H.	1876	1
Zeist	Utr.	1685	3
Zegveld	Z.H.		1
Zegwaart	Z.H.	1740	3
Zevenbergen	N.Br.	1825	1
Zevenhoven	Z.H.	1823	2
Zevenhuizen	Z.H.	1887	1
Zierikzee	Zld.	1825	2
Zoetermeer	Z.H.	1715	2
Zoeterwoude	Z.H.	1767	9
Zijdewind	N.H.	1868	2
Zuid-Scharwoude	N.H.	1846	3
Zutphen	Gld.	1823	2
Zwaag	N.H.	1872	2
Zwaagdijk	N.H.	1893	1
Zwartsluis	Ov.	1775	1
Zwammerdam	Z.H.	1753	5
Zwolle	Ov.	1788	3

Diverse krantenberichten

Bijna alle gevonden berichten betreffende kolf zijn advertenties over de verkoop van herbergen met een kolfbaan. Daarnaast een enkel ander bericht, waarvan er hieronder enkele worden weergegeven.

Afbraak van kolfbanen

De eerste banen waren open banen achter de herberg. Deze werden later overdekt en nog later waren het houten gebouwen met veel ramen en een zogenoemde kolfkamer. In de advertenties worden vaak de maten en materialen opgesomd.

* * * Uit de hand te koop: 200 Stuks KAP-DEELEN, van 14 tot 18 voet lang; een groote partij Rib-Hout, van diverse zwaartes, een groote partij Balken, van 7 à 11 duim, lang 23 à 24 voet; een groote partij Zolder-Deelen, van 18 tot 24 voet; een groote partij Schutting-Deelen, en een partij staande Schot; 14,000 à 15,000 allerbeste vlakke ronde Dak-Pakken; een groote partij Klinkers en Friefche Bonte; een overdekte **Kolfbaan** met zijn Toebehoren, lang 83 voet, breed 23 voet, binnen 10 jaren nieuw getimmerd, aan de eene zijde met 1 duims Schot, en de andere zijde met Glas; een partij staande en liggende Platen, en een partij Schuif- en Deur-Kouzijnen; alles te bevragen bij *G. van der Erf*, te Oostzaandam, in 't Logement de *Hollandfche Tuin*, eene Haaslem bij *Barend de Bruijn*. De Brieven franco.

1808 – Zaandam.

De Advocaat ERNESTUS JONGSMA, te Leeuwarden, gedenkt publiek by Stryk geld aan de Meestbiedende, op Afbraak, te Verkopen: De groote en overdekte **KOLFBAAN**, met glazen Ramen en Deuren, met de daarby zynde **KOLFKAMER**, met al 't geene daar aan behoort; staande en gelegen in de Tuin van de Stads Schutters Doele, te Leeuwarden. Wie hier aan gadinge maken, komen op Dingsdag den 19 April 1808, 'snademiddags 'te twee uur præcys, by de Beschryvinge, en 's avonds te vyf uur præcys, by de Verhoginge en finalen Palmflag, in de Stads Schutters Doele te Leeuwarden, en kopen op Conditien dan voortelezen, die inmiddels tyde ook kunnen worden gezien by de Advocaat *Ernestus Jong-*
sma te Leeuwarden **ZEG HET VOORT.**

1808 – De Stads Schutters Doele Leeuwarden.

* * * **UIT DE HAND TE KOOP:** De **HARDSTEENEN ZIJ- en BESCHOT-STUKKEN** van de Kolfbaan uit het *Heeren-Logement* te Zierikzee, vroeger bewoond geweest door wijlen *Johs. Peute*. — Deze **Kolfbaan** is lang 24 Ellen, breed 6 Ellen 10 Duimen. — De Hardsteenen Zijstukken hoog boven de grond 70 Duim en in de grond 30 Duim. De Voor- en Achterschotten hoog boven de grond een El 25 Duim, alles zwaar 11 Dm. Nederlandsche Maat. — Vier **HARDSTEENEN PALEN**, ieder hoog 2 Ellen 30 Duim, dik 30 Duim vierkant, een **HARDSTEENEN TAFEL** met dito Klaauwstukken; benevens een zware Rol en Metalen Stukken, alles zoo goed als nieuw; te bevragen bij den Heer **F. A. VAN ZAN- DIJK**, te Zierikzee.

1832 – Sloop van het Heerenlogement in Zierikzee.

Asfalt

De eerste banen werden gemaakt van aangestampt leem. Midden 19^e-eeuw kwamen andere materialen als beton en asfalt in beeld. Asfalt had als nadeel dat het bij warm weer zacht werd.

ASPHALT. DE ONDERGETEEKENDE recomman-
deert zich bij voortdoring tot het leveren van
ALLE SOORTEN ASPHALT, alsmede het daarstellen van dus-
danige Werken, bijzonder geschikt zijnde voor DORSCHDEEL, VLOER,
STOEP, KELDER, **KOLFBAANBELEGGING**, enz.
AMSTERDAM, 22 October 1849.
(14759) **J. E. PLOOSTER VAN DER ROEST.**
Kantoor N. Z. Achterburgwal, bij de Gasthuismolensteeg, N°. 354.

1849 – Amsterdam.

ASPHALT.
Te Koop circa **3500 kilogr. Asphalt**,
afkomstig van eene **Kolfbaan**. Franco te be-
vragen bij J. DE JAGER, Cz., te Koog aan
de Zaan. (5114)

1873 – De asfaltvloer van de baan in De Waakzaamheid in Koog aan de Zaan werd er uit gehaald en vervangen door beton.

Prijsopgaaf gevraagd,
voor het maken van een
Kolfbaan met Asphalt, 85
vierk. meter. Adres: Hôtel De
Zwaan, te Montfoort.

1903 – De Zwaan in Montfoort.

Baan te koop

UIT DE HAND TE KOOP, een wel Betimmerde **KOLFBAAN**, geheel van Hout, zo goed als nieuw, lang 76
voet, breed 21 voet, Rhynlandfche maat, zeer geschikt om te verplaatsen. Te bevragen by W. SCHOUTEN, wo-
nende aan de Buiten. Cingel of Uylebomen, Wyk M, No. 364, in 's Hage.

1808 – Den Haag.

Baan te huur

Iemand, genegen zynde in of even buiten de Stad Amsterdam, een Tuin te verhuuren, mits voorzien zynde met een **Kolfbaan**,
adresfeere zig met Briefjes by den Boekverkooper P. J. ENTROP, op den hoek van de Heeregragt en het Konings-Plyn: By
wien te bekomen is, De Zinnebeeldige VROUWEN-SPIEGEL, in Plano, à 6 Stuivers.

1767 – Amsterdam. Met name sociëteiten huurden banen.

Ballen

** Op aanstaanden Maandag den 24 dezer zal men, des namiddags om 6 ure, laten Verkolven een ELASTIEKEN KOLFBAL met eene KOLF, bij B. ZOM, op den Binnenweg, op de Plaats *Ons Genoegen*, te Rotterdam.

1833 – Rotterdam, een elastieken bal als prijs.

Prijskolven en
BILJARTEN
in de Nieuwe Kolfbaan, met nieuwe Ballen, op
den 14 JANUARI 1890, 's namiddags 2 uur, bij
D. BOT, Bovenka:spel.

1890 – Rond deze tijd werden er nieuwe gummiballen gemaakt en in onderstaand verslag wordt uitgebreid over de oude en deze nieuwe ballen geschreven.

1890 – Wordt er uitgebreid geschreven over de oude en deze nieuwe ballen.

KOLVEN.
Kolfwedstrijd te Haarlem.

Men schrijft ons uit Haarlem:
Het aloude kolfspel begint hoe langer hoe meer als sport mee te tellen. Er is een tijd geweest, dat de groote steden hun banen gingen opruimen en in Haarlem zelf was een tijdlang de liefhebberij dalende, doch thans zit die er weer in en zelfs de hoofdstad heeft nu een eigen baan. De kolvers uit Amsterdam hebben lang niet de slechtste figuur geslagen, hoewel zij moesten uitkomen op een baan, hun volkomen vreemd en van afmetingen, waaraan zij geenszins gewend zijn. Hun baan is veel smaller, dan die in de Societeit te Haarlem, en het is voor een speler, die op een normale baan thuis is, niet moeilijk, na eenige slagen ook op een smallere baan den maat te weten, het omgekeerde is geenszins het geval en een der spelers uit Amsterdam zegt het ronduit, hoe hij, om weer op de oude baan thuis te raken, zeker eenige weken noodig zou hebben. Het spelen met sajetten ballen raakt hoe langer hoe meer uit de mode. De gummi bal en dan liefst de z.g. hardlooper, waarmede het spel veel moeilijker is, omdat die precies op maat moet worden geslagen, is meer in trek en al verhoogt dit de kunst van deze sport, voor leeken, die niet mee doen en die zitten te kijken, is altijd het spel met den sajetten bal nog het meest aantrekkelijk.

Op zulke ballen moet worden geranseld, om ze de heele baan door te krijgen, de gummi bal heeft de speler soms maar even aan te raken, om hetzelfde effect te bereiken.

1935 – Advertentie.

Ballenmaker

Een Overdekte **KOLFBAAN** te Huur, met LAMPEN en een KAGCHEL, voor een Collegie, zeer comoot, binnen Amsterdam. Te bevragen by **VAN GELDER**, Kolfballenmaaker in de Plantagie.

1791 – Ballenmaker Van Gelder bemiddelt ook in de verkoop en verhuur.

Bediendes

. Men vraagt in eene SOCIETEIT een ongehuwd **PERSOON**, de Biljart en **Kolfbaan** verstaande, eenigen tijd hier in geweest zijnde en bewijzen van goed gedrag kunnende produceren. Adres bij **T. L. THOMPSON**, Boekdrukker, op de Hoogstraat, te Rotterdam.

1830 – Rotterdam

. Met primo Augustus, worden tegen Kost, Inwooning en behoorlijk Salaris, gevraagd, **TWEE BE-DIENDEN** in eene Societeit, welke bewijzen kunnen bijbrengen van goed gedrag en geschikt zoo tot de bediening als tot het waarnemen van eene Billard en **Kolfbaan**, die daartoe genegen zijn, melden zich aan met *vrachtvrije* Brieven, doch liefst in Persoon, bij de Boekhandelaren **J. DE VOS & Co.**, te Dordrecht.

1834 – Dordrecht

Boeken

1911 – Engelse journalist doet onderzoek naar het kolfspel.

Dammen

Om na te spelen

Een eindspel van Manoury (1768)

Zwart 1 schijf op 33. Wit 3 schijven op 9, 35 en 40. Oplossing:

Wit:	Zwart:
9—3!	33—38
3—20	38—43
35—30!	43—38 (A)
40—34	48—?
20—42	?—48
30—25	48 : 30
25 : 34!	Gewonnen.

Hier werd gewonnen volgens het kolfstok- of koevoetsysteem.

1947 – De uitslag werd bepaald door het kolfstok- of koevoetsysteem.

Markeurs

*** Een ordentelyk JONGELING liefst van bekwaame Jaaren, geuegen zynde om als Knecht in een fatzoenelyke Herberg te dienen, mits kennis hebbende om als Markeur by een Biljard en een Kolfbaan op te passen, kan zig adresseeren by den Drukker dezès, hoe eer hoe liever.

1808 – Markeur gevraagd in Groningen.

ER BIEDT ZICH AAN:
als Markeur
bij biljart of kolfbaan of als bediende
Te verwoegen bij **A. LANGEREIS**
Agent van dit Blad te Wognum.

1909.

Materialen

*• Uir de hand te Koop, diverse GEREEDSCHAPPEN tot een **KOLFBAAN**, als **STEENE ROL**, *Palmhout* **PALEN**, **KOLVEN** &c. Te bezorgen by de Weduwe **VERDU**, buiten de Schiedamsche Poort te Rotterdam.

1797 – Rotterdam.

Makelaars **A. M. BRASKAMP** en **C. H. GYSELMAN** ten Verkoop aanbieden: De **SOCIETEITS-GOEDEREN**: *Billardtafels*, **Kolfstoof** en hetgeen verder bij Notitie is vermeld, behoorende tot de ontbonden **SOCIETEIT** *het Witte Lam*, mede in bovengenoemd Lokaal aanstaanden **Maandag** voor een ieder te bezigtigen.

1839 – Leeuwarden.

Wegens opheffing der **Kolfbaan** te Koop aangeboden een partij **Kolven** (w.o. nog vele nieuwe) en **Caoutchouc Ballen**. Aan hetzelfde adres gevraagd tegen half Nov. een **bekwaam Kelnier**, **P. G. Talenkennis** strekt tot aanbeveling. Zonder goede getuigschr. aanbieding onnoodig. **fr. br. Hôtel KLAASSEN**, Boskoop.

1909 – Boskoop; ballen en klieken te koop na sluiting kolfbaan.

Noord-Hollandsche Kolfvereniging

Menschrifft ons:
De Kolfvereniging „Noord-Holland“, op initiatief van den heer **W. M. v. Vliet**, societeithouder te Krommenie, dit jaar opgericht, hield haar eersten wedstrijd op 20 en 21 dezer in het Noordhollandsch Koffehuis van den heer **Kos**, te Schagen; 119 liefhebbers namen hieraan deel.
De eerste prijs, 70 gulden, benevens een kunstvoorwerp aangeboden door den heer **Kos**, werd behaald door de heer **P. Koopman** van Nieuwe-Niedorp met 121 punten, de tweede prijs *f* 30 door den heer **A. Kist** te Zuid-Scharwoude met 114 punten, de derde prijs *f* 15 door den heer **G. Swartszenburg** te Nieuwe-Niedorp met 111 punten, terwijl de vierde prijs, een nieuwe kolfbal, aangeboden door den heer **Barendts** van Amsterdam, met 108 punten aan den heer **J. Kostelijk** te St. Maarten ten deel viel.

1890 – Noord-Hollandsche kolfvereniging opgericht.

Prijskolven

Prijs-Biljarten
Op Woensdag den 17 Juli 1878, ten huize van K. OLIJ Cz., te Schermerhorn, des voormiddags precies te 10 uren. Tot **PRIJS** een gouden Cylinder-Horloge, tot **PREMIE** een zilveren dito of Pendule.
H.H. Liefhebbers worden uitgenoodigd deze partij met hunne tegenwoordigheid te vereeren.

Prijs-Kolven en Biljarten
op Woensdag den 17 Juli 1878, des voormiddags te 10 uren, bij M. SMIERS in de *Rode Leeuw*, te Schermerhorn, om fraaie **Prijzen** en **Premiën**. H.H. Liefhebbers worden uitgenoodigd deze partij met hunne tegenwoordigheid te vereeren.

Prijs-Kolven en Biljarten,
op Maandag 15 Juli 1878, des voormiddags te 10 uren, ten huize van de Wed. M. V. IVANGH, te Schermerhorn.
Tot prijs voor Biljart: een Gouden Cylinder Horloge, tot premie: een Zilveren dito of Pendule.
Voor Kolven: een fraaie prijs en 2 dito premiën.
H.H. Liefhebbers worden uitgenoodigd deze partij met hunne tegenwoordigheid te vereeren.

1878 – Voor de liefhebbers waren er deze week in Schermerhorn drie wedstrijden.

Skating

Schagen heeft nu ook zijn „Skating Ring,“ wel is waar op zeer bescheiden wijze, want de zaal is de welbekende kolfbaan van den heer Knikker, en het eenig beschikbaar paar schaatsen kan slechts beurtelings worden gebruikt, doch — Schagen is ook niet Rotterdam.

1876 – Rolschaatsbaan in Schagen. Op meerdere kolfbanen werd dit gedaan, maar het heeft geen opgang gemaakt.

Spelregels

Voorstel van de kolfclub „de Vriendschap” te Wateringen, om den kring om den paal te doen vervallen en in de plaats daarvan te trekken een gelijkbeenigen driehoek, waarvan de basis bestaat uit de middellijn van het cirkelvlak van den paal, terwijl de scherpe hoek, welke wordt gevormd door de beide beenen, zich bevindt 60 c.M. achter den paal.

Wanneer dan een bal te dicht bij den paal komt te liggen om geslagen te kunnen worden, kan de keurmeester op verzoek van den speler dien bal verleggen op een der beide beenen van den driehoek.

1893 – Op de jaarvergadering wordt een voorstel ingebracht om een driehoek om de palen te tekenen. Het voorstel wordt afgewezen.

1909 – De cirkel rond de paal wordt op 50 cm getrokken, later komt er nog een op 60 cm. Deze is voor de sajetspelers omdat zij hard moeten slaan.

2010 – De ballen mogen niet meer binnen de kleine cirkel worden gelegd omdat er misbruik kan worden gemaakt door de bal dik te spelen en via de klik recht door de baan te laten gaan wat voor markeurs moeilijk is waar te nemen.

Tegeltableau

In de kolfbaan te Alkmaar werd in de mid-daguren den secretaris van den kolfbond, den heer A. P. L. van Spuybroek uit Utrecht, bij monde van den voorzitter een fraai tegel-tableau aangeboden, voorstellende een kolf-baan uit de 18e eeuw.

Deze aanbieding had plaats naar aanleiding van het feit, dat de heer Spuybroek een kwart eeuw lid van het hoofdbestuur was geweest.

1912 – Secretaris Van Spuybroek krijgt een tegeltableau, voorstellende een kolfbaan uit de 18e- eeuw aangeboden. Na het overlijden van Van Spuybroek hebben zijn dochters het tableau aangeboden aan het St. Eloyen Gasthuis in Utrecht, waar het een prominente plaats heeft aan het boveinde van de baan.

Televisie

Uit de rechtstreekse reportage van een kolfwedstrijd in Krommenie bleek, dat kolven — voor de meeste Nederlanders een onbekende sport — televisie-geniek is. In de huiskamers hebben de kijkers in grote spanning mee kunnen leven. Een uitgeloopte VARA-beker belanude bij de Alkmaarse ploeg, die na een spannende strijd als eerste eindigde.

1961.

Verloren en gevonden

GEVONDEN:
EEN KOLFBAL
in een zwart zakje. Tegen
advertentiekosten terug te
bekomen bij C. KLAVER,
Oosterblokker. 2429

1928.

VERLOREN, vanaf Bin-
nenwijzend naar Wognum,
een zakje met **kolfbal**. Te-
gen bel. terug te bez. bij
café „De Vier Heemskin-
deren”, Wognum.

1942.

Vloeren

Uit de hand te Koop; de SPECIE van een Grand uit een Kolfbaan, tot een overdekte of open Kolfbaan weer te gebruiken zeer geschikt, het legt op de kant van een Vaart, dus zeer gemakkelijk te vervoeren; adies by Arjen Epkes Adema, Timmerbaas in de Schrans by Leeuwarden.
DE Secretaris E. VAN LOON, op de Begraafplaats BIERBOER, op KLUIS.

1799 – Leeuwarden; specie van een kolfbaan is opnieuw te gebruiken.

Te Koop gepresenteerd:
Een **Vloer van een Kolfbaan**,
ongeveer 80 kub. ellen, om te vervoeren goed
gelegen. Te bevragen bij G. DE RUITER, Lo-
gementhouder te Wilnis. Brieven franco.

1873 – Wilnis.

Vloerenlegger

Iemand de bekwaamheid hebbende, om een Vloer te verleggen in een opene KOLEBAAN, adresseere zig by de Wed.
Pieter de Coebert.

1781 – Middelburg.

Inventarisatie kolfbanen vanaf de 17^e-eeuw

Kolfbanen in Nederland

Aalsmeer - N.H.

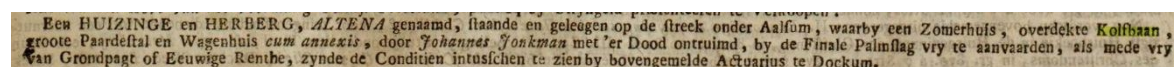
1755 – De Halve Maan (plaats Broeckmans) heeft een kolfbaan.

* * Door verandering van Affaire wordt uit de Hand te * * Koop aangeboden: Een HERBERG of LOGEMENT, DE HALVE MAAN, met deszelfs Kolfbaan, Billard en Uitspanning, gelegen in het beste gedeelte van het Dorp Aalsmeer, en aldaar te bevragen bij den Eigenaar C. BOGERS.

1837 – Verkoop De Halve Maan.

Aalsum – Fr., ten noorden van Dokkum

Een HUIZINGE en HERBERG, ALTENA genaamd, staande en gelegen op de streck onder Aalsum, waarby een Zomerhuis, overdekte Kolfbaan, groote Paardstal en Wagenhuis cum annexis, door Johannes Jonkman met 'er Dood ontruimd, by de Finale Palmflag vry te aanvaarden, als mede vry van Grondpact of Eeuwige Renthe, zynde de Conditien intusschen te zien by bovengemelde Actuaris te Dockum.

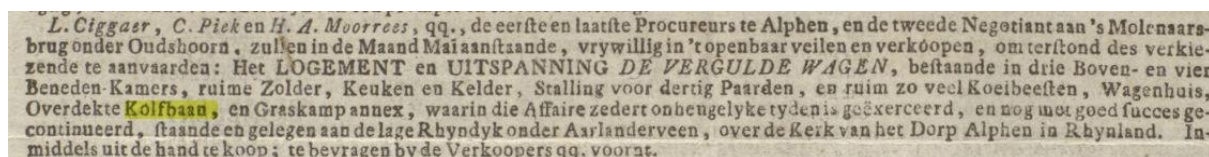
1801 – Herberg genaamd Altena, Bataafse Leeuwarder Courant 22 september.

De herberg is in 1938 afgebroken.

Aarlanderveen – Z.H.

1783 – De Prins.

1806 – De Vergulde Wagen tegenover de Alphense brug.

L. Ciggaer, C. Pieken H. A. Moorrees, qq., de eerste en laatste Procureurs te Alphen, en de tweede Negotiant aan 's Molenaarsbrug onder Oudshoorn, zullen in de Maand Mai aanstaande, vrywillig in 't openbaar veilen en verkopen, om terstond des verkiezende te aanvaarden: Het LOGEMENT en UITSPANNING DE VERGULDE WAGEN, bestaande in drie Boven- en vier Beneden-Kamers, ruime Zolder, Keuken en Kelder, Stalling voor dertig Paarden, en ruim zo veel Koeibeeften, Wagenhuis, Overdekte Kolfbaan, en Graskamp annex, waarin die Affaire zedert onbegelyke tyden is geëxerceerd, en nog met goed succes gecontinueerd, staande en gelegen aan de lage Rhyndyk onder Aarlanderveen, over de Kerk van het Dorp Alphen in Rhymland. Inmiddels uit de hand te koop; te bevragen by de Verkoopers qq. voornt.

1823 – Het Oude Regthuis.

Aartswoud – N.H.

Bij Turkstra in De Hoop is in november 1866 prijskolven.

De Stompe Toren

1866 – De Purmerendsche Courant van 14 februari schrijft:

... een, voor weinig jaren terug, nieuw gebouwd logement met kolfbaan tegenover de kerk.

1880 – De NPC (Nieuwe Purmerendsche Courant) schrijft:

Aartswoud heeft de eer de tweede kolfbaan te zien verrijzen. De opening ervan schijnt voorlopig bepaald te zijn op de tweede zondag in juni en of ze bij de opening feestelijk ingewijd zal worden is niet bekend.

1901 – Een advertentie in de Schager Courant van 31 oktober kondigt de verkoop van De Stompe Toren aan en gelijktijdig de Rode Leeuw aan de dijk. Op dat moment is de Rode Leeuw geen café meer, echter in 1906 staat er nog het café van M. Bruin aan de dijk.

1904 – In de kolfbaan van P. de Geus.

1907 – In januari staat De Stompe Toren te koop wegens ongesteldheid van P. de Geus. De inventaris van de Stompe Toren met 34 kolven en 8 ballen wordt verkocht. C. Keijzer uit Winkel koopt de herberg in oktober voor f 5.302.

1913 – De Stompe Toren staat te koop.

1915 – Joh. Veerman is de kastelein en biedt de herberg in 1918 te koop aan.

1926 – Er wordt een 50-slagenwedstrijd georganiseerd.

Tegenover de kerk staat café De Stompe Toren. Deze is in 1927 verbrand en op de oude fundamenten herbouwd voor J. Barten Kz. Er zijn een paar oude foto's van de voorkant van het oude café met boven de deur een bord met de tekst: *billiard en kolfbaan*.

Zie: Westfriesland toen en nu, deel 2.

1893 – Hoogwoud doet het voorstel om samen met Spanbroek en Aartswoud een kolfbond op te richten.

1907 – Weekblad de Nederlansche Sport meldt een uitslag van een wedstrijd in Aartswoud met 16 deelnemers: 1. R. de Wit, 2. F. Mienes, 3. J. Schagen.

De Rode Leeuw

1889.

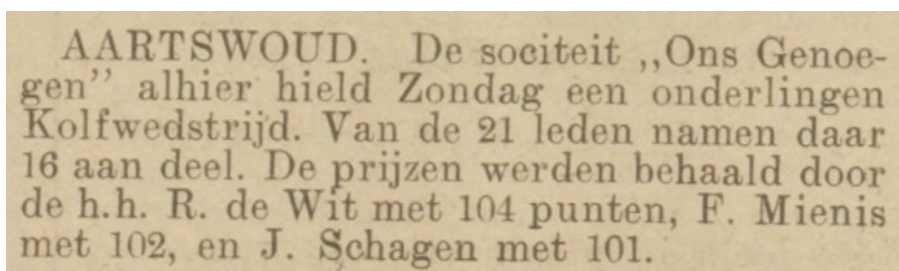
1889 – Ook café De Rode Leeuw aan de dijk had een kolfbaan. Deze stond in 1889 te koop.

1899 – Het café, nu van C. Stapel, stond weer te koop.

1901 – Bij de verkoop in 1901 was het geen herberg meer. Op de zelfde verkoping werd ook De Stompe Toren verkocht.

1906 – In een advertentie wordt genoemd het café van M. Bruin aan de dijk.

1917 – In de kolfbaan van Bruin aan de dijk, op de driesprong dijk/Dorpsstraat.

1907.

HOOGWOUD. Maandagavond jl. verkocht Not. Backx te Wieringerwaard in zoo te noemen herberg:

1. de goed beklante herberg met kolfbaan doorrijstal, schuur, tuin en erf genaamd „de Stompetoren“ kooper de Heer C. Keijzer te Winkel voor f 5302.

2. Een perceel bouwterrein, groot 5 Aren kooper de Heer C. Keijzer te Winkel voor f 600.

Alles behorende tot de nalatenschap van den Heer P. de Geus.

1907.

**Prijskolven,
Prijsbiljarten,**
op Woensdag 2 Sept.
in 't lokaal van den heer C KEIZER
te **AARTSWOUD.**
Prijzen in Contanten.
Aanvang 's nam. 2 uur.

1908.

Abbekerk – N.H.

Om 4 uur weder volksspelen, 's avonds illuminatie en gondelvaart, daarna voortzetting van het feest in de kolfbaan van Bobeldijk.

1889 – *Het Bonte Paard met kolfbaan te koop.*

1899 – Bobeldijk is de kastelein.

CONCERT,
te geven door het Fanfarecorps
„**Studendo Ludimus**”
en het Gemengd Zangkoor
„**Excelsior**”,
Directeur: de Heer F. SPEETS,
op Zondag 26 en Dinsdag 28 Jan. 1913,
in de Kolfbaan v. d. Heer P. ZEE,
te **Abbekerk.**

1913.

1916 – De gymnastiekvereniging vindt de huur van de kolfbaan te hoog.

TE KOOP door verandering:
Een Herberg
 met Kolfbaan en Stalling voor paarden, waar veel vergaderingen en uitvoeringen, met voldoende brongas verlichting. Te bevragen bij P. ZEE Az. te Abbekerk.

1917 – *Wegens omstandigheden verkoopt P. Zee het café.*

Op een foto uit 1928 naast (= aangebouwd) Het Bonte Paard gedeeltelijk zichtbaar de kolfbaan. Tot 1943 was Rikus Tensen er kastelein.

Abcoude – Utr., in het noordwesten van de provincie Utrecht

1759 – Herberg daar waar het bord Utrecht en Amsterdam staat aan de Trekvaart en Kleidijk.

1778 – Het Haantje, huis met houten loods, erf en kolfbaan, gelegen in 't Gein ten zuiden van Abcoude werd verhuurd voor f 103 per jaar.

Men is van meeninge op WOENSDAG den 24 November 1779, des Namiddags ten 3 Uuren precies, in 't nagemelde Perceel, Publicq te Veilen en te Verkoopen, Een Hege, Sterk, en zeedert weinige Jaaren geheel Nieuw Gebouwde HUISINGE, met zyn binnen weinige Jaaren nieuw overdekte **KOLFBAAN**, zynde een Welgelegen en Neeringryke HERBERGE, genaamd *DE PAAUW IN 'T GROEN*, staande en gelegen aan 't eind van de Roomsche Kerkbuurt te ABCOUDE, en breeder by Billetten omschreeven. Nadere Informatie te bekomen ten Comptoire van de Notarissen *F. Eilbracht* en *W. van Gulpen* te Abcoude voornoemt, alwaar de Papieren en Bewyzen van Eigendom, benevens de Veilconditien, agt dagen voor den Verkoopdag zullen kunnen worden gezien.

1779 – *De Paauw in het Groen in de Roomsche kerkbuurt.*

1783 – Herberg De Jonge Prins, gelegen op de hoek van de kaatsbaan in het best van het dorp.

1791 – Aanbesteding voor de bouw van een kolfbaan bij Herberg en Rechthuis De Eendracht.

1882 – herberg De Wakende Haan.

Achttienhoven – Z.H., nu gemeente Nieuwkoop

1807 – De functie van herberg Het Regthuis ging over naar het Ambachtshuis aan het Woerdense Verlaat en om die reden dient Pieter de Ruiter een verzoek in om de overdekte kolfbaan te mogen verplaatsen.

1809 – Deze verplaatsing is doorgestaan, want op 6 juni spelen Gijsbert van der Zeijs uit Kamerik en chirurgijn Butot uit Noorden een partij kolf in de herberg van Pieter de Ruiter in Woerdense Verlaat. Tijdens het spelen krijgen zij ruzie over het aantal streepjes dat Van der Zeijs zou hebben. Omstanders worden gevraagd hun mening over deze kwestie te geven. Uiteindelijk loopt het uit op enkele klappen en later werden twee personen veroordeeld tot boetes van 10 en 12 gulden.

Bron: Herbergen in Nieuwkoop.

Alkemade – Z.H.

1781 – Het Welvaren van Alkemade aan de Oude Wetering, met zitruimte in een met riet en pannen, houten kolfbaan met op- en neerslaande blinden.

HOOGST VOORDEELIGE AANBIEDING.
Men presenteert **IN HUUR**: Het gunstig gelegen **LOGEMENT**, genaamd **HET RAADHUIS VAN ALKEMADE**, aan de Oude Wetering, waarbij de Huurder tevens het voordeel heeft van het aldaar aanwezige **BILLARD**, vlaklopende **KOLFBAAN**, **BALLEN**, enz., enz., en de Huurder verzekerd kan zijn, dat aldaar, met de droogmaking der Haarlemmermeer in de onmiddellijke nabijheid en bovendien bijzondere bijkomende Voordeelen, een Ruim Bestaan verzekerd is; kunnende de Huurder (mits als solide bekend zijnde) de Huur des verkiezende voor vijf jaren aangaan. Adres ter nadere informatien met Franco Brieven, bij **A. KOOT**, aan de Oude Wetering, gem. Alkemade. (7915)

1854 – Te huur het Raadhuis van Alkemade met vlak lopende kolfbaan.

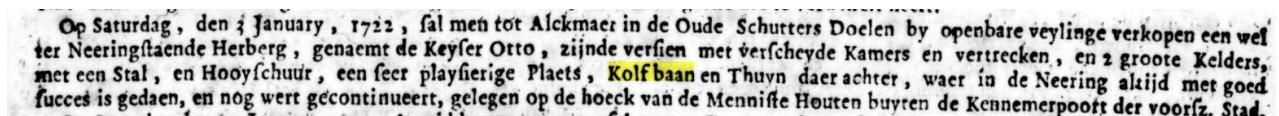
1919 – Militairen moeten spullen inleveren in de kolfbaan.

Alkmaar – N.H.

Bij het Baanpad en Zeglis werd archeologisch onderzoek gedaan naar de locatie van de 16^e-eeuwse Stadsherberg en de 17^e- / 18^e-eeuwse herberg De Schelvis. Er werden resten gevonden van een kolfbaan eerste klasse.

Info: Historisch Tijdschrift Holland 2000.

1721 – Herberg Keizer Otto, hoek Menniste Houten, buiten de Kennemerpoort.

Op Saturdag, den 3 January, 1722, sal men tot Alckmaer in de Oude Schutters Doelen by openbare veylinge verkopen een wel ter Neeringstaende Herberg, genaemt de Keyser Otto, zijnde versien met verscheyde Kamers en vertrecken, en 2 groote Kelders, met een Stal, en Hoofschuur, een feer playfieriige Plaets, Kolfbaan en Thuyt daer achter, waer in de Neering altijd met goed succes is gedaen, en nog wert gecontinueert, gelegen op de hoeck van de Menniste Houten buyten de Kennemerpoort der voorz. Stad.

1730 – In een advertentie in de Amsterdamse Courant wordt melding gemaakt van een Kolf- en Kaatsbaan in de Nieuwpoort (buiten Alkmaar).

1754 – Bij de Kennemerpoort werd over een nieuwe kolfbaan geschreven (nu Blummelbes!).

Ook in die tijd lag bij herberg De Vier Staaten een kolfbaan. In het Historisch Kadaster Alkmaar vinden we veel verkooptransacties, in het eerste kwart van de 19^e-eeuw is het vijf maal verkocht. De laatste transactie in dit archief is van 1842 als L. Veer het Zomer- en winterverblijf buiten de Kennemerpoort en in de Nieuwpoort, met vruchtbomen, voor f 1.700 verkoopt aan P. Twisk.

1822 – Verkoop en veiling op 11 april van een huizinge met overdekte kolfbaan in de *Nieuwpoort* ten zuiden van Alkmaar, BWk.161, van de Erven Jan van der Wissel. Koper Reiner Colom, f 2.075.

1828 – Verkoop op 14 februari van huis en erf, zijnde de herberg *De Vier Staten*, met overdekte kolfbaan buiten de Kennemerpoort, BWk. 161, door Reiner Colom voor f 3.000, ONA 1215 Aktenr. 45.

In een artikel over kolven in de Alkmaarse Courant van 30 december 2008 was een tekening geplaatst van De Vier Staten in de Alkmaarderhout, met kolfbaan. De Vier Staten werd in 1802 al genoemd.

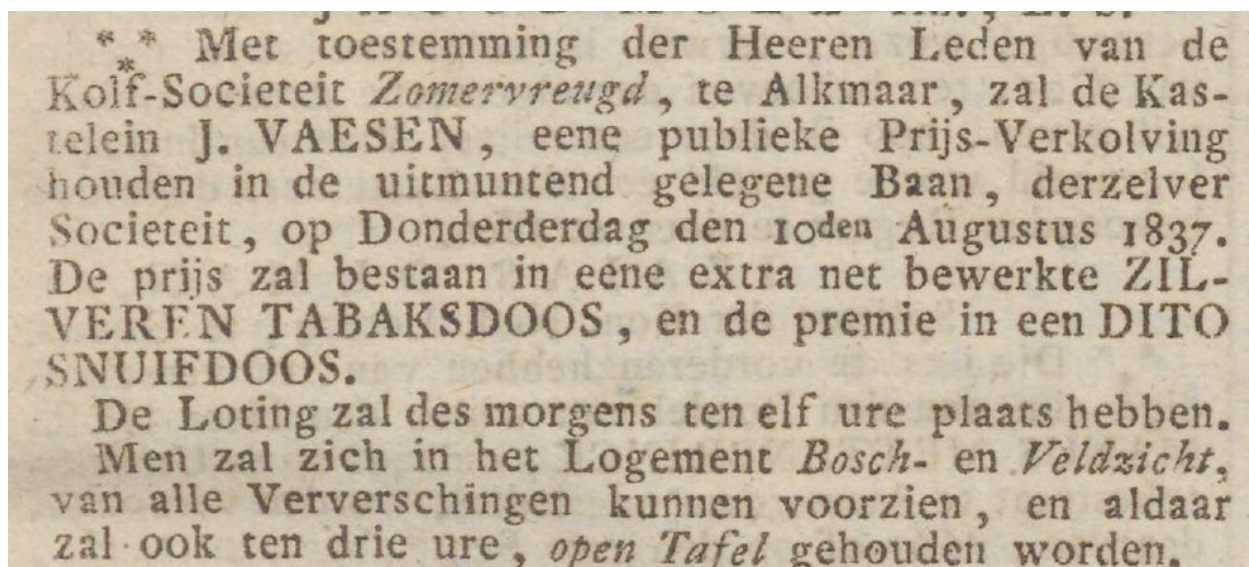
CORNELIS STROO, Makelaar, zal op Vrydag, den 23 April, 1802, in de Nieuwe-Doelen binnen Alkmaar, presentereen te verkopen: De zedert onhengelyke Jaeren bekende HERBERG, genaamd DE VIER STAATEN, met een roofjaale overdekte Kolfbaan, Stalling voor 6 Koeijen, een binnen weinig Jaeren nieuw gebouwd Wagenhuis en Stalling voor 15 Paerden, ruime Moes-tuin enz., staande en gelegen aan het einde der Hout buiten de Kennemerpoort der Stad Alkmaar; breeder by Biljerten, en nader ondergrigting by gemelde Makelaar.

Op de kadastrakaart van 1832 zien we op de Westeweg veel tuinen en huizen met koepels. In akte 4659A102 van het R.A.H. op 24 december 1794 wordt de boedel en inventaris beschreven van Frederik Schraresant. Hij laat onder andere na: een herberg genaamd *De Hollandsche Tuin* met stalling en kolfbaan, gelegen even buiten de Vriesche Poort en belent de Oude Hoornsevaart ten oosten.

J. Belonje heeft een artikeltje geschreven (zie Alkmaarse volksalmanak nr. 1 uit ong.1976), genaamd *Gevaarlijk kolven in de Alkmaarse Hout*.

De Harddraverslaan heette vroeger de Kolverslaan.

1829 – Evert Pasma bezat een huis met koepel en kolfbaan, in gebruik als Zomer-sociëteit.

1817 – Het Nachtegaaltje op de hoek Singel-Geesterpoort wordt in 1817 al genoemd. In dertiger jaren kreeg de kolfbaan een andere bestemming. Café-Restaurant De Nachtegaal stond op de hoek Bergerhout-Geestersingel, even buiten de Geesterpoort.

1898 – De kolfvereniging Raakt Hem te Alkmaar werd lid van de Bond.

1925 – In Centraal, Hofplein 11, werd op 1 november een club opgericht. De kolfbaan kwam uit op de Magdalenastraat. Na de sluiting van de kolfbaan was hier nog een discotheek gevestigd.

1935 – Bij het 10-jarig jubileum van Centraal kolfden ook de dames een wedstrijd.

1878 – In het museum van Alkmaar bevindt zich tegenwoordig het vaandel van kolfclub Rechtdoor, welke is opgericht op 22 mei 1878. Zij kolfden in De Nachtegaal.

1886 – Het eerste NK werd door de Ned. Kolfbond in De Nachtegaal te Alkmaar georganiseerd. 121 kolvers namen er aan deel. Het thuisspelende Rechtdoor behaalde de korpstitel.

- 1900 – J. Harp slaat een serie van 60 pt.
- 1903 – Wederom werd de NK georganiseerd, nu met 240 kolvers. De baan wordt dan beschreven als zuiver, eigenlijk iets te lang en met palen van 17.5 cm. doorsnede.
- 1904 – K. Willig sloeg op 29-03-1904 series van 57, 60 en 54 = 171 pt. op eigen baan.
- 1906 – Het ledental van Recht Door bedroeg 46 kolvers en op de jaarlijkse clubdag organiseerden zij een wedstrijd waarbij de bal bij de puntenklap het rabat niet mocht raken, de bal moest dus Recht Door.
- 1908 – Bij het 30-jarig jubileum kreeg de vereniging van hun dames een nieuw vaandel aangeboden, het was gemaakt door de firma Van Oven te 's-Gravenhage.
- 1911 – Op een 50-slagenwedstrijd in 1911 waren er 3 kolvers met een serie van 60 punten; winnaar werd P. Kuiper uit Krommenie.

- 1956 – Vanaf 1956 kolfde men in De Rode Leeuw in Zuid-Scharwoude, omdat de baan van Centraal werd gesloten. De naam van de vereniging werd veranderd in Alkmaar. Later kolfde men in Oudkarspel onder de naam Brederode, maar toen waren er bijna geen Alkmaarders meer lid van de sociëteit.

Overzicht banen:

- 1721 – Keizer Otto, buiten de Kennemerpoort.
- 1730 – Kolf- en kaatsbaan in de Nieuwpoort.
- 1754 – Blummelbes bij de Kennemerpoort.
- 1755 – Aan de Straatweg OZ De Nieuwe Overdekte Kolfbaan.
- 1794 – De Hollandsche Tuin, even buiten de Vriesche Poort.
- 1803 – Herberg De Levensmiddelen, even buiten de Boompoort.
- ? – Café De Kolfbaan op de Kaasmarkt.
- 1822 – Huizinge met overdekte kolfbaan in De Nieuwpoort onder Alkmaar.

*** Men prefenteerd uit de hand te Koop: Een wel ter Neeringstaande HERBERG, genaamd DE LEVENSMIDDELEN, met deszelfs ERVE, ruime Stalling en Overdekte Kolfbaan, alles staande en gelegen even buiten de Boompoort te Alkmaar, zeeft gelegen voor het aan en afvaaren der Schuiten, zo naar Amsterdarn, als geheel Noord-Holland, en te rug; te bevraagen by den Ege naar, in gemelde Herberg woonende, alsmede by Jan Duin, te Crommenie, en Mr. Pieter Klinkhamer, Notaris te Urgeest.*

1827 – *Verkoop van Herberg De Levensmiddelen met overdekte kolfbaan op het Zeglis aan het Groot Hoord-Hollandskanaal.*

- 1828 – De Vier Staten, buiten de Kennemerpoort.
- 1842 – Harmonica in de Lombardsteeg met een kolfbaan van ijzeren grond (asfalt), met een wedstrijd om een gouden horlogie. Zie ook het artikel in de krant van 29 augustus 1842 over IJzerhard Asphaltsteen uit de mijnen van Val de Travers.
- 1865 – Sociëteitszaal Harmonica verbrand.

- 1875 – Huis, erf en kolfbaan in de Bergmermeer.
- 1883 – Verkoop van lokaal Diligentia aan de Gedempte Korte Nieuwestraat, ingericht met schouwburgzaal, muziekzaal en kolfbaan.
- 1886 – Diligentia aan de Gedempte Korte Sloot of Gedempte Nieuwe sloot.
 - De Nachtegaal aan de Geestersingel.
 - Centraal
 - Harmonie

Samengevat: In elk geval zijn er 13 kolfbanen geweest in Alkmaar, mogelijk meer.

Alphen aan de Rijn – Z.H.

In de Groene Hart Archieven vinden we bij de diverse protocollen van Alphen enkele akten. Inventarisnr. 34, blz. 98v, datum 27-05-1749:

Margareta Swaanenbeek, weduwe van Joris Diedenhoven, in leven notaris te Utrecht, verkoopt aan Thomas Kleij, wonende te Bodegraven, de helft van een huis, erf, schuur en kolfbaan aan de Hoge Rijndijk onder Alphen, genaamd het Groeneveld, belent ten oosten en ten westen de heer luitenant admiraal Taalman, ten zuiden de Rijndijk, ten noorden de Rijn. Koopsom f 150.

Inventarisnr. 37, blz 14v, datum 13-03-1767:

Teunis Peterse, wonende te Alphen, is schuldig aan Barend Vergunst Cz, pannembakker, wonende te Alphen, een bedrag van f 450. Gesteld onderpand: een huis, kolfbaan, schuur en erf in Alpherhoorn, strekkend van de Rijndijk tot in de Rijn, belent ten oosten Gijsbert Casius, ten westen Vergunst voornoemd.

Inventarisnr. 41, blz. 151v, datum 28-12-1782:

Martinus Nagtegaal en Ingetje Tuijnebreider, echtelieden te Alphen, zijn schuldig aan Willem Keel en Cornelis van Hoorn, een bedrag van 2000 gulden. Gesteld onderpand: hun huis en erf met speelhuis, stalling en kolfbaan, geschikt voor een herberg genaamd "Het Wapen van Zijne Hoogheijd", nabij Gouwsluis, strekkend aan de Rijndijk tot de Rijn.

Alphen, zie Dumbar gevangen, ca. 1798:

daar vertrad men zich in Zundorfs tuin en kolfbaan.

Aan alle Liefhebbers word bekend gemaakt, dat op Woensdag den 17 July 1754, met Kolven te winnen zal zyn een extra zwaare ZILVEREN KOLF in de overdekte Kolfbaan, ten Huyze van Jacobus Corn. Voorby, Hospes in de Vergulde Wagen tot Alphen.

1754 – De kastelein van de Vergulde Wagen laat om een Zilveren Kolf kolven.

Uit de hand te Koop tot Alphen een kapitale HERBERG, genaamd SINT JORIS, zynde het Regthuys van Alphen, voorzien verscheide royale Vertrekken, hebbende haar Uitzigt over den Rhyn; wyders agter het zelve een groote Plaats, waar op een Thuis en Kolfbaan, hebbende mede haar Gezigt over denzelve Rhyn: Het Huys voorzien met alle noodige Gemakken en Vereidens; verders een ruime Stal voor meer dan dertig à veertig Paarden, een Tuyn, en een Erf voor de Mist: Iemant geneegen zy om het gem. Perceel te koopen, adresseere zig aan Wouter Holman, Hofpes in de voorn. Herberg.

1755 – Logement St. Joris, tevens het Posthuis aan de Rijn.

1757 – Kaats- en kolfbaan zuidelijk van Alphen aan de Gouwesluis bij de Gouwe.

Uit de hand te Koop een zeer wel gelegen, en ter Neering staande HERBERG, genaamd het *Wapen van zyn Hoogheid*, waar in de Neering meer als 100 Jaaren met goed succes is gedaan en nog voortduert, voorzien van een ruims Huizing en een zoo goed als nieuwe Stalling voor 20 Paarden en een voor 26 Koestelen, ruime Kaats- en Kolfbaan, en een Speelhuys op den Rhy met zyn meerder Gemmer daar op, gelegen onder Alphen aan de Gouwesluis, by de Gouwe, met een Uitzigt op den Rhy. onderdriigt ter gem. Herberg.

1757 - *Het Wapen van Zyn Hoogheid.*

Uit de hand te Koop te Alphen aan den Rhy een wel gelegen fraaye en binnen den tyd van zes Jaaren nieuw aangelegde TENPLAATS, genaamd OUDT-CALSLAAGEN, gelegen by het Dorp, voorzien met zyne royale Laanen, Honthakken, rebofchen en Kabinetten, Moestuynen en Boomgaarden, visryke Carper- en annexe Vyvers, Tuynmans Wooning, Stallings, agt Paarden, Koetshuys, Hooy- Appel- en Zaad- Zolders, Orangerie en Kolfbaan, te zamen groot vyf en een half Morgen: onderdriigt te Utrecht by de Makelaar G. Biffyn, te Amst. by de Makelaar C. van Opboven en te Leyden by J. Starrevelt, Mr. Timmer.

1760 – *Buitenplaats Oudt Calslagen bij het dorp.*

1773 – De Vergulde Wagen.

1793 – Het Hof van St. Joris, zijnde het Regthuys van Alphen.

1800 – Herberg op de Corter-Aarse Hoek, bij de Nieuwkoopse droogmakerij.

1803 – Buitenplaats met kolfbaan en steenfabriek aan de Rijn over de Molenaarsbrug bij Den Hoorn.

Amersfoort – Utr.

1729 – Herberg Het Vosje met een kolfbaan daarachter.

1756 – De Vergulde Valk in de Valkstraat.

1756 – Tappersnering op de Weverscingel, schuin tegenover het blauwe bruggetje.

1780 – Herberg Het Moeselvat, even buiten de St. Andriespoort aan de Beek, had twee banen.

1792 – Steven van Hengel schrijft in zijn boek *Early Golf* dat er in 1792 in Amersfoort een kolfbaan was.

TE KOOP, eene OVERDEKTE KOLFBAAN met deszelfs Kolfgereedschappen, Palen enz. Te bevragen bij den Eigenaar Cs. VAN WAGENINGEN jr., te Amersfoort.

1821 – *Overdekte kolfbaan met kolfmaterialen te koop.*

Randenbroek was een buitenplaats bij Amersfoort.

1814 – W.J. van Hoorn schreef in 1991 een boek over Randenburg en schrijft over een sociëteit, 1814-1824, met kolfbaan. De sociëteit hield in 1824 op te bestaan omdat Randenbroek werd verkocht en weer een buitenplaats werd.

1818 – A.F. van Beurde schrijft in *De Eembode* van 19 augustus 1930 een artikel over Randenbroek als sociëteit met onder andere een reglement uit 1818.

J.H.E. Reeskamp schrijft in het *Dagblad van Amersfoort* van 4 augustus 1956 een artikel over Randenbroek.

Bij het landgoed Hoogerhuis was een particuliere baan.

Het huis bij landgoed Flierbeek was later als herberg met kolfbaan in gebruik. Dit werd in een advertentie vermeld. Het landgoed lag tussen Flierbeek en de Grote Nachtegaalstraat en werd in 1879 afgebroken ten behoeve van de Willem III-kazerne.

In sociëteit Concordia waren twee banen. In 1771 was Concordia een logement met een kolfbaan in de tuin.

Ook De Doelen had een kolfbaan.

Amsteldijk – N.H.

1880 – Eerste vermelding.

Amstelhoek – Utr., tegenwoordig gemeente Ronde Venen

In de Mennonietenbuurt was een kolfbaan met herberg.

Amstelveen – N.H., zie ook Nieuwer-Amstel

1713 – De eerste vermelding van een kolfbaan.

Uit de hand te koop, een vermaarde Neerlagryke Nieuwe Herberg, genaamt HET LAND VAN BELOFTEN, met deszelfs Stalling, Hooyhuis, **Kolfbaan**, &c., staande midden in het Dorp Amstelveen, voorheen bewoond by wylzn Lourens Pieterse Krook; met nog 20 Mad allerbest Land, gelegen in de Nieuwe Weg by 't voorn. Dorp, Pzamen in een koop of ieder byzonder; kennende den Kooper de helft op Kuffing, tegen 3 en half Percent, daar op houden. Nader onderrigting te bekomen by Cornelis van Nieuwenhoven de Jonge, woonachtig tot Amstelveen.

1763 – *Land der Beloften.*

1713 – Het Dorstige Hert in de Dorpsstraat werd door Qaes Pauw voor *f* 1.300 gekocht. Hij legde er een kolfbaan aan, veranderde de naam in De Paauw en verkocht in 1728 de herberg voor *f* 5.300.

1773 – De herberg heeft weer de oude naam en in 1792 draagt het de naam het Nieuwe Dorstige Hart.

Op Dingsdag den 11 November, 's namiddags ten 3 uren, zal men t'Amstelveen in de Herberg het Dorstig Hart publiek verkoopen: een Huis en Erve, geappropriert tot een Tapneering, met een **Kolfbaan**, Werfen Schuur, gelegen by Amstelveen; inmiddels uit de hand te koop, en te bevraagen by Dirk Neerhof, Mr. Timmerman tot Amstelveen voorn. De Bewyzen van Eigendam, zullen 4 dagen voor en op den Verkoopdag te zien zyn, ter Seeretarye van Nieuwer-Amstel.

1766 – *Het Dorstige Hart.*

1769 – De Hengelaar aan den Overtoom.

BARTEL VAN DEN NOORT en RUDOLPH STEENBERGEN, Makelaars zullen op Maandag den 14 April 1783 te Amsterdam in 't Oudezyds Heeren Logement Verkoopen: Een vermakelyke BUYTEN-PLAATS, genaamt VEEN-RUST met deszelfs meest nieuw Getimmert Heere Huizinge, Thuynmans Wooninge, Koets huys, Stalling voor vyf Paarden, Koepel, Thuynhuysen, Prieelen, **Kolfbaan**, Mengerie, en een Kamp WEYLAND &c. staande en geleegen voor aan de Amstelveensche Weg, in de Buytenveenderse Polder, te samen groot een Morgen 171 Roeden, brede by Biljetten, en nader Informatie als meede de Briefjes ter bezigtiging by de gemelde Makelaars te bekomen. De Bewyzen van Eigendom en Veilconditien zullen te zien zyn, ten Comptoire van de *Notaris PIETER DE WILDE*

1777 – *Plaisier-Plaats Veensigt.*

D. STEPHAN, Makelaar, zal op Maandag, den 30 September, 1793, te Amsterdam in 't Oudezyds Heeren-Logement, verkoopen: No. 1. Twee apart verhuurd wordende WOONHUIZEN, nevens twee wel aangelegde en met zeer exquise Vruchtboonen beplante Tuinen en Steene Coupel, **Kolfbaan**, Schuithuis, Styger, enz.; alsmede een ledig Erf, (te zamen in een koop), geleegen vooraan op de Amstelveensche Weg, genaamd geweest het *Toorentje*. No. 2. Een hegtsterk HUIS, ACHTER-HUIS en ERVE, staande op de Ege-

1793 – *Het Toorentje op de Amstelveensche Weg.*

Eetcafé van Raak aan de Amstel, was vroeger een koets- of wagenhuis met een paardenstal. Achter deze stal was een ruime vlakke harde baan van 15 tot 30 meter, ingericht voor het kolven.

Amsterdam, tot 1878

De stad heeft veel kolfbanen gehad, de meesten net buiten de stad als *plaisirtuinen*.

Deze werden vaak door collegiën gebruikt en sommige tuinen hadden meerdere kolfbanen, vaak een overdekte en daarnaast nog een baan die niet overdekt was. Er werd in die tijd gekolfd op buiten- en binnen banen van verschillende afmetingen, de kleinste banen waren veel kleiner dan de banen die we nu kennen, daarom hadden sommige cafés meerdere banen.

Anno 1792 telde Amsterdam 50 gelegenheden met 76 banen met nog 136 banen buiten de poorten.

Het boekje: *Verhandeling over de oorsprong van het kolven*, werd in 1792 uitgegeven door Jan en Gerbrand Roos, boekverkopers te Amsterdam.

Inhoud:

Hoofdstuk 1 : *Den oorsprong der baanen, kolven, balslaan en ballen nagespeurt.*

Hoofdstuk 2 : *Onderwijs in het kolven.*

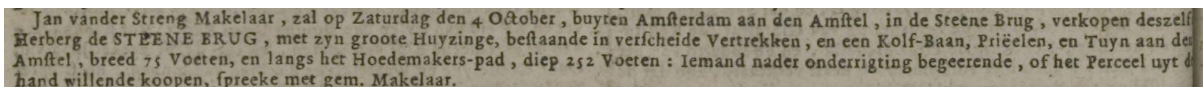
Hoofdstuk 3: *Hoe het spel gespeelt wordt en ordonnantie op het kolven.*

Hoofdstuk 4: *Om in een gezelschap profytelyk en vermakelyk te kolven.*

Hoofdstuk 5: *De nuttigheid van het kolven boven alle andere spelen aangeprezen als, zynde eene dienstige lichaams oefening tot behoudenis der gezondheid.*

Hoofdstuk 6: *Naamwijzer der kolfbaanen binnen Amsterdam en buyten de poorten.*

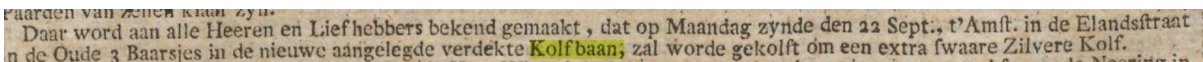
Een van de eerste banen was in 1686 De Nieuwe Stadsherberg in de Plantage (net buiten de Muiderpoort) met een kaats- of kolfbaan.

Jan vander Streng Makelaar, zal op Zaterdag den 4. October, buyten Amsterdam aan den Amstel, in de Steene Brug, verkopen deszelfs Herberg de STEENE BRUG, met zyn groote Huyzinge, bestaande in verscheide Vertrekken, en een Kolf-Baan, Priëelen, en Tuyn aan den Amstel, breed 75 Voeten, en langs het Hoedemakers-pad, diep 252 Voeten: Iemand nader onderrigting begeerende, of het Perceel uyt de hand willende koopen, spreek met gem. Makelaar.

1727 – *Verkoop herberg De Steene Brug aan de Amstel.*

De eerste *kolf-advertentie* verschijnt in de Amsterdamse Courant in 1708: in de Diemermeer adverteert de herberg De Schulp met schone Amstel- en IJ-vis, die aan groepen geserveerd kan worden. Ter verstrooiing is een kolfbaan aanwezig. In 1750 is het spel zo populair dat herbergiers via de krant melden dat zij een prijs voor een wedstrijd beschikbaar stellen.

Daar word aan alle Heeren en Liefhebbers bekend gemaakt, dat op Maandag zynde den 22 Sept. t'Amst. in de Elandsstraat in de Oude 3 Baarsjes in de nieuwe aangelegde verdeckte Kolfbaan, zal worde gekolft om een extra swaare Zilveren Kolf.

1760 – *In herberg De Oude 3 Baarsjes zal worden gekolfd om een zilveren kolf.*

1769 – Kolfbaanmaker Jan Beun overlijdt te Amsterdam. Een advertentie kondigt de verkoop van zijn boedel aan. De advertenties geven soms ook de afmetingen van zo'n baan. Ze zijn rechthoekig, 25 bij 30 meter lang en een kleine 8.5 meter breed.

1810 – Na 1810 verschijnen de eerste advertenties, waarin overdekte kolfbanen werden aangeboden als prima panden voor het stichten van bijvoorbeeld een fabriek. Hieruit blijkt dat de interesse in het kolfspel afneemt. Ook het aantal kolfadvertenties neemt af.

* * * Uit de hand te koop eene extra florisante HERBERG, met een overdekte Kolfbaan, ook zeer goed geschikt voor eene Fabryk, binnen Amsterdam. Te bevragen by P. van Buuren, op het Schapenplein.

1812 – *Een overdekte kolfbaan geschikt voor het vestigen van een fabriek*

Begin 19^e-eeuw vond een Amsterdammer, Geykema, de gomballen uit. Op de sajet of het katoen plakte hij repen gom, daar overheen werd kalfsvel of zijde getrokken. Van recentere datum zijn de massieve gummiballen. De gomballen liepen voortreffelijk, maar moesten voor gebruik worden verwarmd, zodat het leer nauwer sloot door het uitzetten van de gom. Toen kosten die ballen f 35, terwijl er voor sajetballen f 6 werd betaald. Omstreeks 1840 werden de rubberen (gummi-) ballen gemaakt.

Een Overdekte KOLFBAAN te Huur, met LAMPEN en een KAGCHEL, voor een Collegie, zeer comoot, binnen Amsterdam. Te bevragen by VAN GELDER, Kolfballenmaaker in de Plantagie.

1791 – *Ballenmaker Van Gelder adverteert met de verhuur van een kolfbaan.*

De éénige kolfbaan, die nog in Amsterdam bestaat en waarvan druk gebruik wordt gemaakt, zal eerst-daags verdwijnen.

1878 – *Stadlander, de laatste kolfbaan in Amsterdam wordt afgebroken.*

Amsterdam, ca. 1792

Het boekje: *Verhandeling over de oorsprong van het kolven*, werd in 1792 uitgegeven door Jan en Gerbrand Roos, boekverkopers te Amsterdam.

Inhoud:

Hoofdstuk 1 : *Den oorsprong der baanen, kolven, balslaan en ballen nagespeurt.*

Hoofdstuk 2 : *Onderwijs in het kolven.*

Hoofdstuk 3: *Hoe het spel gespeelt wordt en ordonnantie op het kolven.*

Hoofdstuk 4: *Om in een gezelschap profytelyk en vermakelyk te kolven.*

Hoofdstuk 5: *De nuttigheid van het kolven boven alle andere spelen aangeprezen als, zynde eene dienstige lichaams oefening tot behoudenis der gezondheid.*

Hoofdstuk 6: *Naamwijzer der kolfbaanen binnen Amsterdam en buyten de poorten.*

Er werd in die tijd gekolfd op buiten- en binnen banen van verschillende afmetingen. De kleinste banen waren veel kleiner dan de banen die we nu kennen; daarom hadden sommige cafés meerdere banen.

Zo waren er in Amsterdam binnen de poorten 76 banen, onder andere:

- In de laagte van de Kadyk, de Linde Boom, 3 banen en 2 overdekt.
- In de Plantage, de Geprevilligeerde Herberg, 3 banen.
- Op de Kadyk, in de Nieuwe Plaats Royaal, een overdekte, 2 Banen en een kleine.
- In de Elandstraat, in de Fransche Tuin, twee en een Overdekt.
- Op de Nieuwmarkt, op de hoek van de Keizersstraat, in de Eendragt, een geheel Nieuw Zoort van een baantje, by wyze van een Truktafel, met koperen stukjes, waar op met Ivoiren ballen gespeelt wordt.
- Op den Amstel by de Agtergragt in 't Loosje, 1 baan.
- Op de Weesperstraat in de 3 Roosen, 1 baan.
- Aan de Varke Markt, 1 baan.
- In de Vijselstraat by de Princegragt, 1 baan.
- Roeters Eyland over de Yzergietery, 2 banen.
- Op de Nieuwendijk no.192, Logement de Zon, 1 baan.
- Huis Kolff- Oudezijdsarmsteeg, daar werd in 1848 nog gekolfd.

In het boekje *Verhandeling over de oorsprong van het kolven*, uit 1792, staat in Amsterdam een kolfbaan beschreven:

Op de Nieuw Markt, op de hoek van de Keizerstraat, in de Eendragt, een geheel Nieuw Zoort van een Baantje by wyze van een Truktafel, met kopere stukjes (palen); waarop met Ivoiren ballen Gespeelt word.

In jaargang 1951 van *De Speelwagen* wordt iets geschreven over een keur tegen *de Trucktafel* in 1693:

Dit meestal in herbergen en koffiehuzen opgestelde speel-instrument, kortweg ook wel de trok genaamd, was een soort klein biljart, ook wel een boerenbiljart genoemd, bekleed met een groen laken, waarop met een stok (een keu, maar met een gebogen uiteinde) een bal (aanvankelijk van hout, later van ivoor) door een ijzeren poort moest worden gedreven.

Buiten de poorten van Amsterdam waren 135 banen, waaronder:

- Buiten de Weesperpoort, Nooit gedacht, één Open en één Overdekt.
- Buiten de Utrechtse Poort, Paauwen Tuin, een Overdekt, een extra groote van 111 voet, en een kleine.
- Buiten Cingel, tusschen de Leidse en Raampoort, in de Valk, één en één Overdekt.
- Buiten de Weeteringspoort, Hoek Weetering in het Polderhuis, één Overdekt.
- Naby de Overtoom het Wapen van Nieuwer-Amstel, één Overdekt.

Te Buiksloot waren in twee herbergen zes kolfbanen; zo wordt in akte 4139A157 van 31-5-1756 een kolfbaan bij de Overhaal genoemd.

Te Nieuwendam vier kolfbanen.

Te Schellingwoude, een herberg, waarin een Open en een Overdekte Baan.

Te Durgerdam in herberg De Zeven Provinciën.

Te Diemen: volgens een krantenadvertentie uit 1708 en in 1766 werd er op de Diemerdijk een herberg met kolfbaan vertimmerd.

Amsterdam-Stadlander, Groot-Stadlander

1868 – De kolfbaan bij de herberg *Stadlander* te Amsterdam (Nicolaas Matthijsz. Aartman).

De kolfbaan van het collegie Het Lammetje op de hoek Middellaan en Lepellaan verbrandt geheel.

In 1868 (of 1878!) werd de bekende Amsterdamse uitspanning Groot Stadlander gesloopt. De stad had ruimte nodig voor haar nieuwe stadswijk De Pijp. Groot Stadlander lag aan de Boerenwetering (huidige Hobbema / Ruysdaalkade), op de plek waar nu diamantslijperij Moppes ligt, hoek Albert Cuypstraat.

De uitbaters in de 19e-eeuw trachtten hun klanten te trekken door middel van keurig aangelegde kolfbanen. Een uiterst populaire sport voor het elitaire publiek. Stadlander had twee grote kolfbanen, één van 130 voet lengte en een kleiner exemplaar. Een Amsterdamse voet was 0,283 meter. De kolfbanen waren zeer fraai aangelegd. Een vlak effen terrein met aan beide uiteinden een mooie gedraaide paal.

Volgens het NRC op 02-05-1922 kocht het Amsterdams Israëliisch Armbestuur een terrein aan, bekend als de Keizerlijke kolfbaan aan de Nieuwe Keizersgracht, om er een ziekenhuis te bouwen.

Kordaan

Pieter Cornelisz. van Pijlen, 1689-1770, was eigenaar van de werf De Pelikaan en tapper in de belendende herberg de Toren van Kordaan op de Nieuwe Zeedijk.

De toren van Kordaan is genoemd naar de in 1610 voltooide beroemde vuurtoren van Cordouan op een eilandje in de monding van de Gironde, 12 mijl ten noordwesten van Bordeaux.

Het pand wordt later een herberg, en als zodanig, met kolfbaan, nog genoemd in 1794. In september 1803 wordt er een jezuïetencollege in gevestigd.

Anno 1792 telde Amsterdam 50 gelegenheden met 76 banen met nog 136 banen buiten de poorten. Het kleine Buiksloot had er zelfs zes.

De Paauwentuin

Bij de Nieuwe Stadsherberg in de Plantage (net buiten de Muiderpoort) werd in 1686 een *kaats- en kolfbaan* aangelegd.

1708 – De eerste *kolf-advertentie* verschijnt in de Amsterdamse Courant:

In de Diemermeer adverteert herberg De Schulp met schone Amstel- en IJ-vis, die aan groepen geserveerd kan worden. Ter verstrooiing is een kolfbaan aanwezig. In 1750 is het spel zo populair dat herbergiers via de krant melden dat zij een prijs voor een wedstrijd beschikbaar stellen.

1769 – In Amsterdam overlijdt kolfbaanmaker Jan Beun. Een advertentie kondigt de verkoop van zijn boedel aan. De advertenties geven soms ook de afmetingen van zo'n baan. Ze zijn rechthoekig, 25 tot 30 meter lang en een kleine 8,5 meter breed.

Een bekende prijksolver was Appie Richter, kruier en oesterverkoper in de Kalverstraat.

Overzicht kolfbanen:

1686 – De Nieuwe Stadsherberg in de plantage met kaats- of kolfbaan.

1712 – Herberg De Uitkijk, Amstelveenseweg 1166, t.o.v. de Kalfjeslaan.

1727 – Herberg De Steene Brug in het Hoedemakerspad aan de Amstel.

1729 – De Nieuwe Plaats Royaal aan de Ossaander Overtoom met uitzicht op het IJ.

1730 – Het Nieuwe Huis de Vraag aan de Sloterweg aan de Schinkel.

1731 – De Grootte Kathuyzers met geelgieterij

1734 – Land der Beloften aan de Lange Leidse Dwarsstraat.

1739 – De Wijnberg aan de Hoogendijk ten westen van de Buiksloot.

1740 – Het Dorstig Hart buiten de Raampoort hoek Korte Bleelerspad.

1741 – De Lindeboom op de Kadijk, over brouwerij de Valk, met 2 banen.

1741 – Verkoop van de Herberg by de Maliebaan.

1741 – Het Schippershuis aan de Oude Wetering, met buiten- en binnenkaatsbaan.

1749 – Plaisirtuyn naast Landzigt aan het Verwerspad.

1755 – De Drie Baarsjes in de Elandstraat.

1756 – Dubbele Hofstede Oversight, in de Diemer- of Watergraafsmeer op de Schagerlaan.

1762 – Twee huizen met kolfbaan aan de Overtoomseweg voorbij de Pestbrug.

1763 – De Ysbreker naast het Weesper Veerhuis aan de Amstel.

1769 – Plaisirtuyn Houtenhoff buiten de Utrechtse Poort in de Laan teneinde Van het achterste Zaagmolens Pad.

- 1770 – Buytenplaats Stad-sigt in de Diemer- of Watergraafsmeer in de Kruis- of Schotselaan.
- 1770 – De Goude Bal, een open en een overdekte baan aan de Nieuwe R..gracht over de plantage.
- 1771 – Roo Leeuw met twee kolfbanen aan het Winslouwerpad buiten de Raampoort.
- 1773 – Oranjeboom aan de Haarlemmer Trekvaart.
- 1775 – Herberg waar De Haan uithangt met bleekerij op het Lange Bleekerspad.
- 1775 – Bleekerspad, buiten de Raampoort, herberg met zijn kolfbaan.
- 1776 – De Valk op het Slijppad buiten de Raampoort.
- 1777 – De Goude Poort op het Verwerspad.
- 1778 – De Schenkan, een overdekte en twee open banen, hoek Overtoomseweg-Pesthuislaan.
- 1778 – Plaisirtuin Veldenhoff op het Otterspad tussen de Utrechtse- en Wester....poort.
- 1779 – Tuyn en erve Schollenburg, in de Paauwenlaan in de Diemer- of Watergraafsmeer.
- 1779 – Buitenplaats De Soelen aan de Haarlemmertrekvaart op ca. 300 roeden van Amsterdam.
- 1779 – Kolfbaan achter twee woningen aan de Looyersdwarsgracht.
- 1780 – Plaisir-Plaatsje Vest en Veld buiten de Leidsche Poort voorbij de Overtoomseweg.
- 1780 – Plaisiertuin aan het Kuiperspad buiten de Utrechtse Poort.
- 1780 – Thuyn bij de Leidsepoort, genaamd Osdorp.
- 1780 – Buitenplaatsje Hogerlust op de Haarlemmerweg.
- 1782 – De Zwaan, nieuw gebouwd, buiten de Raampoort in de Pekelharingsgang.
- 1786 – Beerebijt, ter hoogte van 2^e Jan v.d.Heidestraat.
- 1786 – Plaisirtuin buiten de Leidsche poort bij de Padsloot.
- 1786 – Flessiaans winkel met distalateurswinkel buiten de poorten, zeer geschikt voor herberg.
- 1787 – Buitenplaatsje Uit en Thuis aan de Amstel bij de Schulpbrug. Bij verkoop in 1810 wordt de kolfbaan niet vermeld.
- 1787 – De Valk op de Bootemarkt, zijnde een florissante Tapperijstand.
- 1787 – Buitenplaats Meerwell in de Watergraafsmeer in de Schagerlaan.
- 1788 – De Jonge Visscher aan de Hoog de Kadijk ! , een open- en een toebaan.
- 1789 – Herberg De Uitkyk, buiten de Raampoort.
- 1790 – Werklust, een loodwit-makerij met woningen, droogdok, schuithuis tuin, etc.
- 1790 – Tuin aan het Oliphantspad.
- 1790 – Herberg Grootendorst aan de Haarlemmerstraat in de Perselaan.
- 1790 – Tuin Muiderhof in de Pekelharingsgang.
- 1790 – Distillateurswinkel met twee kolfbanen.
- 1791 – Buitenplaats Bergsland aan de Weesperzijde van de Amstel.
- 1792 – Herberg Rosendaal in de Diemer- of Watergraafsmeer aan de Ringdijk
- 1792 – Verkoop de Stadtlander aan de Wetering buiten de Utrechtse Poort.
- 1792 – Herberg De Palmboom, nu Nooitgedagt aan het Hoedemakerspad.
Kolfwedstrijd om een... veren kolf in een meer dan ongemeen fraaye open baan.
- 1792 – Herberg Naby Buiten aan de Stadsbuitensingel tegenover de Leidsche Poort, met drie banen.
Later werd deze herberg bij Buitenplaats Leyerhoven gevoegd.
- 1793 – Yzigt bij de Haarlemmerpoort met open- en overdekte baan.
- 1794 – Herberg De Druy Op het einde van het Korte Bleekerspad.
- 1795 – Bataafse Kolfbaan op de Keizersgracht over de plantage Heil en Broederschap.
- 1795 – De Nieuwe Kolfbaan op 't Hoedemakerspad.
- 1795 – Huis met twee kolfbanen. Later buitensociëteit Plaats De Unie, t.n. blekerij De Blauwe Haan.
- 1797 – Molen Vrouwe Maria, vooraan op het Quakers Eiland, met onder andere kolfbaan.
- 1798 – Buitenplaats Zorgvliet aan de Amstelveenseweg, even voorbij de Kalfsland.
- 1799 – 't Vosje aan de Zeeburgerdijk.

- 1801 – Verkoop van koperen kolven, pokhouten palen en stenen baanrol.
- 1801 – Buitenplaats Zwanenburg in de Pauwelaan in de Diemer- of Watergraafsmeer.
- 1802 – De Oude Hernieuwde Eendracht aan de Houtwaalderweg bij de Muiderpoort.
- 1802 – De Room-Thuyn, buiten de Muiderpoort.
- 1803 – Huis en erve met kolfbaan in de Roosestraat.
- 1803 – Dubbele Plaisirtuin, Vreugd na Vlijt, Otterspad.
- 1804 – Plaisirtuin Nooit Gedaan aan de Overtoomseweg.
- 1804 – Plaisirtuin Voor-Hout met diverse Behuizingent.oostelijk van de Leidsche Poort.
- 1804 – Tuin met kolfbaan en superb uitzicht nabij Rapenburgergracht
- 1805 – *f* 14 belasting op publieke banen.
- 1805 – Hofstede De Eenhoorn aan de Haarlemmerweg, 1100 roeden van Amsterdam.
- 1805 – Tuin Smirna aan het Oliphantspad buiten de Weesperpoort.
- 1807 – Plaisirtuin De Aastroom in de Plantagie aan de Middenweg.
- 1807 – Tuin Veld en Hof op het Otterspad tussen de Weteringspoort aan de Stadsbuitensingel.
- 1807 – Houtzaagmolen De Witte Druif met fraaie Engelse tuinen kolfbaan aan de Buitensingel tussen de Haarlemmer- en Zaagmolenpoort.
- 1807 – Huis met kolfbaan aan de Laurierstraat bij de Baangracht.
- 1808 – Plaizirtuin Krooswijk in de Banne van Sloterdijk bij Spaarndammerdijk.
- 1810 – Te koop pokhouten stukken met hunne kokers.
- 1810 – Buitenplaats Vreedenhof aan het einde van het Leyderdorperpad.
- 1811 – Plaisirtuin Binnenvreugd in de Fransche Laan.
- 1812 – Tuin aan de nieuwe Plantagie.
- 1812 – Plaaziertuin Veelzicht, buiten de Leidschepoort, bij de Overtoomseweg.
- 1812 – Tuin met Collegie, Middelweg 68.
- 1812 – Verkoop in de Paawentuin, onder andere twee fraaie kolfpalen, kolven en een stenen baanrol met zyn yzeren stang.
- 1812 – Herberg Vrijburg buiten De Haarlemsepoort, aan de 200 roeden.
- 1813 – Buitenverblijf Zeldenrust, buiten de Leidschepoort, bij de Luybrug.
- 1813 – Dubbelde Tuin, Binnenvreugd, in de Plantagie in de Fransche Laan.
- 1813 – Herberg De Stenen Brug, thans Palais Royal, aan de Buiten-Amstel.
- 1812 – Collegie-tuin bij de molen De Grauwe Haas, aan molen De Hoop, buiten de Raampoort.
- 1813 – Voor *f* 3.200 verkocht, een Collegie-tuin met huysinge, kolfbaan, stalhouderij, huis en herberg met erf etc, etc., buiten de Leidschepoort by de Overtoomseweg.
- 1813 – Een aangenaam Buiten aan de Weesperzyde tussen Lochhorst en de Schulpbrug.
- 1814 – Verkoop Stadlander buiten de Utrechtse Poort.
- 1833 – De Keizerlijke Kolfbaan wordt ingewijd als Israelische Kerk.
- 1834 – Zomer- en winterverblijf De Goede Harmonie, tussen de zaagmolens en de Haarlemmerpoort.
- 1838 - Malta, tussen de Leidsche- en Weteringsepoort.
- 1838 – Buitenplaats, nu herberg Nieuw Rozenburg, buiten de Raampoort bij het Langeblekerspad.
- 1838 - Collegietuin Vredebest, tegenover de Hortus Botanicus.
- 1838 – Te koop: twee kolfstukken met vazen.
- 1839 – Aanbesteding Tuin Vredehof in de Plantagie, hoek Middel- / Lepellaan, Vernieuwen van de opstal ener overdekte kolfbaan
- 1839 - De nieuw aangelegde kolfbaan van Collegie Het Lammetje in de Plantagie, Hoek Middel- en Lepellaan, is geheel verbrand.
- 1841 – Herberg Nabij-Buiten, buiten De Leidsche Poort aan de Singel hoek Leiderdorpspad.
- 1842 – Herberg naast molen De Steenen Molen of De Leeuw, gelegen aan de Schans op het negende bolwerk tussen de Utrechtsepoort en de Hoge Amstelsluis.
- 1846 - Koffiehuis Buitenzorg aan de Buitensingel bij de Overtoomsche Weg.
- 1847 – Sociëteit De Hereeniging in de Plantaadje, verkoop onder andere biljarts en kolfbaanlampen.

1855 - Etablissement De Fransche Tuin in de Elandstraat.

1855 – Buitenverblijf Zorgvliet en Harmonica, Buitensingel tegenover Leidsche Poort.

Verkoop van inventaris: biljard, kolfstokken en ballen en lampen voor de kolfbaan.

1911 – Café Heimel aan de Amsteldijk nr. 43.

Amsterdam, na 1878

Nadat in 1878 de laatste kolfbaan (Stadtlander) werd gesloten zijn er in latere jaren toch initiatieven genomen om het kolfspel terug te brengen in Amsterdam. Voor 1878 zal er nog op lemen banen gespeeld zijn, in de periode daarna werden de banen gemaakt van beton of zelfs een enkele van asfalt.

— De grasvlakte achter het Rijksmuseum te Amsterdam wordt door de vereeniging Olympia langzamerhand in een waar paradijs voor liefhebbers van gymnastiek en spelen in de open lucht herschapen. Men vindt er reeds één groot cricketveld voor matches, zeven velden waarop verschillende cricketclubs zich oefenen, twee larontennis- of kaatsbanen met loodsjes, terwijl een groot croquetveld, een inrichting voor gymnastie en een frissche **kolfbaan**, naar men zich vleit mede spoedig in gereedheid zullen komen. Ook over een wielrijdersbaan wordt gedacht. Het paviljoen der stad Amsterdam, een overblijfsel van de koloniale tentoonstelling, is door de stad kosteloos aan Olympia afgestaan en wordt voor woning van den opzichter, alsmede voor bergplaats ingericht.

1886 – *Op een grasveld achter het Rijksmuseum is onder andere een kolfbaan gemaakt.*

De Heer J. J. Wesselman, Houtman-kade alhier, heeft het initiatief genomen voor de oprichting van eene naamlooze vennootschap, welke zich ten doel stelt het vesigen van een groot ontspanningslokaal op een terrein aan den Haarlemmerweg op Amsterdamsch gebied. Deze inrichting zal bevatten: vier kegelbanen met afzonderlijke clubkamers, een gemeenschappelijke koffie- en vergaderzaal, een groote **kolfbaan**, een tuin waarin een tooneel; alles verbonden aan een hoofdgebouw voorzien van een groot terras.

Het kapitaal dat benoodigd is bedraagt f 50,000 en wordt verdeeld in aandelen van 500, 250, 100 en 25 gulden. Thans moet reeds de toezegging tot deelneming van verschillende ingezetenen verkregen zijn. De heeren J. G. van Niel, cargadoor (Binnenkant) en A. J. Joling, architect (1e Helmersstraat) hebben zich bereid verklaard als commissarissen op te treden. Bij laatstgenoemde liggen teekeningen ter inzage en zijn nadere inlichtingen te verkrijgen.

1893 – *Een groep investeerders, N.V. De Kolfbaan, willen een ontspanningscentrum met ook twee kolfbanen aanleggen. Zie Nieuws van de Dag, 4 maart 1893.*

1893 – Sportbar in de Warmoestraat.

In 1905 zijn er pogingen gedaan om in Amsterdam een kolfbaan aan te leggen, maar door bijzondere omstandigheden moesten de plannen worden opgegeven. Vier jaar later in 1909, verklaart de directeur van het Paleis voor Volksvlucht te Amsterdam zich bereid om aldaar een kolfbaan te maken. In 1909 werd op de vergadering van de kolfbond melding gemaakt dat de club Amsterdam (opgericht 25 oktober 1908) was toegetreden tot de bond. H. Stolp uit Amsterdam trad in 1910 toe tot het hoofdbestuur. In turngebouw De Hoop in de Maarten Jansz. Kosterstraat, wordt een kolfbaan gebouwd. Begin januari 1910 is de baan klaar en wordt er een openingswedstrijd georganiseerd waarvoor zich 118 kolvers opgeven. Het zou zo'n 35 jaar geleden zijn dat de laatste baan in Amsterdam gesloten werd. Een uitgebreid verslag van deze openingswedstrijd is te lezen in het Nieuws van de Dag van 16 november 1910, en eerder op 18 november 1909.

Grote man achter deze kolfbaan is de heer Kalker. Door hem is aan deze baan vijf jaar gewerkt. Lang heeft men er geen plezier van gehad, want na vijf maanden ging het daar niet meer. Elke keer moesten de rabatten verwijderd en weer teruggeplaatst worden en deze werden daardoor instabiel. Een nieuwe baan komt er in Café-Restaurant De Kolfbaan aan de Amsteldijk 43, op de hoek van de Ostadekade; de officiële opening is op 9 april 1911. Achter het café ligt een mooi ingerichte kolfbaan van 17 bij 4 meter. Zie artikel het Nieuws van de dag op 10 april 1911.

In 1916 wordt de zaak café Voskuil genoemd.

Men organiseert hier een 50-slagenwedstrijd in juli en augustus, de inleg is f 1,10 en de 1e prijs is f 40, 2e f 30, 3e f 20. A. Kist uit Zuid-Scharwoude behaalde met 510 punten de eerste prijs.

Uitslag in Nieuws van de Dag van 28 september 1911.

In 1912 organiseert kolfclub Amsterdam (Amsteldijk 43) een drie seriënwedstrijd. Op de uitnodiging staat een foto van hun clublokaal. Aan een wedstrijd in Krommenie in 1910 namen acht Amsterdammers deel, één uit de IJ-Polder en één uit de Watergraafsmeer. De uitslag staat in Nieuws van de Dag van 17 december 1912.

Op de Nationale Wedstrijden in 1936 waren er twee deelnemers van Amsterdam-Haarlem.

Volgens de Alkmaarsche Courant van 16 januari 1934 is er op 25 januari in café De Rode Leeuw een oprichtingsvergadering van de nieuw op te richten kolfbaan in Amsterdam.

De vergadering van 1934 meldt dat er in Amsterdam weer plannen zijn een baan te bouwen, wat echter niet blijkt te lukken.

De heer M.D. Kalker had in de loop der jaren al veel dingen over kolven verzameld. Hij werkte ook mee aan de tentoonstelling ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum in 1935 te Grootebroek. Op de bondsvergadering van 1938 wordt gemeld dat het hoofdbestuurslid de heer Kalker bondsarchivaris is.

De heer Kalker was jood en is in W.O. II door de Duitsers opgepakt en zijn bezittingen, waaronder het archief van de Bond, vernietigd. Wel is er in het Amsterdams Gemeentearchief nog een kleine collectie van hem te vinden met enige kolfwetenswaardigheden.

Het Stedelijk Museum had in 1943 de tentoonstelling “Amstel-Vecht-Zaan” georganiseerd en daarbij een echte kolfbaan aangelegd, waar ook wedstrijden op zijn gehouden.

Op de tentoonstelling „Amstel-Vecht-Zaan” in het Stedelijk Museum te Amsterdam, bevindt zich een echte kolfbaan.

1943.

Andijk - N.H.

Cultura

Toen in 1948 café De Krimper de deuren sloot, kwam het protestantse deel van de Andijker bevolking zonder verenigingsgebouw te zitten. Er werden plannen gemaakt en in 1951 werd Cultura gebouwd, met kolfbaan.

Sommige mensen waren het hier niet mee eens, want Onder Ons was maar een kleine vereniging, echter wel met leden met daadkracht. Zo wilde de Nutsspaarbank alleen een lening tegen een lage rente verstrekken als er een kolfbaan in Cultura kwam. Enkele bestuursleden van de bank waren kolvers.

Op 9 juli 1951 op pagina 6 van de Helderse Courant een artikel over Cultura:

Bij de opening van de baan sprak de voorzitter van de Kolfbond en memoreerde dat er sinds eind 20-er jaren geen nieuwe baan meer was aangelegd. De openingswedstrijd werd gewonnen door H. Lub.

Nadat in 1962 de baan was verbeterd werd in 1978 de baan in zijn geheel vernieuwd. De oude vloer werd er uitgesloopt en nieuw beton gestort, die door specialisten waterpas werd afgestroken. Kort daarna werd ook de houten vloer, bestaande uit balken en schotten, die met mankracht gelegd moesten worden, vervangen door een ophijsbare vloer. Dit heeft ca. f 47.000 gekost. Ook is toen de betonnen vloer bedekt met een dun laagje kunststof, waardoor de baan gladder werd. Dit laagje kunststof is in 2006 vervangen door nieuw, voornamelijk omdat er veel blaasjes (door lucht uit de betonnen onderlaag) op de baan kwamen.

De Krimper

1638 – De Krimper, in vroeger jaren De Heer van Krimpen geheten, staat op een oude kaart van Drechterland uit 1638 al als de herberg vermeld. De herberg stond op de achterkant van de dijk.

1789 – Bij de verkoop in 1789 wordt nog niet over een kolfbaan gesproken.

1807 – In het boek Vrije Westfriezen van C. Sluys wordt vermeld dat er in 1807 gekolfd was.

1812 – De Maire van Andijk moest bemiddelen in een geschil tussen twee kolvers, waarvan er een van achteren met een kolf geslagen was.

1862 – Als de kastelein overlijdt wordt een inventaris opgemaakt en deze vermeldt onder andere: vier elastieken ballen en een partij kolven f 30.

1869 – De kastelein laat biljarten en kolven om fraaie prijzen.

1871 – De weduwe Burger verkoopt De Krimper, inclusief de goede turfhandel.

1880 – In 1880 wordt De Krimper openbaar verkocht. In de advertentie spreekt men over *eene in 1877 nieuw gebouwde kolfbaan*.

D. M. Alewijn,
Notaris, standplaats hebbende te MEDEMBLIK,
zal op
Woensdag 24 Januari 1880,
des namiddags 2 uur, in natemelden Herberg,
publiek ter verkoop presenteereu:
De zeer goed beklante
en van ouds bekende
HERBERG,
genaamd: „DE KRIMPER” met eene in 1877
nieuw gebouwde KOLFBAAN en groote TURF-
SCHUUR met ERVEN, in welk perceel tevens
sedert onheugelijke jaren, met veel succes, een
uitgebreide handel in TURF wordt uitgeoefend,
alles staande en liggende aan het Krimpen te
Andijk, te zamen groot 20 aren, 60 centiaren.

1886 – Op de eerste NK in Alkmaar werd Jan Groen uit Andijk zesde met 49, 37 en 26 = 112 punten. In de uitslagenlijst staat vermeld: De *bekende* Jan Groen werd zesde. Samen met Philip Smit heeft hij aan vele Nederlandse kampioenschappen deelgenomen. Zo reserveerden zij in 1897 met een briefkaart hun deelname en ook *lozie*. Jan Groen kwam tot 72 punten en P. Smit sloeg 60 punten in twee partijen.

1894 – *Het varken waar om gespeeld werd woog 316 pond.*

1895 – Door 32 kolvers werd om een varken van 207 pond gekolfd. Alle prijzen bestonden uit vlees van dit varken.

1907 – Vier Andijkers nemen deel aan een 50-slagenwedstrijd in Zuid-Scharwoude.

1909 – Wedstrijd op de vernieuwde baan.

1911 – In de Enkhuizer Courant van 9 februari staat het verslag van de laatste kolfdag met een lijst met alle leden. In zo'n kolfseizoen betalen de verliezers van een partij en zij die te laat of helemaal niet komen, een boete van 5 cent. Op de laatste kolfdag wordt de pot verteerd.

1911 – Op 16 oktober wordt kolfclub Tot Uitspanning opgericht. Als zij in 1916 hun jaarlijkse kolfdag houden heeft de vereniging 10 leden die samen 673 jaar zijn.

1917 – Twee kolfverenigingen, Onder Ons en Tot Uitspanning, hebben zich laten vereeuwigen. Van beide clubs zijn geen notulen meer en zijn ter ziele gegaan.

1918 – Op de kermis in augustus wordt er gebiljart om kaartjes, soms om 20 en een enkele keer om 150 kaartjes!!!! Op de kolfbaan om 4 of 5 pop!!!!

1919 – Onder Ons had 19 leden en speelde in de maanden oktober t/m maart op de dinsdag. Verliezers moesten 5 cent in de pot storten en hier werden voor de laatste kolfdag prijzen van gekocht. P. Smit is in 1919 het oudste lid, met 84 jaar.

1943 – *Onder Ons is heropgericht en werd lid van de Kolfbond.*

Zoals gebruikelijk werd er altijd op zondag gekolfd. Men speelde het zogenaamde streepjes kolven en meestal met maat. Bij dit spel gaat het erom wie het verste komt en de verliezer krijgt een streepje en als men vier streepjes (dus: *vier enen*) heeft is men eruit, wat in de regel een borrel kostte.

Met de kermis werd er op maandag gekolfd en als de ouderen te avondeten gingen mochten de jongelui in de baan .

1941 – Een advertentie: Te koop een café met kolfbaan en inventaris op Andijk-West.

1948 – Het café werd in 1948 verkocht aan de RK parochie om er een kerk van te maken.

Nadat de katholieke parochie een nieuw kerkgebouw in de Bangert had gebouwd werd De Krimper verkocht aan de firma Aker voor opslag van meubelen.

In 2002 of 2003 werd het gebouw gesloopt om plaats te maken voor nieuwe woningen.

N.B.: Zie voor de geschiedenis van De Krimper jaarboek 2002 van Oud-Andijk.

Uitslagen

1894 – Op 30 oktober werden bij J. Singer, in de Krimper, kolfwedstrijden gehouden, waaraan 17 kolvers deelnamen. De prijs werd gewonnen door D. Blokker met 115 punten. De eerste premie door Jan Groen met 107 punten. De tweede premie door K. Jongers (Grootebroek) met 105 punten. De serieprijs werd behaald door A v.d. Oord te Andijk met 50 punten.

1903 – Weekblad de Nederlandsche Sport meldt dat op 71-jarige leeftijd op 3 mei is overleden Jan Groen uit Andijk. Hij was een trouw deelnemer aan de wedstrijden en een eenvoudige en hartelijke man.

Hoewel Andijk geen lid was van de Kolfbond werden uitslagen wel in de Nederlandsche Sport vermeld. Uitslag van een 15-slagenwedstrijd in Andijk: 1. A. v.d. Oord 130 pt., 2^e J. Groen 120 pt., W. Kieft 118 pt. en de serieprijs was voor J. Ellerbroek met 45 pt..

1906 – In december werd een 15-slagenwedstrijd georganiseerd (wat in die jaren jaarlijks gebeurde), waarbij in twee klassen werd gekolfd. Uitslag 1^e klasse : 1. J. Singer Jzn. 139 pt., 2. P. Burger Kzn., 3. Jb. Ellerbroek, 4. C. Singer Kzn., 5. K. Singer Czn. Serieprijs D. Blokker.

2e klasse: 1. N. Mantel 96 pt., 2. S. Kieft, 3. C. Groot Jzn., 4. S. Mantel, 5. P. Tensen uit Wervershoof. Serieprijs A. Burger.

1907 – W. Kieft was lid van Sta Vast Schellinkhout en nam deel aan de NK in Krommenie. Hij begon met een serie van 52, maar sloeg er slechts 21 bij.

1908 – 15-slagenwedstrijd in de Krimper: 1. W. Kieft 128 pt., 2. A. Burger 123pt., 3. C. Singer Kz. 121pt., 4. P. Burger Kz 117pt., 5. D. Blokker 117pt. .

1904 – Ook kolfd en Andijkers wedstrijden buiten Andijk, bijvoorbeeld in 1904 te Venhuizen, waar D. Blokker de tweede prijs met 131 pt. en A. v.d. Oord de vijfde prijs behaalde. Op de jubileumwedstrijd van het 50-jarige Op Maat kwamen A. v.d. Oord met 131 pt., P. Singer met 98 pt. en P. Burger met 91 pt. in de prijzen. Op een 10 seriënwedstrijd bij A. Kist in Zuid-Scharwoude sloeg A. v.d. Oord 384 pt., W. Kieft 396 pt. en P. Burger 221 pt. P. Jongejeugd won bij een wedstrijd in Hoogkarspel in de 2^e klasse de 2^e prijs.

1914 – 31 Personen namen deel aan een wedstrijd in 1914 in De Krimper. 1. W. Kieft 132 pt., 2. P. Burger Kzn., 3. C. Singer Kzn. 119pt., 4. D. Singer 117 pt., 5. J. Ellerbroek Jzn. 114 pt., 6. D. rouwer Gzn. 114 pt. De serieprijzen waren voor: P. Jongejeugd 45pt. en N. Mantel 43 pt.

Later dit jaar was er nog een wedstrijd, nu met 28 deelnemers. 1. W. Kieft 111pt., 2. C. Brander 108 pt., 3. C. Kieft 107 pt., 4 J. Feller 105 pt. 5. W. Mantel Kzn. 105 pt. en de serieprijs was voor D. de Vries Dzn. met 38 pt..

Op een dansavond bleef de rok van één van de dochters van burgemeester Groot haken achter een kolfpaal, waardoor hierin een grote scheur ontstond. Of de kolfbaan niet met houten beunen werd afgedekt is niet bekend.

1930 – Op 17 november slaat de 77-jarige heer Groot 151 punten.

Kolf-unicum.
De heer J. Dekker, lid van de kolfclub „Onder Ons” sloeg j.l. Zondag in een partij, waarin hij samen speelde met den heer Jb. Mantel, 60 punten. Dit is werkelijk een uniek geval en naar kolfingewijden ons meedeelden, is dit vooral in de kolfbaan van de Krimper een grote zeldzaamheid.

1944– Jan Dekker slaat met zijn maat Jb. Mantel 60 punten.

Met een maat kolven werd nog veel gedaan. Een goede kolver werd aan een beginner gekoppeld. Een kolver stond bij de bovenpaal en deed de uit- en puntenklap, de ander stond bij de benedenpaal en deed de opklap. De beste kolver deed meestal de uit- en puntenklap.

ZONDAG 26 AUGUSTUS 1877 zal de
Nieuwe Kolfbaan
bij de Herberg »DE NIEUWE AANLEG,” van W.
DE HAAS te ANDIJK, worden geopend.
HH. Liefhebbers tot bijwoning uitnoodigende,
Ued. dw. Dienaar
W. de Haas.

1877 – Nieuwe Aanleg. Voor 1900 heette dit café De Meiboom.

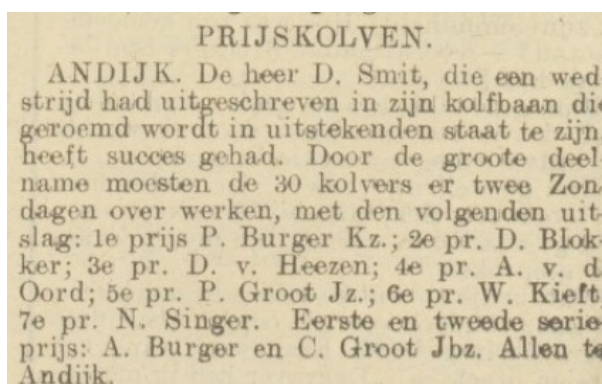
Bij de inwijding van een nieuwe kolfbaan te Andijk is dezer dagen zoo hevig gevochten, dat een der vechtersbazen een ander een gevaarlijke verwonding aan gezicht en hals heeft toegebracht.

1877 - De opening van de nieuwe kolfbaan verliep “onrustig”.

K O L V E N.
Bij Wm. de HAAS Jbz., te ANDIJK,
ZONDAG 6 AUGUSTUS 1882
wordt voor het eerst de verlegde BAAN bespeeld.
En DONDERDAG
des namiddags 2 ure
P R I J S K O L V E N
OM CONTANTEN.
Heeren liefhebbers worden uitgenoodigd deze partijen met hun bezoek te vereeren.

1882 – Prijskolven om contanten.

1920 – *De Nieuwe Aanleg* moest in ca. 1920 voor de verbreding van de dijk wijken. 100 m. oostwaarts werd een nieuw café gebouwd door C. Groen, de *Nieuwe Meiboom* geheten.

1912 – *Hier de uitslag van een wedstrijd.*

De Meiboom, 1922-1965

1922 – De Meiboom werd gebouwd in 1922, niet ver van de plaats waar De Nieuwe Aanleg heeft gestaan, welke voor de dijkverzwaring moest wijken.

1923 – kastelein Groen organiseert een 50-slagenwedstrijd.

1930 – *C. Groen verkoopt De Nieuwe Meiboom.*

1943 – A. Verra volgt Jb. Dekker op als kastelein.

1947 – G. Scholtens legt een nieuwe vloer in de kolfbaan.

Voordat er in 1943 kolfclub De Meiboom werd opgericht (zij werden gelijk bondslid) werd er altijd op zondag gekolfd. Uit deze groep voornamelijk jonge kolvers ontstond de nieuwe vereniging. In 1950 wordt het café overgenomen door de gereformeerde gemeenschap en de kolfclub gaat over naar Cultura. Kolfvereniging De Meiboom wordt in 1964 opgeheven en de zeven overgebleven leden gaan naar Onder Ons.

Rond 1957 was er binnen de gereformeerde gemeenschap een kolfclub, zij werden geen lid van de bond. Eind jaren zestig hebben enkele leden, onder andere Van Dokkum en D. Uitterdijk en Nanne Groot nog wel eens meegedaan aan wedstrijdjes in Cultura.

In 1964 werd het gebouw verkocht aan aannemer Scholten als opslagruimte (24 april 1965 was de laatste dag als café voor De Meiboom). Verderop in het dorp werd een nieuw Dorpshuis (zonder kolfbaan) gebouwd. De kolvers zijn gaan kegelen en in 1987 is De Meiboom uiteindelijk gesloopt. Info: Jaarboek 2001 Oud-Andijk en Oud Andijk in Beeld.

Aannemer Kramer heeft op de vrijgekomen plaats een loods gebouwd, welke in 2003 weer plaats moest maken voor woningen.

De Goede Verwachting.

1913 – Sinds wanneer dit café op Andijk-Oost een kolfbaan had is niet bekend, maar in 1913 organiseert de weduwe Klopper een wedstrijd op de nieuwe baan.

— Alhier werd een kolfmatch gehouden; de kamp had plaats tusschen 10 oostelijke en 10 westelijke Andijkers. De 3 alhier zijnde kolfbanen waren er voor aangewezen. Van den 1sten wedstrijd was de uitslag: West 961 en Oost 977: 1e prijs D. Blokker 133 p.; 2e prijs W. Kieft 132 p.; 3e prijs D. Smit 120 p.; 4e prijs P. Oud 113 p. Serieprijs Jb. Groot 45 punten.

1915 – *Kolfmatch tussen tien kolvers van Andijk-Oost tegen tien van Andijk-West en er werd gespeeld op alle drie de banen in Andijk.*

Boerhuis - Andijk.
Not G. H. B. K. R., Boerhuizen
zal Vrijdag 22 April 1921,
des voormiddags te 10 uur,
precies aan den Oosterdijk in
het Café van den Heer Baerdemaker,
publiek verkoopen:
Een **Café-inventaris**, als
200 zaal en caféstoelen, tafels
Piano, ong 80 beste planken,
twee biljarten met keulen en
ballen, kolfbaan, kolfstokken,
winkelinventaris, kachel, voor
ketel, lampen, glas- en aarde
werk enz.
Voor bewoners van Andijk
en Wervershoof, betaling op
St Jacob.

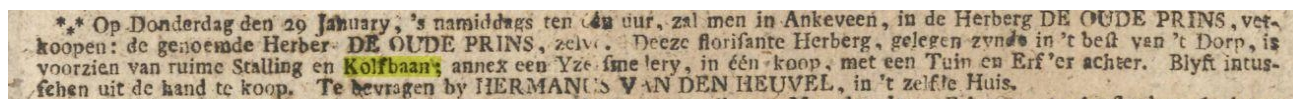
1921 – *Verkoop van de inventaris van De Goede Verwachting.*

De Goede Verwachting moest wijken voor de dijkverzwaring. Even verderop werd later een nieuw café gebouwd, echter zonder kolfbaan.

Ankeveen – N.H.

In 1786 werd naast de uitspanning Het Polderhuis een nieuwe kolfbaan gebouwd.

In jaarboek nr. 34 van de Historische Vereniging www.den-berchsen-hoek.nl staat een artikel geschreven door Herman Moes, geheten De Kolfbaan. Zie de trefwoordenlijst van De Kruin.

** Op Donderdag den 29 January, 's namiddags ten 4 en uur, zal men in Ankeveen, in de Herberg DE OUDE PRINS, verkoopen: de genoemde Herberg DE OUDE PRINS, zelve. Deze florifante Herberg, gelegen zynde in 't best van 't Dorp, is voorzien van ruime Stalling en Kolfbaan; annex een Yze smeltery, in één koop, met een Tuin en Erf'er achter. Blyft intusfehen uit de hand te koop. Te bevragen by HERMANUS VAN DEN HEUVEL, in 't zelfte Huis.

1784 – *De Oude Prins.*

Anna-Paulowna – N.H.

1911 – Kastelein IJzendoorn organiseert een 50-slagenwedstrijd. Arie Kist wint een 50-slagenwedstrijd met 516 pt..

Het café is in 2013 nog een horecabedrijf en heet nu De Boemerang

1921 – Bericht in de Helderse Courant van 17 augustus, Anna Paulowna (?): Toestemming voor het tappen van drank voor het beneden-voorlokaal en de kolfbaan van perceel Koegras, Rijkstraatweg 28. Ondertekend met Den Helder 17 augustus 1921.

Sportelub - Anna Paulowna
Zondag 18 September
gelegenheid tot
Dansen
in de kolfbaan
van T. van IJZENDOORN.
Bergplaats voor Fietsen.

1910 – *Advertentie.*

SPORT.

Kolven.
Uitslag van den 50-slagen-kolfwedstrijd in de kolfbaan van den heer T. van IJzendoorn, te Anna-Paulowna.
a. eerste prijzen, behaald door de heeren A. Kist, Zuid-Scharwoude, met 516 punten; D. Blom, idem, 501; P. Hagenaar, idem 500; H. Westerman, Barsingerhorn, 481; W. Kostelijk, Oud-Karspel, 480;
b. serieprijzen, behaald door de heeren H. Westerman, Barsingerhorn, 59 p.; P. Mereboer, Heer-luigowaard, 58; J. Hagenaar, Hensbroek, 57; J. A. Kaan, Wieringerwaard, 53; H. v. d. Sieese, Alkmaar, 51.

1911 – *Uitslag 50-slagenwedstrijd.*

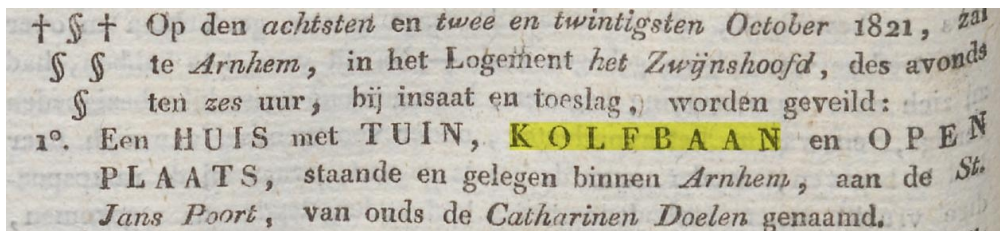
Apeldoorn – Gld.

Het voorste gedeelte van de Koningstuin bij Paleis Het Loo bestond enkel uit een groot grasveld, een boulingrin, voor balspelen.

Arnhem – Gld.

1764 – Bij de Catharine Doelen bij de Janspoort, waar het bakkersgilde haar bijeenkomsten hield en in 1763 had aangekocht, werd in 1794 een overdekte kolfbaan aangelegd, welke werd verhuurd. En uit een kolfadvertentie blijkt dat er in 1764 al gekolfd werd.

1787 – Hendrik te Niet verkoopt 1½ molder land met houtgewas, gelegen binnen deze schependom omtrent de kolfbaan aan de Oude Deventerweg.

† § † Op den achtsten en twee en twintigsten October 1821, zal
§ § te Arnhem, in het Logement het Zwijnshoofd, des avonds
§ ten zes uur, bij insaat en toeslag, worden geveild:
1°. Een HUIS met TUIN, **KOLFBAAN** en O P E N
P L A A T S, staande en gelegen binnen Arnhem, aan de St.
Jans Poort, van ouds de Catharinen Doelen genaamd.

1821 – Verkoop kolfbaan aan de St. Jans Poort.

A. Markus schrijft in *Arnhem omstreeks het midden der vorige eeuw* over Concordia of de Kleine Sociëteit in de Menthensteeg. In dit gebouw bevond zich een ruime verenigingszaal met biljarts. Langs de steeg lag aan een voortuin de kegelbaan, terwijl in het gebouw de enige en laatste kolfbaan binnen deze gemeente aanwezig was.

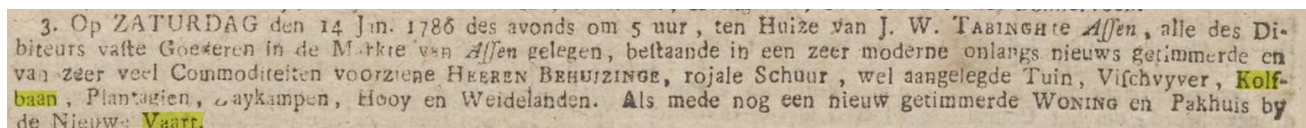

Sociëteit CONCORDIA.
Opening van de **Kolfbaan**
op **Vrijdag 15 September a. s.**

1876 – Opening kolfbaan sociëteit Concordia.

N.B.: In de Koningstraat stond de Groote Sociëteit.

Assen – Dr.

3. Op ZATURDAG den 14 Jun. 1786 des avonds om 5 uur, ten Huize van J. W. TABINGHE te Assen, alle des Dibiteurs vaste Goederen in de Markte van Assen gelegen, bestaande in een zeer moderne onlangs nieuws getimmerde en van zeer veel Commoditeiten voorzien HEEREN BEHUZINGE, royale Schuur, wel aangelegde Tuin, Vischvyver, **Kolfbaan**, Plantagien, Laykampen, Hooy en Weidelanden. Als mede nog een nieuw getimmerde WONING en Pakhuis by de Nieuwe **Vaart**.

1785 – Heeren behuizinge met zeer veel commoditeiten voorzien; met schuren, tuinen en visvijver, weilanden, woning en pakhuis bij de Nieuwe Vaart.

Assendelft – N.H.

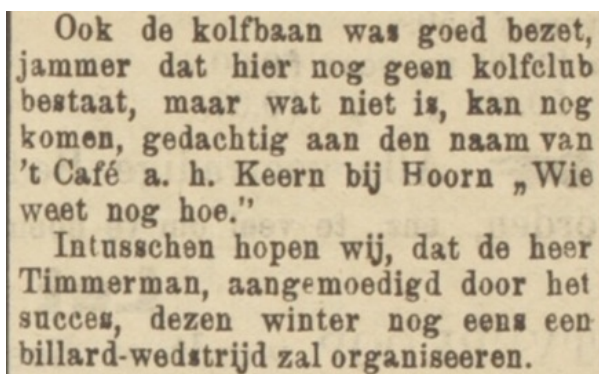
1849 – Kkoopcontract van 8 februari:

Pieter Keur, kastelein, wonende in de Kerkbuurt te Assendelft, verkoopt aan Pieter Kooiman, wonende in het Noordeinde van Assendelft. Een huis, zijnde ingericht tot herberg, genaamd Het Wapen van Assendelft, met daarin en aan verbondene biljartkamer en een overdekte Kolfbaan, daarbij staande stalling en hooiberg, verdere aanhorigheden en erve, staande te Assendelft in het Noordeinde aan de scheiding van Krommenie, kadastraal bekend als sectie A nummer 312 voor f 2.000.

Op deze plek kwam later De Opiumkit en anno 2003 slijterij Vonk.

Avenhorn – N.H.

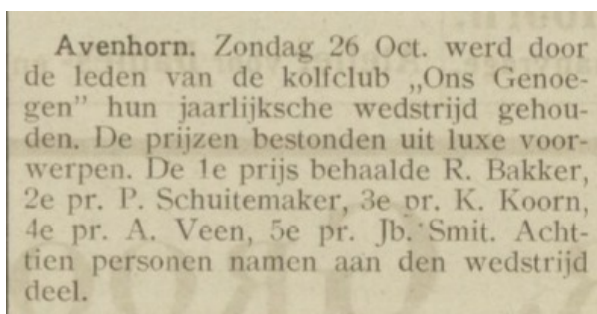
1879 – In november wordt het nieuwe lokaal met kolfbaan van Bakker geopend.

Ook de kolfbaan was goed bezet, jammer dat hier nog geen kolfclub bestaat, maar wat niet is, kan nog komen, gedachtig aan den naam van 't Café a. h. Keern bij Hoorn „Wie weet nog hoe.”
Intusschen hopen wij, dat de heer Timmerman, aangemoedigd door het succes, dezen winter nog eens een billard-wedstrijd zal organiseeren.

1902 – Kastelein Timmerman heeft wel een kolfbaan, maar geen kolfclub.

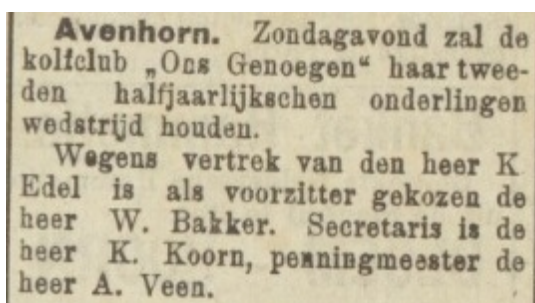
1912 – Kastelein v.d. Meulen organiseert een kolfwedstrijd

Avenhorn. Zondag 26 Oct. werd door de leden van de kolfclub „Ons Genoegen” hun jaarlijksche wedstrijd gehouden. De prijzen bestonden uit luxe voorwerpen. De 1e prijs behaalde R. Bakker, 2e pr. P. Schuitemaker, 3e pr. K. Koorn, 4e pr. A. Veen, 5e pr. Jb. Smit. Achtien personen namen aan den wedstrijd deel.

1915 – *Ons Genoegen* organiseert een wedstrijd; de inleg is f 0,50.

1915 – Bondshotel Het Bruine Paard met kolfbaan aan het Hoog.

Avenhorn. Zondagavond zal de kolfclub „Ons Genoegen” haar tweeden halfjaarlijkschen onderlingen wedstrijd houden.
Wegens vertrek van den heer K. Edel is als voorzitter gekozen de heer W. Bakker. Secretaris is de heer K. Koorn, penningmeester de heer A. Veen.

1925 – *Onderlinge* wedstrijd.

1927 – Een uitvoering in de kolfbaan van C. Kwadijk, eerder de weduwe J. Vet.

1938 – De Alkmaarder Courant van 4 mei meldt dat het café met kolfbaan is verbrand.

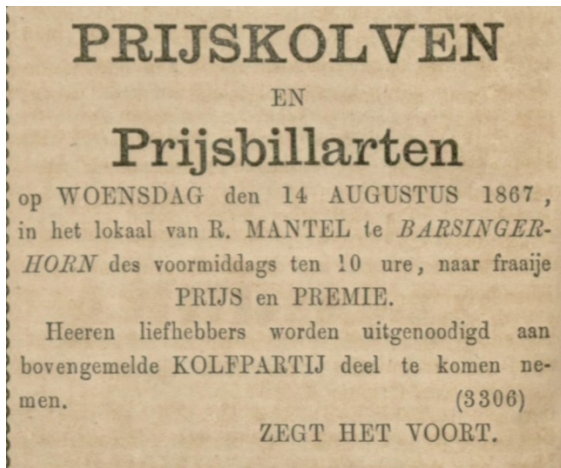
Baambrugge – Utr.

Er is één baan bekend.

Balk – Fr.

1873 – In Balk was een baan.

Barsingerhorn – N.H.

1867 – *De kastelein van Het Fortuin heeft in augustus prijskolven.*

1869 – In een advertentie in de Schager Courant van 21 januari wordt herberg Het Fortuin te koop aangeboden met de winkel waar sinds onheuglijke tijden het winkelbedrijf wordt uitgeoefend.

1881 – Het Fortuin staat weer te koop, nu met de vermelding *Verkoop van de onlangs nieuw herbouwde herberg 't Fortuin met kolfbaan.*

1904 – P. Scheringa adverteert: het nieuwe lokaal bestemd voor kolfbaan etc. en met beter zicht op het toneel dan de oude zaal.

1926 – In de Schager Courant van 29 september staat de geschiedenis van het café uitgebreid beschreven.

1926 – De twee cafés zijn samengevoegd door de eigenaren. Het achtergedeelte, met kolfbaan, van Het Fortuin is verbouwd.

1927 – Het bestuur van de NV Café-Restaurant De Fortuin wenst voor drie jaren te verhuren... In 1966 wordt de baan gesloten en wordt in 1972 weer geopend om in 1986 weer te worden gesloten.

1966 – De baan wordt gesloten om in 1972 weer te worden geopend. Uiteindelijk is de baan definitief gesloten in 1986. Tijdens het sluiten van de baan kolfden de Barsingerhorners in Wieringenwaard. De vereniging is opgericht in 1855 en in 2007 samengegaan met Wieringenwaard.

2019 – Het café wordt verkocht en er zullen appartementen worden gebouwd.

Het Wapen van Barsingerhorn.

1900 – Het Wapen van Barsingerhorn van Slotemaker is te koop, inclusief de bekende snellopende ballen.

Dit café stond in het Westeinde van Barsingerhorn, nu Heerenweg 30. In 2013 staat het te koop en heeft men toestemming van de gemeente om de kolfbaan (het gebouw) te slopen.

Beemster – N.H.

1755 – Buitenplaats Middelwijk, gelegen over de kerk in Midden-Beemster, met een gemetselde effen gemaakte baan.

1823 – In *Oud-Hollandsche kermisparnas of de kermistaferelen* van L. Rotgans, J. Bartelink, F. Greenwood en J. van Hoven, staat een groot gedicht over de Beemsterkermis. Hierin wordt kolven genoemd. Hieronder het gedeelte uit dit gedicht dat over kolven gaat:

*'k Ik verliet hem lachende, en belust op 't nette kolven
der jonge maats te zien, zij speelden in partij
Vijf streepjes in 't gelag, om een fles wijn op 't lij.
Zij sloegen op hun beurt in maat, om wel te raken,
Of zo men missloeg slechts een goede slag te maken,
Naar boven op den trek; de kolf werd welgezet,
De baan was waterpas, de ballen van sajjet.
Zij sneden d'eersten paal, de bal liep straks naar voren,
En Claas sloeg uit de baan, toen had hij het spel verloren,
De bolle hospes schrijft, en dat wel twee voor één,
Op zijn geweten lei, (zo doen zij in 't gemeen)
Hoe meer de jonge maats met de zilveren platen klappen,
Hoe guller de waard de glazen voller tappen.
't Wierd eindelijk in de baan te duister. 't Is geluk
Als iemand reaken kan, al leit hij voor het stuk!
Sprak Jaap, en ging van daar naar boven op de kamer,
Ik volgde hem terstond; daar was 't veel aangenamer.*

1921 – J. Smit uit Beemster was deelnemer aan de wedstrijd van de Kolfvereniging Noord-Holland.

Bemmel – Gld.

1915 – Op 19 oktober is er een publieke verpachting van land in de kolfbaan van G.B. Nas.

Bennebroek – N.H., nu gemeente Bloemendaal

1830 ca. – Herberg De Geleerde Man, waar Mr. Jacob van Lennep wel kwam.

Benningbroek – N.H.

1567 – Er wordt melding gemaakt van herberg De Roode Leeuw.

Op de landkaart van Blaeu staat het kerkje ingetekend, alsmede het café .

1873 – Het café wordt gesloopt en er wordt een nieuw gebouwd met kolfbaan.

1875 – Prijskolven bij W. Bakker met als eerste prijs een Gouden Horloge.

1878 – Ten herberge van W. Bakker wordt publiek verkocht een herberg met kruidenierswinkel en nieuwe kolfbaan.

Donderdagavond omstreeks 7 uur ontstond te Benningbroek, ten huize van den kastelein P. Veller, een hevige brand, die zoo schielijk toenam, dat in weinig tijds de herberg en kolfbaan van genoemden P. V., alsmede een huis bewoond door twee gezinnen, een prooi der vlammen werden. Ook het nabij gelegen huis van den vrachtrijder J. Moeijes, bekwam aanmerkelijke schade, doch door vereenigde krachten mocht men er in slagen, dit perceel te behouden en was men den brand ten ongeveer half negen volkomen meester. Van de inboedels is nog al het een en ander gered. Naar wij vernemen, was alles tegen brandschade verzekerd. De oorzaak is ons onbekend.

1885 – Rode Leeuw te koop.

Bij eene te Benningbroek gehouden kolfwedstrijd van de kolfvereniging: „De Uitslag“ is de prijs gewonnen door den Heer C. Berkhout, van Oostwoud; — de 1e premie door W. Tensen, van Schellinkhout, — en de 2e premie door D. Ellerbroek, van Hauwert

1891 – Kolfvereniging De Uitslag organiseert in mei een wedstrijd; 1^e. C. Berkhout uit Oostwoud, 2^e. W. Tensen uit Schellinkhout en 3^e. D. Ellerbroek uit Hauwert.

1912 – De baan werd vernieuwd en in de krant van 12 juni een verslag met uitslagen van de openingswedstrijd.

2002 – De kolfbaan ligt niet meer onder de vloer. In 1962 en 1990 zijn er twee grondige verbouwingen geweest.

2014 – Op de Open Monumentendag was er in de Rode Leeuw een fototentoonstelling. Kastelein Dekker stelde de bekende kolffoto van kolvers in de Rode Leeuw ten toon met twee sajatklieden met ballen. Een bal was omlapt met vilt en om de ander zat gedeeltelijk een soort kunststof.

2016 – Het huidige kasteleinsechtpaar Dekker stopt er mee en de Rode Leeuw staat te koop.

2018 – Er is voor het café geen koper gevonden en nu is het aan een projectontwikkelaar verkocht.

Onbekend in welk café:

1866 – J. Bijl organiseert prijskolven.

1880 – Herberg met kolfbaan van P. Teller verbrand.

1881 – In de zomermaanden zal er wegens ruimtegebrek onderwijs in een kolfbaan gegeven worden.

1826 – Herberg De Vergulde Vos tegenover het Raadhuis aan de Abbekerkerweg, nu Tuinstraat verkocht met in de inventaris: vier kolfstukken, zeven kolven, kolfbaanrol en een stoof.

* * Men is van meening, om ten overstaan van den Notaris J. J. HAARSELHORST, gevestigd te Obdam, op Dingsdag den 15^{den} December e. k., des avonds ten zes ure, in de Herberg genaamd *de Vergulde Vos*, te Benningbroek, in publieke veiling te verkoopen:
Een HUIS en ERF, ingerigt tot eene Herberg, genaamd *DE VERGULDE VOS*, voorzien van ruime Stalling, Kelders, Bak, Put en verdere Gemakken, benevens daar annex nieuwe overdekte **KOLFBAAN**.
Deze Herberg, staande te Benningbroek aan den eerstdaags te bestraten weg, is, zoo uithoofde van de daarbij aanwezige gelegenheid, als van deszelfs voordeelige stand, bijzonder geschikt tot de bijuitoefening van eene *Wagenmakerij, Slagterij* of andere soortgelijke bedrijven.

1910 – Verkoop na 40 jaar gedreven te zijn door Jasper Boon.

KOFFIEHUIS met VERGUNNING
 Wegens ongesteldheid en gebrek
 aan opvolgers uit de hand te koop:
 het van ouds bekende, welbeklante
 Koffiehuis met Kolfbaan, Doorrijd
 stal, Stalhouderij en Inventaris „DE
 VERGULDE VOS” te Benning-
 broek (N. H.).
 Bijna 40 jaar met succes gedreven
 door den eigenaar JASPER BOON
 en bij dezen te bevragen.

1911 – Verkoop door de heer Boon.

Ondergeteekende bericht
 hiermede, dat het
Café met Biljart en Kolfbaan
„De Vergulde Vos”
 te **BENNINGBROEK**,
 even als vroeger, voor de aanstaande
Kermis zal zijn ingericht.
 Aanbevelend,
 p/o **Wed. J. BOON,**
G. BOUMAN.

1913 – Advertentie.

1913 – Door de weduwe van Jasper Boon als zetbaas aangetrokken C. Bouman.

1917 – De weduwe Boon-Stam verkoopt de herberg.

1925 – S. Oudt verkoopt De Vergulde Vos.

1948 – Gesloten. Gesloopt in 1960.

Zie: Kroniek 2009 Historische Vereniging Sijbekarspel-Benningbroek, Westfries Archief
 Bibliotheek 164C101, pag. 22-25.

Benschop – Utr., nu gemeente Lopik.

Uit de hand te Koop, te Benschop,
 prov. Utrecht, een **Koffiehuis**
 en **Logement**, genaamd het Rechthuis
 de Zwaan, met **Biljart, Kolf-
 baan** en **Stalling** voor ruim 30
Paarden, benevens een **Arbei-
 derswoning** en **23 Aren**
Bouw- en Weiland. Te bevragen
 bij den Eigenaar **Gt. VAN DER**
LINDEN, te Benschop.

1879 – Koffiehuis, Logement en Rechthuis De Zwaan met stalling voor 30 paarden.

KOLFWEDSTRIJD
 te
BENSCHOP
 bij **CH. VAN DELFT**,
 op **Donderdag 25 Februari 1897**,
 des voormiddags 10 uren.
Prijzen: DE INLEGGELDEN.

— Heden is in de kolfbaan van Ch. Van Delft alhier een wedstrijd in het kolven gehouden. Zeven personen hebben hieraan deelgenomen. De 1ste prijs werd gewonnen door G. Boere te Cabauw, met 100 punten, de 2de prijs door Jacobus Strien te Lopik, met 95 punten.

Bergen – N.H.

Bij de ruïne staat ook nog steeds de Rustende Jager, de oude dorpskerk, nu natuurlijk geheel gemoderniseerd en van dancing en bioscoop voorzien. Vroeger was hier een kolfbaan, waar druk gebruik van werd gemaakt. Deze is ook al lang verdwenen, de laatste kolfbal wordt in het museum bewaard. Als het kermis was, kwamen de Bergenaren in de kolfbaan dansen. Over de stenen vloer werden dan planken gelegd om de schoenen te sparen.

Info: De Speelwagen 1954.

1742 – In de advertentie van 13 januari wordt De Rustende Jager met kolfbaan te koop aangeboden.

TE HUUR OF TE KOOP op aancemelyke Conditien, om met primo May 1782 aanvaard te kunnen werden, de Neeringryke HERBERG, de Rustende Jager, te Bergen in Kennemerland, een uur van de Stad Alkmaar, met deszelfs groote Stallinge voor Paarden en Koeijen, Groote Tuin en **Kolfbaan**, wyders een groote Party allerbest Weyland, van weik de Kooper of Huurder zoo veel kan Koopen of Huuren als hy goed vind.

1782 – Verkoop.

1796 – In de getuigenverklaring over het zingen van Oranjeliedjes wordt gesproken van een kolfbaan in de tuin van De Rustende Jager.

PIETER DE WEIJER, kastelein in de Herberg de Rustende Jager te Bergen, is voornemens om, op Woensdag den 21sten Junij 1837, ten zijnen Huize laten Verkolven: Eene extra fraaije bewerkte **ZILVEREN TABAKSDOOS** tot Prijs en eene Dito **SNUIFDOOS** tot Premie, en noodige mitsdien alle Liefhebbers uit, om daaraan deel te nemen, zullende des morgens ten 11 ure eene aanvang gemaakt worden, en de inleg naar het getal deelnemers onderling worden bepaald.

1837 – Prijskolven.

1869 – In augustus wordt De Rustende Jager met kolfbaan te koop aangeboden.

1876 – Kastelein Aris Pijper heeft de kolfbaan laten bouwen, en verkocht de herberg in 1879.

Deze is tussen 1905 en 1911 afgebroken en in 1913 herplaatst op het achterterrein en mogelijk bij de brand in 1925 verdwenen.

Bij het 20-jarig jubileum van de Kolfvereniging Noord-Holland in 1910 nam een kolver uit Bergen deel aan de wedstrijd en in 1921 H. Waal.

Reynierse Jr., Oldenburglaan, Bergen: een kolfstok.

1935 – Schenking aan het museum.

Bergen op Zoom – N.Br.

1790 – Den Hof van de Meersch met vernieuwde kolfbaan.

1792 – Steven van Hengel geeft in zijn boek Early Golf een overzicht van de kolfbanen in 1792. Hij telt er totaal 450, waaronder ook een baan in Bergen op Zoom.

De Notaris J. VERGROETEN, te Bergen-op-den-Zoom, zal, op Maandag den 16 December 1805, openblyk presentereeren en den 30 daaraanvolgende, finaal verkoopen, eene HUIZINGE, MOF, ERVE en STALLINGE, met eene OVERDEKTE KOLFBAAN, genaamd DE GROOTE VOETBOOG, zynde een van ouds gerenomeerd KOFFYHUIS, staande en gelegen aan de Westzyde van de Grootte Markt, binnen voornoemde Stad. Die daar gadinge in hebben, kunnen op de voorichreve dagen, des avonds ten vyf uren, in het bovengevelde Koff-huis, aaschooren de Conditien en doen hun voordeel.

1805 – Koffiehuis De Grootte Voetboog aan de westzijde van de Grote Markt.

Bergschenhoek – Z.H., ten zuiden van Bleiswijk

In jaarboek nr. 34 van de Historische Vereniging www.den-berchsen-hoek.nl staat een artikel geschreven door Herman Moes, geheten De Kolfbaan. Zie de trefwoordenlijst van De Kruin.

1718 – Boudewijn Steur was van 1710-1725 eigenaar van herberg De Prins van Nassau. Omstreeks 1718 kocht hij enkele stukjes grond achter de herberg en vroeg vergunning aan om er een overdekte kolfbaan te bouwen.

*** OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING ***
door den Notaris HERMANUS MARTINUS VAN DEN HOVE, residerende te Hillegersberg, van de zeer gerenomeerde HERBERG, genaamd DEN ROZENBOOM, met deszelfs ruime PAARDENSTAL, SCHUUR, overdekte KOLFBAAN en ERVE, staande op den Dorpe Bergschenhoek, op Dingsdag den 12 December 1815, des avonds ten 6 uren, en zulks ten Huize voormeld; zynde de Conditien der Verkoop te lezen ten Kantore van voornoemden Notaris.

1815 – Herberg De Rozenboom.

Bergum – Fr.

Huisterheide, Huis ter Heide en Vaar- en Landzicht

1748 – Douwe Lautenbach, huijsman onder Warrega, koopt op 23 november 1748 voor 4204 g.g en 21 strs. van Martinus Boerboom, burger Hopman en Anna Mets egtel. te L'den, een wel gelegen huisinge, geleegeen onder Bergum, het Huisterheijde genoemd, waar in een lange reeks van jaren, met goet verdiende tapperije is gedaan, bestaande in een huisinge schuur, een grote stallinge, hovinge, bomen en plantagie met de onderhoerige landen, als twee kampen lants, agter 't huijs, groot ongeveer drie koegras, nog twee stukken agter huijs, 't eene groot ongeveer ses lopenstal, en 't andere ongeveer drie lopenstal (...) de Somerweg ten zijden, in gebruik bij Coenraat Tijsses cum uxore.

DOUWE LAUTENBAG, Castelein in het Huis ter Heide onder Bergum, gedenkt op Vrydag zynde den 7 July 1769 te laten verkolven: Een extra sierlyke Zilveren BAL.

1769 – Douwe Lautenbag, kastelein Huis ter Heide, aan de Zomerweg, onder Bergum, laat op 7 juli om een zilveren bal kolven. Ditzelfde doet hij ook op 5 juni 1770.

*. De Notaris G. WILHELMY zal op Dinsdag den 9 October 1804. 's namiddags 1 uur. ten huize van de Wedw. LAUTENBACH te Bergum op het Huis ter Heyde, aan de meestbiedende by Strykgeld præfenteren te Verkopen: Zeker roiale, wel geregleerde en van ouds vermaarde HUISINGE en HERBERG, te Bergum aan de Zomerweg, **HE HUIS TER HEYDE** genaamd, waar in een lange reeks van jaren de Tappery met goed succes is geëxerceert, bestaande: Huiszinge in drie beneden en een bovenkamers, een Keuken, een grote Schuure met Koe en Paardestallen voorzien, aer de Huiszinge een ruime Hieminge en **Kolfbaan**, als mede een Hovinge die met de beste soort van Vrugtbomen is beplant, en daar by de Thuin, Voorhais over de Weg, by DOUWE LAUTENBACH Wedw. bewoond, op den 12 May 1803ry te aanvaarden. — Met nog ongeveer veertig Pondematen zo BOUW als GREIDLAND in onderscheiden stukken aan en etrent deze Huizinge en Herberg gelegen. — Dor in Percelen by Billetten omfchreven.

Douwe Lautenbach verkoopt de herberg in 1804.

1806 – Zie ook de advertentie waarin ook een zilveren bal verkolfd zal worden.

AANBESTEDING, bij gesloten briefjes, van het bouwen eener **KOLFBAAN**, te Bergum, voor K. R. WIJMENGA te Hardegarijp. Het bestek en de teekening ter inzage bij den Kastelein J. K. WIJMENGA te Bergum, waar ook de briefjes franco den 3 Junij, des nademiddags vóór 5 uur, bezorgd moeten zijn.

1860 – Aanbesteding bouw kolfbaan.

Over de geschiedenis van Bergum is in ongeveer 1993 een boekje verschenen waarin over de kolfbaan het volgende werd verteld (geschreven door Hindrik van der Vliet):

Zo wordt er beschreven dat er in het verleden in de herberg van Edze W. van der Meulen bij de draaibrug een kolfbaan is geweest, waar een einde aan kwam toen er een biljart werd aangeschaft. In het onderstaande versje wordt het spel beschreven.

*En ga je dan naar 't Huisterhei,
Daar vindt gij schoone klaverwei,
En ene herberg mede
Al met een kolfbaan zeer plaisant,
Gij vindt er geen mooier op het land
En nauw in een 'ge stede.*

Berkel en Rodenijs – Z.H.

1718 – Boudewijn Steur was van 1710-1725 eigenaar van herberg De Prins van Nassau. Omstreeks 1718 kocht hij enkele stukjes grond achter de herberg en vroeg vergunning aan om er een overdekte kolfbaan te bouwen.

1722 – Herberg Het Regthuys van Berkel en Rodenijs met kolf- en kaatsbaan.

eene wel ter Nering staande HERBERG, TAPPERIJ, UITSPANNING, TUIN en **KOLFBAAN**, zijnde het van ouds bekende *Regthuis van Berkel en Rodenijs*, staande op het Dorp van dien naam, waarin nog voortdurend de vergaderingen der Plaatselijke Besturen worden gehouden en waaraan meerdere voordeelen zijn verbonden; kunnende de Kooper, des verkiezende, daarbij eenige Bunders WEI- en HOOLAND *IN HUUR* overnemen; te aanvaarden met primo Mei 1838. Informatien te bekomen bij den Burgemeester van voorschreven Gemeente. Brieven franco.

1837 – Verkoop herberg Het Regthuis van Berkel en Rodenijs.

Berkhout – N.H.

1861 – Simon Perenboom koopt in 1861 een pand en maakt er een herberg met kolfbaan van.

1867 – Hij organiseert in september in zijn lokaal prijskolven en in dezelfde courant staat ook een advertentie van kastelein Jan Koster van de Ridder St. Joris. De Perenboom staat in de Kerkbuurt aan de noordzijde, naast de kerk, dus schuin tegenover de Ridder St.Joris.

1870 – Herberg De Perenboom van Simon Perenboom wordt gekocht door De Wit en deze verkoopt de herberg met kruidenierswinkel in 1871 door aan Jan Koster van de Ridder St.Joris. Jan laat het pand slopen en bouwt er enkele kleine huisjes. In de volksmond werden deze huizen altijd de kolfbaan genoemd. In 1955 zijn de huisjes verbrand.

1883 – Bij de najaarskermis werd om prijzen gekolfd. Er was totaal f 45 prijzengeld (een maandloon voor een arbeider).

1883 – Toen in 1883 de Hervormde kerk verbrandde werden de diensten zolang in de kolfbaan gehouden.

C. Wit Dz. uit Berkhout treedt als buitengewoon lid toe tot de Kolfbond.

De Notaris J. C. PAN, te Avenhorn, is voornemens in het natemelden perceel, op Dingsdag den 14 Maart 1871, des avonds te 7 ure, in het openbaar te verkoopen: de welbekante **HEBERG**, genaamd „de Perenboom,” met overdekte **Kolfbaan**, Kruidenierswinkel, bijbehorende Grond en Erve, groot 8 vk. roeden, 60 vk. ellen, zeer gunstig gesitueerd in de Kerkebuurt, aan de Noordzijde van den weg, te Berkhout.
Nader onderrigt, op *franco* aanvraag, ten kantore van genoemden Notaris. (49)

1905 – De Ridder St. Joris met kruidenierswinkel in de Kerkbuurt staat in 1905 te koop, was daarvoor 40 jaar gedreven door de weduwe Koster.

Info: Jaarboek Historische Vereniging Berkhout 2010 en 2011.

1911 – Als de baan van Kastelein Jb. Dop vernieuwd wordt vraagt men bij de Bond een kolfreglement op.

„Ridder St. Joris” - BERKHOUT.
OPENING
van de Nieuwe Kolfbaan,
op ZONDAG 3 JUNI.
Jb. D O P.

1912 – De pas opgerichte kolfclub heeft 25 leden.

Op Donderdag 22 Juni,
's avonds 8 uur.
Vergadering tot het Oprichten
van een Kolfclub,
in „DE RIDDER ST. JORIS”
te Berkhout.

1916 – Jb. Dop verkoopt De Ridder St.Joris.

1919 – Op de bondsvergadering wordt naar voren gebracht dat er in Berkhout een nieuwe baan gebouwd was.

1921 – J. Rol verkoopt De Ridder St. Joris.

Berkhout. Alhier is in 't café „De Ridder St. Joris” een Biljart- en Kolfclub opgericht onder de naam „De Ridder St. Joris”. Als bestuursleden zijn gekozen:
 De heer C. Wit Dz, voorzitter;
 J. Schmidt, secretaris-penningm;
 W. Weel, Jb. Ham Hz. en Corn. Bakker Jacz. bestuursleden.

- 1925 – Cor Wit Dz. (voorzitter) en Jan Schmidt (secretaris-penningmeester), kastelein van de Ridder St. Joris richtten met nog acht leden in 1925 de kolfclub op. De vereniging bestond uit een kolf- en biljartafdeling.
- 1927 – Het voorstel om het bestuur met twee leden uit te breiden werd door de voorzitter van tafel geveegd met de woorden *Hoe meer bestuursleden, hoe meer armoe.*
- 1930 – Ze worden lid van de Nederlandsche Kolfbond. De contributie werd gesteld op f 1. Na een jaar kolven had men 52 leden (ook werd er gebiljart).
- 1934 – Een miniatuur kolfbaan was tijdens de NK van 1934 een attractie. Op de foto die hier van gemaakt is speelt Van Balen Blanken tegen oud-kampioen J. Hagenaar .
- 1947 – Corn. Bakker, die veel heeft gedaan voor het kolven in Berkhout en ook voorzitter is geweest van Vriendenkring, is overleden.
- 1963 – Er werd een damesvereniging opgericht. Zij werden in 1965 lid van de Bond en hebben anno 2019 veertig leden.
- 1964 – De biljarters scheidden zich af en richtten een eigen vereniging op.
- 1965 – In 1965 meldt Klaas Smit op een Bondsvergadering dat het gemeentebestuur van Berkhout 30 mille had geïnvesteerd in een nieuw lokaal, waarin tevens een kolfbaan was opgenomen.
- 1970 – Op 10 maart verbrandde de kolfbaan, welke in 1959 was gerestaureerd, en veel kolfmateriaal ging verloren.
- 1971 – Het nieuwe dorpshuis De Ridder St. Joris werd in april geopend. Burg. Beemsterboer was de grote man achter de bouw van het dorpshuis. Direct nadat de plannen voor het nieuwe dorpshuis uitgewerkt waren stelde de burgemeester de openingsdatum vast en deze werd dankzij zijn organisatietalent gehaald.

De Ridder St. Joris was een café voor de goeode stand. De Rode Leeuw op het Oosteinde was een arbeiderscafé.

Beverwijk – N.H.

1788 – Het Nieuwe Heerenlogement.

Op Maandag, den 3 February, 1749, 's avonds ten 5 uren, zullen de Voogden over de Minderjarige Erfgenaamen onder Benefitie van Inventaris aanvaarden Boedel van Jan van Keulen, binnen de Stede Beverwyk in publyke Veyling, en 's anderendaags des voormiddags in aflag verkoopen: De vermaarde en al van ouds Neeringryke HERBERG, genaamt *De Prin van Oranje*, staande en gelegen binnen de gemelde Stede Beverwyk op het best van de Breestraat, komende achter uyt op de Meerstraat, voorzien met diverse behangen Boven- en Beneden-Kamers, Kookkeukens, Kelders, Wagenhuys, Stallinge voor 40 à 50 Paerden, Koe-Stal, Hooyzolders, Kolf-Baan, en wat verder tot een complete Herberg nodig en dienstig is. En op Woensdag, den 5 February, 1749, daar aan volgende en volgende dagen zal men ten zeiven huize verkoopen den IMBOEL en HUYSCIERAAD, beitaande in Ledikanten, Bedden, Dekens, diverse foorten van Porceleynen, een groote quantiteyt Koper, Tin, glatte Neuteboome Kas, gemaakte Lynwasten, Goud, Zilver en juweelen, Koeyen, Paerden, Wagen, Tuygen, Stal- en Boere-Gereedschappen. Alles daags voor de respesive Verkoopdagen te zien.

1797 – *Akte van transport van een huis, erf, schuur en overdekte kolfbaan etc., zijnde de herberg De Nieuwe Gekroonde Zwaan, in de Kerkbuurt door Jacob Zwaanenburgh aan de stad, 1 november 1797.*

1802 – De Doele, voorheen Plaats Royaal, met kolfbaan, op de Breestraat.

Men presenteert publicq te verkoopen op Donderdag, den 16 December, 1802, in de Beverwyk: Een zeer geëxtendeerd LOGEMENT, genaamd DE DOELEN, van ouds de Plaats Royaal; dit Logement is voorzien van een aantal ruime en welgeschikte Kamers, groote Kookkeuken, voorzien met Regen- en Pompwaters-Pompen, Fournuizen &c., een extra mooie overdekte Kolfbaan. In den Jaare 1796 uit de grond nieuw opgemaakt, ruime Stalling voor 20 Paarden, Beiging voor Rytu gen, en extra groot Erf en Looften, groote Tuin, beplant met veele fyne vrucht dragende Boomen, als Perſikenen Abricofen, &c., kunnende direct aanvaard worden, of primo Mai 1803. Inmiddels uit de hand te Koop; te bevragen by Jb. Saanageest, aan de Schage brug in d. Zye, of by Jan Saanageest, te Alkmaar. De Bewyzen van Eigendom zyn by gemelde te zien. NB. Men kan des begeernde een gedeelte de Kooppenningen op een behoorlyk Kuffing laaten staan. tegen 5 per Cento in 't Jaar

- 1809 – Het Nieuwe Heerenlogement op de Breestraat.
- 1809 – Verkoop in het Heerenlogement van meubilaire goederen en ook kolven en ballen.
- 1878 – Op 11 juli opende zakenman M. Ludewig aan de Kennermerhof een concertgebouw. In hoofdzaak werd de zaal voor concerten gebouwd, maar zij kreeg grotere bekendheid door het gebruik als kolfbaan.

Aanbesteding

op Donderdag den 7 Maart 1878, des namiddags te 3½ uren, in de Kolfbaan bij den Heer LUDEWIG, te Beverwijk, van:

Het amoveeren van een Houten Gebouw en het bouwen van een Kolf- en Kegelbaan met annexe aldaar.

Teekening en Bestek liggen van af den 21 dezer ter inzage in genoemd Lokaal, en de Bestekken zijn aldaar verkrijgbaar tegen betaling van f 1.— per stuk. (3227)

Aanwijzing in loco op Donderdag den 28en Febr. des namiddags te 3½ uren. Inlichtingen geeft de Bouwkundige, met het werk belast.

- 1878 – *Op 21 februari wordt de aanbesteding gedaan in de kolfbaan van de de heer Lugwig, met onder andere het amoveren van een houten gebouw van een kolf- en kegelbaan met annexe aldaar en het bouwen van een nieuwe kolfbaan en tevens kegelbaan.*

- 1884 – Verkoop in de kolfbaan in de Zeestraat.
- 1894 – Op een kolfwedstrijd in oktober won P. Smits van Haarlem met 121 punten de eerste prijs.
- 1910 – Droge bloembollenveiling in De Kolfbaan aan de Zeestraat.

In latere jaren werden de zaken overgenomen door H.F. Strouken, die verschillende veranderingen heeft aangebracht en hij gaf het gebouw de naam Maison Strouken, een begrip in Beverwijk.

Het pand werd in 1938 overgenomen door de familie Hart die het gebouw geschikt maakte als bioscooptheater en de naam veranderde in Kennemer Theater. Later werd dit gesloopt en in het nieuwe gebouw is nu het arbeidsbureau gevestigd.

Bilthoven – Utr.

In Bilthoven is een straat, genaamd Kolfbaan.

Binnenwijzend - N.H.

- 1581 – In circa 1581 werd er in Westwoude een keur tegen onder andere colven op straat uitgevaardigd.
- 1782 – Café De Zeven Groene Bomen, protestants café, sinds 1782.
- 1899 – Voor de leden van kolfvereniging de Vriendschap werd een wedstrijd gehouden.

- 1904 – Kok is kastelein.
- 1905 – D. Schuurman is kastelein.
- 1908 – Sociëteit De Roos opgericht.
- 1909 – Kastelein J. Wit Kz. verkoopt De Zeven Groene Bomen.
- 1912 – Sociëteit De Roos heeft 23 leden. Enkele jaren later schrijft de secretaris dat er weinig wordt gekolfd, omdat de jeugd liever biljart.

De Herberg met Vergunning,
 gen.: »de Zeven Groene Boomen«,
 met Woonhuis, **Kolfbaan**, Doorrijd-
 stal, Kapberg, waarin eene Arbeid-
 derswoning en Stalling voor 40
 Paarden en 6 Koeien en Hooiberg-
 plaats, alles voorzien van Brongas-
 inrichting, benevens Erf en Grond
 te Binnenwijzend, gemeente West-
 woud, Kadaster Sectie B No. 425,
groot 11 Aren 35 Centiaren,
 waarvan 22 Centiaren staan ten
 name van den polder Westwoud.
 Eigendom van den Heer J. WIT Kz.
 Aanvaarding 1 Mei 1910.

Men heeft in die jaren een uitwisseling met Ooster-Blokker. De jaarlijkse feestdag organiseert men op een doordeweekse dag in januari en men begint 's morgens om 10 uur. Tussendoor wordt er gezamenlijk gegeten. Na de prijsuitreiking (veel sigaren) volgt om 23 uur nog de jaarvergadering! Op een van deze vergaderingen doet K. Groot het voorstel om het gokken niet meer toe te staan.

Zondag 16 October 1927
OPENING
 der gerestaureerde
KOLFBAAN
 in „De Zeven Groene Boomen“
 's middags half drie.
 Voor de twee hoogste serie's
 worden prijzen uitgelooft.
 's Avonds 6 uur
Prijsbiljarten om Paling.
 Aanbevelend,
J. Groot - Binnenwijzend

1927 – *Opening van de gerestaureerde kolfbaan bij J. Groot.*

- 1933 – Na een bezoek van het bondsbestuur treedt men toe tot de Bond, hoewel veel leden de contributie hoog vinden. Enkele jaren later zegt men het lidmaatschap weer op om in 1940 weer lid van de Bond te worden.
- 1939 – Er wordt gesproken over een uitwisseling met Westwoud, welke vermoedelijk geen doorgang heeft gevonden. Wel heeft men jaren achtereen een uitwisseling met Berkhout, er wordt dan gekolfd en gebiljart. Op de jaarvergadering merkt P. Ruiter op dat er tijdens het kolven veel mensen in de voorzaal blijven.

N.B.: De toneelzaal met kolfbaan was door een dars (= dorsruimte) gescheiden van het voorcafé.

- 1943 – Het 35-jarig jubileum wordt gevierd met een 15-slagenwedstrijd met 170 deelnemers, waaronder veel jongeren.
 - 1943 – Men krijgt 15 nieuwe leden en de volgende jaren heeft men een goed clubbezoek en is de animo voor het kolven toegenomen.
 - 1948 – Sociëteit De Roos viert haar 40-jarig jubileum.
 - 1951 – Er komt een verzoek van de Bond om in 1951 de Nationale Wedstrijd te organiseren, maar dit wordt op verzoek van de leden uitgesteld en het zal er later niet meer van komen.
- In verband met een radioprogramma wordt de soosavond verplaatst van dinsdag naar woensdag.
- 1972 – De laatste 50-slagen wedstrijd wordt gehouden. De baan heeft dan veel scheuren en is bij veel kolvers daarom niet gewild.
 - 1980 – Op 21 augustus verbrandt De Zeven Groene Bomen. Het pand dateerde uit 1870. De leden vinden onderdak bij Aan is Winst Venhuizen.

De notulen van sociëteit De Roos zijn ondergebracht in het Westfries Archief te Hoorn.

Birdaard – Fr.

- 2013 – Geprobeerd is om in Birdaard belangstelling voor het kolfspel op te wekken. Er is een baan aangelegd met materiaal van de Kolfbond. Op de open dag zijn alle verenigingen in het dorp uitgenodigd om kennis te maken met de sport. De belangstelling was goed, maar verder is er niets van de grond gekomen, want kort na de opening kwam er een andere bedrijfsleider en deze zag het niet zitten.

Bleiswijk – Z.H.

- 1769 - Buitenwoning midden in het dorp.

M. van Beusekom en W. van der Sluis, Makelaars, zullen op Dingsdag den 5 September 1769, 's namiddags ten 3 uren, te Rotterdam in 't Zwynshoofd, verkoopen een zeer plaifante BUITEN-WOONING, bestaande in een hegt sterk en wel doortimmerd *Huis* (voorziet van verscheide behangen en onbehangen Vertrekken en verdere Gemakken) een wel aangelegde *Tuin* daar agter, beplant met de beste soorten van *Frugiboomen*, met zyn *Moestwyn*, *Vyver*, *Kolftaan*, *Schuitenbuys* en *Erve*, staande en geleegeen midden op den *Borpe* van BLEISWYK, en een partyje *Slagturf*, *Rietland* en *Gerland Veld*, met de bepoting en beplanting daar op staande: breeder in de aangesloten Biljetten gemeld. Zullende sgt dagen voor de Veiling kunnen worden gezien, mits hebbende een Biljet van een der gem. Makelaars

* De Notaris JACOB VAN WANING, residerende te Bleiswijk, als last hebbende van zyn Principaal, is van meening op Vrijdag den 28 Januarij 1825, des morgens te 10 uren, in de Herberg *de Zwaan*, te Bleiswijk, in het openbaar te veen en verkoopen: Een HUIS en ERVE met annex ROETSHUIS, STALINGEN en **KOLFBAAN**, zijnde het van ons genaamd Regthuis van Bleiswijk, voorheen genaamd *het Wapen van Romen*, nu *de Vergulde Wagen*, staande en gegen in het Dorp aldaar, gequoteerd wijk A, n.º 56; waarop een gedeelte der Koopsom als eerste Hypotheek kan gestigd blijven; zijnde deswegens nadere informatien te bekomen ten Kantore van den genoemden Notaris.

- 1825 – *Het Regthuis van Bleiswijk-Het Wapen van Romen – De VerGulde Wagen.*

- 1909 - Het amoveren van De Zwaan met kolftaan en het bouwen van een café met woning.

Christian Knorr von Rosenroth bezoekt ook Elswout en zegt er van: Niet ver van Haarlem heeft men midden in de duinen een allerschoonst landhuis Elswout gesticht, dat nu het eigendom is van zekeren heer Marcelis, een zeer rijk koopman. Het grondvlak is vierkant en het terrein is er geheel geëffend. Bij den ingang heeft men aan den eenen kant een paardenstal, aan de andere zijde de voortreffelijk ingerichte woning van den boer. Dicht daarbij staat een ander gebouw, het eene gedeelte dient als winter-tuin om er de uitheemsche planten te bewaren en de vogels onder dak te brengen, in het andere is de kolfbaan. Ter rechterzijde ligt de overschoone tuin waarin zich

1667 – *Elswout, overdekte baan.*

1777 – Op 6 maart (zie akte 353A141 van het R.A.H) verkopen de erven van Pieter Jacobs, kastelein van 't Slot Vreeburg, aan Govert Pieterse en Petronella Jaspers, de herberg met kolfbaan.

1787 – Zij verkopen hun bezit op 4 oktober aan Jan Schabbing voor f 2.550 (Rijksarchief Haarlem nr 402). Hetgeen dan in de akte wordt omschreven als *een compleet ingerichte herberg, bestaande uit een huis en erve, stallinge, wagenhuis, speelhuis (kolfbaan), genaamd 't Slot Vreeburg, over de hervormde kerk.*

1791 – Jan Harmsen Berben koopt de herberg geheten Dorren Hout, later Nazareth.

Kasteleins

Latere kasteleins hebben de dorpsbestuurders in elk geval genoeg te bieden gehad. Een bekende waard was Herman Timmer, die in 1792 aantrad en de herberg uitbouwde tot een bloeiend bedrijf, met een grote keuken, een welvoorzien wijnkelder, 12 kamers en een wagenhuis. Later liet hij er ook nog een gemetselde overdekte kolfbaan bij optrekken.

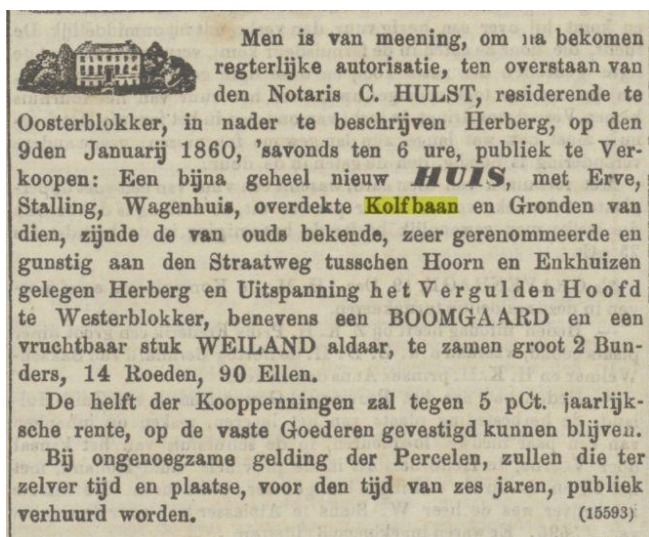
In 1817 werd de zaak overgenomen door een nog kleurrijkere figuur, de waard Jan Christiaan Sprenger (1769-1832). Onder zijn bewind werd het Rechthuis een geliefde pleisterplaats voor vrolijke gezelschappen zoals het Heerengezelschap Sint Hubert, waarin we grote namen als Hartsinck, Barnaart en Kops zien prijken. De heren legden zich, men raadt het al, gezamenlijk toe op de jacht. Sprenger was zelf ook een fervent jager.

1792 – *Rechthuis.*

Blokker, Oost en West – N.H.

Het Vergulden Hoofd, Het Gouden Hoofd

1894 – Bij H. Vosman, tussen beide kerken. Eten van aalbessen aanbevolen.

1859 – *Verkoop van Het Vergulden Hoofd, later Het Gouden Hoofd.*

1932 – Het Gouden Hoofd is op 29 december; daarna nam café De Hoop de naam Het Gouden Hoofd over.

In het jaarboek 1999 van Oud-Westfriesland staat iets over het Gouden Hoofd.

De Hoop

1900 – Opening van de nieuw gebouwde kolfbaan van G. Renooij in De Hoop.

1904 – T. Dammes heeft het café en de timmerzaak van G. Renooij overgenomen.

1910 – Op 21 maart een uitgebreid verslag van de soosdag van De Gezelligheid.

1911 – *Prijskolven in nieuwe baan in De Hoop.*

1911 – De kolfbaan was door de vele scheuren moeilijk te bespelen en wordt nu vernieuwd.

1912 – In de Noord-Hollandsche Courant van 7 maart een leuk verslag van de jaarlijkse kolfdag.

1912 – Wedstrijd in café De Hoop.

1913 – Op 6 maart een humoristische verslag van de jaarlijkse kolfdag.

1917 – Kolfdag met 19 leden van de Gezelligheid bij kastelein Dammes. De secretaris stuurde elk jaar een prachtig met veel humor geschreven stuk voor de krant.

- 1920 – Kermiskolven bij A. Mak in De Hoop.
- 1932 – Arie Mak doopte in 1932 café De Hoop om tot Het Gouden Hoofd en in december van dat jaar verbrandde het café. Tegenover De Hoop woonde de hoofdonderwijzer van de lagere school, een fervent liefhebber van de kolf sport. De enkele jaren daarvoor ter ziele gegane sociëteit werd door hem nieuw leven ingeblazen. Hij zorgde er in het begin ook voor dat de klanten op maandag van de kermis konden kolven. Later was de voorzaal te klein voor de dansliefhebbers, zodat deze uitweken naar de kolfbaan, en vanaf die tijd zou er op maandag van kermis niet meer gekolfd worden.
- 1950 – De toenmalige jeugdvereniging uit Blokker maakte gebruik van de oude kolfbaan van het Gouden Hoofd. Deze kolfbaan is in 1952 gesloopt en vijf jaar later viel het café onder de slopershamer en kwam er nieuwbouw voor in de plaats

De Witte Eenhoorn

** CORNs. HULST, Notaris, residerende te Oosterblokker, presenteert, namens zijnen principaal, op Woensdag den 1sten Maart 1848, 's avonds ten 6 ure, het natemelden Perceel, in publieke veiling, te verkoopen:

Een hecht, sterk en in den jare 1830 geheel nieuw herbouwd en weldoortimmerd HUIS, met annexe ruime STALLING, overdekte **KOLFBAAN**, ERF en GROND van dien, zijnde eene van ouds gerenommeerde, sedert onheugelijke jaren met het beste succes gedrevene *Herberg*, *Uitspanning* en *Tapperij*, genaamd *DE WITTE EENHOORN*, met daar annexe, welbeplante en vruchtbare Boomgaard; staande en gelegen, zeer nabij de Kerk en het Huis der Gemeente, te Oosterblokker, op een uur afstand van de Stad Hoorn, zijnde een der allerbeste standen, aan den geheelen Straatweg, tusschen de Steden Hoorn en Enkhuizen, Kadaster Sectie B., N°. 80 en 81, groot 34 Roeden; zullende de Kooper *f* 4000, tot den 1sten Mei 1857, op het Perceel gevestigd kunnen houden, tegen den interest van 5 percent 's jaars.

Het Perceel is inmiddels *uit de Hand te Koop*. Te bevragen bij den Notaris *Hulst*, alwaar nadere informatie te bekomen zijn. Brieven *franco*.

1848 – *Verkoop van de Witte Eenhoorn.*

- 1887 – Jan Droog verkoopt de Witte Eenhoorn.
- 1890 – In de kolfbaan van K. Perenboom is een verkoping.
- 1893 – In de kolfbaan van de weduwe Perenboom.
- 1895 – Wegens sterfgeval is de Witte Eenhoorn te koop.
- 1912 – A. Bijl verkoopt De Witte Eenhoorn, deze staat in december 1913 nog te koop.

UIT DE HAND TE KOOP: De
Herberg,
 met gewaarborgde VERGUNNING,
 DOORRIJDSTAL, KOLFBAAN en
 BOOMGAARD genaamd „de Witte
 Eenhoorn” te Oosterblokker Te be-
 vragen bij den Eigenaar en Bewoner
 A BIJL.

- 1915 – N. Gerus koopt in maart op een veiling de Witte Eenhoorn voor *f* 6.020 van A. Bijl.
- 1915 – In april verkoop herberginventaris, onder andere vijf kolfballen en twaalf klieken bij A. Bijl.

- 1917 – Café van Gerus verbrand, alleen de kolfbaan bleef behouden. Gerus was niet hoog verzekerd.
- 1917 – De Witte Eenhoorn wordt herbouwd, op de bouwtekening in het Westfries Archief staat een prachtig pand getekend. Ten oosten ervan ligt het kerkhof en ten westen de kolfbaan, los van het café.
- 1920 – Drie kolvers behalen een prijs op de jaarlijkse wedstrijd van De Vriendschap, onder andere N. Gerus.
- 1930 – Publieke verkoop van De Witte Eenhoorn in opdracht van G. Welgeboren.
- 1932 – Th. Baas heeft De Witte Eenhoorn overgenomen van Th. J. Smid.
- 1934 – Publieke verkoop in opdracht van Th. Baas.

De Harmonie

Tuimans Welvaren, De Bessentuin

1885 – Verkoop Tuimans Welvaren, later De Bessentuin geheten.

1896 – Advertentie.

1899 – Prijskolven bij J.W. Balk in De Bessentuin. Dit café is verbrand in 1925.

N.B.: Bij café De Bessentuin werd begin 1900 de eerste groente/fruitveiling gehouden.

1908 – Te koop De Bessentuin van J.W. Balk met speeltuin en kruidenierswinkel.

1913 – De kolfbaan van D. Molen.

1919 – D. Molen verbouwt het café, maar op de oude en nieuwe tekening is geen kolfbaan te zien. Deze heeft mogelijk los van het café gestaan.

Divers

1915 – Per advertentie worden kolfballen te koop gevraagd.

1915 – J. Hart uit Oost-Blokker biedt in augustus vijf ballen en klieken te koop aan.

1928 – Wegens het overlijden van eigenaar M. Raven, wordt de herberg verkocht.

1935 – Op de kolfbaan van J. Kluun werd een wedstrijd georganiseerd.

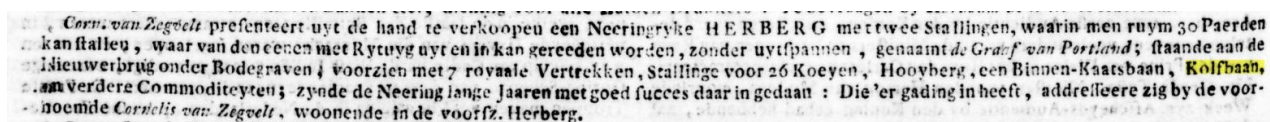
Op de baan van Boon in Grootebroek behaalde J. Duin uit Ooster-Blokker op een 15-slagenwedstrijd in de 3^e klasse met 103 pt. de derde prijs.

Bodegraven – Z.H.

1740 – In de Groene Hart Archieven in de transportakten, inventarisnr. 6, van Bodegraven wordt in aktenummer 128, blz.162v, datum 30 juni 1740, een kolfbaan genoemd.

Pieter Corsz. Cromwijck verkoopt aan Jan de Wolff en Jacob Ockhuijsen een huis, erf, boomgaard en kolfbaan (locatie Zuidzijderpolder), voor f 600. Belendingen: jaagpad, dijk, Balten Swijnenburgh en Zuidzijdermolenvliet.

Herberg De Graaf van Otto aan de Nieuwerbrug met stalling voor 30 paarden en een binnen- en buitenkaatsbaan.

1744 – Graaf van Portland bij de Nieuwerbrug.

1749 – Op 27 mei wordt de helft van een huis met erf, schuur en kolfbaan aan de Hoge Rijndijk onder Alphen, genaamd het Groeneveld, belend ten zuiden de Rijndijk en ten noorden de Rijn, verkocht. Koopsom f 150.

1749 – Regthuys van Bodegraven.

1759 – Herberg Het Posthuis met een nieuwe kolfbaan wordt verkocht door Corn. Koperdraad.

Uit 'er hand te koop een neeringryke Herberg, staande en gelegen in den dorpe van Bodegraven, waar uithangt het Postpaard, alwaar de Postwagens met beslooten water malkander verwisselen, van Leyden op Utrecht en van Rotterdam op Utrecht, het zelve Huys is voorzien met verscheide Kamers zo boven als beneden, een groot Erf, Kaatsbaan, een nieuwe Kolfbaan, en Stallinge voor 20 Paarden; die nader onderrigt begeert, adresseere eig aan Cornelis Koperdraat tot Bodegraven.

1759 – *Het Postpaard.*

1804 – Te koop een vermaarde herberg met overdekte kolfbaan.

1811 - Herberg bij de Nieuwerbrug.

1824 – Herberg Het Postpaard op de Tocht. Gesloopt in 1870 en daarnaast Hotel van Rossum opgebouwd; tegenwoordig geheten café De Hoeck.

**** OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING**, op Maandag den 4^{den} Maart 1867, des middags ten 12 ure, ten huize van *C. Blommesteijn* te Zwammerdam, van de **HERBERG** en het **KOFFIJHUIS**, genaamd **DE VERGULDEN WAGEN**, met billartkamer en **kolfbaan**, ruime woning, alsmede grooten tuin en schuurtje, aan de Nieuwerbrug, onder Bodegraven, geteekend n°. 40 W. Z., te zamen groot 5 roeden, 53 ellen.
Dagelijks te bezichtigen en te aanvaarden bij de betaling der kooppenningen. Nadere informatie zijn te bekomen ten kantore van den Notaris **A. J. RIJS-HOUWER**, nabij het Leiderdorpsche hek, onder Soeterwoude.

1867 – *Verkoop De Vergulde Wagen.*

Bij een **kolfwedstrijd** te Bodegraven is door den Heer C. Palada, aldaar, de eerste prijs behaald, en de premie door den Heer U. Kapteyn, jur.-stud., te Leiden. De partij werd gespeeld om punten.

1885 – *Uitslag.*

Te Bodegraven
UIT DE HAND TE KOOP: Het alom bekende **LOGEMENT** en **KOFFIEHUIS DE ZWAAN**, met annex **Kolfbaan**, met *Vergunning*, gelegen aan den Rijn, bij de R. K. Kerk en in de nabijheid van het Station van 't Rijnspoor, te Bodegraven, met de tegenover het eerste perceel gelegen **STALHOUDERIJ** en **UITSPANNING**, bestaande in Doorrijstal, Paardenstal, Koeststal en Koetshuis, alles goed onderhouden en vóór weinig jaren nieuw gebouwd. Te bevragen bij den Eigenaar en Bewoner (8070) **C. BLOMMESTEIJN.**

1888 – *De Zwaan nabij de RK kerk en het spoor.*

- 1895 – Kolfwedstrijd met de vermelding dat de partij om punten werd gespeeld.
 1896 – Sociëteit Concordia heeft haar jaarlijkse wedstrijd bij dhr. V. Benten.
 1901 – Bodegraven heeft twee kolfbanen waarop 's winters niet kan worden gekolfd en er is ook weinig ruimte voor publiek.
 1905 – 1^e Prijs f 25, gewonnen door P. Huisman uit Stompwijk.
 1906 – Bij de heer Van der Hulst wordt een wedstrijd georganiseerd met 14 deelnemers.

1912 – Schietvereniging Willem Tell viert het 10-jarig jubileum.

1925 - In de kolfbaan van Oudejans, hotel Haaften, werden schietwedstrijden gehouden.

Bolsward – Fr.

- 1766 – Bolsward heeft vijf kolfbanen gehad, De eerste vermelding dateert uit 1766 en de laatste baan sloot in 1923.
 1882 – Bolsward organiseerde in 1882 een nationale wedstrijd (geen Ned. Kampioenschap) waar 48 kolvers aan deel namen, waarvan 22 van elders. 1. R.J.Vos, Bolsward. 2. J. Gorter, Sneek, 1^e premie J. Groen, Andijk (2 karaffen met zilver), 2^e premie C. Pool, Hoogkarspel, 3^e premie J. van Beenen, Arum.
 1882 – In de zomer wordt er een grote wedstrijd georganiseerd met f 200 prijzengeld.
 1885 – Op 1 juni bestond de sociëteit De Doele, gebouwd in 1867, 75 jaar en ter gelegenheid van dit feit werd een kolfwedstrijd georganiseerd. De kolfbaan, 21,85 bij 5,53 meter, is in 1870 van cement gemaakt; daarvoor was deze van klei.

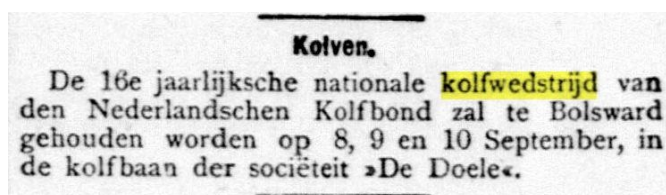
De Nationale Kampioenschappen zijn in 1894 (in 1894 had men 30 leden), 1901 en 1909 in Bolsward gehouden en deze baan was de laatste in Friesland en is in 1923 gesloten.

Peter Muller schrijft in een artikel in het Magazine Bolswards Historie nr.3 oktober 2012, dat de baan nog onder de vloer zou kunnen liggen.

1895 – Op de baan van IJclub Bolsward wordt een grote ijskolfwedstrijd georganiseerd.

- 1895 – K. Tromp won een onderlinge wedstrijd en de 1^e premie was voor H. Banning. De heren Vos en Hommes vielen als laatste af, zo meldt het krantenverslag, dus waarschijnlijk werd er nog om streepjes gekolfd.
N.B.: Bij het streepjeskolven gaat het om het aantal gewonnen slagen, dus niet om de punten.
- 1889 – Burgemeester Peereboom, beschermheer van de vereniging, stelt een medaille beschikbaar voor de wedstrijd die met de kermis wordt verspeeld en de heer K. Plantinga schonk de vereniging twee aandelen van een renteloze geldlening
- 1900 – De sociëteit gedeeltelijk verbrand, maar in 1901 herbouwd.
- 1901 – Aan de NK van 1901 namen 137 kolvers deel. Voor de kolvers van buiten Friesland was er op zaterdag gelegenheid de baan te verkennen. De baan is goed, behoudens enkele gebreken. Als algemene leden van de bond namen onder andere J. Groen en P. Smit uit Andijk, W. Tensen uit Schellinkhout en K. Valentijn uit Oosthuizen deel aan de wedstrijd. De oudste deelnemer was J. Schipper (85jr.) uit Alkmaar.

1901 – *Aankondiging van de Nederlandse Kampioenschappen.*

De prijswinnaars konden kiezen uit de volgende prijzen: 1e prijs, porseleinen pendule met candelabras / rood marmeren pendule / piece de milieu met zilver / zilveren koffiekant / gouden ring met diamant of een gouden horloge met ketting. 2e prijs: pendule/ waterkan met zilver gemonteerd /etui met zilveren lepels of een jardinière . 3e prijs nikkelen tafeltje met bouilloir of een paar vazen. 4e prijs: beeld op console of een theetafel. 5e prijs: barometer / bouilloir of een sierhoorn. Het goede voorbeeld om waardige prijzen uit te loven was hier mee gevolgd.

1909 – Op 3 juni wordt er ter gelegenheid van de opening van het seizoen een streepjeswedstrijd verkolfd.

De kolfbaan werd van oktober tot 1 mei afgedekt voor komedies etc. In hetzelfde jaar wordt wederom de NK georganiseerd, waaraan 30 eigen leden deelnemen. Ook wordt dit jaar de baan verbeterd. Als afsluiting van het seizoen in de eerste week van oktober, kolft men traditioneel om hazen. Door een commissie wordt bepaald hoeveel punten een kolver zou moeten kunnen slaan, komt hij daar boven dan wint hij een haas. In 1910 waren dit de heren: C.H. de Haas 112pt, J. Brouwers 107pt, J.H. Kingma 86 pt., K. van Ringh 74 pt, J.H. Kingma 71pt. Ook werd er in die jaren traditiegetrouw door de leden met kermis gekolfd. Zo trekt de kermis kolfpartij in september 1882 maar liefst 42 deelnemers.

In onderstaande notariële akte is de inventaris opgemaakt na het overlijden van Harkes Harkes.

1628 – 19 augustus. Toegnr. 13-13, invnr. 135. Goederen ten sterfhuize van Harkes Harkes, onder andere een kolf.

1766 – Leeuwarder Courant, 22 november. De secretaris Willem Wiarda te Bolsward, zal op vrijdagen 5, 12 en 19 december 1766 telkens om één uur na noen, ten huize van de kastelein Johan Hendrik Creeser aldaar, publyk by strykgeld te verkopen, zekere heerlyke dubbelde huizinge en herberg cum annexis, binnen Bolsward, staande en gelegen op de best van de stad, tegenover het stadhuis, geheten het Wapen van Wonseradeel, later genoemd 't Rood Hart.

1767 – Zie koopakte van Germ Gjaltema over:

‘Het raadhuise dier steede, waar in zedert ondenkelyke tyden de herberge is gehouden, bestaande in een ruim voorhuis, een groot nieuw gebouwde zaal,, een daags onder, een achterkamer, twee keukens, twee kelders, een mooie kelders-opkkamer en drie grote boven kamers, twee ruime plaatsen, twee putten en bakken, achter een welaangeleide kolfbaan met stakettingen, aan weerszijden met vruchtbomen beplant; sampt een grote stalling daar aan op de Achterstraat, thans bij J.H. Creeser op gedagt gebruik tot mei 1767 belast met 2 car. guldens 4 stuivers grondpacht. Breder bij biljetten.’

HANS WILLEM WIARDA Secretaris van Wonseradeel te Bolsward, zal op Vrydagen den 17 en 24 October 1783 by de eerste en tweede Zitdag, en den 31 dito by de provifioneele Palmdag, om 1 Uur na Noen, ten huize van de Erven van wylen *Wybe Koster* te Bolsward verkoopen: Deszelfs Heerlyke dubbele HUIZINGE, HERBERG, STALLINGE, en **KOLFBAAN** cum annexis, staande tegens over het Stadhuis aldaar, het Wapen van Wonseradeel genaamd, laaft door wylen gedagte *W. Coffer* met er dood ontruimd en nagelaten.

1783 – Gerrit Boorsma en zijn echtgenote te Franeker kopen Het Wapen van Wonseradeel.

MEt Consent van de Wél Edele Agtbaare Magistraat der Stad Bolsward, gedenkt *G. Boorsma*, Castelein in het Wapen van Wonseradeel te Bolsward, in deszelfs nu zeer fraay gemaakte Verdekte **Kolfbaan**, op Woensdag den 15 Juny 1791, 's Nademiddags de Klok één Uur te laaten Verkolven op 't Hollands, een Paar zeer fraye ZILVERE SCHOEN-GESPEN, beneffens een dito KNIP-BEURS, wordende de Liefhebberen verzoegt zig op bovengemelde tyd en plaatze te vervoegen.

1791 – 15 juni: G. Boorsma, castelein Wapen van Wonseradeel tegenover het stadhuis in Bolsward laat in zijn fraai, overdekte kolfbaan op 't Hollandsch verkolven, een paar zilveren schoengespens en knipbeurs.

1813 – Uit het Patentregister:

Hidde Stallinga, tapper en kolfbaanhouder.
Dirk Gooytzen Bijlsma, kolfbaanhouder met billiard.
Hette Meyer, tapper en kolfbaanhouder.

K O L F P A R T I J.
DIRECTEURS van de Societeit in de Doele te Bolsward, zijn voornemens, op Zaterdag den 31 Augustus 1839, ('s morgens ten 9 ure aan te vangen), in de **Kolfbaan** dier Societeit te laten Verkolven:
Eene fraaie ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS tot Prijs, en *eene nader te bepalen PREMIE.*
Dien ten gevolge noodigen zij alle Liefhebbers van Kolven, die mede van de partij zouden willen zijn, uit, zich daartoe bij den Societeithouder **D. G. BIJLSMA**, hetzij in persoon, hetzij door gefrankeerde brieven, aan te melden en te doen inschrijven, vóór of uiterlijk op Donderdag den 29 Augustus 1839.

1833 – Sociëteit De Doelen, kolfpartij.

KOFFIJHUIS MET KOLF- EN KEGELBAAN TE BOLSWARD.
De Notaris **E. T. KUIPER** zal publiek, onder uitloving van strijk- en verhoogelden, presenteren te verkoopen:
Het sedert meer dan 50 jaren tot uitspanning veel bezocht en begunstigd **KOFFIJHUIS**, **Het KLEIN KLOOSTER** genaamd, met uitmuntende overdekte **KOLFBAAN**, **KEGELBAAN**, grooten en zeer vruchtbaren **Tuin** en verdere annexen, bij de St. Janspoort aan den Stadswal te Bolsward; door de Gebroeders **H. en S. Meijer** met den dood ontruimd en thans bij de Weduwe **S. Meijer** in eigen gebruik, ten Kadaster bekend in de gemeente Bolsward, onder sectie **A**, op nos. 24 en 724, met eene totale grootte van 34 r. 84 e.; — zoo veel aangaat den **Tuin** den 1 Januarij en overigens den 12 Mei 1860 vrij te aanvaarden.
Wie gading maken, komen op Donderdagen den 1 December 1859, des nademiddags 3 uur, bij de beschrijving, en den 15 dito, des avonds 7 uur, bij de finale toewijzing, telkens in de *Nieuwe Aanleg*, aan de Koemarkt te Bolsward.
Conditien te vernemen bij den Notaris.

1859 - Het Klein Klooster bij de St. Janspoort. Later is de naam veranderd in sociëteit De Nederlanden

- Herberg Het Groot Klooster naast de Broere Kerk in 1807.
- Het Rood Hart
- Het Hert (Palstraat) LC 1840/9. In februari 1841 wordt het bint- en dakwerk met luiken en aan de eene zijde een uitlegering van Logement Het Hert te koop aangeboden wegens afbraak.

Boskoop – Z.H.

1763 – De eerste vermelding van een kolfbaan is een advertentie van de verkoop van het Regthuis van Boskoop, Middelburg en Zuidwyk.

Uit de hand te koop te Boskoop; Dezeer vermaarde en Neeringryke HERBERG, zynde het Regthuis van Boskoop en van Middelburg, voorzien van diverse Boven- en Beneden-Kamers, ruime Keuken en Kelders, Turf- en Hout-Schuur, een royale overdekte Kolfbaan, Stallingen voor vercheiden Paarden en Rytuigen, met een ruime vrye open Plaats, alwaar veelvuldige Maaltyden werden gehouden, zynde alles in korte jaare nieuw opgebouwt. De Kooper heeft in zyn keuze, om de Helt der Kooppenningen op een Kuffing daarop te laten staan; te bevragen by den Eigenaar in de voornoemde Herberg.

1787 – Verkoop van het Regthuis.

1837 – Verkoop logement met overdekte kolfbaan op de Dorpsstraat-Oost door de erven Pieter Goudkade.

1842 – Verkoop logement en sociëteit, zijnde het gemeentehuis.

Uit de hand te koop:

Het HÔTEL genaamd *Het Wapen van Boskoop*, te Boskoop, waarin sedert onheugelijke jaren en zeer winstgevend wordt uitgeoefend: Logement, Koffiehuis, Uitspanning, Stalhouderij en Boerderij.

Met 3 Sociëteiten.

Bestaande in Huizinge, waarin 8 Logeerkamers, Woon- en Slaapkamer, Vergaderkamer, Zaal voor Koffiehuis, groote Zaal met Kolfbaan, ingericht voor Partijen, Concerten, Publieke Verkoopingen enz. Paardenstalling en Stalling voor 18 Koeien. 4½ Hectaren uitmuntend Wei- en Hooiland. Inventaris, waaronder 2 Biljarten.

Te bevragen bij den Eigenaar en Bewoner J. I. VAN DER BIE, te Boskoop.

1883 – Wapen van Boskoop met kolfbaan.

1887 – Kolflust werd lid van de Bond.

Drie verenigingen schrijven in de baan van de de heer Klaassen een wedstrijd uit voor hun leden die zich op het kolven toeleggen, behalve een 50-tal Boskopers zijn er ook deelnemers uit Gouda, Schiedam en Bodegraven. Er wordt van 's morgens 9 tot 12 uur 's nachts gekolfd. De 1^e prijs is voor M.A. Wiegand Bruss uit Boskoop met 127 pt., 2. Beselzen uit Gouda 116pt. en 3. Spierings uit Gouda 113 pt.. Bij de minder geoefenden: 1. N.J. Schoorel 105 pt. en 2. Ant. Koster. Tevens was er een biljartwedstrijd die dankzij de zorgen van de jongelui goed verliep en ook was er een vergadering van de Provinciale Bond Zuid-Holland onder voorzitterschap van M.J. Vincent.

1888 – Klaassen organiseert weer een wedstrijd. 38 kolvers, onder andere uit Bodegraven, Waddinxveen, Zevenhuizen en Montfoort, geven acte de présence.

Woensdag a. s. zal te Boskoop de nieuw aangelegde Kolfbaan bij den heer J. van der Stam worden ingewijd door het houden van een concours waartoe 12 vereenigingen uit den omtrek zijn uitgenoodigd; ook de Kolfclub te dezer stede heeft eene uitnoodiging ontvangen.

1893 – J. v.d. Stam adverteert met het uitschrijven van een wedstrijd op zijn nieuwe baan.

1893 – Ook in dat jaar een advertentie met de verkoop van drie ballen, zes kolven, twee palen, door hotelhouder J. v.d. Stam.

Wedstrijden.

Te Boskoop (Z.-H.) is Maandag een kolfwedstrijd gehouden in de baan van den Heer Klaassen, uitgeschreven door drie vereenigingen. Behalve door een 50tal Boskoopers werd deze wedstrijd bijgewoond door kolvers uit Schiedam, Bodegraven en Gouda. De wedstrijd begon 's morgens te 9 uren en was precies te middernacht afgelopen, waarop door den voorzitter, den burgemeester, de prijzen werden uitgereikt.

De prijzen werden behaald als volgt: 1e prijs M. A. Wiegand Bruss (Boskoop) met 127 punten; – 2e

1894 – Uitslag van een wedstrijd.

1896 – Wedstrijd maatkolven in plaats van puntenkolven. Met streepjeskolven heb je direct met de tegenstander te maken.

1896 – Paal Vast wordt als naam van de vereniging genoemd. 's Winters wordt er niet gekolfd en de kolvers zijn leden van drie verschillende sociëteiten, terwijl er maar één baan is. Bij een wedstrijd in september gebruiken zij nieuwe, zwarte marmeren gepolijste palen. Deze bevallen prima.

1900 – Dankzij de inspanning van Spuybroek wordt Boskoop lid van de Ned. Kolfbond.

Wegens opheffing der Kolfbaan te Koop aangeboden een partij kolven (w.o. nog vele nieuwe) en Caoutchouc Ballen. Aan hetzelfde adres gevraagd tegen half Nov. een bekwaam Kellner, P. G. Talenkennis strekt tot aanbeveling. Zonder goede getuigschr. aanbieding onnoodig. Fr. br. Hôtel KLAASSEN, Boskoop.

1909 – Wegens opheffing der Kolfbaan in Hotel Klaassen te koop aangeboden een partij kolven, waaronder nog vele nieuwe, en caoutchouc (= natuurrubber) ballen.

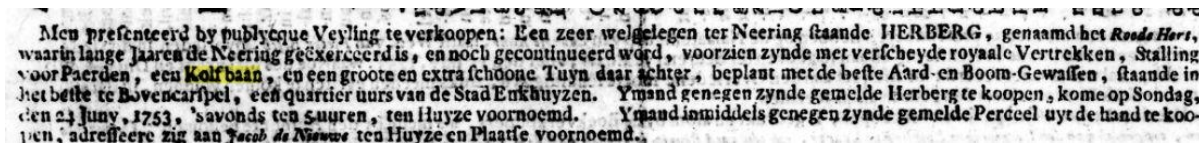
Boterdorpse Verlaat – Z.H.

1748 – Jan Tempel koopt het café met kolfbaan bij het sluisje in de Rotte. Later is dit gehuchtje opgeslokt door Rotterdam.

Bovenkarspel – N.H.

1575 – Het Roode Hert komt al voor in notariële akten.

1753 – Jacob de Nieuwe verkoopt het Rode Hart met kolfbaan.

Men presenteerd by publycque Veyling te verkoopen: Een zeer welgelegen ter Neering staande HERBERG, genaamd het *Roode Hart*, waarin lange Jaaren de Neering geëxerceerd is, en noch gecontinueerd word, voorzien zynde met verscheyde royaale Vertrekken, Stalling voor Paerden, een kolfbaan, en een groote en extra schoone Tuyn daar achter, beplant met de beste Aard- en Boom-Gewassen, staande in het bette te Bovenkarspel, een quartier uurs van de Stad Enkhuizen. Ymand genegen zynde gemelde Herberg te koopen, kome op Sondag, den 23 Juny, 1753, 'savonds ten 5 uuren, ten Huuze voornoemd. Ymand inmiddels genegen zynde gemelde Perceel uyt de hand te koopen, adresseere zig aan *Jacob de Nieuwe* ten Huuze en Plaats voornoemd.

1756 – Cornelis Hartog te Bovenkarspel sluit met Antje Kuijper, weduwe van Pieter de Wit te Enkhuizen, een hypotheek af voor een bedrag van 2.200 gulden, op twee huizen aan elkaar, waarvan het ene is 't Roode Hart met de berg, paardenstal en kolfbaan.

1790 – Schout en burgemeester trekken de tapvergunning in van Jan Scholten, hospes in 't Roode Hart te Bovenkarspel, omdat hij op de laatste dag, vast- en bededag (17 maart), heeft laten kolven en met zijn zoon ook zelf heeft gekolfd.

Pancras de Wit, koopman te Enkhuizen, en zijn zuster hebben 't Roode Hart met open kolfbaan geërfd en verkopen de herberg voor f 2.400 aan Pieter Breg te Bovenkarspel.

1850 – De herberg wordt publiek geveild. De koper moet voor een aantal roerende goederen betalen, onder andere voor het biljart met keus en ballen f 200, 28 kolven f 30, 16 kolfballen f 64 en voor de rol van de kolfbaan f 6.

1873 – Aanbesteding bouw nieuwe kolfbaan.

1873 – Kastelein C. Best organiseert prijkskolven; de 1^e prijs is f 20.

Volgens een koopakte uit 1872 is de baan overdekt, en in 1913 wordt aan de noordkant van de kolfbaan een toneel aangebouwd. Met bloembollenveiling West-Friesland wordt een overeenkomst gesloten dat alle veilingen in de kolfbaan van Het Roode Hert zullen plaatsvinden. Tot in de jaren twintig hield kolfclub Sta Vast elke vrijdag zijn clubavond in Het Roode Hert.

1901 – C. Best verkoopt Het Rode Hert.

1909 – Kolfwedstrijd georganiseerd door Oefening en Uitspanning.

1911 – Sta Vast had een uitwisseling met Op Maat Zuid-Scharwoude.

1913 – De 23^e wedstrijd van de N.H. Kolfbond werd met 80 deelnemers bij K. Berkhout gehouden. 1^e Prijs W. Ooteman, Lutjebroek 142 pt., 2^e. C. Reijne, Krommenie 138 pt.

Het hoofdbestuur van den Nederlandschen Kolfbond heeft besloten, den nationalen kolfwedstrijd, welke op 13—15 September 1914 te Bovenkarspel zou worden gehouden, voor onbepaald uit te stellen.

1916 – De Nationale Kampioenschappen werden in 1916 in Bovenkarspel gehouden. Oorspronkelijk was 1914 gepland maar door de oorlogsomstandigheden uitgesteld. De notulenboeken (zie Westfries Archief in Hoorn) van Sta Vast geven een leuk overzicht van de organisatie. De palen in het Rode Hert staan schuiner dan normaal, de meeste deelnemers vonden dit lastig kolven. Van Sta Vast deden 33 kolvers aan de wedstrijd mee.

1916 – Aan het eind van het jaar staat Het Rode Hert van K. Berkhout te koop.

Op de foto uit ca. 1900 staat kastelein Berkhout 2^e van links.
Anno 2002 ligt de oude kolfbaan onder de vloer van de lounge.
Info: Jubileumboekje *Vier eeuwen Het Roode Hert*.

Verenigingsgebouw.

Uit de nalatenschap van pastoor Hilgers in 1880 werd een RK school gebouwd. In 1908 werd er aan de school, tevens patronaatsgebouw, een drankvergunning verleend en nadat in 1928 een nieuwe school is gebouwd kon het verenigingsleven gebruik maken van het gebouw. Samen met de protestanten van Bovenkarspel is er een kolfbaan aangebouwd.

1891 – 24 Deelnemers bestreden elkaar in een wedstrijd op 18 november.

1893 – Kolfwedstrijd in het Wapen van Bovenkarspel.

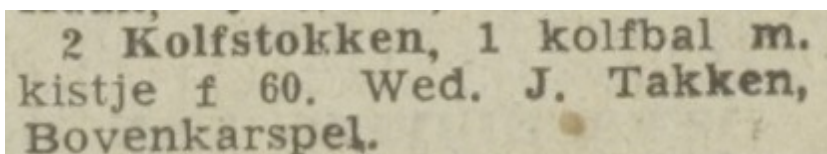
1937 – De Flora gehouden in de kolfbaan van het Wapen van Bovenkarspel.

Dit café stond op het westeinde van het dorp en is in 1963 gesloopt. Nu is er een parkeerterrein en de toegangsweg naar de Zuidervoert.
Info: Jaarboek Oud-Stedebroec 2007.

Café De Vriendschap (Café Spaansen), naast de oude RK kerk

Tot ca. 1950 is er gekolfd. Het café is in 1968 gesloopt, nu parkeerterrein RK kerk. Theo Raven heeft er nog gekolfd. Theo heeft na het sluiten van deze baan en later na het opheffen van Sta Vast zich ontfermd over de medailles. Hij heeft de prijzenkast met medailles meegenomen. Na zijn overlijden zijn deze bij zoon Frank terecht gekomen en sinds 2010 hangt deze in de *kolfkamer* van Mark Aberkrom in Venhuizen.

Dirk Bot Gz. bouwt in 1877 een herberg met kolfbaan en legt in 1878 gasverlichting zonder leiding aan. Dit overtreft petroleumlampen.

2 Kolfstokken, 1 kolfbal m.
kistje f 60. Wed. J. Takken,
Bovenkarspel.

1944 – *Advertentie.*

Boxtel – N.Br.

* * Te Hoor tot BOXTEL, in 't voornaamste van 't Dorp, by de *Swaanse Brug*, een Royale en wel ter Nering staande HUISINGE, voorzien met zes zoo boven als beneden Vertrekken, Pomp in 't Huis, Billart, Openplaats en Brandhuis met een **Kolfbaan**, Hof en Blykveld agter het zelve, waar in Jaaren lang de Tapneering en Winkel met veel succes is geëxerceert, zynde ook zeer geschikt voor Nagt-Logies, aan te vaarden te Paaschen 1801. Te bevrage by A STRYBOSCH.

1800 – *De Swaanse Brug*.

Brandwijk – Z.H., in de Alblasserwaard.

Rond 1840 vaardigde de gemeente een keur uit met het verbod om onder andere onder kerktijd te kolven.

Breda – N.Br.

Het Speelhuis

1616 – Het Speelhuis was de naam van het jacht- annex thee- en maliehuis dat prins Filips Willem van Oranje Nassau op de Konijnenburg in het Belcrumse bos liet bouwen.

1689 – Het Speelhuis werd verkocht aan particulieren. Het raakte in verval en werd een uitspanning.

1801 – Een advertentie biedt het Speelhuis te huur aan, voor veertien jaar.

1802 – Het Speelhuis maakte zijn naam nog eenmaal waar toen er een kolfbaan naast werd aangelegd.

Mr. E. DE WEERT, *Rentmeester der Nationale Domeinen van Breda*, herkomende van den *Vorst van Nassau*, door de Franche aan deze Republyk geabandonneerd, zal, als daartoe zynde geauthoriseerd, op Woensdag den 4 November 1801, 'smorgens ten tien uren, op den Stadhuize binnen BREDA, aan den meestbiedenden, zonder Inzet of Verhooging, Verpagten, voor den tyd van termyn van 14 agtereenvolgende Jaren, intagaan met dezen Jare 1801, en zoo als nader by de Verpagts-Conditiën wordt bepaald. *Eerstelyk*: Een extraordinaire schoone HOEF, bestaande in een ruime, sterke en commodieuze Huismans-Woning. Schuur en Stalling, Billart-Kamer, Overdekte **Kolfbaan**; benevens het Vry en Onbelemmerd gebruik van het zoogenaamd Speelhuis of Belvidere, gelegen omtrent een vierde uurs van de Stad Breda, voorzien met aangename Wandelingen, zeer geschikt voor een Herberg of Uitspanning, met de daarby Verpagt wordende ZAAY- en WEYLANDEN; witsgaders HOF of TUYN, en verdere ERF, te samen groot 13 Buinderen, 9 Roeden of 19 Morgen, 109 Roeden, staande en gelegen in de Polder van Belcrum, onder Teteringen.

1824 – Het verval was zodanig ingetreden dat het gebouw moest worden afgebroken.

1843 – Ter afbraak op Hoeve Het Speelhuis onder Teteringen onder andere een kolfbaan.

Informatie te verkrijgen bij de Rentmeester van Z.K.H. Prins Frederik der Nederlanden.

In Zeven eeuwen Breda van Waanders wordt geschreven over de Kolfbaanstraat bij de Haagweg.

In een overzicht van de horeca in Breda wordt café De Kolfbaan bij het Oranjeboomplein genoemd, welke in de 50er en 60er jaren van de 20e-eeuw een druk bezocht café was.

Het stadsarchief van Breda heeft gegevens van de Grote Sociëteit Amecitia et Concordia, die over een kolfbaan beschikte, 1807-1813, 1904-1934.

1807 – Er wordt een sociëteit opgericht en een huis, eerder geheten het Huis Montens, aan de Veemarkt aangekocht. In de tuin wordt een kolfbaan ingericht. Op last van de Franse bezetter moest de sociëteit sluiten, vermoedelijk omdat het als een politiek broeinest werd gezien. Kort daarvoor was de kolfbaan vernieuwd en omdat er veel schulden waren moest het pand verkocht worden en werd het een burgerhuis. De kolfbaan wordt door de nieuwe eigenaar als manege ingericht en in 1834, na de verkoop van het huis, wordt deze manege afgebroken. Het stond in wijk A no. 538 aan de zuidzijde van de veemarkt.

1820 – De Nieuwe kolfbaan in de Kerkenhuisjes naast De Gouden Leeuw.

1821 – Pas en Buiten organiseert een Bal met Illuminatie op de kolfbaan.

PUBLIEKE VERKOOPING
VAN
MEUBILAIRE GOEDEREN.

Van wege de Administratie dier verkooping wordt geadverteerd, dat in het vervolg de verkooping door haar niet meer zullen worden gehouden in het huis op de Havermarkt, maar dat dezelve alsnu zijn verplaatst in de **Kolfbaan**, achter het Koffijhuis van J. VAN DEN BRINK in de Kerkenhuisjes te Breda.

1831 – *Koffiehuis van J. v.d. Brink in de Kerkhuisjes.*

Eene HUIZINGE, PLEIN en ERVE, met het gebruik van den Gang, oostwaarts, genaamd: **DE BREDASCHE KOLFBAAN**, gestaan en gelegen aan de noordzijde van de Nieuwstraat te Breda, gemerkt B. 217. - Aan te vaarden met 1° Mei 1835; als zijnde tot dien tijd *in huur* bij den Heer P. D. DE SOMER, voor *f* 100 's jaars.

1834 – *Huizinge, erf en plein, met gebruik van den Gang, oostwaarts, genaamd De Bredasche Kolfbaan, gestaan en gelegen aan de noordzijde van de Nieuwstraat of Nieuwmarkt.*

1847 – Kolfbaan te Princenhage buiten de linie der vestiging Breda. Een koffiehuis met ruimte voor 400 personen, thans een sociëteit-casino.

1850 - Buiten de Ginnekensche Poort, tien minuten van Breda in de Zandberg was een kolfbaan.

Breukelen – Utr.

1678 – Kasteel Ter Aa werd vernietigd en daarna werd Quakkenburg opgebouwd. Ter hoogte van de huidige Dorpsstraat liep de kolfbaan van het landgoed.

1727 – In een krantenadvertentie wordt vermeld dat er een herberg met kolfbaan in Breukelen is. Het Staatewapen aan de Brugh wordt ook genoemd in akte U217a2-105, betreffende de verhuur.

In akte U 236a5-96 en 97 wordt geschreven over de verhuur en verkoop van herberg 't Fortuin in de Klapstraat te Breukelen.

1754 – Op 1 juni kocht Joost van Trigt de hofstede De Poel, en moest volgens de koopvoorwaarden een duidelijke erfscheiding maken tussen de hofstede en de herberg Het Staatewapen (thans Rijksmonument). Daartoe moest Van Trigt de wagenschuur die tegen de kolfbaan stond achteruit zetten.

1783 – Het Amsterdamse Wapen.

roodsche Bosch. — N°. 7. Eene kapitale en onlangs nieuw Verbouwde HUIZING, met het daaraan vereenigde WAGENHUIS, STALLING, Overdekte **KOLFBAAN**, mitsgaders een Stuk MOESGROND, zijnde het *Logement* gelegen aan de Galgenwaardsche brug, Gemeente Breukelen Neijenrode, benevens ruim 31 Roeden HOOI-, BOSCH- en BOOMGAARD-LAND, met de tusschen-sloten voor de Visscherij (*te zamen in een koop.*) — N°. 8. Een Perceel

1826 – *Uitspanning en logement De Galgenwaard met kolfbaan in de nabijheid van de Rijnspoorbaan. Anno 2011 Stationsweg 24.*

1835 – Logement aan de Galgenwaardsebrug.

verkocht: No. 1. De van ouds bekende en gunstig gelegen HERBERG en Uitspanning, genaamd: het Regthuis van Breukelen en Breukelen Sint Pieters, waarin ook de Waag wordt gehouden, met aanhoorig Woonhuis, Stalling, **Kolfbaan** en Erve, staande in den Dorpe van Breukelen, op den Hoek van de Heeren en Nieuwstraten, geteekend No. 1

1844 – *Het Regthuis van Breukelen op de hoek Heeren en Nieuwstraten.*

Brielle – Z.H.

1575 – In 1575 begon men in de stallen van het Huis van Voorne in de Kolfslop met het malen in een rosmolen. Een brede en lange straat in Den Briel heette het Kolfslop en op de hoek van deze straat stond een herberg met de naam De Kolf. Nu heet dit restaurant De Vergulde Kolff., op Wellerondom 10. Om de hoek van de zelfde eigenaar het café De Kont van het Paard en deze straat heet de Kaatsbaan, vroeger dus Kolfslop geheten.

UIT DE HAND TE KOOP: Een zeer groot welgelegen en doortinnert HUIS EN ERVE, zynde een zeer wel ter Neering de HERBERG, genaamd de **KONING VAN ENGELAND**, bevórens het *Melkmeisje*, staande en gelegen by de Zuidpoort in de Stad Brielle; met een Overdekte **KOLFBAAN** daar agter, als mede een **BILLIARD TAFEL** met dezelfs toebehooren verders alle de Gercedschappen tot de Herberg behoorende; mitsgaders Stallinge voor 12. Paarden. Zynde de bovengemelde A. zeer lange jaaren met goed succes in dezelve gedaan, gelyk die daar noch in gecontinueerd worden; aan te vaarden met den 1. November 1785. Iemand gadinge daar toe hebbende, adresseere zich aan *C. Meuren*; in de voornoemde Herberg.

1785 – *De Koning van Engeland bij de Zuidpoort.*

1786 – Aan de noordzijde van het Maasland was gevestigd het huis, genaamd De Wijndruif, compleet met biljart en truktafel en een kolfbaan daar achter gelegen.

1790 – Op de oostzijde van de Nobelstraat wordt verkocht: een huis, stalling, erf, tuin en kolfbaan, van ouds genoemd de Prins van Oranje.

1800 – Rond 1800 worden er in diverse akten vijf kolfbanen genoemd.

1809 – De Brandewijnketel wordt in 1789 genoemd en in 1809 laat de kastelein voor ca. f 600 een nieuwe kolfbaan bouwen.

1830 – Een huis, tuin, erf en kolfbaan in het Zuideinde wordt geveild.

1830 – Een huis, tuin, erf en kolfbaan aan de westzijde van de Heer Danielsambacht, wijk 1 nr. 21, wordt geveild.

1894 – Op de kolfbaan wordt een riool aangelegd.

Brigdamme – Zld., op Walcheren

Men zal op Zaterdag den 30. Maart 1771. Binnen den Dorpe van BRIGDAMME, 's Namiddags ten 4. u. Openbaar en met den Stokke, Presenteeren te Verkoopen de van ouds Vermaarde en Neringryke HERBERG genaamd *Klein Antwerpen*, voorzien van vier beneden Vertrekken en doorgaande Zolder, met de Nummer van Roeden Erve daar annex, waar op diverse *Drinkklozes*, Royale **Kolfbaan** en andere Gerieflykheden meer, staande gelegen binnen den voorschreeven Dorpe. Iemand nader onderrigting begeerende, adresseere zig by den Timmerman *Jem. Ponse*, te Brigdamme voornoemd, of by den Makelaar *Willem de Bruyn*, Lz. te Middelburg.

1771 – *Herberg Klein Antwerpen met kolfbaan.*

Broek in Waterland – N.H.

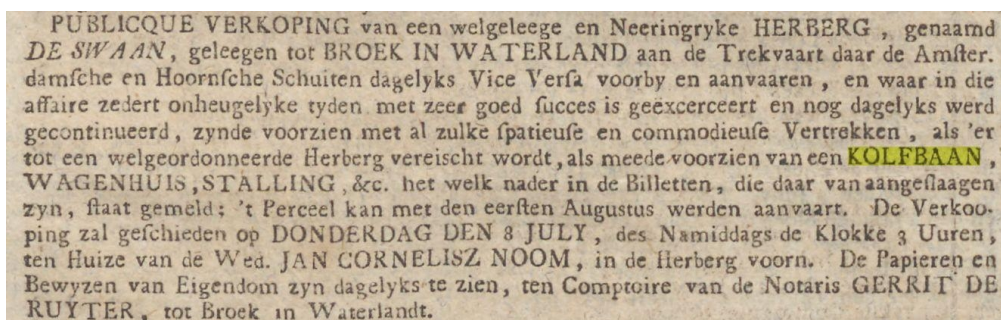
1673 – Het kolven langs de openbare weg was reeds streng verboden.

1725 – Er werd gesproken over een herberg met kolfbaan op 't Eiland.

In De Waterlander van 13 november 1926 staat een uitgebreid artikel over naamverklaringen van straten in Broek in waterland. 't Eiland ligt tussen Zuideinde en Broekermeerdijk. Men vond er in de 17^e eeuw reeds een kolfbaan. Op het eiland loopt een steeg die vroeger het Kalkpad werd genoemd.

1748 – Een artikel in het Provinciale Noord-Hollandsche Courant gaat over monumenten in Broek in Waterland, geschreven door W. van Engelenburg: Aan de jaagweg naar Monnikendam stond logement De Stadt van Monnikendam, tot 1641 zo geheten, daarna onder andere Guldegewagen, rode Hart en De Zwaan. Deze had in 1748 een kolfbaan.

1768 – Volgens een keur uit het de Generale Keuren en Ordonnantien van Waterland mocht Niemand op zondag op kerkhoven en rond de kerk kaatsen en kolven.

PUBLICQUE VERKOPING van een welgeleegte en Neeringryke HERBERG, genaamd DE SWAAN, gelegen tot BROEK IN WATERLAND aan de Trekvaart daar de Amsterdamsche en Hoornsche Schuiten dagelyks Vice Versa voorby en aanvaaren, en waar in die affaire zedert onheugelyke tyden met zeer goed succes is geëxerceert en nog dagelyks werd gecontinueerd, zynde voorzien met al zulke spatieuze en commodieuze Vertrekken, als 'er tot een welgeordonneerde Herberg vereischt wordt, als meede voorzien van een KOLFBAAN, WAGENHUIS, STALLING, &c. het welk nader in de Billetten, die daar van aangeslaagen zyn, staat gemeld; 't Perceel kan met den eersten Augustus werden aanvaart. De Verkoop zal geschieden op DONDERDAG DEN 8 JULY, des Namiddags de Klokke 3 Uren, ten Huize van de Wed. JAN CORNELISZ NOOM, in de Herberg voorn. De Papieren en Bewyzen van Eigendom zyn dagelyks te zien, ten Comptoire van de Notaris GERRIT DE RUYTER, tot Broek in Waterlandt.

1779 – De Swaan aan de Trekvaart Amsterdam-Hoorn.

1842 – De kolfbaan, gelegen in een huis achter Eilandsweg 25, welk huis verbrandde in 1940, was in 1842 eigendom van schout Cornelis Koker.

Broek op Langendijk – N.H.

1874 – Café De Witte Zwaan wordt verkocht en krijgt een nieuwe kolfbaan. Het staat tegenover de kerk en het raadhuis.

HERBERG.

Op Woensdag 23 Februari 1876, voormiddags, zal in het na te noemen Perceel publiek worden verkocht: De gunstig bekende HERBERG »De Witte Zwaan» te Broek op Langedijk, op de plaats tegenover School, Kerk en Raadhuis, met in 1874 nieuw gebouwde Kolfbaan. Te bevragen bij den eigenaar en bewoner JACOB SMIT, en bij den Notaris HULST, te Zuidscharwoude. (9749)

1876 – Verkoop van De Witte Zwaan.

Brouwershaven – Zld., op Schouwen-Duiveland

- 1782 – Herberg de Meebaal was de enige in Brouwershaven met een kolfbaan. In het boek Fragmenten uit de roman van mijn leven, van Jacob E. Witte, wordt beschreven hoe in de maand juli van 1782 militairen in Brouwershaven werden gedetacheerd. De officieren werd een zeer aanzienlijke herberg, staande achter de kerk en genaamd de Meebaal aangewezen. In deze herberg, de enige der stad met een kolfbaan en daarom ook de enige waar des morgens en des avonds de aanzienlijkste lieden van dit kleine stadje bij malkander kwamen om een partij kolf te spelen of een glas wijn te drinken. Naast de kolfbaan stond een kleine koepel.
- 1783 – In de Nieuwe Nederlandse Jaarboeken 1783 staat beschreven hoe de kastelein van De Meebaal op verzoek van een Hollander een vaandrig uitnodigde een partij met deze Hollander te kolven. Daarna hebben zij samen de wijn, waar om gekolfd was, opgedronken.

Bruinisse – Zld., op Schouwen-Duiveland

- 1888 – Een weiland, groot 1,77 ha en geheten De Kolfbaan, wordt verkocht.

Buikslot – N.H.

- 1767 – Herberg De Wijnberg aan de dijk bij de overhaal.
1773 – Tuin met royale kolfbaan aan het Westeinde.
1775 – Het Hof van Noord-Holland ondervond dit jaar veel schade door een stormvloed.
1788 – Herberg Het Veerhuis.
1788 – Herberg Het Rode Hart halverwege het dorp, tegenover Buitenvee.

Uit de hand te koop, een vermakelyke PLAISIER-TUIN met dezelve ruime Huizingen, Loots, Kolfbaan, &c., hebbende een alleraangenaams' uitzigt, gelegen tot Buikslot aan de Purmerenter Trekvaart. Nader te bevraagen by RUDOLPH STEENBERGEN, Makelaar te Amsterdam.

1793 – *Buitenplaatsje Klein Castricum aan de Purmerendervaart*

Buikslotermeer – N.H.

- 1792 – Herberg Buiten-Rust

Buitenvelderse polder

Volgens een krantenadvertentie uit de 18^e eeuw was er een kolfbaan.

Burgerbrug – N.H.

- 1886: Advertentie van 29 september: *Prijskolven en Prijsbiljarten om contanten bij den kastelein J. Govers in Het Zijper Wapen te Burgerbrug.*

Notaris A. VONK,
 resideerende te Schoorlham, zal Dinsdag 23 October 1888 bij op opbod en Dinsdag 30 October 1888 bij afslag, telkens 's middags 12 uur, in na te melden herberg

PUBLIEK VERKOOPEN :

1. De van ouds bekende, goed ter nering staande en uitmuntend ingerichte **HEERBERG** »Het Zyper Welvaren'', aan de **BURGERBUIG** in de **ZIJPE**, hebbende ruime Gelagkamer, groote Kolfbaan, tevens ingericht voor tooneelvoorstellingen, ruime Stalling, flinken Binnenstal voor koeien en paarden, ruime Hooiberging, Logeerkamers enz., kad. sectie E no. 582, groot 3 aren, 90 centiaeren.

Aanvaarding 12 December 1888 of eerder,
 Eigenaar en bewoner de Heer **J. GOVERS KLAASZON.**

1888 – Publieke verkoop van Zyper Welvaren van J. Govers.

Bij een verbouwing in ca. 2004 is de oude kolfbaan dicht gestort.

Cabauw – Utr.

1891 – Jacob Hoefnagel en G. Boere werden bondslid.

Kolfwedstrijd,
 op Donderdag 11 Februari 1892,
 's morgens 10 ure,
TE LOPIK,
 in het koffiehuis van **J. HOEFNAGEL.**
 1e Prijs f 20,—; 2e Prijs f 10,—;
 3e Prijs f 5,—; 4e Prijs f 2,50; 5e Prijs
 f 1,—.
 Inleggeld f 1,—.

1892 – Kolfwedstrijd bij Jac. Hoefnagel.

1904 – De club treedt toe tot de Bond en heeft dan 22 leden.

1904 – In dat zelfde jaar organiseren zij in het Volkskoffiehuis van Jacobus Hoefnagel op 4 augustus een wedstrijd waaraan 27 personen deelnemen. In die tijd werd het café ook al De Roos genoemd.

1918 – De Nederlandse Kampioenschappen konden wegens de tijdsomstandigheden geen doorgang vinden. Als alternatief konden de leden van de Bond op hun eigen baan een 50-slagenwedstrijd spelen onder toezicht van een bestuurslid van de Ned. Kolfbond. Jacobus Hoefnagel behaalde van alle deelnemers de hoogste score en werd daarmee Nederlands Kampioen 1918.

Cabauw viel onder de gemeente Lopik en stond bij de Ned. Kolfbond ingeschreven als Keer Niet uit Lopik.

Lopik heeft ook een kolfbaan gehad, maar is geen lid van de Ned. Kolfbond geweest.

Keer Niet kolfde op donderdagavond en op zondag kon iedereen tot tien uur de baan in. Eerst was het een kaatsbaan buiten en later heeft men er een kolfbaan met overkapping van gemaakt en nog weer later is deze rondom afgesloten. De moeilijkheid was de verwarming op koude dagen. De club heeft lange tijd dertig leden gehad, later liep dit terug tot 17 en na de oorlog kwam er meer belangstelling voor dansen en daar is de baan ook voor gebruikt. Er is tot 1960 in het café van W. van Baaren gekolfd en in 1962 is de baan gesloten .

Aan de overkant van het café stond het parochiehuis en hier had men een vergunning voor licht alcoholische dranken. Van Baaren en het parochiehuis hebben een overeenkomst gesloten om samen te werken met als resultaat dat Van Baaren het parochiehuis zou beheren en café De Roos gesloten zou worden. In de laatste jaren werd er alleen nog op zondag gekolfd door een paar oudere mannen en dit gaf de kastelein weinig opbrengst. De kolfbaan is afgebroken in 1968 en het café is omgebouwd tot woonhuis waar Toon van Baaren, de zoon van de kastelein, is gaan wonen. De vrijgekomen plaats van de kolfbaan aan de weg is nu tuin en een laag muurtje aan de kant van de weg herinnert nog aan de kolfbaan.

Toon van Baaren bezoekt de opening van de kolfbaan in het Vechthuis te Utrecht in 2012 en weet te vertellen dat de baan van Cabauw tot ca. 1940 nog een lemen baan had.

Ook heeft Toon nog foto's en een aantal kolfattributen bewaard. Na zijn overlijden in 2017 zijn deze door zijn familie geschonken aan de nieuw opgerichte kolsociëteit Keer Niet.

Kolf.

Lopik. Donderdag hield de kolfclub „Keer niet” haar jaarlijksche wedstrijd in de Kolfbaan van den heer W. van Baaren. In groep A was de uitslag: 1e prijs W. van Baaren met 136 punten; 2e pr. Joh. Hendrikse 131 p.; 3e pr. Joh. Hoefnagel 125 p.; 4e pr. B. van der Maat 116 p.; 5e pr. J. Overbeek Johzn. 113 p. De hoogste serie behaalde Joh. Hendrikse met 56 punten; de meeste twaalven (n.l. 3) Jac. Hoefnagel.

In groep B: 1e pr. C. M. Strien 135 p.; 2e pr. W. Vermeulen 133 p.; 3e pr. Joh. Vergeer 109 p.; 4e pr. Joh. Vermond 100 p.; 5e pr. J. Overbeek Gz. 97 p. De hoogste serie speelde C. M. Strien met 57 p.; de meeste twaalven (n.l. 4) Joh. Vergeer.

1943 – Onderlinge wedstrijd bij Willem van Baaren.

1962 – Bij het afbreken van de baan trof men drie kolfvloeren aan. De onderste twee waren van leem (bruinkleurig) en daarboven gekantelde bakstenen afgestreeken met een laagje beton.

1964 – Op de jaarvergadering wordt gemeld dat er vanuit Dordrecht belangstelling is om de oude baan van Cabauw weer te openen!

- 2004 – Door een culturele werkgroep voor de jaarlijkse feestdag is de mini-demonstratiebaan uit Spanbroek/Opmeer uitgenodigd. Tevens was er een kolfbaan met houten vloer met de goede afmetingen gemaakt. Er was veel belangstelling voor het kolven. Deze baan was opgebouwd naast Partycentrum Het Witte Paard, voorheen het Parochiehuis, schuin tegenover de oude kolfbaan. Onder de belangstellende was Sjon de Keijzer die nog een oude kolfbal in zijn bezit had. Deze is opgeknapt en voorafgaande aan de N.K in 2004 te Hoogwoud heeft hij er even mee gekolfd en in 2012 hebben een paar mannen uit Cabauw, onder andere Toon van Baaren en Sjon de Keijzer in het Vechthuis in Utrecht gekolfd. Ook hebben zij de lokale horeca gepolst of zij interesse hadden het kolven in Cabauw weer in te voeren. Helaas geen resultaat.
- 2017 – Sjon de Keijzer doet, met behulp van Gerard Vendrig, opnieuw een poging. De horeca heeft geen interesse, maar in 't Gossie zijn er mogelijkheden.
- 2018 – De mobiele baan van de Kolfbond (KNKB) wordt hier in maart neergelegd en er kan gekolfd worden. Zo'n 20 mensen tonen belangstelling en oefenen twee maanden op deze baan. Omdat de belangstelling groot is wordt de knoop doorgehakt en besloten om hier zelf een kolfbaan aan te leggen. Op 1 september wordt deze officieel geopend, exact 100 jaar nadat Jacobus Hoefnagel uit Cabauw Nederlands Kampioen werd.

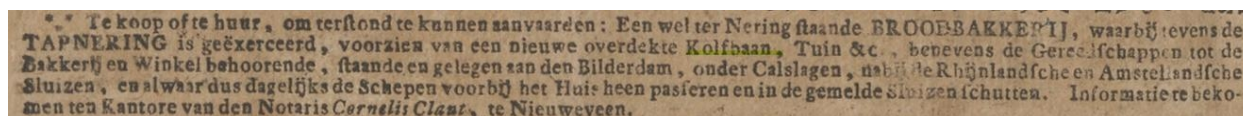
Zie voor Cabauw (foto's) het artikel van J.A. Brongers in het maandblad Golf, jaargang 1940.

Callantsoog – N.H.

Het Dorpshuis in Callantsoog heeft de naam Kolfweid.

Voor zo ver bekend is er in het dorp geen café met kolfbaan geweest.

Calslagen – N.H., ten zuiden van Aalsmeer

... Te koop ofte huur, om terstond te kunnen aanvaarden: Een welter Nering staande BROOBBAKKERIJ, waarbij tevens de TAPNERING is geëxerceerd, voorzien van een nieuwe overdekte Kolfbaan, Tuin &c., benevens de Gereedschappen tot de Bakkerij en Winkel behorende, staande en gelegen aan den Bilderdam, onder Calslagen, nabij de Rijnlandfche en Amstelandsche Sluizen, en alwaar dus dagelijks de Schepen voorbij het Huis heen passieren en in de gemelde Sluizen schutten. Informatie te bekomen ten Kantore van den Notaris *Cornelis Clant*, te Nieuweveen.

1810 – *Tappersnering en broodbakkerij aan de Bilderdam.*

Castricum – N.H.

1787 – Verkoop van een herberg met kolfbaan, ten huize van kastelein Hendrik Hooft.

1787 – In de Kerkbuurt staat een herberg met kolfbaan en in 1813 wordt deze De Rustende Jager genoemd. Bij een inventarisatie in 1814 zijn er 16 kolfstokken en acht ballen.

1883 – Herberg van C. Roskam, nu bloembinderij De Kruiff.

DOOR VERANDERING VAN BEROEP.
Openbare Verkoop,
 te CASTRICUM, in na te melden Herberg, op
Donderdag 5 Februarij 1880, vóór den middag
 te elf uur, ten overstaan van den te Alkmaar
 gevestigden Notaris GOUWE, van :
De gerenommeerde Herberg,
 genaamd :
 „STATIONS KOFFIJHUIS,”
 met **KOLFBAAN**, DOORRIJSTAL en ERF, in
 het midden van het Dorp, nabij het Spoorweg-
 Station, te CASTRICUM.
Aanvaarding 1 Mei 1880.

1880 – De solide gebouwde stationsrestaurant met kolfbaan en doorrijstal is te koop. Het is gelegen aan de straatweg te Castricum bij het spoor.

1892 – In de kolfbaan van J. van Weenen is een verkoping. Waar nu Meetpoint en De Stiefel gevestigd zijn is rond 1878 aangebouwd als kolfbaan.

Culemborg – Gld.

In dit stadje is een straat die Kolfbaan heet.

UIT DE HAND TE KOOP, te Culemborg, eene rijkale **KOLFBAAN**, niet minder dan nieuw, bestaande uit 12 Gebinten en alles van gezaagd Eike- en Greene Hout, en blauwe Hardsteene Schotten, zijnde 90'voeten lang en 24'voeten breed, staande boven den grond op Porren, met pin en gat in een gewerkt, gemakkelijk om uit malkander genomen te worden, zijnde ook bijzonder geschikt voor een Fabriek, als andersints; nader informatie bij den Eigenaar A. VAN MUNSTER, in 't Logement de Goude Leeuw. De Brieven Franco.

1811 – Te koop voor afbraak de kolfbaan van logement De Goude Leeuw.

Delft – Z.H.

1885 – Delft werd lid van de bond. Verenigingsnaam Delft.

1762 – Bepaald werd dat de houders van kolfbanen binnen Delft verplicht waren tot het aanvragen van een *Acte van groot tappen* en volgens een keur uit 1770 mocht er tussen twee predicatiën op zondag niet worden gekolfd.

1792 – Logement De Swetheul, tussen Delft en Schie aan de Schie.

1792 – Het Gulden Vlies, binnen de stad Delft.

1795 – Hof van Holland. Zie een tabaksdoos in het webmuseum Colf & Kolf.

UIT DE HAND TE KOOP, een wel ter Nering staande HERBERG, met een OVERDEKTE **KOLFBAAN** en TUINHUIS, STALLINGE en wat verders dsartoe behoort, genaamd DE MELKMEID, buiten de Rotterdamse Poort, te DELFT, daar lange jaren met goed succes de Nering is gedaan en nog heden word gecontinueert; te bevragen by den Eigenaar, wonende aldaar,

1796 – Herberg Het Melkmeisje met kolfbaan, buiten de Rotterdamse Poort.

1797 – De Dragonder, thans het Hof van Brussel.

1807 – De Dragonder, voorheen De Nieuwe Aanleg aan de Nieuwe of Korte Doelstraat.

1821 – Huis met grote tuin en kolfbaan aan de westzijde van de Oude Delft.

1821 – Een huis met erf en kolfbaan, genaamd Kriftenboomgaard, aan de Achterstraat wordt verkocht.

1822 – Volgens het patentregister was Jacobus van der Meer tapper en logementhouder en had hij een overdekte kolfbaan.

1826 – Herberg Den Bongerd wordt gesloopt.

In Delft vindt men nog in de gevel van een huis achter de hoofdwacht twee kruislings geplaatste kolven. Dit uithangteken herinnert ons dat daar eenmaal gevestigd was *die Coomans-kolf*, ook wel 't *Keyzershof* genaamd, het gildehuis der Delftse kooplieden, waar zij bijeen kwamen om er te veylen ofte koopen en om te *colfferen*, dat is onder een glaesie den tijd te korten.

Uit: Uithangtekens van J. van Lennep / J. ter Gouw.

N.º 1. De welgelegen HERBERG en UITSPANNING, genaamd *DE PRINS*, bestaande in een ruim *Woonhuis*, *Wagenhuis*, *Stallen*, *Hooizolders*, *Schuur*, verder *Getimmerte* en *ERVEN*, voorts met eenen *TUIN* daarachter, en in denzelven *Tuin* eene **KOLFBAAN**, met eenen ruimen *KOEPEL*, uitkomende aan den *Singel*, en hebbende aldaar zeer aangename en uitgestrekte *Landgezigten*, alles bij en annex den anderen, staande en gelegen even buiten de *Oostpoort* der stad Delft. — N.º 2. Eene *Partij WEL- en HOOILAND*, groot 1 *Bunder*, 3 *Roeden* en 30 *Ellen*, gelegen

1834 – *Herberg en Uitspanning De Prins, met in de tuin een overdekte kolfbaan met een ruime koepel uitkomende op de singel, met zeer aangename landgezigten.*

1850 – Brand in de koepel en kolfbaan van uitspanning de Prins aan de Nieuwelaan. Men veronderstelt dat de brand is ontstaan in de stoof waarin de kolfballen gewarmd werden, uit hoofde dien avond ene kolfpartij moest plaats hebben.

1851 – Huis, genaamd De Romein aan het plein bij de Rotterdamse straatweg, even buiten de stad.

1864 – Het Gulden Vlies met reeds 30 jaren een sociëteit, zie KB-2-8-1865 en 10-10-1792 LC

Veertig kolvers, waaronder ook uit Overschie bestreden elkaar in Sociëteit Eendsgezindheid. De winnaar van de eerste prijs sloeg 105 pt. Dit is niet hoog, maar is te wijten aan de grote afmeting van de baan en de vaksgewijze aanleg van de kolfbaan.

1893 – NK Haarlem. Als bewijs hoe gezond de kolfsport is, kan dienen, dat de de heer Zeelenberg uit Delft, 81 jaar oud, nog met veel kracht met zijn kolf tegen de sajetal sloeg.

1923 – De Polytechnische School huurt wegens ruimtegebrek de kolfbaan van Sociëteit Eensgezindheid. De kolfbaan van Sociëteit Eensgezind was, zo is te lezen in het NRC van 24 juni 1923, verbouwd tot vier kegelbanen.

1972 – Op uitnodiging van het Delfts Studentencorps worden, op een provisorisch aangelegde kolfbaan, demonstraties gegeven.

Den Bosch – N.Br.

1776 – De Jonge Schuts Bogaart in de St.Jorisstraat.

1809 – De 10^e van de zomermaand verkocht de curator uit de boedel van Frederik van der Heyden, het voormalig Statenlogement, dat omschreven werd als: *eene groote huizinge, stal, koetshuis en erf, genaamd het Oud Statenlogement, staande tussen het kerkhof en het huis van Hendricus van Someren, en zijnde voorzien van een extra groote dans- of concertzaal, verscheidene boven- en benedenkamers, zolders, kelders, pomp, privaat, mitsgaders een plaisirtuin met groote tuinkamer en kolfbaan daarachter gelegen, aan Antonius de Wijs, brander te Den Bosch. Bij latere verkopen in 1833 en 1841 wordt er geen kolfbaan meer genoemd. Het Statenlogement was vanaf 1521 het logement van zijne gecommiteerden van de Raad van State.*

DE GEBOUWEN, TUINEN EN AANHOOREN, van ouds genaamd: *den Handboogs-Boogaard*, staande en gelegen aan de Noordzijde van de *Zuidwillemsvaart* te 's Hertogenbosch, bestaande in:

Eene kapitale WOONHUIZINGE, met groote Beneden-Zaal en onderscheidene andere spacieuse Beneden- en Boven-Vertrekken; eene schoone groote onlangs geheel nieuw gebouwde **Kolfbaan**, met modern betimmerde Koepel-Kamer; voorts Beugelbaan, Kegelbaan, Priëlen, Wandelingen en eenen Moestuin met Hovenierwoning daaraan vast gelegen.

1833 – Uitgebreide advertentie op 9 juni van: Verkoop van de voorname herberg Den Handboogsboogaard aan de noordzijde van de Zuid-Willemsvaart, met een onlangs nieuw gebouwde kolfbaan, benevens beugelbaan en kegelbaan.

1835 – Koffiehuis De Plaats Royaal in de Fonteinstraat.

Den Burg – N.H., op Texel.

PUBLIEKE VERKOOPING OP TEXEL.

Men presenteert met verlof van de Arrondissements-Regtbank te Alkmaar op Vrijdag 22 Maart 1861, des Avonds 7 Ure, ten Huize van W. MOOJEN aan den Burg aldaar, ten overstaan van den Notaris JOHANNES LUDOVICUS KIKKERT, publiek te Verkoopen:

Het van ouds bekende zeer gerenommeerde **LOGEMENT DE VERGULDE KIKKERT**, bestaande in een zeer logeable Huis, Billardkamer en overdekte **Kolfbaan** met annexe Moestuin en Erve, staande en gelegen op eenen der beste standen van het Dorp den Burg op Texel, kadastraal bekend Sectie K, Nommers:

183	HUIS en ERF,	groot	16	Roeden,	70	Ellen.
184	KOLFBAAN ,	"	2	"	50	"

1861 – Verkoop Logement De Vergulde Kikkert.

Den Haag

1407 – Bij Grafelijk besluit kreeg het dorp Hagh een dubbelschool ende quakbord mitter heilbaan en kolfbaan.

Aan alle Liefhebbers van 't Kolven word geadverteerd, dat L. V. Anraet, Castelyn in de Hermitage, even buiten den HAAG, op Dinsdag den eersten October aanstaande, des namiddags om twee uren precys, zal laten **verkolven** een extra zwaare fraaye massive GOUDE KOLF, 't geen nooit hier te Lande gefchied is; zynde derelve KOLF zoo als ook de Condition reeds ten zynen Huyze te zien, daar een ieder nader onderrigting krygen kan. NB. Des daags na 't verspeelen zal dezelve L. v. Anraet een Maaltyd voor de Kolvers geeven.

1754 – Prijskolven in de Hermitage om een gouden kolf.

* AREND VAN LEEUWEN, proto Notaris in 's Hage, als Last en Procuratie hebbende van deszelfs Principaal, zal op Maandag den 11 April 1785, in de Schutters of Nieuwen Doele aldaar, publyk veilen, en den 14 dito daar aan volgende, finaal verkoopen, zekere van ouds vermaarde Neringryke en Geotroyeerde STADS-HERBERG, genaamt **VINKENBURG** of **DE VINK**, waar in de Affaires sedert vele Jaren agter den anderen met veel succes zyn geëxerceert en nog gecontinueert worden; staande en gelegen even over de Westeindiche Brug, aan de Noordzyde van den Loosduinschen Weg aldaar; zynde de gemelde Stads-Herberg voorzien van royale Huizinge, Spatieuse Erf, Stallinge voor ruim 130 Paarden, Wagenhuis, overdekte **Kolfbaan** en verdere Getimmertens op het voorz. Erf staande: Kunne de de voorschreven Partye met primo Mey, tyde van het doen der Opdragt, werden aanvaart; doende in de Ordinaire Verpondingen 's Jaarlyks 17 Gl 8 ft. Nader onderrigtinge ten Comptoire van den voornoemden proto-Notaris *van Leeuwen*, op de Lutherfche Burgwal.

1785 – Verkoop herberg De Vink of Vinkenburg.

In de negentiende eeuw, maar mogelijk eerder, zwaaide de familie Schrijver, beroemd om zijn welgeschapen dochters, er de scepter. De Vink was een geliefd rustpunt voor wandelaars uit Den Haag. Er lag een kolfbaan (reeds vermeld in 1792) en er was een tuin waar het genoeglijk en beschut zitten was. Op deze plaats, op de grens van Den Haag en Loosduinen, op de kruising Beeklaan en Loosduinseweg, is eind 19^e-eeuw het Regentessekwartier gebouwd.

Info: www.gemeentearchief.denhaag.nl

Op 27 mei 1985 staat er een artikel over De Vink in de Leidsche Courant.

1792 – Negen kolfbanen worden genoemd in de Verhandeling over de oorsprong van het kolven van Jan Roos en Gerbrand Roos uit 1792, negen binnen de stad:

- De Verloren Zoon, bij de Loosduinsche Brug, 1 overdekte.

- De Konstapel, op de Visschersdijk, een overdekte.
- De Vrolijke Boer, in het Spykermakers Slop, 1 overdekte.
- De Doggersbank, op de Geest, een kolfbaan
- De Zwaan, achter de stallen, een kolfbaan.
- Het Hof van Pruisen, onder de Uylenboomen, een open en een overdekte kolfbaan, tot 1849.
- Het Wapen van Amsterdam, een overdekte.
- De Oranje Zaal, in het Voorburgstraatje, een overdekte.

en 16 buiten de stad:

- Aan de Delfsche Trekvaart, op pas Buiten, een overdekte.
- Geestbrug, de bloeiende Oranjestam, een kolfbaan.
- Op de Rijswijkseweg, in de Wittenburg, een kolfbaan
- Onder Voorburg, aan de vaart by Staatman, een kolfbaan.
- Op de Loosduinsche Weg, in de Vink, een kolfbaan.
- Op de Denneweg, het Dorstige Hart, een kolfbaan.
- De Soete Inval, een kolfbaan aan de Slijpmolen.
- De Overdekte Kolfbaan.
- De Hermitage of Groene Wandeling in de Noordpolder, een overdekte.
- By Anraad, een open en een overdekte baan.
- By Blommers, een overdekte.
- Aan de Houtweg, het Hof van Brussel, een overdekte.
- De Prins van Oranje, een overdekte.
- Het Yssermannetje, een overdekte.
- De Bonte Koe, aan de Bezuydenhoutseweg, een overdekte kolfbaan.

1805 – Prijskolven om een zilveren kolf in het Hof van Pruisen aan de Oostbuitensingel, gelegen onder de Uilenboomen. In 1844 wordt de baan geheel vernieuwd.

Overige banen

- 1805 – De Bloeiende Orangienboom, eerder Lindenboom geheten, aan de Geestbrug.
- 1810 – Het Huis van Schipper leen, in het Ambacht Zuidwijk, even buiten Den Haag.
- 1810 – Herberg De Verloren Zoon bij de Loosduinse Bruggen.
- 1816 – Het huis Rusthof met plantsoen benoorden de Maliebaan
- 1818 – De Prins op de Bezuidenhoutseweg.
- 1819 – Uit de hand te koop voor afbraak eene overdekte kolfbaan met zijn beschotten.
- 1819 – Te huur herberg met grote tuin en overdekte kolfbaan aan de Delftse Trekvaart.

*** M. VERMEULEN, Kastelein in DUIN- EN VELDZIGT over de Scheveningsche Brug, heeft de eer ter kennis van zijne begunstigers te brengen, dat hij voornemens is, om op aanstaanden Vrijdag den 7 September 1821, des achtermiddags ten twee uren in zijne vermaarde Kolfbaan bij Intekening te doen Verkolgen, een extra fraai nieuw Fransch GOUD HOROLOGIE, met dito Plaat, waar bij acht differente fraaije Zilveren premien.*
De Liefhebbers, en alle anderen, welke deze Kolfpartij met hunne tegenwoordigheid zoude gelieven te vereeren, worden bij deze verzocht, zich op bovengemeld uur ten zijnen huize te begeven, terwijl al verder bepaald is, dat men bij het inkomen 15 stuivers betaald, waar voor men een halve Fles wijn bekomen kan.

1821 – *Prijskolven om een Goud Horlogie in Duin- en Veldzicht.*

- 1829 – Wedstrijd in De Gulden Vlies in de Lage Raamstraat. De kastelein is voorzien van goede kolven en ballen.
- 1836 - Unie van Holland aan de Raamweg in Waalsdorp.
- 1839 – In het voormalige Hof van Pruisen verkoping, onder andere kolven, ballen, palen en stoof.
- 1839 – In Duin- en Veldzicht te koop o.a kolfpalen.
- 1840 – Buitenrust met 16 kamers aan de Bezuidenhoutseweg. Verkoop in 1851 met vermelding dat de werkplaats vroeger een kolfbaan was.
- 1840 – Huis met tuin, Buitenrust aan de Bezuidenhoutseweg.
- 1841 – Tapperij aan de Dennestraat te koop, met kolfbaan.
- 1841 – De herberg op de Denneweg heeft de kolfbaan verhuurd aan een rijtuigenschilder.
- 1843 – de Grote Koninklijke Bazar in de Zeestraat is gevestigd in de oude kolfbaan van Vermeulen, dit moet Duin en Veldzicht zijn geweest.
- 1843 – De kastelein in Petersburg meldt dat hij zijn baan vernieuwd heeft.
- 1848 – De Bonte Koe aan de Bezuidenhoutseweg en het Gravenhaagse Bosch.
- 1849 – Uitspanning Het Eiland aan de Leidschendam, gemeente Veur.
- 1851 – Huis genaamd Buitenrust, met vroeger een kolfbaan, Bezuidenhoutseweg.
- 1859 – Herberg en Uitspanning Den Zoeten Inval a/d z.g.n. Mallemolen met uitgang aan de Frederikstraat. In 1821 werd er om een fraaie pijpendop en dito zegarenpijp gekolfd. Ieder persoon zal 12 stuivers betalen, waarvoor een halve fles wyn zal worden afgegeven
- 1889 – De Roskam, met een nieuw gebouwde zaal met kolfbaan, was vroeger wijnhuis.

De archieven van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag bevat ook veel krantencollecties. Van vier kranten zijn via internet diverse edities terug te zien van ongeveer 1910-1945, en met gerichte zoekwoorden.

1926 – *Op 29 augustus in Het Vaderland.*

Den Haag: Paleis Buitenrust was van 1829-1838 een orthopedisch Instituut (genezing van het menselijk lichaam, zowel ruggengraat, ribben, bekken etc.). Voor de nodige lichaamsbeweging diende een tuin met onder andere een kegel- en kolfbaan. Het is in ongeveer 1913 gesloopt om plaats te maken voor het Vredespaleis.

1928 – *Op 27 augustus in Het Vaderland.*

Den Haag: Niet veel Hagenaars zullen zich de kolfbaan in Sociëteit De Vereniging herinneren, welke was gevestigd in Welgelegen, het oude jachthuis van Willem III. Deze Sociëteit werd opgericht in 1851. De kolfbaan kon afgedekt worden voor andere festiviteiten en later werd deze lokaliteit Het Feestlokaal genoemd.

1931 – *Op 2 mei in Het Vaderland.*

Den Haag: Sociëteit De Vereniging, 1851-1931.

Enige Hagenaars stichtten in 1851 in de Kazernestraat een ruime kolfbaan. Twee Hagenaars die van gezelligheid hielden, legden de eerste steen. Van Zeggelen, de luimige dichter (hij maakte tal van kegel- en kolfliederen) en voorzitter Diepenheim, een ambtenaar van het ministerie van Koloniën.

Het oudste document van De Vereniging is van 1851. De kolfbaan was vermaard en bij de opening dichtte Van Zeggelen:

*Al kostte ze ook veel geld en zweet
Veel zorgen en veel zuchten
Toch eindelijk is de baan gereed
En bied haar eerste vruchten
De kolvers staan als strijders klaar
Gereed om aan te vallen
De strijdlust voert hen tot elkaar
Het oog vlamt op de ballen (etc.)*

Toen de populariteit van het kolven afnam werd er meer gekegeld en in het gemeentearchief van Den Haag bevinden zich van de kegelsociëteit De Vereniging nog notulen etc. vanaf 1881.

In notariële archieven werden onderstaande verkopingen aangetroffen.

1817 – Op 9 juli wordt verkocht: aan Hendrik baron Collet d'Escury een huis, erf en tuin, met koepel, stal en kolfbaan, aan de Laanweg onder Zuidwijk.

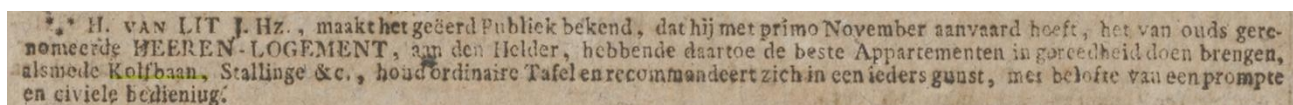
1836 – Op 27 juni wordt verkocht: een huis, kolfbaan en erf, genaamd de Unie van Holland op de hoek Raanweg/Groenhovenstraat.

1821 – Advertentie in de 's-Gravenhaagsche Courant van 5 september: De kastelein van Duin- en Veldzicht heeft de eer zijn begunstigers ter kennis te brengen dat hij voornemens is om op vrijdag 7- 9-1821 bij intekening te doen verkolven, een extra fraai nieuw Fransch Gouden Horlogie met dito plaat, waarbij acht differente fraaie Zilveren Premien .

1911 – In het blad de Nederlandsche Sport wordt gemeld dat de heer J.G. Boosman uit 's-Gravenhage pogingen in het werk zal stellen om daar een kolfbaan te stichten en op de jaarvergadering van de Bond in 1917 wordt opgenoemd dat er een circulaire van de vereniging de Nederlandsche Roode Ster te 's-Gravenhage is binnengekomen met het verzoek om als lid toe te treden.

1935 – J.A. Brongers uit Den Haag heeft een grote Sportcollectie, met name over golf en kolf. Met het 50-jarig jubileum van de Bond in 1935 werden ook voorwerpen uit zijn collectie tentoongesteld (zie NK Grootebroek, 1935). Zijn collectie is samen met die van S. van Hengel overgegaan naar de stichting Early Golf en is tegenwoordig eigendom van het St. Eloyen Gasthuis te Utrecht.

Den Helder – N.H.

* H. VAN LIT J. HZ., maakt het geëerd Publiek bekend, dat hij met primo November aanvaard heeft, het van ouds gero-
nomeerde HEEREN-LOGEMENT, aan den Helder, hobbende daartoe de beste Appartementen in goedheid doen brengen,
alsmede Kolfbaan, Stallinge &c., houd ordinaire Tafelen recommandeert zich in een ieders gunst, met belofte van een prompte
en civiele bediening.

1810 – *Het Heerenlogement met kolfbaan.*

Op pagina 210 van het Historisch Gedenkboek der herstelling van de Nederlandse onafhankelijkheid in 1813 van G.J.W. Koolemans Beijnen staat: 21 Spanjaarden in Den Helder sliepen in de kolfbaan.

De Rijk – N.H.

1654 – Op de dam in De Rijk staat de oude herberg 't Stadhuis van Amsterdam, waarschijnlijk gebouwd na de grote brand in 1654. Het is in de eerste helft van de 20^e-eeuw grondig gerestaureerd en inwendig gemoderniseerd.

* * * Uit de hand te koop een ZEEPZIEDERY, te MONNIKENDAM; te bevragen by den Eigenaar aldaar. Uit de hand te koop, een wel ter neeringstaande HERBERG met deszelfs ERF, KOLFBAAN en Nieuwgemaakte STALLINGE, genaamt 'T STADHUIS VAN AMSTERDAM; gelegen in 't best van 't Dorp te Ryp. Iemand gading in hebbende spreke met den Eigenaar in 't gemelden Huis.

1786 – *Stadhuis van Amsterdam staat te koop.*

1792 – Deze kolfbaan was reeds overdekt en had metalen stukken. De notabelen van de gemeente beoefenden hier het kolfspeel en de rederijkers voerden hier hun stukken op.

Info: De Speelwagen 1951.

1769 – Aafje Dekker-Buisman, weduwe van J.W. Smid, verkoopt aan haar dochter Neeltje van Beek een huis met kolfbaan zijnde een herberg De Verbrande Rijk, koopsom f 1.600 plus de verplichting dat Neeltje haar moeder de rest van haar leven zal verzorgen met inwoning en spijs.

Oud Recht blz122, inv.nr. 6384. 2-12-1769.

1778 – Herberg Het Fortuin aan het Oosteinde, met kolfbaan, wordt in 1778 verkocht.

1789 – Op 21 novmber verkoopt Sikke Beukema aan Lammert Kreuger een huis, erf, stalling met kolfbaan, geheten De Gulden Eendracht, belent ten zuiden de Regtestraat.

1830 – De Verbrande Rijk bij de Afvaartplaats der Veeren op het Oosteinde. In 1851 was de naam van dit café veranderd in De Rustende Jager.

* * * Openbare Verkoop, in de Rijk, op Zaterdag den 11den Februarij 1832, des avonds ten 7 ure: Van een HUIS, geappropriëerd tot eene Herberg, genaamd DE VERBRANDE RIJK, met eene zeer wel ingerigte overdekte Kolfbaan daar annex, en ERF, (waarin die Affaire sedert eene reeks van Jaren met goed gevolg is uitgeoefend, en nog werkelijk wordt aangehouden,) staande en gelegen op het Oosteinde te Rijk. Bewijzen van Eigendom en Verkoops-Voorwaarden liggen ter lezing ten Kantore van den Not. DIRK BEK, in de Rijk.

1832 – *Openbare verkoop van De Verbrande Rijk.*

De weduwe Anna Gorter, Maarten Bont en Claas Appel, diaconen van de Mennonietengemeente, verkochten aan Arend Wuiste een huis met kolfbaan met daarachter een erf op het Oosteinde van De Rijk. Koopsom f 325.

Eene HERBERG genaamd HET FORTUIN, ERF en KOLFBAAN daartoe behoorende, staande en gelegen op het Oosteinde, in de Gemeente van de Rijk, Kadastraal Sectie B, No. 224, groot 4 Roeden, 60 Ellen.

1844 – *Verkoop van Het Fortuin.*

1858 – Het Algemeen Weekblad spreekt over een vocaal concert in de kolfbaan bij Blokdijk.

1877 – Advertentie in de Purmerendsche Courant van 30 mei: te koop hout van een gesloopte kolfbaan.

1902 – Ook in 1902 heeft men het in het Algemeen Weekblad nog over de kleine zaal achter de kolfbaan bij Blokdijk.

Het Rijper Wapen aan het Oosteinde had een kolfbaan.
Restaurant Vivaldi aan het Oosteinde had vroeger een kolfbaan.

Deventer – Ov.

Van die beide wegens „moordbranden” „geëxamineerde” (gefolterde) en den 14 Nov. 1548 te Deventer op de **Kolfbaan** verbrandde misdadigers, Hans Balsterkamp en Johan van Lembecke bekent de eerste de „Bergen” voor Deventer in brand te hebben gestoken en daartoe aangezet te zijn door een Oost-Friesch sprekenden man op een zwart paard in een zwarten met fluweel bezetten tabbaard die zich schrijver van het huis „den Oirt” (Leerort in Oost-Friesland) noemen liet en hem 23 Eemder guldens gaf.

1548 – *Op de kolfbaan worden twee misdadigers verbrand.*

Dit zal een terrein geweest zijn buiten de stad waar het lange colfspel werd gespeeld.

1804 – Koffie- en Wynhuis te koop.

TE KOOP OF TE HUUR.
Door ouderdom van den Eigenaar wordt te Deventer, op aannemelijke Voorwaarden, **TE KOOP** of **TE HUUR** aangeboden: Eene sedert meer dan 20 Jaren gevestigde **BINNEN- en BUITEN-SOCIETEIT**, tellende meer dan 100 Leden en bestaande in een Kapitaal en goed ingerigt **HUIS**, met ruime **ZAAL**, **OPEN PLAATS** en andere Vertrekken, benevens verhuurde **BOVENKAMERS**, gelegen aan een der voornaamste Pleinen binnen de Stad, en in een goed ingerigt **GEBOUW** met **BALKON**, **ZAAL**, **KOLFBAAN** en fraai aangelegden **TUIN** met **HANDBOOGDOELEN**, gelegen in de nabijheid der Stad, over den IJssel, aan den Straatweg. Adres Franco, onder Lett. B. M., bij den Boekhandelaar **J. DE LANGE**, te Deventer. (2294)

1856 – *Te koop een binnen- en buitensociëteit met kolfbaan en een tuin met handboogdoelen.*

De Weere – N.H.

1867 – Kastelein J. Ligthart in de Wheere organiseerde volgens de Purmerendsche Courant van 9 oktober prijskolven. Midden in het dorp stond café De Vriendschap, met kolfbaan.

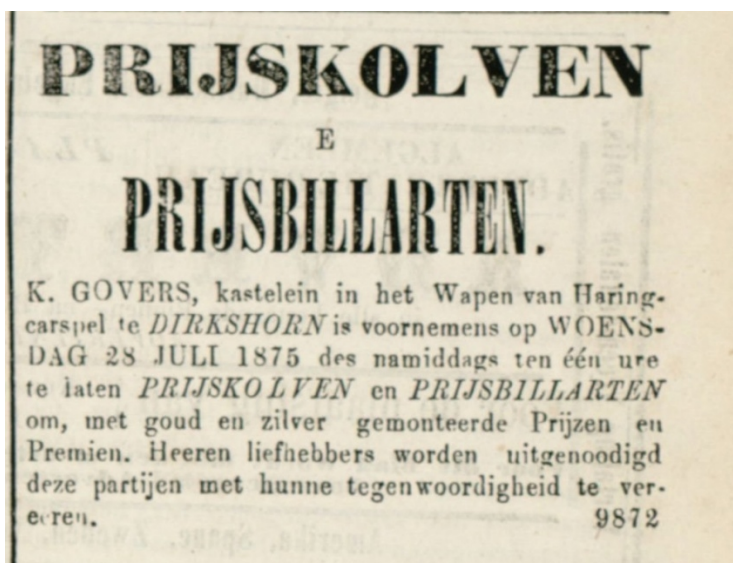
1912 – In de kolfbaan van Schipper.

Dirkshorn – N.H.

1862 – Het Algemeen Weekblad meldt dat Het Wapen van Haringkarspel een nieuwe kolfbaan heeft.

1863 – Er is Prijskolven en tevens schieten naar de vogel.

1874 – Verkoop van een herberg met kolfbaan.

1875 – Prijskolven.

1881 – De kapitale, onlangs nieuw gebouwde Wapen van Haringkarspel.

1899 – De uitslag van een kolfwedstrijd staat in de Schager Courant van 8 oktober.

Dit café heeft ook nog de naam Het Wapen van Dirksborn gedragen en was voor enige jaren hernieuwd gebouwd.

Kolfwedstrijd
op Schaatsen,
te Dirksborn,
 OP ZOND 5 JANUARI,
 om. 1½ ure.
Prijzen in contanten.
 Aangifte bij S. BROMMER.
 HET BESTUUR.

Kolfwedstrijd op schaatsen.

Diemen – Diemermeer – Watergraafsmeer – N.H.

In de Diemer- of Watergraafsmeer waren veel buitenplaatsen van rijke Amsterdammers.

1708 – Uit een krantenadvertentie blijkt dat er gekolfd werd.

1735 – Herberg Diemerdam aan de Muiderdijk, op een uur van Amsterdam.

1737 – Herberg De Schulp, bij de Schulpbrug.

1741 – Herberg by de Maliebaan. Ook de maliebaan is te koop.

1759 – Herberg Het Regthuis.

1769 – Buitenplaats LAAN-RUST in de Schagerlaan.

J. van Orfoy en B. Stenberg, Makelaars, zullen op Maandag den 20 Augustus, 1770, in 't Oude Heeren Logement te koop, een zeer gemaklyke en welgelegen Buitenplaats, genaamd STAD ZIGT, gelegen in de Diemer- of Watergraafsmeer, in de Kruis of Schotse Laan, voorzien met een extraord. hegte en sterke moderne Heeren Huizinge, nieuwe Stalle en Koetshuis, Tuinhuis en Gezigten, Trek- en Broeikasfen met al derzelver Razmen en Loois, naars, als mede een complecte **Kolfbaan**, en verders alles wat op een aangename Buitenplaats behoort: alles te samen in koop; breeder by Biljetten Dingsdags en Donderdags te zien, van 3 tot 6 uren, met een Briefje van een der Makelaars. Bewyzen van Eigendom en Veileconditien 4 dagen voor en op den Verkoopdag te zien.

1770 – Buitenplaats STAD ZIGT in de Kruislaan.

1771 – Buitenplaats LINDENHOF in de Schagerlaan.

1774 – Herberg ZEEBURG, mogelijk bij de maliebaan.

1779 – Tuin, genaamd SCHOLLENBURG in de Klooster of Schulplaan.

1780 – Hofstede met kolfbaan even door het tolhek van het Diemermeer.

- 1782 – Buitenplaats MEERGENOEGEN, vlak bij het tolhek.
 1783 – Tuin genaamd OOST-RUST beoosten de Tolbrug.
 1792 – Herberg De Ryger met kolfbaan.

Heden, Maandag den 27 April, zullen de Makelaars G. Altius, G. Smeink, F. H. Onkroyd, J. Wesseling, J. P. Hebel en J. C. Zweerisz, te Amsterdam in 't Ondezyds Heeren Logement, verkoopen een extra aangenaame en ongemeen welaangelegde BUYTENPLAATS, genaamt ZWAANENBURG, met deszelfs Heeren-Huizingen, Tuinmans Wooningen, Stallinge, Achtkante Coepel, Billard Kamer, Kolfbaan, en verdere Getimmertens, Vyver; Slinger-Bosch, Broei- en Moes-Tuinen, groot circa twee Morgen, staande en gelegen in de Diemer- of Water-Graafische Meer, aan de Ringdyk, in de Paauwe Laan, hebbende de Heeren-Huizinge een fraai Uitzicht op den Amstel Dyk. Alles breeder by Billietten, en zoo als Heden, (mer een briefje door een der Makelaars geteekend) kan worden bezichtigd. De Bewyzen van Eigendom en Veil-Conditiën zyn zien ten Comptoir van de Notarisfen Wagner, Heyfeken Grube, op het Rokkin by de Beurs.

1801 – Buitenplaats ZWAANENBURG in de Paauwelaan.

1802 - Herberg De Hulk, voorheen Gaasperzicht, op de dijk bij het eind van de Gaasp.

Dokkum – Fr.

- 1771 – Op 22 juni laat Castelein in de Altena, even buiten de Hanspoort een zilveren bal verkolven.
 1785 – Als in 1785 de herberg te koop staat heeft deze twee kolfbanen.
 1809 – Geert Brouwer verkocht een herberg met kolfbaan voor f 5.640 aan Pieter Jeltema. De koper moest in zilveren en klinkende munt en in zes termijnen betalen.
 1817 – Koffiehuis op de Lage Weg.
 1819 – Geert Brouwer verkocht een herberg met stalling, wagenhuis en kolfbaan, in Wijk D no.124 te Dokkum, voor f 4.000 aan Wessel Durk Lubberts.

Bij de Ondergeteekende, Logementhouder bij de Woudpoort, in het Wapen van Amsterdam, is uit de hand te koop: Een beste KOLFBAAN; verzoekt verders ieders gunst en recom-mandatie, daar bij hem alles te verkrijgen is wat er in een Logement wordt gevorderd.
 DOKKUM, den 8 Januarij 1821. M. B. SIEBESMA.

1821 – Het Wapen van Amsterdam bij de Woudpoort. In 1789 werd hier om een zilveren tabaksdoos en dito bal gekolfd.

Volgens J. Bos te Opmeer is er in Dokkum nog een zaal waar *restanten van een kolfbaan* onder de vloer zouden liggen! Het is een café nabij het centrum met een zaal erbij precies zo een waaraan een kolfbaan in West-Friesland te herkennen is.

Dordrecht – Z.H.

- 1401 – De stad vaardigde een keur uit tegen de overlast van onder andere het colven.
 1406 – Herberg De Colf vermeld.

1821 – Het Hof van Brussel, even buiten de stad aan de Spuiweg.

* * Het LOGEMENT HET HOF VAN HOLLAND, te Dordrecht, met deszelfs groote Zalen, nieuwe Kolfbaan, Biljart-Zaal en aanhorige Gebouwen, waarin de Logementhouders- en Tappers-Affaire meer dan eene Eeuw is uitgeoefend en nog heden met goed gevolg wordt voortgezet, wordt, uit hoofde van ziekelijke omstandigheid en verlangen naar rust, uit de Hand te Koop aangeboden; de Kooper kan de helft der Koopenningen tegen den Intrest van vier ten honderd en matige aflossing op hetzelfde laten staan.

1843 – Even buiten de stad in het Kromhout staat te koop het logement en etablissement Het Hof van Holland, met een nieuw gebouwde uitmuntende kolfbaan waar veel gebruik van wordt gemaakt.

Informatie over Sociëteit De Vrijheid (aan het Steegoversloot) is te vinden via www.archieven.nl. We vinden daar de Reglementen, 1843-1897 (gedrukt), reglementswijziging uit 1902, diverse notulen, de ledenlijsten, 1837-1889, ingekomen brieven, Minuten van uitgegane brieven, presentielijsten van de ledenvergaderingen, naamlijsten van introducés, stukken betreffende de kolfbaan (1841), stukken betreffende de verbouwing in 1879 en Lofliederen. Met steun van de leden werd er in 1841 bij Sociëteit De Vrijheid een kolfbaan gesticht, die echter al in 1855 buiten gebruik gesteld moest worden. Gemiddeld had de sociëteit 150 leden die *f* 10 per jaar contributie betaalden. Stukken (bestek) betreffende de bouw van de kolfbaan van sociëteit De Vrijheid zijn te vinden in het gemeentearchief. Het betreft een aanbouw met kolfbaan die voor ongeveer *f* 10.000 gebouwd werd. Over de baan zelf is weinig te vinden, wel dat er een doorgang naar de baan, een afdekvloer en kolfkasten moesten worden gemaakt. Ook werden er zes kolfballen aangeschaft voor *f* 8 per stuk.

N.B.: Voor het schrijven van twee bestekken werd *f* 8,40 berekend.

1888 – De Roos werd lid van de Kolfbond.

1888 – Uit een kolflied uit 1888 blijkt dat er in Dordrecht pas weer een baan was geopend.

1898 – De Zuid-Hollandse kolfbond organiseert in 1898 in sociëteit De Vrijheid haar jaarlijkse wedstrijd; 60 kolvers nemen er aan deel. De club bedankt in 1905 als lid van de bond. F.R.J. Albers is dan hun voorzitter en wordt door iedereen zeer gewaardeerd.

Uitspraak van een 19^e-eeuws schrijver:

Ga en zie zelf, en zoo ge uw fatsoen en uwen stand in de maatschappij niet wilt benadelen door in eene boerenherberg binnen te treden, welnu, rijd naar Dordrecht, waar de rijke kooplieden voorheen zulke fraaie kolfbanen bouwden, in welke de heerlijke Rhijnwijn met ankers werd geschonken en men onder het kolven vierkante stukjes oude Hollandsche kaas met beschuit aanbod.

In Dordrecht was een herberg De Kolf, in de Kolfstraat. De Kolfstraat bestaat anno 2003 nog, echter bijna alles is nieuwbouw.

Toen van de jaren 1601 tot 1604 de stad Oostende zoo nauw en zwaar belegerd werd door Hertog Albert van Oostenrijk, lieten de Dordtenaren niet af, ofschoon onder het grootste gevaar, de ingesloten stad van levensmiddelen en verdere benodigdheden te voorzien. Bij zoodanige gelegenheid werd een varensgezel, met name Leendert de Boef Adriaanszoon, een inboorling van Dordrecht en een der 72 vrijwilligers, die Breda door een turfschip hebben ingenomen, dermate door een kogel getroffen, dat hij van zijn beide armen tot aan de ellebogen beroofd werd. Desniettegenstaande kon hij zoo meesterlijk kolven, dat zijne wedergade in dat spel onder de Dordrechtse liefhebbers niet bekend was.

Op blz. 154 van Dordrecht 1811-1914, een eeuw demografische en economische geschiedenis van Carolien Koopmans, staan een aantal aangeslagenen van patentbelasting: B. van der Elst, commissaris van een sociëteit met een tafelbiljart en kolfbaan, werd aangeslagen voor *f* 70 en Dirk Smits, logementhouder met onder andere 14 kamers, twee biljarttafels en een overdekte kolfbaan voor *f* 109,80.

In het patentregister van 1824 staan vier kolfbaanhouders.

Verder:

1741 – De Kolveniersdoelen in de Doelstraat. N.B.: Kolveniers zijn schutters!

1786 – Hof van Holland met twee banen, in het Kromhout tussen de Vriesche en St. Jorispoort.

1801 – Herberg Het Koningsplein met twee banen, even buiten de stad.

1802 – Herberg Krooswijk, nu Dubbeldams Welvaren, met overdekte kolfbaan.

1820 – Herberg Haaswijk met overdekte kolfbaan, staande en gelegen onder Dubbeldam.

Meerdervoort – Z.H.

In het gehucht Meerdervoort, bij Zwijndrecht en vanaf 1817 gemeente Zwijndrecht, lag de Heerlijkheid Meerdervoort. Bij deze heerlijkheid behoorde ook herberg De Steenen Kamer, zijnde tevens het Rechthuis van Meerdervoort. De herbergier was tevens veerschipper en veel Dordtenaren kwamen via dit veer bij hem te kolven of wandelen rond de ridderlijke hofstede Meerdervoort (eind 18^e eeuw). De kolfbaan wordt in 1748 genoemd in het testament van Johan Diederik.

. Te HUUR, bij Inschrijving, om met 1 April 1825 te aanvaarden: De HERBERG of REGTHUIS, genaamd DE STEENE KAMER, te Meerdervoort, met Kolfbaan, Schuur, Tuin en een buitendijks Grasveld, benevens het Schuitenveer daaraan gelegen, met Haven of Kaaigeld, kunnende de voorschreven Woning, tevens ook dienen voor en zoo veel noodig worden ingerigt, tot eene Melkerij, waarvoor ruim 17 Bunders N. Maat zeer goed Weiland; binnendijks, voor of nabij voorschreve Woning gelegen, tevens in Huur kan worden aangenomen, of zoo veel men daarvan mogt verlangen, hetwelk voor het Spreën van Vlas bij bevinding zeer geschikt en bijzonder gelegen is. De conditien en informatien, door belangstellenden te nemen, bij den Eigenaar te Dordrecht, A. POMPE VAN MEERDERVOORT, in de Wijnstraat, die zich voorsteld, de onderhandsche Biljetten van Inschrijving, verzegeld, behoorlijk geteekend met opgave van woonplaats en bedrijf, en naar het voorschrift der conditien ingerigt, daartoe van de gading hebbende te ontvangen, voor en te openen op den 16 December, ten zijnen Huize te Dordrecht, om de Verhuringe af of niet te gunnen en te contracteren, zullende de Inschrijvende op Donderdag den 23 daarvan de toewijzing of ook de geheele afwijzing vernemen. — Ook nog uit de Hand te Huur: De BUITENPLAATS MEERDERVOORT, nabij Dordrecht, te aanvaarden met 1 Januarij 1825. Te bevragen bij denzelven Eigenaar A. POMPE VAN MEERDERVOORT.

Tegenover de stad, buitendijks te Dordrecht, werd in 1864 een publieke verhuring georganiseerd van herberg, uitspanning en logement De Steenen Kamer met onder andere een overdekte kolfbaan. In 1827 werd de Heerlijkheid verkocht en De Steenen Kamer werd in 1848 afgebroken. Vanaf 1902 kwam er op deze plaats nieuwbouw.
Info: www.swaen.net/geschiedenis

Duivendrecht – N.H.

1730 – Waar nu Eetcafé Lotgenoten op Rijksweg 215 staat, stond voor 1730 al een wijntapperij annex kolfbaan.
Zie: Monumenten Ouder-Amstel van 13 mei 2011.

Durgerdam – N.H.

1735 – De Prins te Paard, op de hoek van de sluis.

De Schim en Daniël Thompson, Makelaars, zullen op Maandag, den 5 Mey, 1749, t'Amsterdam in 't Oude Heeren-Logement verkoopen een groot sterk Steene HUYS en ERVE, met Engelfe Schuyfraamen (zynde geweest een Neeringryke Herberg) staande tot Durgerdam, genaamd de 7 Provincientien, breed circa 26 en lang 200 voeten, voorzien van diverse logeable Verrekken. Kolfbaan en Stalling voor 8 Paerden; alles breeder by Biljetten, zynde 't Perceel thans te zien, als mede de bewyzen van Eygendom en Veyl-Conditien by de Makelaar Thompson: 't Adres en om uyt de hand te koopen by de voorn. Makelaars, by wien van nu af aan de Sleutels te bekomen zyn. NB. Dit Huys kan aanfonds aanvaard worden.

1749 – Een stenen huis, zijnde geweest herberg De Zeven Provinciën.

1809 – Het Amsterdamsche Veerhuis met kolfbaan op de haven naast de schutsluis.

Eesterga – Fr., bij Lemmer

1831 – In januari wordt een overdekte kolfbaan en een huis op afbraak verkocht voor f 276.

Edam – N.H.

1768 – Het Schippershuis, even buiten de stad daar waar de trekschuiten aankomen.

1771 – De Gulde Eenhoorn bij het Stadhuis.

1776 – Een herberg staande op de Voorhaven.

1781 – Een herberg in het best van de stad.

1807 – De Vergulde Eenhoorn of Koperen Kan, op de Keizersgracht bij het stadhuis.

** Op den 18den November 1837, des avonds ten zes ure, zal in het Logement *den Eenhoorn*, te Edam, ten overstaan van de aldaar residerende Notarissen BRUGMAN en DONKER, in het openbaar geveild worden om te verkoopen: Het sedert vele jaren bekende LOGEMENT en TAPPERIJ, genaamd *DEN EENHOORN*, met deszelfs Erf en overdekte **Kolfbaan**, staande en liggende te Edam, aan de Voorhaven en hoek van den Dam, nabij het Stadhuis, Wijk 4 No. 27, Sectie A, No. 531. De Veilconditien liggen vier dagen vóór de Verkoopdag ter visie ten Kantore van genoemde Notarissen te Edam, Wijk 4 No. 137, alwaar nadere informatien te bekomen zijn.

1837 – *Het logement / koffiehuis met de daarachter gelegen overdekte kolfbaan, genaamd Den Eenhoorn aan de zuidzijde der Voorhaven en hoek der Dam nabij het stadhuis.*

Uit de hand te Koop,
 wegens verandering van Zaken:
 Het gunstig te Edam gelegen, zeer goed ingericht Logement **Dam Hôtel**, met ruime Koffiekamer, Concertzaal, tevens **Kolfbaan**, Kelders, Logeer- en andere Kamers, Tuin en Bergplaats met completen Inventaris. (3455)
 De zaak levert een goed middel van bestaan op, is te aanvaarden naar verkiezing en franco te bevragen bij den Notaris CRAMER, te Edam, benevens bij den Makelaar C. JASKI, en bij den Eigenaar en Bewoner K. Az. HAM, aldaar.

1879 – *Een advertentie in de Leeuwarder Courant van augustus: Uit de hand te koop het zeer goed bekende Dam Hotel, met tevens overdekte Kolfbaan.*

Het Heerelogement (gesloopt in 1941) had een kolfbaan.

Eindhoven – N.Br.

** Binnen EYNDHOVEN, zal op den vierde February agtien honderd en een, publiek verkogt worden, het vóór bekend LOGEMENT genaamd (*den Gouden Leeuw*) voorzien met diverse zoo beneeden als booven Kamers, leggende in 't midden van de Markt te EYNDHOVEN voornoemd, aan de daar neevens loopende Rivier, genaamd (*de Gender*) met zyne annex ruime Invaard, Binnen-plaats, Agterhuizingen en Stalling voor dertig à veertig Paarden, met de daar agterleggerde Hof dienende voor Beugel en **Kolfbaan**, met nog een Hof, groot omvend drie vierde Loopen Zaat, met de van ouds privilegie voor een Brug over de Stads Vest, zynde alles by elkanderen geleege. In bovengemelde Huizinge is circa den tyd van zestig Jaaren tot heeden, met goed succes bevorderd Tappens Neering, Logement, Afspanning en Boerderyen, en zynde meede zeer goed geleege voor Fabrieken en Trafiken; desbegeerenden kan den Koper teegens behoorlyk Intrest de helft der Kooppenningen voor eenigen tyd er in laten staan, bovengemelde Huizinge en Haven zyn middeler tyd ook uit de hand te Koop en terstond te aanvaarden. Nadere Informatie begeerende addressseeren zig by de Bewoonderesse de Wed. VAN STRATUM of by deszelfs Zoon ARNOLDUS VAN STRATUM in bovengemelde Stad.

1800 – *Logement De Gouden Leeuw aan de markt met kolf- en beugelbaan.*

Ridderlijk Gilde van St. Sebastiaan. Van voor 1800 bezit het gildearchief geen papier meer. Dit handboek gilde stamt uit de 16^e-eeuw of vroeger.

1856 – Op 23 en 24 juli vindt het gildebal plaats en de kolfbaan daartoe bestemd, was door de commissarissen fraai gedecoreerd.

Bron: De schuttersgilden en schutterijen van Noord-Brabant van Jolle Albertus Jolles, 1933.

Op de kolfbaan in Eindhoven raakte onze predikant met enkele omstanders in discussie over hun oude vervallen kerk.

Bron: Volkscultuur in oostelijk Noord-Brabant 1559-1853, pag. 244.

W. HUIJSMANS,
Notaris te **Eindhoven**, zal, ten verzoeke
van den Heer **W. DE WERD**, publiek
VERKOOPEN:

Twee naast elkander staande
HUIZEN, met **Stallingen**,
Kolfbaan, **Open Plaats**
en **Tuinen**, geschikt voor
elk bedrijf, gelegen te **Eind-**
hoven, op de **Berg**, kadaster
sectie A. Nos 1366, 1368, 1383, 1385 en
1561, te zamen groot 0.43.
In huur bij **J. F. DE LEIJER** en **J.**
W. GOEDMAKERS tot verhuizingstijd
1876, voor **f 430** 's jaars.
Dit Pand zal in twee koopen en in massa
worden geveild.
De Verkoopung geschiedt te **Eindhoven**, ten
Koffiehuize van den Heer **J. F. DE LEIJER**,
provisorieel op **Woensdag den 18 Au-**
gustus 1875 en finaal 8 dagen later, tel-
kens des namiddags 5 ure.
Informatiën te bekomen bij Notaris **HUIJS-**
MANS.

1875 – Verkoop huis met kolfbaan.

Elst – Gld.

Hotel De Vereniging met zaal en kolfbaan. Zie foto's (voor 1924) van de Dorpsstraat van de Historische Vereniging Marithaime. Zie www.marithaime.nl.

Enkhuizen – N.H.

1500 – Omstreeks 1500 was er in de stad Enkhuizen een verbod op het: colven, clootschieten of andere wansturigheid, 't sy ook met stenen te werpen, op verbeurte van dertig stuyvers.

1803 - Café De Roskam aan de noordzijde van de Nieuwe Westerstraat bij de Koepoort had een kolfbaan (zie Westfriese Familie Sjerps, in het bijzonder Regt Ipes).

** Uit de Hand te Koop: eene wel t'er Neering staande **HERBERG**, met deszelfs **STALLING** en overdekte **KOLF-**
BAAN, genaamd **DE ROSKAM**, staande en gelegen te Enkhuizen, in de Nieuwe Westerstraat, bij de Koepoort; dit
Perceel kan met den eersten worden aanvaard en is te bevragen bij **JAN SPANJAARDT**, wohnende op de Nieuwe Markt,
te Enkhuizen voornoemd.

1814 – Verkoop van De Roskam.

1878 – Prijskolven in de nieuwgebouwde kolfbaan.

1881 – De Enkhuizer Courant van 20 november meldt de publieke verkoop van het Park-hotel aan de Westerstraat, ingericht als logement, uitspanning en tuin van vermaak, en koffiehuis met kolfbaan.

1887 – In maart is de aanbesteding voor een kolfbaan met achterzaal. Het zal voor f 4.524 gegund worden aan Van Marle en Kramer uit Enkhuzen. In september is de nieuw gebouwde kolfbaan als schouwburg in gebruik voor een concert. De zaal is ruimer, hoger en heeft een flink toneel, dus voldoet uitstekend voor concerten en toneeluitvoeringen. Naast de kolfbaan ligt de parkzaal.

In het archief van de Koninklijke Nederlandsche Kolfbond (Westfries Archief in Hoorn) ligt een convocatie om deel te nemen aan Nationale wedstrijden (geen Nederlands Kampioenschap)

1889 – Nationale wedstrijd te houden in het Park te Enkhuzen op 22 en 23 juli.

Prijs: Honderd Gulden. Premies: f 50, f 25, f 15 en f 10. Inleggeld f 2,50 p.p.. Opgave en inleggelden voor 20 juli over te zenden. Gelijktijdig is er een biljartwedstrijd. Aanbevelend, F. van der Deure.

Echter in de Enkhuizer Courant van 21 juli plaatst F v.d. Deure (uit Wognum) een advertentie met de mededeling dat de kolfwedstrijd in het Park wegens geringe deelname niet doorgaat.

- 1890 – Kolfvereniging Noord-Holland wordt opgericht door zeven baanhouders, waaronder Fr. van der Deure te Enkhuizen. Fr. van der Deure behaalde op de NK in 1892 in Scheveningen de vierde prijs. Hij was algemeen lid van de kolfbond. Als algemeen lid van de Bond betaalde de men *f* 2,50 contributie per jaar.
- 1902 – In januari en februari staan in de Enkhuizer Courant advertenties van een grote loterij, prijs *f* 1 per lot. De hoofdprijs is het Parkhotel of *f* 22.000. Na de trekking in maart adverteert Fr. v.d. Deure: Parkhotel, te koop of te huur.

Achter Het Park lag een grote tuin.

Een brand in de nacht van 23 op 24 februari richtte zoveel schade aan dat eigenaar Koot besloot zijn bedrijf niet meer op te bouwen.

1922 – A. Sluis vraagt middels een bouwvergunning om de kolfbaan op de hoek Westerstraat / Molenweg te verbouwen tot kantoor.

Anno 2009 heeft Albert Hein op deze plaats aan de Westerstraat een vestiging.

Op een wedstrijd in 1912 in Bovenkarspel kolven twee Enkhuizers zich in de prijzen.

De Kolfbaan

1877 – *In aanbouw zijnde koffiehuis met kolfbaan van J. Scholten Dz. en in november is er prijskolven in de Nieuwe Kolfbaan.*

1897 – Oprichten van schietinrichting en kolfbaan.

1899 – A. Jansen wordt door eigenaar Scholten aangesteld als zetbaas.

1906 – Wielrijdersvereniging TOGODO gaat polo spelen in de kolfbaan.

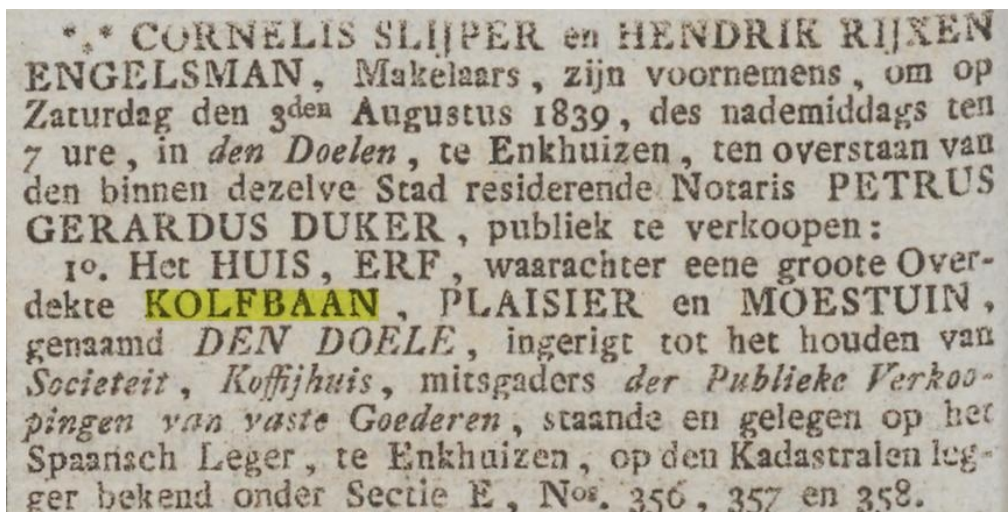
1912 – Uit een advertentie blijkt dat de kolfbaan wordt gesloten. Kolfmateriaal te koop.

Tevens een advertentie dat er een nieuwe dansvloer is aangelegd in de kolfbaan.

1920 – D. Scholten verkoopt het café aan C. Loots Rz.

1920 - Aanvraag bij de gemeente om bioscoop-voorstellingen te mogen geven.

In 1969 is de achterzaal verbouwd en na de brand in 1982 is de achterzaal met kolfbaan gesloopt.

* * CORNELIS SLIJPER en HENDRIK RIJXEN
ENGELSMAN, Makelaars, zijn voornemens, om op
Zaterdag den 3den Augustus 1839, des nademiddags ten
7 ure, in den Doelen, te Enkhuizen, ten overstaan van
den binnen dezelve Stad residerende Notaris PETRUS
GERARDUS DUKER, publiek te verkoopen:
1o. Het HUIS, ERF, waarachter eene groote Over-
dekte KOLFBAAN, PLAISIER en MOESTUIN,
genaamd DEN DOELE, ingerigt tot het houden van
Societeit, Koffijhuis, mitsgaders der Publieke Verkoop-
ingen van vaste Goederen, staande en gelegen op het
Spaansch Leger, te Enkhuizen, op den Kadastralen leg-
ger bekend onder Sectie E, Nos. 356, 357 en 358.

1839 – Verkoop van De Doele met een grote overdekte kolfbaan.

1848 – De zaal en de aangrenzende kolfbaan waren smaakvol versierd bij een haringfeest.

Exmorra – Fr.

Op initiatief van Jan Vaartjes is in 2012 contact gezocht met de beheerder van zalencentrum It Honk in Exmorra. Zij organiseerden al veel activiteiten voor gezelschappen en waren ook geïnteresseerd in het kolfspel. De Kolfbond heeft materiaal als zijrabatten, palen, ballen en klieken beschikbaar gesteld om een start te maken. Bij de opening toonden veel Noord-Hollanders hun belangstelling, maar vanuit Exmorra was er weinig belangstelling. Het is het beheerdersechtpaar niet gelukt om liefhebbers voor het kolfspel te vinden en ook voor gezelschappen kwam het recreatiekolven niet van de grond.

Franeker – Fr.

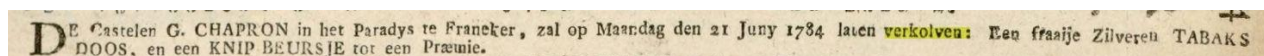
Op de tentoonstelling Banden van vriendschap te Leeuwarden in 2001, werd het Album Amicorum (een oudere variant van het poezie-album) van Aen (Arend) en Haye Mulder getoond. Zij waren kasteleins van het studenten-koffiehuis annex kolfbaan de Botniastins te Franeker in 1783. Omstreeks 1538 liet de Franeker edelman Juw Botnia deze stins bouwen. Rond 1810 is deze afgebroken, maar diende sinds de 18^e-eeuw reeds als publiekszaal, hotel, restaurant en graanbeurs. Op deze plaats staat nu cultureel centrum De Koornbeurs.

1624 – Boedelinventaris opgemaakt 6 januari 1624 te Franeker. Toeg.nr. 13-13. Inv.nr. folio 658, met op folio 660 een *kolf* in deze boedelinventaris ten sterfhuize van Jan Jelmerts, chirugyn te Franeker.

1632 – Het Botniahuis tegenover het Stadhuis had een kolfbaan.

1728 – De stins is verbouwd tot koffiehuis met toneelzaal en in de tuin en kolf- en kaatsbaan, welke in 1838 is afgebroken.

1826 – Nieuw Botnia is met kolfbaan te koop. Later is er achter het Botniahuis een tennisbaan aangelegd en hierachter bevond zich een poortje dat uitkwam op de Noordergracht, ter hoogte van het Elfstedenbruggetje.

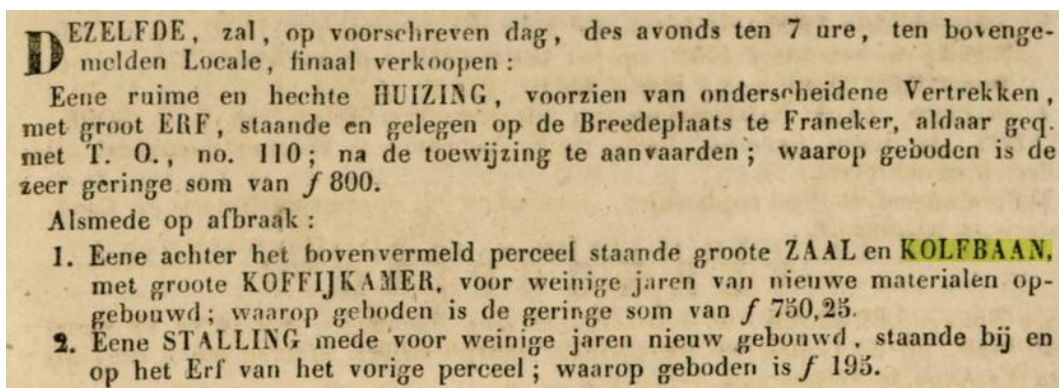

DE Castelen G. CHAPRON in het Paradys te Franeker, zal op Maandag den 21 Juny 1784 laten verkolven: Een fraaije Zilveren TABAKS DOOS, en een KNIP BEURSJE tot een Praemie.

1784 – Prijskolven in het Herberg Paradijs op de Gragtswal, 1^e prijs een zilveren tabaksdoos

In de Leeuwarden Courant vinden we onderstaande kolfbanen:

- Koffijhuis De concurrent aan de Breedeplaats, waar volgens de LC op 1839/7 een briljant gouden zakhorloge werd verkolfd en ook werden er in 1843/7, 1846/7, 1847/3 en 1848/2 wedstrijden gehouden.

DEZELFDE, zal, op voorschreven dag, des avonds ten 7 ure, ten bovengemelden Locale, finaal verkoopen:

Eene ruime en hechte HUIZING, voorzien van onderscheidene Vertrekken, met groot ERF, staande en gelegen op de Breedeplaats te Franeker, aldaar geq. met T. O., no. 110; na de toewijzing te aanvaarden; waarop geboden is de zeer geringe som van f 800.

Alsmede op afbraak:

1. Eene achter het bovenvermeld perceel staande groote ZAAL en **KOLFBAAN**, met groote KOFFIJKAMER, voor weinige jaren van nieuwe materialen opgebouwd; waarop geboden is de geringe som van f 750,25.
2. Eene STALLING mede voor weinige jaren nieuw gebouwd, staande bij en op het Erf van het vorige perceel; waarop geboden is f 195.

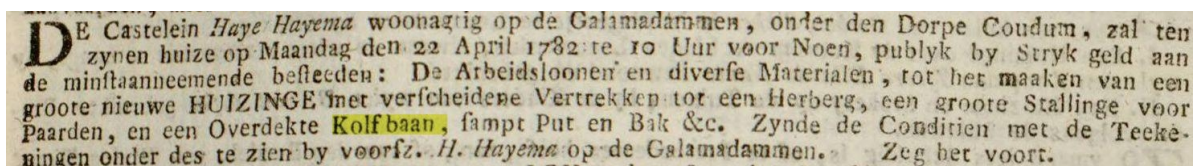
1849 – *Verkoop herberg aan de Breedeplaats.*

- Een Logement met tien kamers en een kolfbaan., LC 1762/9.
- De Valk op de Gragtswal met twee kolfbanen, waarvan een overdekt, LC 1777/11 (volgens Leeuwarder Courant 1794/3 en 1808/1 Het paradijs genoemd).
- Het Oud Koffijhuis te koop bij afbraak een overdekte kolfbaan, gebouwd in 1799 en lang 83 voet en wijd 21 voet.
- Logement van Molenaar aan de Stadsgracht. Volgens de Leeuwarder Courant 1859/5 afbraak.
- Koffijschenkerij tegenover het Stadhuis laat in 1813 een zilveren tabaksdoos verkolven.
- De Bogt van Guinee, vlak bij het kaatsveld waar nu de PC gehouden wordt.

1846 – Uit een advertentie voor een kolfwedstrijd zou blijken dat het kolven in Franeker een jaar eerder in onbruik zou zijn geraakt. Zie webmuseum www.colf-kolf.nl/kolf-1700-1885/ Documenten en publicaties.

Galamadammen – Fr., in zuidwest Friesland

1779 – Op 18 augustus werd er volgens de Leeuwarder Courant gekolfd en in mei 1785 laat kastelein Sake Wierds een zilveren mes verkolven.

DE Castelein *Haye Hayema* woonachtig op de Galamadammen, onder den Dorpe Coudum, zal ten zynen huize op Maandag den 22 April 1782 te 10 Uur voor Noen, publyk by Stryk geld aan de minstaanneemende besteeden: De Arbeidsloozen en diverse Materialen, tot het maaken van een groote nieuwe HUIZINGE met verscheidene Vertrekken tot een Herberg, een groote Stallinge voor Paarden, en een Overdekte **Kolfbaan**, sampt Put en Bak &c. Zynde de Conditien met de Teekeningen onder des te zien by voorz. *H. Hayema* op de Galamadammen. Zeg het voort.

1782 – *Aanbesteding voor het bouwen van een herberg met kolfbaan.*

Geertruidenberg – N.Br., in het noordwesten van Brabant

1807 – Herberg De Zwaan op de Markt.

Goes – Zld.

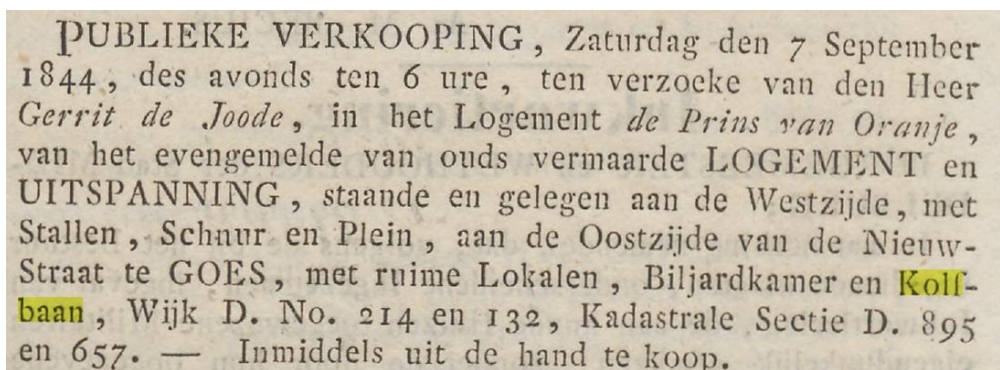
- 1469 – Ongeveer dit jaar werd er in Goes een keur tegen het colven op straat uitgevaardigd. Uit een vergunning afgegeven in Goes, waarvoor jaarlijks *2 ponden Vlaamsch en 10 schellingen ten profijte van de Armen*, ca. f 15 moest worden betaald, valt op te maken dat daar al sinds 1595 een baan bestond, welke was *opgerigt* in de Nieuwe Noordstraat. Die vervallen baan in de Nieuwstraat *agter dezelve huis genaamd De Prince* werd in 1772 herbouwd en dan kolfbaan genoemd. Het werd de baan van de sociëteit in de Prins van Oranje.
- 1776 – Jan de Fouw, conciërge van de schutterij van de voetboog, mag een volledige kolfbaan, bedekt of onbedekt, aanleggen tussen de schutterskamer en de Achterwal.

Tussen 1777 en 1800 is De Prince vier maal verkocht, zie register verkoop onroerend goed.

- 1781 – Anthony Molhoek verkoopt De Prince aan Huibertus Heinekki.
1789 – Corn. Codde wordt de nieuwe eigenaar.
1791 – Willem Goeree koopt De Prince.
1795 – W. Goeree verkoopt de Nationale Kolfbaan.

Ook bij de herberg Prinses Marie was een kolfbaan.

- 1803 – Herberg De Nieuwe Kolfbaan van J. de Joode.
1822 – Sociëteit Van Ongenugten Vrij (V.O.V.) bouwt een kolfbaan op het terrein van schutterij De Voetboog. Deze kolfbaan is vermoedelijk tussen 1850 en 1875 gesloten.
1823 – De schrijver Jacob van Lennep en zijn vriend Van Hogendorp maakten een wandeltocht door Nederland en kwamen ook in Goes:
Hierna haalden wij de dames af en wandelden naar de sociëteit, waar wij ons bij eene goudvischkom tusschen hooge populieren en treurwilgen nederzetten om een tafeltje met Rh. wijn gevuld. Wij zagen hier de nette komediezaal en kolfbaan.
1832 – Gerrit de Joode, herbergier heeft van de gemeente in erfpacht, sectie D895, waarop een kolfbaan.

PUBLIEKE VERKOOPING, Zaterdag den 7 September 1844, des avonds ten 6 ure, ten verzoeke van den Heer *Gerrit de Joode*, in het Logement *de Prins van Oranje*, van het evengemelde van ouds vermaarde LOGEMENT en UITSPANNING, staande en gelegen aan de Westzijde, met Stallen, Schnur en Plein, aan de Oostzijde van de Nieuwstraat te GOES, met ruime Lokalen, Biljardkamer en **Kolfbaan**, Wijk D. No. 214 en 132, Kadastrale Sectie D. 895 en 657. — Inmiddels uit de hand te koop.

1844 – *Verkoop Prins van Oranje.*

- 1858 – In de Goessche Courant van 2 september 1858 staat een verslagje van de jaarlijkse wedstrijd.
1873 – Op de kolfbaan van sociëteit Van Ongenugten Vrij wordt een bloemententoonstelling gehouden.
1873 – De alom zeer gewaardeerde burgemeester Mr. M.P. Blaaubeen krijgt voor zijn 75^e verjaardag een album met portretten van alle leden.
1873 – Sociëteit Van Ongenugten Vrij organiseert een bal in haar kolfbaan (= schouwburg) aan de Kreukelmarkt. In de krant van 29 maart 1906 een verslag van het 100-jarig jubileum van VOV, onder andere wordt geschreven dat de verlichting in 1817 te duur was.

- 1877 – Prins van Oranje doet mee aan een historische optocht met een wagen, voorstellende een kolfbaan.
- 1877 – Kolsociëteit Prinses Marie opgericht, zij kolven in de Prins van Oranje.
- 1879 – Prinses Emma is een club voor de lions (1879), de jeunesse dorée (rijke jongelui) van Goes. Waar zij kolven is niet bekend.
- 1880 – Een verslag van het 25-jarig jubileum van Prins van Oranje is te lezen in de Goessche Courant van 8 juni.

Na er drie jaar kastelein te zijn geweest verkoopt J.J. Prins het koffiehuis de Prins van Oranje dat in verval is geraakt. De heer Molhoek wordt de nieuwe eigenaar en hij laat in 1888 de oude kolfbaan afbreken en een nieuwe opbouwen. De inschrijvingen van aannemers zitten tussen f 3.400 en f 5.400. Deze nieuwe kolfbaan zal tevens dienst doen als schouwburgzaal voor 460 personen. Tijdens de bouw is er nog een steiger ingestort, gelukkig zonder ernstige gevolgen.

- 1885 – Het 30-jarig jubileum werd georganiseerd. Aanvang der wedstrijd om 2 uur, loting om half twee precies. J.J. Prins toonde voor de zoveelste maal zijn bedrevenheid in het kolfspel door deze jubileumwedstrijd te winnen. Zo won hij eerder in 1881 de jaarlijkse Koningwedstrijd van Prins van Oranje.

Verder meldt het verslag dat er anno 1885 in Zeeland alleen nog in Goes en Middelburg wordt gekolfd.

- 1888 – Er zijn zo'n 10 sociëteiten in Goes en de leden van sociëteit De Unie sluiten zich aan bij Prins van Oranje.
- 1889 – De heer M.D. Ramondt, jarenlang voorzitter van Prins van Oranje, schenkt twaalf medailles aan de gemeente. Deze zijn nu te bewonderen in het Museum De Bevelanden te Goes. Zie ook de catalogus Colf, Kolf, Golf. Advertentie in de Goessche Courant: skatingrink op de kolfbaan van Prins van Oranje.
- 1889 – Op de NK waren 80 deelnemers aan de gezamenlijke maaltijd. Er waren, vanwege de afstand, niet veel kolvers uit Noord-Holland. Kolsociëteit Prinses Marie steunt de NK alleen via een intekenlijst.

Als eene bijzonderheid wordt gemeld, dat de heer G. Reijerse, lid van de kolsociëteit »De Prins van Oranje« te Goes, dezer dagen bij het kolven 160 punten heeft gemaakt in eene serie van 15 slagen. Het hoogste aantal in zulk eene serie te maken bedraagt 180 en bij den wedstrijd van den Nationalen Kolfbond in 1889 te Goes gehouden behaalde de heer C. Witteveen uit Haarlem den eersten prijs met 124 punten. Het zou ons niet verwonderen als de heer Reijerse het record op het gebied van kolven geslagen heeft.

- 1894 – Een hoge score van G. Reijerse.

- 1899 – Goes organiseerde weer de NK. Het hoofdbestuur en zo'n 60 leden werden op maandag om 2 uur op het gemeentehuis ontvangen, alwaar de erewijn werd geschonken.
- 1900 – De voorzitter van Prinses Marie meldt dat de activiteiten van de sociëteit nihil zijn. Er wordt niet meer gekolfd en er zijn nog een paar leden die op zaterdag nog een partijtje biljarten in de Prins. Hij hoopt dat er iemand van de sociëteit de vereniging leven in kan blazen, want deze is op sterven na dood.

KOLVEN.

Van het op 19 Augustus jl. gehouden koningkolven door de **kolfclub** „De Prins van Oranje,“ te Goes, was de uitslag, dat de Heer H. Blik met 128 punten het koningschap en de Heer F. K. C. den Hollander met 117 punten het prinschap verwierf.

Aangezien de Heer Blik nu driemaal achtereen het Koningschap gewonnen heeft, werd hem, volgens aloude traditie, den titel van „keizer“ verleend.

De keizer heeft alle rechten, is vrij van contributie en wordt voor het leven benoemd.

1902 – Hubertus Blik wint het Koningschap voor de derde keer.

Hubertus Blik, vanaf 1897 deelnemer aan de NK en kampioen in 1899 (men klaagde toen al dat er weinig jongeren kolfden) en de grote animator van het kolven in Goes, overleed in 1956 op 87-jarige leeftijd. Zijn bal en kliek had hij op de NK van 1952 als prijs beschikbaar gesteld omdat de baan in Goes al gesloten was. Hij werd in 1902 voor de derde keer koning (clubkampioen) en werd om die reden tot keizer benoemd. Het metalen onder eind van zijn kliek is in het bezit van de Kolfbond (KNKB) of Vier Enen te Opmeer.

1905 – Het 50-jarig jubileum werd gevierd en in de Nederlandsche Sport wordt daar verslag van gedaan. Ook in de Goessche Courant van 6 juni staat een mooi verslag, met onder andere iets over snelle en trage ballen.

1906 – Sociëteit Van Ongenugten Vrij viert haar 100-jarig bestaan en in de edities van 27 en 29 maart van de Goessche Courant staat een uitgebreid artikel over VOV.

Goes hield een traditie in ere om jaarlijks de waardigheidsbekleders aan te wijzen om voor het Konings- en Prinschap te kolven. De winnaars hebben voor een jaar het oppertoezicht over baan en spel. Wordt de Koningstitel drie maal achtereen gewonnen, dan krijgt deze kolver de titel van Keizer. Deze titel is voor het leven, heeft alle rechten en is vrij van contributies. H. Blik behaalde deze titel in 1902. H. Blik werd kampioen op eigen baan tijdens het NK in 1899. Hij woonde schuin tegenover de Prins van Oranje, op Nieuwstraat D 128, en was eigenaar van De Zeeuwse Fruithandel (zie advertentie in het programma NK te Goes 1908).

KOLVEN.

De Nederlandsche Kolfbond heeft op 13, 14 en 15 September a.s. te Goes, een nationalen **kolfwedstrijd** uitgeschreven, in de kolfsociëteit „De Prins van Oranje“, waaraan bovendien verschillende feestelijkheden, concerten etc. verbonden zijn.

De deelnemers zullen officieel ten stadhuize worden ontvangen.

1908 – Aankondiging van de Nationale kolfwedstrijd

In de Goessche Courant van 8 september 1908 een artikel over het ontstaan van de kolfbaan van Prins van Oranje:

Op de palen stond het jaartal 1771, maar de vereniging Prins van Oranje werd opgericht in 1855 en in 1905 vierden zij het 50-jarig jubileum. Een uitgebreid verslag hiervan staat in het weekblad De Nederlandsche Sport. Goes heeft in 1889, 1899 en 1908 het NK georganiseerd.

Een weiland bij Goes, groot 2,13 ha, geheten *De Kolven* wordt te huur aangeboden.

1934 – Op de vergadering van 1934 wordt gezegd dat Goes graag nog eens de NK wil organiseren, maar een kleine club is. Tot 1948 hielden Goes en Utrecht uitwisselingen, daarna werd Goes opgeheven. Veel attributen, zoals de palen, klieken, vaandel en prijzen staan nu in het museum voor Noord- en Zuid-Beveland in Goes.

1886 – Op de eerste NK in Alkmaar werd door Prins Marie deelgenomen en niet door Prins van Oranje.

Aan B&W werd in 1887 twee en halve dag verlof gevraagd voor onderwijzer Vellekoop om deel te nemen aan de Nationale Wedstrijden in Schiedam. Het verzoek werd onder andere ondertekend door de koning / prins en erelid van de vereniging.

Vanaf 1855 tot 1886 zette het reglement van kolfassociëteit Prins van Oranje te Goes de toon. Het was nog steeds het ouderwetse streepjeskolven wat werd gespeeld.

Vlak voor de NK in 1889 wordt de baan vernieuwd, echter met een paar ruwe en grove plekken en de palen staan schuiner dan normaal. Bij deze NK zijn ook één of meer foto's genomen.

1887 – Schietwedstrijd in de kolfbaan van Prins van Oranje.

1889 – Op 10 september staat de openingsspeech van voorzitter De Jager in de Goessche Courant.

1934 – H. Blik bedankt als bestuurslid.

1938 – Prins van Oranje, in aanbouw zijnde schouwburg en kolfbaan.

1941 – Op de kolfbaan van Prins van Oranje had volgens oude traditie een plechtigheid plaats. D. Breen, koning der kolvers, promoveerde de heer Domenie van adspirant-kolver tot kolver. Hier komt men voor in aanmerking als men in drie series 100 punten slaat. Een bijzondere prestatie daar de heer Dominie nog geen jaar kolft.

De zalen boden ook plaats aan culturele evenementen. Onder andere het Rotterdamsch Toneelschap trad er in 1903 op en na een ingrijpende verbouwing in de zeventiger jaren van de 20^e-eeuw is de Prins van Oranje omgetoverd tot een heuse schouwburg, geheten Theater van de Mythe.

In 2000 is de schouwburg gesloopt om plaats te maken voor een Cultureel Centrum en een appartementencomplex.

1936 – Op de NK won het sajjetkorps met H.J. Molhoek, C. Sinke en M. Veenis de 2^e prijs.

De kolfklik met twee sajjetballen van M. Veenis en de medaille van deze tweede prijs werd in 2009 op internet via Marktplaats te koop aangeboden. D. Spijker werd voor € 125 eigenaar. De huiden van beide sajjetballen waren met koperdraad dichtgenaaid.

1939 – Goes heeft als vereniging tot en met 1939 deelgenomen aan de Ned. Kampioenschappen, daarna alleen nog door individuele kolvers als H. Blik.

1946 – In de Provinciale Zeeuwse Courant van 9-9-1946 een verslag van het 90-jarig jubileum van Prins van Oranje, met kolvers uit Utrecht, met uitslag. Mogelijk het jaar van de foto waarop leden van beide verenigingen tussen bloemen staan.

1948 – Kolfassociëteit Prins van Oranje houdt op te bestaan.

Gorichem, Gorkum – Z.H.

De Nieuwe Kolfbaan

De Nieuwe Kolfbaan is gebouwd op historische grond. Reeds in 1648 wordt over de Nieuw Stad in Gorkum geschreven. Het betreft hier de stadsuitbreiding vanaf de Schuttersgracht richting de stadswal. Dit stuk grond wordt omschreven als Het Iepenbosch, waar waarschijnlijk ook een taveerne heeft gestaan.

De bebouwing op diezelfde plaats wordt in 1777 als volgt beschreven: Huis, tuin, erf, koetshuis en stuk land genaamd De Comedie en Huis en erf met overdekte kolfbaan genaamd de De Lusthof.

1769 – Uitspanning even buiten de Arkel-Poort.

1811 – In de nacht van 5 op 6 oktober heeft Keizer Napoleon met zijn echtgenote Maria-Louise van Oostenrijk hier de nacht doorgebracht.

1813 – Het Franse legioen richt het laatstgenoemde pand in als hospitaal.

1822 – De leden van de Groote Sociëteit krijgen de beschikking over een aparte kolfsociëteit aan de Nieuwstad.

1824 – In 1824 wordt het de Buiten- of Kolfsociëteit die tot 1911 bestaat.

* * Door verandering van *Affaire*, wordt op billijke conditien uit de Hand dadelijk ter Verkoop aangeboden: Een zeer beklant KOFFIJHUIS, met fraaije **Kolfbaan**, ruime Billartzaal en groote Tuin daarachter, staande en gelegen te Gorinchem, in de Keizerstraat, des verkiezende met al wat tot het Koffijhuis behoort, kunnende er een gedeelte van den koopprijs ad 5 pCt. op gevestigd blijven; te bevragen bij den Eigenaar en Bewoner van hetzelfde J. MUIJLWIJK.

1836 – *Koffiehuys*, genaamd *De Zalm*, met kolfbaan in de Keizerstraat.

1911 – De leden der Groote Sociëteit hebben besloten de kolfbaan en het tegenwoordige sociëteitsgebouw op de Grote Markt te verkopen en de sociëteit voortaan te vestigen in een huis op het Eind.

1911 – De NRC van 02 november schrijft over een tentoonstelling in de voormalige kolfbaan.

1911 – Van 1911 tot 1913 was hier brouwerij De Kraan hier gevestigd.

1913 – Het complex werd aangekocht door de heer W. de Vries Robbe om het te benutten als ontspanningsgelegenheid voor het personeel van het staalbedrijf.

1991 – In 1991 ging het complex over in handen van de familie Den Breejen, waarna een ingrijpende verbouwing plaats vond.

1995 – De Groote sociëteit bestaat 225 jaar.

Gouda – Z.H.

1567 – Een keur tegen het colven op straat werd uitgevaardigd.

1771 – Bij de Latijnse School was voor de leerlingen een kolfbaan.

Achter de Vismarkt stond café De Colf.

1802 – In de 40e/80e penning van Gouda oktober 1802 gaat Jan de Koster een lening aan van *f* 700 met als onderpand een huis, erf en kolfbaan in de Lange Tiendeweg.

1803 – In de 40e/80e penning van Gouda mei 1803 verkoopt Bastiaan Janmaat aan Ary Cromwijk een huis, erf en kolfbaan in de Zeugstraat.

M. van Dantzig schrijft in weekblad De Nederlandsche Sport dat er vroeger vijf kolfbanen waren.

1. In de Groote Sociëteit. Deze bestaat nog, hoewel niet in gunstige conditie en wordt nog gespeeld.
2. In het huis De Kap.
3. In Bellevue.

Deze twee laatste banen bestaan nog, niet in gunstige conditie en worden niet meer gebruikt.

4. In het Huis der Liefde (deze baan is gesloopt). Hier werd in 1854 nog gekolfd.

5. In Sociëteit Ons Genoegen, welke 50 jaar bestaat. De baan wordt druk gespeeld en verkeert in zeer gunstige conditie.

In het Streekarchief te Gouda is de inventarisarchief van de sociëteit Ons Genoegen opgenomen. De kolfbaan was een onderdeel van de sociëteit. Verder waren er meerdere zalen en onder andere een schouwburg. Achter de sociëteit lag in 1859 al een feestzaal en kolfbaan. Deze feestzaal is in 1931 een bioscoop geworden.

Zo vinden we onder andere: het voorstel in 1908 om een scheidingswand aan te brengen tussen de kolf- en biljartzaal / stukken betreffende kolfwedstrijden, 1884, 1900, 1911 ? / notulen van ledenvergaderingen, 1891 augustus - 1911 plus een ledenlijst / contributieregister 1893 – november 1911/ een convocatie voor een ledenvergadering in verband met plannen tot aansluiting bij de Nederlandse Kolfbond / inschrijvingsbiljetten voor het leveren van twee nieuwe kolfpalen resp. het leggen van een nieuwe vloer in de kolfbaan.

De huidige puntentelling werd pas ingevoerd in 1883 te Gouda; daarvoor werd er nog om streepjes gekolfd.

Doordat Zevenhuizen de organisatie van de NK niet rond kon krijgen in 1888 heeft Gouda deze wedstrijd georganiseerd. Er namen 150 kolvers aan deel en het prijzengeld bedroeg f 275.

Kampioen wordt N.S. Polak uit Gouda met 130 punten.

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van Ons Genoegen in 1904 werd een feestweek (van 19 tot 26 juni) georganiseerd met een Nationale Kolfwedstrijd en verder een concert, toneelvoorstelling (Speenhof), kinderbiljard, bioscoopvoorstelling, biljart- en kaartconcours. De baan heeft dikke palen, nl. 16,5 cm, en deze staan loodrecht op de baan.

De kolfvereniging Maatslag (zij kolfden ook in Sociëteit Ons Genoegen) uit Gouda bedankt in 1901 als lid van de Zuid-Hollandsche Kolfbond en in 1905 trad de kolfclub Reünie toe als lid van de Kolfbond, om een jaar later weer te bedanken. Reünie was de sociëteit van de elite en Sociëteit Ons Genoegen van middenstanders. In 1832 stond er al een kolfbaan in de tuin van de latere Reünie. Toen waren huis en grond in bezit van Matthijs Hoffman en het is niet uitgesloten dat de Unieheren van 1821 de baan hebben gebouwd. Dat het kolven met plezier werd beoefend blijkt uit een verslag, gedateerd 29 september 1852.

De avond van jl. woensdag heeft bij enige leden van de Sociëteit De Reünie alhier eene aangename herinnering achter gelaten. Door de Heer Burgemeester van deze gemeente was aan de liefhebbers van het kolfspel een zilveren kolf ten geschenke gegeven, ten einde daarmee een wedstrijd te houden in dit voorvaderlijk spel. Een veertiental spelers hadden zich ten 5 ure tot dien strijd verenigd en na menige hardnekkige kamp, waarbij een groot aantal toeschouwende leden in de gelegenheid was al het fraaie van dat echt nationale spel te bewonderen, werd de palm der overwinning eindelijk toegekend aan de Weledelen Zeergeleerde Heer Dr. Luyten alhier, terwijl aan hem, die nevens de overwinnaar het langst de strijd volhield, de premie, een zilveren luciferétui werd uitgereikt. Na afloop verenigde men zich aan een vriendschappelijke dis, waar onderscheidene toosten werden uitgebracht, zoo aan de Burgemeester aan wie men deze genoegelijke avond had te danken, als op de bekroonde en hem die de premie verwierf enz.; doch ook de verdiensten van andere goede kolvers werden niet vergeten, ook hen werd een gepaste hulde hunner waardig toegebracht, zodat de feestviering van die avond tot aller genoegen afliep, doch niet vóór dat de dag tot nacht was overgegaan.

Bron: Sociëteit De Reünie 1843 - 1993 van B. Mesander.

1911 – Er is door De Reünie tot 1911 gekolfd.

1919 – Op de bondsvergadering wordt gezegd dat de baan in Gouda gesloten is. De club is opgeheven op 18-12-1911.

Overzicht banen:

1753 – De Stadsherberg op de Wagterstraat, even buiten de stad.

1778 – Het Rechthuis van Gouderak t.o.v de stad Gouda.

1783 – Herberg Het Vissertje, even buiten Gouda.

1785 – Logement De Nieuwe Rode Leeuw, op de hoek van de Varkensmarkt.

* * HET HUIS TEN HALFWEGEN, zynde de extrafchoone Neringryke HERBERG, met deszelfs overdekte Kolfbaan, groote Schuur ter Uitspanning en Stalling, staande en geleegeen aan de Passagierryke Straatweg, tusschen de Steden Gouda en Rotterdam, alwaar de Postwagens *vice versa* passeeren; benevens circa 14 Morgen allerbest Wey- en HOOY-LAND, MOESTUIN en BOOMGAARDEN; zal op Vrydag den 30 Maart 1787, des avonds ten 6 uren aldaar, ten overstaan van Schout en Scheepenen van Nieuwerkerk op d'Yffel, geveild en by finaal afflag verkogt worden: breeder by Biljetten. Inmiddels informatie te bekomen ter Secretarje van Nieuwerkerk voornoemt, en ten Huyze van Jan Polyn, op de Welthaven te Gouda.

1787 – Huis ten Halverwege, aan de passagiersrijke straatweg tussen Gouda en Leiden, waar de postwagens v.v. passeren.

1788 – Uit de hand te koop een in 1787 nieuw getimmerde overdekte kolfbaan, binnenwerks 21 bij 72 voet en een kamertje op het eind van 21 bij 10 voet.

1789 – Herberg Kaap de Goede Hoop, binnen Gouda.

1795 – De kastelein van De Toelast aan de Vismarkt organiseert een concert in zijn kolfbaan.

1797 – Huis en erf, genaamd De Drie Kemphanen met daarachter een overdekte kolfbaan.

1797 – Herberg Het Huis der Liefde, eerder Stadsherberg geheten.

1803 – De Oranjeboom, thans De Gouden Leeuw, Sengstraat achter de Waag.

1819 – Het Visschers Welvaren op de Gouwe nabij de Vischmarkt.

1829 – Bellevue (eerder geheten Het Misverstand) in de St. Anthonystraat.

1833 – Logement De Utrechtse Dom aan de Lange Tiendeweg

* * De Notaris G. J. TEN BRUMMELER, residerende te Gouda, daartoe gecommiteerd bij Vonnis van de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, zal op Woensdag den 1 Junij 1842, des avonds ten zes ure, ten zijnen overstaan, in het Lokaal *Nut en Vermaak*, op de Oosthaven, te Gouda voornoemd, in het openbaar doen veilen, om daarna op Woensdag den 8 Junij daaraan volgende, ter zelfde plaats en ure, bij afslag, zoo mogelijk, te verkoopen:

N.º 1. Een kapitaal, hecht, sterk en weldoortimmerd Dubbel HUIS en ERVE, staande en gelegen op de Oosthaven, wijk A, n.º 47, binnen de stad Gouda, zijnde het Lokaal *NUT EN VERMAAK*, ingerigt tot het houden van Sociëteit, als ook tot Schouwburg, het geven van Concerten en andere Openbare Vermakelijkheden, bezittende diverse ruime Kamers, behangen, geplafoneerd en van stookplaatsen voorzien, voorts groote riant Schouwburgzaal met Amphitheater en Galerij, waarin een losse Houten Vloer, om denzelve afzonderlijk of met het Tooneel vereenigd tot eene Zaal in te rigten, uitgang hebbende op een fraaijen met Bloemen, Gewassen en opgaande Boomen beplanten Tuin, zijnde het Huis voorts voorzien van eene ruime Vestibule en Gang met marmere vloerd, Keuken, Pomp, diverse welingerigte Wijn- en Provisiekelders, Logeer- en Kledkamers en verdere Offices, benevens ruime en beschoten Droogzolders en Bergplaatsen, met en benevens achter aan den Tuin staande GEBOUW, ingerigt tot eene Kolfbaan, met Sociëteitskamer annex, geplafoneerd en met Schuiframen voorzien, hebbende aldaar een vrijen uitgang op de Spieringstraat, voorts PAKHUIS en BERGPLAATS, en nog een Stuk TUIN of MOESLAND, beide uitkomende in de Molenwerf, Kadaster sectie C, n.º 238, 247, 252, 254, 264 en 265, met eene aanzienlijke partij TOONEEL-DECORATIEN, SCHERMEN, BANKEN, LAMPEN en wat daartoe verder behoort.

1842 – Lokaal Nut en Vermaak, Oosthaven 47, tevens schouwburg en lokaal van sociëteit De Reünie.

1854 – Herberg De Kap, zijnde het gemeentehuis van Stein, nabij de spoorlijn Gouda - Utrecht.

1865 – Huis met kolfbaan staande en gelegen te Stein, even buiten Gouda.

1874 – Openbare verkoping van gebouwen en tuin aan de Boelekade, sedert jaren in huur bij de sociëteit Ons Genoegen.

SKATING-RINK.
 VRIJDAG 11 JUNI 1880, 's avonds te 8 uur,
 in de Sociëteit »ONS GENOEGEN« (Kolfbaan).
 Heeren LEDEN met Dames vrijen toegang.

1880 – Rolschaatsen in de kolfbaan van Ons Genoegen.

De Kolfclub in de Sociëteit „Ons genoeg“ te Gouda heeft het voornemen in het laatst der maand Mei of in het begin van Juni een nationalen kolfwedstrijd te doen houden, en daaraan prijzen te verbinden ter waarde van f 100, f 60, f 40 en f 25

1884 – Een Nationale wedstrijd, dus voor kolvers uit het gehele land.

1888 – Gouda organiseert het Nederlands Kampioenschap. De heer N.S. Polak van de organiserende vereniging wordt kampioen met 130 punten.

Gouderak – Z.H., ten zuiden van Gouda

Uit de hand te-Koop, een hegt, sterk HUIS en ERVE, met verscheiden royale vertrekken en Paarden Stal, een overdekte en open Kolfbaan, benevens een Kegelbaan, alwaar het Rechthuis van Gouderak lange Jaren is geweest en nog met goed succes wordt gecontineert. staande en gelegen over de Stad Gouda met Yssel- en Landzigt : Te bevragen ten zelven Huize.

1785 – Het Regthuis van Gouderak.

Gouwsluis – Z.H., nabij Alphen.

1782 – Martinus Gerritz Nagtegaal is herbergier van Het Wapen van Zijn Hoogheijd nabij Gouwsluis te Alphen. Hij kocht de herberg voor f 2.000.

Grave – N.Br., in het noordoosten van Brabant aan de Maas.

1805 – P. van der Wielen vraagt om een schadevergoeding voor zijn huis en kolfbaan die op last van de Commandant van de vesting Grave werd gedemolieerd.

1837 – In de kolfbaan is een groot feest gegeven. Deze kolfbaan lag achter in de tuin van de sociëteit Tot Nut en Vermaak.

Na 1839 werden vanuit de sociëteit te Grave verscheidene verenigingen opgericht, vergelijkbaar met de onderafdelingen in Tilburg. In 1842 werden in de sociëteit schuttersdoelen opgericht onder de zinspreuk: Zomervermaak. In 1845 volgde De Harmonie en in 1865 werd, uit de leden van de sociëteit, zangvereniging Melpomene opgericht. Een aantal jaren later volgde het rederijkersgezelschap Thalia en in 1876 werd een kolfbaan aangelegd. In deze periode voorzag de sociëteit dus duidelijk in de vrijetijdsbesteding van de burgerij. Het vertrek van het garnizoen uit de stad in 1892, betekende een zware slag voor de sociëteit te Grave.

1875 – *Afbraak van de kolfbaan, welke herbouwd zou worden.*

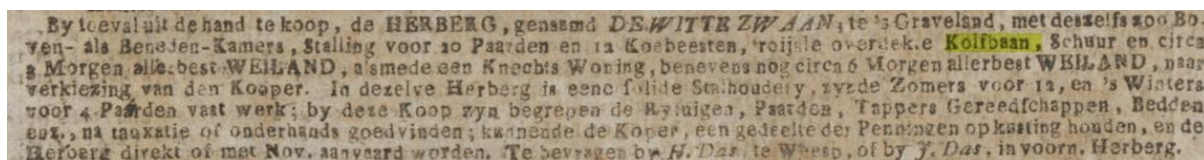
1876 – In het garnizoensstadje Grave aan de Maas werd in 1876 een kolfbaan aangelegd in een sociëteit. In 1892 ging het garnizoen weer weg.

Zie: De geschiedenis van Noord-Brabant, pagina 329, van Eerenbeemt.

's-Graveland – N.H.

1758 – Herberg De Trapgans aan de Kruisweg.

1767 – Herberg De Roskam.

1786 – *Uitspanning De Zwaan, later De Witte Zwaan geheten, aan de Kade.*

1926 – Er wordt een kolfbaan aangelegd in het hotel van de de heer Koperdraad.

1929 – Op de NK was 's-Graveland voor de eerste keer deelnemer.

1930 – 3-daags kolftournooi georganiseerd door E.A.U. (betekenis onbekend).

1932 – In 1932 en 1933 had 's-Graveland nog een uitwisseling met Utrecht.

1933 – Vijf kolvers namen deel aan de NK in de Schelvis te Zuid-Scharwoude.

's-Gravenpolder – Zld., ten zuiden van Goes

1857 – *Verkoop herberg zijnde het Gemeentehuis.*

1872 – Een gasexplosie richt veel schade aan in sociëteitsgebouw de Vereniging in de Kazernestraat. Enkele uren voor de explosie werd er nog gekolfd.

- 1900 – Rond 1900 werd het oude café gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw zonder kolfbaan. Echter de nieuwe zaal werd daarna nog de kolfbaan genoemd. Zo adverteerde men in 1939 nog met: In de voormalige kolfbaan van café....
- 1944 – Het voormalige verenigingsgebouw De Kolfbaan, dat als verenigingslokaal voor alle verenigingen werd gebruikt, is in oktober totaal vernield. Er is een comité opgericht om zo spoedig mogelijk weer tot normale toestanden terug te keren.

's-Gravezande – Z.H.

- 1837 – De Spaansche Vloot tegenover het Marktpllein.

N.º 1. Een hecht en sterk HUIS, genaamd *DE SPAANSCH E VLOOT*, waarin sedert vele jaren *Logement en Herberg* is gehouden, met *ZOMERHUIS*, *STALLINGEN*, *KOLFBAAN* en verder *GETIMMERTE*, letter A, n.º 136, als mede *TUINGRONDEN* en *ERVEN*, alles staande en gelegen te 's Gravezande, Kadaster sectie B, n.ºs 1023 tot en met 1027, en een gedeelte van n.ºs 1028, 1030 en 1031. Aangeslagen in de Grondbelasting over 1837, met het volgende Perceel, te zamen ad f 20, 143.

Zie het boek *Oude Hollandse tuinen* van Anna G. Bienfait op pagina 26, 146 en 157.

Tevens in De 's-Gravenlandse weg en zijn bewoners, op pagina 121 van Willem Engel. Op pagina 146 is te lezen: Het huis Zuidwind, een voorname hofstede, lag onder 's-Gravenzande. Afbeelding 176/178 tonen de voor- en achtergevel van het huis en weer hoge hagen, die ons doen denken aan de coulissen van het toneel, en ook een kolfbaan met een gezelschap verenigd onder de hoge bomen.

Grettingabuurt – Fr., bij Harlingen

- 1791 – Op 8 augustus: De weduwe Ijmke H. Dries, kastelein in 't Wapen van Barredeel op Grettingabuurt, ten zuiden van Harlingen, laat een zilveren bal en een paar broekgespen verkolven.

De van ouds bekende en, door onlangs gedane verbouwing, veel verbeterde *HUIZINGE* en *HERBERG*, het *Wapen van Barredeel*, voorzien van verscheidene vertrekken en noodige commoditeiten, met een ruim Plein en Erve, overdekte *Kolfbaan* en Zomerhuis daar achter, en groote Schuur daar naast, alles staande en gelegen op Grettingabuurt, aan de Trekvaart, onder Almenum, de gebouwen aldaar gequoteerd met no. 41 en 42, thans bij *Sjoerd Obbes Schaafsma*, als eigenaar, bewoond en gebrukt; den 12 Mei 1825, of ook eerder, vrij te aanvaarden.

- 1825 – *Verkoop van Het Wapen van Barredeel*.

Groningen – Gr.

- 1425 – In de oudst bekende versie van het zogenoemde Stadboek van Groningen, waarin alle van oudsher bekende wetten werden verzameld omstreeks 1425, leest men in het derde boek onder art. LIX *Van Wondynge myt kolven, daer metael an is*. Hieruit blijkt, dat de gemoederen bij het spel nogal eens hoog opliepen en men de colf niet alleen gebruikte om de bal mee te slaan.

Interessant is ook dat in 1668 nog een afschrift van dit boek werd gemaakt onder de titel *Stadsrecht van Groningen bestaende uit het Stad-Boeck Ende daer op de gevolgde Resolutiën*. Ook in dit werk wordt wederom het kolven (= colven) onveranderd opgenomen. Het woord werd eerst geschreven als *klotsen*. De aangebrachte correctie laat echter geen twijfel over de juiste betekenis bestaan.

Info: Dit land van terpen en torens van G.A. Brongers.

- 1643 – Op een kaart van Haubois, de stadsplattegrond van de stad Groningen zijn een aantal *speelveldjes* te zien, tien binnen en zeven buiten de stad. In het boek waarin L. Boiten de kaart beschrijft wordt gesproken over kolfbanen. Maar kolfhistorici zien hier beugelbanen in, want er staan geen palen in het speelveld maar een ring. Dit wordt bevestigd door bestudering van: Ingang op huis-, buurt- en veldnamen uit bronnen van het Groninger Archief. Hierin worden naast enkele kolfbanen ook negen klosbanen genoemd.

Wanneer men de stad Groningen in noordelijke richting verlaat, treft men bij Noorderbrug een gehucht aan, gedeeltelijk in het Goorecht, gedeeltelijk in het Hunsingo. Dit gehucht is nog steeds de poort naar een der schoonste gebieden van de provincie. De aloude herberg Stad en Lande, eens beroemd om zijn kolfbaan en geliefde uitspanning voor de stadters als eindpunt van een wandeling, heeft zijn fleur verloren. Eens gelegen aan het Boterdiep en vaste aanlegplaats voor de snikke, die de verbinding Uithuizen - Groningen verzorgde, heeft het zijn functie, zowel voor het vervoer te water als te land moeten afstaan.

Info: Dit land van terpen en torens, G.A. Brongers, incl. tekening.

1800 – Even buiten de noordelijke veste Groningen stond een herenhuis (mogelijk Vauxhall geheten). Deze werd rond 1800 verbouwd tot een uitspanning met een overdekte kolfbaan.

Mennistenkolfbaan

Tot het begin van 19e eeuw functioneren nog diverse kolfbanen, die overigens een hoog sociëteitskarakter hebben (bijvoorbeeld de Mennistenkolfbaan bij de huidige Kolfstraat tot ca. 1810).

Info: www.Grunn.nl, Stadshistorie:

1820 – Volgens de Leeuwarder Courant 1820/8 was er een kolfbaan bij het Buitenwezen nabij Buiten, aan de Stadsgracht, buiten het poortje.

1877 – Zo bouwt architect Piebe Belgraver aan de Munster Kolfbaan, 14 woningen. Later wordt dit de Zwarteweg genoemd.

1883 – Een Zwitsers-Engelse fabrikant van asfalt adverteert in de Provinciale Groninger Courant met vocht- en geraaswerend materiaal, geschikt voor dorschvloeren, kolf- en kegelbanen.

Boteringepoort

1772 – J. Hora Siccama bewoonde een huis aan het Akerkhof, op de westhoek van het Schoolholm. In 1772 breidde hij dat bezit uit door aankoop van een belendende kolfbaan aan het Schoolholm, koopprijs f 2.375.

Bron: De lijsten der hoogstaangeslagenen in het departement van de Westereems (2 delen), P.J. Winter. Zie pag. 382, 633 en 655.

1800 – Mattheus Buitenwerf was in de kring van Doopsgezinden bestuurslid van de Collegie Welgelegen met twee kolfbanen buiten de Boteringepoort, ca. 1800.

Oosterpoort - La Solitude

1814 – In de Provinciale Groninger Courant van 31 mei lezen we, dat er een grote kolfwedstrijd zal worden georganiseerd om een extra fraaie verguld zilveren bal in het koffiehuis La Solitude van J.F. Jansen, buiten de Oosterpoort ten zuiden van de Oliemolensteeg te Groningen.

De beschrijving van zo'n wedstrijd vinden we in het boek De Nederlanden van Henry Brown uit 1841:

De spelers, sommigen hadden hunne lange blauwe jassen uitgedaan, kregen de kolven uit een rek, stopten de lange witte pijpen, haalden uit het kastje de grootte, witte, elastique ballen, die met stukken wit leder, door koperdraad aan elkander gehecht, overtrokken zijn, en verwarmd worden om de snelheid te bevorderen. Nu maakte ieder zich gereed, de een nam den houten steel van den kolf met beide handen, boog het bovenlijf enigszins voorover en beproefde, of de koperen van onderen met ijzer beslagene kolf, wel regt en vlak over de baan heen schoof, een ander voelde of de kolf niet te licht of te zwaar was. Sommigen en dit is het nec plus ultra voor een kolver, namen eigen kolven en ballen. Men plaatste met krijt vijf streepjes op de kolf en verdeelde zich in twee partijen, waarvan de ene bij de bovenste paal plaats nam, de rang, waarin werd gespeeld werd bepaald, en hij die no 1 door het lot had bekomen, sloeg, bij de eene paal staande, naar de andere uit. Het strijdperk was een laag, langwerpige vertrek van hout, met pannen gedekt, ongeveer twintig voeten breed, waarvan de bodem, uit vast ineengespakt leem, met kalk vermengd, bestond, effen, zegt het

Hollandse spreekwoord, als eene kolfbaan. Hierin staan nu, omtrent op een vierde gedeelte van het begin en van het einde, twee palen, in de vorm van kegels, zes of zeven voeten lang, en de kunst van het kolven bestaat daarin, om het eerst die twee palen geraakt te hebben. Die uitslaat, moet, indien hij niet terstond den anderen paal heeft geraakt, of opgeslagen, zoo als het heet, zorgen, den bal zoodanig te plaatsen, dat zijn maat, na den paal geraakt te hebben, zijn bal weder voor de eerste paal kan brengen. Ligt de bal ongelukkig achter den paal, dan moet men snijden....

Tot zover dit citaat, dat ons vertelt, dat het eten en drinken door de kolvers niet werd vergeten.

1814 – Op 1 september wordt buitenverblijf Solitude verkocht.

*** De Procureurs J. VERSTEEGH en ZON in qté, gedenken publyk by Strykgeld te Verkopen: Eene van ouds en op heden een zeer gerenomeerd LOGEMENT de GROENE WEIDE genaamt, staande buiten Ebbinge Poort by Groningen, bestaande in een modern doortimmerde BEHUIZINGE, 4 ruime STALLINGEN, (waar van 3 zyn afgekleed) tot berging van 60 Paarden, WAGENHUIS tot berging van 8 Rydtuigen, nieuws aangelegde KOLFBAAN, ruime OPENE PLAATS en een groot HOF, daarin een Zomerhuis, zo door de Kastelein R. SCHATTENBORG en Vrouw in Eigendom word bewoond. Alles breder in de Billetten vermeld. Om op Imo. May of Imo. November 1805 te aanvaarden. Deze Verkopinge staat gehouden te worden op Dingsdag den 5 Maart 1805. 's avonds te 7 uur, ten Huize voornoemd.*

Verkoop van het logement De groene Weide met vier ruime stallingen tot berging van 60 paarden, met wagenhuis, kolfbaan-groothof(!) waarin zomerhuis, staande buiten de Ebbingepoort te Groningen. In eigendom R. Schattenberg.

Personeeladvertentie uit de Groninger Courant:

1808 – Op 19 april: Gevraagd een ordentelyke jongeling van bekwame jaren, genegen te zijn om als knecht in een fatsoenlyke herberg te dienen, mits kennis hebbende om als markeur by biljard en kolfbaan op te passen.

Uit de kranten

1754 – De Valk in 't Hoogstraatje met een grote kolfbaan.

1757 – Verkoop van een royale herberg met kolfbaan.

1768 – Een kostelyke logeabele en neringhryke herberg De Vonk, buiten het kleine poortje bij Groningen met stenen zomerhuis. Huurprys 182 gld. 's jaars.

1770 – Herberg De Koning van Denemarken met verdekte kolfbaan by de kastelein bewoond voor 132 gld. 's Jaars, gelegen aan 't Rade Markt.

1770 – Herberg De Kaatsebaan, staande op de westkant in de Butjesstraat.

1771 – Oranjeboom, staande te weten vooraan op Schoolholm.

1776 – Een negotieryke herberg, De Graaf van Buren, met hof en verdekte kolfbaan.

Huur 100 Car. glds jaars. Bewoond door J. Bos en vrouw in huur.

1783 – Herberg en Logement met grote overdekte kolfbaan, een grote jachtweide en andere Commoditeiten. Eigendom van Brouwer J. Schattenborgh.

1787 – Herberg Stad en Lande, buiten de Heerepoort met open plaats waarop een royaale kolfbaan.

De Procureur H. BROUWER in qté, gedenkt op Woensdag den 12 Maart 1788 's avonds te 6 uur, ten Huize van de Wedw. G. DUSSELBOER in het Blauwe Paard, publyk op Strykgelds Conditie te Verkoopen, een BEHUIZINGE zynde bevorens een Neringryke Herberg Flora genaamt, met ten Kolfbaan en Hof 'er agter, staande en gelegen ten Zuiden in de Bloem Straat, laatst door Monfr. Nyman bewoond, om op Imo. May 1788 of vroeger te aanvaarden; ordeer in de aangeslagene Billetten gespecificeert.

1788 – Herberg Flora met kolfbaan en hof, staande en gelegen ten zuiden in de Bloemstraat.

1789 – Buiten Sociëteit, buiten het kleine poortje aan de westzyde van de Trekvaart.

Met extra grote kolfbaan zynde rondom bekleed, overdekt en met een menigte raams en andere commoditeiten, om te slyten.

De Kastelein TEUNIS ROEBERS buiten de Heer Poort in het *Fortuin*, gedenkt op Maandag den 9 May 's namiddags om 1 uur, te laten **Verkolven** een nieuwe Hollandfche BAL, in een ZILVEREN DOOS, die door Schruyven kan opgedaan worden, de Conditien zyn te leezen ten Huize bovengenoemd.

1791 – *Prijskolven in Het Fortuin, gelegen buiten de Heerepoort op de hoek van de Brandenburgersteeg, om een nieuwe Hollandsche bal in een zilveren doos.*

- 1797 – Herberg De Nieuwe Toren van Babel, ten oosten op de Laan, te huur voor 100 guld, jaars.
1798 – Herberg met kolfbaan, staande achter de muur bij het Groote kerkhof, met grote Stallingen. Huur gedaan hebbende 364 gld.
1802 – De Gouden Leeuw in de Lelienstraat..
1803 – Herberg De Zoutkamp, buiten de Boteringepoort, staande en gelegen aan de gracht.
1803 – Logement en Herberg De Altona even buiten de Steentilpoort, waar de trekschuit Groningen – Delfzijl aanmeert.
1804 – Wijn- en Koffiehuis Solitude met grote tuin en boomgaard met bovendien dit jaar nieuw aangelegde en naar de eerste smaak gedekte kolfbaan met nieuw getimmerde kamer.
1804 – Hof met kolfbaan, even buiten de Boteringe Poort, ten O. van de weg.
1804 – Herberg ten N. in de Lelyenstraat, 6 jaar oud, met groot vrugtbaar Hof.
1805 – Logement De Groene Weide met nieuw aangelegde kolfbaan, buiten de Ebbingepoort.
1806 – Herberg De Volle Maan buiten de Boteringe Poort aan de Stadsgracht.
1808 – Herberg De Nieuwe Kolfbaan in de Jacobynerstraat; voorheen van Bingman, nu G. Hartman.
1808 – Buitenplaats La Solitude buiten de Oosterpoort
1810 – Logement en Herberg De 3 Kanarievogels, ten O. op de Laan, bewoond door J. Delaby.
1815 – Afbraak te koop van een overdekte kolfbaan op de Laan.
1815 – Herberg Het Hagje in de Oude Ebbingestraat.
1810 – Ten huize van 'In de Hollandsche Kolfbaan, op Munnekeholm (= Z.W.Groningen).
1817 – Een herberg staande Achter de Muur.
1818 – Buitenverblijf Blouwburgje, thans genaamd Goedgelegen buiten de Heerepoort.
1827 – Verkoop of afbraak op 23 november 1827 van de behuizing met kolfbaan, zijnde de voormalige sociëteit "Goedgelegen", staande aan de gracht tussen de Heere- en A-Poort (binnen de stad Groningen).
1827 – Buitenverblijf De Oude David buiten de Heerepoort.
1834 – Wijn- en Koffiehuis, buiten de Heerepoort op de hoek van de Davidstraat.

* * De LEDEN van de SOCIETEIT *NABIJ EN BUITEN* worden verwittigd, dat de benoeming van twee nieuwe DIRECTEUREN zal plaats hebben op Zaterdag, den 2 April aanstaande; wordende de LEDEN verzocht, deze benoeming mede bij te wonen, en tevens ter hunner kennis gebragt, dat de **KOLFBAAN** dezen Zomer ook in gereedheid zal zijn.
GRONINGEN
den 1 April 1836. Namens de Directie :
J. DE JONG.

1836 – *De leden van sociëteit NABIJ en BUITEN kunnen deze zomer weer kolven.*

- 1841 – Verkoop Wijn- en Koffiehuis Stad en Lande, buiten de Heerepoort.
1842 – Door brand is het dak van de Groene Weide beschadigd.

* * Mr. J. J. DE SITTER, openbaar Notaris te Groningen, gedenkt, op Maandag, den 14 Februarij 1842, des avonds te 7 uren, ten Huize van den Koffijhuishouder L. B. MENSINGA, op Munnekenholm, te Groningen, publiek te verkoopen :
Het van ouds gerenommeerde WIJN- en KOFFIJHUIS, *DE HOLLANDSCHE KOLFBAAN* genoemd, met een' grooten TUIN er achter, staande en gelegen op Munnekenholm, te Groningen.

1842 – *Wijn- en Koffiehuis De Hollandsche Kolfbaan op Munnekenholm.*

- 1843 – Heerenhuis met tuin en kolfbaan gelegen buiten het Kleine Poortje.
 1846 – Heerenhuis met grote kofbaan, zijnde logement De Vonk gelegen aan de Trekvaart buiten het Kleine Poortje.

Grootebroek – N.H.

- 1662 – Café De Swaan naast de kerk is het protestantse café en wordt al genoemd.
 1739 – Cornelis Pronk heeft een tekening gemaakt in Grootebroek met onder andere De Swaan.

1877 – *Volgens de krant van 12 augustus werd er gevochten in de kolfbaan.*

- 1878 – De kolfbaan is vernieuwd.
 1879 – Het café staat te koop en er is stalling voor 14 stuks vee.
 1884 – De Gekroonde Zwaan wordt te koop aangeboden: met overdekte kolfbaan, inrijstal, stalling voor 14 stuks vee, gelagkamer, achterkamer, afzonderlijke voorkamer, ruime kelder . Groot 9 aren.
 1897 – Prijskolven bij O. Keersemaker
 1899 – Schellinkhout is de bakermat van de club, waar Sta Vast in 1899 werd opgericht.

1908 – *O. Keersemaker verkoopt hoofdherberg De Gekroonde Zwaan.* In 1911 is hij kastelein in de Landbouw te Hoogkarspel.

- 1909 – In 1909 vestigt Sta Vast zich te Grootebroek-Bovenkarspel (na eerst na enkele jaren in Hoogkarspel te hebben gezeteld).
 1915 – Bij P. Brugman in de Zwaan.
 1916 – Sta Vast organiseerde de NK in Het Roode Hert te Bovenkarspel. De totale uitgaven van deze NK bedroegen f 638,40.
 De notulen van Sta Vast (zie Westfries Archief in Hoorn) geven een heel leuk overzicht, wat er zoal voor kwam kijken om deze wedstrijden te organiseren. Zo waren er diverse comités, onder andere voor: ontvangst, logies, versiering, billiard en uitstapjes. Het comité voor uitstapjes organiseerde voor de bestuursleden van de bond een excursie per motorboot naar Enkhuizen waar ze onder meer de Chirurgeinskamer in de Waag bezochten. De leden van de comités waren te herkennen aan gekleurde strikken. Het prijzengeld voor de zeven eindprijzen mocht maximaal f 200 bedragen en voor de biljartwedstrijd werd f 25 uitgetrokken. Op maandagmiddag speelde de fanfare in de tuin en gedurende de gehele wedstrijd werd er entree geheven.

In de krant van 11 december 1915 wordt bij de naam van de leden ook de plaatsnaam genoemd. Zo ook op 8 november 1917.

Van 1916 tot en met 1931 heeft Sta Pal uit Grootebroek aan de NK deelgenomen. Sta Pal is als onderafdeling opgericht om met nog een korps op de NK te mogen deelnemen. Sta Vast bleef in Bovenkarspel kolven. Bij de NK 1916 in Bovenkarspel stonden maar liefst 86 leden van Sta Vast ingeschreven.

1917 – Een tweedaagse wedstrijd werd gehouden (baan onbekend) met 63 deelnemers. Winnaar werd P. Meereboer uit Heerhugowaard met 157 pt.

1928 – De nieuw gebouwde kolfbaan wordt geopend door Van Balen Blanken.

1935 – In 1935 en 1969 heeft Sta Vast de NK georganiseerd. Op de deelnemerslijst stonden 422 namen, waaronder 56 van Sta Vast. Op dinsdag was de finale pas om 9.00 uur afgelopen, daarna kwam de prijsuitreiking en daarna weer toneel en een humorist. Dit duurde tot 1 uur, waarna er gedanst kon worden, want er was geen sluitingstijd.

1935 – Bij het 50-jarig jubileum van de Bond werd op de NK in Grootebroek een tentoonstelling gehouden. Veel materiaal werd beschikbaar gesteld door Dr. van Balen Blanken, de heer Kalker en J.A. Brongers. Zo was er onder meer te zien: kolfmateriaal uit de loop der jaren, boeken, afbeeldingen en foto's (onder andere van de eerste NK).

1944 – De Gekroonde Zwaan was een boerderij welke in 1944 is verbrand.

De kolfbaan in De Gekroonde Zwaan werd vernieuwd in 195?. De club had toen 32 leden.

1946 – Ledental Sta Vast: 27, waarvan drie jonger dan 40 jaar.

1947 – Piet Broer is kastelein in De Gekroonde Zwaan. Voor hem Jan Vlam.

195? – Tot ongeveer 195? kolfde Sta Vast om en om op twee banen, in De Gekroonde Zwaan en in De Kaag (later genaamd Harmonie). Ook op de zondag werd altijd gekolfd en in de winter soms wel twee maal op een dag, dat noemde men het zogenaamde *theekolven*. Er is een tijd geweest dat men voor f 1,50 onbepakt kon drinken, maar spoedig bleek dat dit voor de kastelein niet uit kon. Er was geen sluitingstijd en een borreltje kostte 6 cent. Na het kolven in het middernachtelijk uur werden soms verschillende attracties georganiseerd, zoals het op één been de kolfbaan rond lopen, etc.

1952 – Gerrit Boon was kastelein van 1952-1979.

1962 – Ledental: 30. Men betaalde geen baanhuur, maar per lid f 0,50 per week, het gehele jaar.

1969 – Van Balen Blanken woonde na zijn pensionering in Bovenkarspel en was jarenlang lid van de club in het Wapen van Grootebroek. In 1969 werd de afklap door burgemeester Stuijbergen verricht met de klik van Van Balen Blanken. Deze is nu in bezit van Bets Dekker-Boon, Hertog Albrechtstraat te Bovenkarspel.

1969 – Sta Vast heeft de NK georganiseerd. De club telde 30 leden.

1979 – Het café en ook dus de kolfbaan werd gesloten en in 2007 afgebroken; de kolfbaan al eerder omdat deze brandgevaarlijk was. De leden van Sta Vast zijn in Andijk gaan kolven en enige jaren later overgegaan naar Onder Ons.

Het archief van Sta Vast is naar het Westfries Archief in Hoorn gegaan.

Het Wapen van Grootebroek

Het Wapen van Grootebroek is het katholieke café en is gebouwd door Jaap Boon. Na hem kwam Haakman en daarna Zandbergen, maar toen was de kolfbaan er al uit. In 1944 werd er in elk geval niet meer gekolfd.

Op verzoek van ruim zestig burgers uit Grootebroek en de omliggende dorpen werd het verbod uit 1768 (ingesteld nadat een kind door colven op straat *gegriefd* raakte) weer ongedaan gemaakt. Onder hen waren veel herbergiers, die er baat bij hadden, want zij konden nu weer wedstrijden organiseren.

- 1902 – Vereniging De Vriendschap, in de baan van de de heer Boon (café onbekend) heeft een 50-slagenwedstrijd georganiseerd en in 1907 haar jaarlijkse wedstrijd.
 1918 – C.J. Blom is kastelein.

1922 – Tweedaagse kolfwedstrijd.

- 1932 – Wapen van Grootebroek te koop, met nieuwe kolfbaan. Eigenaar V. Broersen Jz. .
 1934 – De nieuwe kolfbaan in Het Wapen van Grootebroek van Haakman wordt geopend door Dr. Van Balen Blanken. Zie foto gemaakt bij de aanleg van de baan.

De Goede Verwachting

- 1880 – Eind 18^e-eeuw herberg De Goede Verwachting met bakkerij. Deze herberg, van K. Schoutsen, stond in 1880 te koop met kolfbaan en broodbakkerij waar gemiddeld 6 hectoliters rogge worden verbakken.

1882 – Prijskolven.

- 1899 – De weduwe R. Bakker is kastelein.
 1900 – Kolfwedstrijd 1e prijs O. Keersemaker.
 1926 - M. Onneweer verkoopt, na ca. 25 jaar, het café gelegen in het midden van het dorp.

20 prima kolfstokken l. en
r. à f 7.50; best loopende
kolfbal f 35; 12-els vloerkleed
f 50; prima electr. wasch-
mach. f 150. P. van Velzen,
Café De Goede Verwachting,
Grootebroek.

1944 – Op 29 augustus biedt de kastelein P. van Velzen 20 kolfstokken à f 7,50 en een goed lopende bal voor f 35 te koop aan.

Black Horse / Moddermannetje etc.

Op het oosteinde van Grootebroek was volgens Rinus Maas ook een kolfbaan gevestigd. Echter nog geen bewijs voor gevonden. Vroeger heette het café De Gekroonde Valk.

N.B.: Het Kolfje, een stuk grasland gelegen in de Banne van Grootebroek, zie Oud Notarieel Archief te Hoorn.

Groot-Schermer – N.H.

1878 – Rond 1878 werd er bij De Jonge Ruiter een kolfbaan / toneelzaal gebouwd.

1895 – Advertentie De Jonge Ruiter met kolfbaan .

1903 – Verkoop van De Jonge Ruiter.

Kolven.
Te Groot-Schermer is een **kolfwedstrijd** gehouden, waaraan werd deelgenomen door 26 personen, leden van de kolfbonden te Groot-Schermer en te Schermerhorn. 1e pr. J. Smit Jr., te Groot-Schermer, met 135 p.; 2e pr. J. Smit, te Beemster, met 111 p.; 3e pr. J. Helder, te Schermerhorn, met 102 p.; serieprijs R. de Boer, te Schermerhorn, 44 p.

1913 – Kolfwedstrijd met kolvers uit Groot-Schermer en Schermerhorn.

1921 – Tot 1921 was er in Groot-Schermer een kolfclub.

1951 – De baan is heropend (was niet geheel zuiver meer) en zo'n 20 belangstellenden zijn begonnen met kolven. In 1953 was de baan weer gesloten.

De gummibal van Rob Jongewaard uit Oudkarspel is afkomstig uit Groot-Schermer.

Haarlem

1390 – Graaf Albrecht van Beieren bood de *colvers* een stuk grond aan bij de ingang van de Haarlemmer Hout met een lengte van 320 meter. Hij deed dat *ten eeuwigen dage*, maar kon niet vermoeden dat dit in de twintigste eeuw nog verstrekkende gevolgen zou hebben. De gemeente Haarlem wilde hier een ziekenhuis gaan bouwen, tot iemand de gemeente aan de belofte van Albrecht van Beieren herinnerde. De bouw van het ziekenhuis ging niet door.

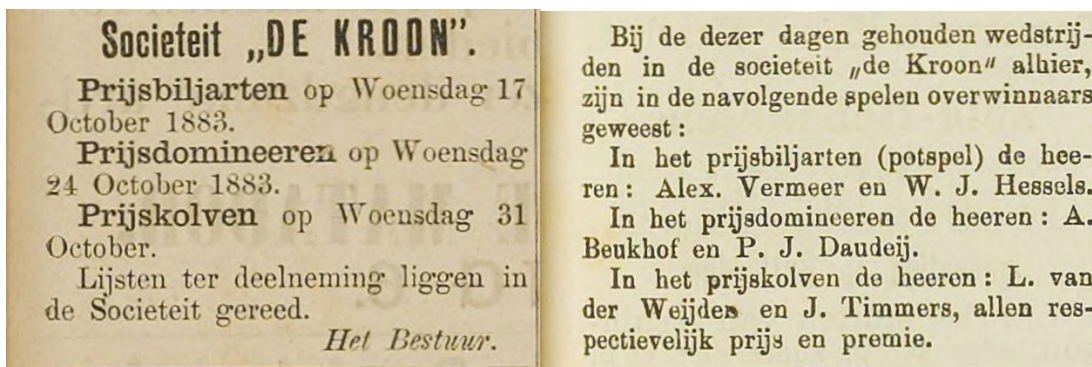
De straatnaam Baan herinnert nog aan *die baen die leyt butten der Houtpoirten*. In het Regionaal Archief Haarlem zijn nog twee aktes waarin deze baan wordt genoemd: 5985A87 op 27 juni 1744 en 1752A55 op 30 oktober 1771 (betreft de verhuur).

1543 – Haarlem had vier ballenmakers.

1572 – Er werd een keur tegen het colven op straat uitgevaardigd.

- 1698 – Een Luyfel-opschrift bij de Zeylpoort te Haarlem
*Hier maakt men kolven puik en wel
 Kolft met plaisir, zonder krakeel
 Maakt een Pintjen of een Vaan
 Maar laat de boer zijn rapen staan
 Al is de winter koud en fel
 Wij slaan den Bal al even wel.*
 Uit: Koddige en Ernstige Opschriften op Luyfels-Wagens-Glazen-Uithangborden etc...
 bij Jeroen Jeroense, 1698, Amsterdam.
- 1764 – Toen in de tweede helft van de 18^e-eeuw steeds meer banen werden overdekt, gaf dit wederom overlast, want nu kon men ook 's avonds kolven en daarom werd er in 1764 wederom een keur uitgevaardigd:
Publicatie waarbij wordt geïnterdiceerd, het appropriëren van overdekte kolfbanen, zonder alvorens daartoe hebben verkregen Content van de Heeren Burgemeesteren dezer Stad: alsmede het Borgen of Crediteren door Herbergiers en Tappers, van luyden ter zaake van by hun verteerde drinkgelagen, van 16 July 1764.
- 1792 – In Haarlem twaalf kolfbanen. Binnen de stad: Op de Raaks de Keizerskroon, op de Raaks Daar over het Zwarte Laken twee, en in de Zijlstraat De Vereniging, melden zich twee verenigingen uit Haarlem aan: Keer Niet en Ojevaar 1. Buiten Haarlem: buiten de Grootte Houtpoort: het Wapen van Amsterdam 2 banen, verder, de Bok 1, het Verbrande Huis 2, aan het blauwe Bruggetje 1, en in het Geldelozepad, het Congres van Flora.
- 1809 – De grote baan werd voor f 6.000 verkocht aan Koning Lodewijk en werd een botanische tuin. Mogelijk ging het alleen om paviljoen Welgelegen!
- 1809 – Sociëteit Vereniging werd opgericht in lokaal Vauxhall.
- 1857 – Sociëteit Vereniging opende eigen gebouw.
- 1880 – Kolfbaan werd verlicht met stadsgas, zodat er ook 's avonds kon worden gekolfd.

Naar aanleiding van de pas gerestaureerde Sociëteit De Vereniging met elektrisch licht en centrale verwarming, werd een wedstrijd georganiseerd waar 110 kolvers aan deel namen, waaronder kolvers van drie verenigingen uit Krommenie. Voor deze wedstrijd was de organisatie overgelaten aan Keer Niet.

1883 – *Wedstrijden in Sociëteit De Kroon en uitslagen uit 1890.*

- 1885 – De oprichting van de Nederlandse Kolfbond in 1885 geschiedde in het lokaal van Keer Niet in de sociëteit De Vereniging.
- 1891 – Haarlem kreeg de organisatie van de NK toegewezen, maar de Vereniging was te klein voor deze taak. De Vereniging Haarlem, die in de Kroon kolfden, namen het wel aan, terwijl zij ook maar vier leden hadden. Dit groeide later uit naar 22. Voor deze NK schreven zich 208 kolvers in, speelden er 125 de 1^e serie, 55 de 2^e serie en 13 kolvers hun 3^e serie.

1893 – De Kroon (het latere Brinkman) werd de thuishaven van kolfvereniging Haarlem; zij hebben de Nationale kolfwedstrijd georganiseerd. De controlerende baancommissie vond de stukken op de Haarlemse baan te recht staan, wat buitenstaanders kon benadelen. Achteraf bleek dit te zijn gebeurd. Ook de baan van Keer Niet was glad en men moest gewend zijn aan de onhebbelijke schuine randen van de kolfpalen.

Bij de keuzeprijzen van de NK bevindt zich een miniatuur kolfbaan van glas, omgeven door bloemen. Aan de einden bevindt zich een zwaan, benevens attributen van het kolfspel, kolven en bal, benevens de letters K en N van Keer Niet. Dit is het werk van kastelein / restaurateur de heer Couterier.

In de uitgave Zeven Eeuwen Haarlem staat een foto afgedrukt van de kolfbaan van De Vereniging. In het Haarlems Dagblad staan verschillende artikelen over Sociëteit De Vereniging, onder andere op 19 mei 1906, 6 maart 1918, 11 januari 1923, 25 april 1931 en 31 oktober 1931. Zoekwoord kolfbaan.

Een uitspraak naar aanleiding van het teruglopen van het aantal kolvers: Kolvers stierven en werden niet meer geboren.

In De Vereniging kolfden twee verenigingen, maar er werd weinig gebruik gemaakt van de baan. De jongeren biljarten liever.

1884 – De opgeheven Haarlemsche Kolfclub schenkt een beker met zilveren voet aan de gemeente; de beker krijgt een plek in het Museum van Oudheden.

N.B.: Bij navraag bleek deze beker niet meer in het museum aanwezig te zijn.

1905 – In de sporthistorische collecties van Brongers en Van Hengel bevindt zich een kliek van de vader van Anthony Fokker. H. Fokker speelde in 1905 in het gummikorps van Keer Niet. Beide banen waren in 1901 nog open, maar de laatste baan in sociëteit Vereniging is in 1919 gesloten.

Haarlem, omgeving – N.H.

Volgens krantenadvertenties waren er in onderstaande plaatsen kolfbanen.

[Haarlemmerhout](#) – voor een artikel over herbergen in de Haarlemmerhout, zie www.ilibrariana.wordpress.com/rustenburg.

[Santpoort](#)

[Sparndam](#)

[Velsen](#)

[Watervliet](#)

[Wijk aan Zee](#)

1901 – Op de NK in Bolsward was A. Schagen uit Halfweg deelnemer. Hij kwam uit voor Haarlem.

Banen in Haarlem; zie artikel in de Leidsche Courant van 8 september 1900. Zie www.kranten-historisch.startpagina.nl. Vervolgens Leidsche Dagbladen vanaf 1704:

1741 – Het Fortuyntje in de Haarlemmerhout.

1755 – Plaizir-tuyn, genaamd VOOR-BAAN buiten de Grote Hutpoort.

1758 – Het Witte Paard in de St. Janstraat.

1762 – Plaizir-tuyn, genaamd Middelbaan, gelegen op de Baan.

1763 – De Nieuwe Stadsherberg aan het Spaarne.

1765 – Herberg Het Bokje, thans De Oyevaar, in de Haarlemmerhout.

Men prefenteerd uit de hand te verkoopen: Een zeer vermaarde Neeringryke en wel ter Neering staande HERBERG of LOGEMENT, genaamd De WITTE VALK, waarin de Herberg en Logements-Neering, alsmede het houden van Boelhuis of Vendu veele Jaaren achtereens is gedaan en noch met veel succes word gecontinueerd, bestaande in een ruim logeabel Huis, met verscheidene royale Vertrekken, en een Stal voor 15 Koeien en 8 Paarden, alsmede een fraai ruim Hooihuis en een nieuwe Hooibarg, tot berging van 60 à 70000 ff Hooi; noch een Schuur met een Stal voor 16 Koeien; noch een Stal voor 10 Ossen; noch een Stal voor 16 Paarden, met deszelfs Hooi-Zolders; noch een nieuwe overdekte Kolfbaan, ter lengte van 100 Voeten; noch een Stuk wel toegemaakt allerbest Weiland, groot 1 en 1 half Morgen, en voorts alles wat tot een compleete Herberg of Logement voor Kooplieden en hun Vee kan worden vereischt, alles aan malkander, staande en gelegen even buiten de Stad Haarlem aan de Kleeveerlaan, in den Banne van Zuid-Akendam. Nader te bevragen by *Jacob Schut*. Mr. Timmerman te Haarlem. of by *Adrianus van Ryn*. Castelein in voornoemde Herberg.

1766 – De Witte Valk aan de Kleeveerlaan.

1768 – Tapperij en Slagery, genaamd Lust tot Rust of de gedekte Kolfbaan.

1770 – De Goude Leeuw even buiten de stad onder de banne van Overveen.

1771 – Buitenplaats Spaarenslust aan het Zuider Buiten-Spaarne.

1771 – Het Burger Congres van Flora in het Weide Geldelozepad.

1772 – herberg met overdekte kolfbaan in de Lange Moolenstraat.

1772 – Herberg De Spaarpotten gelegen op de Burgwal.

1773 – Hofstede genaamd Ooster-Spaar, gelegen op Zuid-Schalkwijk.

1774 – Buitenplaats Vrijzicht aan de Brouwersvaart even buiten de Zijlpoort.

1779 – Buitenplaats Eigen-Vreugd aan de Brouwersvaart.

1781 – De Drie Brabanders aan de Heerenweg.

BEKENDMAAKING AAN ALLE HEEREN EN LIEFHEBBERS.
 MATTHEUS STOETE Castelein in Grooten Dorst op de Haarlemmerweg, aan de 300
 Roeden, zal MORGEN den 2 September, laten VERKOLVEN een extra
 fraaije ZILVERE BAL, waar van de Conditien en de Lootjes by bovengemelde
 te bekomen zyn. NB. Men zal beginnen des Middags ten 2 uren precies.

1786 – Prijskolven om een zilveren bal in de Grooten Dorst op de Haarlemmerweg.

1788 – Wynhuis Plaats Royaal in de Wyde Appelaarssteeg.

1792 – Op de Raaks

1792 – Op de Keizerskroon, twee banen

1792 – Over het Zwarte Laken, twee banen

1792 – Sociëteit De Vereniging.

1792 – Buiten de Groote Houtpoort

1792 – Het Wapen van Amsterdam 2 banen.

1792 – De Bok, buiten Haarlem.

1792 – Het Verbrande Huis met 2 banen, buiten Haarlem.

1796 – Herberg De Bonte Koe.

1797 – Het Haarlemse en Leidse Veerehuis, op de Brouwersvaart buiten de Zylpoort.

* Aan Bartenbrug, de vierde Brug van Haarlem aan de Leydsche Trekvaart, is uit de hand te Koop: Een compleete Overdekte
 KOLFBAAN, niet minder als nieuw, lang 88, en breed 22 voeten; te bevragen by *Hendrik Boks*, op de Burgwal te Haarlem.

1800 – Te koop aan de Bartenbrug een complete overdekte kolfbaan, lang 88, breed 22 voet.

1802 – Plaats Royaal met kolfbaan in de Haarlemmer Hout, eerder geheten onder andere; het Bokje en Rustenburg, zie het artikel op www.ilibrariania.wordpress.com/rustenburg.

1809 – Tapperij De Witte Engel, buiten de Groote Hout in het Wijde Geldelozepad.

1806 – De Nieuwe Stadsherberg aan het Noorder-Spaarne.

1809 – De grote baan werd verkocht aan Koning Lodewijk.

1809 – De Witte Engel, buiten de Groote Houtpoort in het Wijde Geldelozepad.

1811 – Het Schouwteje bij de Schouwtejesbrug aan de Leidsevaart.

1812 – Herberg Vrijburg aan de 200 roeden.

1843 – Lokaal Het Groote Koffijhuis, dienende als Vauxhall, in de Wijde Appelaarssteeg.

1846 – Koffie- en Wijnhuis De Eendragt, gelegen in de Achterstraat.

1856 – Het Congres van Flora aan het Geldelozepad.

De nationale kolfstrijd, den 15 en 16 door de haarlemsche kolfclub „Keer niet” gegeven, heeft 72 deelnemers uitgelokt en den volgenden uitslag gehad: prijs, zilveren trekpot en Melkkan, J. Groen, van Andijk, 1e premie, zilveren ijsstel, J. Loman, van Haarlem, 2e, twee kristallen fruitschalen op zilveren voet, J. Kuilman, van Nieuwe Niedorp, 3e, zilveren saladelepel en vork, F. Allau, van Haarlem, 4e, zilveren vischmes en vork, C. Slooves, van Alkmaar, 5e, kristallen bierglas met zilver beslag, H. v. d. Ring, van Gouda.

Nationale Kolfwedstrijd
TE HAARLEM,

te houden op Vrijdag 15 en Zaterdag 16 Juni 1883, in de Societeit *VEREENIGING*, om **PRIJS** en **PREMIEN** in Zilver, ter waarde van **f 260**.

Belanghebbenden, die aan dezen Wedstrijd wenschen deel te nemen, worden verzocht zich door franco kennisgeving en onderovermaking van een Postwissel groot f 250 te willen aanmelden bij den Ondergeteekende, terwijl alsdan kosteloos een Reglement voor den Kolfwedstrijd zal worden toegezonden.

Inwoners van Haarlem en die uit aangrenzende Gemeenten, *geen Lid* van genoemde Societeit zijnde, worden tot dezen Wedstrijd niet toegelaten.

Namens het Bestuur der Haarlemsche
Kolfclub „Keer niet”,
De Secretaris,
P. PIEPENBRINK, Groote Moutstraat, 98.

1883 – Kolfclub Keer Niet organiseert een grote wedstrijd met 72 deelnemers. Hieraan deden 46 kolvers van buiten Haarlem mee en het wedstrijdreglement werd hen toegestuurd. Zij werden ondergebracht in Hotel Leeuwerik en Hotel Funckler.

1891 – Het Ned. Kampioenschap in Haarlem, gewonnen door H.F. van Thiel uit Haarlem.

1893 – Er wordt in Haarlem nog een kolfbaan met hardstenen rabatten aangelegd.

1893 – Het Ned. Kampioenschap in Haarlem, winnaar C. Witteveen uit Haarlem.

1895 – Kolfbaan (18.5 x 5 mtr.) in de Groote Vauxhall gesloten, maar wordt het zelfde jaar opgeknapt met Engels portland cement. Echter eind 1896 wordt de baan gesloten. In het Haarlems Dagblad van 4-6-1904 staat een artikel over De Groote Vauxhall.

Nieuwe Kolfbaan.

De ondergeteekende bericht, dat de **Nieuwe Kolfbaan** ge eed is en noodigt Heeren Liefhebbers uit, deze te komen bezichtigen en beproeven.

Groote Vauxhal. Wed. F. PRINSEN.

1895 – In de Groote Vauxhall wordt een kolfbaan geopend en in 1896 adverteert men dat de baan gesloten is en er nu een mooie balzaal is ingericht.

- 1900 – Het NK in Haarlem wordt gewonnen door J.G. van Eeden uit Nieuwe Niedorp
- 1904 – Er is nog een baan met twee clubs.
- 1904 – W. Bronkhorst van kolfclub Haarlem slaat 5 x 12 pt. .
- 1907 – Club De Grote Vauxhall werd lid van de bond (slechts één jaar).
- 1912 – Kolfwedstrijd ter gelegenheid van de inwijding van nieuwe lokalen in Sociëteit de Vereniging.
- 1917 – Kolsociëteit Keer Niet ontbonden.
- 1918 – Er zijn plannen de kolfbaan te sluiten en er vier biljarts te plaatsen.
- 1919 – De kolfbaan is gesloten.

Haastrecht – Z.H.

- 1740 – Het Ooyevaarsnest wordt te koop aangeboden met een kolfbaan en een binnen- en buitenkaatsbaan.

Het LOGEMENT en de HERBERG, genaamd *HET OOIJEVAARSNEST*, bestaande in een ruim en logeabel HUIS met **KOLFBAAN**, ruime KOE- en PAARDENSTALLINGEN, KOEPEL, SCHUUR en ERF, waarin sedert een aantal jaren de beroepen van Herbergier, Logement- en Stalhouder met goed gevolg zijn uitgeoefend en nog worden voortgezet, staande en gelegen aan de Passagé op het dorp Haastrecht; als mede ruim 10 Bunders allerbest en weltoegemaakt WEI- HOOI- BOOMGAARD- BOUW- en GRIENDLAND, liggende in den polder Beneden-Haastrecht. Kunnende het eerstgem. Perceel vóór of met den 1 Junij aanstaande en de Landerijen dadelijk worden aanvaard. Nadere informatie te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris.

1837 – *Het Ooijevaarsnest.*

Hagestein – Utr., bij Vianen

- 1755 – In akte U210a4-74 van 05 juli wordt geschreven over de verhuur van *huysinge erve en grond, kolf- en kaatsbaan en boomgaertje*. Dit betreft het gerechtshuis van Hagestein.
- 1755 – Het Regthuis met kolfbaan.

Harderwijk – Gld.

Ter Raadkamer der Stad Harderwyk, zal den 25 February 1774, des voordemiddags, geregelyk worden ingezet, en den 11 Maart daar aan volgende verkogt, het Fraterhuis met zyn Ipatieule boven- en beneden-Vertrekken, Thuin, **Kolfbaan** en verder Getimmerte, hebbende gehoort aan Jaeobus Doorschot en Adriana van Rynberg, Egte Lieden; wordende een iegelyk gefinmeert, zyn Pretensie, behoorlyk geverifieerd, tot laft van voorf. Egte Lieden ter Secretary aldaar in te brengen, voor den 1sten Juny 1774, by pæne van ceuwig stilzwygen.

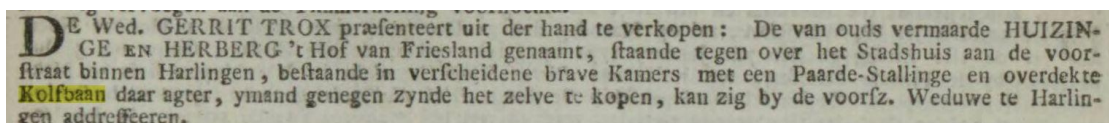
1774 – *Het Fraterhuis met kolfbaan.*

- 1792 – Een huis met overdekte kolfbaan.
- 1796 – Koffyhuis De Kruithof met een kolfbaan in de binnentuin.
- 1871 – Op 11 september overleed, ten huize zijner ouders, in de kolfbaan, in de ouderdom van 1 jaar, Daniel van Aurich, zoon van Marius van Aurich.

Harlingen – Fr.

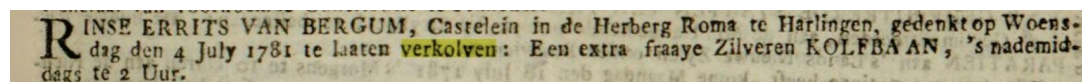
- 1771 – Verkoop der ouds vermaarde herberg 't Hof van Friesland, kolfbaan met paardenstalling, in Harlingen tegenover het stadhuis, op 2 oktober.
De weduwe van Gerrit Trox bood de herberg 't Hof van Friesland met overdekte kolfbaan in december 1770 ook al te koop aan.
- 1814 – Op 31 augustus werd verkocht het logement met kolfbaan, het woonhuis met hof Roma in de Romastraat, ingebruik bij de weduwe A. Bolhuis.
Info: www.oud-harlingen.demon.nl.

In de Leeuwarder Courant komen we onderstaande kolfbanen tegen:

DE Wed. GERRIT TROX presenteert uit der hand te verkopen: De van ouds vermaarde HUIZINGE EN HERBERG 't Hof van Friesland genaamt, staande tegen over het Stadshuis aan de voorstraat binnen Harlingen, bestaande in verscheidene brave Kamers met een Paarde-Stallinge en overdekte Kolfbaan daar agter, ymand genegen zynde het zelve te kopen, kan zig by de voorz. Weduwe te Harlingen adresseeren.

Hof van Friesland, tegen over het Stadshuis aan de Voorstraat 36, LC 1771/9 en 1800/6.

RINSE ERRITS VAN BERGUM, Castelein in de Herberg Roma te Harlingen, gedenkt op Woensdag den 4 July 1781 te laten verkolven: Een extra fraaye Zilveren KOLFBAAN, 's nademiddags te 2 Uur.

1781 – Prijskolven in herberg Roma om een mooie zilveren kolfbaan.

1784 – Op de Rozengracht wordt een tuin te koop aangeboden, zeer geschikt om er een kolfbaan aan te leggen, Leeuwarder Courant 1784/8.

1792 – Herberg De Gekroonde Zeevaart aan de Oostkant van de Rozengracht.

1792 – De Gekroonde Zeevaart op de oostkant van de Rosengragt. Leeuwarder Courant 1792/2.

SOCIETEIT EN KOLFBAAN ENZ.
De Notaris GOSLINGS zal, ten verzoeke als voren, mede op tijd en plaats boven gemeld, insgelijks provisioneel veilen:
1. Eene prompte HUIZINGE, thans Societeit met Erf en annexen, staande en gelegen bij de Grootte Sluis te Harlingen, wijk C nos. 93 en 95.
2. Eene HUIZINGE met KOLFBAAN, ZOMERHUIS en Tuin en annexen, staande op Rapenburg aldaar; gebruikt bij bovengenoemde Societeit. Beiden bewoond en in gebruik bij den Societeithouder G. Pierik; te aanvaarden den 12 Mei 1858.

1847 – Societeit op de Rapenburg met een kolfbaan van 77 el en meer dan 150 leden. LC 1847/7 en 1862/1.

1855 – Herberg Roma in de Romastraat, verkoop herberg met kolfballen, Leeuwarder Courant 1855/7.

1817 – Het Wapen van den Indijk met een overdekte kolfbaan.

1858 – In juni probeert men in sociëteiten Concordia en Constantia een oud gebruik, kolven met kermis, zoals het vroeger in Roma werd georganiseerd, wederom in te voeren.

1860 – In juni organiseert men in de sociëteit een wedstrijd voor elastieken ballen.

N.B.: Op www.vergetenharlingers.nl is een artikel van Jeanine Otten, geschreven 15 maart 2011, te lezen over het Hof van Friesland; met kaart en foto's.

Harmelen – Utr.

1764 – Gijsbert Blom transporteert op 10 december voor de prijs van f 6.500 aan zijn zoon Jan Blom *seeker huys, stallinge, schuur, kolfbaan erve en boomgaard sijnde een herberg alwaar 't Casteel van Woerden uithangt, met verdere beplantinge, staande en gelegen op den dorpe van Harmele.*

1894 – Het Wapen van Harmelen langs de Rijn met aanlegplaats en Waag.

** Burgemeester en wethouders der gemeente Harmelen;
Gezien het verzoekschrift van H. F. Stelling alhier, dd. 4 Juni 1904, daarbij vergunning vragende tot verkoop van sterken drank in het klein, van af 15 Juli 1904, in de beneden-voorkamer, twee achterkamers en kolfbaan, van het door hem aangekochte koffiehuis genaamd „Het Wapen van Harmelen”, wijk A, n°. 25, in de kom dezer gemeente, waarin dat bedrijf thans nog wordt uitgeoefend door den vorigen eigenaar A. J. M. van Houten;

1904 – *Verzoekschrift tot verkoop sterke drank.*

Hauwert – N.H.

1866 – Kastelein B. Burger van De Goede Verwachting (latere namen: De Sack en Het Wapen van Hauwert) had op dinsdag 16 oktober prijkskolven en zijn collega-kastelein G. Appelman uit Kolhorn van Kolflust op maandag 28 oktober.

1909 – Bij W. Balk speelt de sociëteit Ceres.

Uit de hand te koop:
wegens gevorderden leeftijd, een best beklante
HOOFDHERBERG
met kolfbaan en doorrijstal, genaamd „De Goede Verwachting” staande te Hauwert, gem. Nibbixwoud, in eigendom toebehoorende aan W. BALK, aldaar en te bevragen bij H. GALIS, Gem-Secr., Nibbixwoud.

1916 – *W. Balk verkoopt De Goede Verwachting.*

1920 – Pieter Baas koopt concurrent Kolflust en met een onderhandse akte wordt afgesproken dat op het oude adres van Kolflust geen horecabedrijf meer mag worden geëxploiteerd.

1920 – sociëteit Ons Genoegen kolft en biljart bij P. Baas.

1926 – het café wordt verkocht aan Henke uit Berkhout.

Hauwert. De uitslag van den 50 slagen kolfwedstrijd, gehouden bij P Henke, is als volgt:
Eerste klasse.
1e pr. J. Buis, Zwaag, 428 p. 2e pr. K. Winkel, Wognum, 424 p. 3e pr. H. Zwagerman, Hauwert, 424 p. (door loting). serieprijz D. Pluister, Oostwoud, 101 p.
Tweede klasse.
1e pr. A. Houter, Venhuizen, 457 p. 2e pr. J. v. d. Pijl, Venhuizen, 430 p. 3e pr. S. Schekkerman, Venhuizen, 429 p. serieprijz A. Sasburg, Wognum, 104 p.

1927 – *Kastelein Henke organiseert een 50-slagenwedstrijd.*

Café Kolflust.

Zo'n 150 meter westelijk van de oude melkfabriek stond café Kolflust met doorrijstal, waar in 1863 de kolfbaan werd aangebouwd, waar tot in de 20er jaren is gekolfd.

? – 1832 – Corn. Vleerlaag, tevens boer.

1832 – 1856 – Jan Vlaar, tevens stierendrijver.

1856 – ? – Pieter Muus

1856 – 1867 – Maarten Stap.

1866 – Prijskolven bij G. Appelman.

Appelman meldt in een advertentie dat er van de 30 deelnemers 22 afgespeeld zijn en de acht personen die er nog aan zijn zullen op dinsdag 's morgens om 9 uur afspeelen. De winnaar wordt D. Stapel uit Winkel en tweede wordt C. Kistemaker.

Op Vrijdag 13 Maart 1868, 'savonds te 7 ure, in het perceel:
De in 1867 herbouwde en zeer ter nering staande **HERBERG**, genaamd **KOLFLUST**, met **DOORRIJDSTAL**, overdekte **KOLFBAAN** en **ERF**, te Hauwert.
Informatien zijn verkrijgbaar ten kantore van den Notaris Donker voornoemd. Brieven franco.

1867 – 1868, Gerrit Appelman, metselaar. Hij heeft de herberg herbouwd en verkocht. Café Kolflust staat in 1868 te koop nadat het in 1867 is herbouwd.

1868 – 1890/92 – Dirk Ellerbroek. Hij adverteerde in 1869 met prijskolven.

1870 – Rond 1870 heeft het café korte tijd De Hoop geheten.

1890 – Ca. 1890 - 1899, Jacob Glas en Antje Timmerman

1899 – 1902, Pieter Zee en Antje Timmerman.

1900 – Pieter Zee biedt Kolflust te koop aan.

1902 – 1904 - Jacob Water.

1904 – 1920 - Frits Dangermond.

1920 – Frits Dangermond verkoopt Kolflust aan concurrent Pieter Baas van De Goede Verwachting met het beding dat er op het oude adres van Kolflust geen horecabedrijf meer mocht worden geëxploiteerd.

Het huidige adres is Westeinde 41 – 43 .

VIERDE IJSFEEST TE HAUWERT.
Vrijdagmiddag werd hier een wedstrijd met hindernissen voor mannen gehouden (hoogen hoed op, kolfbal uit een zak halen en terugbrengen en in een blaadje deponeren, daarna verder het jaar 1917 opschrijven). Het inleggeld bedroeg 25 cents. Er waren 36 deelnemers.
De uitslag was: 1e prijs C. Metselaar; 2e P. Blokker; 3e P. Schermer; 4e P. van der Molen; 5e E. Koster.

1917 – Hinderniswedstrijd op het ijs.

1931 – In kolfuitslagen worden twee kolvers uit Hauwert genoemd.

Eind 19^e-eeuw waren er in Hauwert drie kolfbanen (dit schrijft M. Zwaagdijk in De Speelwagen).
Info: Hauwert in oude ansichten.

Op een 50-slagenwedstrijd bij Baerdemaker in Spanbroek vielen twee kolvers uit Hauwert in de prijzen.
In 1972 is er sprake van om in Hauwert (op een camping!) een openlucht kolfbaan te bouwen.

Hazerswoude – Z.H.

1750 – Den Hoorn met kaatsbaan en kolfbanen bij de Valbrug.

*** Uit de hand te Koop: Een zeer gelegen florifante HERBERG, waarby de Tapneering, Uitspanning en Verhuuren van Rytuig federt onheuglyke tyd is gedaan en nog word gecontinueerd, met de Stallinge, Overdekte Kolfbaan, Schuuren en Erven, genaamt DE VIER HEEMSKINDEREN, staande op de hoek van de Gemeeneweg te Hazerswoude, met 8½ Morgen allerbest Wei- of Hooiland; te bevragen by de Wed. Jan Zwart aldaar, kunnende een goed gedeelte der Kooppningen op Kuffingbrief worden gelaaten.*

1801 – *De Vier Heemskinderen met kolfbaan aan de Gemeeneweg.*

Heemstede – N.H.

1649 – Pieter Jorisz. kocht herberg Bethlehem, gelegen op de gronden tussen Den Drogen Hout en Crayenest. Tot 1800 wisselde deze herberg met daarbij een *kolfveld*, 15x van eigenaar.

1880 – Herberg de Verloren Koe bij de Blauwe Brug gaat eind 19^e-eeuw op in Hofstede Middellaan.

Zie: Heemstede-Bennebroek.

1786 – Op 28 juni wordt Het Nieuwe Haerelogement (eerder Schouwtje geheten) met stallingen en overdekte kolfbaan, binnen Heemstede aan de Leidertrekvaart, verkocht. In 1729 blijkt uit een krantenadvertentie dat er een kolfbaan was.

In de 18^e eeuw waren er Het Nieuw Verband en Emaus met buiten- en binnenbanen.

1788 – Het Wapen van Heemstede nabij de Camplaan.

*** Uit de hand te koop: Een Overdekte KOLFBAAN, lang 80 en breed 20 voet; te bevragen by Dirk Boerkoel, op de Glip onder Heemstede.*

1804 – *Te koop de overdekte kolfbaan op de Glip ten zuiden van Heemstede.*

1828 – Herberg Rozendaal staande en gelegen op het Kraaijenest bij het Blauwbruggetje.

*** VERKOOPING te Heemstede, op Woensdag den 4^{den} Mei 1859, 's middags 12 ure, ten Herberge van den Heer ARIE VAN DER WEIDEN, aan de Zandvaart, van een Gebouw tot AFBRAAK, bestaande in een voor weinige jaren nieuw aangebouwde KOLFBAAN, lang 21 ½, breed 8 ½ en hoog 7 ½ Ellen, van 3 duims deelen, staande achter de de voorschr. Herberg tegen het vaarwater.*

1859 – *De voor weinige jaren nieuw gebouwde kolfbaan aan de Zandvaart staat voor afbraak te koop.*

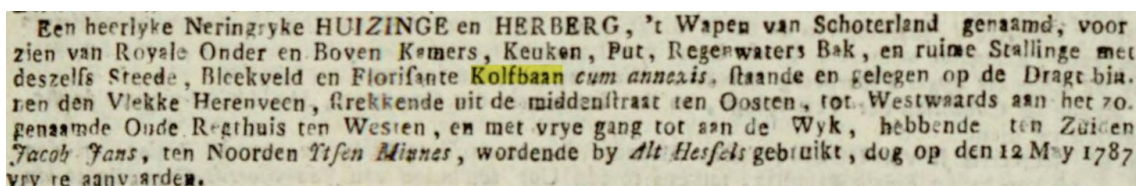
's-Heerenberg / Montferland – Gld., ten zuiden van Doetinchem

Op een kunstmatig opgeworpen berg met deftige woning en een grote hof en kolfbaan. Dit geeft een grote toeloop uit naburige gewesten en steden.

Heerenveen / Oudeschoot – Fr.

Leeuwarder Courant 10-03-1770:

E. Veurman Mr. Chirurgy op 't Heerenveen, gedenkt zyn herberg van ouds het Wapen van Schoterland op de Dragt, genaamt, te verhuren om op May 1770 te aanvaarden, waar in de tappers neeringe over de veertig jaar zeer voordelig is geëxerceert, en nog door hem zelfs wort gedaan; voorzien met stallinge een lootsje met een overdekte kolfbaan, een mooie bleek en verdere commoditeiten; en alzo dezelve door veel zyner patiënten veelmalen is verzogt, om de herberg op te geeven, is hy nu geresolveerd om te doen, en gaat als dan wonen regt agter de voorsz. herberg, en gedenkt als dan het chirurgunen enkeld en alleen weer te continueren; en zoo iemand genegen mogte zyn om het chirurgynen te leeren en by voorsz. te wonen in of buiten huis, kan zig adresseeren in de herberg by bovengenoemde. Zeg het voort.

Een heerlyke Neringryke HUIZINGE en HERBERG, 't Wapen van Schoterland genaamd, voor zien van Royale Onder en Boven Kamers, Keuken, Put, Regenwaters Bak, en ruime Stallinge met deszelfs Steede, Bleekveld en Florifante Kolfbaan cum annexis. Staande en gelegen op de Dragt bij den Vlecke Heerenveen, strekkende uit de middenstraat ten Oosten, tot Westwaards aan het zo. genaamde Oude Raghuis ten Westen, en met vrye gang tot aan de Wyk, hebbende ten Zuiden Jacob Jans, ten Noorden Tifen Minnes, wordende by Alt Heffels gebruikt, dog op den 12 May 1787 vry te aanvaarden.

1787 – 't Wapen van Schoterland op de Dragt.

Aan de zuidzijde van de Peperstraat bevond zich de kolfbaan. Nu staan er drie rijen eenvoudige huizen.

Op de schans stond een café met in 1815 een kolfbaan, welke in 1830 vervangen werd door een kegelbaan. Dit café staat er anno 2015 nog.

Heerhugowaard – N.H.

Prijskolven.
K. VAN DER OORD, in de Zwaan, in den Heer Hugo Waard, is voornemens, op Dinsdag 8 Juni 1880, des middags te 12 uren, te laten
PRIJSKOLVEN,
om een Prijs van f 30 en eene Premie van f 20.
Heeren liefhebbers worden uitgenoodigd deze partij met hunne tegenwoordigheid te vereeren.

1880 – Prijskolven: 1^e prijs f 30, premie f 20.

1898 – Een advertentie kondigt de verkoop van De Zwaan met kolfbaan aan.

1910 – Ons Genoegen werd lid van de Bond en nam in 1912 deel aan de Nationale Wedstrijden in Alkmaar. Bij het 20-jarig bestaan van Kolfvereniging Noord-Holland in 1910, stonden er drie kolvers op de deelnemerslijst. Aan een wedstrijd in het lokaal van de heer Pijper namen in 1911 23 kolvers deel.

Kolven.
De Heer P. Meereboer, lid der **Kolfsocieteit** «Ons
genoegen» te Heer-Hugowaard, heeft bij een te Alk-
maar gehouden vijftigslagen-wedstrijd in een serie
van 5 slagen niet minder dan 60 punten behaald;
alzo vijf twaalven achter elkaar, wat zeker wel een
bijzonderheid in het kolfspel mag worden genoemd.

1911 – P. Meereboer slaat in Alkmaar een serie van 60 punten.

De Zwaan is een oud café, het wordt in 1716 al genoemd, het staat tegenover de RK kerk.

1917 – Op de kolfbaan van Pijper hield Kolfvereniging Noord-Holland haar jaarlijkse wedstrijd.
Anno 2003 ligt de baan, nog geheel intact onder de vloer.

Volgens Piet Woestenburg van Gezellig Samen zijn Zuid-Scharwoude kolfden de
overgebleven leden van De Zwaan in 1948 op de donderdagmiddag in De Schelvis.

2012 – D. Spijker kocht op Marktplaats een linker kolfklok met de naam *P. Kostelijk* in het hout
gesneden. Deze P. Kostelijk was geboren in Zuid-Scharwoude, later medeoprichter van de
groenteveiling aldaar. Hij was een beste kolver die eerst in Heerhugowaard en later in
Alkmaar speelde. Hij is te zien op een groepsfoto van een wedstrijd in Amsterdam in 1912.

Heerjansdam / Barendrecht – Z.H.

* * Uit de Hand te Koop, een voornaame Neringryke HERBERG en UITSPANNING, bestaande in een extra hegt en sterk HUIS
en SCHUUR; voorzien met vier ruime Boven- en Beneden Kamers, Kookkeuken, Kelders, en Stalling voor Paarden en
Beesten; als mede een Vruchtbaare BOOMGAARD en MOESTUIN, waarop staat, een OVERDEKTE KOLFBAAN en
KOEPEL, hebbende een ruim Zigt over de Oude Maaze, staande en gelegen te Oost-Barendrecht, annex Heerjansdam,
waarin die Affaire, meer dan honderd Jaren, is gedaan en nog werd gecontinueert. Te bevragen by den Eigenaar ARY
VAN GILST, tans nog wonende in de voorgeselde Herberg. De Brieven franco.

1794 – Uitspanning met kolfbaan te koop.

1797 – Jan van Dijk erft van zijn vader onder andere een huis, stalling, zomerhuis, kolfbaan en erf.

Heiloo – N.H.

1720 – Een kolfadvertentie geeft aan dat dan in Heiloo gekolfd wordt.

1910 – Aan de jubileumwedstrijd van Kolfvereniging Noord-Holland nam een deelnemer uit Heiloo
deel.

Hellevoetsluis – Z.H.

1771 – Op de Westzanddijk stond een huis, erf en kolfbaan, genoemd De Laatste Stuiver en aan de
westzijde van de haven, belend ten zuiden 's Lands Magazijnen, huis, stal, pakhuis en
kolfbaan, genaamd Het Brieltje, een aanzienlijk logement, waar ook Rechthuis in werd
gehouden.

Helmond – N.Br.

1881 – Weerter Weekbladen, 5 maart: Verkoop van Koffiehuis De Nieuwe Beurs;
Achter de bijbouw is gelegen eene tuin met een overdekte beugel- en kolfbaan.

1918 – *Kermis in vroeger jaren.*

Hem – N.H., in West-Friesland.

1878 – Wouter Sluis gaf een lezing over kaasbereiding in de kolfbaan van D. Kuin.

1921 – P. Pijper verkoopt De Hoop, zo goed als nieuw en met boomgaard.

1928 – *Het oude café De Hoop verbrand; de nieuwe De Hoop is iets verder van de weg af opgebouwd.*

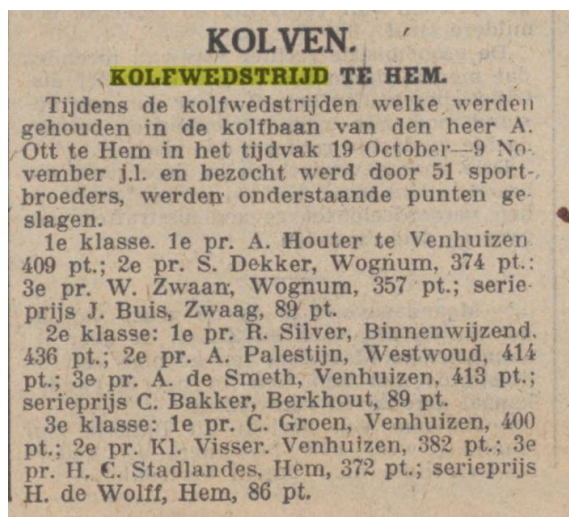
1933 – Publieke verkoop De Hoop, zo goed als nieuw, van D. Sluis, behorende tot de nalatenschap van de weduwe W. Sluis-Molenaar.

Oud-voorzitter H.C. Stadtlander verhuist naar Amsterdam. Zijn bal en stok gaan over naar Henk de Wolf en na hem komen ze op Andijk, bij Piet Bakker en daarna Aafke Bankert-Bakker. Zij werd met deze bal twee maal Nederlands Kampioen.

1960 – Op 19 november stond er in het Algemeen Handelsblad een pagina groot artikel over een kolfwedstrijd in Hem met ca. zes foto's, onder andere met Cees Langedijk aan slag. De foto's waren gemaakt door Henk Jonker.

1974 – De kolfbaan is gesloten, omdat de nieuwe eigenaar er een bar/disco van ging maken.

2004 – Anno 2004 had de eigenaar nog plannen voor herbouw van de kolfbaan, om de kolvers van Venhuizen en Wijdenes op te vangen. Hij moest dan de zaal vergroten, maar daar kreeg hij van de gemeente (na protesten van de burens) geen toestemming voor. Dus de plannen herbouw van de kolfbaan werden afgeblazen.

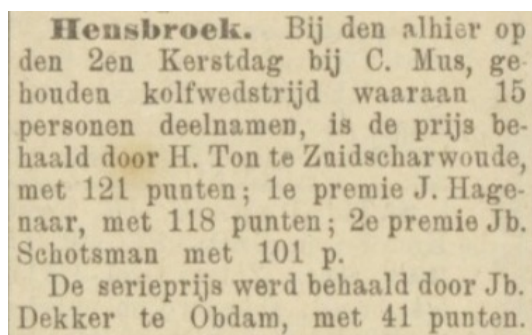

1941 – Prijskolven in het Wapen van Hem.

Deze herberg, op de hoek van de Torenweg, dateert uit 1619 en de kolfbaan was tot en met 1942 in gebruik.

Hensbroek – N.H.

1886 – Herberg met kolfbaan.

1897 – Prijskolven bij C. Mus.

1904 – C. Mus verkoopt de herberg.

In een tuin aan de Dorpsstraat zou een kolfpaal ter versiering staan.

Het dorpscafé is sinds 1964 tevens een kruidenierswinkel.

1912 – Sociëteit Eensgezindheid kolft bij Gunder.

Eensgezindheid hield in 1913 een uitwisseling met Ons Genoegen uit Noord-Scharwoude en werden in dat zelfde jaar lid van de Bond; J. Helder is voorzitter en L. Hagenaar secretaris/penningmeester.

J. Hagenaar uit Hensbroek kolft zich in de jaren rond 1910 regelmatig in de prijzen. De krant, het Nieuws van de Dag meldt in 1912 dat hij in een maand drie eerste prijzen won. Ook in 1926 nemen zij nog aan de NK deel.

Verloren,
Zondagavond, een KOLFBAL in een
netje, gaande per fiets van Schel-
linkhout naar Hensbroek.
Tegen belooning terug te bezorgen
bij J. HAGENAAR te Hensbroek.

1906 – J. Hagenaar verloor zijn kolfbal.

1906 – Het café van Gunder is herbouwd en heeft verlichting met carbidgas.

1907 – 2-daagse openingswedstrijd op de nieuwe baan van Gunder.

1917 – Eensgezindheid houdt een uitwisseling met Die Redt hem, uit Schermerhorn.

Hillegersberg – Z.H., nu stadsdeel van Rotterdam.

NB. NB. Men is van meening op Saturday den 16 January 1790, des voormiddags ten 9 uren, te Hillegersberg, op de Buiten-
plaats, genaamt *Berglust*, te doen veilen en verkoopen: een groote quantiteit EYPE, ESSE en WILLIGE
BOOMEN; mitsgaders een groote quantiteit HAKHOUT, bestaande meest in Peulreifen en Brandhout; nog een
Opstal van binnen weinig Jaren Nicw opgebouwde KOLFBAAAN. Wyders nog een party LINDE BOOMEN en een
extra groote EYPE BOOM, staande op gemelden Dorpe en aan de Kerke-Vest; zynde alle dezelve by Bijeen nader-
geëxpresfeerd en inmiddels afgenommerd voor een yder te zien.

1790 – Buitenplaats *Berglust*.

Uit een kolfadvertentie uit 1744 blijkt dat hier toen al gekolfd werd bij een herberg gelegen aan de Rotte in Terbregge.

Aan het eind van het Lange Pad was een herberg met kolfbaan van Delwel.

Transportakte Hillegersberg nr.1876: Jan van Tempel koopt in 1784 voor f 975 een herberg met kolfbaan aan de Rotte nabij het Boterdorpse Verlaat.

Hillegom – Z.H.

Op Saturday, den eersten Mey, 1751, zal in 't Rechthuis te Hillegom by publicque Veyling verkogt worden een van ouds vermaarde Neeringryke
HERBERG, zynde een groot en weldoortimmerd HUYS met Stallingen; en daar nevens een nieuwe Stalling met een Werf, daar op een Kolf-
baan, en een Thuyt ager 't Huys, genaamt het Wapen van Vriesland, staande in het best van 't Dorp Hillegom. En op Woensdag, den 5 Mey
daaraanvolgende, 's morgens ten 10 uren, zal in dezelve Herberg verkogt worden de Huystraad, Imboedel en Herbergiers-Gereedschappen:
Alles nagelast en by *Arnoldus Boie*.

1751 – Het Wapen van *Vrieslandt*

1773 – De Goude Leeuw, later ook Regthuis genoemd.

1778 – De Morgen Star in de Voorstraat.

1800 – Ca. 1800: De herberg bij de Bartenbrug met kolfbaan.

1806 – Abraham Maaskant kocht de herberg Het Wapen van Friesland, met kolfbaan.

**** PUBLIEKE VERKOOPING,**
in het Wapen van Vriesland, ten Huize van den Heer
Maaskant, te Hillegom, op Donderdag den 1sten No-
vember 1849 bij opbod en op Donderdag den 8sten No-
vember 1849, bij afslag, beide des voormiddags ten 11
ure, van een hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS
en ERF, met Kolfbaan, waarin sedert een aantal jaren
de *Herbergiers-Affaire* met succes wordt uitgeoefend,
genaamt *HET WAPEN VAN HILLEGOM*, staande
en gelegen in het Dorp Hillegom, aan de Duinzijde,

1849 – Het Wapen van Hillegom, aan de Duinzijde.

1927 – Bijeenkomst in de kolfbaan van Flora.

C. Twisk, Makelaar, zal op Saturdag den 27 Augustus 1791, des namiddags ten vier uren, tot Hilversum, ten Huize van HENDRIK OLDENDORP, Castelein in de Jonge Graaf van Buuren, verkoopen: De gemelde HERBERG, genaamd DE JONGE GRAAF VAN BUUREN, met deszelfs nieuw getimmerde Huizinge, voorzien met diverse roijaale Beneden- en Boven-Vertrekken, Keuken, Kelder en verdere vereischtns, mitsgaders Stallinge voor 40 à 50 Paarden, Berginge voor Rytuigen, Moestuin, **Kolfbaan** en verders 't geen tot een welgeschikte Herberg is behoorende, en zo als door de Gegadingens kan worden bezigt, en is inmiddels uit de Hand te Koop. De Bewyzen van Eigendom en Koop-Conditiën zullen vier dagen voor- en op den Verkoondag te zien zyn, tot Hilversum by den Secretaris H. de Blinde, en te Amsterdam by bovengemelde Makelaars.

1766 – Herberg de Graaf van Buren, later genaamd De Jonge Graaf van Buuren, is gebouwd met kolfbaan op de plaats van een andere herberg die in elk geval vanaf 1755 een kolfbaan had, later geheten Het Hof van Holland.

1774 – Herberg De Goude Leeuw, tevens Rechthuis.

1783 – Herberg met kolfbaan in het Hilversumse Zandkwartier, nu omgeving Bussummerstraat, werd gehuurd door Dirk de Beus.

1794 – Akte van executoriale verkoop van een huis met erf aan de Gooische Vaart, een boerenwoning met stal, hooiberg en kolfbaan en schuur met paardenstal.

1788 – Herberg in het Sandberger Quartier in het begin van het dorp Hilversum.

De herberg met kolfbaan van Arie Brest (of Brett) werd door de erven van Daniel Manseau in 1788 geveild. Voordat het voor bewoning geschikt was moest er wel wat opgeknapt worden, want de Pruisen hadden bij hun bezoek aan Hilversum hier namelijk nogal huisgehouden en dat blijkt uit onderstaande transportakte:

Huijs, erve met schuur en kolfbaan, mitsgaders bepoting en beplanting, alles zodanig en in dier voege als 't zelve door de Pruisische troepen ontramponneert is, staande in het Sandbergenkwartier naast de Roomse armen en voors nog recht en actie ter invordering der huurpenningen bij de laatste huurder Arie Brett ten faveure van de erven.

1802 – Herberg Het Bonte Paard, tegenover het Rechthuis.

* * Op Zaturdag den 14den Januarij 1832, 's middags ten 12 ure, zal te Hilversum, in het natemelde Logement zelf, publiek worden verkocht:
Het van ouds gerenomeerd LOGEMENT, **HET WAPEN VAN AMSTERDAM**, met Stalling, **Kolfbaan** en verdere Toebehooren, staande en gelegen in het beste gedeelte van het Dorp Hilversum, aan de Straatweg tusschen 's Gravenland en Zoestdijk.

1832 – *Logement Het Wapen van Amsterdam.*

Herberg Het Wapen van Amsterdam met kolfbaan vanaf 1766.

In het Streekarchief Gooi en Vechtstreek te Hilversum zijn enkele aktes van transport te vinden betreffende Het Wapen van Amsterdam met overdekte kolfbaan, te weten op 1-1-1808, op 3-4-1819 voor f 2.000 en op 9-11-1832.

Op 31-10-1908 stond in de krant bij de gevonden voorwerpen in Hilversum: een kolfstok, gemerkt CD.

Hindeloopen – Fr.

Leeuwarder Courant 15-12-1770:

Dr. Adrianus van Loon, secretaris tot Hindeloopen presenteert op den 12, 19 en 26 January 1771 des namiddags te een uur praecys, by de stadsherberg aldaar, by strykgeld te verkopen: Een wel ter nering staande herberg, 's Lands Welvaren genaams, staande op het oost van gemelde stad by de haven, door Wypmke Harmens Nauta met er dood nagelaten, bestaande in drie beneden en twee bovenkamers; hebbende een vermakelyk land en zee gezig, kelders, bleek, stallinge, schuire en deftige kolfbaan.

Uit het jaarverslag van museum de Hidde Nijlandstichting 1984:

Bij de aanwinsten, onder registratienummer 3956, wordt een zilveren bal beschreven, gemerkt Ipeus Siccama, Bolsward 1751, met gedreven voorstellingen van herberg De Zwaan, met uithangbord met daarop een zwaan, het wapen van Hindeloopen, alsmede attributen van het kolfspel en het jaartal 1751 en de tekst H. Hugon.

N.B.: Het webmuseum heeft ook zo'n zilveren bal in haar verzameling met het jaartal 1752.

In de Leeuwarder Courant komen we naast Landmans Welvaren nog een herberg met kolfbaan tegen en wel de Stadsherberg op de Buren aan de Haauw. Leeuwarder Courant 1835/2.

PUBLIEKE VERKOOPING.
*E*erstelijck. Van eene kapitale, hechte en van onderscheidene Vertrekken voorzienē HUIZING en HERBERG, mitsgaders eene overdekte **KOLFBAAN**, onmiddelijck achter de Hulzing gelegen, met deszelfs ERF, alles staande op de Buren aan de Haauw te Hindeloopen, de *Stads Herberg* genaamd, in wijk C, op no. 120, Kadastraaf nos. 458 en 459, sectie A, aangeslagen naar een belastbaar inkomen van f 90; belendt aan *Rinke van der Veen* ten Oosten en aan de Haauw ten Westen.

1835 – De Stadsherberg op de Buren aan de Haauw.

Honselaarsdijk – Z.H.

Het huis Honselaarsdijk met kolfbaan.

1840 – Hondsholredyk, gemeente Naaldwijk, het Wapen van Oranje, tevens Rechthuis.

Hoofddorp – N.H.

Cafe bij het beursgebouw op de kruising Hoofdvaart en Kruisvaart.

Op 13-1-1894 is er een vergadering over Neerbosch in de kolfbaan.

Bij J. de Vries te Hoofddorp is door het verbrijzelen eener ruit, die toegang geeft tot de kolfbaan ingebroken en uit het buffet ontvreemd eenige kistjes sigaren, benevens fleschen sterken drank. De politie doet onderzoek.

1895 – Inbraak.

Hoogkarspel – N.H.

Café Bantam (sinds 1662!), protestants café, was in een ver verleden een boerderij die omstreeks 1679 door een oud Oost-Indiëvaarder werd gekocht en er toen een café in begon. Het kreeg de naam Bantam.

**** WILLIGE VERKOOPING.** Op Maandag den 1sten Maart 1819, des avonds ten 6 uren, zal men ten Huize van *H. Hundepool*, in de Herberg *de Vergulde Voet*, te Hoog-Carspel, ten overstaan van den Notaris *PIETER POOL* Jz., residerende te Grootebroek, presentereen bij publieke Veilinge te verkoopen:
No. 1. Twee HUIZEN en ERVEN, zijnde de eene de van ouds bekende en nu voor twee Jaren geheel na de nieuwste smaak vertimmerde *HERBERG*, voorheen genaamd *Bantam*, nu *DE VERGULDE VOET*, staande en gelegen te Hoog-Carspel, aan de Straatweg, tuschen de Steden Hoorn en Enkhuizen, voorzien van diverse ruime Vertrekken, Stalling, overdekte *Kolfbaan*, enz.

1819 – *Verkoop De Vergulde Voet, voorheen genaamd Bantam.*

**Wedstrijd
PRIJSKOLVEN,**
Dinsdag 18 September, 's morgens 10 uur, ten huize van P. HAM, Bantam te HOOGKARSPSEL.
Prijs en Premie bestaan in geldswaarde, te zamen 30 Gulden. Heeren Liefhebbers worden uitgenoodigd, deze partij met hunne tegenwoordigheid te vereeren.

1880 – *Prijskolven bij P. Ham op de in 1878 geheel vernieuwde kolfbaan.*

1888 – De wedstrijd in 1888 werd gewonnen door J.C. Maassen uit Hoorn.

1898 – Kolfvereniging De Vriendschap hield in 1898 haar jaarlijkse wedstrijd in Bantam met 80 kolvers.

1907 – De weduwe P. Ham verkoopt Bantam.

1909 – G. Hoekstra koopt Bantam van de weduwe van P. Ham.

1911 – In de Enkhuizer Courant van 26-8-1911 staat een uitgebreid verslag over het kermis vieren, inclusief kolven, in Hoogkarspel.

1913 – Bij een turnfeest wordt iemand met een kolfstok een lelijke hoofdwond toegebracht.

**Twee-daagsche
Kolfwedstrijd**
in de wederom geheel vernieuwde Kolfbaan van café „Bantam” te HOOGKARSPSEL,
op **ZONDAG 18** en **MAANDAG 19 JANUARI a.s.**
Er zal gekolfd worden in 3 klassen.
Inleggeld f 1.—.
Aanbevelend, **K. DE VRIES,**
Café „Bantam”, Hoogkarspel,
**Maandag, bij genoegzame deelname
Prijsbiljarten om contanten.**

1931 – *Prijskolven in Bantam.*

1926 – Kastelein K. de Vries kocht het café en de oude kolfbaan werd gesloopt. In 1930 is een nieuwe kolfbaan en toneelzaal geopend.

1934 – Op de jaarvergadering vraagt Hoogkarspel of zij binnenkort het NK mogen organiseren, omdat bij hen in de buurt de belangstelling aftakelt. In 1939 hebben zij deze wedstrijd georganiseerd. Ook was er bij dit NK een attractie- en motorbootcommissie.

Tijdens W.O. II heeft Ons Genoegen de baan niet meer tot haar beschikking.

Kolfclub Ons Genoegen werd opgericht in 1922 en in 1967 is de baan gesloten, waarna de leden zijn gaan biljarten.

Op een foto uit 1955 is te zien dat de cijfers in de puntenvakken Romeinse cijfers zijn.

C. Visser van Ons Genoegen werd twee maal Nederlands Kampioen, in 1953 te Oostwoud, waar hij al pruimend zijn finalepartij sloeg. Zijn commentaar: *Wat hew ik ze raakt niet*. De tweede keer op Andijk in 1956.

Rond 1960 kwam het na K. de Vries in handen van D. Slijkerman, die het pand later heeft gesloopt en er een modern café-restaurant van heeft gemaakt.

Detail: een van de kolfpalen is verwerkt in de trap naar de kelderbar.

Anno 2011 heeft Klaas Bruin, lid van Aan is Winst Venhuizen de bal en kolfkist met de naam J. Koorn in bezit. Aan het handvat van dit ballenkistje is een medaille bevestigd. Op de voorkant staan twee kolfklicken afgebeeld en op de achterkant staat de tekst: Ons Genoegen 1922-1947.

De Landbouw (RK café)

LOGEMENT DE LANDBOUW
HOOGCARSPSEL.
De ondergeteekende heeft de eer ter algemeene kennisse te brengen, dat hij zijn Logement met Doorrijstal, overdekte Kolfbaan, fraaie Billart en Kolfkamer denkt te openen op Zaterdag den 28sten April e. k.
Zich voor een druk bezoek aanbevolen houdende, teekent hij onder minzame aanbeveling,
UEds. dienaar,
S. Bakker.

Prijskolven.
De ondergeteekende maakt aan zijne begunstigers bekend, dat hij voornemens is, om op **Dinsdag 16 October 1877**, des voormiddags ten 10 uur, te laten Kolven om:
PRIJS f 25,—,
PREMIE f 15,— en 2de PREMIE f 5,—,
die finaal zullen worden vereerd.
Verder:
PRIJSBILJARTEN
om PRIJS en PREMIE, IN CONTANTEN.
Heeren liefhebbers worden uitgenoodigd, deze partijen met hunne tegenwoordigheid te vereeren.
HOOGCARSPSEL. **S. Bakker.**

1877 – *Opening logement de Landbouw van S. Bakker.*

Donderdagavond tusschen 6 $\frac{1}{2}$ en 7 $\frac{1}{2}$ uur brandde te Hoogcarspel de herberg en kolfbaan van S. Bakker in zeer korten tijd tot den grond toe af. Niettegenstaande den hevigen noordoostenwind, is de doorrijstal behouden gebleven. Inboedel en huis waren matig verzekerd, er is echter zeer weinig gered. Als oorzaak wordt gemeld: rookleiding uit potten samengesteld langs de pannen en van welke potten er een gescheurd was. Man, vrouw en twee kinderen werden door menschlievende dorpsgenooten terstond opgenomen.

1879 – *Herberg en kolfbaan van De Landbouw verbrand.*

1880 – In het begin van het jaar is er een aanbesteding voor het bouwen van een woning met herberg en kolfbaan en in november wordt de Landbouw door S. Bakker te koop aangeboden.

1881 – De Enkhuizer Courant meldt op 7 december een publieke verkoop van de onlangs nieuw gebouwde herberg De Landbouw met onder andere een overdekte kolfbaan en een bierbottelarij.

1883 – Prijskolven bij Dk. Visser Wz.

Sta Vast uit Schellinkhout is door enige leden uit Hoogkarspel (onder andere D. Visser Wzn, hij kolfde in 1902 bij Sta Vast in Schellinkhout) overgeplaatst naar De Landbouw, wegens te weinig belangstelling en enige tijd later is Sta Vast overgeplaatst naar Grootebroek-Bovenkarspel.

N.B.: De kolfbaan van De Landbouw is verbrand in 1899.

1908 – D. Visser Wz. verkoopt zuivere snellopende ballen.

1908 – De Landbouw staat te koop, net als De Gekroonde Zwaan in Grootebroek – .Bovenkarspel van O. Keerseemaker.

1909 – In maart is de verkoop opgehouden voor f 7.000 en december 1909 nog niet verkocht.

1910 – De kolfbaan is vernieuwd en heeft een prima verlichting.

1911 – O. Keerseemaker koopt De Landbouw voor f 5.300.

Tweedaagsche Kolfwedstrijd
in 't Café „DE LANDBOUW”
te Hoogkarspel,
op MAANDAG 6 en DINS-DAG 7 JANUARI 1919. Er wordt in twee klassen gespeeld. 5591
Aanvang 's morgens 9 uur.
Aanbevelend,
O. KEERSEMAKER.

Hoogkarspel. Op 6 en 7 Jan. werd in de kolfbaan van „de Landbouw” alhier, een tweedaagsche kolfwedstrijd gehouden. Er werd in 2 klassen gekoofd. De uitslag was: 1e klasse 23 deelnemers. 1e prijs P. Kostelijk, H. Hugowaard met 144 p; 2e D. Pijper id. 140 p; 3e D. Bloemendaal, Bovenkarspel 139 p; 4e C. Bakker Jz, Grootebroek 131 p. Serieprijs D. Brander Cz, Hoogkarspel 48 p. 2e klasse. 29 deeln. 1e prijs J. Broers Weivershoof, 140 p.; 2e P. Zwagerman, Lutjebroek 131 p.; 3e D. Deen, Bovenkarspel 129 p.; 4e G. Laan, Bovenkarspel 128 p. Seri-prijs P. Kok, Bovenkarspel met 51 p.

1919 – Prijskolven in De Landbouw.

1920 – De heer Rasch, de nieuwe eigenaar, laat elektrisch licht en een telefoonaansluiting aanleggen.

1932 – L. Vlaar Kz. verkoopt De Landbouw, met kolfbaan.

Het Medemblikker Tolhuis

Sinds 1729 en was een protestants café.

Had in 1850 een open kolfbaan, zie Noord-Hollands Archief te Haarlem, toegangsnr. 253, inv.nr. 82, tabelnr.5.

Het café heeft tot 1973 bestaan.

1879 – prijskolven bij D.G. Bot. Café onbekend.

Hoogmade – Z.H.

- 1766 – Albert van Rijzen koopt van Klaas van Leeuwen een huis met overdekte kolfbaan binnen de gemeente Hoogmade voor de som van f 1600, geheten De Goude Leeuw. Het Rechthuis is tot 1888 in gebruik, daarna wordt het in tweeën gedeeld.
- 1910 – Muziekuitvoering in de nieuwe kolfbaan van C. Hillebrands. Deze kolfbaan was van hout en is nu van steen.
- 1926 – 1e prijs W. v.d. Lubben.
- 1929 – Op het Wilhelminafeest worden kolf- en schietwedstrijden gehouden.
- 1983 – Café kolfbaan is nu huize v.d. Ploeg.

Op 11 januari 1978 staat in de Leidsche Courant een artikel over het Rechthuis, met een oude tekening.
Op 5 juli 1928 in de Leidsche Courant een artikel over het Rechthuis.

Hoogwoud – N.H.

- 1859 – Op 5 juni krijgt winkelier Pieter Koeten toestemming om zijn woonhuis annex winkel te verbouwen tot een café met kolfbaan en dat betekende het begin voor café De Hoop, het huidige Huis van Egmond. Het huidige Huis van Egmond heeft zijn naam te danken aan het voormalige Huis van Egmont, welke echter op een ander plaats in het dorp stond en in oude archieven al in 1608 wordt genoemd.
- 1880 – Kastelein S. Schermer organiseert prijskolven. Café onbekend.
- 1891 – De vereniging Niet Klappen werd opgericht door de notariskfamilie De Boer (?). Voor die tijd werd er wel gekolfd; men speelde toen wedstrijden tegen Spanbroek en Sijbekarspel. Men kolfde met voor- en achterkolvers, men speelde dus met een maat.
- 1896 – Verkoop herberg O. Schermer.

- 1907 – *Op de nieuwe baan van O. Schermer, Huis van Egmond, wordt een wedstrijd gehouden, welke gewonnen wordt door P.D. Kaan uit Anna Paulowna en de serieprijs is voor D. Kaan uit Wieringerwaard.*
- 1909 – Notaris De Boer Sr. werd in Haarlem kampioen van de Noord-Hollandsche Kolfbond.
- 1939 – Zeven leden, onder andere notaris De Boer Jr. (overleden in 1958), kochten Het Witte Huis voor f 11.000 en er werd voor f 20.000 verbouwd.
- 1939 – Ook werd in dat jaar de kolfbaan in het Huis van Egmond van D. Bakker vernieuwd. Zie met zoekwoord kolfsport bij de Koninklijke Bibliotheek op 29 augustus.
- 1941 – In het Nieuws van de Dag van 18 maart wordt met foto aandacht besteed aan een wedstrijd in Hoogwoud.
- 1941 – Het 50-jarig jubileum werd in augustus met een kolfwedstrijd gevierd.
Toen de markt gunstiger werd hebben zij het café weer verkocht.

1944 – Jac. Schermer slaat in 15-slagen 174 pt.

1944 – D. Bakker verkoopt De Hoop aan P.Dijkstra.

1946 – P. Dijkstra verkoopt het café .

1948 – Jan Kreuk is kastelein.

1956 – De baan is vernieuwd.

1976 – Dameskolfvereniging Klap An is opgericht.

De Eendracht, Het Witte Huis

1633 – Het Witte Huis heette Het Zwaantje en heeft sindsdien vele namen gehad. Na 1945 werd het pas, naar de kleur van de voorzijde, Het Witte Huis genoemd.

1741 – Op 17 september kocht heer Willem Maurits van Cats de herberg met kolfbaan voor f 700. Op het perceel waar nu anno 2000 de Rabobank staat stond toen een kolfbaan, welke in 1960 is gesloopt.

1866 – In logement De Eendracht is op donderdag 25 oktober prijkskolven:

Prijkskolven bij A. Appel Dz., logementhouder van het logement De Eendracht te Hoogwoud op donderdag 25 oktober, des voormiddags 10.00 ure, naar een fraaie Prijs en Premie. Heeren liefhebbers worden verzocht deze partij met hunne tegenwoordigheid te vereren.

1878 – Prijkskolven bij T. Druif.

1884 – Een Nationale Wedstrijd houdt in dat ook kolvers van andere plaatsen kunnen deelnemen.

1889 – De Eendracht staat te koop.

1891 – Corn. Post koopt de Eendracht.

1907 – G. Oostwouder verkoopt De Eendracht voor f 10.000 aan P. Has.

1919 – P. Has verkoopt De Eendracht voor f 10.000 aan de heer Modder uit Bergen.

2001 – Het café krijgt een andere bestemming en daarmee wordt een tijdperk van meer dan 360 jaar afgesloten.

Info: Jaarboek 2001 Stichting Hoochwout.

Er is een foto van vier broers Palenstijn genomen in de kolfbaan van Het Witte Huis in 1952. Zie kolfnieuws nr. 128.

De Witte Valk

1823 – Te koop herberg De Witte Valk met kolfbaan aan de Kerkelaan.

Een HUIS en ERVE, zijnde een Herberg, genaamd *DE WITTE VALK*, met annexe **Kolfbaan**, Stalling, Regenbak, Pomp en verdere Aanhoorigheden en Getimmerten van dien; mitsgaders een Stukje WEILAND, alles staande en gelegen in de Gemeente Hoogwoud, aan den Weg, langs welken, hoogst waarschijnlijk in het jaar 1845, door het Beschulpen of Bestraten, eene geregelde communicatie zal worden daargesteld, tusschen de West-Vriesche Omringdijk en de thans Bestraatte Gemeenten Spanbroek en Wognum tot de Stad Hoorn enz.

1844 – Verkoop van De Witte Valk.

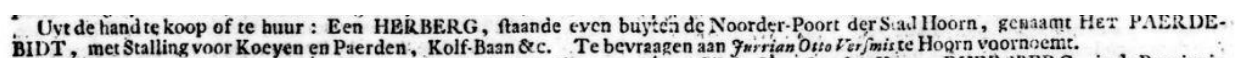
De Witte Valk, hoek Herenweg / Burg. Hoogenboomstraat, stond op de plaats waar anno 2000 wooncentrum Kayer staat., tegenover Het Witte Huis. In het lange pand heeft tot omstreeks 1850 de kolfbaan gelegen. De oudste geschiedenis van De Witte Valk gaat terug tot het jaar 1630. Tussen 1788 en 1801 is de kolfbaan door Gerrit Gellet gebouwd en verkocht, toen voor *f* 1.095 een wel ter neering staande herberg met desselfs overdekte kolfbaan. De Witte Valk werd afgebroken in 1965. Voor 1788 werd er waarschijnlijk gekolfd in het Witte Huis of op het weiland tussen de Dieringersloot en de erven aan de Boekel. Dit land heette namelijk de Kolfweide; het huidige Hertenkamp is nog een onbebouwd gedeelte van deze voormalige Kolfweide. Info: Jaarboek Stichting Hoochwout 2001.

Meer over NIET KLAPPEN, zie het jaarboek 2010 van de Stichting Hoochwout, met een uitgebreid artikel van Jan Rood.

Hoorn – N.H.

1531 – Reeds in 1531 en later in 1790 werd door het stadsbestuur een keur uitgevaardigd tegen het colven op straat en op kerkhoven.

De gevelsteen Op Grote Oost 49 laat een colfstok en bal zien.

Oyt de handte koop of te huur: Een HERBERG, staande even buytē de Noorder-Poort der Stad Hoorn, genaamt HET PAERDEBIDT, met Stalling voor Koeyen en Paerden, Kolf-Baan &c. Te bevraagen aan Jurrian Otto Verjmit te Hoorn voornoemt.

1757 – Verkoop herberg Het PAERDEBIDT.

. Te huur, tegens May 1775, een wel ter neeringstaande Herberg, genaamt HET HOF VAN AARNHEM, met een overdekte Kolfbaan agter dezelve, staande en gelegen by de Vismarkt te Hoorn. Nader Informatie by JAN VAN HEES, Caffelein in 't NIEUWE HUIS VAN GEMAK, te Hoorn.

1774 – Het Hof van Aarnhem staande en gelegen by de Vischmarkt.

1777 – Het Vergulde Vlies met overdekte kolfbaan bij de Westerpoort.

1788 – Jan Gorter wonende op 't Keern verkoopt in 1788 aan Jan Groot wonende te Berkhout vooraanstaande herberg het Paardebit, stal en kolfbaan op 't Keern buiten dese stadt.

1799 – Christiaan Gerritsz. woonende alhier verkoopt aan Dieter Tessel woonende te Ooster-Blokker een huis sijnde een herberg met kolfbaan en tuin daaragter groot 200 roeden, staande en gelegen op het einde van de Derde Boomde Laan buiten dese stadt voor *f* 400.

- 1801 – Paulus Lakeman verkoopt aan Gerrit Jansz. Outhuis woonende beiden alhier, een herberg met een kolfbaan buiten de Oosterpoort deser stad voor *f* 2075.
- 1805 – Lambertus Rooks verkoopt aan Teunis Soutendijk beiden wonende alhier, een huis en kolfbaan genaamd De Zon, aan het einde van de West / hoek Westerdijk voor *f* 800.
N.B.: Op een stadsplattegrond van ca. 1890 staat op die plek Koffiehuis De Zon.
- 1806 – Volgens het patentregister waren er 2 kolfbanen, op de Westerdijk en in de Vijzelstraat en benevens 2 kolfballenmakers.
- 1807 – Herberg Tulpestein aan de Stadssingel tussen de Ooster- en Koepoort, even buiten de stad
- 1809 – Volgens het patentregister waren er in Hoorn 4 kolfbanen, 2 binnen de stad en 2 buiten de stad, benevens twee herbergen met *kolftafels*.
- 1810 – Een kolfbaan met koepel met ruim uitzicht binnen de stad Hoorn.
- 1811 – Tuin met kolfbaan, even buiten de stad, zijnde de Collegietuin De Eendracht, eigendom van de Sociëteit aan de Rode Steen.

*** De Kastelein in de Kolfbaan, genaamd de Zon, te Hoorn, is voornemens, op Maandag den 28 Juij 1828, des morgens ten 9 ure, te laten Kolven om een fraaije PRIJS, ter waarde van tachtig Guldens. Verzoekende de Heeren Liefhebbers van Kolven, deze gelegenheid bij te wonen.*

1828 – *Prijskolven in de Zon om een fraaije prijs ter waarde van 80 Guldens.*

1835 – In 1835 waren er nog maar twee: De Zon op het West en buiten de stad de Aanleg tot Vermaak: De Nadorst.

Zie: Vermaak in Holland van Marja Keyser op pagina 258. Vereniging voor Volksvermaken te Hoorn 1870-1896.

*** D. M. ALEWIJN, Makelaar te Hoorn, zal ten overstaan van den aldaar residerenden Notaris G. BOLDINGH, op Woensdag den 6^{den} Maart 1850, des avonds ten 7 ure, ten Huize van S. Netten, Koffijhuishouder aan den Rooden Steen te Hoorn, in publieke veiling presenteren te verkoopen: Een wel ter nering staand KOFFIJHUIS, genaamd DE ZON, bestaande in eene Koffijkamer, met annexe, zeer gunstig bekend zijnde Kolfbaan, een zeer logeabel Woonhuis, met Stalling en Erf, alles staande en gelegen te midden der nieuw aangelegde Plantsoenen, aan den Westerdijk te Hoorn, geteekend Kadastraal Sectie B, Numero 1112, als Huis, Stalling en Erf, groot elf Roeden, en Sectie B, Numero 1113, als Kolfbaan, groot een Roede, tachtig Ellen. Nadere informatiën zijn inmiddels te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris en Makelaar.*

1850 – *De Zon, aangenaam gelegen in het plantsoen aan de Westerdijk.*

1852 – De schutterij had een feestelijke bijeenkomst in De Zon (met kolfbaan) op het Visserseiland.

1867 – De nieuwe kolfbaan in De Zon aan de Westerdijk wordt geopend en er wordt regelmatig prijskolven georganiseerd.

1875 – Aanbesteding voor het afbreken en weder opbouwen van de kolfbaan bij De Zon.

1876 – In Hoorn wordt een herberg met kolfbaan en beugelbaan te koop aangeboden.

1888 – Het Leger des Heils huurt de kolfbaan voor *f* 10 per week.

Het Park

1843 – Op de plaats van de Parkschouwburg werd een *koffijhuis* gesticht en hierbij werd in 1852 een overdekte kolfbaan gevoegd. In deze kolfbaan werden af en toe door reizende theatergezelschappen voorstellingen gegeven en in het seizoen 1860-1861 was het voor het eerst mogelijk een abonnement voor vier voorstellingen te boeken. De bijzaak is de zogenoemde kolfbaan. Langzamerhand kwam er een soort zalencomplex. De naam Het Park komt af van de eerste eigenaar, die van binnentuinen een soort uitspanning maakte om er festiviteiten te organiseren: een parkje met muziektent. De asfaltbaan kon met een planken vloer worden afgedekt. Zo is er op marktdagen extra ruimte om te kolven.

1867 – Middels een advertentie werden liefhebbers uitgenodigd om op dinsdag 19 februari de partij met hunne tegenwoordigheid te vereeren.

1872 – Het Park werd in een advertentie omschreven: *Uitspanningsetablisiment met tuinen, een asphalt kolfbaan, muziektent met gegalvaniseerd ijzer, slijterij en vier pakhuizen.*

1873 – Prijskolven. De 1^e prijs is f 25 en de 2^e prijs f 10. De inleg is f 1,50 en voor f 1 is een eenvoudige maaltijd te verkrijgen.

1886 – Twee kolvers uit Hoorn namen deel aan de NK in Alkmaar.

1888 – De kolfvereniging van het Park, Gezelligheid, werd lid van de Ned. Kolfbond.

1889 – P. Heuvel is deelnemer aan de NK in Goes.

1890 – Voor de verbouwing van 1890 werd opgemerkt dat de kolfbaan zeer belangrijk is voor het Park.

1891 – Kolfclub Gezellig te Hoorn had voor de NK te Haarlem vijf kolvers ingeschreven. Zij kolfden een partij; S. Maassen 31pt., F.A. Kaag 22pt., J. Igenesz 15pt., J.F. van Os 18pt en J.A. Schouten die niet gekolfd heeft.

1895 – Verpachting Park Hotel met kolfbaan.

1899 – Op de voormalige kolfbaan in het Park.

**OPENING DER NIEUWE
KOLFBAAN**
van **P. BRAAKMAN**
te **HOORN.**

De ondergeteekende heeft de eer bekend te maken, dat zijn geheel nieuw gebouwde **Kolfbaan** zal GEOPEND worden op Zaterdag den 27 Maart 1875; hoofdingang in de *Achterstraat*, en des verkiezende ook ingang op het *Nieuwland*.

Tevens bericht hij, dat hij ter inwijding van het nieuwe lokaal zal doen houden

Prijskolven en Prijsbijarten,

op Maandag, den tweeden Paaschdag, 29 Maart, 1875, des middags ten 12 ure precies. De prijs voor beide spellen is bepaald op f 20.— en de premiën op f 10.—, floaal te vereeren.

Het lokaal is tevens uiterst geschikt voor het houden van **Partijen, Vergaderingen, Potverteeringen**, enz.

Mij met een druk bezoek vleijende, noem ik mij
UE'd's. dw. dienaar,

HOORN. P. BRAAKMAN.

1875 – *De Hoop met kolfbaan van Braakman wordt geopend in 1875 en is te bereiken via Achterstraat en Nieuwland en met ingangen aan beide straten.*

1881 – D. Boot organiseert prijskolven.

1884 – De heer D. Boot wint in Spanbroek een Nationale kolfwedstrijd (N.B.: geen Nederlands kampioenschap). Hiermee wordt hij tevens erelid van de Vier Eenen. Hij zal later enkele malen deze vereniging op Bondsvergaderingen vertegenwoordigen en in 1892 wil hij als clubkolver ook wel voor de Vier Eenen uitkomen

1889 – Kolfvereniging De Roos viert haar 5-jarig bestaan bij D. Boot.

— De leden der kolfclub „de Roos” van Hoorn, en „de Vriendschap” van Oosthuizen, hielden in de vorige week een onderlingen wedstrijd in de keurig versierde kolfbaan van den heer D. Boot alhier. 23 leden namen aan dien wedstrijd deel en wel 16 leden van „de Roos” en 7 van „de Vriendschap”.

1897 – *Kolfclub De Roos heeft een uitwisseling met Oosthuizen.*

1902 – Kolfvereniging De Vriendschap organiseerde in zaal Boon te Grootebroek een 15-slagenwedstrijd. In de 2^e klasse behaalde A. van Duin uit Hoorn met 125 pt. de derde prijs en in 1907 won C. van Duin een serieprijs in Het Rode Hert te Bovenkarspel.

1902 – In een brief aan de secretaris van de Bond deelt A. van Duin Cz. mee dat hij de functie van secretaris van Sta Vast Schellinkhout neerlegt.

N.B.: Dit zou onder meer kunnen betekenen dat er geen club meer was in Hoorn en/of in dit jaar Sta Vast is overgegaan naar Hoogkarspel (en nog later naar Grootebroek-Bovenkarspel).

- 1906 – D. Boot staat ingeschreven als lid bij Sta Vast, Schellinkhout.
 1907 – Middels een advertentie in december wordt De Hoop (Nieuwland 26) met het ernaast gelegen pakhuis te koop aangeboden.
 1909 – Verkoop gehele inventaris van Koffiehuis de Hoop op het Nieuwland van de Hr. Boot, onder andere snellopende ballen.
 1909 – Het café van D. Boot met de laatste kolfbaan in Hoorn is verkocht aan brandstoffenhandelaar de heer Tober.

Divers

- 1896 – Uitslag van een kolfwedstrijd te Hoorn in de krant van 13 oktober 1896.
 1890 – Kolfvereniging Noord-Holland opgericht door zeven baanhouders, waaronder Van Helden uit Hoorn.
 1914 – Op 9 januari uitslag van een kolfwedstrijd te Hoorn in de krant !!!!
 1956 – Op de jaarvergadering is gemeld dat men in Hoorn *nog geen volledig succes heeft* met de aanleg van een kolfbaan en een jaar later wordt gemeld dat er nog geen goed nieuws uit Hoorn te melden is.

**KOPER- en
Metaalgieterij.**

W. VENERLOO te Hoorn, beveelt zich aan tot het vervaardigen van alle soorten van **Gietwerken** en inzonderheid voor Molens en Machines, waarvoor jaren lang wordt ingestaan. Steeds voorhanden **koperen Kolfklieken** in drie verschillende soorten.

Firma Venverloo, koper- en metaalgieterij, maakt koperen kolfklieken.

PRIJS-COURANT
van

Biljartballen.

56	m/m	per stel	f 21.—
57	"	"	- 23.—
58	"	"	- 26.—
59	"	"	- 29.50
60	"	"	- 32.50

Joh. A. Beek,
HOORN.
Kolfballen, Kolfklieken,
Queuen enz.
Joh. A. Beek Hoorn.

1894 – Verkoop kolfballen en klieken.

Huizem – Fr., ten zuiden van Leeuwarden.

1761 – Herberg Pasveer aan de Wirdummervaart met twee kolfbanen, net ten zuiden van Leeuwarden, werd op 12 oktober verkocht. Leeuwarder Courant 1761/9 en 1951/6.

1825 – Janneke Plum, weduwe van R. van Harderwijk, wonende in de Schrans no 113, werd op het matje geroepen omdat zij als patentplichtige de overdekte kolfbaan had moeten opgeven. Haar verweer was dat de kolfbaan op speciaal verzoek van de sociëteit was gemaakt, maar de Rijksadvocaat oordeelde dat deze baan voor een ieder toegankelijk was.

1836 – Er wordt een zilveren tabaksdoos verkolfd.

1839 – In april worden onder andere verkocht: kolven, kolfballen en kolfstoof.

Huizen – N.H.

Er zou een baan geweest zijn.

Dirk Spijker kocht op Marktplaats een bal en kliek van iemand uit Huizen. De verkoper wist niet waar bal en kliek vandaan kwamen. De bal had meerdere platte kantjes vanwege het liggen in een kistje, maar ballenmaker Jong uit Zuid-Scharwoude wist hier weer een mooie bal van te maken. De kliek met initialen E.K. met een taps toelopende ronde stok, waarvan de bovenste helft bekleed met leer.

Jisp – N.H.

Uyt de hand te koop een hegt sterk welgecontioneerde en ter Neeringstaande *Herberg*, genaamt de **WYNSTOK**, staande by de Kerk tot Jisp, waarin de Neering veel Jaren is gedaan en noch gecontinueert word, 't zelve Huys is voorzien met verschevde royale Kamers en verdere Vertrekken, een completee Kolf-Baan, en 'tgeene verder tot een Herberg word vereyft; als mede ook op het zelve Erfnoch een Koe-Huys en Hooij Berg : Imand geneegen zyde dezelve te kooppen, adresseere zig by de Erfgen. van wylen *Pieter Neele* aan 't zelve Huys, of aan den Bursermeester *Pieter Nelenus* tot Jisp voornoemt.

1744 – *De Wijnstok bij de Kerk.*

1889 – De Verwachting met een nieuwe kolfbaan, winkel en brandstoffenloods.

Julianadorp – N.H.

Ondergeteekende maakt bekend aan de inwoners van Koegras en Omstreken, dat hij op het Julianadorp zal bouwen een

Café met Kolfbaan

en Stalling voor Paarden en Rijtuigen; het publiek zal met de inwijding der kerk in de gelegenheid worden gesteld bij hem te vertoeven en hun paarden en rijtuigen te doen stallen.

Beleefd aanbevelend,

M. van Eeten,

Julianadorp, — Koegras.

1910 – *Er wordt in Julianadorp een café met kolfbaan gebouwd.*

Jutphaas – Utr., ten zuiden van de stad Utrecht

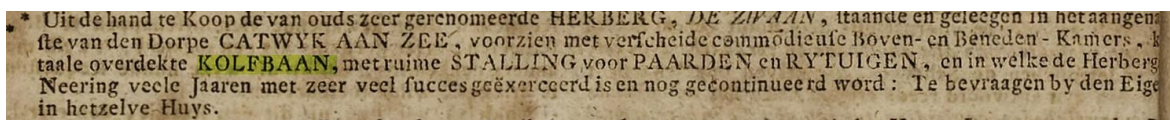
1744 – Huysinge met kolfbaan en tapsteede, de Koning van Sweeden aan de Vaartse Rijn. Zie U184a11-85 van 23 april.

1766 – De Zwaan aan de Herestraat.

Katwijk – Z.H.

1735 – De Palmboom in de Bakkerstraat.

1752 – Rekest van Jan Storm om een kolfbaan aan te mogen leggen.

* Uit de hand te Koop de van ouds zeer geroemde HERBERG, DE ZWAAN, staande en gelegen in het aangename van den Dorpe CATWYK AAN ZEE, voorzien met vercheide commōdieuse Boven- en Beneden- Kamers, ktaale overdekte KOLFBAAN, met ruime STALLING voor PAARDEN en RYTUIGEN, en in welke de Herberg Neering veele Jaaren met zeer veel succes geëxerceerd is en nog geëcontinueerd word: Te bevraagen by den Eige in hetzelfde Huys.

1785 - *Verkoop herberg De Zwaan met een overdekte kolfbaan.*

1812 – Herberg De Witte Zwaan in Katwijk aan Zee heeft een kolfbaan, telt 6 kamers en heeft uitzicht op zee.

Op 17 april 1987 een artikel over De Zwaan in het Leidsch Dagblad.

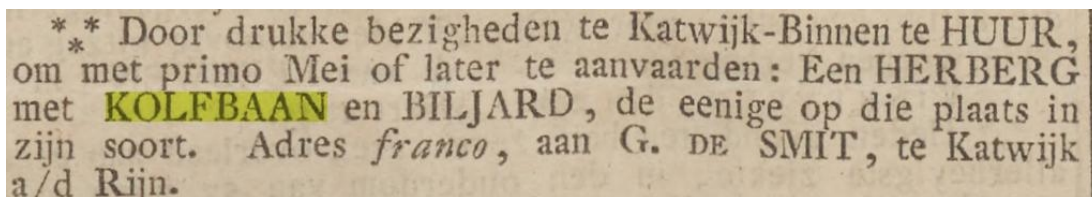
Twee oude Katwijker vissermannen (geboren 1840-1850) vertellen in een krantenartikel uit 1935 (archief M.D. Kalker) dat de vissers in de wintermaanden weinig te doen hadden en dan als tijdverdrijf het kolfskloten of skietkloten beoefenden. Men deed dit op het strand. De kloot moest dan over een bepaalde afstand geslagen worden en winnaar was hij die hier het minst aantal slagen voor nodig had.

Soms deed men een lang parcours naar Noordwijk en via Katwijk-Binnen naar Katwijk aan Zee terug met als einddoel de herberg.

Bron: Algemeen Handelsblad 18 mei 1938.

1797 – Bij het Rechthuis in Katwijk aan de Rijn ligt een kolfbaan.

1804 – Katwijk aan Zee, Rechthuis Het Hof van Holland met twee kolfbanen.

* * Door drukke bezigheden te Katwijk-Binnen te HUUR, om met primo Mei of later te aanvaarden: Een HERBERG met KOLFBAAN en BILJARD, de eenige op die plaats in zijn soort. Adres franco, aan G. DE SMIT, te Katwijk a/d Rijn.

1845 – *Te huur in Katwijk-Binnen een herberg met kolfbaan, de enige op die plaats in zijn soort.*

1846 – Het logement De Palmboom in de Groote Steeg werd aangekocht voor de bouw van een kerk.

De herberg werd pastorie en de kolfbaan en stal werden afgebroken en op die plaats werd een kerk met 254 plaatsen gebouwd.

Zie: Inventarisatie kerkelijke gebouwen: *In de Koestraat, sloop 1860, voormalige kolfbaan.*

1884 – Huis De Kruideniersaffaire aan de Voorstraat.

Kolhorn – N.H.

1832 – Het logement De Roode Leeuw met z'n 5 kamers en een paardenstal was als hoogst aangeslagene genoteerd in de belastingregisters van de gemeente Barsingerhorn, waartoe Kolhorn behoorde. Heel veel later kwam daar nog een kolfbaan bij, waarvoor een plaatsje was gevonden op een steenworp afstand. Het kolven werd vooral beoefend door boeren uit de Waard- en Groetpolder.

1867 – Herberg en logement Zeezicht met een nieuw gebouwde kolfbaan.

1893 – Kolfbond Hollands Noorderkwartier organiseerde in juni haar jaarlijkse wedstrijd in De Rode Leeuw. De 1e prijs f 35, 2e pr. f 20, 3e pr. f 15.

1904 – D. Kist, de kastelein uit Kolhorn, won op de jaarlijkse wedstrijd van de Noord-Hollandsche Kolfbond de serieprijns met 55 pt .

1906 – Er wordt melding gemaakt van de nieuw aangelegde kolfbaan van de heer Rempt, voorheen het café van D. Kist. De nieuwe baan wordt geroemd om zijn zuiverheid. In die tijd was de herberg typisch het café voor de hogere stand. De binnenschippers konden elders terecht, onder andere in het bekende café Schippers Welvaren.

1906 – Verkoop van de oude kolfbaan met een woonhuis.

1907 – Kastelein Rempt organiseert op zijn nieuwe baan een 15-slagenwedstrijd van 500 partijen. Iedere kolver mag zoveel partijen slaan als hij wil en ook opnieuw beginnen als hij de hoogste scores niet meer kan halen.

1909 – Bij P. Rempt wordt een kolfwedstrijd gehouden.

1910 – Aan de jubileumwedstrijd van Kolfvereniging Noord-Holland namen twee kolvers uit Kolhorn en een uit Anna Paulowna deel.

1922 – P. Rempt verkoopt De Rode Leeuw.

1937 – Ons Genoegen uit Kolhorn werd lid van de Ned. Kolfbond en nam in 1938 nog deel aan de NK

1989 – De Roode Leeuw is na enkele veranderingen heropend als café-restaurant.

Op oude ansichten zien we rechts van De Roode Leeuw een doorrijstal en er schuin tegenover de zogeheten karrenboet. Bij de restauratieplannen van het oude logement bleek behoud van de tweede kolfbaan, die achter het café was gebouwd, niet meer zinvol. De eerste was al gesloopt in 1930 om plaats te maken voor woningbouw.

Koog aan de Zaan – N.H.

1626 – Herberg De Waakzaamheid wordt in een gemeentelijk document genoemd. De naam stamt uit de Franse tijd en de herberg vervulde een belangrijke rol in het dorpsleven, terwijl de kolfbaan in de grote zaal veelvuldig werd gebruikt. Voor de Franse tijd heette het café De Jonge Prins.

Uit de hand te koop: De extra florissante en welter Neering staande HERBERG, genaamd *de Prins*, met deszelfs capitaale Overdekte Kolfbaan en Luchthuis, waarin die Affaire zedert vele Jaaren met best succes is gedaan, en nog word gecontinueerd, staande tot Koog, aan de Weg en Zaan; nader informatie by den Castelein *P. v. d. Horst*, thans daarin woonende. NB. De Kooper zal in zyn keuze hebben om de helft der Kooppenningen op kuffing, tegens $3\frac{1}{2}$ per Cent, daar op te laten staan.

1791 – *De Prins, staande tot Koog aan de Weg en Zaan.*

Uit de hand te koop: Een extra florissante en welter Neering staande HERBERG *de Prins*, met deszelfs kapitaale Overdekte Kolfbaan en Luchthuis, (waarin die Affaire sedert vele Jaaren met best succes is gedaan en nog word gecontinueerd), staande te Koog aan de Weg en Zaan; nader informatie by den Kastelein *Pieter van der Horst*, thans daarin woonende. NB. De Kooper zal in zyn keuze hebben om de helft der Kooppenningen op kuffing, tegen $3\frac{1}{2}$ per Cent daarop te laten staan.

1802 – *Uit een advertentie, waarin De Waakzaamheid te koop wordt aangeboden, blijkt dat er een overdekte kolfbaan met metalen stukken is en ook een Lugthuis.*

1823 – Collegie Nooitgedacht opgericht in 1823 in De Waakzaamheid. Het kas-, notulen- en introductieboek liggen in het Archief Zaanstad. Deze sociëteit had tussen de 30 en 35 leden, nieuwe leden werden geïntroduceerd en daarna geballoteerd, veel nieuwelingen werden gedeballoteerd. Het reglement had onder andere de volgende artikelen: Roken op de baan met een pijp zonder dop was niet toegestaan en tot vermindering van kuilen en gaten in de baan mochten de kolvers niet op hun kliek leunen.

1845 – Bij verkoop van herberg De Waakzaamheid wordt geadverteerd met een nieuw aangelegde kolfbaan.

1858 – Bij collegie Nooitgedacht betaalt men *f* 1 bij een wedstrijd voor *een jongen bij het kolven*. Het kasboek laat zien dat er veel staatsloten werden gekocht, maar grote prijzen zijn er niet gevallen.

1879 – In de Leeuwarder Courant van januari verschijnt een advertentie waarin het Koffijhuis De Waakzaamheid openbaar verkocht zal worden wegens de gevorderde leeftijd van eigenaar De Jager.

1891 – In mei is in de Waakzaamheid een nieuwe kolfbaan aangelegd door de heer De Boer.

1893 – Kolfclub Zaanstreek opgericht. De eerste bestuursleden waren; J. Vis Wz., C.E. Smit en A. de Boer (kastelein). Men begon met 15 leden.

1895 – Organisatie van de Nationale Kampioenschappen. Tevens biljart- en schaakwedstrijden.

1896 – Sociëteit Nooit Gedacht organiseert een grote Nationale wedstrijd in De Waakzaamheid.

1895 – Bij een wedstrijd verplicht Nooit Gedacht de deelnemers om te markeuren en de wedstrijd te blijven volgen.

1897 – Op 26 augustus organiseert D. van Kolven een wedstrijd die wordt gewonnen door C. Kossen uit Koog en W. Tensen uit Schellinkhout wordt tweede. Derde wordt P. van Wort uit Koog aan de Zaan.

1901 – Er worden niet veel 5 twaalven geslagen, maar in 1901 lukt het Dr. Vrendenburg om 60 pt. te slaan.

1901 – Kolfwedstrijd in de sociëteit T.A.V. te Koog aan de Zaan. Zie Nieuws v.d.Dag, 17-10-1901.

- 1902 – Na de wintervermakelijkheden wordt in het voorjaar van de kolfbaan van haar winterdek ontdaan en de kolvers waren nieuwsgierig hoe de baan zich gehouden had. Er zaten vlekken op de baan, deze waren veroorzaakt door *gevierde bacchanalen*, maar de ballen waren door de koude niet hard geworden.
- 1902 – D. van Kolven (hij kocht het café op een veiling op 14 januari 1897) was de kastelein en was tevens een goede kolver.
- 1902 – Veel toeschouwers, waaronder enkele dames, keken naar de NK. De deelnemers werden door de fanfare van het station gehaald en uit vele huizen wapperde de vlag. Naast het kolven werd ook een biljartwedstrijd gehouden; met speelde tien stoten, met los van acquit.
- 1902 – Organisatie van de Nationale Kampioenschappen (207 deelnemers van 16 verenigingen).
- 1903 – Het 10-jarig bestaan van de kolfclub Zaanstreek wordt gevierd. Zij hebben dan 34 leden.
- 1904 – D. van Kolven behaalde op de NK de tweede prijs.
- 1907 – De Waakzaamheid wordt verbouwd. De palen zijn wellicht iets te dik en de baan heeft voor hardlopers enkele gebreken.
- 1910 – Uitslag 50-slagenwedstrijd: 1. N. van Calcar 470; 2. Westerman 464; 3. A. Kist 456.
- 1930 – Organisatie van de Nationale Kampioenschappen (met 416 deelnemers).
- 1935 – De heer H. Ero uit Koog aan de Zaan heeft zijn geheim voor het maken van sajjetballen aan de bond gegeven. Hendrik Ero is kastelein van De Waakzaamheid geweest en was in W.O. II. actief in het verzet. In 1943 is hij opgepakt en gefusilleerd; ook zijn vrouw is door de Duitsers omgebracht.
- 1936 – Organisatie van de Nationale Kampioenschappen.
- 1949 – Organisatie van de Nationale Kampioenschappen.
- 1955 – De kolfbaan is gesloten vanwege een grote verbouwing. De baan was 5 bij 19,8 meter en de vloer was van asfalt. Vanuit de kolfbaan had men zicht op de Zaan. Hetzelfde jaar maakt men plannen voor een kolfbaan in een restaurant op de Zaanse Schans.

Op de uitslagenlijst van een 50-slagenwedstrijd in de Waakzaamheid staat een aantekening dat D. Kz..Haremaker, nu 87 jaar, vroeger een beste speler was.

Vanaf 1921 worden er films gedraaid. In 1988 werd De Waakzaamheid door muziekrant Oor uitverkozen tot de beste zaal van Nederland, als dansclub en voor het spelen van livemuziek. Sedertdien is De Waakzaamheid landelijk bekend als een der toonzettende zalen in de jongerencultuur.

De naam van vereniging is Mik-Wis en bestaat uit sajjetspelers. Mik Wis is opgericht omdat elke vereniging op de NK maar één korps mocht afvaardigen en zo'n grote vereniging als Zaanstreek had veel goede sajjetters en gummikolwers.

1917 – Men organiseerde men een wedstrijd voor uitsluitend sajjetballen.

Het vaandel van kolfclub Zaanstreek, dat destijds in de Waakzaamheid speelde, is aan het Zaanse Museum geschonken.

Koudekerke – Zld., op Walcheren

1833 – Herberg De Bremer Ton, staande en gelegen op het Zand, wijk C 38 en C 39, onder Koudekerke. Verkoop; incl. twee kolfstekken (palen), kolven en kolfpalen.

1850 – Kastelein Levinus de Kraker van Het Burgerhout laat een kolfbaan bouwen.

Koudekerke aan de Rijn – Z.H., nu gemeente Alphen aan de Rijn

Hier zijn twee banen geweest; de eerste vermelding is van 1815.

Koudum – Fr.

1772 – De secretaris T. Abbring zal op vrijdag den 21^e en 28^e augustus 1772 by de 1^e en 2^e zitdag en op den 4 september daar aan volgende by de finaale palmslag, telkens de klok voor noen, ten huize van de kastelein Anne Bouwens tot Coudum publicq by strykgeld te verkopen: Een deftige huizinge en herberg cum annexis, staande en gelegen in de gebuurte van voorsz. dorpe Coudum, bestaande in verscheidene ruime vertrekken en een ruime stelling (of stalling?) en hovinge met een wel aangelegde kolfbaan, voor de huur van 130 Car. guldens in 't jaar vrij geld, zynde op Petri en May 1773 vrij van huur jaaren, breder by biljetten. Volgens de Leeuwarder Courant van 02-09-1772 werd er 1900 g-gls. 21strs op geboden.

DE Secretaris T. ABRING, en de Procureur LIVIUS RADYS, zullen op Woensdagen den 24 April 1782 by de Verhoginge, en den 1 May by den Finaalen Palmflag, t'elkens præcys te één uur na middags, ten huize van *Lieuwe Reinders* Wed. Hospita tot Koudum, publyk verkopen: Haare bewoonde en wel ter Tap en ter Neeringe staande **HUIZINGE** en **HERBERG cum annexis, DE PAUW** genaamt, staande in de Gebuurte van Koudum, bestaande in verscheidene Vertrekken, een goede Stallinge en Hovinge; sampt **Kolfbaan** en verdere Commoditeiten, op den 12 May 1782 vry te aanvaarden; alles breder volgens Billetten. Waar op geboden is 2400 Car. Gulds.

Info: www.geocities.com

N.B.: Momenteel is er een gebouw (curiosawinkel) met de naam De Pauw.

Toen Lieuwe Reinders te Koudum in 1782 was overleden, verkocht zijn weduwe Jantjen Alerts publiek een zekere huizinge en herberg, De Pauw genaamd, staande en gelegen in de buurt te Koudum, met beneden drie kamers en een kamer boven, een ruime stal, put en bak, een hof en een kolfbaan, met vrije tap en nering. Het huis strekkende voor van de straat tot achter aan de rijweg, met ten oosten Dirk Heezes en ten westen Gerland Saskens erven, het kerkhof en de schooltuin. Haije Martens Haijema en Zytske Sweijtses, egtelieden, woonagtig op de Galamadammen onder den dorpe Coudum werden, ondanks de vele schulden die ze nog hadden, kopers voor het bedrag van 2720 car.glds. en nog 41 car.glds. voor strijk- en verhooggeld. De akte passeerde op 18 mei 1782 en het geld moest worden betaald op 7 augustus 1782. Het huis werd belast voor vier en een halve schoorsteen, waarvan in 1786 een en een half werden vernietigd. Op de gravure is de buurt geschetst waar de herberg De Pauw te vinden moet zijn geweest.

1782 – De weduwe Jantjen Alerts verkocht herberg De Pauw, met kolfbaan.

Kralingen – Z.H., nu een stadsdeel van Rotterdam

1783 – Buitenplaats Buitenzorg met kolfbaan.

1800 – Aan het eind van het Lange Pad in het Kralingse Bos stond in ca. 1800 een herberg annex kruidenierswinkel met kolfbaan.

De weduwe Maria v.d. Lugt - Kalkman was tapster in een huis met kolfbaan gelegen aan de Bosweg bij de Kralingse Plas.

Krommenie – N.H.

Herberg De Zon te Crommeniedijk

1765 – Oud Rechdelijk, Archief akte 6 februari:

Verkoping door Schout Johannes Beets. Dirk de Reus verkoopt een huis en erf met een overerf en een overdekte Colfbaan staande en gelegen tot Crommeniedijk, belent ten oosten de Wed. Jan Teeling en ten westen de Vermaning aan Klaas Roosendaal en Jan Bakker voor 625 gulden.

Herberg staande op de Busch op de Bandijk

1772 – In akte 3075A635 van het R.A.H., 19 juli:

Er wordt het testament opgemaakt van Aris Bakker en zijn vrouw, waarbij aan zoon Hendrik Bakker wordt geprelageteert: *een woonhuys zijnde een herberg, genaamt het Veerschuitje in Krommenie bij de kerk en daar bezuiden aan, de kolfbaan.*

1782 – Oud Rechdelijk Archief, akte 6 juni:

Verkoping door notaris Johannes Beets. De procuratiehouders van Maartje Pieters Kistemaker, weduwe van wijlen Gerrit Bos, verkopen aan Cornelis Schilp uit Wormerveer. Een huis zijnde een herberg met zijn stalling voor koeien en paarden, hooiberg en nieuw aangelegde fraaie Colfbaan en verdere gemakken. Met enige herberg tapnering en Colfbaan gereedschappen. Staande op de Bandijk, belent ten zuiden Dirk en Jan de Haan, ten noorden de Busher Sluis voor *f* 1.250.

(Op genoemde plek staat anno 2003 het huis van Rein Wasscher).

Bij het 20-jarig jubileum van de Noord-Hollandsche Kolfbond stelt de vereniging Vooruit een medaille beschikbaar.

Sociëteit Ons Genoegen

1896 – Klaas Booi speelde in het korps van Mik Wis Krommenie.

1897 – Kolfclub Onder Ons, die speelde in de sociëteit, is opgericht op 16 augustus, maar reeds voor die tijd werd er gekolfd.

1898 – Mik Wis was deelnemer aan de NK.

Sociëteit Twaalf zij ons Doel

1850 – De sociëteit ontstond in 1850 en vrijwel zeker is bij de bouw de kolfbaan aangelegd.

1865 – De sociëteit werd te koop aangeboden.

1890 – W.M. van Vliet, eigenaar van de baan, was in 1890 initiatiefnemer van de oprichting van de kolfvereniging Noord-Holland, in café Suisse in Zaandam.

1912 – Twaalf zij ons Doel uit Krommenie werd lid van de bond.

1912 – K. Booi speelde bij Twaalf zij ons Doel. Deze vereniging hield in 1920 op te bestaan.

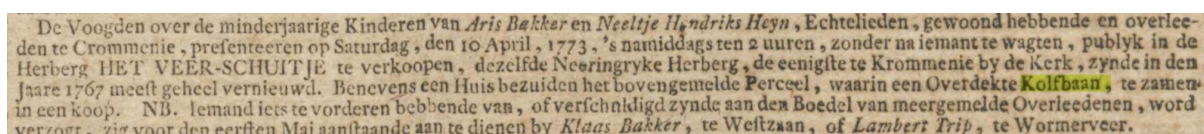
Onder Ons

1897 – Kolfvereniging Onder Ons wordt opgericht door Jan Bakker Wz., J. Baars en H. Waal.

1903 – Op 18 januari werd er in Krommenie een wedstrijd op het ijs georganiseerd. De palen werden door het ijs in de grond geboord en de rabatten waren van balken gemaakt. Aan deze 10-slagenwedstrijd namen 24 kolvers deel. Winnaar werd P.N. de Boer met 84 pt.

- 1907 – Als de NK in het koffiehuis Ons Genoegen te Krommenie wordt verspeeld is er kritiek op de baan; deze zou niet geschikt zijn. Er worden door iedereen behoorlijke punten geslagen en de leden van Onder Ons behalen heel veel prijzen: M.J. Teer wordt juniorenkampioen, K. Booij wordt algemeen kampioen en daarnaast zijn de 4^e en 6^e prijs ook voor Krommeniërs.
Bij de opening van de NK krijgt Onder Ons van hun dames een vaandel aangeboden. Op een foto, genomen achter de sociëteit poseren zij met hun nieuwe vaandel. De vaandelkist is geschonken aan het Zaans Museum en het vaandel hangt sinds 1988 in de Rosariumhorst.
Het insigne van Onder Ons: twee kruislings geplaatste kolven met de letters OO.
- 1908 – Er wordt een nieuwe betonvloer in de baan gelegd.
- 1912 – Baan van Ons Genoegen vernieuwd.
- 1912 – Uitslag 50-slagen in Nieuws van de Dag van 15 november. Er was ook een prijs voor diegene die de meeste keren de bovenpaal had geraakt.
- 1917 – M. van Zaanen wordt te Nieuwe Niedorp Juniorenkampioen.
- 1917 – Onder Ons organiseert een vierdaagse wedstrijd. 95 kolvers nemen deel, waarvan 24 van Onder Ons. In de eerste klas is de 1^e prijs van f 20 voor D. Blom uit Noordscharwoude met 146pt, 2. D. Igniesz f 15 uit Opmeer met 145pt. en 3. P. Kostelijk f 10 uit Heerhugowaard met 140pt.. De eerste prijs in de 2^e klas was f 15 en in de 3^e klas f 10.
- 1918 – Komt voor het eerst de naam Togido (Tot Ons Genoegen Is Dit Opgericht) voor in het jaarverslag; dit waren de sajeters. Het vaandel uit de eerste jaren heeft sinds 1988 een plaats in de Rosariumhorst, een kolfkist en vaandelkast is geschonken aan het Zaans Museum.
- 1921 – Het ledental was 42.
- 1938 – Op 16 februari werd het clubgebouw Ons Genoegen van J. Bogte door brand verwoest, met een brandschade van f 93 voor 12 kolfballen.
- 1939 – De sociëteit is herbouwd en zou tenslotte in 1988 worden gesloopt.
- 1972 – Het ledental in 1972 bedroeg 33.
- 1975 – Dameskolfclub DKC 75 (DKC = Dalton Kincentrum) werd opgericht en heeft bestaan tot 1984.
- 1977 – Vijf kolvers, te weten: P. Bergen, J. Brakenhof, B. Hogeweg, A. v.d. Putte en C. Schouten hebben de sociëteit gekocht om de continuïteit te waarborgen. De baan werd in 1978 gerenoveerd.
- 1897 – Onder Ons organiseerde ook op 27 januari 1897 of 1907 een wedstrijd op het ijs.
- 1903 – Kolfvereniging Noord-Holland organiseert de jaarlijkse wedstrijd in Krommenie (baan onbekend). Er nemen 76 kolvers aan deel, onder andere uit: Hensbroek 1x, Kolhorn 1x, Uitgeest 2x. Het weekblad de Nederlandsche Sport publiceert de volledige lijst met deelnemers en behaalde punten.
- 1905 – Een Nationale Kolfwedstrijd wordt te Krommenie georganiseerd. Dit is een 10-seriënwedstrijd, waar 70 kolvers aan deelnemen. Winnaar wordt Van Eden uit Nieuwe Niedorp met 450 pt. Daarnaast een 15-slagenwedstrijd: 1^e A. de Boer Koog aan de Zaan met 137 pt. en 2^e W. Tensen Schellinkhout 123pt. .

Atlantic

De Voogden over de minderjarige Kinderen van *Aris Bakker* en *Neeltje Hendriks Heyn*, Echtelieden, gewoond hebbende en overleden te Crommenie, presenteeeren op Saturdag, den 10 April, 1773, 's namiddags ten 2 uuren, zonder na iemant te wagten, publyk in de Herberg HET VEER-SCHUITJE te verkoopen, dezelve Neeringryke Herberg, de eenigste te Krommenie by de Kerk, zynde in den Jaare 1767 meest geheel vernieuwd. Benevens een Huis bezuiden het bovengemelde Perceel, waarin een Overdekte Kolfbaan, te zamen in een koop. NB. Iemand iets te vorderen bebbende van, of verichndigd zynde aan den Boedel van meergemelde Overleedenen, word verzogt, zig voor den eersten Mai aantande aan te dienen by *Klaas Bakker*, te Weltzaan, of *Lambert Trip*, te Wormerveer.

1773 – *Herberg Het Veerschuitje by de Kerk.*

1793 – Hendrik van der Poel huurt voor f 250 per jaar herberg De Veerschuit en de daarnaast gelegen kolfbaan. Op deze plaats stond in 1588 al de herberg Pinas en heden ten dage Atlantic. In deze akte komt een uitgebreide inventarislijst voor.

JAN VAN EDEN Jz. en P. D. AVIS, Makelaars te Krommenie, zullen op Donderdag den 22sten Junij 1854, des avonds ten 6 Ure, ten overstaan van den Notaris D. VAN DER WART, in het openbaar presenteren te Verkoopen:
N°. 1. Twee aan elkander verbonden **HUIZEN** met **KOLFBAAN**, genaamd **HET HEEREN LOGEMENT**, waarin sedert vele Jaren en nog heden de **KOFFIJHUIS-** en **LOGEMENTHOUDERS-AFFAIRE**, benevens de **SLIJTERIJ** in Dranken en Wijnen, met het beste gevolg wordt uitgeoefend, alles staande en gelegen midden in de Gemeente Krommenie, Kadestraal get. Sectie B. N°. 516, groot 5 Roeden en 30 Ellen.

1854 – *Het Heerenlogement bestaat uit twee aan elkander verbonden huizen met een kolfbaan en is gelegen tegenover de Ned. Hervormde kerk en verbrandde in 1910 geheel. De brand begon in de kolfbaan. Tijdens de herbouw is deze baan waarschijnlijk gelaten zoals hij was en onder de vloer van de grote zaal is blijven liggen. In het voorjaar van 1970 heeft de toenmalige eigenaar, A. v.d. Klugt de baan in ere hersteld, met de bedoeling een tweede kolfclub in Krommenie op te richten, welke de naam Atlantic kreeg en op 8 september 1970 werd opgericht. Er wordt op dinsdagavond gespeeld, omdat Onder Ons-Togido op de woensdag speelde en er waren kolvers die van beide verenigingen lid waren. De contributie bedraagt dan f 2 per week. In 1972 had de club 22 leden, maar de clubavond werd gemiddeld maar door negen mensen bezocht. In 1977 viel het doek voor de dertien overgebleven leden.*

Na het faillissement van de sociëteit Ons Genoegen in 1987 werd de baan in Atlantic weer in gebruik gesteld en de naam van de club werd veranderd in Togido-Atlantic.

De vanouds bekende binnenbaan was in Het Veerschuitje (nu: Atlantic). Het Oud Rechdelijk Archief vermeld in een akte van 28 april 1752: Aris Allartsz. Bakker, eigenaar van de herberg Het Veerschuitje, koopt een huis en een erf ten zuiden van de herberg en maakt hiervan één pand. In het gekochte huis wordt door hem een Colfbaan aangelegd. Op 7 mei 1773 is er een publieke verkoping en de nieuwe eigenaar verhuurt Het Veerschuitje. In het huurcontract van 29 juli 1773 staat: De verhuurder neemt aan de kolfbaan binnen een jaar te veranderen en in behoorlijke orde te brengen. Op de inventaris komt ook nog voor: 13 coopere colven zonder staalen, 18 colven soo oud als nieuw, 7 nieuwe colfballen en 3 oude dito. De naam van Het Veerschuitje veranderde in Het Heerenlogement. Tot de brand van 19 april 1910 is hier gekolfd.

1910 – Togido (met sajjetballen) werd lid van de Bond.

1912 – Twaalf zij ons Doel werd lid van de Bond.

1872 – Woonhuis met kolfbaan en biljart te koop in het Noordeinde van de gemeente Krommenie.

De kolfbaan in Atlantic werd in 2011 gesloten, omdat het café verbouwd werd. De baan blijft wel intact onder de vloer liggen en de palen zal men bewaren. De kolvers sluiten zich aan in Wormer.

2018 – Na het overlijden van Art Bogte (kasteleinzoon van sociëteit Ons Genoegen) in 2018 krijgt Togido Wormer 21 klieken, vier ballen en enkele medailles. Art was beheerder van de kolfmaterialen van kolfclub Onder Ons-Togido Krommenie.

Kudelstaart – N.H.

1732 – Jan Mathijsz. Brandevoort koopt uit de erven van zijn moeder een herberg met kolfbaan.

Kwakel, De – N.H.

Bij de Quakelse Brug over de Kleine Drecht stond een herberg met kolfbaan.

Lambertschaag – N.H.

Het Fortuin ofwel Het Wagenwiel is in de tweede helft van de achttiende eeuw gebouwd en is aan het eind van die eeuw volgens de archieven vele malen in andere handen overgegaan. Maar in deze aktes wordt niet over een kolfbaan gerept.

Info: Jaarboek Abbekerk/Lambertschaag, Gesol met een herberg.

1988 – Bij een grote verbouwing is het restant van de kolfbaan, welke van 1925 was, verdwenen. In die tijd was Jan Dekker (zoon van Cees Dekker, vrachtaarder te Onderdijk; Cees Dekker kolfde in de jaren '60 in Andijk) de kastelein.

De notulen en andere bescheiden van IJclub Abbekerk-Lambertschaag zijn in bewaring gegeven aan het Westfries Archief in Hoorn. Hierbij bevindt zich ook een zakboekje van H.L. Kniphuisen met het reglement en ledenlijst van de IJclub. Achterin dit boekje staat ook een *Reglement van de kolfpartijen* bestaande uit 10 artikelen.

N.B.: Twee van de vier genoemde namen komen voor op een lijst van veehouders uit 1900 in Lambertschaag. Hoogstwaarschijnlijk zal dit reglement van de kolfbaan in Het Fortuin zijn.

Art. 1. In het jaar 1881 is een bestuur benoemd: voorzitter A. Zijp, secretaris / penningmeester P. Best en bestuurslid M. Koorn.

Art. 2. Het ledental bedraagt thans 19.

Art. 4. De bijeenkomsten worden op vrijdagavond van 6 - 10 uur gehouden.

Art. 6. Gastkolvers betalen f 0,20.

Art. 7. Als er meer dan tien kolvers zijn, zullen de verliezers verplicht zijn te wachten.

Art. 8. De kastelein zal zo mogelijk de palen vegen en de streepjes noteren.

1943 – 't Fortuin met kolfbaan gaat van K. Swam over naar K. Blokker.

1949 – Tijdens noodweer valt de schoorsteen door het dak van de kolfbaan.

N.B.: In een jaarboek van de historische vereniging Abbekerk - Lambertschaag staat een artikel over 't Fortuin: *Gesol met een herberg*.

1964 – Verkoop 't Fortuin.

Langweer / St.Nicolaasga – Fr., ten westen van Joure

1800 – Bij herberg Huis ter Heide bij Legemeer lag voor 1800 een kolfbaan. Nu is er een 18 holes golfbaan in de nabijheid.

Laren – Gld., ten noordoosten van Zutphen.

1789 – Buitenplaats Het Ros, op 2 uren van Zutphen en een klein uur van Lochem.

Laren – Utr.

1856 – Verkoop van een Tapperij-affaire met kolfbaan, gelegen te Laren bij Korsweerd.

1860 – Herberg met slijterij, kruideniers- en manufacturenwinkel.

1862 – Het Bonte Paard, aan de Straatweg naar Amersfoort en Hilversum

Leerdam – Z.H.

1803 – Everhardus Wiggelinkhuizen koopt, voor *f* 2.200, de Sociëteit Vrede en Vreugde met kolfbaan, stal, erf en schuur. Nu: Hotel Kemp.

1887 – Jacob van Buren, eigenaar sinds 1780, verkocht een stuk land voor *f* 1.400 aan de sociëteit, omdat dit terrein zeer geschikt voor het kolfspel bleek te zijn.

Leeuwarden – Fr.

1566 – De stad Leeuwarden vaardigde een keur uit met het verbod om in de stad te colven. Dit op poene van 14 stuivers.

N.B.: Colven, geschreven met een C, werd buiten gespeeld, waar men in zo min mogelijk slagen een parcours moest afleggen. Kolven, geschreven met een K wordt op een afgemeten baan bij een herberg gespeeld.

1752 – In het Fries Museum ligt in depot een zilveren kolfbal van 126 gram uit 1752, inv 1955-612, herkomst O.K.S. No 4102. Beschrijving:

Zilveren bal met bovenop een oogje met een ring. Gedreven ornament – de ondergrond is geschubd of versierd met ruitpatroon. Over het midden loopt een verticale gladde band met gegolfde rand. Over het midden loopt een verticale gladde band met gegolfde rand. De bal is versierd met quasi geregen naden. Op de ene helft, onderaan, twee antithetische, C-vormige bladervoluten met ertussen een ruit, bestaande uit vier ruiten, een schelp en een ruit. Ter weerszijden een ovaal medaillon. Bovenaan, links een rek waaraan drie kolfstokken hangen, rechts een schild waarin het jaartal 1752 onder een opgehangen kolfbal. Op de andere helft, onderaan een tafel met een reeks opgestapelde ballen; onderaan de tafel hangt een kolfbal en onder de tafel staan twee kegels met een bal er naast. Onderaan twee S-vormige bladervoluten. Ter weerszijden een schelp. Bovenaan een tafel met: een kroes, een medaillon met twee S-vormige bladerranken. De bal is verzwaard.

Literatuur: Cat. Zilver. Leeuwarden 1900, nr. 419.

1758 – Wij lezen op 21 januari in de krant dat er te Leeuwarden een tuin met een groot zomerhuis verkocht zal worden *zeer geschikt om Gelagen te zetten, of Herberg te houden, voorzien met een kolfbaan en verscheidene Priëlen.*

- 1759 – Uit een advertentie van 29 september horen wij, dat te Leeuwarden op de Grachtswal even buiten de stad een herberg Het Wapen van Utrecht verkocht wordt met twee royale kolfbanen.
- 1767 – Op 27 juni: C. van Tiel, kastelein in *Het Poortien* te Leeuwarden heeft een kolfbaan aan laten leggen en verzoekt de liefhebbers haar gunst om in een wijngelag te kolven.
- 1771 – Leeuwarder Courant 14 augustus 1771 (zie ook LC 24-08-1771):
Dren S. Binkes en M. Hettema, praesenteren publyk by stykgeld te verkopen: 1. Een heerlyke en zeer wel ter neringe staande huizinge en herberg, waar in diverse moderne vertrekken, drie extra groote stallingen en een overdekte kolfbaan, staande voor de Wirdumerpoort van Leeuwarden.
- 1773 – De geelgieter Teake Pluimker in de Slotmakerstraat te Leeuwarden maakt Hollandsche Kolven (Leeuwarder Courant, 12 juni).
- 1780 – In 1780 en 1782 laat een Leeuwarder kastelein om een zilveren kolf spelen.

C. VAN TIEL, Kastelein in het Poortien binnen Leeuwarden. maakt bekend dat hy agter deszells Huis een Fraaije KOLFBAAN heeft doen verveerdigen, en verzoekt de Liefhebbers haar gunst om in een Wyn-gelag te Kolven, belovende aan een ieder goede Oppaffinge te zullen genieten.

- 1782 – Bericht uit de Leeuwarder Courant van 28 augustus:
Jozeph van Lingen, kastelein in Den Gouden-Bal aan den Buiten-cingel, tusschen den Vrowen Poort en de Hoekster, te Leeuwarden, presenteert op Maandag den 2 September 1782, na den Middag tusschen 1 en 2 uren, in zyn Nieuwe Overdekte Baan, te laten verkolven, een fraay Zilveren ZAK_HORLOGIE, met Slagwerk, Repetitie, enz.. Fatsoenlyke liefhebbers, gelieven zig op tyd en plaats te Compareeren.
N.B.: Den Gouden-Bal is in 1876 afgebroken.
- 1795 – De RK kerk in de Sacramentsstraat werd gesloopt en op deze plek door timmerman en stadsbouwmeester Gerrit van der Wielen in 1797 een concertzaal gebouwd met daar achter eene kolfbaan, voor de Koopmanssociëteit en werd besloten in 1810 een Concertzaal aan te leggen van 27 ellen lang en 9 ellen breed. Zomers werd hij ingericht als kolfbaan. Y. Schaaf kocht in 1920 dit gebouw.

Zaal Schaaf aan de Breedstraat, de kolfbaan is aangelegd door Gerrit van der Wielen in de 19^e- eeuw. In het blad *Leopardia* van april 2019 op blz. 19 staat dat de kolfzaal in 1810 is gebouwd en de afmetingen had van 19 x 6 meter.

- 1811 – Publieke verkoop op 31 mei (zie Tresoar Toegang 35, inv.nr.635.02, folio 35, akte 17):
Verkocht aan Dirk Ypey, meester-vleeshouwer en echtgenote Stijntje Bijmholt, te Leeuwarden: *De grote en sterke en neringrijke huizing en herberg de Posthoorn genaamd., benevens twee schone en warme stallen en een wagenhuis als mede een welingelichte en overdekte kolfbaan, staande en gelegen even buiten de Wirdumerpoort te l. voor 13.000 Car.guldens, hebbende tot naastlegers onder anderen de opreed, het Paardewad en de Potmarge.*
- 1819 – B. van Glazenap op de Keizersgracht verkoopt onder andere Kinderwagens, roerstokken en kolfstokken.
- 1837 – 12 mei: *De ondergetekende heeft de eer zijne geachte stadgenoten te berigten dat zijn Koffiehuis, De Harmonie genoemd, achter de Hoven, met ingang op den Grachtswal te Leeuwarden (vroeger door de Heere R.K. Steinvoorte, als sociëteit bewoond), op Zondag den 14 dezer geopend zal worden, en dat er op Maandag den 15, aan drie onderscheiden Spelen, als Kolf-, Kegel- en Billiardpartij, VRIJ ZAL WORDEN VEREERD: Eene extra VERLAKTE ZAK-TABAKSDOOS, die, met Inteeningslijsten van de opening voorhanden zijn. Hij belooft verder zoo veel mogelijk aan alle vereischten te zullen voldoen.*
E. Kingma, Ijz.

- 1839 – De stad Leeuwarden verkoopt herberg De Oude Schouw (tussen Irnsum en Akkrum) met zomerhuis, schuur en kolfbaan aan het Rijk.
- 1840 – *Amecitia* was een sociëteit voor de rijkere middenstanders, geopend in 1840, met kolfbaan.

IN DE **KOLFBAAN** DER HARMONIE, achter de Hoven alhier, Zondags Avonds van 5 tot 8 ure **STRIJK- EN HARMONIE-MUZIJK**, gevolgd door **BAL** en **DANSPARTIJ**. — Entree Heeren 10 Cents, Dames vrij. — Militairen, zonder eenigen rang, worden niet toegelaten. — De Leden van het *Scherp-Collegie de Unie* en eerste *Dansers*, die zulks wenschen, kunnen van doorgaande Diploma's; als entree vrije Billetten, aldaar verkrijgbaar, gebruik maken.

1844- *Muziek en dansen in de Harmonie.*

In de Leeuwarder Courant worden onderstaande kolfbanen genoemd:

- 1758 – Tuin nabij de Vliet met kolfbaan, LC 1758/1.
- 1771 – Wirdummerpoort, LC 1771/8.
- 1783 – De Fraterniteit op de breedzijde van de Nieuwestad tegenover de Waag, LC 1783/11.
- 1784 – De Nieuwe Doelen op de Gragtwal, LC 1784/1.
- 1799 – De Gouden Bal tussen de Hoekster en Vrouwenpoort met twee kolfbanen, LC 1799/8.
- 1800 – De Posthoorn, even buiten de Wirdummerpoort, LC 1800/7.
- 1802 – De Nieuwe Doelen op de Gragtwal, LC 1802/5.
- 1803 – Door *De Wilde Man* wordt een speelgoed kolfbaan aangeboden met ballen, klikkjes en paaltjes.

De Advocaat **PETRUS EEKMA**, op 't Heerenveen, zal op Saturday den 20 Augustus 1803 by de Beschryvinge, ten huize van *Johannes Riemersma*, Castelein aldaar, 's avonds ten vyf uur, aan de meestbiedenden ter Verkoop aanbieden: De van ouds vermaarde en florifante **HUIZINGE** en **HERBERG**, de **POSTHOORN**, mer derzelve Stallingen en **Kolfbaan**, sampt twee byzondere **WOONINGEN**, staande aan de Wirdumerpoort, by de Stad Leeuwarden, zocanig by *Jan Sjoerds* wordt bewoond en gebruikt, den 12 May 1804 vry van huuringe te aanvaarden. Alles vry van huur te aanvaarden.

1803 – *Verkoop van de Posthoorn.*

- 1808 – De Stadsschuttersdoelen op afbraak te verkopen in april 1808: de grote overdekte kolfbaan met glazen ramen en deuren met kolfkamer in de tuin van de Stadsschutters Doelen.
- 1811 – Tuin aan de Oldegalilien, kolfbaan en kolfkamer, LC 1811/7. Eigenaar was Heer Medicine Docter U. Cats.

HET DEPARTEMENTAAL BESTUUR VAN DE EEMS, zal ingevolge autorisatie van den Agent van Inwendige Politie, ter voldoening aan een Decreet van het Vertegenwoordigend Ligchaam des Bataafsch Volks, van den 7 Augustus l. l., ten overstaan van Commissarissen, door den Lands Architect *Sjoerd J. Stapert* doen Verkoopen: Eene **HUIZINGE**, (*de Fraterniteit* genaamd) voorzien van vercheidene ruime Vertrekken, en een overdekte **Kolfbaan**, staande op de breedzyde van de Nieuwestad tegen over de Waag te Leeuwarden, en op May 1800 vry te aanvaarden.

DE Weduwe **SCHREUDER** Casteleinske in de nieuwe Doele op de Gragtwal te Leeuwarden, praesenteert op billyke Conditiën Haare Florifante affaire over te dragen, en daar by haare spatieuze en zeer vermakelyke Huizinge, waar agter een Capitale Tuin en **Kolfbaan**, uit der hand te verkopen.

- 1814 – In 1814 schrijft men voorheen De Doele. In juli 1814 laat de kastelein een zilveren tabaksdoos verkolven.
- 1821 – De Roode Boer op de hoek Gragtwal, LC 1821/11.
- 1825 – De kastelein van Buitenlust bij Leeuwarden laat om een zilveren zak-tabaksdoos verkolven.
- 1830 – In november worden uit de boedel acht kolven en kolfballen verkocht.

Klaas Tromp kolfde in Bolsward en werd Ned. Kampioen in 1904 en 1909. Hij verhuisde later naar Leeuwarden en werd buitengewoon lid van de Kolfbond. Hij was voornemens in Leeuwarden een baan op te richten, maar bedankte wegens ziekte in 1915 als lid van de Bond en is niet lang daarna overleden.

Leiden – Z.H.

- 1450 – Er werd een keur tegen, onder andere, het colven uitgevaardigd.
- 1520 – Leiden kreeg de nu nog bestaande Kolmakerssteeg.
- 1552 – 12 januari: *Dit boec hoort tot sinte Maria magdalena te Leyden bute die Reynsburghe poort.* Onder de muren van dit klooster plachten de Leydse poorters des Zondags gaarne te colven.
Info: Treasor Leeuwarden, Aflezingsboek B, folio 183, 12 januari 1552.
- 1600 – Het colven had in de 17e-eeuw in Leiden een grote vlucht genomen. Dit blijkt in 1600 als op verzoek van de *gemeene gebuyren van de beestenmarkt het colven en caetsen opte ledige plaetse van de Beestenmarct* werd verboden.
- 1658 – Later werd een algemene keur uitgevaardigd om aan de steeds talrijker wordende klachten een einde te maken. Als gevolg van deze keur werden er bij herbergen en wijnhuizen kolfbanen aangelegd met een vaste, waterpas vloer en fraaie gedraaide kolfpalen.
- 1660 – Op 29 januari werd in Leiden een kolfmakersgilde opgericht.
- 1728 – Buitenrust, tussen de Heerenweg en de Vliet, was een Speeltuyn.
- 1736 – In het Leidsch Gerechtboek vinden we een twintigtal inschrijvingen van kolfbanen waarvoor in dat jaar recognitie werd betaald, welke dertig stuivers per jaar bedroeg.
- 1739 – Den Hollandsche Tuin buiten de Rijnsburgerpoort, even voorbij de 500 roedenpaal.
- 1742 – Herberg in de Salomonsteeg.
- 1752 – Herberg De Zwarte Hand op de hoek Bennebroeker Laan.
- 1753 – Na 1753 werd bij Buitenrust onder andere een paardenwatermolen en bleekerij De Arend met kolfbaan bijgekocht. Het complex is in 1794 opgemeten en in een mooie tekening weergegeven. In 1807 was de totale oppervlakte ruim 2 ha, maar er was nog geen landhuis. Het buitenhuis werd in 1905 gesloopt en het terrein werd bestemd voor nieuwbouw. De straatnamen kwamen uit het Leids Ontzet.
Bron: Bovenstaande info komt uit een artikel uit de Leidsche Couranten, zie 27-3-1985.
- 1757 – Speeltuyn met fraaye kolfbaan in de Pieter van Twistlaan, buiten de Witte Poort.
- 1763 – Buitenplaats Zuiderzicht. In 1924 afgebroken voor de bouw Gereformeerde Kerk.
- 1765 – Buitenplaats Lindenhof.
- 1767 – Herberg aan de westzijde van de Beestenmarkt omtrent de Galgstraat.
- 1772 – De Nieuwe Doelen aan de noordzijde van het plein van de Beestenmarkt.

Op Zaterdag den 31 October 1778, des avonds ten 5. uuren precys, zal in 't Heeren Logement aan den Burgh binnen Leyden, publik worden geveild en verkogt een ruim hegt sterck en wel doortimmerd HUYSEN ERVE, waarinne de Herbergiers-Neeringe veele Jaaren mer succes is gedaan en nog gecontinueerd word, met een KOLFBAAN daar aan, genaamd DE GROENE PAPEGAAT, staande ende geleegeen op het Plein van de Beesten Markt binnen de Stad Leyden; als mede een groote plaifante net beplante SPEEL-THUYN, met een groot Speelhuis, Kookkenken en verdere Getimmerte daar inne, staande ende geleegeen in de Witte Roozelaan, aan de Cingel, tusschen de Witte- en Koe-Poorten der Stad Leyden, onder den Ambagte van Soeterwoude, hebbende zeer ruime en onbelemmerde Uitzigten zoo op de Wourenbrugge als elders: breeder by Biljarten gespecificeerd, en is inmiddels nader onderrigtinge te bekomen ten Comptoire van den Notaris P. SOETBROOD te Leyden voornoemt.

1778 – *De Groene Papagaai op het plein van de Beestenmarkt.*

- 1780 – Plaatsje Vest en Veld aan de Buitensingel.
- 1783 – De Leidsche Nieuwe Kolfbaan aan de westzijde van de Steenstraat bij de Galgestraat.
- 1784 – Herberg aan de Haarlemmerstraatweg bij de Fransche Kerk.
- 1785 – Het Vliegende paard aan de Maare.....!
- 1787 – De Kleefsche Lindenboom, v.h. Huis van woelingen in de Bouwlouwe Steeg.
- 1790 – De Vergulde Druyf, gelegen in de hoge Mosch op een half uur van Leiden.
- 1791 – De Lindeboom op de Rapenburgergracht tussen de Spiegel- en Vijzelstraat.
- 1792 – De stad kende tien overdekte en twintig open kolfbanen. Niettemin waren er in 1785 al een aantal banen afgebroken, omdat het kolven concurrentie van het biljart kreeg.
- 1794 – De Vink, even buiten de Witte Poort. Zie ook advertentie 17 april 1840 in de Leidsche Courant.

- 1797 – De Dikke Boom aan de Middelstegracht bij de Nieuwe Rijn.
 1798 – Het Koningsplyn op de Steenstraat of Beestemarkt.
 1799 – Herberg de Overdekte kolfbaan op de Hooygracht.
 1793 – Het Zwijnshoofd aan de Marendorpse Achtergracht, bij de Leegewerfsteeg nabij de Haarlemmerstraat. Baan met blauwe stenen plinten.
 1805 – Het Weesper Bierhuis met kolfbaan aan de oostzijde van de Hooglande Kerkgracht.
 1807 – Herberg op de Pieters Kerkgracht.
 1810 – de Paauw aan de Nieuwe Rijn bij de Koornbrugge binnen Leiden
 1813 – Herberg op de Oude Vest, hoek Pellicaanstraat of Bakkersteeg
 1817 – Het Geldersche Wapen op de hoek Oudevest-Bakkersteeg. Overdekte kolfbaan met schuiframen.
 1818 – De Nieuwe Hoorn, met 2 kolfbanen.
 1831 – Herberg in de Pieterstaat, nabij het Berkedaalstraatje.
 1838 – Buitenverblijf Vijverlust aan de Straatweg L-Haarlem, even buiten de Rijnsburgse Poort.
 1832 – Herberg (voorheen Leidsche Nieuwe Kolfbaan) in de Steenstraat, omtrent de Galgestraat, met voormalige kolfbaan.

Op Zaterdag den 30sten Mei 1835, des avonds ten zes ure, in *het Heeren-Logement*, aan den Burg, binnen Leyden: Van een groot ruim hecht, sterk en weldoor-timmerd HUIS en ERVE, waarin de *Tappers- en Stalhouders-Affaire* sedert onheugelijke jaren is uitgeoefend, voorzien van onderscheidene Vertrekken, Winkel, Volk-Kamer, Keuken en verderere Commoditeiten, overdekte **Kolfbaan**, Erf, Loots, Paardenstalling en eene kortelings geheel nieuw gebouwde Stalling voor zestig Beesten. Alles staande en gelegen aan en annex den anderen, binnen Leyden, aan de Westzijde van de Steenstraat, omtrent de Kleij- of Galgstraat, waarin hetzelfde door eene vrije Poort, uitgang heeft, hebbende alsmede eene uitgang in de Tobiaans Gang, geteekend Wijk 5. No. 4, bekend bij het Kadaster in Sectie B, No. 146, en een gedeelte van 152.

- 1835 – *Te koop een tappernering met kolfbaan in de Steenstraat.*
 1854 - De oude kolfbaan van Zomerzorg werd vervangen door een mooie toneelzaal. Sinds 1773, heette toen Vijverlust.

KOFFIJHUIS EN KOLFBAAN DE EENDRAGT,
 JANVOSSENSTEEG TE LEYDEN.
 Op Dingsdag den 21sten Julij 1857,
 zal de Ondergeteekende Kastelein laten **VERKOLVEN**, tot prijs een zilveren Tabaksdoos, tot premie een net bewerkte Sigarenkoker.
 Aanvang des avonds ten zes ure. J. C. HAFFNER.

- 1857 – *Koffiehuus De Eendracht in de Jan Vossensteeg, op de Garenmarkt.*
 1882 – Café Noé, Beestenmarkt 39. Kolfwedstrijd 1° pr. f100 premie f 50.
 1892 – Verkoop van twee huizen in de kolfbaan of Doornikspoort.

- 1933 – Op 16 augustus: Zie Leidsche Courant, een artikel met tekening. In 1932 geheel verbrand en in 1933 herbouwd.
- 1993 – Op 25 september: Zie Leidsche Courant, een groot artikel over Zomerzorg, dat na 1844 Stationskoffiehuis werd. De tuin en muziekconcerten bleven een trekpleister.

Ook heeft Leiden vroeger een Maliebaan gehad, tot 1636 bij de Witte- of Rijnsburgerpoort en later aan de Witte Singel. Achter veel bier- en wijnhuizen in en rondom Leiden in de 17^e- en 18^e-eeuw lagen vele kolf-, kaats- en kegelbanen.

Leidsche straatnamen zijn te vinden op www.historischekranten.startpagina.nl met het zoekwoord kolfbal bij de Leidsche Couranten 1704 en later.

Leiderdorp – Z.H.

- 1734 – Den Oyevaar aan de Doesburg.
- 1780 – Buitenplaats Lusthof onder Leiderdorp had ca. 1780 een fraaie open kolfbaan waar de bewoners hun sportiviteit konden uitleven.
Bron: Vermaak van de elite in de vroegmoderne tijd van Jan de Jongste- 1999.
- 1749 – Logement en Regthuis Den Hoorn aan de Heerenweg van Leiden naar Utrecht.
- 1818 – Kolfbaan met koepels voor afbraak bij de Nieuwe Hoorn aan de Doesburg
- 1825 – Wedstrijd in de Nieuwe kolfbaan bij de Doesburg met prijzen van goud en zilver.
- 1830 – Logement Oud Kager Veerhuis aan de Rijn, buiten Leiden aan de Zijl- of Spanjaardsbrug.

1847 – *Te huur logement Leiderdorps Welvaren.*

1854 – Leiderdorper Wapen, omtrent de Doesburg.

Leidschendam – Z.H.

- 1750 – Herberg Rust en Vredelijk (later Admiraal Tromp genoemd) bouwt een kolfbaan achter de herberg.
- 1753 – Volgens een koopakte koopt Joost van der Valk een huis en erf, genaamd de Goede Leeuw met schuur, mestput, stal voor acht paarden, een kolfbaan en een ruime werf.
- 1769 – Herberg de Admiraals Tromp en de Ruyter op de hoek Veenestraat bij de Aankomst van de trekschuiten.
- 1789 – In Leidschendam-Voorburg aan de Vliet een logement met kolfbaan verhuurd.
- 1846 – Uitspanning Schakenbosch gelegen in het Buitenwater te gemeente Veur.
- 1850 – Leidschendam, gemeente Veur, Logement en Uitspanning Het Eiland.

HET EILAND.
UITSPANNING TE LEIDSCHENDAM.
 De Ondergeteekende maakt zijnen geëerden Begunstigers bekend, dat hij door aanbouw van een sierlijk, ruim en luchtig Locaal, ingerigt tot **Kolfbaan** en tevens tot het geven van **Groote Diners**, meer dan vroeger in staat is tot het ontvangen van **Bruiloften** en andere **Feesten**, waartoe hij zich, onder belofte van goede receptie, bij herhaling aanbeveelt.
 J. SCHOENZETTER.

1959 – Op 1 oktober staat in de Leidsche Courant een artikel waarin Het Eiland met kolfbaan wordt genoemd. Het is verbrand voor 1880 en op de vrijgekomen ruimte is een RK kerk gebouwd.

Leimuiden – Z.H.

1803 – Het Rechthuis van Leymuiden en Vriesekoop met kolf- en kaatsbaan.

N°. 1. Een hecht, sterk, welbetimmerd en zeer logeabel HUIS, zijnde het **REGTHUIS**, te Leymuiden, van ouds genaamd *de Moriaan*, waarin sedert jaren met een goed succes en nog *Herbergiers* en *Tappers-Affaire* wordt gedaan, met deszelfs Erve en Werf, Paarden - Stalling voor 20 Paarden, Koetshuis, daar annex een Koe-Stalling voor 37 stuks Rundvee, en zes Roeden Hooiberg, een Schnur voor 24 stuks Vee, en eene Overdekte **Kolfbaan**, waarin men 40 stuks Vee kan Stallen; alles staande in het Dorp Leymuiden, N°. 11.

1829 – *Het Regthuis, van ouds genaamd De Moriaan.*

Lekkerkerk – Z.H.

1800 – Op de plaats van het tegenwoordige Veerhuis stond rond 1800 al een herberg met kolfbaan.

Lemmer – Fr.

De notaris A. WITTEVEEN zal, op DONDERDAG den 30sten JUNY 1814, des namiddags ten één uur, by de beschriving, en des avonds ten vyf uren, by de finale toewyzing, in het Heeren-Logement, in de Lemmer, publiek, presenteren te verkoopen:
 Eene deftige en wel ter neeringstaande HUIZINGE, staande op het vrolykste van den dorpe Lemmer, gequoteerd letter I, no. 244, voorzien van drie kamers, twee regenwaters-bakken, een overdekte **KOLFBAAN** en verdere commoditeiten, op den 12den NOVEMBER 1814. vry te aanvaarden.

1814 – *Te koop: Een deftige en wel ter nering staande huizinge, staande op het vrolijkste van den dorpe Lemmer, met drie kamers, twee regenwaterbakken en een overdekte kolfbaan.*

Lisse – Z.H.

1742 – Herberg De Groene Valk.

Uit de hand te koop: Een wel ter Neering staande HERBERG, genaamd *Rotterdam*, met zyn ruime Stalling en Overdekte **Kolfbaan**, met of zonder Land'er by, staande en gelegen aan de Heereweg, in den Dorpe van Lisse; te bevragen by *W. Verboef*, Mr. Timmerman.

1784 – *Het Wapen van Rotterdam aan de Heereweg.*

1864 – *Logement en Uitspanning De Witte Zwaan*

Café De Witte Zwaan (gesloopt in 1971) had in de 20e-eeuw een bioscoop en kolfbaan. Bij de verkoop in 1831 worden kolfbanen vermeld en ook eerder in 1810.

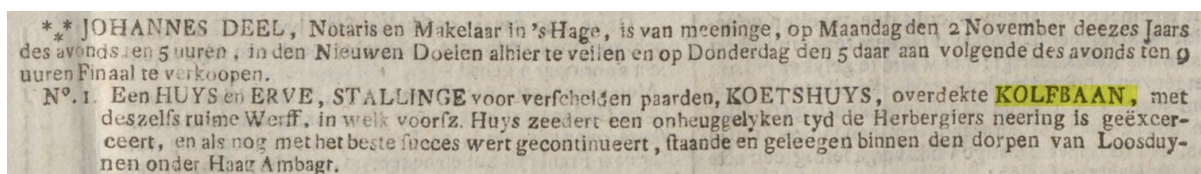
Loenen / Nieuwersluis – Utr.

Volgens Cees van Woerden was er in 1783 een kolfbaan.

Loosdrecht – N.H.

Bij het bruggetje over de Staar bij de driesprong was een kolfbaan.

Loosduinen – Z.H.

1795 – *Herberg binnen het dorp met ruime werf, stalling, koetshuis en kolfbaan.*

1799 – Herberg De Verloren Zoon bij de Loosduinse Brug.

1816 – Het Regthuis van Monster op de hoek van het Noordeinde. In 1846 geen kolfbaan meer.

1848 – H.W. Pex, kastelein op Halfweg Loosduinen zal laten verkolven eene zilveren tabaksdoos.

Uitspanning Halfweg aan de Oude Haagweg met ernaast een boerenwoning, genaamd de Drie Indianen, met daarachter een kolfbaan.

1861 – De Vergulde Roskam met wagenhuis, dit was vroeger een kolfbaan.

Zie: Loosduinen in oude ansichtkaarten deel 3.

Lutjebroek – N.H.

1693 – De naam De Paus komt al voor in een notariële akte.

1740 – Er vond een woordenwisseling plaats, opgetekend bij de notaris (ONA. 1672-52), in de kolfbaan van De Paus van Rome. In die tijd had De Paus een buiten- en een binnenbaan.

1876 – Kastelein J. Berkhout organiseert prijskolven in De Paus.

1894 – Er is kerk gehouden in de kolfbaan wegens gevallen gewelf.

1898 – Verkoop De Paus. Zie KB 1-11-1898, vanwege het overlijden van F. van Baar.

- 1900 – De Enkhuizer Courant van 28 januari vermeldt een uitslag van een kolfwedstrijd in de Paus.
1^e. C. v.d. Oord Jz. 131 pt. 2^e. Onneweer, Hoogkarspel 130pt, 3^e. J.Ham 127pt. Serieprijs
T. Ooteman.
- 1901 – In de vernieuwde baan van K. van Baar.
- 1908 – Bij Van Baar in Lutjebroek werd een kolfwedstrijd gehouden. J. Boon uit Bovenkarspel
behaalde de 1^e prijs.

1915 – Prijskolven en prijsbiljarten bij N. van Baar.

- 1916 – In juli zakt er een hitje door de kolfbaan in een kelder. Men had grote moeite om het paardje uit zijn situatie te verlossen.

Amateur-archeoloog Jan Bimmerman vond (voor de verkaveling) in de bagger achter De Paus een kolfbal. Deze was behoorlijk versteend, maar Dirk Rijper wist er met het omleggen van lappen toch een goede kolfbal van te maken. Later heeft Gerrit Weel er een dun laagje polyethyleen om gedaan. Anneke Berkhout - Nooij van Vrouwenkliek Andijk kolft sinds 2008 met deze bal.

De Kaag

- 1920 – In het gemeentearchief van Grootebroek (zie Westfries Archief te Hoorn), bevindt zich een bouwaanvraag (nr2022A) uit 1920 van kastelein G. Visser van De Kaag, om een zaal met kolfbaan te bouwen achter het café (zonder tekening).
- 1937 – Lutjebroek werd lid van de Ned. Kolfbond.
- 1938 – In december werd een 50-slagenwedstrijd gehouden. De resultaten telden mee voor het gemiddelde van de Pers- en Propaganda Commissie.

In later jaren is de naam veranderd in De Harmonie.

LUTJEBROEK

KOLFWEDSTRIJD

Uitslag van den kolfwedstrijd, welke gehouden is in café „De Kaag” te Lutjebroek.

1ste klas:

1e pr. Jn. Klopper, W. E. Enkhuizen	517 p.
2e pr. P. v. d. Gulik, Lutjebroek	508 p.
3e pr. P. Molenaar, Z.-Scharwoude	463 p.
Serieprijs M. Roosje, Grootebroek	110 p.

2de klas:

1e pr. C. Rolf, Alkmaar	483 p.
2e pr. Jac. Zwagerman, B'wijzend	463 p.
3e pr. A. Ot, Hem	438 p.
Serieprijs C. van Beusekom, Alkmaar	102 p.

3de klas:

1e pr. Jn. Kramer, Z.-Scharwoude	439 p.
2e pr. . Schuitemaker, B'wijzend	435 p.
3e pr. C. Kloek, B'wijzend	421 p.
Serieprijs Fr. Ligthart Mz., Lutjebroek	98 p.

1950 – Uitslag 50-slagenwedstrijd.

Waarschijnlijk is er tot in de jaren vijftig gekolfd. De kolvers van De Meiboom uit Andijk gingen in 1946 per schuit naar een 50-slagenwedstrijd in De Kaag.

De Raap

1798 – Hein Pauw bouwt café De Raap met kolfbaan.

1843 – Herbouw van de kolfbaan.

1862 – Café De Raap te koop met kolfbaan, kapberg en boomgaard.

1878 – Er wordt prijkskolven georganiseerd.

1881 – M. de Wit is kastelein.

1900 – Verkoop café De Raap vanwege de hoge leeftijd van M. de Wit.

1902 – Bij K. Ruyter in De Raap.

LUTJEBROEK. Door de sociëteit „Ons Genoegen” werd heden ten huize van den Hr. A. Ruyter een onderlinge kolfwedstrijd gehouden.

Daar het voor kolvers die slechts weinig „punten” kolven gewoon zijn, niet op gaat, gelijk te worden gesteld met goede kolvers, werd aan de meesten eenige voorsprong gegeven. Ondanks deze billijke regeling, kwamen er verrassende resultaten, b.v. doordat een der kolvers met 40 punten voorsprong er slechts 62 verkreeg, doch dit was ook het laagste aantal. Enkele goede kolvers hadden

1918 – Sociëteit Ons Genoegen kolft bij A. Ruyter.

1924 – A. Ruijter verkoopt De Raap.

1933 – Café De Raap van J. Koster brandt tot de grond toe af.

De Raap was het café voor protestanten en De Paus voor de katholieken.

Maarsbergen – Utr.

Een Rooijaal Stuk Goed (uit de hand) te Koop, genaamt MAERSBERGEN, bestaande in een Proosdye of Heeren Huizinge, met zyn Voorburg, Koetshuis, Paarde stallen, Orange-Tooren, Bak-Tooren, Duive-Toorens, Tuinmans-Wooning, Melk-Huis, en overdekte **Kolfbaan**, sehoone Tuinen, Sterre-Bosch en Doolhof, benevens een Bellevedere met zyn Boschagiën en aangename Wandelingen, beplant met ruim 30000 opgaande Eike- en Beuke-Boomen, Sperre-Boschen, &c.; als mede 10 Boeren Hofsteden, 2 Ceutenaars en 9 Daghuurders Wooningen, met 6 à 7 Thienden daar by en aan behoorende, alles te zamen groot circa 500 Morgen, en gelegen in de Provincie van Utrecht, tuschen Woudenberg en Doorn. Te bevragen by Hendrik en D. R. van Geytenbeek, tot Woudenberg; en Barent Nibbrig op de Warmoesgragt, te Amsterdam.

1755 – Landgoed tussen Woudenberg en Doorn, met onder andere tien boerderijen.

Maarsssen – Utr.

1784 – Zomerverblijf Groeneveld aan de Daalsendijk.

(469) HYPOTHEEK-ZUIVERING.

Bij exploit van den Deurwaarder *Altheer*, van den 16. Maart 1803 drie en dertig, (behoorlijk geregistreerd,) is aan den Heer Officier van Justitie te Utrecht beteekend en afschrift gegeven eener geregistreerde acte van den 9. dier maand, houdende depôt ter Griffie van het gecollationeerd afschrift van een Proces-Verbaal, den 20. Februarij laatstleden, voor den Notaris *van den Helm* en getuigen, te Maarsssen gepasseerd, (mede geregistreerd,) waarbij door **ARIE VAN RIJN**, Kastelein, en **GERTRUIJ BARREVELD**, zijne Huisvrouw, wonende te Maarsssen, is verkocht en toegewezen aan den Heer **WILHELMUS JOHANNES VAN ROOTSELAAR**, Koopman in Wijnen, te Amersfoort: Eene **HERBERG**, genaamd „**HET STATEN-WAPEN**,” zijnde Huis, met **KOLFBAAN**, ERVE en GROND, No. 209, in het dorp *Maarsssen*, voor den prijs van drie duizend vijf honderd guldens, boven de lasten en bepalingen, kosten en regten van eigendoms-overgang, en zuivering van Hypotheken; van welk Verbaal extract is aangeplakt in de Gehoorzaal der Regtbank; alles ingevolge art. 2194 van het Burgerlijk Wetboek.

J. J. VAN LEEUWEN, *Procr.*

1833 – *Het Staten-Wapen*.

1847 – Ten zuiden van Maarssen te koop Huis No. 61 aan de Bolensteinschendijk.

1863 – Heerenlogement aan de Vecht.

1900 – Maarssen heeft nog twee kolfbanen.

1900 – In dit jaar doet de secretaris van de Kolfbond, Van Spuybroek, een vergeefse poging deze verenigingen lid van de Bond te maken.

1900 – Schietoefeningen worden begin 1900 gehouden in het Heerenlogement tegenover RK kerk.

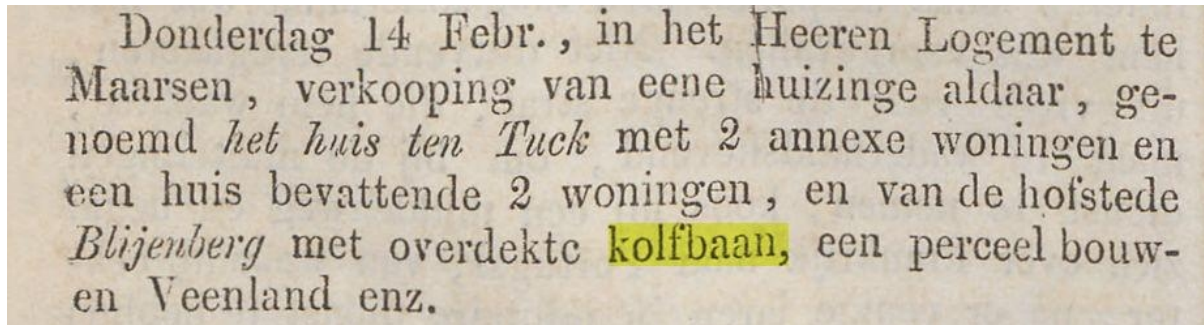
N.B.: In 1988-1989 ISSN 1384-0967 (pag. 46-48 en 91-92) heeft de Historische Kring Maarssen gegevens over de eigenaren vanaf het midden van de 18^e eeuw gepubliceerd.

Maarsseveen – Utr.

Huisinge met kolfbaan aan de Diependaalsche Dijk, nabij de watermolen van Maarsseveen.

1777 – In akte U211a4-75 van 15 februari wordt geschreven over de verhuur van "huysinge c.a. met kolfbaan"; dit betreft Den Hollandsche Tuin aan de Boelesteynsedijk.

1846 – Verkoop op Blijendaal, onder andere kolven, ballen.

Donderdag 14 Febr., in het Heeren Logement te Maarsen, verkooping van eene huizinge aldaar, genoemd *het huis ten Tuck* met 2 annexe woningen en een huis bevattende 2 woningen, en van de hofstede *Blijenberg* met overdekte kolfbaan, een perceel bouwen Veenland enz.

1850 – Hofstede Blijenberg met kolfbaan.

Maarsseveen, Nieuw- – Utr.

1843 – Herberg met een timmermansaffaire aan de Diependaalseweg

Maartensdijk – Utr., eerder Oostveen geheten.

Zie Oostveen.

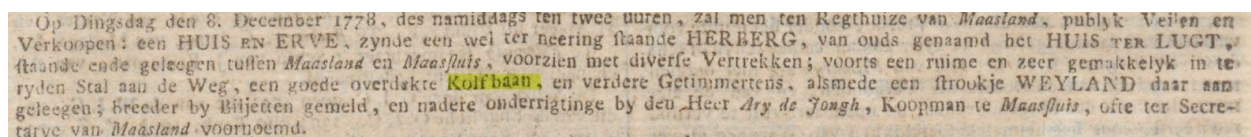
Maasdijk – Z.H.

1753 – Transport van een huis, kolfbaan, schuur, bovenkamer, boomgaard aan de buitenzijde van de Maasdijk bij de Vijfsluizen.

Archief Hoogheemraadschap van Delfland.

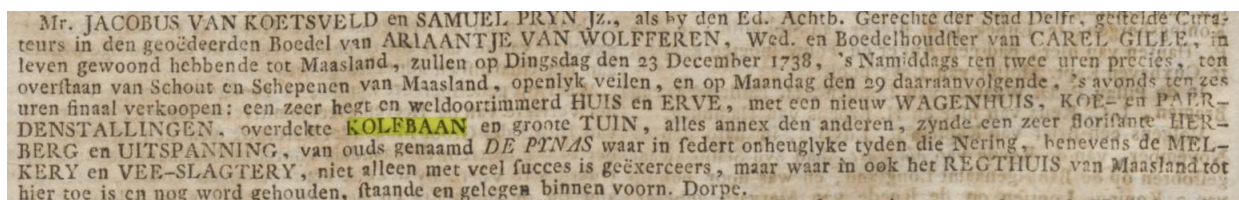
1858 – Sociëteit De Harmonie aan de noordzijde van de Noordvliet.

Maasland – Z.H.

Op Dingsdag den 8. December 1778, des namiddags ten twee uren, zal men ten Regthuize van *Maasland*, publyk Veilen en Verkoopen: een HUIS EN ERVE, zynde een wel ter neering staande HERBERG, van ouds genaamd het HUIS TER LUGT, staande ende gelegen tusschen *Maasland* en *Maassluis*, voorzien met diverse Vertrekken; voorts een ruime en zeer gemakkelyk in te ryden Stal aan de Weg, een goede overdekte kolfbaan, en verdere Getimmerens, alsmede een strookje WEYLAND daar aan gelegen; breeder by Bijjetten gemeld, en nadere onderrigtinge by den Heer *Ary de Jongh*, Koopman te *Maassluis*, ofte ter Secretarie van *Maasland* voornoemd.

1778 – Herberg Huis ter Lugt gelegen tussen Maasland en Maassluis.

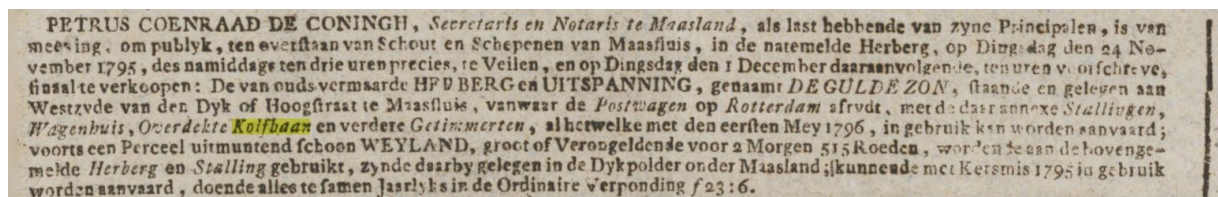

Mr. JACOBUS VAN KOETSVELD en SAMUEL PRYN Jz., als by den Ed. Achtb. Gerechte der Stad Delft, getelde Curateurs in den geoëdeerden Boedel van ARIAANTJE VAN WOLFFEREN, Wed. en Boedelhoudster van CAREL GILJE, in leven gewoond hebbende tot *Maasland*, zullen op Dingsdag den 23 December 1788, 's Namiddags ten twee uren precies, ten overstaan van Schout en Schepenen van *Maasland*, openlyk veilen, en op Maandag den 29 daaraanvolgende, 's avonds ten zes uren finaal verkoopen: een zeer hegt en weldoorimmerd HUIS EN ERVE, met een nieuw WAGENHUIS, KOE- en PAERDENSTALLINGEN, overdekte KOLFBAAN en groote TUIN, alles annex den anderen, zynde een zeer florissante HERBERG en UITSPANNING, van ouds genaamd *DE PINAS* waar in sedert onheuglyke tyden die Nering, benevens de MELKERY en VEE-SLAGTERY, niet alleen met veel succes is geëxerceers, maar waar in ook het REGTHUIS van *Maasland* tot hier toe is en nog word gehouden, staande en gelegen binnen voorn. Dorpe.

1788 – Herberg Pynas, tevens Regthuis van Maasland

Maassluis – Z.H.

1685 – Verkoop herberg de Orangienboom met Klots- en Kaatsbaan. Later is hier een kolfbaan gebouwd welke in 1820 is gesloopt.

PETRUS COENRAAD DE CONINGH, Secretaris en Notaris te Maasland, als last hebbende van zyne Principalen, is van meening, om publyk, ten overstaan van Schout en Schepenen van Maassluis, in de natemelde Herberg, op Dingsdag den 24 November 1795, des namiddags ten drie uren precies, te Veilen, en op Dingsdag den 1 December daaraanvolgende, ten uren voorschreven, fynaal te verkoopen: De van ouds vermaarde HERBERG en UITSPANNING, genaamt DE GULDE ZON, staande en geleyen aan Westzyde van den Dyk of Hoogstraat te Maassluis, vanwaar de Postwagen op Rotterdam afvart, met de daar annexe Stallingen, Wagenhuis, Overdekte Kolfbaan en verdere Getimmerten, al hetwelke met den eersten Mey 1796, in gebruik kon worden aanvaard; voorts een Perceel uitmuntend schoon WEYLAND, groot of Verongeldende voor 2 Morgen 515 Roeden, worden te aan de bovengemelde Herberg en Stalling gebruikt, zynde daarby gelegen in de Dyk polder onder Maasland; konnende met Kerstmis 1795 in gebruik worden aanvaard, doende alles te famen Jaarlyk in de Ordinaire Verponding f 23:6.

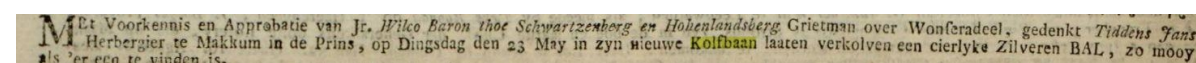
1795- Verkoop herberg de Gouden Zon, deze had in 1700 al een kolfbaan.

1804 – Herberg De Bonten Os, tevens spek-slachtery.

1820 – Café De Zon aan de Noorddijk, met kolfbaan, eerder Orangienboom geheten!

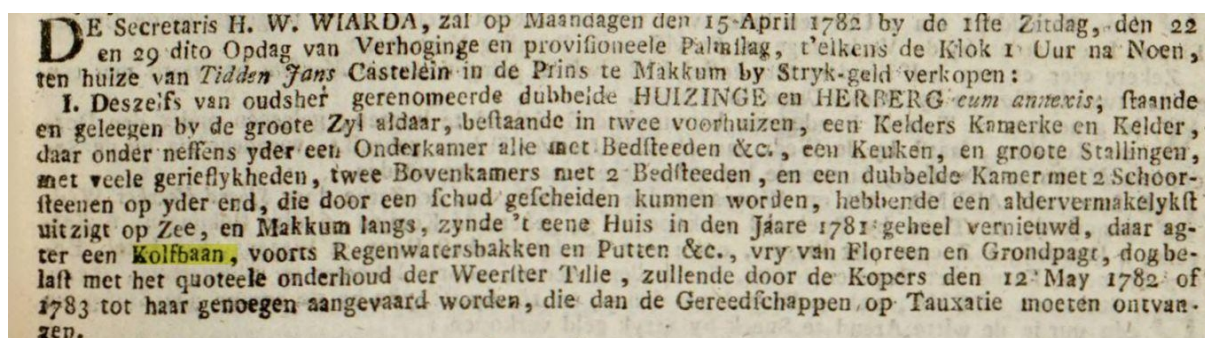
1829 – Gezelschapzaal aan de Noordvliet, geheten De Harmonie.

Makkum – Fr.

Met Voorkennis en Approbatie van Jr. Wilco Baron thoe Schwarzenberg en Hohenlandsberg Grietman over Wouftradeel, gedenkt Tidden Jans Herbergier te Makkum in de Prins, op Dingsdag den 23 May in zyn nieuwe Kolfbaan laten verkolven een cierlyke Zilveren BAL, zo mooy als 'er een te vinden is.

Op 23 mei laat de kastelein van De Prins een zilveren bal verkolven.

DE Secretaris H. W. WIARDA, zal op Maandagen den 15 April 1782 by de 1ste Zitdag, den 22 en 29 dito Opdag van Verhoginge en provisioneele Palmilag, t'elkens de Klok 1 Uur na Noen, ten huize van Tidden Jans Castelein in de Prins te Makkum by Stryk-geld verkopen:
I. Deszeifs van oudsher gerenomeerde dubbele HUIZINGE en HERBERG cum annexis; staande en geleegeen by de groote Zyl aldaar, bestaande in twee voorhuizen, een Kelders Kamerke en Kelder, daar onder neffens yder een Onderkamer alle met Bedsteeden &c., een Keuken, en groote Stallingen, met vele gerieflykheden, twee Bovenkamers met 2 Bedsteeden, en een dubbele Kamer met 2 Schoorsteenen op yder end, die door een schud gefcheiden kunnen worden, hebbende een aldervermakelykst uitzigt op Zee, en Makkum langs, zynde 't eene Huis in den Jaare 1781 geheel vernieuwd, daar agter een Kolfbaan, voorts Regenwatersbakken en Putten &c., vry van Floeren en Grondpact, dog belast met het quotele onderhoud der Weerster Tille, zullende door de Kopers den 12 May 1782 of 1783 tot haar genoegen aangevaard worden, die dan de Gereedschappen op Tauxatie moeten ontvangen.

1782 – Verkoop herberg De Prins.

1797 – Verkoop van een kolfbaan aan de Zeedijk.

Medemblik – N.H.

1843 – Overdekte kolfbaan te koop, even buiten de stad.

Op de hoek Westersingel / Banesingel stond de uitspanning met kolfbaan, annex verhuurinrichting van rouw- en trouwkoetsen en het rijden voor aparte ritten, van Klaas Molenaar.

Info: 700 jaar Medemblik van Teeling en Langerijs

1866 – Prijskolven in De Houtlosser aan de Oosterhaven, nabij de Kaasmarkt.

1876 – De vierde skating-rink te Nederland is thans geopend te Medemblik. Tot nog toe is er één liefhebber die de kolfbaan van Vroom tot schaatsbaan gebruikt.

Aan den **kolfwedstrijd** te Medemblik, uitgeschreven door de sociëteit *De Kolfclub* aldaar, werd door 28 personen deelgenomen. De prijs van f50 werd behaald door den Heer Jb. Kuilman, te N. Nieuw-dorp, de 1e premie van f 20 door den Heer R. N. de Boer, te Medemblik, en de 2e premie van f 10 door den Heer D. Tensen, te Schellinkhout. Bij den biljartwedstrijd werden prijs en premie behaald door de heeren Tensen en de Boer.

1886 - Sociëteit *De Kolfclub* organiseert een wedstrijd.

1885 – De Houtlosser staat te koop.

1887 – K. van Ammers won te Westwoud een 3^e prijs.

1890 – Logement en Uitspanning *Het Wapen van Medemblik* is in 1854 gebouwd. Daarvoor stond er een bierbrouwerij en werd in 1890, zie de Leeuwarder Courant van mei 1890, verkocht met de daarbij horende SOCIËTEIT, KOLFBAAN en Erf, terwijl aan het hotel verbonden zijn: 2 Sociëteiten etc. .

1867 – D. Haremaker adverteert in de Purmerendsche Courant met petroleumlampen die ook geschikt zijn voor kolfbanen.

1904 – Een tentoonstelling in de voormalige kolfbaan tijdens de harddraverij en de prijsuitreiking was in het Wapen van Medemblik.

1908 – N.R. de Boer uit Medemblik won op de Nationale Wedstrijden in Goes, de Junioren prijs.

Er zou in de 18e eeuw buiten Medemblik, in een buiten van een welgestelde Medemblikker ook een kolfbaan zijn geweest.

In het boek *Een nieuw Medemblikker Scharrelzooitje* wordt iets verteld over het uitgaansleven van de jonge adelborsten in de stad. Er was voor jongens van die leeftijd volstrekt geen verstrooiing; de kolfbaan bij Krijgsman en het biljard bij Rustenburg waren de enige publieke vermakelijkheden.

Meerdervoort – Z.H., later samengevoegd met Zwijndrecht

. Te HUUR, bij Inschrijving, om met 1 April 1825 te aanvaarden: De HERBERG of REGTHUIS, genaamd *DE STEENE KAMER*, te Meerdervoort, met **Kolfbaan**, Schuur, Tuin en een buitendijks Grasveld, benevens het Schuitenveer daaraan gelegen, met Haven of Kaageld, kunnende de voorschreven Woning, tevens ook dienen voor en zoo veel noodig worden ingerigt, tot eene Melkerij, waarvoor ruim 17 Bunders N. Maat zeer goed Weiland; binnendijs, voor of nabij voorschreve Woning gelegen, tevens in Huur kan worden aangenomen, of zoo veel men daarvan mogt verlangen, hetwelk voor het Spreën van Vlas bij bevinding zeer geschikt en bijzonder gelegen is. De conditien en informatien, door belangstellenden te nemen, bij den Eigenaar te Dordrecht, A. POMPE VAN MEERDERVOORT, in de Wijnstraat, die zich voorsteld, de onderhandse Biljetten van Inschrijving, verzegeld, behoorlijk geteekend met opgave van woonplaats en bedrijf, en naar het voorschrift der conditien ingerigt, daartoe van de gading hebbende te ontvangen, voor en te openen op den 16 December, ten zijnen Huize te Dordrecht, om de Verhuringe af of niet te gunnen en te contracteren, zullende de Inschrijvende op Donderdag den 23 daarvan de toewijzing of ook de geheele afwijzing vernemen. — Ook nog uit de Hand te Huur: De BUITENPLAATS *MEERDERVOORT*, nabij Dordrecht, te aanvaarden met 1 Januarij 1825. Te bevragen bij denzelven Eigenaar A. POMPE VAN MEERDERVOORT.

1824 – *Te huur herberg De Steene Kamer.*

** Door verandering van bestemming uit de Hand te Koop: De Beklante en aan de Groote Straatweg, als nieuw Zederik-Kanaal gelegen UITSPANNING en HERBERG, genaamd *HET HOF VAN BRABAND*, staande in het best van het in vertier toenemend Dorp Meerkerk, met een oft twee STALLINGEN en **KOLFBAAN**, of niet, ook door deszelfs ligging en uitgebreidheid, zeer bekwaam tot ander *Bedrijf*; te aanvaarden met Mei of November eerstkomende, een deel der Koopprijs kan daarop gevestigd worden. Nader onderrigt bij den Burgemeester dier Gemeente. Brieven *franco*.

1829 – *Het Hof van Braband*.

Meppel – Dr.

In de Hagendwarsstraat op nr. 52 bevond zich in de eerste helft van de 19^e eeuw (tot 1840) de voornaamste uitspanning en herberg van Meppel, zijnde daarbij aanwezig een billiardzaal, kolfbaan en ruime stalling. Op zondag was het verboden te kolven.

Middelburg – Zld.

1623 – In het Zeeuws Archief gevonden: Jan van Steenlant was vervaardiger van kolven.

Bron: Kohier 1000^e penning Middelburg 1623.

1780 – Kolfbaan met toebehoren te koop bij de Vlissingsche Poort op de stadscingel.

1781 – Advertentie op 5-5-1781 in de Middelburgse Courant: *Iemand, de bekwaamheid hebbende om een vloer te verleggen in de opene kolfbaan, adresseere zig by de Wed. Pieter de Coebert.*

1782 – Te huur Het schuttershof, De Busse, met overdekte kolfbaan. Melden bij Pieter van Duuren, brouwer te Veere.

1784 – Herberg De Nachtegaal op de Segeerweg.

1784 – Welgebouwd huis met kolfbaan, genaamd Cupido of Leliendaale, buiten de Koepoort.

1785 – Herberg De Bijl, gelegen buiten de Dampoort a/h voormalige Arnemuidense voetpad.

1786 – Pluijm verkoopt op 14 februari aan Paulus Jacobse de Zeeuwsche Kolfbaan aan de Veerscheweg voor L 356.

1786 – In het *Schuttershof* of St. Joris wordt in 1786 voor *f* 4.800 in de tuin een kolfbaan met kamer getimmerd.

1786 – Drakenburg verkoopt op 3 maart aan P. Beun de Rotterdamse Kolfbaan bij de Koepoort, voor *f* 600.

1805 – Het Zandloperkje of De Zwaan, aan het Molenwater.

1809 – Het Huis van Domburg op de Grote Markt.

1811 – Het Speelhof, tussen de Koe- en Dampoort.

1813 – Er wordt een contract van aanneming opgesteld voor het leveren en stellen van de stenen kantstukken en de daarop behorende schutsels aan ene der kolfbanen.

1818 – Herberg het Groenewoud aan de rijweg naar Vlissingen, wijk C, no 66.

1831 – Logement Huis van Domburg aan de Grote Markt.

1849 – Diefstal bij herberg het Burgerhout, even buiten de Langevijlepoort dezer stad, onder de gemeente Koudekerke. Kooplieden zijn bestolen van een kistje waarin zij het ontvangen geld hadden bewaard. Naar schatting *f* 3.600.

1854 – Uitspanning het Burgerhout zal de kolfbaan vernieuwen.

N.B.: De kolfbaan was in 1844 overdekt.

ZELDZAAM VOORKOMENDE GELEGENHEID.

Met of zonder de **ROERENDE GOEDEREN** biedt men TE KOOP of TE HUUR aan, eene roijale, alleraangenaamst aan den Buitensingel der Stad Middelburg en op plattelands grondgebied gelegen **UITSPAN- NING**, met sierlijk overdekte en bij uitstek goede **KOLFBAAN**, onlangs geheel nieuw daargestelde **HANDBOOGSCHUTTERIJ** en annexe **SCHUUR** en **ERVE**, waarin met goed succes *Tappersbedrijf* wordt uit- geoefend. Gegadigden adresseren zich met Franco Brieven aan de Heeren **NUYS EN CO.**, Bierbrouwers te Middelburg. (2594)

1854 – Uitspanning aan de Buitensingel met kolfbaan en vernieuwde handboogschutterij.

1862 – De Maatschappij der Landbouw vergadert in 1862 in de kolfbaan van sociëteit St. Joris.

1862 – Glazen overdekking aangebracht bij de kolfbaan voor f 1.529.

1878 – In de kolfbaan van het Schuttershof is een tentoonstelling.

1878 – St. Joris heeft drie billiards en een kolfbaan.

1880 – De fotoatlas van het Zeeuws Archief bergt een Ansichtkaart 1890-1900, catnr. ZI-P-01737 /

Gezicht op het Molenwater te Middelburg met de ingang naar de kolfbaan van café L.P.

Witte in de huidige Morkstraat. In 1880 werd er in de zomermaanden nog gekolfd.

1885 – Bal in de kolfbaan van De Witte.

1889 – Krantenartikel: Tot voor enkele jaren werd er nog in De Edelen Handboog gekolfd. Ook in 1892 wordt er in Middelburg nog gekolfd.

1891 – De kolfbaan van sociëteit De Vergenoeging wordt gebruikt voor een voorstelling.

1894 – Café De Kolfbaan, ook wel De Buitentuin genoemd, bij Molenwater Noord-Bolwerk.

Zie www.middelburgdronk.nl/wiki/Dekolfbaan

1926 – De kolfbaan wordt herschapen in een aan drie zijden beschutte zitplaats.

1932 – Een groep heren uit Middelburg krijgt een demonstratie op de baan in Goes, omdat zij belangstelling hebben voor kolven.

1934 – De kolfbaan wordt verplaatst.

2017 – Op een veiling wordt het *Reglement voor het kolfgezelschap buiten de Koepoort van de stad Middelburg* te koop aangeboden. Richtprijs € 90.

In: *De Beschrijving van Zeeland* uit 1820 worden van Middelburg diverse voorvallen beschreven.

Middelharnis – Z.H., op Goeree-Overflakkee

Appartement en B & B 't Kolffje is gezeteld in een pand wat in 1791 is gebouwd in opdracht van schout Kolff. Echter er is ons geen kolfbaan bekend in Middelharnis.

Middenbeemster – N.H.

1755 – In een advertentie wordt de plaats Middelwyk te koop aangeboden met alles wat er bij hoort.

Dit is onder andere het Heerenlogement met kolfbaan.

Uit de hand te Koop, met of zonder Land, de zeer aanzienlyke moderne aangeleide PLAATS, van ouds genaamd MIDDELWYK, geleegen in de Middel-Beemster, schuyns over de Kerk, met deszelfs schoone Laanen, Entery van eenige duizenden bruine Olm-Boomen, meestendeel bekwaam om te verplanten, Hakhout, Boomgaarden, keurlyk beplant met exquisite foorten van fyne Vrugten, Moes-Tuynen, Broey-Bakken &c., alle verdeeld in Parken, omheind met fraaye Beuke, Ipe en Linde Hagen, in 't midden een considerabele gemetzelde visryke Kom, rondsom een konstig Terras, en ruime Menagerie, voorzien met twee royale Vlughten, en een gemetzelde Kom en Sterrebos, een gemetzelde effen gemaakte Kolfbaan, in 't midden van een lomerryk Eyke Bos, en commodieuze kapitaale nieuwe moderne Heeren Huyzinge, derzelver royale Kamers, meest kostelyk behangen, hebbende een zeer fraay uitzigt op de Ryper en Middelweg, en 't zoo-genaamde Heeren Huys, met een grootte Keuken, Tuynmaas-Wooning, cemente Kelders, drie Regensbakken, een ruim Koetshuys, een Stalling voor 10 Paarden en Koeyen: Voorts een fraaye Koepel aan de Middelweg, een zeer cieryk konstige bewerkte Feslon aan de Menagerie, een sufficante Kapberg voor 14 Koeyen, Stallinge en Hooyberging daar agter, circa 14 Morgen allerbest Weyland, wordende elf Morgen daar van voor f40 -- per Morgen ver- kooft: nader onderzigt op de Plaats, en te Amsterdam by den Heer B. Frantzen, Koopman in Wynen, of by B. Twisk, Mr. Timmermaa.

Midwoud – N.H.

2013 – In de bovenzaal van café De Post is een kolfbaan gemaakt. De vereniging heeft de naam De Vergulde Vos naar het voormalige café met kolfbaan in het aangrenzende Oostwoud.

Molkwerum – Fr., ten noordoosten van Stavoren

1795 – Kastelein Sake Wierds uit Molkwerum liet een zilveren mes verkolven.

Uit: Himmelumer Aldefurd en Noardwalde (zie blz.282). G.Abma.

Monnickendam – N.H.

1754 – Jan de Vries doet een verzoek aan de gemeente om op zijn erf buiten de poort een kolfbaan te mogen maken.

1784 – Het Wapen van Monnickendam heeft een kolfbaan. Op een openbare verkoping bleef de herberg onverkocht, het bouwval werd later door de gemeente gekocht om gesloopt te worden.

Wijnhuis 't Helletje op de Havenstraat met kolfbaan.

1789 – De kolfbaan van de Stadse Doelen mag vanaf 18 april niet meer aan particulieren worden verhuurd.

1802 – Herberg Fortuin op Zee.

1850 – Het Vissers Welvaren, thans genaamd het Elletje met open kolfbaan, gelegen aan de haven.

1879 – De jeugdige kolfvereniging Onderling Genoegen heeft in de winter van 1879 een hardrijderij voor mannen boven de 23 jaar georganiseerd.

1899 – H. Zwagerman uit Hoorn won de wedstrijd in juni 1899. W. Tensen uit Schellinkhout werd tweede.

1901 – De aangekondigde wedstrijd in het kolven op het ijs op de Gouwzee met diverse feestelijkheden, gaat niet door.

1902 – De leden van de kofsociëteit hielden in 1902 hun jaarlijkse potverteringsdag in het Hof van Holland aan het Noordeinde bij de RK kerk.

1910 – Op de openingswedstrijd van de nieuwe baan in het turngebouw De Hoop te Amsterdam, nemen vier kolvers uit Monnickendam deel.

1937 – In de Purmerendsche Courant wordt gesproken over de oude kolfbaan van het Doelenhotel.

Uit: Tappersneringen te Monnikendam van de Historische vereniging Oud - Monnikendam 1981.

Wijnhuys Het Helletje, op de Havenstraat verp.nr 188, kad. nr 397:

Een huys en erve genaemt het Helletje met een erf en kolfbaan aan de Noordsijde. Streckende voor de haven tot het water toe alsmede nog 'n pakhuijs staende in de Wijbrugsteeg, op de Noordhoek van de Langebrugsteeg, deselve steegh ten zijden.

Stond op de plaats van het huidige Café-Restaurant Het Markerveerrhuis, maar liep door tot aan de Havenstraat.

Wordt reeds op 30-11-1711 't Vergulde Wijnvat genoemd; op 30- 4-1729 't Vergulde Wijnvat of het Schippershuijs genoemd.

Er wordt UIT DE HAND TE KOOP aangeboden :
De **HERBERG**, genaamd *HET VISSCHERS WELVAREN*, van
Ouds het *ELLEETJE*, staande en gelegen op een der beste standen te
Monnickendam, waarin de *Affaire van Herbergier, Tapper, Slijter, Open*
Kolfbaan, Billardhouder meer dan Honderd Jaren door dezelfde Familie
is uitgeoefend, welke daarin ten allen tijde een ruim bestaan hebben ge-
vonden, terwijl er gelegenheid tot meerdere uitbreiding is.
De Kooper kan des verkiezende een gedeelte der Kooppenningen daarop
gevestigd houden. Te bevragen in Persoon of met Franco brieven bij den
Eigenaar en Bewoner J. DUIJN. (4393)

1850 – *Verkoop van Visschers Welvaren of wel het Elletje.*

De herberg buiten de Noordeinderpoort Verp. nr. 67, kad.nr-

Even buiten de Noorderpoort tegenover de spuijsluijs en aan de suijdkant van 't kleijne sluijsje off soogenaamde Halsje, 'n huijs en erve met sijn stallinge, hoijberg en wagenhuijs genaamt *t Wapen van Monnickendam*

Vanaf 1725; heette aanvankelijk *De Wijnappel* (1721)

1769, 29 april:

Verkoper : Adrianus Luytingh nr 21

Koper : Willem van der Meer voor *f* 1.150

Vergunning : 25-2-1769 als tapper

Borgerregt : 25-2-1769 komende uit Uijtgeest

: 19-7-1769 versoeck te laten kolven na een silveren kolff en bal

Vertrokken : 25-4-1772 naar Buijsloot

Herberg (naam onbekend) in 't Noordeijnt Verp. Nr 119 kad. nr 368

'n Huijs en erve staende in 't Noordeijnt aan de Buijtendijkszijde belent 'n ledig erff t noorden en 't Nannemanssteegje t zuijden (zie kaart Monnickendam van Fr. de Wit)

1782 – De vrouw van Hendrik Cok mag niet laten spelen met Pinxter en geen ballen laten slaan in haar kolfbaan onder kerktijd (18 mei).

De Stadsherberg de Doelen op de Zarken verp. Nrs. 595, 596, 597

Gebouwd in plaats van de oude krijgraetsdoelen op het Doelenpad, verp. nr 614.

De 100e penn. op de oude Doelen werd betaald t/m 1746 en dit gebouw blijkt in oct. 1747 reeds geheel geamoveert (afgebroken) te zijn.

1789 – Aan Jan Arent Voogd is (op 18 april) aansegging gedaan voortaan de kolfbaan aan de Stadt Doelen niet te verhuren aan Particulieren.

De Herberg buijten de Nieuwe Poort genaamd de Stadsherberg

'n Huijs ofte herbergh met sijn erve ende bij sijnde stallinge even buijten dese Stadts nieuw- ofte Kerckpoort aen de Rijdwegh genaempt de Stadtsherbergh (uit acte 28-5-1683).

1729, 1 mei:

Verkoper : *Margreta van Houten* weduwe van Harmanus Muijsenhof, alhier overleden, met verlof van de Hoge Rade te mogen verkopen

Koper : Frederick Duijm van Amsterdam

(Tussen 1 en 6-12-1730 probeert Frederick Duijm de herberg te verkopen aan Leendert van Willegen voor rekening van diens huijsvrouw Johanna van Dilsen te Amsterdam, doch dat mislukt. Er wordt hier voor het eerst over een bijbehorende Colfbaen gesproken).

Vergunning : 19-10-1754 Jan de Vries van Purmerend is op sijn versoeck geconsenteert om met sijn vrouw buijten de nieuwe poort te mogen komen wonen, mits betalende *f* 6 voor sijn borgerregt.

Heeft versogt om op 't erff aande noordsijde van sijn gekochte huijs een Colfbaan te mogen maken, 't geen hem is geconsenteert.

Monster – Z.H.

Voorheen het Regthuis van Monster binnen de dorpe Loosduinen op de hoek van het Noordeinde.

Montfoort – Z.H.

- 1792 – Er waren in Montfoort vijf banen: In de Swaan (2) en in de Witte Engel, in het Gemeene Lands Wapen en in de Staaten Wapen.
- 1886 – Gekolfd in De Witte Engel.
- 1888 – Montfoort werd bondslid met de verenigingsnaam Oefening baart kunst.
- 1888 – Vierendertig kolvers uit onder andere Lopik, Harmelen, Boskoop, Zevenhuizen, Gouda, Oudewater en Cabouw nemen deel aan een wedstrijd. *De baan is in 14 vakken verdeeld.* Winnaar wordt N. van Wensing, Harmelen, 2° P.C. Hoek, Wateringen, 3° A. Korver, Montfoort.

1889 – *Advertentie aankondiging kolfwedstrijd; eerste prijs 40 gulden.*

- 1889 – Bij wedstrijden wordt vermeld dat de *baan in 12 vakken is verdeeld*, zodat 60 punten het hoogst haalbare getal is in vijf streepjes (slagen).
- 1890 – Een wedstrijd wordt gewonnen door H. Blom, Montfoort 119 pt. en f 25, 2. Arn. Muller, Willeskop 112pt. f 15 en 3° G. Schoonderwoerd f 7,50 uit Oudewater met 102 pt..

A. Muller ontwikkelde een vinding om bij dun gespeelde kasballen te kunnen constateren of de bal de paal had geraakt. Om de paal zat een extra *bus* waarbij, hoe dun de kasbal ook werd gespeeld, een wijzertje uitsloeg. In de praktijk bleek dat door deze bus de voorballen harder geslagen moesten worden, dit omdat deze *los* om de paal zat.

- 1903 – De kastelein vraagt via een advertentie een prijsopgave voor 85 m² asfalt.
- 1904 – In januari werd er in Montfoort, in De Zwaan, een wedstrijd georganiseerd met 40 deelnemers uit onder andere: Montfoort, Lopik, Woerden, Harmelen, Zevenhuizen, Bolsward, Dirkshorn en Utrecht.
- 1907 – In de kolfbaan bij mejuffrouw Wilken zijn schietoefeningen gehouden.

De Swaan heette eerder De Hoogenboom en fungeerde als recht- en gemeentehuis van Achthoven dat in 1857 door samenvoeging met Linschoten haar zelfstandigheid verloor.

Volgens een bericht in de Woerdense Courant van 16-11-1962 wordt de kolfbaan van De Zwaan op de Lievevrouwengracht afgebroken en op de vrijgekomen plaats zal een garage met showroom worden gebouwd. Door Sociëteit Concordia werd er al enkele jaren niet meer gekolfd.

Moordrecht – Z.H. (nabij Gouda)

- 1825 – Winkelhuis, logement en stalhouderij De Vriendschap.
- 1828 – Herberg en Regthuis *Rotterdam* aan de Hoogen Schielandse Zeedijk.
- 1829 – Verkoping van een inventaris met kolven, baanrol en ballen uit een nalatenschap.
- 1831 – De overdekte kolfbaan van Jakob Sas geheel verbrand.

1854 – Logement Het Posthuis.

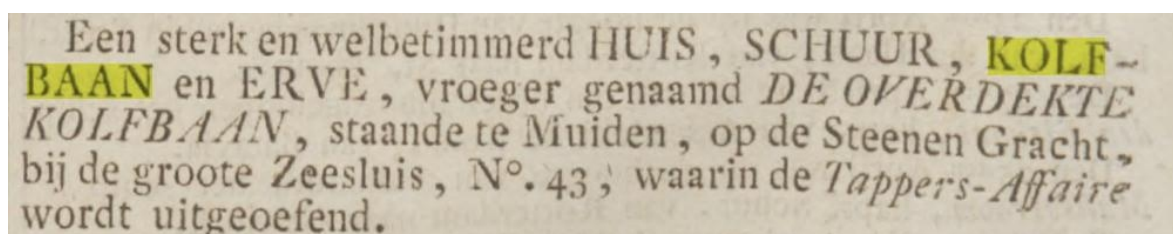
- 1892 – Societeit Eendracht viert haar 25-jarig bestaan in het Posthuis.
- 1926 – Aanbesteding voor de verbouw van de kolfbaan tot concertzaal.

Muiden – N.H.

Zie www.muideninfo.nl (De bordjes)

Muiden had vier kolfbanen.

- 1730 – De Doelen werd uitgebreid met een kolfbaan van 24 bij 6 meter. De gevel van de Doelen stortte in bij de aanleg van de sluis.
- 1769 – Op 20 januari wordt de herberg Amsterdammer Poortelaan bij de Stadswal verkocht. Zie akte 3796A1 van het R.A.H.)
- 1792 – Verkoop van een welgelegen huis, alwaar het rechthuis van de Muiderberg thans gehouden wordt, met derselver (...) kolfbaan en schuurtje naast het schuthok (...).
- 1794 – Jacob van Bruggen krijgt toestemming een kolfbaan te bouwen bij herberg de Pohee.

1847 – Huis, schuur en erf, genaamd de Oude Kolfbaan.

Naaldwijk – Z.H.

van de van ouds zeer florissante en sedert onhengelijke jaren voordeelich bekende HERBERG en UITSPANNING, genaamd DE VERGULDE VALK, te Naaldwijk, bestaande in eene ruime Huizinge, gemerkt met letter A, n.º 27; nog een klein HUISJE daarnevens, voorts KOEIEN- en PAARDENSTALLING en een daaraan verheeld HUISJE, mitsgaders eene Overdekte KOLFBAAN, verdere GETIMMERTEN, ERF, WERF en TUIN, alles bij of annex den anderen en bijzonder gunstig gesitueerd, breeder bij geaffigeerde Biljetten omschreven; kunnende dagelijks worden bezigtigd, mits vooraf aan den Eigenaar en Bewoner belet vragende, en wijders bij de betaling van den Koopprijs op primo Mei aanstaande worden aanvaard. Te veilen op den 1sten en te gunnen op 8 Maart 1836, beiden in het Perceel zelven, des namiddags ten vier ure. Nadere informatie zijn te bekomen ten Kantoren van de Notarissen G. G. MURRAY, te Wateringen, en C. KOUWENHOVEN, te Monster,

1836 – Herberg en Uitspanning De Vergulde Valk.

Naarden – N.H.

Op Donderdag den 20 Augustus 1776, 's namiddags ten 4 uren, zal men in de Herberg SANDBERGEN, van ouds genaamt Het Huis van Jan Tabak, staande buiten Naarden aan de Amersfoortse Weeg, publiek verkoopen, dezelve zeer Neerigrijke Herberg met deszelfs Erve, Schuur, Boomgaard, Moestuinten, Kolfbaan en sonder Landeryen; breeder by Biljetten gespecificieerd. De Bewyzen van Eigendom, zullen, nevens de Veilconditien 8 dagen voor de Verkoopung te leezen zyn: en Compnoire van den Notaris Jacobus Hendrik Thierens, tot Naarden. — Nog zal men op Donderdag den 5 September, in dezelve Herberg verkoopen; een nette en propre Inboedel: bestaende in Goud- en Zilver, Goud Horologie, Staal- en Sla- Horologie, voorts Koeijen, Soere Geselschappen, Hooien Stroo, en 't geen verder zal worden verdoend,

1776 – Verkoop Het Huis van Jan Tabak, nu herberg Sandbergen.

De Kolfstraat herinnert ons aan het kolven en in de 17^e eeuw had het befaamde logement Jan Tabak al een kolfbaan. *Jan Toebacxman 17 maart 1687, kegel- en kolfbaan, Huis Sandbergen.* 't Huys van Jan Tabak te Naarden wordt ook genoemd in akte U229a13-8.

Herberg De Eendracht is bekend vanaf 1736, bij verkoop in 1794 heeft de herberg ook een kolfbaan. Anno 2013 is het nog steeds een horecabedrijf, nu restaurant De Turfloods.

Volgens het historisch Jaarboek De Omroeper, zie het artikel van Henk Schaftenaar in jaargang 21 op pagina 15, heeft Naarden twee kolfbanen gehad: één bij Jan Tabak en de ander bij de laegieskamp.

In 1813 waren de kolfbanen verdwenen uit Naarden.

Met het zoekwoord *kolfbaan* is bij de historische kranten van de Koninklijke Bibliotheek een artikel te vinden: 250 jaar Jan Tabak.

Nauerna – N.H., aan het IJ

1784 – Op 30 juni werd geveild een herberg te Nauerna bij de sluis, met een kolfbaan en herbergbenodigdheden zoals een *draaybord*.

1789 – Op 16 mei werd deze herberg opnieuw geveild en verkocht met deszelfs overdekte kolfbaan daarboven een luchthuis hebbende een uitgestrekt gezicht over 't IJ en 't Veld.

S. Jongewaard Jun'or, Makelaar, zal op Saturday den 16 Mey 1789, 's namiddags ten 4 uren, in de natemelden Herberg, te Nauerdna, presentieeren te verkoopen: Een capitaale en Neeringrijke HERBERG, genaamd HET HUIS TE SOESDIJK, met deszelfs overdekte Kolfbaan, Luchthuis, Stal en Wagenhuis, staande te Nauerdna voorn. by de Sluis; breeder by Biljetten beschreven, en nader informatie te bekomen, of uit de Hand te Koop, by gem. Makelaar, en den Makelaar C. Stroo, te Alkmaar.

1789 – Het Huis te Soesdijk

Nederhorst den Berg – N.H.

Te huur, tegens aanstaande primo May 1771, een extraordinaire vermakelyke Buitenplaats, genaamd BERG LUST, gelegen aan de Rivier de Vegt te Nederhorst den Berg, met deszelfs roijale Woonhuis, Paardenstal, Koetshuis, Tuinmanshuis, Schuithuis, Koe- en Schapenstal, Hoender-, Duif- en Bergbokken, Coupel en Priëlen, mitsgaders nieuw aangelegde Kolfbaan, voorts de Plaats beplant met exquisite soorten van Vruytboomen, Slingerboschen en Vyvers; kunnende met en zonder Land gehuurd worden, (zynde de Plaats omtrent 3 Morgen) gelyk door de Gegadigdens des Dingsdags en Donderdags, 's morgens van 10 tot 12 en 's namiddags van 3 tot 5 uren, kan gezien worden. Nader te bevragen by de Heer P. C. WIEL, op de Lauwriergragt N. Z. voorby de eerste Dwarsstraat, te Amsterdam.

1771 – Buitenplaats Berglust aan de Vecht met nieuw aangelegde kolfbaan.

Nibbixwoud – N.H., westelijk van Medemblik

1881 – Herberg Het Wapen der gemeente Nibbixwoud, reeds 100 jaar best beklant.

1898 – Wegens sterfgeval te koop het Wapen van Nibbixwoud, te bevragen bij weduwe K. Bijl.

1904 – Opening van de nieuwe kolfbaan van C. van Diepen.

1908 – C. van Diepen organiseert een kolf-concours.

1909 – D. Wijnker verkoopt het Wapen van Nibbixwoud.

1919 – De weduwe J.J. Bontje verkoopt het Wapen van Nibbixwoud.

1921 – Er wordt een toneel aan de kolfbaan gebouwd.

1952 – In 1952 begon men weer in Nibbixwoud te kolven, maar dit heeft niet lang geduurd.

Handbalvereniging Sport en Wilskracht (SEW) trainde in vroeger jaren wel op de kolfbaan van café Entius.

1958 – D. Breg uit Nibbixwoud slaat op de 50-slagen te Binnenwijzend de hoogste dubbele serie in de vierde klas.

Anno 2013 is er een Wokrestaurant in het pand gevestigd.

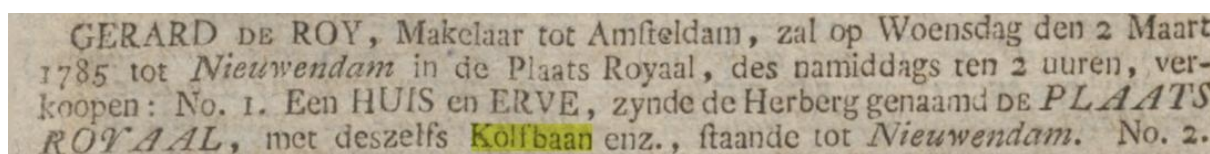
Nieuwegein – Utr., ten zuiden van Utrecht

Café De Zwaan had in de 17e-eeuw al een kolfbaan.

Nieuwendam – N.H., bij Buiksloot

1755 – De Gekroonde Jagthaven

1773 – Het Hof van Holland met kolfbaan.

1785 – Plaats Royaal.

1808 – Het Wapen van Holland bij de schutsluis.

Nieuwe Niedorp – N.H.

De Schutsluis

1796 – In augustus verzocht Pieter de Groot, herbergier bij de Schutsluis, om tijdens de kermis te mogen laten kolven en kegelen.

De Kroon

1860 – Tussen de hervormde en de doopsgezinde kerk stond café De Kroon (tegenover de huidige speeltuin) met kolfbaan, gebouwd in 1860 en afgebroken in 1918.

1862 – Op 9 augustus worden per advertentie te koop gevraagd: 2 palen en twintig kolfstokken.

1893 – Een kermis op het ijs gehouden. Ook was er een kolfbaan.

1897 – In opdracht van J.J. Kaan te koop De Kroon.

1901 – Café De Kroon aan de Dorpsstraat te koop.

De Prins Maurits

In de nacht van 12 op 13 september 1973 verbrandt de “Prins Maurits”, en werd weer heropend in 1976. Kolfclub Over de Helft – S.O.S. had in de kolfbaan een kast waar onder andere ook de oude notulen werden bewaard; deze zijn evenals veel kolfmateriaal verbrand. De palen voor de nieuwe kolfbaan werden geschonken door de kolvers van Koog aan de Zaan, zij hadden de palen na het sluiten van De Waakzaamheid al die tijd bewaard. In dat zelfde jaar werd jongerenkolfclub De Prins Maurits opgericht.

Over de Helft is vanaf de oprichting van de Kolfbond lid.

1878 – Bij de Prins Maurits zit ook een kruidenierswinkel.

1897 – De NK werd in de Prins Maurits verkolfd.

1899 – P. Haringhuizen is kastelein.

1904 – De Prins Maurits wordt te koop aangeboden.

1916 – Er wordt een wedstrijd voor sajjetballen gehouden.

1917 – Bij de NK had men in Nieuwe Niedorp een nieuwigheid: de achterpaal kon met een mechaniek naar boven worden getrokken.

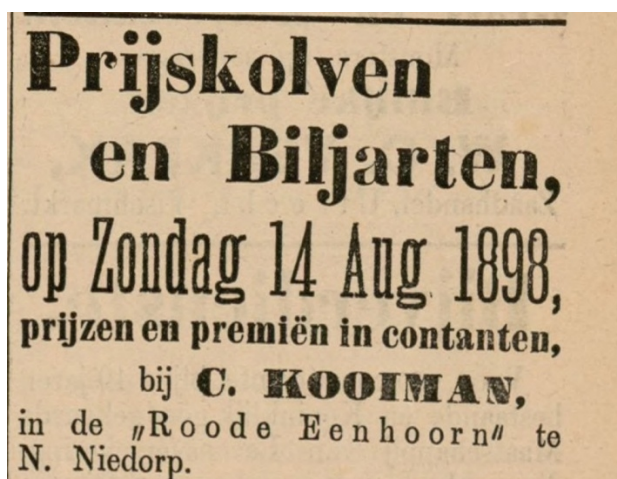
1950 – Het verslag van de NK 1950 wordt in de Helderse Courant opgesierd met twee foto's.

De Roode Eenhoorn

In Nieuwe Niedorp stond naast de Hervormde kerk de herberg De Roode Eenhoorn uit 1582. Jan de Groot was hier herbergier. Op 25 augustus 1801 wordt uit zijn nalatenschap verkocht aan Simon de Ridder *een van ouds bekende en gerenommeerde herberg genaamd de Roode Eenhoorn met erf, paardestal, kolfbaan enz. voor de prijs van 450 gulden.*

In 1831 werd het café verkocht met de verplichting *van alle gereedschappen tot die van ouds bij de gerenommeerde herberg behoorden.* Dit waren onder andere een kolfbaanrol, een leibord, twee metalen stukken, een ballenstoof en een kolftafel.

1896 – Veiling van de Roode Eenhoorn ten verzoeke van D. Bijl Jz.

1898 – *Prijskolven.*

1898 – De Roode Eenhoorn staat te koop.

1906 – In 1906 en 1917 wordt de NK in De Roode Eenhoorn door Over de Helft georganiseerd.

1908 – De kolfbaan krijgt een nieuwe kolfvloer.

1996 – Volgens het artikel van Jan Keuken in het jaarboek van Historisch Nieuwe Niedorp 1996 is de baan in de Rode Eenhoorn verleden tijd.

2010 – Het café wordt verkocht en verliest daarmee na ruim 400 jaar zijn horeca-bestemming.

In ca. 2011 is het café gesloten en omgebouwd voor bewoners met een handicap.

Divers

1894 – Er werd een 50-slagenwedstrijd (10 series van 5 streepjes) georganiseerd. Er waren ook kolvers uit Dirkshorn, Schagen, Kolhorn, Winkel en Aartswoud. Winnaar was J.B. Wilken uit Nieuwe Niedorp met 498 punten. Oud-Nederlands Kampioen W. Tensen uit Schellinkhout werd vierde met 465 pt..

1900 – Er waren vijf cafés in Nieuwe Niedorp.

1929 – Het Vaderland van 14 februari schrijft over een kermis, met onder andere kolven op het ijs. Eerder al in de Schager Courant van 5 en 22 januari.

Nieuwer-Amstel – N.H., in 1964 gewijzigd in Amstelveen.

1740 – Het Hof van Nieuwer-Amstel, nu Meerzicht, buiten de Muiderpoort.

1770 – Herberg Rustenburg met twee kolfbanen op het Rustenburgerpad onder Nieuwer-Amstel, bij de Ontwaalderbrug.

1784 – Tuin Bellevue in de Nieuwe Schagerlaan.

1794 – Herberg ...garden Kamer bij het tolhek aan de Amsteldijk.

1798 – De Drie Kemphaantjes.

Uit de hand te koop een neeringryke en wel gefitueerde HERBERG, van ouds genaamd DE DRIE KEMPHAANTJES, met deszelfs hechte, sterke en wel betimmerde Huizinge, overdekte Kolfbaan, Stallinge en verder Getimmerde; alles staande en gelegen in de Zwaluwen-Buurt, onder Nieuwer-Amstel. Te bevragen by den Burger JAN VORK, Mr. Smid, te Ouderkerk aan den Amstel. De Brieven franco.

1804 – Brandenburg op de Overtoomseweg onder het gebied van Nieuwer-Amstel.

1807 – Herberg op de Postweg Alphen-Leiden.

1828 – Buitenplaats Moscou op de Oud-Waalterweg, buiten de Muiderpoort.

Nieuwerbrug – Z.H.

Er is in Nieuwerbrug een kolfbaan geweest.

Nieuwerkerk aan de IJssel – Z.H.

Aan de zuidzijde van de Dorpsstraat heeft een kolfbaan gelegen.

1772 – Huis ten Halffwegen.

1806 – Kastelein Jan van der Horst had een overdekte kolfbaan.

De Notaris D. KLEIJ, residerende te Cappelle-op-d'IJssel, zal op Vrijdag den 18 April 1828 (in plaats van op Woensdag den 16den dier maand, zoo als bij de eerste annonce is opgegeven), des avonds ten 6 ure, in de na te meldene Herberg, publiek veilen en verkoopen: De gerenomeerde HERBERG, genaamd HET SCHOLLEVAARS-EILAND, voorzien van Boven- en Benedenkamers, Kolfbaan, Koepel en Paardenstallen, te Nieuwerkerk-op-d'IJssel, gelegen aan de droog te maken Zuidplas; zijnde dezelve intusschen UIT DE HAND TE KOOP en te bevragen bij den gemelden Notaris en den Eigenaar en Bewoner J. V. D. HORST.

1828 – Het Schollevaarseiland aan de Zuidplas.

Nieuwersluis – Utr.

In 1783 was hier een kolfbaan.

Nieuwer ter Aa – Utr, bij Breukelen. Zie Breukelen.

Hofstede Quakkenburg had een kolfbaan (ter hoogte van de huidige Dorpsstraat).

Nieuwkoop – Z.H.

1750 – De plaatselijke overheid publiceerde een artikel waarin stond dat de kasteleins tijdens de predicatiën niemand mochten laten kolven.

Te koop, om terstond te aanvaarden, een Herberg, genaamd HET TURFSCHIP VAN BREDA, gelegen op het Zuid-End van Nieuwkoop, met twee Kaatsbaanen, een Kolfbaan, een Paarden-Stal, in Huis 4 Vertrekken, en verder alles naar den eisch. Te bevragen by de Vreedvrouw te Nieuwkoop voornoemd.

1768 – Te koop Het Turfschip van Breda met twee kaatsbanen en een kolfbaan.

1804 – Hollandsche Leeuw, thans Regthuis met overdekte kolfbaan en kaatsbaan.

Uit de Hand te Koop: Een wel ter Nering staande HERBERG, met een UITSPANNING en een OVERDEKTE KOLFBAAN, in 't Dorp van Nieuwkoop, genaamd DE HOLLANDSCHE LEEUW, op een zeer aanneemlijke conditie, kunnende men er des begerende twee derde van de Kooppenningen tegen den Interest van 5 pCt. op gevestigd houden; te bevragen bij J. VAN LEEUWEN Az., te Nieuwkoop, en bij den Eigenaar K. VAN LEEUWEN, Bouwman, te Corter-Aar. Te aanvaarden den 1 Mei 1824.

De Hollandsche Leeuw, nr. 40, met overdekte kolfbaan werd in 1824 te koop en werd in 1828 door Klaas van Leeuwen verkocht aan Teunis Versluis voor de som van f 1.400.

De Vergulde Wagen met kolfbaan wordt in 1847 verkocht voor f 1200.

In het boek Herbergen in Nieuwkoop van Leendert Janssen staan namen van herbergen met een kolfbaan:

- De Vergulde Wagen had in 1790 een kolfbaan en eerder al een kaatsbaan.
- Herberg De Prins (Het Vliegende Paard) heeft in 1778 zowel een kaatsbaan als een overdekte kolfbaan en uit een transportakte uit dat jaar blijkt dat de kolfbaan nieuw is.
- De Hollandse Leeuw; hier werd in 1915 op zondagmiddag achter het café gekolfd onder een rieten dak. Bert Valkenet organiseerde eenmaal per jaar een wedstrijd.
- Naast het café lagen de kaatsbaan en de overdekte kolfbaan. De laatste werd later een timmermanswerkplaats. In 1976 is dit verkocht en op deze plaats staat nu het winkelcentrum en de straat er omheen heet de Kolfbaan.
- M. van der Weijden had achter zijn woning een grote serre en voor privégebruik had hij hier een kleine kolfbaan aangelegd.

Uit de inhoudsopgave van Rondom Nieuwekoop, jaargang 2000 op pagina 25-28, staat een artikel: Bikkelen op de kolfbaan.

In de Groene Hart Archieven vinden we in het OA Nieuwkoop en Noorden onder inventarisnr. 1412/ac-code 162.1.01 de volgende acte:

Contract betreffende de huur van de kolfbaan met de daarnaast gelegen kaatsbaan, groot 0.13.60 ha, gelegen in het dorp Nieuwkoop, sectie A nr 690, door de gemeente Nieuwkoop gehuurd van de herbergier aldaar, Joh.Jac. Valkenet, ten behoeve van een hulpschool met speelplaats, 1892.

In 1882 krijgt J. Valkenet toestemming om in de kolfbaan te tappen.

Een uitslag van een kolfwedstrijd bij de Wed. Valkenet staat in de Woerdense Courant van 7 januari 1925.

1935 – Vergadering in de voormalige kolfbaan!

Het straatnaambordje *Kolfbaan* bij De Hollandsche Leeuw herinnert nog aan dit verleden.

Op 29 oktober 1976 staat er in het Leidsch Dagblad een artikel over de kolfbaan met een vage foto van de kolfbaan met rieten dak.

Nieuwveen – Z.H., nu gemeente Nieuwkoop.

1782 – Het Regthuys van Nieuwveen.

Te Nieuwveen is met eenige plechtigheid, in tegenwoordigheid van den Burgemeester en belangstellenden, de eerste steen gelegd van een hôtel, waaraan kegel- en kolfbaan zal verbonden worden. 't Be-looft een sieraad der gemeente te zullen zijn.

1874 – Nieuwbouw.

Nigtevecht – Utr., nu gemeente Stichtse Vecht.

In akte U237a5-60 van 22-02-1770 wordt geschreven over de verhuur van *huysinge c.a. erf en kolfbaan zynde een herberg, met 13 mergen land; dit betreft De Roskam, Nigtevecht, carspel van Vreeland.*

Noorden – Z.H., nu gemeente Nieuwkoop.

Herbergier Gerrit Zijerveld had in 1844 een kolfbaan. In de tweede helft van de 18e-eeuw wordt er al gesproken over een kolfbaan!

Concordia

N. V. Hôtel, Café-Restaurant Concordia, te Noord-Scharwoude. Doel: het stichten en exploiteeren van een hôtel met café-restaurant, concertzaal, kolfbaan, enz. Kapitaal: f. 6000, verdeeld in aandeele van f 50.

In 1918 kwamen een aantal goeude leden tot het idee een eigen horecagebouw te gaan exploiteren. Deze leden kwamen voornamelijk van protestantse huize. Immers de katholieken hadden ook een eigen café, namelijk De Burg, wat eigendom was van de RK kerk. In het gebouw, wat Concordia zou gaan heten, moest ook een kolfbaan worden gerealiseerd. Op 3 februari 1919 werd de kolsociëteit Vriendenkring opgericht, in de volksmond de *Hoedensoos* genoemd. De sociëteit Ons Genoegen voor de gewone man, kreeg de naam de *Pettensoos*.

1938 – Aan de NK in 1938 nam deel de club De Paalpikkers uit Noord-Scharwoude.

1962 – De eerste dameskolfclub in Nederland is opgericht te Noord-Scharwoude. Deze is in 2003 opgeheven.

2020 – Concordia definitief gesloten.

Het Bonte Paard

1808 – Het Bonte Paard met overdekte kolfbaan.

1911 – Kolfclub Ons Genoegen werd opgericht en kolfde toen in Het Bonte Paard van K. Bood, gevestigd op de hoek Dorpsstraat en Spoorstraat te Noord-Scharwoude.

1913 – Ons Genoegen werd lid van de Bond. Het ledental steeg in vijf jaar van 11 naar 58 in 1916.

1916 – In het blad De Nederlandsche Sport staat in 1916 een volledige uitslag van de uitwisseling van Ons Genoegen met Op Maat. Elke vereniging nam met 15 kolvers deel. Ook werd er gebiljart.

1918 – Op een 50-slagenwedstrijd sloeg P. Kostelijk uit Heerhugowaard 515 pt. .

Hotel „T BONTE PAARD”
te NOORDSCHARWOEDE.
Gedurende de kermis op 7, 8 en 9 Augustus
DANSEN
Muziek van
Gebr. Schermer.
Dit alleen zegt genoeg!
Woensdag
Prijskolven
in drie klassen, om contanten.
Inleggeld f 0.50.
J. de Bakker.

1942 – In 1942 en 1943 werd de NK in Het Bonte Paard verkolfd.

1946 – Er is tot 1946 gekolfd in Het Bonte Paard. Jan de Bakker (vader van Klaas) was er kastelein.

Toen werd het café omgebouwd tot theater-bioscoop Tivoli. En Ons Genoegen, inmiddels al veroordeeld tot Pettensoois, vond onderdak in Concordia.

Eerder was Cor Berkhout, de vader van Aris, hier kastelein en in 1825 zat er al een Berkhout in dit café.

Tussen het voorcafé en de kolfbaan waren nog stallen.

Noord-Polsbroek – Utr., nu gemeente Lopik

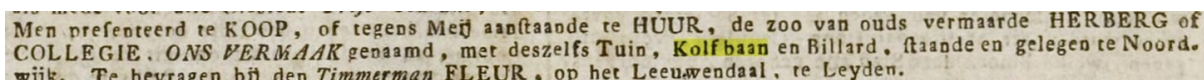
* Verkoopling ter Rolle van Geregtelijke Uitwinningen, van de Regibank van Eerften Aanleg te Utrecht, van een HUIS, ERVE en GROND, geteekend No. 33, met open Kolfbaan, staande en gelegen in de gemeente Noordpolsbroek, arrondissement en provincie Utrecht, wordende bewoond door Gerrit de Gilde, Jan Kijman en Leendert Vermaat, in beilag

1829 – Huis met open kolfbaan.

Herbergier Gerrit Zijerveld had in 1844 een kolfbaan en in de tweede helft van de 18^e eeuw wordt er al gesproken over een kolfbaan!

Noordwijk – Z.H.

1789 – Een Buitenverblijf van alle gemakken voorzien.

Men presenteert te KOOP, of tegens Meij aanstaande te HUUR, de zoo van ouds vermaarde HERBERG of COLLEGIE, ONS VERMAAK genaamd, met deszelfs Tuin, Kolfbaan en Billard, staande en gelegen te Noordwijk. Te bevragen bij den Timmerman FLEUR, op het Leeuwendaal, te Leyden.

1820 – Herberg of Collegie ONS VERMAAK.

Noordwijk-Binnen – Z.H.

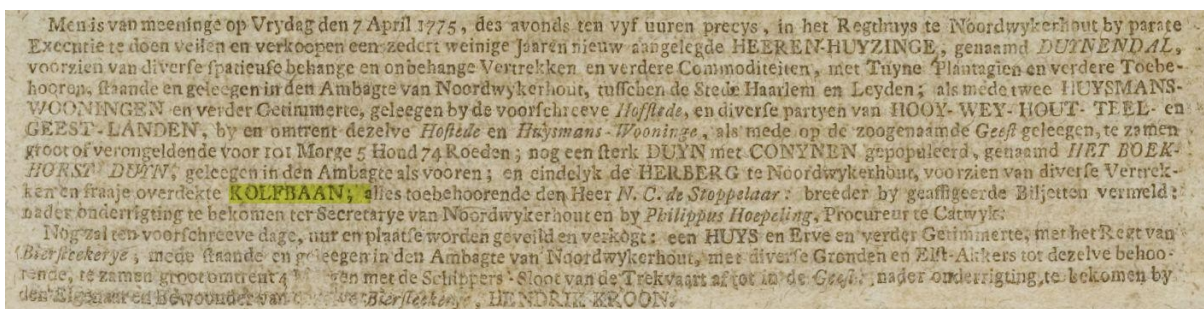
1744 – Herberg de Witte Swaan.

No. 3. Een HUIZINGE en ERVE, genaamd ONS VERMAAK, met Kolfbaan en Billard-Kamer, waarin de Tappers-Affaire sedert jaren is en nog wordt uitgeoefend, staande en gelegen even buiten het bebouwde gedeelte der voormelde Gemeente Noordwijk-Binnen.

1843 – Tappers-Affaire Ons Vermaak.

Noordwijkerhout – Z.H.

Men is van meeninge op Vrydag den 7 April 1775, des avonds ten vyf uren precys, in het Regthuys te Noordwijkerhout by parate Executie te doen veilen en verkoopen een zedert weinige Jaeren nieuw aangelegde HEEREN-HUIZINGE, genaamd DUINENDAL, voorzien van diverse spacieuse behange en onbehangte Verrekken en verdere Commoditeiten, met Tuyn Plantagien en verdere Toebehooren, staande en gelegen in den Ambagte van Noordwijkerhout, tusschen de Stede Haarlem en Leyden; als mede twee HUYSMANS-WOONINGEN en verder Getimmerte, gelegen by de voorschreeve Hofstede, en diverse partyen van HOOY-WEY-HOUT-TEEL- en GEEST-LANDEN, by en omtrent dezelve Hofstede en Huysmans-Wooninge, als mede op de zoogenaamde Geest gelegen, te zamen groot of verongeldende voor rot Morge 5 Hond 74 Roeden; nog een sterk DUYN met CONYNEN gepopuleerd, genaamd HET BOEK-HORST DEWYN, gelegen in den Ambagte als vooren; en sindelijk de HERBERG te Noordwijkerhout, voorzien van diverse Verrekken en fraaje overdekte KOLFBAAN, alles toebehoorende den Heer N. C. de Stoppelaar: breeder by geaffigeerde Bijzetten vermeld: nader onderrigting te bekomen ter Secretarje van Noordwijkerhout en by Philippus Hoepeling, Procureur te Catwyk:
Nog zal ten voorschreeve dage, nur en plaaffe worden geveild en verkogt: een HUIS en Erve en verder Getimmerte, met het Regt van Biersteekerye, mede staande en gelegen in den Ambagte van Noordwijkerhout, met diverse Gronden en Eft-Akkers tot dezelve behoorende, te zamen groot omtrent 4 ... met de Schippers-Sloot van de Trekvaart af tot in de Geest, nader onderrigting te bekomen by den Burgemeester en Bewoonder van Noordwijkerhout, HENDRIK KROON.

1775 – Verkoop van buitenplaats, twee huizen, een duin en een herberg met kolfbaan.

1779 – Herberg en Rechthuis De Roode Leeuw.

Nootdorp – Z.H.

Men zal, op Maandag den 5. November 1781, 's avonds ten 5. uren precies, in 't Regthuis tot Nootdorp doen Veylen, en agt dagen daar aan volgende finaal Verkoopen: een wel ter Neering staande HERBERG, genaamd de ORANGE ZAAL, betaande in een Huis, Erve, overdekte Kolf-baan, Schuur, Hooyberg, ruime Stallinge, en een parthye LAND &c., alles staande ende gelegen in den Agterbuurt, voorby de Koorn-Moolen, blincken de voortz. Heerlykheid Nootdorp. Breeder by geaffigeerde Bilietten gepecificieerd; en nadere onderrigtinge te bekoomen ter Secretarie van Nootdorp voornoemd.

1781 – *De Orange Zaal in den Agterbuurt, voorbij de Korenmolen.*

1836 – Een in 1831 nieuw gebouwde overdekte kolfbaan in het zuidoende van de Achterbuurt.

1840 – Door Catharina La Grand werd een dijk aangelegd op het erf van herberg De Baars, gelegen aan de Veenweg, met erf en kolfbaan.

In 1840 was er een *exploot* van deurwaarder B. Leon voor de commissie van droogmaking op verzoek van Catharina la Grand, weduwe van Gerardus Roelofwaardt, eigenares van herberg De Baars, met erf en kolfbaan, gelegen aan de Veenweg, ter zake van het leggen van een dijk op haar erf.

1902 – De Leeuwarder Courant van november maakt melding van een brand in Nootdorp die in korte tijd een herberg, de zogenaamde kolfbaan in de as legde.

Nijkerk – Gld.

1750 – Rond 1750 waren er kerkgangers die na de dienst naar de kolfbaan gingen.

1769 – Nr. 698 van de Inventaris van het Archief van het Ambtsbestuur te Nijkerk betreft de verbouwing van de kolfbaan.

Nijmegen – Gld.

1748 – Bij de stadsherberg De Doelen werd een kolfbaan aangelegd. Een overkapping werd in 1775 aangebracht. Mogelijk was de kolfbaan tevens kaatsbaan.

1760 – Gasthuis *Witten Adelaar* met kolfbaan werd op 2 mei verkocht en veranderde in 1794 weer van eigenaar.

1764 – Op 11 mei werd het Hof *Agter den Esel* bij verkoping voor f 3.645 verkocht: *Een schoon en welgelegen huis, hof, open plaats, kolfbaan en stal.* In 1775 en 1790 veranderde het Hof weer van eigenaar.

1835 – De Doelen is gesloopt en vermoedelijk verdween daar ook de kolfbaan.

In het gemeentearchief van Nijmegen is de volgende tekst gevonden:

Huis met overdekte kolfbaan, schuur en tuin etc, buiten de voormalige Hezelpoort. De overblijfselen van dit buitenverblijf.....!

Obdam – N.H.

1898 – *Prijskolven bij T. Ruiter.*

Obdam. Den 16en dezer werd alhier de jaarlijksche feestelijke bijeenkomst gehouden van de leden der **kolfclub** met hunne dames. Bij de ter deze gelegenheid gehouden wedstrijden werden door den heer P. Hilbrand de serie- en eerste prijs met biljarten gewonnen, terwijl die voor het kolven den heer H. J. Schneiders ten deel vielen. Juffrouw Komcn behaalde den serie- en eersten prijs met het kegelen.
Evenals alle vorige jaren heerschte ook ditmaal op deze bijeenkomst weder een recht gezellige geest.

1907 – *Jaarlijkse bijeenkomst kolfclub.*

1909 – Raadsbesluit tot verkoop van het mede-eigendom van een huis, erf, kolfbaan en doorrijstal, kadastraal sectie B nr. 555, aan C. van Diepen. (*toegangsnr. Westfries Archief 09873*).

In een fotoboekje een foto uit ca. 1916 van de Heer van Wassenaar. In de bijbehorende tekst staat dat de kolfbaan ook wel eens als klaslokaal is gebruikt. Ook wordt waarschijnlijk voor hetzelfde café de naam De Admiraal gebruikt.

Oegstgeest – Z.H.

1704 – Verkoop herberg De Rode Leeuw in de Kerkbuurt, met kolfbaan. Enkele jaren daarvoor werd er in de transportaktes nog gesproken over een kaatsbaan.

1786 – Het Wapen van Oegstgeest, vanouds Bourgonje, omtrent de Groene Steeg.

eegen aan het Dorp- of Kerk Straat te Sosterwoude; No. 7. De HERBERG, van ouds genaamd **DE QUAAK**, met een HUYSJE daer aan verheeld, Stallinge voor 150 Koeibeeften, Barg, Schuur, nieuw overdekte **Kolfbaan** en verdere Getimmerte, staande ende geleeft aan de Haarlemmer Trekvaart in de Heerlykheid van Oegstgeest. Nog een party WEY-LAND, groot circa 2 Morgen 500 Roeden, 8

1790 – *De Quaak met kolfbaan.*

1865 – De kolfbaan van het Wapen van Oegstgeest wordt thans gedeeltelijk gebruikt als meisjesschool.

Huize De Olmen voorheen De Hollandsche Tuin.

Op de hoek Geverstraat - de Kempenaerstraat staat huize De Olmen (vanaf 1647).

In Bijdragen tot de geschiedenis van Oegstgeest en in de Oegstgeester Courant van 22 juni 1983 is veel over de geschiedenis van dit fraaie pand te lezen.

Ook in de Leidsche Courant van 25 januari 1985 staat een artikel over De Olmen.

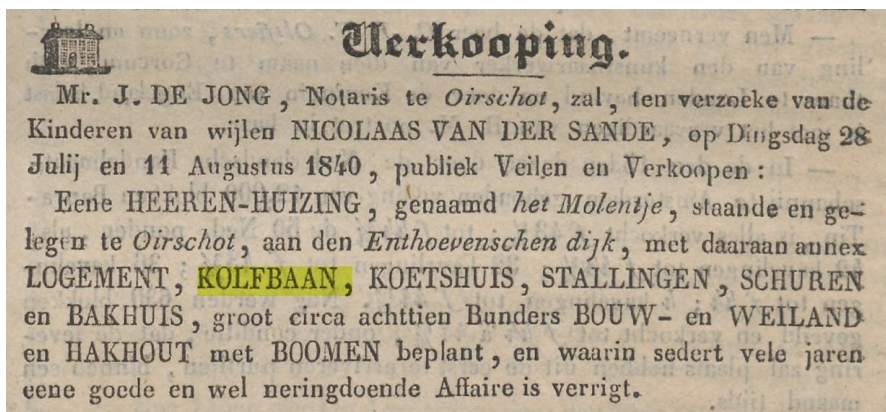
Een vergunning voor het uitoefenen van een tapperij werd verleend in 1706 en in 1728 laat de nieuwe eigenaar een kolfbaan aanleggen. De herberg met kolfbaan word in 1731 verkocht voor f 1.500. Tussen 1742 en 1750 kreeg eigenaar Hendrik van Duuren een vergunning voor een nieuwe kolfbaan. Timmerman Jacob Kruyer kocht de herberg in 1786 en kreeg vergunning om het voorhuis van de herberg te verbouwen en later een consent tot het oprichten van een timmermanswinkel. Tot wanneer het een herberg is geweest is niet helemaal duidelijk, in elk geval vanaf 1809 niet meer.

In het boek Zwarte schapen, dronkaards, losbollen en levensgenieters van Petrus Cornelis Spierenburg wordt in een hoofdstuk ene Hermanus beschreven; een losbol, dronkenlap. Op een zondagmiddag kwam Hermanus dronken herberg de Hollandse Tuin binnen en wilde hij de kolfbaan opzoeken met de bedoeling mee te doen als *dubbelde man*. De Hollandsche Tuin was herberg en timmerwinkel en stond aan de Herenweg zuidelijk van Oegstgeest.

1813 – Het Wapen van Endegeest.

1863 – Bij het katknuppelen doet men een kolfbal in plaats van een kat in de ton.

Oirschot – N.Br., tussen Eindhoven en Tilburg

1840 – Heerehuizinge Het Molentje aan de Enthoevensedijk.

Onderdijk – N.H.

De Welkomst

1867 – De kastelein van De Welkomst organiseert prijskolven met een prijzentotaal van f 100 en iedere winnaar van zijn partij wint een prijs.

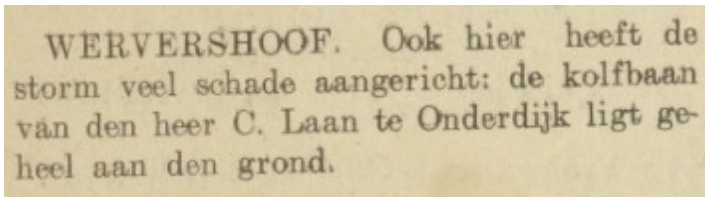
1898 – In opdracht van D. van Velzen wordt de Welkomst met winkelaffaire verkocht. De kolfbaan is aangelegd in 1902.

1903 - Door eigenaar K. Buis Kz wordt de Welkomst met kruidenierswinkel verkocht.

1906 – *De Enkhuizer Courant* meldt in juni dat de afgebrande herberg met kolfbaan van de heer G. Bregman voor f 3.400 wordt herbouwd.

1911 – Omdat de school verbouwd wordt geeft men les in de kolfbaan.

WERVERSHOOF. Ook hier heeft de storm veel schade aangericht: de kolfbaan van den heer C. Laan te Onderdijk ligt geheel aan den grond.

1915 – De kolfbaan gaat tijdens een storm geheel tegen de vlakte. Aannemer P. Rood uit Zwaagdijk bouwt voor f 538 de kolfbaan weer op.

1916 – Op 11 november staat een uitslag van prijsskolven in de krant.

1917 – Prijsskolven bij C. Kaag.

1920 – Jan Laan wint de eerste en Tinus Keizer de tweede prijs op een wedstrijd in Wervershoof.

1949 – Tinus Keizer en Jan Laan werden lid van De Meiboom in Andijk en vanaf 1954 ook Cees Dekker. Zij hadden in Onderdijk gekolfd, waar de baan voor 1940 gesloten werd.

2002 – Anno 2002 ligt de baan nog gedeeltelijk onder de vloer.

Uitbaters van De Welkomst:

1885-1908 – Bregman.

1908-1917 – Cornelis Laan.

1917-1924 – Beers.

1924-1935 – Kaag.

1935-1945 – Bruin.

1945-1970 – Kraaijevanger.

1970-1990 – Simon de Jong.

1997- – De Wit.

Hotel De Ruiter

1902 – In herberg De Ruiter van J. Neuvel

Op Onderdijk werd hier altijd geëatst en wel tussen het café en de dijk, welke tevens als tribune diende. In 1902 is het café grondig verbouwd, het boerenbedrijf ging geheel tegen de vlakte om er een nieuw café te bouwen, met kolfbaan. In later jaren is er een dansvloer op getimmerd. Van 1902 tot 1949 was Kees Schouten er de kastelein.

ONDERDIJK.
ONDERDIJK. Uitslag prijsskolven bij den heer C. Schouten, Café „de Ruiter” alhier.
1e prijs f 4.50, de heer P. Dekker te Andijk;
2e prijs de heer Jan Laan Jbz., 136 p., prijs f 2.50; 3e prijs de heer C. Dekker, f 1.50 met 13 2p.; Serieprijs de heer Mark Keizer met 53 punten, f 1.—.

1919 – Uitslag prijsskolven

Oosterhout – N.Br., ten noordoosten van Breda.

In de 18^e eeuw werd gesproken over een maliebaan op de Heuvel in Oosterhout, maar een maliebaan is 500 a 1000 meter lang en daar is op de Heuvel geen plaats voor, dus vermoedt men dat het om een kolfbaan gaat. De herberg heette de Oosterhoutse Maliebaan.

Oostgraftdijk – N.H.

Herberg De Buis, eind 18^e eeuw.

Oosthuizen – N.H.

1885 – Een voorstelling in de kolfbaan van C.J. Bos.

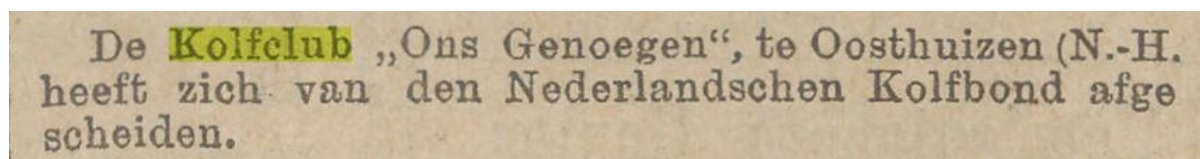
KOLFWEDSTRIJD
in de nieuwe Kolfbaan
te OOSTHUIZEN,
op Woensdag 28 Sept. e. k.,
's morgens 11 uur.
Inleg 1 Gulden.
Aangifte tot 27 Sept. bij den
Heer Ks. VALENTIJN, President
Kolfclub, Oosthuizen.

1892 – September: wedstrijd op de nieuwe baan. Inleg f 1.

1897 – Uitwisseling met De Roos uit Hoorn Eerste prijs H. Zwagerman, Hoorn met 100 pt in 15 slagen. Voor Oosthuizen is dit in verband met de ligging en indeling van de baan een hoog puntentotaal.

K. Valentijn uit Oosthuizen werd na de oprichting van de Kolfbond buitengewoon lid van de Bond (in 1909 kostte dit lidmaatschap f 5 en donateurs betaalden toen f 2.50) en werd lid van het Bondsbestuur.

Op de NK in 1892 te Scheveningen waren meerdere deelnemers uit Oosthuizen en ook als korps (Ons Genoegen) namen zij deel aan de wedstrijd.

De **Kolfclub** „Ons Genoegen“, te Oosthuizen (N.-H.) heeft zich van den Nederlandschen Kolfbond afgescheiden.

1893 – Oosthuizen bedankt als lid van de Kolfbond.

OOSTHUIZEN. 't Fanfarecorps „Ante“ zal Zondag 30 Augustus een uitvoering in de kolfbaan alhier geven.
— De **kolfclub** werd alhier jl. Zondag in verschillende redenen ontbonden. Evenwel heeft men besloten een nieuwe op te richten, die — wij twijfelen er niet aan — zeker wel levensvatbaarheid zal bezitten.

1896 – In een vergadering wordt de club opgeheven en weer opgericht.

- 1905 – J. Igesz verkoopt Het Fortuin, maar het café van Igesz staat in februari 1908 nog te koop.
- 1907 – Aan de jaarlijkse wedstrijd nemen 28 leden deel. In de eerste afdeling wint J.W. Nieman met 95 pt., 2. G.J. Baas 91 pt., 3. K. Valentijn 91 pt., 4. H.J. Pasterkamp 86 pt., 5. O. Baas 76 pt. Serie A. van Lienen 40 pt. Tweede afdeling: 1°. C. Kaaskoper 2. I. Hansen. 3. F.G. Lebbink en de serieprijs A. van 't Vuur.
- 1909 – De Vriendschap wordt lid van de Bond en organiseert in 1913 de NK in Hotel 't Fortuin van C. de Boer Czn.. Er wordt niet hoog geslagen wegens gebreken aan de baan. De baan was toen 19,50 m lang en 4,75 m breed en de palen hadden een diameter van 15 cm. De gemeente gaf voor het NK een subsidie van f 50.
- 1927 – C. de Boer verkoopt Het Fortuin.
- 2010 – Het Fortuin, later onder andere restaurant Kaan geheten, aan de snelweg Amsterdam-Leeuwarden is medio 2010 gesloopt om plaats te maken voor appartementen.

Oost-Souburg – Z., gemeente Vlissingen

Publieke Verkoop, Vrijdag 3 April 1818, namiddags ten 3 uren, ten overstaan van den Notaris *Borgerhoff*, residierende te Vlissingen, en getuigen, in de Herberg *het Zwaantje*, staande aan den Middelburgschen en Vlissingchen Rijweg onder *Oostsouburg*, van gemelde HERBERG, voorheen bewoond door *Christiaan Berkman*, voorzien van eene **Kolfbaan** en Kegelbaan, en verscheidene Vértrekken, zeer geschikt tot het houden van Herberg en Uitspanning, met Stalling voor Rijnruigen en Paarden, benevens eene partij Tafels en Banken tot de Herberg behoorende. Twee dagen te voren te zien.

1818 - Herberg 't Zwaantje aan de Middelburgse- en Vlissingenseweg.

N.B.: Zie ook op www.zeeuwengezocht.nl

1881 – Herberg Nooit Gedagt met overdekte kolfbaan.

Oostveen, Maartensdijk – Utr., tussen Utrecht en Hilversum

1761 – Herberg Het Houten Beentje (U229a2-114)

1769 – Heerhuysinge Voordaan (U230a8-77)

Oostwoud – N.H.

Drie huizen ten westen van de kerk stond het café *Landmans Welvaren*, nu nog te herkennen aan de langgerekte vorm (vanwege de kolfbaan). D. Rol verkocht dit café aan Koen Molenaar, die er een smederij begon. Gelijkertijd kocht hij de Vergulde Vos van K. Spijker, zodat hij een concurrent minder had.

Info: Boekje met historische informatie over de dorpen Twisk, Opperdoes, Hauwert en Oostwoud.

1677 – Eerste vermelding van herberg bij de kerk, zonder naam.

1743 – De herberg heet nu 't Fortuin en later Paradijs.

1817 – Kastelein Klaas Dirkz.Meurs en Grietje Spijker (beroep-naaister).

Ca.1880 – nu, Oostwouds Welvaren geheten.

1911 – Bouw kolfbaan door kastelein Jan Slagter en oprichting kolfvereniging Nooit Gedacht. Zie Westfries Archief Bibliotheek 143G60 pag.44-48. Jaarboek 2008 Midwoud/Oostwoud, met uitgebreide tekening van de nieuw gebouwde kolfbaan.

1911 – Een oproep voor leden kolfclub bij J. Slagter levert slechts zes kolvers op.

De volgende week Maandag en Dinsdag houdt de kolfclub „Van drie tot één” haar eerste wedstrijd in de nieuwe kolfbaan van den heer J. Slagter.
Deze kolfclub is opgericht door de heeren Aardema te Wognum, Winkel te Benningbroek en Slagter te Oostwoud, en heeft tot doel eens in het jaar in de baner. van de drie genoemde heeren een wedstrijd te houden door haar leden.

1912 – *Kolfclub Van Drie tot Een bestond uit drie verenigingen die met elkaar een jaarlijkse wedstrijd hielden.*

1913 – Een 2 daagse wedstrijd over twee dagen in twee klassen met 35 deelnemers. P. Hagenaar uit Zuid-Scharwoude won met 135 pt. in de eerste klasse en in de tweede klasse eindigden T. Meurs, K. Spijker en Basjes gelijk met 113 pt.

1914 – De Eendracht houdt een onderlinge wedstrijd bij J. Slagter.

1916 – De 50-slagenwedstrijd bij J. Slagter wordt gewonnen door P. Kostelijk uit Heerhugowaard met 512 punten.

1918 – J. Slagter adverteert met de verkoop van de herberg.

1920 – D. Rol wil Oostwouds Welvaren verkopen. Later koopt hij de Vergulde Vos en wil deze verkopen zonder horecabestemming.

1922 – In december koopt K. Molenaar het café en beging er een smederij.

De foto met het erecomité van een concours rond 1920 en de foto uit ca. 1914 laten zien dat de kolfbaan tegen het bestaande pand is gebouwd.

De tapkast is uitgebouwd tot in de kolfbaan.

De opkamer achter het gezelschap zal ook als toneel gediend hebben.

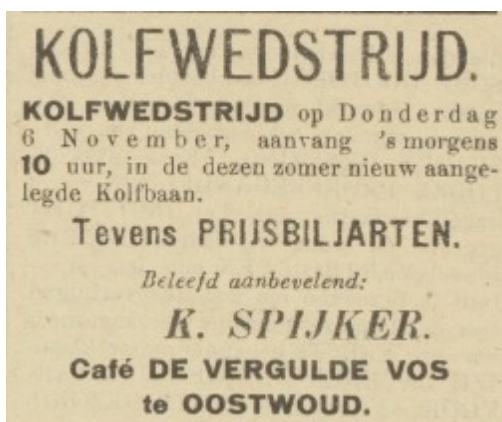
De foto afkomstig van de fam. Jonker, geeft een mooi overzicht van de kolfbaan met daarin kastelein Jan Slagter met familie, genomen ca. 1914. De compositie van deze foto lijkt heel veel op de foto (fotograaf P. Jonker) van de kolfbaan van De Vergulde Vos uit 1914. Misschien zijn ze op dezelfde dag door dezelfde fotograaf genomen.

1922 – D. Rol, kastelein van De Vergulde Vos, koopt en sluit dit café. Bij de gemeente wordt door Koen Molenaar uit Hoorn een aanvraag gedaan voor het verbouwen tot een smederij.

De Vergulde Vos stond tegenover de zuivelfabriek. Het was een boerenhuis waar een kolfbaan achter gebouwd was. Je moest door de koestal naar de kolfbaan lopen.

1892 – Op 9 november staat er een uitslag van een kolfwedstrijd in de krant

1912 – Klaas Spijker was er kastelein van mei 1912 tot 1922. Hij vernieuwt in 1912 de baan en schrijft een wedstrijd uit.

- 1915 – Sociëteit De Eendracht viert haar 10-jarig jubileum en organiseert in dat jaar ook de jaarlijkse kolfdag van de vereniging Van drie tot een, bestaande uit Oostwoud, Wognum en Benningbroek.
- 1918 – Klaas Spijker adverteert met de verkoop van het café, maar zal het uiteindelijk in 1922 verkopen aan D. Rol. Rol wil het café verkopen zonder horecabestemming, maar dit lukt niet.
- 1922 – D. Rol verkoopt Landmans (nu: Oostwouds) Welvaren aan K. Molenaar die er een smederij in begint. Nu is Rol een concurrent kwijt.
- 1925 – D. Rol biedt De Vergulde Vos te koop aan.
- 1925 – Er wordt een kolfsociëteit opgericht met 27 leden. D. Pluister wordt voorzitter.
- 1927 – De Leeuwarder Courant meldt dat op de morgen van 4 mei het café van de heer Rol is verbrand doordat de vrouw een ongeluk kreeg met vet smelten. Een der naastgelegen boerderijen, van D. Meurs, werd eveneens een prooi der vlammen.

- 1943 – *Uitnoding voor deelname aan de 50-slagenwedstrijd.*
- 1953 – Oostwoud heeft de NK georganiseerd. Op een krantenfoto gemaakt tijdens de wedstrijd valt de overmatige belijning van de baan op; zo waren er vijf ringen achter de paal.
- 1953 – Op de dorpsfilm is twee minuten kolven te zien.
- 1963 – Piet Kromheer uit Hoorn, geboren in Oostwoud als zoon van de kastelein van de Vergulde Vos en oud lid van werd op de NK 1963 in Berkhout Nederlands Kampioen. Voor hij naar Hoorn verhuisde was hij lid van Ons Genoegen Oostwoud.
- 1967 – De baan is gesloten. In de 70er jaren is er door een nieuwe eigenaar nog overwogen de baan weer te heropenen.
- 1990 – Het café is in december verbrand en op de vrij gekomen ruimte zijn huizen gebouwd.
- In 2010 heeft Dirk Spijker een kolfpaal gekocht, na later bleek, één van de palen uit De Vergulde Vos. Deze heeft jarenlang in opslag gelegen bij het houtbewerkingbedrijf Fremeyer en Wijna uit Hoorn. Hij zou als voorbeeld dienen als er kolfpalen gemaakt moesten worden.

Oostzaan – N.H.

In enkele notariële akten in het Rijksarchief Haarlem (RAH) wordt een kolfbaan genoemd bij de Overtoom, 6122A57 (betreft een vechtpartij) op 11-5-1800, 5938A163 op 13-8-1745. Herberg, genaamd Landswelvaren (betreft aanleg Overtoom, tevens wordt vermeld dat er in 1735 nog geen kolfbaan was) en 4138A42 op 4 januari 1744 (betreft verkoop Overtoom).

1749 – Op 27 september wordt de Blauwe Kan in Oost-Zaandam in de Noord, achter uitkomend op de Zaan, verkocht met vier kolfbanen en een lugthuys op de Zaan.

1790 – Herberg in de Kerkbuurt bij het Regthuis.

1793 – 6092A84 op 19 april 1781 en 6108A30 op 7 februari gaan over kolfbanenverhuur door de Heemraden van de banne van Oostzaan geschreven, en tevens was de pachter verplicht de kolfbaan goed te onderhouden en de sluis te beschutten.

1802 – De Hollandsche Tuin bij de kerk.

1806 – Op 't einde van het Sluispad. 6135A120, op 8 oktober.

*** Door toeval uit de hand te Koop of te Huur, om met het midden van September dezes Jaars te aanvaarden: De van ouds geroemde HERBERG DE BLAUWE KAN, met deszelfs nieuwe overdekte Kolfbaan en Lugthuis, hebbende een allerangenaamst uitzigt in de Binne-Zaan, waarbij een fupra best Billard, staande tot Oostzaandam; te bevragen bij den Inwoonder of aan Jan Vergouw, tot Westzaandam.*

1806 – Vererving van een herberg, genaamd de Blauwe Kan gelegen tot Oostzaan in de Noord, 6183A3829 op 28 oktober. Zie ook 6057A425 op 21 mei 1771 (verhuur).

Oostzaandam – N.H.

*** Uit de hand te koop: 200 Stuks KAP-DEELEN, van 14 tot 18 voet lang; een groote partij Rib-Hout, van diverse zwaartes; een groote partij Balken, van 7 à 11 duim, lang 23 à 24 voet; een groote partij Zolder-Deelen, van 18 tot 24 voet; een groote partij Schutting-Deelen, en een partij staande Schor; 14,000 à 15,000 allerbeste vlakke ronde Dak-Pakken; een groote partij Klinaars- en Friefche Bonte; een overdekte Kolfbaan met zijn Toebehoren, lang 83 voet, breed 23 voet, binnen 10 jaren nieuw gemerd, aan de eene zijde met 1 duims Schot, en de andere zijde met Glas; een partij staande en leggende Platen, en een partij Schuif- en Deur-Kouzijnen; alles te bevragen bij G. vander Esf, te Oostzaandam, in 't Logement de Hollandsche Tuin, ende Haarlem bij Barend de Bruijn. De Brieven franco.*

1808 – *Uit de hand te koop een overdekte kolfbaan met toebehoren, lang 83 voet, breed 23 voet en tien jaar oud. Aan de ene zijde met een duimsschot en de andere zijde met glas. Verder veel los hout. Te bevragen bij Logement De Hollandsche Tuin.*

Opmeer – N.H.; zie ook Spanbroek

Abr. SLOOS,
Notaris te WINKEL,
zal op Donderdag 10 November 1892,
des avonds 6 uur,
in de herberg „De Zwaan”,
van K. VAN STRAALLEN,
te Opmeer,
PUBLIEK VERKOOPEN:
Een HUIS,
ingericht tot HERBERG, genaamd „De Zwaan”,
KOLFBAAN, SCHUUR en ERF, te **Opmeer,**
kadaster sectie C, No. 172, groot 8.20 A.
Eigendom van den heer Klaas van Straalen.

1892 – *Verkoop De Zwaan.*

De prijzen bestonden alle in kunstvoorwerpen en het minste was zeker niet een postzegelwerk, vervaardigd door den heer G. Dirkmaat te Opmeer en voorstellende een gedeelte eener **kolfbaan** met 3 kolvers er in.

Wedstrijd met kunstvoorwerpen als prijzen.

Oppenhuizen – Fr.

De beheerder van dorps huis It Harspit gaf aan belangstelling te hebben voor een kolfbaan. Met een paar medegeïnteresseerden zijn ze in Oudkarspel geweest om kennis te maken met de sport. Na de aanleg en de opening van de baan in 2016 bleken er nog maar een paar liefhebbers te zijn en men slaagde er niet in een vereniging op te richten. De beheerder bleef wel enthousiast en heeft nog twee keer een Open Fries Kampioenschap georganiseerd. Toen er kort daarna een andere beheerder kwam viel definitief het doek voor deze baan.

Opperdoes – N.H.

Rond 1900 werd in Opperdoes nog gekolfd. De naam van het café is onbekend, maar later was bakkerij Vijn in dit pand gevestigd, wat zich dicht bij de kerk bevond. Een onbekende heer uit Opperdoes heeft nog een oude kolfmedaille.

Oude Niedorp – N.H.

De Vergulde Valk

Rechts ervan stond het gemeentehuis, afgebroken in 1958. De kolfbaan, aan de Zuiderweg, gebouwd in 1895 en afgebroken in 1972, lag achter het gemeentehuis. Tijmen de Jong was hier kastelein van 1882 - 1924.

Landmans Welvaren

Pieter Wit kocht in 1815 voor f 3.800 deze herberg en verkocht deze in 1817 voor f 4.000 aan Pieter Dekker.

N.B.: De Purmerendsche Courant meldt op 3-4-1933 een bijeenkomst in de kolfbaan van Feijs en op 23-9-1932 een tentoonstelling in de kolfbaan van Balk en in de Schager Courant van 11-11-1880 staat de aankondiging van de verkoop van herberg Landmans Welvaren met kolfbaan aan het Verlaat te Heerhugowaard. In 1852 kreeg Landmans Welvaren een nieuwe kolfbaan.

Het gebouw staat er nog en in het boek In de ban van de dijk van Schilstra over de Heerhugowaard staat een schitterende kleurenplaat.

1913 – D. Wonder verkoopt Landmans Welvaren.

Kermis te Oude Niedorp.
In de **Kolfbaan** van den Heer P. BRUIN, **Maandag 20 Augustus 1877** te 8 uren, **SOIRÉE IN DE HOOGHE GOOCHELKUNST**, afgewisseld door **Optische Illusiën**, door **DAVID TOBIAS BAMBERG**, Hof-Mechanicus des Konings, enz. **Entrée f 0.49**. Zie verder de Programma's. (8175)

1877 – Kermis bij Pieter Bruin.

Op de hoek met de Skarpetweg stond tot 1900 het café met kolfbaan van Pieter Bruin. Daarna was hier een timmerbedrijf gevestigd van Reinder Groen en later Pieter Groen. Floor Leek bouwde hier in 1943 een nieuwe woning met loods. Krantenbericht uit 1885: de kolfbaan van de weduwe Meereboer aan het Verlaat. 1885 – De Hoop.

Ouden Rijn – Utr., ten westen van Utrecht

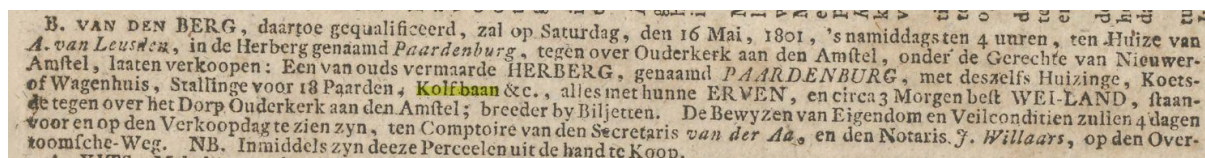
N°. 2. Eene nieuw betimmerde HUIZINGE, zijnde een Logement en Herberg, met **KOLFBAAN** en PLAATS, van ouds genaamd *den Hommel* thans *de Zon*, bestaande in eene ruime Gelagkamer, Kantoortje, Achterkamer, Keuken met Fournuis en Bakoven, benevens Zolder daar boven; voorts Opkamer met Bedstede, goede Kelder en boven eene royale Voorkamer, eene dito daar naast, ruime Achterkamer en Zijkamer, vier kleine Kamers met Bedsteden en beschoten Droogzolder; — wijders eene Koe- en Paardenstalling, nieuw gebouwde Inrijschuur met Paardenstalling en Hooizolder, benevens nevensstaande Woning, alles gelegen bij en aan het voorgaande Perceel.

1838 – Te koop een nieuw betimmerde huizinge, zijnde logement en herberg, vanouds genaamd *De Hommel*, thans *De Zon*. Naast buitenplaats *Welgelegen* aan de Staatweg en Leidsche Vaart.

Ouderkerk aan de Amstel – N.H.

1763 – De Kat aan de Weteringsbrug.

1771 – Bierstekerij en herberg aan de Stokkelaarsbrug in de Ronde Hoepolder.

B. VAN DEN BERG, daartoe gequalificeerd, zal op Saturdag, den 16 Mai, 1801, 's namiddagsten 4 uren, ten Huize van *A. van Leusden*, in de Herberg genaamd *Paardenburg*, tegen over Ouderkerk aan den Amstel, onder de Gerechte van Nieuwer- of Wagenhuis, Stallinge voor 18 Paarden, **Kolfbaan** &c., alles met hunne ERVEN, en circa 3 Morgen best *WEI-LAND*, staande tegen over het Dorp Ouderkerk aan den Amstel; breeder by Biljetten. De Bewyzen van Eigendom en Veilconditien zullen 4 dagen voor en op den Verkoopdag te zien zyn, ten Comptoire van den Secretaris *van der Aa*, en den Notaris *J. Willaars*, op den Over- toomfche-Weg. NB. Inmiddels zyn deeze Perceelen uit de hand te Koop.

1801 – *Paardenburg*.

1808 – Brugzicht.

Ouderkerk aan de IJssel – Z.H.

In 1755 waren er twee kolfbanen, nl. *De Harmonie* en *de Prins van Orange*, ook wel *De Gouden Koetswagen*, waarin thans de graanmaaldery van de firma *Goudriaan* is gevestigd.

1781 - Verkoop van een huis met kolfbaan nabij de Kalverstraat.

De Curatoren in den Insolventen Boedel van *JACOB KNOOP* en deszelfs Huisvrouw *BARBERA VAN DEN BERG*, wonende te Ouderkerk op den Yssel, zullen op Saturdag den 5 Maart 1791, 's avonds ten 5 uren, te Ouderkerk voornoemt, ten overstaan van den Gerechte aldaar, in nemende Herberg, publyk verkoopen: een hegt, sterk, weldoorimmerd en zeer ter Neringstaande HUIS en ERVE, zijnde de *HERBERG*, van ouds genaamt *DE PRINS VAN ORANGE*, met deszelfs Wagenhuis, Stallinge en **Kolfbaan**, als mede omtrent 525 Roeden extra goed *HOOF- en TURN-LAND*, alles staande en gelegen op, of by den Dorpe van Ouderkerk voorschreve, om met Mey eerstkomende te aanvaarden; nader informatie is te bekomen ter Secretarye van Ouderkerk, en ten Comptoire van den Prokureur *VERHOEFF*, te Ridderkerk.

Oudeschild – N.H.

???

Oudeschoot – Fr.

I Zeekere HUIZINGE en Neeringryke HERBERG, staande en geleegen in het Orange-woud onder den Dorpe Oudeschoot, gedirigeerd met No. 79, voorzien van diverse Kamers, Put en Regenwatersbak, mitsgaders Stallinge voor Paarden en Koeijen, voorts **Kolfbaan**, Tuin en Appelhof *cum annexis*.

1810

Oude Schouw – Fr., tussen Irnsum en Akkrum

1784 – Volgens de Leeuwarder Courant werd er in 1784 gekolfd.

1839 – De herberg met kolfbaan verkocht door Leeuwarden aan het Rijk.

Oudewater – Utr.

1799 – Kolfbaan in logement en uitspanning de St. Joris Doelen.

Van Spuybroek beschrijft in zijn boek Het Kolfspel de baan van Oudewater. Te Oudewater wordt in 1906 een gewestelijke bond opgericht, genaamd Oudewater en omstreken, met onder andere Cabauw, Lopik, Zevenhuizen, Oudewater en Montfoort.

Buitentuin „Rozenburg”

te OUDEWATER.

Alleraangenaamst gelegen aan den nieuwen Singel; BILJART, KOLFBAAN, PIANINO, TOONEEL, SCHOMMEL enz. Prompte en nette bediening alom bekend.

Gelegenheid tot het geven van Partijen.

Dagelijks geopend van af 4 uren n.m. (behalve Woensdagen). Voor vroegere opening verwoege men zich in het Koffiehuis «DE ROOS» te Oudewater, waar verdere inlichtingen zijn te bekomen.

1884 - Advertentie Rozenburg.

1906 – In de buitentuin Rozenburg wordt een wedstrijd georganiseerd waaraan 24 kolvers deelnemen. Uitslag: 1. G. Nederend, Papekop 2. Thier, Hekendorp 3. v.Dijk, Oudewater 4. v. Hogen, Hekendorp.

1929 – De Woerdense Courant van 16 oktober heeft nog een kolfuitslag van Oudewater.

Café Het Stadswapen van kastelein Nederend was vroeger een uitspanning met kolfbaan en tevens een boerenbedrijf.

Oude Wetering – Z.H., zuidelijk van Alkemade

1771 – Herberg het Schippershuis met kaatsbaan en overdekte kolfbaan.

1781 – Het Wapen van Alkemade, gebouwd in 1780

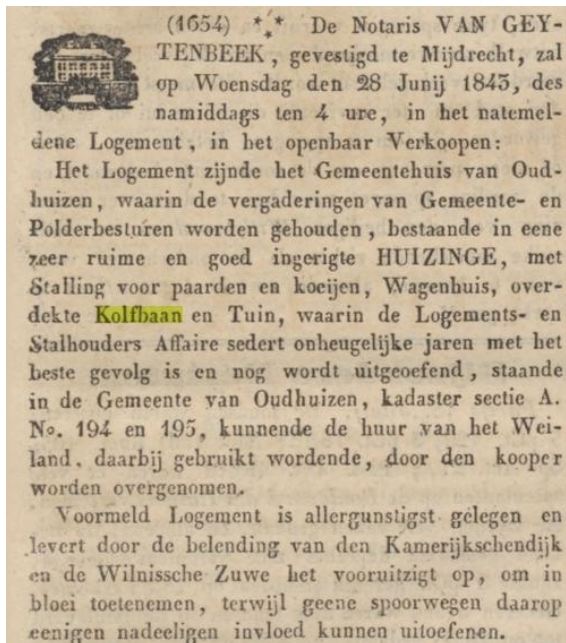
Theodorus Vesseur erft huis, kolfbaan, schuur, erf en boomgaard. Later wordt dit omgedoopt tot Hotel Hollandia (Veerstraat 8/9) en is in 1937 afgebroken.

Op 23-5-1986 staat er in het Leidsch Dagblad een artikel met foto over het Regthuis.

Oudheusden – N.Br.

???

Oudhuizen – Utr., ten oosten van Wilnis

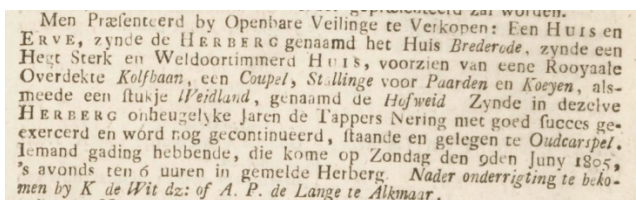
1843 – Gemeentehuis.

Oud-Loosdrecht – N.H.

1800 – Vermelding gevonden van een baan.

Oudkarspel – N.H.

Brederode, 1717-1954

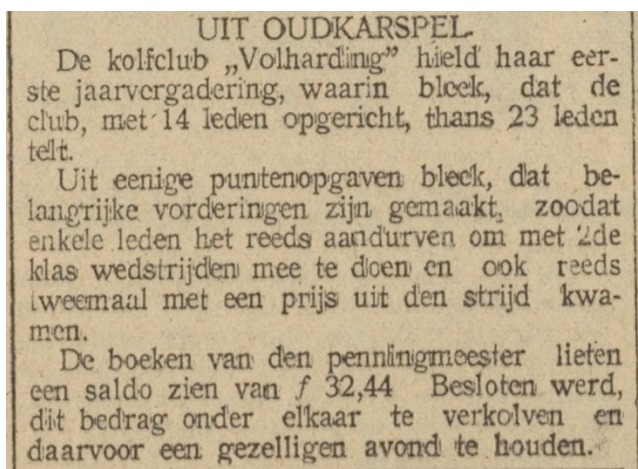
1805 – Het Huis Brederode met kolfbaan. In 1701 kocht Hubert van Brederode café De Jonge Prins en noemde het vervolgens Huis Brederode.

1909 – In de kolfbaan van Brederode is een rolschaatsbaan geopend. Tal van liefhebbers maakten een proefritje, soms tot vermaak van het publiek.

1911 – De kolfbaan van Buckmann wordt geheel vernieuwd.

1919 – Op de bondsvergadering wordt medegedeeld dat dit jaar in Oudkarspel een nieuwe baan gebouwd is.

- 1922 – In Brederode werd kolfclub de Volharding opgericht. In het huishoudelijk reglement was opgenomen dat dienstplichtigen geen contributie behoeften te betalen en diegenen die een partij van vijf twaalfen sloegen zouden f 10 ontvangen om te besteden aan bal of kliek. Het heeft tien jaar geduurd eer de eerste f 10 werd uitgekeerd.
- 1943 – De Volharding en Onder Vrienden zijn samengegaan. Probleem was het kasverschil. De leden van Onder Vrienden moesten elk f 2,50 betalen om op het zelfde saldo uit te komen als De Volharding.
- 1954 – Het café van Het Huis Brederode, naast het oude raadhuis, is verbrand. De kolfbaan bleef gespaard, maar is niet meer in gebruik genomen en daarna als schuurruimte gebruikt.
- 2010 – De oude kolfbaan is gesloopt om plaats te maken voor woningbouw.

N.B.: In het jaarboek 2005 Van Otterplaat tot Groenveldsweid van de historische vereniging staat een groot artikel over het Huis Brederode.

Jagerslust / Celavie / De Heerlijkheid

- 1887 – Onder Vrienden is opgericht.
- 1928 – Met het organiseren van de Nationale Kampioenschappen (samen met De Volharding) vierde Onder Vrienden hun 40-jarig bestaan.
- 1962 – Na de brand van Brederode is achter café Jagerslust door kastelein Schilderman een kolfbaan aangebouwd en in 1962 in gebruik gesteld.
- 1964 – Dameskolfclub Door Inspanning Overwinning (DIO) opgericht.

Oud-Maarsseveen / Tienhoven – Utr., nu gemeente Stichtse Vecht

•• VERKOOPINGE te Oud-Maarsseveen, Gemeente Tienhoven, op Donderdag den 22. December 1814, des avonds om 5 uren, van een HUIZINGE, ERVE en GROND, zijnde een Herberg met een overdekte Kolfbaan, Paardental en Turfschuur, genaamd *het Regthuis van Oud-Maarsseveen*; breeder bij Billetten.

1814 - *Het Regthuis van Oud-Maarsseveen, gemeente Tienhoven, met kolfbaan.*

Oudshoorn – Z.H.

Men is van meening op Vrydag den 27 December, 's avonds ten 6 uren, in 't Regthuis van Oudshoorn en de Gnephoek, zynde de Herberg de Star, publiek te doen Veilen en verkopen, de van ouds zeer vermaarde, neriugryke en logeable Herberg de Star, te Oudshoorn aan 't vernakelykste van den Rhyne, over Alphen; bestaande in deszelfs hegte sterke en voor het grootste gedeelte nieuw opgetimmerde Huizinge, groote spacieuse Stallinge voor ruim veertig Paarden, mitsgaders nog een extra fraaye **Kolfbaan**, royale Erve, Tuinen en Broeijeryen, daar onder Perfikke en Druive-Kassen, beneffens een groote Boomgaard beplant met de alderbeste en fynste Tafel-Vrugten en het geene verder daar aan behoorende is. Iemand geneegen zynde 't zelve uit de hand te kopen ('t zy met of zonder Land) kunnen zig adresfeeren ter Secretarise van Oudshoorn voorn., en te Leiden by den Procureur Hermanus van Soppewolde; alsmede by de Makelaars Bruro Tideman, N. Bremer, C. van Ophoven, H. H. Hageman en A. van Ketwich te Amsterdam; en Otto van der Sehroef te Utrecht.

1765 – Herberg en Regthuis de Star.

1775 – Landmans Welvaren aan de Heereweg.

1839 – De Vergulde Roskam aan 's Molenaarsbrug.

Overschie – Z.H., nu een stadsdeel van Rotterdam

1790 – Veiling van een huis op 4 juni, waarin gevestigd een herberg en uitspanning genaamd De Vergulde Koetswagen in de Dorpsstraat met een overdekte kolfbaan, stallingen en een grote open plaats.

UIT DE HAND TE KOOP:
De HERBERG en UITSPANNING,
de Vergulde Koetswagen, te Overschie,
bestaande in HUIS, KOETSHUIS en PAARDEN-
STAL, Overdekte **KOLFBAAN**, alles zeer goed
onderhouden en ERVE; sedert onheugelijke jaren
als zoodanig bekend en waarin ook **sociteit en**
vergaderingen van diverse collegiën, alsmede
openbare verkooping gehouden worden.
Adres ten kantore van den Notaris **L. C. DIJX-**
HOORN, te *Overschie*. Brieven franco. (3530)

1865 – De Vergulde Koetswagen te koop.

1897 – Kolfclub Overschie werd bondslid.

1899 – Verkoop Land- en Schiezicht aan de Zestienhovensekade en de Rotterdamse Schie.
K.B. 2-2-1899

Overveen – N.H., zie Bloemendaal

Te HUUR: De HOFSTEDEN BLOEMENHEUVEL, gelegen aan de Straatweg, tusschen Overveen en Bloemendaal, nabij Haarlem. Te bevragen bij de Makelaars GUEPIN en VAN DER VLUGT, te Haarlem voornoemd.

1826 – Hofstede Bloemenheuvel.

Polsbroek – Utr.

Verkoop ter Rolle van Geregelyke Uitwinningen, van de Regtbank van Eersten Aanleg te Utrecht, van een HUIS, ERVE en GROND, geteekend No. 33, met open **Kolfbaan**, staande en gelegen in de gemeente Noordpolsbroek, arrondissement en provincie Utrecht, wordende bewoond door *Gerrit de Gilde, Jan Kojman en Leendert Vermaat*, in beflag

1829 – Herberg met kolfbaan in Noord-Polsbroek.

Poortugaal – Z.H., ten zuidwesten van Rotterdam

In 1756 was hier een kolfbaan.

Princenhage – N.Br., nu een stadsdeel in het zuidwesten van Breda

In de maand Junij 1834, op nader te bepalen dagen, zal te 's Prinsenhage Publiek worden Verkocht: Eene Schoone Groote HUIZING, waarin sedert vele jaren met goed succes Herberg is gehouden, met **Kolfbaan**, Stalling, Schuur, groote Moestuin en Zaailand; staande en gelegen een kwart uur van Breda, onder 's Prinsenhage, toebehoorende de Kinderen van wijlen JAN DE JONGH. Nadere informatie bij den Secretaris SIMON aldaar.

1834 – Herberg Het Rood Hert met kolfbaan.

Purmerend – N.H.

1761 – Herberg De Drie Zwaanen, buiten de Neckerpoort.

1776 – Het Kasteel van Antwerpen, binnen de stad op de Gouw, bij de Amsterdamse Poort.

Alzo de Huur Jaaren van het genoemde, aangensam gelegen, met groote Stallingen, ruim Wagenhuis, roljaale **Kolfbaan** en verder van alles wel voorzien LOGEMENT, genaamd de STADS DOELE binnen Purmerende, met ultimo April 1797 staan te eindigen. Zoo wordt hier mede geadverteerd, als dat hetzelfde Logement publiek aan den meestbiedende zal worden verhuurd op Dingsdag den 22 November eerstkomende, des na den middags ten 2 uuren, ten Huize van F. SCHOLTEN, Castelein in het gem. Logement, zynde de Huur-Condities daaglyks te zien, ten Huize van J. ROGAAR, op de Kaasmarkt te Purmerende.

1796 – Logement de Stads Doelen met royale kolfbaan.

1846 – Het Heerenlogement met kolfbaan aan de Gouw.

1859 – De kolfbaan naast De Doelen wordt gesloopt om plaats te maken voor een zaal.

1933 – Volgens de Purmerendsche Courant wordt in de kolfbaan van De Doelen een tentoonstelling gehouden.

Puttershoek – Z.H.

1782 – Herberg St. Joris.

Pijnacker – Z.H.

1832 – Er is een akte waarin het faillissement van Jacob Steeneveld *een hecht en sterk en wel ingericht huis, herberg of uitspanning en erve, vroeger bekend als regthuis, thans huis der gemeente, met een overdekte kolfbaan en voorzien van de nodige paarden en koeienstallingen* in de verkoop wordt gedaan.

** TE HUUR een HUIS en HERBERG, met PAARDEN- en KOEIJENSTALLINGEN, overdekte **KOLFBAAN**, TUIN en ERVE, zijnde het voormalige Regthuis, of het tegenwoordige Huis der Gemeente, staande en gelegen te Pijnacker, nabij Delft; te aanvaarden primo Mei aanstaande of eerder. Te bevragen, hetzij in persoon of met gefrankeerde Brieven, bij A. AUGUSTIJN, Mr. Metselaar, te Delft.

1836 – Het Rechthuis. Nu Huis der Gemeente, Oosterstraat 41.

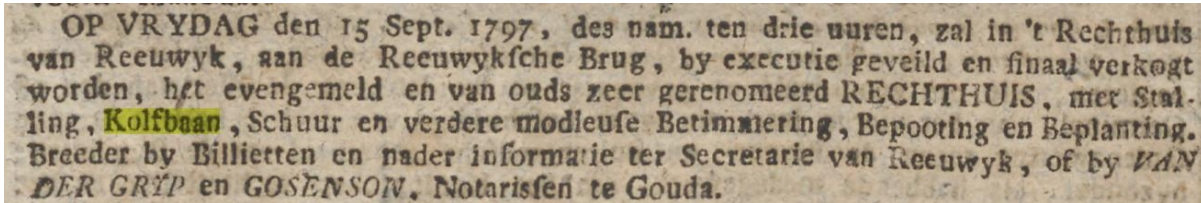
Ransdorp – N.H.

Er is een baan geweest in Ransdorp.

Reeuwijk – Z.H.

Info: www.reeuwijksehout.nl/monumenten

Het Regthuis is een rijksmonument uit 1735. Van oorsprong een herberg met kolfbaan, alsmede een kaatsbaan waarvan tot 1917 de eigenaars de grote kamer verhuurden voor gebruik als Regthuis en raadzaal. In 1842 woonde de burgemeester in dit huis en ook hij verhuurde een kamer aan de gemeente.

1797 – Verkoop van het Regthuis.

Rietveld – Z.H., even ten zuiden van Alphen aan de Rijn

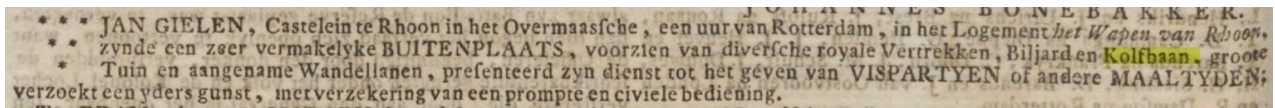
Herberg De Roskam, tevens Rechthuis, op de hoek Rietveld / Zegveldse Uitweg. Gesloopt in 1968.

Zie: Artikel over de historie in de Woerdense Courant van 28-9-1989.

Rhoon – Z.H., ten zuidwesten van Rotterdam

1753 – Herbergier Jan Lenertsz. Coman van Het Wapen van Rhoon aangeslagen voor belastingen voor het bezit van een kolfbaan.

1756 – Bij verkoop van de herberg wordt ook de kolfbaan in de akte genoemd.

1790 – Logement Het Wapen van Rhoon.

1978 – De oude herberg is gesloopt, maar het was al jaren geen horecagelegenheid meer.

Roelofsarendsveen – Z.H.

1915 – In de kolfbaan van de Vier Heemskinderen.

Roosendaal – N.Br.

1786 – Transport van een huis, schuur en kolfbaan.

179? – Transport van een hof en erve, genaamd de Drie Koningen, met kolfbaan aan het eind van de Molenstraat aan de hoge Brugge.

Rotterdam – Z.H.

In het boek *Verhandeling over de oorsprong van het kolven van Jan en Gerbrand Roos*, staan in 1792 de onderstaande kolfbanen in Rotterdam vermeld, allen overdekt, totaal 53.

- Aan Blommersdijk, de Plaats Royaal, van ouds genaamd de Palmboom (2) / de Koot (2).
- Aan de Klyweg, de Vleespotten van Egypte (1) / de Rotte, de Oranjeboom (2) / De Gouden Leeuw, om de hoek van de Hoflaan (1) / de Ouden Dyk Het Jagertje (1) / De Zalm (1) / In 't Zwaanshuis, Het Vissertje (1) / in Krooswyk, Het Molentje (1) / Het Valkje (1).
- Op de Goudsche Weg, 't Huis Doorlugt (1), de Pallemafiebaan (2), De Prins (2), de Nieuwe Kolfbaan (1), een Sociëteits Baan (1).
- Op de Goudsche Singel, een dito (1), de Kruiskade, de Drie Zwaantjes (1), de Binnenwegsche Cingel, de Meiersche Kar (2), de Princes (1).
- In de Kerklaan, de Batavische Kolfbanen (2), Jan Molenaar (2), in de Nadarstlaan, de Druivetrots (1), Sociëteitsbanen (3).
- In de Krispynlaan, de Gouden Valk (1), de Rotterdamsche Marktschuit (1), de Rijzende Zon (1), het Hof van Holland (1), de Oranjezaal (1), in de Hoop (1), de Sociëteitsbanen (1).
- Op de Binnenweg, de Visschery (1), de Ojevaar (2), de laatste Stuiver (1), de Vergulde Kat (1), de Hollandsche Tuin (1).
- In de Bogaartslaan, Sociëteitsbanen (4), de Paardelaan (1), aan Puntegalen (1).

In notariële archieven vinden we onder andere:

- Op 03-11-1787 wordt verkocht, een tuin met woonhuis, bouwhuis, erf en kolfbaan aan de Blommersdijkse Rijweg bij de Hoge Heul.
- Stukken betreffende een manege met stalling aan de Binnenweg ZZ, wijk 15, vroeger een herberg met kolfbaan.
- 1792 – Verkoop van Walenburg met kolfbaan.
- Akte van 25-07-1798 waarin geschreven wordt over een huis met kolfbaan, getimmerte en tuin aan de Goudsesingel.
- Stukken betreffende een huis met open plaats en kolfbaan, genaamd De Arend, aan de Rottekade.
- Stukken betreffende een kolfbaan met huis aan de Gouddserijwijk.
- akte van transport van een tuin met woonhuis, bovenhuis en kolfbaan aan de Blommersdijkserijweg bij de Hoge Heul, 03-10-1767.
- stukken betreffende een perceel land met kolfbaan aan de Zwarte Paardenlaan en de Binnenweg ZZ.
- akte betreffende een huis met stallingen, open plaats kolfbaan en getimmerte, de stadsherberg de Papagaay, beneden de Hoge Zeedijk in de Voorpolder, 31-05-1776.
- 1784 – Krijn Vente koopt voor F 975.- even Jan Tempel een herberg met overdekte kolfbaan aan de Rotte nabij het Boterdorpsverlaat.
- akte betreffende een huis met loods, kolfbaan tuin, genaamd de Herberg de Zalm, aan de Oudedijk, 13-05-1800.

De Goudse Poort

1431 – Door het stadsbestuur werd een keur tegen het colven uitgevaardigd.

1803 – Waarschuwing vanwege de zondagsrust; voor 4 uur 's middags mag er in de herbergen niet gebiljard, gekolfd, en andere spelen, worden. Op boete van zes gulden.

Bij de herberg aan de Goudse Poort bevond zich bijvoorbeeld een theetuin met kolfbaan. In Rotterdam bestond in de 18^e eeuw een herberg In de witten hond met den zwarten, bij welk etablissement ook een kolfbaan werd geëxploiteerd. Het uithangbord vestigde de aandacht op een der *zonden* van dien tijd, namelijk de grote gokzucht, welke in de 17^e- en 18^e-eeuw heerste en ook bij het kolven tot uiting kwam. Men speelde om hoge bedragen, niet zelden stond een partij koopmansgoederen of een huis op het spel en menigeen kwam in die dagen geruïneerd van de kolfbaan thuis. Hetzelfde bloed stroomt nog door de aderen der nazaten van deze kolvers. Dit nageslacht speelt golf, maar het gokje is er bij behouden gebleven! Ziehier wat het Rotterdamse uithangbord van deze herberg zegt:

*Liefhebbers, hier hangt kolf en bal,
Hagendeveld(?) van Rotterdammers al;
Die kolven wil, komt hier ter stee,
Brenge dukatons en ballen mee.*

1748 – Uit kolfadvertenties blijkt dat al in Rotterdam werd gekolfd.

1784 – Bij Rotte (Boterdorpseverlaat) was een verkoop van kolfbaan en huis, deze werd voor f 975 gekocht door Jan Tempel.

In het NRC van 23 maart 1926 lezen we:

Veel uitspanningen rond Rotterdam hadden een kolfbaan en daar werden, vooral in de kermistijd, veel wedstrijden gehouden. Zo liet de kastelein van Vredebest, een inrichting in de Crispijn of Broederlaan, welke als vanouds als de Oranjezaal bekend had gestaan, op 14 augustus 1821 een fraaie tabaksdoos verkolven. In die zelfde week loofde zijn collega van de Plaats Veelzigt aan de Kruiskade op de hoek Crispijnlaan even buiten Rotterdam, als prijzen voor een kolfconours, een zilveren tabaksdoos en een zilveren snuifdoos uit. De prijs waarvoor op 25 augustus 1822 werd gekolfd, was nog belangrijker, te weten *een extra fraaie massief zilveren kolf*. In 1829 was de kastelein evenwel tot de traditionele zilveren tabaksdoos teruggekeerd. Sociëteit Harmonie in Den Doelen te Rotterdam is opgericht in 1826. Kastelein Dreessens verwacht een toenemende belangstelling voor het kolfspel en beloofde aan het bestuur een nieuwe baan te zullen bouwen en dan de oude bij de conversatiezaal te trekken.

Uit de kranten:

1711 – Herberg bij het Pontveer buiten de Schiedamse Poort heeft een **klosbaan** van ca. 113 voet.

1738 – Een herberg even buiten de stad met 2 open banen.

1744 – Herberg aan de Rotte aan Terbreggen.

1770 – Den Oranje Boom met 2 banen in het ambacht Hillegersberg.

1773 – Herberg De Groote Visserij, even buiten de stad.

1785 – De Gouden Leeuw op de Hoflaan onder Kralingen. (Sloop kolfbaan in 1802).

** In KROOSWYK is te HUUR , een nieuw aangelegde TUIN en MOES-TUIN , met een Vermaasklyke KOLFBAAN en een TUINHUIS met een vsolyk Uitzigt op de Stad : Te bevragen by Leendert Krygsman , Tuinder aldaar.*

1788 – *Kolfbaan te huur in Krooswijk*

1793 – Thuinhuis met opene kolfbaan aan de oostzijde van de Schiekade.

1793 – Nieuw gebouwde kolfbaan te koop, bestaande uit schuifkozijnen, kaphout, metselstenen.

1795 – Aan de Kerklaan kocht H. v. Koert een huis met twee kolfbanen om te verbouwen tot een Buitensociëteit die de naam Plaats de Unie kreeg.

1796 – Te huur een stenen kolfbaan met koepel in de Nadorstlaan.

1796 – Buitenplaats Walenburg op de Beugelsdijk heeft 2 palen met hunne vazen te koop.

M. M. VANDER LOEFF, Makelaar, zal, op Dingsdag den 31 October 1797, 's namiddags ten 3 uren, in de Stads Herberg de *Papegaay*, even buiten de Stad Rotterdam, publyk veilen en verkoopen:
 No. 1. Een hegt, sterk en welgelegen HUIS en ERVE, met een vrye STOEP, STALLINGEN, OPENPLAATS, OVERDEKTE KOLFBAAN en verdere GETIMMERTE, daarop staande, staande en gelegen beneden den hoogen Zeedyk, in de Voorpolder, in den Ambachte van *Kralingen*; zynde de gemelde zeer gerenomeerde en welbeklaate STADS HERBERG, genaamd *DE PAPEGAAY*.

1797 – Stadsherberg De Papagaai aan de hoge Zeedijk, ambacht Kralingen.

- 1801 – Herberg Schiezicht aan de Hoge Heul aan de hoek Blommerdyksche Ryweg.
- 1801 – Dubbelde tuin aan de Laan of Boomgaartslaan.
- 1802 – Krooswijk, in de plaats Roozenboom zal gekolfd worden om een zilveren tabaksdoos. Aldaar zal ook een bal en danspartij voorzien van een groot orkest worden gegeven.
- 1802 – De Nieuwe Vauxhall buiten de Goudsche poort.
- 1803 – Huis, erf met kolfbaan op de Coolschen Cingel.
- 1804 – Te huur een fraaie kolfbaan, 80 voet lang en 20 breed met tuin en zomer- en Wintervertrek, gelegen in de Boomgaartslaan op de Binnenweg.
- 1804 – Een aangenaam Buiten gelegen op het Nieuwewerk.
- 1804 – Moestuin met fraaie kolfbaan met annexe kamer en toebehorende in de Lange Warande.
- 1805 – Kolfbaan in de Groote Sociëteit in de Mentesteeg
- 1806 – De Oranjezaal in de Broederlaan.
- 1807 – Huis Ter Lugt, aan het einde van de Goudseweg buiten de stad.
- 1807 – Buitenhof met 2 kolfbanen, waarvan 1 overdekt aan de Overtoomseweg.
- 1807 – Huis met kolfbaan naast de houtzaagmolen De Roo Leeuw buiten de Raampoort.
- 1808 – Huis, erve en kolfbaan in de Nadorstlaan.
- 1808 – Kolfbaan met koepel en biljartkamer aan de Binnenweg.
- 1808 – Tuin, tuinhuis in de Tuinderslaan.
- 1808 – Stuk grond met kolfbaan etc. van de Wed. A.Maastricht in Ambacht Cool.
- 1810 – Kolfbaan met koepel, plantsoen en wandelgrond aan de Kruiskade.
- 1810 – Tapperij De Oranjezaal.
- 1810 – Herberg in de Broeder of Chrispijnlaan, op de Binnenweg.
- 1825 – een stuk land en tuin met een overdekte kolfbaan, gelegen aan de westzijde van de Zwarte Paardenlaan aan de zuidzijde van de Binnenweg.
- 1830 – een overdekte kolfbaan in de Lijnbaanslaan.
- 1831 – Te koop: lampen van een kolfbaan, pakhoutenpalen met koper, eiken ballenstoof, fraaie lei.

AAN DE LIEFHEBBERS VAN KOLVEN.
 De Ondergeteekende, Kastelein op de Plaats *VREDEBEST*, van ouds genaamd *de Oranjezaal*, in de Krispijnlaan, te Rotterdam, zal op Dingsdag den 12 Junij 1832, des namiddags ten 4 ure precies, laten Verkolven: Eene Extra Fraaie ZILVEREN TABAKSDOOS. Allen, die naar dien prijs mede zullen hebben gekolfd, zullen op Dingsdag den 19den daaraan volgende KOSTELOOS naar eenen Besten Nieuwen KOLFBAL, welke de Kastelein present geeft, medespelen. Vreemdelingen of Inwoners worden verzocht, om zich uiterlijk Dingsdags morgens vóór 12 ure, bij monde of in geschrifte, tot de medespeling te declareren.
 J. CORBEAU.

1832 – Prijskolven om een zilveren tabaksdoos en nieuwe bal bij De Plaats Vredebest.

- 1835 – Huis, tuin met overdekte kolfbaan, benevens een houten vloer, in de baan, gelegen in de Lijnbaanslaan, aan de Kruiskade
- 1835 – Herberg De Ooyevaar aan de zuidzijde van de Binnenweg.

* * De **PLAATS**, genaamd **KOLF-LUST**, vroeger **Ons Genoegen**. Binnenweg, hoek der Zwarte Paardenlaan, zal van **H E D E N** af aan voor het geëerd Publiek geopend zijn, als zijnde het Locaal en de **Kolfbaan** geheel Vernieuwd en in orde gebragt. De Ondergeteekende zal niets onbeproofd laten om zijnen Begunstigers genoeg te verschaffen; ook zullen de **Nieuwspapieren** voorhanden liggen.
T. J. J A S K E.

1845 – De Plaats Kolflust, vroeger Ons Genoegen.

1845 – De Plaats Gezelligheid. Veiling zie KB. 10-5-1845.

1847 – Sociëteit De Eendracht aan de Kruiskade, hoek St. Chrispijn- of Broederlaan, ook al in 1830.

1847 – Huis, erf en kolfbaan, genaamd Ons Genoegen aan de Binnenweg, hoek Paardenlaan. Ook wel geheten: Grand Salon de Variétés. Op maandag een variété-programma en op alle andere dagen der week, voor de heeren liefhebbers van het kolfspel is de baan in beste orde gereed.

1849 – Sociëteit Concordia – Felix in de Waschbeenlaan.

1849 – Plaats genaamd Vredebest aan de oostzijde van de Chrispijn of Broederlaan.

1854 – Kolfbaan in de Chrispijnlaan (nr. 110 !), ingericht tot sociëteit (nabij Kruiskade).

1861 – Verkoop voormalige Plaats Gezelligheid aan de Lange Waranda.

Delfshaven

1735 – Herberg De Roode Leeuw, met kolfbaan, was rond 1735 eigendom van Matthijs van Baerle en was gelegen op stadsgrond bij het stadsbleekveld.

1766 – Punte Gale, huis, erf, tuin en kolfbaan, een voormalig buiten in Schieland, gemeente Delfshaven. Nu staat hier ziekenhuis Schooneberg. Zie www.puntegaalstraat.com.

1804 – De kastelein van Het Lam laat door twaalf liefhebbers van kolven, een fraaie zilveren tabaksdoos verkolven.

NB. UIT DE HAND TE KOOP. de van ouds vermaarde HERBERG, genaamd HET MELKMEISJE, zynde een VEERHUIS, voorzien van een groote OVERDEKTE KOLFBAAN, een ruime OPEN PLAATS, BILJART enz., staande en gelegen op het aangenaamste van DELFTSHAVEN; te bevragen by den Eigenaar aldaar.

1805 – Het Melkmeisje, zijnde een veerhuis.

Rustenburg – N.H., tussen Alkmaar en Hoorn

* * Uit de hand te Koop: Een florifante HERBERG, genaamd RUSTENBURG, zynde voorzien van ruime Boven- en Onder-Kamers, benevens 2 Kelders, Wagenhuis en Stalling voor 18 Koebeesten en een ruim Paardental, verders voorzien van een Kolfbaan, en 't geen tot een complete Herberg behoort, staande en gelegen tot Rustenburg, tusschen Hoorn en Alkmaar, alwaar 4 maal per dag de verwisseling der Trekschuiten plaats heeft; nog een Stuk WEILAND, gelegen kort by voorn. Herberg, en een BOEREN-PLAATS met 2 Stukken Bosland, (alles in één Koop) zoo als de Kooper of Koopers dezelve zullen vinden, en kunnende dezelve zoo daadlyk na de Koop aanvaard worden; te bevragen by Jan Derink, Castelein aldaar. Brieven franco.

1801 - Herberg Rustenburg met koepel en overdekte kolfbaan, waar de Alkmaarse en Hoornse trekschuiten vier keer per dag wisselen.

Rijnsaterswoude – Z.H.

* * Uirde hand te Koop: Het RECHTHUIS van RHYNZATERWOUDE, zynde een florifante HERBERG, genaamd DE WITTE ZWAAN, voorzien van een Overdekte Kolfbaan, ruime Koe- en Paarden-Stallingen, Hooiberg &c., benevens eenig Land, ten keuze van den Kooper, welke, des begeerende, de helft der Kooppenningen, tegens behoorlyken Intrest, op Kuffing kan laten staan; te bevragaan by den Eigenaar te Rhynzaterwoude voornoemt.

1800 – *Rechthuis De Witte Zwaan.*

1807 – Het Regthuis De Goude Wagen van Rijnsaterswoude met kolfbaan.

1891 – Schietoefening in de afgesloten kolfbaan.

Rijnsburg – Z.H.

Op den 25 July 1746, zal men te Rhynsburg in 't openbaar veilen en verkopen een schoone en neeringryke HERBERG, voorzien met ruime Stallinge, Kaats- en Kolfbaan, genaamd DE VERGULDE VALK, staande in 't midden van het voorschreeve Dorp.

1746 – *de Vergulde Valk in het midden van het dorp met kaats- en kolfbaan.*

1792 – Herberg Flora aan de Oude Vliet.

1832 – De Zwaan aan de Vliet.

1834 – Tapperij in de Kerkstraat.

In Rijnsburg waren drie kolfbanen die vooral na kerktijd werden gebruikt.

Rypwetering – Z.H.

1799 – Het Wapen van Alkemade met kaatsbaan. De kolfbaan zou in 1892 al afgebroken zijn.

1817 – Door brand is bouwman Willem de Vries van have en goed beroofd. Door hooibroei verloor hij zijn woning, kolfbaan, tas en berg, het koren van 14 ha, het hooi van 10 ha en enkele dieren.

Een kapitale, hechte, sterke en sedert eenige jaren nieuw gebouwde HUISMANS-WONING, bestaande in eenige roijale Vertrekken, (zijnde het Huis de Herberg de Vergulde Vos en waarin tevens met het beste succes de *Affaire van Kastelein* is uitgeoefend en nog wordt gecontinueerd;) met Kolfbaan, Schuren, Koe- en Paardenstalling, Dorschvloer, drie Hooi- of Koornbargen, verder Getimmerte en Erve, staande en gelegen op het Noordeinde van de Ryp-Wetering binnen Alkemade,

1839 – *De Vergulde Vos met Rechthuis.*

1869 – De Vriendschap aan de Nieuwe Grindweg.

Rijswijk – Z.H.

1799 – Het Oude Meehuis te koop aangeboden.

* * Men is van meening, krachtens Vonnis der Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende in 's Gravenhage, ten overstaan van den Notaris BOOMER en in tegenwoordigheid van den Heer Vrederegter van het kanton Voorburg, op Dingsdag den 9 Februarij 1830, des namiddags ten 5 ure, in het Regthuis te Rijswijk, te veilen en Dingsdag den 16den dier maand, ter zelfder ure en plaats, final te verkoopen: Een hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS en ERVE, met ruime WERF en overdekte KOLFBAAN, van ouds genaamd HET MEEHUIS, bijzonder ingerigt en allezins geschikt tot houden van Herberg enz., staande en gelegen in het midden van het dorp Rijswijk voornoemd, in de Pastoorskrocht, wijk A, n.º 139. Te aanvaarden bij de betaling der Kooppenningen, zijnde primo Mei 1830. Te zien des Dingsdags en Vrijdags, van voormiddag 10 tot namiddag 3 ure, en nadere onderrigting te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris.

1830 – *Herberg Het Meehuis.*

KOLFWEDSTRIJD
 te houden in het Lokaal „Petersburg”
 bij Rijswijk, op **Dinsdag 2 September**
 1884. (6519)
Loting te 5 uren 's namiddags.
Inleg f l.—

— Aan den **kolfwedstrijd**, dezer dagen in het lokaal „Petersburg” te Rijswijk gehouden, werd door 26 personen deelgenomen. De prijs werd behaald door N. Eendenburg, te Wateringen, de 1e premie door P. C. Hoek, te Wateringen en de 2e premie door W. Hoogendam, van Rijswijk.

1888 – Uitslag van een wedstrijd.

1889 – Petersburg adverteerde met een nieuwe baan.

Santpoort – N.H.

Op Woensdag, den 6 January, 1745, 's avonds ten 6 uuren, zal in de Sandpoort ten huize van *Pieter Jacobz. Sterkman*, **Hoipes in de Herberg de Wildeman**, by Executie verkogt worden dezelve **HERBERG**, voorzien met verscheide Logeable Vertrekken, Stallingen, Schuur en **Kolfbaan** &c.

1745 – Herberg De Wildeman.

Sassenheim – Z.H.

Men is van meeninge op Dingsdag den 19 February 1732, in 't openbaar tot Sassenheim te veylen en te verkopen, een Huys ende Erve, bynde een Herberge, alwaar de **VERGULDE VALK** uythangt, ende waar in veele Jaaren de Herbergiers Neeringe is gedaan en noch gecontinueerd word, voorzien met een groote Stallinge, Schuur, Kolf-Baan en Tuyn, groot in 't geheel omtrent een Hond, staande en gelegen binnen den Dorpe van *Sassenheim* aan de Heereweg of Dorpstraate.

1732 – De Vergulde Valk aan de Heereweg tegenover de kerk.

1764 – Het Bruine Paard, tegenwoordig Regthuis tegenover de Kerklaan.

1792 – Herberg De Vergulde Wagen.

1799 – Herberg De Verkeerde Pot.

1849 – Koffiehuis De Rode Leeuw met kruidenierswinkel aan de Heereweg.

Schagen – N.H.

Het kasteel in Schagen werd in 1440 gebouwd door hertog Willem de zesde. In 1799 was het verwaarloosd en gedeeltelijk gesloopt, alleen twee ronde hoektorens bleven staan. Op het terrein van het slot zelf werd een kerkhof aangelegd en op het voorplein een kolfbaan. Een afbeelding van een prentbriefkaart van rond 1800 laat het oude slot zien van de voorzijde, maar daar is noch een kerkhof, noch een kolfbaan op te ontdekken.

1809 – In akte 4720A55 van het R.A.H van 4 november wordt gesproken over een kolfbaan op de Loet. In deze akte is de inventaris en nalatenschap van Jan Groen beschreven. Deze Jan Groen liet veel na, onder andere een: *Huys en erve en kolfbaan, staande en gelegen op de Loet, tans genaamt de Vlijt.*

1854 – Het Fortuin aan de Loet.

1858 – *Op de Loet gaat de kolfbaan van B. Hovenier voor het eerst weer open.*

1863 – De Schager Courant van 30 april heeft een advertentie van P. Knijnsberg die adverteert met een kolfbaan pas voorzien van een portlandvloer.

1867 – A. Knikker van het Noord-Hollands Koffiehuis heeft in februari prijksolven.

1867 – *Een advertentie van het lokaal De Nieuwe Kolfbaan.*

1870 – ... en op 19 mei een bericht over de verkoop van materialen van de afgebroken kolfbaan De Vlijt plus de verkoop van de herberginventaris.

1870 – In een advertentie in de Schager Courant van 19 mei werd de inventaris van De Vlijt verkocht en tevens de kolfbaan ter afbraak aangeboden.

1876 – De tweede skating-rink (rolschaatsbaan) van Nederland is in Schagen. Er is slechts één paar rolschaatsen aanwezig, dus de deelnemers moeten om beurten.

1881 – Het Noord-Hollands Koffiehuis, met schouwburg nabij de marktplaats met aangrenzend koffiehuis De Ooyevaar van wijlen A. Knikker te koop.

1890 – In de Schager Courant van 24 april staat een gedicht uit 1867 met onder andere de volgende strofe: *Terwijl er voor de vaders pret een nieuwe kolfbaan werd gezet*

1890 – Kolfvereniging Noord-Holland wordt opgericht door zeven baanhouders, waar onder Kos uit Schagen. Tevens wordt in dit jaar de eerste wedstrijd met 119 deelnemers in Schagen gehouden. Kort na deze wedstrijd wordt er in het Noord-Hollands Koffiehuis een kolfsociëteit opgericht, genaamd Ons Genoegen.

1902 – C. Asjes uit Schagen sloeg 357 pt. op een 50-slagenwedstrijd te Koog aan de Zaan. Hij kolfde voor Nieuwe Niedorp.

1910 – Aan de jubileumwedstrijd van de kolfvereniging Noord-Holland namen drie kolvers uit Schagen deel en een uit Dirkshorn.

Schagerbrug – N.H.

1799 – In akte 4664A2 wordt melding gemaakt van een kolfbaan bij de Heereweg.

1799 – Logement en herberg Het Wapen van Zijpe, met kolfbaan, werd verkocht voor f 10.000.

Men is van meening op Zondag den 24 Augustus 1806. 's avonds ten 6 uren, ten Huize van *Laurens Quast*, aan de Schagerbrug in de Zijpe, bij openbare Veiling te verkoopen: Een hogt sterk weldoortimmerd en zeer logeabel HUIS en ERVE, zijnde een tiens onheuglijke Jaren florifant Logement, genaamd *het Wapen van de Zijpe*, voorzien met eene zeer ruime en aangenaam uitzicht hebbende Coupel-Kamer, met een Woon-Kelder onder dezelve, een Overdekte Kolfbaan, Wagenhuis en Stallinge voor 20 Paarden en 16 Koeijen, benevens een ruime Hooifchuur en Berging voor Haver en Stroo, staande en gelegen aan de Schagerbrug in de Zijpe; nitgaders nog vijf Stukken WEIDLAND annex den anderen, nabij gemelde Logement gelegen; alles breder bij Biljetten, na de onderrichting ten Kantere van *A. P. de Lange*, Notaris en Procureur te Alkmaar.

1806 – *Het Wapen van Zijpe*.

1914 – Jb. Tuinman verkoopt het Wapen van Zijpe.

1918 – A. Bakker verkoopt de herberg met kolfbaan, stalhouderij en dekstation.

Schellingwoude – N.H.

1758 – Herberg met kolfbaan.

Uit de hand te koop een van ouds gerenomeerde HERBERG, met zyn capiteale HUIZINGEN, STALLING en TUIN en verder Getimmerte, alsmede een overdekte en een open KOLFBAAN; alles by den anderen gelegen te Schellingwoude. Te bevragen by de Wed. PIETER CLEMENS, in voorn Herberg te Schellingwoude, of by den Makelaar GERRIT KNIP Gerritsz., in de Kalverstraat, over de Gapersteeg, te Amsterdam.

1799 – *Herberg met kolfbaan*.

Schellinkhout – N.H.

1899 – Sta Vast uit Schellinkhout werd lid van de Ned. Kolfbond.

1901 – Jan Groen en Philip Smit, kolvers uit Andijk, waren in 1901 lid van Sta Vast Schellinkhout, maar zijn ook jaren algemeen lid van de bond geweest. Zo kolfde J. Groen samen met C. Molenaar en W. Tensen op de NK in 1895 te Koog aan de Zaan in het korps van Schellinkhout en was P. Smit plaatsvervanger.

De Roode Leeuw

1880 – Verkoop van De Rode Leeuw door Klaas Schoenmaker. Kopers Klaas Braas en Dirk Knol. In 1892 wordt hij in de Enkhuizer Courant nog genoemd als kastelein.

KOLFWEDSTRIJD,
van af heden tot 1 Januari a.s., in de zeer gemakkelijk te bespelen kolfbaan „**de Roode Leeuw**“, te SCHELLINKHOUT. Wedstrijds-partij, drie series van 5 slagen à f 0.25. Dagelijks gelegenheid tot spelen van wedstrijdpartijen, des Zondags tot 's namiddags 3 uur.
De inleggelden, 25 cent per partij, komen geheel ten bate v. d. wedstrijd.
W. TENSEN.

1894 – *Prijskolven bij W. Tensen*.

Willem Tensen werd in 1886 de eerste Nederlandse kampioen kolven; hij was kastelein van het café op de hoek Laan / Zeedijk en liet in 1897 het café verbouwen tot zuivelfabriek, maar de kolfbaan bleef.

Wapen van Schellinkhout

- 1897 – Te koop de zo goed als nieuwe herberg het Wapen van Schellinkhout aan de Dorpsstraat benevens de opstal van de kolfbaan van de Rode Leeuw, tengevolge dat het Wapen van Schellinkhout nu de enige herberg is. Eigenaar mejuffrouw A. Tensen, weduwe van P. de Boer.
- 1904 – Bij Spree wordt een sociëteit opgericht. Zij kunnen gebruik maken van twee biljarts en de kolfbaan. Bestuursleden zijn onder andere W. Tensen en K. Tensen.
- 1906 – De Westfriese Kolfvereniging De Vriendschap houdt haar wedstrijd, met 80 deelnemers, in café Spree te Schellinkhout .
- 1909 – Op de vergadering van de Kolfbond meldt D. Bloemendaal, secretaris van kolfclub Sta Vast, dat de zetel van de club thans overgegaan is van Schellinkhout naar Grootebroek-Bovenkarspel.
- 1911 – C. Rol is kastelein in Schellinkhout.
- 1914 – Er wordt een kolfclub opgericht. Zij spelen op zondagavond en zijn gestart met 16 leden. Later in dat jaar moet er een wedstrijd onderbroken worden wegens brand. Oorzaak een in brand geraakte gazolinelamp. Door vlug handelen werd erger voorkomen.
- 1917 – Ook in 1917 ontstaat er het begin van een brand tijdens een vergadering in de kolfbaan.
- 1921 – C. Rol verkoopt het Wapen van Schellinkhout aan Bankert.

Waar nu dorpshuis De Dregt staat heeft eerder Het Wapen van Schellinkhout (ook wel De Schouw genoemd) gestaan, dat met kolfbaan verbrand is op 23 november 1964.

- 1938 – J. Leegwater doet een aanvraag (met bouwtekening) bij de gemeente voor de verbouwing van een gebouw waar een kolfbaan in is gevestigd (kadastraalnr. 441).
- 1948 – De heer Meester is kastelein.

Schermerhorn – N.H.

- 1829 – Herberg De Roode Leeuw aan het Oosteinde. Deze zou in 1837 nieuw gebouwd worden.

- 1841 – Prijskolven bij C. de Graaf in De Rode Leeuw om onder andere een zilveren tabaksdoos.

- 1855 – Herberg De Vergulde Valk, aan het Oosteinde te Schermerhorn, met de in 1848 nieuw gestichte asphalten kolfbaan.
- 1868 – Prijskolven kan men in De Rode Leeuw, waar in 1862 een nieuwe baan aangelegd was.
- 1875 – De kolf liefhebbers konden in juli zowel in De Rode Leeuw als in De Vergulde Valk prijskolven.
- 1880 – Een aanbesteding voor koffiehuis met kolfbaan en koepelkamer.
- 1880 – Verkoop van het Wapen van Schermer.

- 1890 – 24 Kolvers nemen deel aan een wedstrijd op 27 juli. Uitslag: 1. P.Oudejans, 2. W.Ivangh en 3. Jb. Kater, allen uit Schermerhorn.
- 1892 – Baanhouder Vennik organiseert een wedstrijd. De prijswinnaars zijn: E. Vlug van Schermer en L. v.d. Gracht en S. Jonker van Beemster.
- 1893 – De Rode Leeuw met koepel en kolfbaan staat te koop of te huur.
- 1902 – Een kolfvereniging wordt opgericht.
- 1906 – Een vereniging gaat de goede gelegenheid die het dorp rijk is, opnieuw in gebruik nemen. Een wedstrijd in 1911 trekt 28 deelnemers.
- 1912 – Met Heerhugowaard wordt in 1912 een uitwisseling gehouden. In het krantenbericht staat: kolfvereniging Die redt ‘m uit Schermerhorn.
- 1920 – De katholieke parochie koopt in de Dorpsstraat een pand aan, zijnde een woonhuis, herberg met kolfbaan, schuur en stal, welke werd verbouwd tot kerk en tot 1963 in gebruik is geweest.

N.B.: In een advertentie uit 1852 wordt via een notaris uit Schermer herberg De Hoop in Overbeek met overdekte kolfbaan te koop aangeboden. Het dorp Overbeek heb ik niet kunnen lokaliseren.

Scheveningen – Z.H.

- 1800 – De Oude Swaen, op de westzijde van de Keizerstraat.
- 1822 – De Gouden Valk, oostzijde Keizerstraat bij het inkomen te Scheveningen.
- 1824 – De arts A. Moll hield in zijn Gemeenzame Brieven over het Scheveninger Zeebad een pleidooi om naast een badhuis een gezelligheidscentrum aan te leggen, waarin onder andere een kolfbaan zou moeten worden aangebracht. Maar omdat de populariteit van het kolven afneemt, worden het toneel-, vergader- en danszalen.
- 1828 – Den Engel aan de Keizerstraat.
- 1931 – Het Vaderland van 17 mei publiceert een artikel over Dr. Moll uit Nijmegen (zie ook 1824), die als patiënt een bezoek brengt aan het badhuis van Pronk in Scheveningen. Zowel het uit- als inwendig gebruik van het zeewater geneest hem en daarna voert hij hier veel propaganda voor. Na het bad placht hij zich ook *in het edele strijdperk te werpen, de Nederlandse aard zoo uitstekend waardig, in de nette en luisterrijke kolfbaan van zijn herberg* ter bevordering van een na het bad noodzakelijke beweging. Dan was men gesterkt voor een wandeling naar Den Haag.

INTERNATIONALE
Sport-, Visscherij- en Paardententoonstelling
SCHEVENINGEN, 1 Juni tot 30 September 1892.

OPENING WOENSDAG 1 JUNI.

Abonnements-voorwaarden dagelijks aan het bureau der
Tentoonstelling te verkrijgen.

Duivenwedvlucht: 3 Juli.

Internationale Hondententoonstelling: 8, 9 en 10 Juli.

Internationale Postduivententoonstelling: 15, 16, 17 en 18 Juli.

Internationale Paardententoonstelling: 22 Juli-30 Juli.

Schaatsenrijders-congres: 22, 23, 24 en 25 Juli.

Kegelwedstrijd: 31 Juli en 1 Augustus.

Schermwedstrijd: 13 en 14 Augustus.

Cricketwedstrijd: 21 Augustus.

Kolfwedstrijd: 12 en 13 September.

VERDER: (1895)

Billard-, Football-, Croquet-, Lawn-tennis-, Wiel- en andere wedstrijden, Rozen-,
Vruchten- en andere tijdelijke Tentoonstellingen op nader te bepalen tijdstippen.

1892 – Op de kolfbaan der Internationale Sport-, Visscherij – en Paardententoonstelling werd de NK georganiseerd.

Schiebroek – Z.H., in 1941 bij Rotterdam gevoegd

Men is van meening op MORGEN den 2 Maart 1796, des avonds ten 6 uren, binnen den Ambagte van *Schiebroek*, ten Rechthuiuze aldaar, publyk te veilen en aan den meestbiedenden of hoogstmynenden verkoopen, een Florifante en wel ter Neeringstaande HERBERG en BROODBAKKERY, genaamt *HET RECHTHUIS VANSCHIEBROEK*, van ouds *de Vleeschpotten van Egypten* bestaande in een Huis, Koetshuis en Stralingen, mitsgaders fraaye overdekte **Kolfbaan**, Koepel, Salons en verdere Getimmeren; alsmede een groote Tuin, mer deszelfs bepotingen en beplantingen; alle staande en gelegen ter zyden de Kleiweg, binnen den Ambachte van *Schiebroek*: moettende het Erve Verongelden voor 100 Roeden, en het Huis in ydere Verponding aangeleggen tot f 3: 17 Jaarlyks. De Koopers kunnen volstaan hunne Koopfchar te voldoen met 1 derde contant Geld en 2 derde op een Kusting Rentebrief, houdende aftelossen met f 200 Jaarlyks, en Rentende à 4 per Cent; nader informatie te bekomen ter Secretary van *Schiebroek*, te *Hillegersberg*.

1796 – Herberg en Broodbakkerij Het Rechthuis van Schiebroek aan de Kleiweg, van ouds geheten *De Vleeschpotten van Egypte*.

Schiedam – Z.H.

1581 – Een keur tegen het colven op straat uitgevaardigd.

1745 – Tussen 1745 en 1761 had herberg de Visserije, bij de Vlaardingse Poort op de hoek van de Vlaardingstraet en de Vellevest, een kolfbaan.

1753 – 15 oktober transport van een huis met kolfbaan, schuur en bovenkamer aan de buitenzijde van de Maasdijk bij Vijfsluizen.

Bron: Zeven Eeuwen Schiedam (blz.85). Uitgeverij Waanders.

1776 – Zwetheul met uitzicht over de Schie en Schiedam. Bij een storm in 1776 werden de kamers boven de kolfbaan geruïneerd.

1794 – Huis met overdekte baan in Oud-Mathenesse.

1799 – Frans Kerdel, makelaar in scheepsartikelen koopt een huis met tuin en kolfbaan tegenover de snuifmolen in de Hoofdstraat.

1885 – Schiedam werd lid van de Bond. Verenigingsnaam: Schiedam.

- 1887 – Kolfclub Schiedam, opgericht in 1886, organiseerde op haar nieuwe baan de NK in de kolfzaal van sociëteit Harmonie. De Nieuwe Schiedamse Courant schrijft hierover op 21 september 1887.
- 1887 – Schiedam organiseert de NK. In sociëteit de Harmonie is een geheel nieuwe kolfbaan gebouwd. De puntenvakken oude baan waren niet gelijk, de twaalf was het kleinst. De wedstrijd trekt 125 deelnemers en 90 van hen nemen aan de Bondsmaaltijd deel.
- 1889 – Schiedam is in 1889 de enige club die met sayetten ballen speelt.
- 1889 – J.P. Vincent overleden, M.J. Vincent is nu voorzitter.
- 1890 – Het 5-jarig jubileum wordt gevierd en in De Nederlandsche Sport staat hiervan een uitgebreid verslag, waarin wordt geschreven dat men voor het eerst in 6 vakken voor de paal en 6 vakken achter de paal kolft, zoals vorig jaar in Goes was afgesproken.
- 1891 – Veertien leden van de club slaan twintig seriën. A.J. Zoetmulder behaalt met 697 pt. de hoogste score.
- 1892 – Bij een wedstrijd van de Zuid-Hollandse Kolfbond wordt de zaal versierd met diverse kolfattributen zoals: een kiek met opschrift *1854 – Schiedam, welke als prijs verkolfd was*. Ook hingen er foto's van de Schiedamse kolvers in hun baan.
- 1893 – Als G.M. Meijer vijf twaalfen slaat, wordt opgemerkt *zulke voorvallen wekken de lust voor het spel telkens weer op*.

Bij de kolfvereniging *Schiedam* bestaat het plan tot oprichting van een Zuidhollandschen Kolfbond. Bij gelegenheid van een tot dat doel door genoemde vereniging uit te schrijven **kolfwedstrijd** op Hemelvaartsdag, zou dit plan nader worden besproken en tot uitvoering gebracht.

- 1894 – *Oprichting Kolfbond Zuid-Holland met het doel een jaarlijkse wedstrijd te organiseren.* Lid van deze bond zijn: Schiedam, Gouda, Goes, Dordrecht en Boskoop. Eén van de prijzen is een *anti-poedelprijs*.
- 1906 – De vereniging is ontbonden en hierdoor wordt de kolfbaan aan de Nieuwe Haven aan de Vlaardingse Dijk niet meer gebruikt. Om financiële reden was het cafébedrijf gesloten en er was geen andere koper.
- 1912 – Utrecht vierde haar 10-jarig bestaan en de gebroeders Vincent uit Schiedam schreven het volgende bericht: *Heden zenden wij onze kolven enz. naar het St. Eloyen Gasthuis en verzoeken U beleefd de ballen te willen ontpakken en spoedig in de stoof te leggen, wat ze nodig hebben, wijl ze in lang moet gebruikt zijn. Ge bemerkt, dat we de zaak ernstig opvatten.*
- 1912 – G.J. Vincent werd bij de eerste NK sajetskampioen en tevens behaalde het sajetskorp de eerste prijs.

Schildwolde – G.

In 1795 en 1800 komt de Kolfbaan voor in vier koopcontracten. Steeds is er dan sprake van landverkoop op de Kolfbaan in Schildwolde. Of de kolfsport daar bedreven is, of het colfspel, is niet bekend.

G. Kroeze
Kolfbaan 3, 9626 BC Schildwolde
 Telefoon 05982-2074

Schipluiden – Z.H.

1708 – Herberg De vergulde Valck wordt vermeld met kolfbaan in het boek 400 jaar protestantisme in het Westland, 1566-1966 van J.G. de Ridder.

Schoonderloo – Z.H., tussen Delfshaven en Rotterdam.

1766 – Verkoop van huis erf en kolfbaan, geheten Punte Gale, gelegen aan een laantje uitkomende op de Westzeedijk of ook wel genoemd de Schielandse Zeedijk. In 1798 wordt deze gesloten en de inventaris verkocht, onder andere negen kolven, *zoo heel als defect*.

1786 – Op 12 april verkocht aan Johannes Wilhelmus Kibbeling een huis en erf, dienende tot herberg met kolfbaan te Schoonderloo, benoorden den Thee of pad van den Hogen Schielandzen Zeedijk.

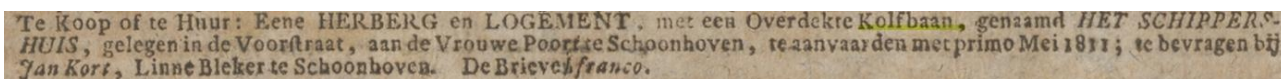

ADRIANUS DE HAS, Notaris en Procureur te Delft, en WILLEM LEVINUS VANDER COOL, Stads Castelein en Notaris op Delfshaven, als getelde Curateuren in den gecedeerden BOEDEL van SOPHIA DE JONGH, Wed. van wylen Pieter Roimans, woonagtig onder den Ambagte van Schoonderloo, zyn van meening, op Woensdag den 31. Maart 1779, des nademiddags ten 3. uuren præcies, in het Stads Raadhuis te Delfshaven, ten overstaan van twee Heeren Scheepenen der Stad Delft, publyk te veilen, en ten zelven dage sfinal te Verkoopen: Een HUIS EN ERVE, zynde een wel ter Neering staande en van ouds zeer florissante HERBERG, met deszeifs Thuin, Boomgaard, overdekte Kolfbaan en Koepel; ende nog een Koets Huis, Stallinge en Erve, met een Thuin annex het zelve, alles by den anderen staande en geleegeen onder den voorz. Ambagte van Schoonderloo, en breeder by de geafigeerde Koop-Billietten vermeld. Adres ten Comptoiren van voornd. Curateuren.

1799 – *Herberg staande en gelegen in het Ambagt van Schoonderloo.*

Schoonhoven – Z.H., in de gemeente Krimpenerwaard.

1760 – Herberg bij de Stadswaag.

Te Koop of te Huur: Eene HERBERG en LOGEMENT, met een Overdekte Kolfbaan, genaamd HET SCHIPPERS-HUIS, gelegen in de Voorstraat, aan de Vrouwe Poort te Schoonhoven, te aanvaarden met primo Mei 1811; te bevragen bij Jan Kort, Linne Bleker te Schoonhoven. De Brieven franco.

1811 – *Het Schippershuis in de Voorstraat bij de Vrouwepoort.*

1814 – Het logement de St. Jorisoelen met stallingen, kolfbaan, tuin etc, werd verhuurd.

1879 – Collectie fam. Dogterom - De Boer inventaris, een woning in gebruik als koffiehuis met kolfbaan, aan de dijk kad.nr. C817, 1879.

1880 – Koffiehuis aan de Lek, nabij de stad, met een in 1871 gebouwde kolfbaan.

1890 – Te koop: twee palen met koperen banden, acht kolven en vier gutta-percha ballen, aan de Hoogendijk te Schoonhoven.

Schijndel – N.Br., ten zuidoosten van den Bosch

Een huis met koestal, schuur (kolfbaan) onder Borne op de Voort, genaamd de Doorenhoeck.

Sevenum – L.

De Turfhoeve

Restaurateur Harry van der Kolk zoekt voor zijn restaurant een oud-Hollands spel om in combinatie met gourmetten of een koud buffet gezelschappen te vermaken. In zijn jeugd was hij op het seminarium bevriend geraakt met Theo Koomen (de latere radioverslaggever) uit Wervershoof en door Theo kwam hij uit bij het kolven. Hij pakte de zaken voortvarend aan en liet onder zijn restaurant drie kolfbanen maken. Deze werden genoemd St. Sebastaan, St.Joris en St. Oda. Onder leiding van Albert Peters, oud directeur van de H.T.S. in Venlo werd in 1983 gestart met kolfvereniging Eliko. Echter al na een paar jaar was er nog maar een baan over en voor de vereniging was het moeilijk om nieuwe leden te werven omdat De Turfhoeve buiten het dorp lag. De banen werden geopend op 23 april 1983 door J. Klinkert, voorzitter van de Ned. Kolfbond. Jan Klinkert heeft er veel tijd ingestoken en veel reizen naar Limburg gemaakt. De laatste baan werd in 1994 gesloten.

Sint Maarten – N.H.

Openbare Verhuring
in na te melden Perceel, op **Maandag den 21 April 1873**, des namiddags ten 2 ure, van de ten vorigen jare geheel vernieuwde en welgelegen **Herberg Rust en Lust**, van ouds 't *Vergulde Paard*, op het Hoofddorp in de gemeente St. Maarten, voorzien van ruime Gelagkamer met aangrenzende **Kolfbaan**, 3 Logeerkamers, ruime Kelder, doorrijd Stal, Stalling voor 8 Koeijen en 18 à 20 Paarden, met verdere gemakken, voor den tijd van 2 of 4 jaren, ter keuze des Huurders, die verplicht is den voorhanden Inventaris over te nemen, zijnde nadere informatiën te bekomen ten Kantore van den Notaris C. BOONACKER, te Schagen. (9354)

1873 – Herberg Rust en Lust, vanouds 't Vergulde Paard.

Op de Hoge Buurt staat een café met doorrijstal. Achter het café was een zaal met kolfbaan. Tegenover het café stond de voormalige NH kerk.

1887 – Kolfclub Paal Schoon opgericht en wordt lid van de Ned. Kolfbond.

Bron: www.zijpermuseum.nl

Sint Maartensbrug – N.H.

Bij een te St. Maartensbrug gehouden wedstrijd van gelijken aard, werd de prijs door C. Peetoom, van St. Maarten, en de premie door J. Peetoom, van Schagerbrug, behaald.

1882 – Op 12 oktober staat er een uitslag van een kolfwedstrijd in de krant.

1935 – Van Balen Blanken opent de nieuwe kolfbaan van café De Rode Leeuw.

De nieuwe vereniging draagt de naam De Schoone Twaalven, een idee van Van Balen Blanken. Rond 1970 verbrand De Rode Leeuw en kort daarna wordt Dorpshuis De Uitkijk gebouwd, met een kolfbaan in de kelder.

Sint Nicolaasga – Fr. Zie ook Langweer.

In herberg Huis ter Heide bij Vegilinbossen was een kolfbaan. Deze buurtschap is later bij St. Nicolaasga gevoegd.

Sint Oedenrode – N.Br., ten zuidoosten van Den Bosch.

1826 – Huis en erf, geheten de Bonte Os, van Reinier van den Boom van beroep leerlooier.

Er is dan sprake van bouw van een kolfbaan. Als het in 1847 verkocht wordt spreekt men over een burgerhuis met beugelbaan.

Sint Pancras – N.H.

1816 – Ary Boon uit St. Pancras koopt op 30 maart voor f 730 een huis, zijnde een herberg met kolfbaan, belend ten zuiden van de Gereformeerde kerk.

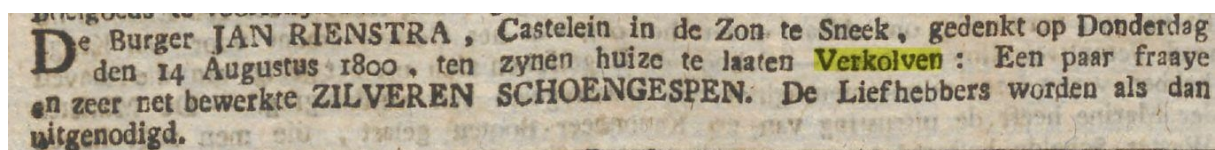
Sneek – Fr.

1759 – Bij Douwe Born, kastelein in de Stadsherberg, even buiten het Hoogend, werd op 5 juni een wedstrijd verkolfd, met als prijs, een gouden bal.

In een andere publicatie wordt gesproken over de Stadsherberg op de Lemmerweg.

1773 – Op 30 april wordt herberg De Zon, even buiten de Noorderpoort te Sneek, met twee overdekte kolfbanen verkocht.

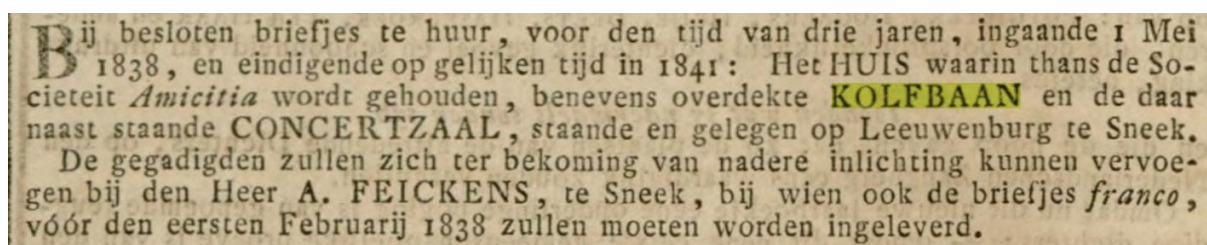
1815 – De sociëteit Amicitia, op Leeuwenburg, werd opgericht in 1815 en achter het gebouw liet het bestuur een door stadsbouwmeester Auke Bruinsma ontworpen kolfbaan bouwen.

De Burger JAN RIENSTRA, Castelein in de Zon te Sneek, gedenkt op Donderdag den 14 Augustus 1800, ten zynen huize te laten Verkolven: Een paar fraaye en zeer net bewerkte ZILVEREN SCHOENGESPEN. De Liefhebbers worden als dan uitgenodigd.

1802 – Prijskolven in De Zon.

1828 – Geveild huizinge met overdekte kolfbaan, zomerhuis en sociëteit met 114 leden, die f 4 contributie betaalden, genaamd De Rijzende Zon, buiten de Noorderpoort te Sneek. 23 januari.

Bij besloten briefjes te huur, voor den tijd van drie jaren, ingaande 1 Mei 1838, en eindigende op gelijken tijd in 1841: Het HUIS waarin thans de Sociëteit Amicitia wordt gehouden, benevens overdekte KOLFBAAN en de daar naast staande CONCERTZAAL, staande en gelegen op Leeuwenburg te Sneek. De gegadigden zullen zich ter bekoming van nadere inlichting kunnen vervoegen bij den Heer A. FEICKENS, te Sneek, bij wien ook de briefjes franco, vóór den eersten Februarij 1838 zullen moeten worden ingeleverd.

1838 – Verhuur Amicitia.

1841 – Een kolfpartij met onder andere een fraaie tabaksdoos als prijs werd georganiseerd.

1864 – Amicitia werd verkocht. De kolfbaan is in 1874 afgebroken om plaats te maken voor een nieuwe concertzaal. Eén dag voor de sloop is er door de heren van de sociëteit voor het laatst gekolfd en zijn de kolvers op de kolfbaan gefotografeerd.

Er waren in deze tijd twee complexen van gebouwen, waarin zich het Sneker uitgaans- en gezelligheidsleven afspeelde, de Binnen- (Amicitia op Leeuwenburg) en Buiten-Sociëteit. Deze laatste verrees in een grote tuin aan de Westersingel en heette Harmonie, bestaande uit een fraaie, grote en goed onderhouden tuin, een grote muziektent, een kegelbaan, veranda's en drie grote biljart- en zitzalen. De concert- en bijzalen (met de sociëteit en kolfbaan van de vereniging Amicitia), alles in één gebouw verenigd.

1901 – Volgens de courant die verslag deed van de NK te Bolsward, waren er toen nog twee banen in Friesland: Sneek en Bolsward.

1903 – Het bondsbestuur meldt op haar vergadering dat Sneek misschien lid van de bond gaat worden.

1911 – In het blad De Nederlandsche Sport wordt gemeld dat Dr. Hannema te Sneek een poging zal doen tot het weer inbrengen van het kolven.

Slooten – N.H.

Uyt de hand te Koop of te Huur, een nette en wel-geleegen *Buitenplaats*, genaamt MYLZIGT, op de Slooterweg, digt aan het Dorp van Slooten, groot met het daar by zynde extra schoon *Weyland* circa 6 Moigen, waar van omtrent een en 1 half Morgen beplant met veelley Soorten van uytneemende Vruchtboomen, een fraay *Starrebos*, een groote Moes-Thuyn, zeer goede en logeabele Huizinge, Thuynmans Wooninge, Stallinge voor 5 a 6 Paarden, Speelhuyzen, nieuwe Leots, Hoenderhok, en *Kolfbaan* &c.; als dagelyks by de Gegadingden zal kunnen worden gezien; Voorts behoort tot deze Plaats een dubbele Bank in de Kerk tot Slooten. Te bevraagen by de Makelaar *Hendrik Boel* te Amsterdam.

1737 – *Buitenplaats MYLZIGT, even buiten Slooten.*

1772 – Te huur De Pauw.

Sloterdijk – N.H.

1714 – Bij De Boekies of De Bockies of Moortje werd een kolfbaan aangelegd.

Roelof Hageman en Jan Scheltema, Makelaars, zullen op Maandag den 24 February 1772. te Amsterdam in 't Onse Heeren Logement, verkoopen een HUYSEN Erve (zynde de van ouds vermaarde HERBERG en REGTHUYS te Sloterdijk) met deszelfs WAGENHUYSEN, STALLING voor 8 Paarden, nieuwe royale overdekte *KOLFBAAN*, twee fraaye Uitzigt hebbende *TUYNHUYZEN* &c.; aan de Vaart: beeder by Biljetten, en infopnatie by de gem. Makelaars. De Bewyzen van Eigendom zullen vier dagen voor en op de Verkoopkoopdag ten Comptoire van den Notaris Mr. J. NOLTHENIUS, op de Keyzersgragt over Meffins, te zien zyn.

1772 – *Het Regthuis bij de brug.*

1787 – Herberg met kolfbaan .

1790 – De Morgester in het centrum.

1805 – Hofstede De Eenhoorn aan de Haarlemmerweg op 1100 roeden van Amsterdam.

1803 – Hofstede Fonteinzigt, nu Beek en Hof aan de Haarlemmerweg.

1808 – Krooswijk aan de voet van de Sparendammerdijk.

1808 – Hofstede Beek en Hof, verkoping van meubilaire goederen onder andere kolven en 2 stukken.

1809 – In Hofstede / Buitenplaats Bos en Lommer een verkoping van diversen uit de inventaris, o.a: kolfbaan en een partij kolven en kolfbaangereedschappen.

1818 – De 200 Roeden aan de Haarlemmerweg, kolfbaan voor afbraak.

Soest – Utr.

Een verbodsbepaling van 20 maart 1831 van de gemeente Soest:

Dat er menigvuldige klachten zijn ontstaan, niet alleen uit het tappen en gelagen zetten binnen deze gemeente, in de herbergen en kroegen tot laat in de nacht, maar dat ook tijdens de kerkdienst op de kolf- en kegelbaan wordt gespeeld.

De herbergiers en tappers, kroeghouders, kolf- en kegelbaanhouders, alsmede alle zoetelaars en kramers worden verboden, om op zondagen of algemene feestdagen, gedurende of tusschen kerktijd, openbare tapperijen, kolf- of kegelbaanspelen te houden, als ook op de publieke wegen te dobbelen, kaart of andere spelen te houden op verbeurte van een boete van zes gulden voor de kolf- of kegelbaanhouders en drie gulden voor elke speler.

Spaarndam – N.H.

Te huur of te koopeen *HERBERG*, genaamd *het Scheepje*, met zyn Stalling en *Kolfbaan*, waarin de veering veere jaaren met goed succes is gedaan en noch word gecontinueert, staande en gelegen te Spaarndam aan de Kleyne Sluys: Te bevraagen by *Hendrik Heck*, Mr. Timmerman, op de Princegragt by de Weteringstraat te Amsterdam.

1746 - *Herberg Het Scheepje aan de kleine sluis.*

De Vier Enen

- 1880 – Sociëteit De Vier Enen werd op 17 september opgericht door Dr. van Balen-Blanken. Hij bleef vanaf de oprichting voorzitter tot 1923. Ook secretaris Roosendaal (hij werd Ned. kampioen in 1905) bleef zo'n 40 jaar op zijn stoel. Dr. van Balen Blanken werd in 1935 gehuldigd door de bond omdat hij 50 jaar bestuurslid was, waarvan zo'n 25 jaar voorzitter. Voor dit feit kreeg hij in 1934 een boekenkastje aangeboden van de kolvers met de tekst: *1909 – 1934 De Nederlandsche kolvers aan hun voorzitter*.
In 2015 kwam dit kastje weer boven water en is nu in gebruik bij D. Spijker.
- 1883 – In 1883 werd een reglement opgesteld voor de Sociëteit (ook werd er gebiljart). Enkele punten: elke donderdag bijeenkomsten, per maand om en om bij de heer Ruiter en de weduwe Smit. Ballotage geschiedt met witte en bruine bonen. Een nieuw lid is aangenomen als 2/3 deel van de stemming goedkeuring gaf.
Buitenleden zijn zij die buiten de gemeente Spanbroek woonachtig zijn. De contributie werd gesteld op *f* 1 per jaar. Artikel 45 luidde: De kastelein is verplicht het lokaal gratis af te staan, zo nodig verlicht en verwarmd. Het kolfreglement (streepjeskolven) vermeldde ook: kliek aan stuk geeft een streepje. Voor het biljarten was ook een reglement opgesteld.
- 1884 – Besloten wordt op een vergadering om voor een jaar op proef om punten te kolven in plaats van streepjes, waarbij voor het loten moet worden gevraagd wie zich aangeeft als voor- of achterkolver. Later wordt bepaald dat de betere kolvers drie streepjes voorkolven en de beginnende kolvers twee streepjes.
- 1844 – Dat zelfde jaar wordt er op voorstel van Van Balen Blanken een Nationale Kolf- en Biljartwedstrijd georganiseerd, waarbij ook deelnemers uit Bolsward, Gouda en Schiedam aan mee zullen doen. Het prijzengeld bedraagt *f* 200 en de winnaar zal tot koning worden uitgeroepen en in een feestelijke optocht in open rijtuigen naar een ander kolflokaal worden geleid, waar de koning het erelidmaatschap zal worden aangeboden. De heer Boot uit Hoorn wordt winnaar van de kolfwedstrijd, en wordt hiermee tevens erelid van de Vier Enen. De avond wordt besloten met toneelspel, zang en een bal masqué.
Tijdens deze wedstrijd ontstaat het idee om een Bond op te richten en Van Balen Blanken stelt op een sociëteitsvergadering voor dat de Vier Enen het initiatief daartoe neemt. Men schrijft sociëteiten en baanhouders aan. De vergadering stemt met het idee in en in mei ...
- 1885 – ... wordt in het lokaal van Keer Niet de Nederlandsche Kolfbond opgericht.
- 1894 – Op jaarlijkse feest van de Vier Enen speelt de fanfare uit Ursem en worden er toneelstukjes opgevoerd.
- 1908 – Bij Schuitemaker wordt de baan vernieuwd en een 50-slagenwedstrijd georganiseerd:
1. W. Kostelijk, Oudkarspel 486 pt.; 2. A. Hazelhof, Hoogwoud 474 pt. en 3. A. Kist Sr. 474 pt.
- 1908 – De Vier Enen is vanaf de oprichting van de Kolfbond in 1885 lid. Twee leden dienen het voorstel in om het bondslidmaatschap op te zeggen, onder andere vanwege de kosten. Secretaris Van Roozendaal houdt op de speciaal hiervoor belegde vergadering een uitgebreid pleidooi om lid van de Bond te blijven. Er wordt gestemd en met 21 tegen 7 stemmen blijft Spanbroek lid van de Bond.
- 1911 – De sociëteit heeft 73 leden en 23 nemen deel aan de NK.
- 1913 – D. Schuitemaker wil de Vier Enen verkopen.
- 1917 – Het ledental was 66.
- 1918 – Schuitemaker verkoopt het café .
- 1920 – Van Balen Blanken krijgt van de leden een cadeau aangeboden vanwege het feit dat hij 40 jaar geleden de kolf sociëteit heeft opgericht.

Enkele jaartallen:

1883 – Naast het raadhuis staat een herberg met kruidenierswinkel en kolfbaan.

De Notaris C. WARNSINCK, te Hoogwoud, zal op **Woensdag 7 October 1885**, des avonds 7 uur, in het na te melden perceel, publiek ter Verkoop presenteeren:
Het van oudsher zeer gunstig bekend **Koffiehuis** (met Vergunning) en **Logement**, genaamd: *De Vergulde Valk*, met **Woon- en Winkelhuis, Kolfbaan, Doorrijstal, Schuur, Stalling** en **Hooiberging**, met **Erf en Boomgaard**, zeer gunstig gelegen in de kom van het welvarend dorp *Spanbroek*, ter grootte van 13 Aren, 30 Centiaren; met **Inventaris**.
Aanvaarding 1 November a. s. Betaling 18 Nov. e. k. Inmiddels **uit de hand te Koop**. Te bevragen bij de Eigenaresse, Mej. de Wed. SMIT, te Spanbroek, of ten Kantore van genoemden Notaris.

1885 – *Verkoop van De Vergulde Valk in de Kerkbuurt*; had midden 19^e-eeuw al een kolfbaan. Ook De Gekroonde Valk had een kolfbaan

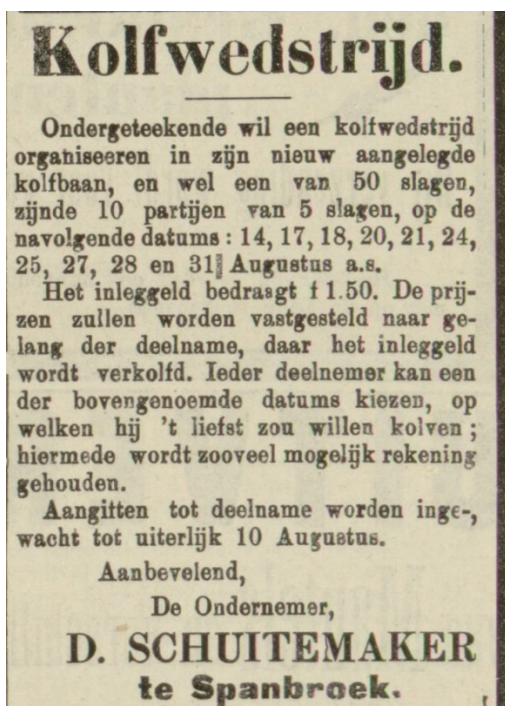
1890 – Organisatie van de Nationale Wedstrijden (zie Alkmaarsche Courant 6 en 7 oktober).

1892 – De Zwaan van Kl. van Straalen in Opmeer te koop.

1900 – Herberg De Valk van K. Stam in Spanbroek.

1904 – Herberg in Opmeer te koop of te huur, info K. van Stralen.

1905 – NK. Spanbroek heeft 2 kolfbanen, de baan bij Stam is goed, maar bij Ruiter minder goed.

1908 – 50-slagenwedstrijd in De Vier Enen.

1912 – Vanwege zijn hoge leeftijd verkoopt K. van Straalen De Zwaan.

1919 – De baan van de heer Bijma verkeert in slechte conditie en de baan van Schuitemaker in goede conditie.

1925 – De juniorenvereniging van de Vier Enen organiseert een wedstrijd.

1929 – Gunning van de bouw van een kolfbaan aan Huiberts en Appelmann voor f 4750.

1968 – Café De Vier Enen wordt verkocht, vervolgens gesloopt en herbouwd als Amazone, maar zonder kolfbaan.

1970 – Opening van een nieuwe baan in café Stam, het “Wapen van Spanbroek”.

1973 – Sluiting café Stam (de bouw van de nieuwe baan was niet goed aangepakt).

1978 – Opening nieuwe baan bij De Speulderai (voorheen De Zwaan met kolfbaan) te Opmeer. Tot stand gekomen met heel veel zelfwerkzaamheid van de leden.

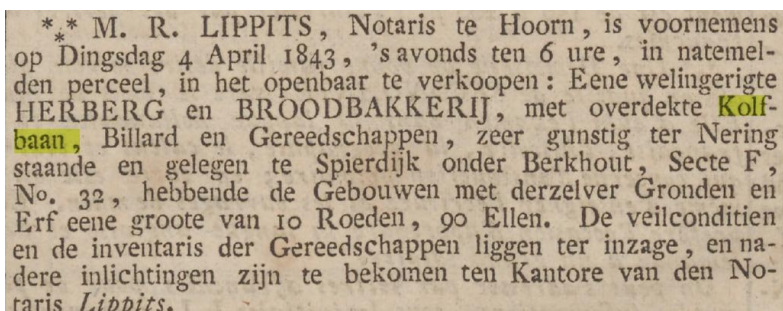
1978 – Oprichting dames kolfclub.

2019 – De Speulderai wordt verkocht en verbouwd tot Chinees restaurant.

Nationale Kampioenschappen zijn door de Vier Enen georganiseerd in 1905, 1923, 1946, 1965, 1981, 1996 en 2006.

Bij de eerste NK's kolfde men volgens opgave. Er werden lijsten gemaakt en volgens deze volgorde moest worden gekolfd; echter ruilen was toegestaan, mits tijdig aan de secretaris een verzoek daartoe was gedaan.

Spierdijk – N.H.

* * M. R. LIPPITS, Notaris te Hoorn, is voornemens op Dingsdag 4 April 1843, 's avonds ten 6 ure, in natemelden perceel, in het openbaar te verkoopen: Eene welingerigte HERBERG en BROODBAKKERIJ, met overdekte Kolfbaan, Billard en Gereedschappen, zeer gunstig ter Nering staande en gelegen te Spierdijk onder Berkhout, Secte F, No. 32, hebbende de Gebouwen met derzelver Gronden en Erf eene groote van 10 Roeden, 90 Ellen. De veilconditien en de inventaris der Gereedschappen liggen ter inzage, en nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris Lippits.

1843 – Herberg en broodbakkerij.

1867 – Prijskolven bij de weduwe Ursem op woensdag 13 november.

1888 – Kolfbaan van winkelier en herbergier A. Commandeur afgebrand.

1898 – Kastelein H. de Haan.

1901 – De kolfbaan van Th. Koopman, ook nog in 1906.

Het voormalige café Koopman staat anno 2015 (info verkregen via café-bowling Duijn) op Spierdijkerweg 130 en hier is nu bouwbedrijf P.N. Borst gevestigd. Mogelijk ligt de kolfbaan nog onder de vloer.

Stavoren – Fr.

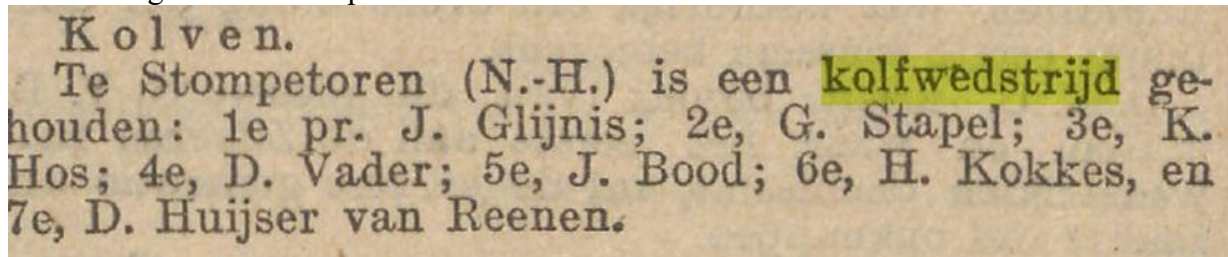
1796 – De kolfbaan in de Stadsherberg moest op zondag tijdens de preek gesloten blijven.

N.B.: Er waren in Stavoren twee herbergen met de naam Stadsherberg.

Stompetoren – N.H., in de Schermer

Er waren vroeger twee cafés, Kamstra met kolfbaan voor de Hoeden en Swart (eerder Rensen) voor de Petten. Of er in beide cafés banen waren is niet bekend.

1899 – Logement Het Wapen van de Schermer met kolfbaan.

Kolven.
Te Stompetoren (N.-H.) is een kolfwedstrijd gehouden: 1e pr. J. Glijnis; 2e, G. Stapel; 3e, K. Hos; 4e, D. Vader; 5e, J. Bood; 6e, H. Kokkes, en 7e, D. Huijser van Reenen.

In 1913 wordt er in Stompetoren een wedstrijd georganiseerd.

Stompwijk – Z.H.

1685 – Herberg de Jonge Prins

1727 – Er is een kolf- en kaatsbaan

1833 – Het Blesse Paard met kolfbaan.

1902 – De Schenkkan krijgt vergunning voor de aanbouw van twee voorkamers.

1903 – Vergunning verleend aan Het Blesse Paard.

1906 – Er wordt in Het Blesse Paard een wedstrijd georganiseerd, 32 kolvers nemen deel en winnaar wordt P. Huisman uit Stompwijk met 119 punten.

1911 – De kolfbaan heeft een granieten vloer.

1919 – 't Blesse Paard wordt in 1919 lid van de Bond.

1935 – Januari was de maand voor de jaarlijkse wedstrijd voor kolfclub De Baanbal. In 1935 waren er 16 deelnemers, maar volgens de secretaris nam de animo voor het kolven af.

1975 – In de Leidsche Courant van 30 december staat een artikel met enkele foto's over Het Blesse Paard. De kolfbaan ligt dan nog onder de vloer.

1986 – Al ruim 300 jaar viert men feest in Het Blesse Paard, in Stompwijk een historische plek. Vroeger was er een overdekte kaatsbaan en toen de belangstelling voor het kaatsen afnam heeft men van een gedeelte hiervan een kolfbaan gemaakt, waarvan anno 2002 nog delen van onder de huidige vloer van het restaurant verborgen liggen. De reizigers tussen Leiden en Delft vonden er een welkome rustplaats.

Een artikel over 300 jaar Het Blesse Paard is te vinden bij www.historischekranten.startpagina.nl. Zoeken met kaatsbaan bij de Leidsche Couranten 1704 op 24-7-1986. In de voormalige kolfbaan is nu het restaurant.

Sijbekarspel – N.H.

1872 – Kastelein C. Lodder organiseert prijskolven.

1889 – Aan Klaas Jongert van het Wapen van Sijbekarspel werd een tapvergunning verleend voor de voorkamer (herberg) en de kolfbaan.

1891 – Voor 1891 kolfde Sijbekarspel al wedstrijden tegen Spanbroek en Hoogwoud.

1897 – J. Groot Lz. won in november een kolfwedstrijd in Sijbekarspel. Zijn kolfklik met daarop de initialen J.Gr.Lz. is jarenlang in de familie gebleven en in ca. 1990 door J.C. Wijdenes geschonken aan de kolfsociëteit in Andijk. Deze hangt nu naast de prijzenkast in Cultura.

1906 – Op 30 april is het café met kolfbaan en doorrijstal overgedaan aan Cornelis Schagen, schoonzoon van Jongert. De kolfbaan werd gesloopt en een toneelzaal werd haaks achter het café gebouwd. Na het overlijden van Schagen in 1928 heeft zijn weduwe het café voortgezet tot 1932 en daarna verkocht aan M. Dantuma. Deze verkocht het café in 1954 aan zijn dochter Bets en Jan Ruig. Evert Oudt kocht het café in 1961 en sloot het Wapen van Sijbekarspel in 1986 om er verder te gaan met zijn installatiebedrijf. De doorrijstal moest in 1963 wijken voor de verbreding van de Dorpsstraat en is verplaatst naar de achterkant van het café.

Het huidige adres (anno 2005) is Westerstraat 39.

Info: Kroniek 2005 van de historische vereniging Sijbekarspel-Benningbroek.

Terbandsterschans – Fr., bij Heerenveen.

Dirk Elzinga was kastelein van ca. 1784 - ca.1811 van een herberg met kolfbaan.

Bron: Artikel in de Friese Koerier van 19-4-1969.

1825 – Kastelein Dirk Elzinga organiseert een kolfpartij met als 1^e prijs een zilveren tabaksdoos.

Terneuzen – Zld., in Zeeuws-Vlaanderen

Het Oude Schuttershof had in de jaren 1800 een kolf- en bolbaan.

Tienhoven – Utr., bij Maarssen ten noorden van de stad Utrecht..

1814 – Het gerechthuis van Oud-Marsseveen.

Tilburg – N.Br.

1830 – Bij herberg de Roode Haan lag reeds een kolfbaan. De herberg stond op de zelfde plaats als de huidige. Zie www.historietilburg.nl (Wilhelminapark).

Twisk – N.H.

1888 – De inhuldiging van burgemeester Vijn vond plaats in de kolfbaan.

1891 – Bij kastelein Hoekstra.

1891 – J. Boon uit Twisk deelnemer op het NK te Haarlem, hij sloeg 24 en 29 pt.

1895 – Op 4 oktober kolfverslag in de krant

1901 - *Verkoop Zwarte Paard met winkelaaffaire van G.J. Hoekstra.*

1902 – Verkoping in de kolfbaan van C.Jongens.

1911 – Kastelein Jongens beveelt per advertentie zijn kolfbaan, met nieuwe goedlopende ballen, aan.

1911 – Het Zwarte Paard van C. Jongens wordt verkocht.

1913 – L. Clay is kastelein.

1920 – T. Nierop is kastelein.

1924 – Verbouwing van Het Zwarte Paard, waarbij de kolfbaan behouden bleef.

1931 – De heer Koorn is kastelein.

1943 – De heer Praag, de nieuwe eigenaar, restaureert de kolfbaan.

Uitgeest – N.H.

1689 – Op de hoek van de Meldijk en de Middelweg stond een tapperij met een heulbaan (?) en in 1791 heeft de toenmalige eigenaar, de heer Markant, een nieuwe kolfbaan aan de oostkant van de herberg laten bouwen.

1801 – De Ooyevaar met overdekte kolfbaan en ruim uitzicht over de landerijen wordt te koop aangeboden.

1834 – Kastelein Zonjee organiseert een kolfpartij. Prijs en premie zijn twee stuks gewerkt zilver.

1839 – Prijskolven om een gouden horloge.

1895 – P. Smits uit Haarlem won de jaarlijkse wedstrijd.

1910 – In het boekje Bestek en Voorwaarden wordt een beschrijving gegeven van het verbouwen van hotel De Ooyevaar van H. Zonjee in Uitgeest. Op één van de bladzijden lezen we: *de bestaande kolfbaanvloer moet blijven liggen en bij mogelijke beschadiging worden hersteld of vernieuwd.* In dat zelfde jaar werd er al een wedstrijd georganiseerd, de eerste prijs was voor J.N. van der Weyden uit Haarlem met 133 pt; 2. K. Booi, Krommenie, 3. P. Kuijper, Krommenie, 4. H. Zonjee, Uitgeest en de serie met 47 pt. was voor G.J. Waardijk, Uitgeest.

In een artikel in Dagblad Kennemerland uit 1958 lezen we het volgende: *In 1910 werd de kleine zaal gebouwd en deze kolfbaan was gelegen waar nu de kleine zaal staat. Het was een laag gebouwtje met een puntdak. Was het kolven afgelopen dan werd dit zorgvuldig gesloten. Ook werd op de kolfbaan de z.g. droge bollenveiling gehouden.* Het volgende citaat luidt: *Nog is de cementen vloer van de kolfbaan te zien, indien men de genummerde stukken van de houten vloer van de kleine zaal optilt.* Dit toont aan dat de kolfbaan in 1958 nog intact was, maar niet meer gebruikt werd. In augustus 2003 is de baan gesloopt.

1921 – J. van Nienes was deelnemer aan de wedstrijd van de Kolfvereniging Noord-Holland.

De indeling van de baan was bijzonder. De totale lengte was 17.5 m, de breedte 5 m.

De puntenvakken begonnen pas halverwege de baan. Vak 12 was 20 cm, vak 11 30cm, vak 10 40 cm, vak 9 50 cm, vak 8 60 cm en vak 7 was 70 cm breed. In 1906 spreekt men over de geasfalteerde kolfbaan van de Ooyevaar. De kolvers die hier speelden zijn nooit aangesloten geweest bij de Kolfbond en speelden het spel nog als vroeger, toen men overal eigen regels had.

In 1889, op de vierde algemene vergadering van de kolfbond, werd op voorstel van J.H. Bertels uit Schiedam besloten dat alle banen voortaan verdeeld zouden worden in 6 gelijke vakken tussen de palen en 6 gelijke delen tussen de achterpaal en het eindschot. De Kolfbond heeft bij de oprichting in 1885 het reglement van Gouda aangenomen, waar om punten werd gekolfd, daarvoor kolfde men om streepjes, waarbij gekeken werd welke bal het verste kwam, de winnaar of verliezer kreeg dan een streepje en bij vier streepjes (of vier enen) was men winnaar of verliezer.

In het Regionaal Archief Haarlem komt in vier akten iets voor over kolf in Uitgeest: akte 5038A39 op 24 mei 1800, betreft een testament en gaat over Herberg De Ooyevaar met desselfs kolfbaan en akte 5038A26 op 15 oktober 1709 (repareren) hierin wordt de (uitgebreide) boedel van Cornelis Cabel beschreven. Akte 5040A82 op 19 september 1811 (vererving) en 5040A88 op 27 oktober 1811 (verkoop).

1903 – De voorzitter van de Kolfbond heeft vergeefs een poging gedaan om Uitgeest te bewegen zich bij de bond aan te sluiten.

Uithoorn (Amstelhoek) – N.H.

1763 – Regthuys van Thamen.

1789 – Rechthuis met kaats- en kolfbaan aan de Amstel in de polder Zuwe, nabij de Uithoornsebrug.

Op Zaterdag, den 24 September, 1808, zal op het Regthuis te Uithoorn, bij den Kastelein *J. van Gelder*, des nademiddags ten 3 uren, publiek worden verkocht: No. 1. Herzelve LOCAAL, zijnde een van ouds beroemd LOGEMENT, voorzien van veel schoone Beneden- en Boven-Kamers, allen een zeer ruim Uitzigt hebbende over de Rivier den Amstel, met deszelfs Koetshuis, Paardental, Overdekte **Kolfbaan**, Tuin en Grond. te aanvaarden 1 November 1808, en kunnende twee derde gedeeltens der Kooppningen, à 5 per Ct. Interest, daarop gevestigd blijven. No. 2. Eene zeer propere genoegzaam nieuwe HEEREN-HUIZING van

1808 – Logement Het Regthuis.

1843 – De Vergulde Wagen met kolfbaan, enige jaren geleden herbouwd.

Uithuizen – Gr.

Menkemaborg

Deze borg vindt zijn oorsprong in de veertiende eeuw. Begin 1700 lieten de eigenaren onder andere het koetshuis bouwen en werden er tuinen aangelegd met onder meer een doolhof. In vroeger tijden vermaakten de borgbewoners zich hier 's zomers met het kolfspel.

Ursem – N.H.

1833 – Herberg met kruidenierswinkel.

Voor f5500 te koop,
het op zeldzamen stand staande
Logement Halfweg,
met flinken stal te URSEM; des zomers veel rijtuig passaat; bij winter stappen de schaatsenrijders van af het ijs in de gelagkamer en de arren in den stal, nergens zoo gemakkelijk ingericht te vinden.
Ook ligplaats der stoomboot en zaal voor KOLFBAAN in te richten.

1881 – Logement te koop met zaal om als kolfbaan in te richten.

Utrecht – Utr.

De Utrechtse vroedschap verbood tijdens de predicatie het colven, vanwege het razen en tieren van de spelers en toeschouwers.

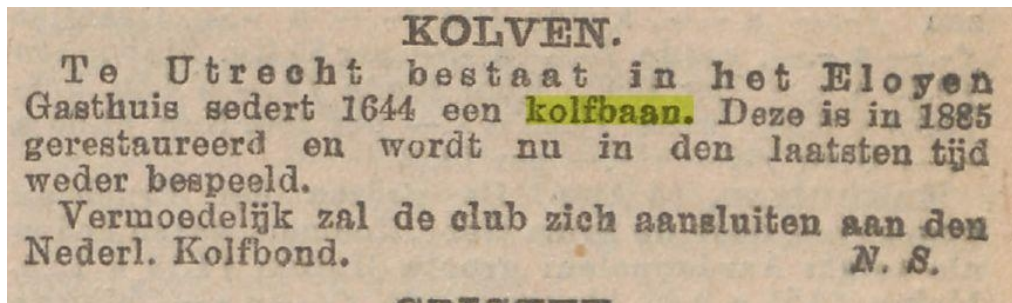
Utrecht St. Eloyen Gasthuis

1644 – De Hollandsche Tuin, in bezit van het St. Eloyen Gasthuis.

1730 – In de 18e eeuw waren de herbergiers er snel bij om een kolfbaan bij hun herberg aan te leggen. Zo werd in 1730 in de herberg De Hollandsche Tuin, ook wel genoemd Het Huis ter Wouw in de Boterstraat, een open kolfbaan met lemen vloer in gebruik genomen. Deze herberg was al in 1644 in bezit van het St. Eloyen Gasthuis gekomen. Weldra was deze kolfbaan dan ook uitsluitend in gebruik bij de broeders van dit gasthuis; zij gaven zich het plaisir om sig in dezelve te diverteren.

1760 – De baan werd overdekt en was in 1792 een van de tien banen in de stad Utrecht (buiten de stad waren er nog elf).

- 1843 – Portatief gas (geleverd in cilinders) werd gebruikt voor de verlichting.
- 1847 – Het St. Eloyen Gasthuis werd aangesloten op het buizennet van een particuliere gasfabriek.
- 1884 – Aansluiting op de waterleiding.

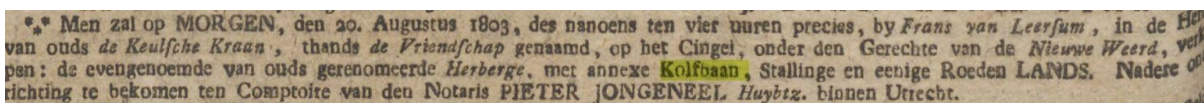
- 1885 – De baan is gerestaureerd en weer in gebruik genomen.
- 1910 – De baan werd vernieuwd met portland-cement. De palen waren toen 15 cm dik en stonden in een hoek van 85 graden.
- 1913 – Aanwending van elektriciteit voor de verlichting.
- 1986 – Een nieuwe baan is gestort, van graniet met koperen belijning. De baan meet 13,40 x 4,25 meter.

Anno 2003 houden zich op de wekelijkse werkavond, van de ongeveer 50 leden van de broederschap, hooguit 14 daadwerkelijk met het kolven bezig. De rest kaart, biljart of praat onder het genot van een consumptie en het toeziend oog van de voorzitter van de regenten van het gasthuis, de Huismeester.

De Nederlandsche Sport heeft het in 1914 over de jeugdige club BKSS uit Utrecht!

Andere banen:

- 1750 – Tapstede met kolfbaan, gehuurd door Hendrik de Bruyn, Abstedergrift.
- 1753 – Bij het Maliehuis, in 1753 overdekt.
Op zondagen mocht er bij het Maliehuis in 1753 na 5 of 6 uur niet meer gebiljart worden. Omdat er veel concurrentie is van overdekte kolfbanen wordt in 1753 een verzoek gedaan om een eenvoudig afdak boven de kolfbaan te maken.
- 1755 – Boompje, aan de Gildbrugge, buiten de Witte Vrouwenpoort.

- 1757 – De Keulsche Kraan aan de Cingel. Deze advertentie komt uit 1803.
- 1759 – De Roos (1770: Brandenburgse Roos) Zandstraat, op tussen de Weerd- en Witte Vrouwenpoort.
- 1761 – Witte Halve Maan, bij de Jacobikerk.
- 1762 - Herberg Cuylenburg, Geertesteegeh, huurder Johannes Barbas.
- 1765 – De Zwaan, bij de Weerdpoort met uitgang in de Watersteeg.
- 1768 – De Zwaan, achter Boterkamp, koper Willem van Buren.
- 1769 – De (Blauwe) Haan, op het Jans Kerkhof, één open en één overdekt.
- 1778 – Tuin Veld en Hoff tussen de Utrechtse- en Weteringsepoort.
- 1779 – Wapen der Proosdye van St. Jan te Utrecht.

- 1782 – Den Doornboom met overdekte baan aan de zuidzijde van het Lange Rozendaal.
- 1783 – Herberg staande en gelegen in de Tugthuis- of Nicolaisteeeg.
- 1784 – Een overdekte kolfbaan van 85 bij 28 voet wordt aangelegd voor sociëteit De Eendracht, welke in 1781 was opgericht en later De Harmonie zou gaan heten.
- 1785 – Rond de maliebaan, in de maliebaantuinen, waren in 1785 al meerdere kolfbanen aangelegd. Deze buitens werden alleen in de zomer bewoond.
- 1787 – Klop, de Vegt bij het Sandpad
- 1792 – Binnen Utrecht lagen negen banen en buiten de stad elf kolfbanen, zowel open als overdekt. Ook wordt ergens geschreven: *In het Oudewijkervelt een Kolf- en Teneytenbaan*; Teneyten is het latere tennis ('real tennis').
- 1792 – De Zwaan, op de Oude Gragt, overdekt
- 1792 – De Bak, in het Wed, overdekt.
- 1792 – De Zilverre Berg, op het Springweg, overdekt.
- 1792 – De Hollandsche Tuin, in de Boterstraat, overdekt, zie St. Eloyen Gasthuis.
- 1792 – De Drie Geruste Harten.
- 1792 – De Drie Dorstige Harten, in het Dorstige Hartsteegje.
- 1792 – De Koning van Portugal, in de Juffrouwenstraat, één open en één overdekt.
- 1792 – Het Nieuwe Nachtegaaltje, buiten de Weerdpoort, overdekt.
- 1792 – Koningslust.
Deze buitenplaats heeft gelegen in de omgeving van de brug in de Blauwkapelseweg over de Biltse Grift in Utrecht en deze buitenplaats is gebouwd in 1767 door Gerrit Koning. Nadat het huis tien jaar als buitenplaats had dienst gedaan, werd het door de volgende eigenaar, Willem van Steenwijk, verbouwd tot een herberg met kolfbaan. De herberg Koningslust had vooral op zondag veel belangstelling. Dit kwam omdat het huis net buiten de stadsgrens lag. Binnen de stadsgrenzen golden een aantal beperkingen voor de herbergen. Zo was het bij Koningslust toegestaan "*op de Fiool te doen spelen en danspartijen te houden*". In de 19^e eeuw is dit door het gemeentebestuur veranderd, omdat de kasteleins binnen de stadsgrenzen zich benadeeld voelden.
Van het vroegere huis is niets meer te vinden, het zou onder het Griftpark liggen.
- 1792 – Het oude Nachtegaaltje, buiten de Witte Vrouwenpoort.
- 1792 – Rad van Avontuur.
- 1792 – Jaffa, Katharijne Poort.
Het sluisje bij Jaffa is al in 1581 aangelegd. Later is daar een herberg bijgekomen en bij verkoop in 1796 bleek er ook een kolfbaan en theekepel en wandeltuin bij te horen. De nieuwe eigenaar heeft het verbouwd tot herenhuis. In 1934 is het gesloopt.
- 1792 – Wapen van Bommel, in de Stolsteeg, zie 1853.
- 1792 – Het Fortuin
- 1792 – Jeremie, buiten de Tolpoort, overdekt. Officieel Vaartse Veerhuis geheten, sinds 1764.
Zie de geschiedenis: Maanblad Oud-Utrecht 1942, jrg. 17, nr. 12.
- 1792 – Oost Indien, op het Zwarte Water.
- 1797 – De Twee Geruste Herten aan de zuidzyde van de Boterstraat.
- 1798 – Herberg De Biesbosch aan de Biltse Steenstraat.
- 1799 – Den Biesbosch in de Steenstraat, zijnde een herberg met kolfbaan, Not.akte U236a20-26
- 1800 – Schouwburg *Utile et A...fant* in de Utrechtse Dwarsstraat.
- 1801 – Vergulde Uyl in de Molensteeg.
- 1804 – Keizerlijk Wapen bij de Maliebaan.
- 1806 – De Nieuwe Bak in het Wed, eerder Den Bak en Stad Parijs geheten.
- 1806 – Tussen Weerdpoort en Catharijnenpoort met o.a een Turkse tent met bedekte wees!

- 1810 – Wijnhuis voor aan de maliebaan te huur.
- 1811 – De Edele Baas aan de westzijde van de Donkerstraat binnen de stad.
- 1812 – De Maliebaan werd opgeheven omdat de belangstelling voor het spel verminderde.
- 1814 – Het Hof van Holland aan het Vreeburg binnen de stad.
- 1817 – Lokaal met kolfbaan aan de zuidzijde van de maliebaan, hoek 1^e Baansteeg.

UIT DE HAND TE KOOP, in het Maliehuis, alle foorten van AFBRAAK, bestaande in Balken, Regels, Deelen, Latten, Pannen, Hardsteenen, zeer gefchikt voor Stoepeu en Neuten, alles van de besten kwaliteit van den geamoveerde **KOLFBAAN**.

1824 – *Afpraak van onder andere de kolfbaan.*

1830 – Sociëteit Sic Semper, hoek Maliebaan en Nachtegaalstraat.

* * * UIT DE HAND TE KOOP: Een HERBERG, genaamd **KONINGSLUST**, met Biljard en **Kolfbaan** met deszelfs Toebehooren; te bevragen bij H. G. VRIEND, buiten de Witte Vrouwepoort, op *Koningslust*, te Utrecht. Brieven *franco*.

1831 – *Verkoop Koningslust.*

- 1834 – De Vergulde Tijger in de Boterstraat met grote gelagkamer en overdekte kolfbaan.
- 1836 – De Schuttersdoelen in de Tuchthuissteeg.
- 1836 – Logement Het Zeepaard in de Ballemakersstraat, Wijk H no. 152.
- 1837 – Op de noordzijde van de Maliebaan was een lokaliteit met kolfbaan, welke in 1837 werd verkocht en een andere bestemming kreeg.
- 1838 – Vanouds Den Hommel, nu De Zon, gelegen op 1/2 uur gaans van Utrecht bij Buitenplaats Welgelegen onder Ouden-Rijn aan de Straatweg en Leidsche Vaart.
- 1839 – Het Amsterdamse Veerhuis of Wapen van Amsterdam buiten de gewezen Waardpoort.
- 1845 – Bellevue.
- 1848 – Verkoop van een perceel met kolfbaan van de ontbonden sociëteit De Koophandel aan de Mariaplaats. In 1855 wordt hier een Dominicaner klooster gebouwd.
Bron: zie *Oud-Utrecht*, jrg. 83, nummer 5, okt. 2010, pag. 155.
Sociëteit De Koophandel aan de Mariaplaats, gesloopt. Nu Walsteegkerk.
- 1853 – Het Wapen van Bommel aan de Singel naast de Minstroom.
- 1858 – Openbare verkoop van het Maliehuis.
- 1862 – Lustplaats Buitenlust.
- 1873 – Zwem- en badinrichting aan de Rijn bij het station van de Rijnspoorweg.

- 1989 – In Utrecht werd aan de noordkant van de Dorstige Hartsteeg een lang vergeten kolfbaan ontdekt, toen in 1989 een op het eerste oog oude schuur moest wijken voor nieuwbouw. De hervonden kolfbaan stond al in het gidsje van 1792 vermeld als behorende bij de herberg de Drie Dorstige Harten. In 1840 was de baan nog aanwezig, maar werd verondersteld daarna te zijn gesloopt, wat dus niet het geval bleek te zijn. De door zeven eiken gebinten gedragen, uitkragende overkapping, die na 1792 moet zijn aangebracht, was nog in redelijke conditie. De kolfbaan mat zelf 5,6 bij 21 meter en de velden waren nog goed herkenbaar. De ruimte was als werk- en opslagplaats in gebruik. Dankzij de inspanning van het Utrechts Monumenten Fonds, bleven de resten behouden en werd de kolfbaan met steun van de gemeente Utrecht en de uitbater van het Vechthuis aan de Jagerskade weer opgebouwd en dient nu als vergaderzaal.

Op 5 oktober 2002 is er op deze nieuwe baan voor het eerst gekolfd, dit ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de kolfclub van het St. Eloyen Gasthuis, die op beide Utrechtse banen een korpswedstrijd organiseerden voor dames en herenverenigingen van de Koninklijke Nederlandsche Kolfbond, over tien slagen, op elke baan een serie. In ca. 2015 werd het Vechthuis verkocht en de koper had plannen voor woningbouw.
Bron: Buitens in Utrecht 1982.

Valkenburg – Z.H.

1775 – Het Rechthuis had een overdekte kolfbaan. Bij verkoop in dat jaar waren er twaalf kolven en een mandje kaatsballen aanwezig. Ook wordt herberg “De Hasewint” genoemd.

1776 – Veiling van een huis, erf en overdekte kolfbaan op 1 september, zijnde een zeer neringrijke herberg en Rechthuis. Aan de heer van Valkenburg moest door de koper jaarlijks 3 gouden dukaten worden betaald. Zie www.oudvalkenburgzh.nl.

Verkoop van een huis met kolfbaan aan de Hoge Rijndijk, grenst ten zuiden de diaconessenarmen. De hoogste bieder was Klaas Verhoef, f 1.650.

Achter Het Wapen van Valkenburg van Jan Binnendijk is een kolfbaan gelegen.

In de Historische Atlas van Katwijk en Valkenburg is het een en ander over de historie van Het Wapen van Valkenburg beschreven. Het wapen van Valkenburg, sedert onheugelijke tijden tot regthuis van Valkenburg gediend hebbende...., was in 1940 bekend als café Ram, maar na de bombardementen in 1940 bleef er niet veel van over.

Meer over het Rechthuis is te lezen in het artikel Huizen en Mensen van Valkenburg 1795-1832, door Jan Portengen en tevens in de Historische Atlas van Katwijk en Valkenburg.

**** VERKOOPING OP REGTERLIJK GEZAG,**
Op Woensdag den 18den Maart 1846, des avonds ten 6 ure, in de Herberg *het Wapen van Valkenburg*, te Valkenburg nabij Leyden, van: No. 1. De voorn. van ouds gerenomeerde en voordurend met goed gevolg gedreven wordende HERBERG en UITSPANNING, genaamd *HET WAPEN VAN VALKENBURG*, bestaande uit een hecht sterk, ruim en goed ingerigt Huis, met groote Zaal onder anderen tot Regtkamer en het houden van Vergaderingen en Zittingen gebruikt wordende; voorts Paardenstalling, overdekte **Kolfbaan**, Schuur, ruime Werf en Erve, gemerkt No. 24, Kadaster Nos. 119 en 123. No. 2. Een hecht en sterk HUIS, bestaande uit vier Woningen, SCHUUR en ERVE, staande en gelegen te Valkenburg, gemerkt No. 54, Kadaster Nos. 204, 205 en 206; breeder bij Biljetten beschreven. Zijnde het Perceel No. 1 geweest in eigen gebruik en het Perceel No. 2 verhuurd tot f 111,80 's jaars; kunnende een en ander worden aanvaard met 10.

1846 – Verkoop van Het Wapen van Valkenburg.

Veenhuizen – N.H., ten oosten van Heerhugowaard

Uit de hand te Huur :
de Herberg »DE EENHOORN«,
met Inventaris, **Kolfbaan,**
Moestuyn en stukje **Weiland.**
— Te bevragen bij **S. GROOT,** te
Veenhuizen, gem. Heerhugowaard.

1886 – Herberg De Eenhoorn te huur.

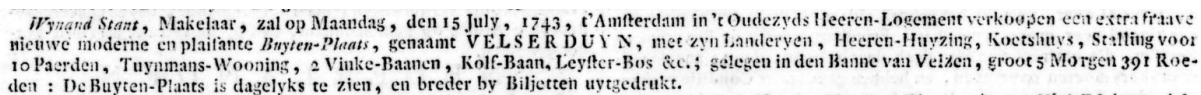
1892 – School gehouden in de kolfbaan van N. Groot, maar het dak stortte in.

1904 – De Zwaan van N. Groot te koop.

1912 – Een uitvoering in de kolfbaan van P. Groot te Veenhuizen.

1921 – P. Groot Mz. verkoopt het café aan J. de Beurs voor f 9.000.

Velsen – N.H.

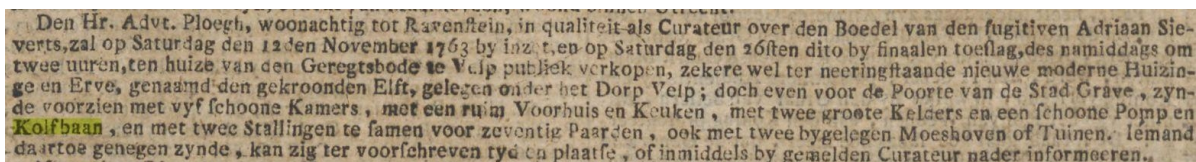

Wynand Stant, Makelaar, zal op Maandag, den 15 July, 1743, t'Amsterdam in 't Oudezyds Heeren-Logement verkoopen een extra fraave nieuwe moderne en plaifante *Buyten-Plaats*, genaamt **VELSER DUYN**, met zyn Landeryen, Heeren-Huyzing, Koetsluys, Stalling voor 10 Paerden, Tuymans-Wooning, 2 Vinke-Baanen, Kolf-Baan, Leyfter-Bos &c.; gelegen in den Banne van Velsen, groot 5 Morgen 391 Roeden : De Buyten-Plaats is dagelyks te zien, en breder by Biljetten uytgedrukt.

1743 – *Buitenplaats Velserveduyn met onder andere twee vinke-banen.*

1839 – Hofstede Watervliet, verkoping van meubilaire goederen, onder andere een stoof voor ballen en kolven.

Velp – Gld.

Den Hr. Advt. Ploegh, woonachtig tot Ravenstein, in qualiteit als Curateur over den Boedel van den fugitiven Adriaan Sieverts, zal op Saturdag den 12 den November 1763 by inzet, en op Saturdag den 26ten dito by finaalen toeflag, des namiddags om twee uren, ten huize van den Gerechtsbode te Velp publiek verkopen, zekere wel ter neeringstaande nieuwe moderne Huizinge en Erve, genaamt den gekroonden Elft, gelegen onder het Dorp Velp; doch even voor de Poorte van de Stad Grave, zynde voorzien met vyf schoone Kamers, met een ruim Voorhuis en Keuken, met twee groote Kelders en een schoone Pomp en **Kolfbaan**, en met twee Stallingen te famen voor zeventig Paerden, ook met twee bygelegen Moeshoven of Tuinen. Iemand daartoe genegen zynde, kan zig ter voorszreven tyd en plaatse, of inmiddels by gemelden Curateur nader informieren.

1763 – *Den Gekroonden Elft.*

Venhuizen – N.H.

De Ruif, eerder geheten Landmans Welvaren

Volgens kadastrale gegevens waren er in 1829 in de gemeente Venhuizen twee herbergen met kolfbanen. De kastelein van Landmans Welvaren organiseert in 1867 prijsbiljarten. Waarschijnlijk was er toen nog geen kolfbaan, want meestal werden prijsbiljarten en prijskolven tegelijkertijd georganiseerd.

1874 – Kolfvereniging Aan is Winst is opgericht. Helaas zijn de eerste notulen weggeraakt.

1907 – Een kolver uit Venhuizen sloeg 287 pt in 30-slagen, voorwaar een flink aantal.

1909 – Kolfvereniging Kolflust organiseert een wedstrijd in café Wognum.

— Onder leiding van den 83-jarigen metselaar, A. J. Hellings, is de kolfbaan van den heer Wognum geheel vernieuwd. 't Is een degelijk, knap stuk werk. J.l. Zondag werd de nieuwe baan voor 't eerst druk bespeeld, en „liep” keurig.

1915 – *Opening nieuwe kolfbaan bij G. Wognum.*

1915 – Bij kastelein Wognum wordt de Jonge Kolfclub opgericht.

— De leden van de sociëteit „Kolflust” hielden in café Wognum hun jaarlijkschen kolfwedstrijd, waarvan de uitslag was als volgt: 1e pr. J. Poen, met 159 p.; 2e J. v. d. Pijl, 148 p.; 3e P. Davidson, 142 p.; 4e R. Bloemendaal, 134 p.; 5e G. Wognum, 128 p.
1e seriepr. Jn. Bierhaalder met 43 p. 2e seriepr. S. Schekkerman, 41 p.

— De wedstrijd van de leden der sociëteit „Aan is winst”, had den volgende uitslag:
1e pr. T. Sluis met 130 punten; 2e Jn. Knol, 124 p.; 3e W. Wognum 122 p.; 4e P. Singer 11 p. 1e seriepr. D. Vijn, 38 p. 2e seriepr. P. Dekker, 35 p.

1916 – *Uitslagen van de sociëteiten Kolflust en Aan is Winst.*

1916 – G. Wognum verkoopt Landmans Welvaren.

J. de Wit werd in 1961 kastelein.

Het baanrecord 50-slagen stond met 566 punten op naam van Theo Tiet uit Andijk.

De naam Kan Tegen Verlies is overgenomen door de damesvereniging.

Op een DVD, uitgebracht door de oudheidkundige vereniging Suyderkogge, is op de dorpsfilm Venhuizen-Hem uit 1960 een paar minuten kolven in Landmans Welvaren te zien.

1932 – Aan is Winst werd lid van de Bond.

1974 – Bij het honderdjarig bestaan van Aan is Winst zijn voor het tv-programma Van Gewest tot Gewest opnamen gemaakt.

1996 – Op 15 november verbrandde, meer dan 100 jaar oud, café De Ruif. Voordien, tot begin 1970, heette het Landmans Welvaren, waar de tuinders en de gewone man samen kwamen. Na de brand kwamen er zo'n 1800 boerengeeltjes onder de kolfbaan vandaan (zand-boerengeeltjes-zand-kolfbaan).

2005 – Dorpshuis Het Centrum geopend.

De Rode Leeuw

1866 – Woensdag 7 november prijskolven in De Rode Leeuw.

1885 – De Rode Leeuw van S. Koedoder te koop.

**VERLOREN:
een Kolfbal**
In een bont zakje, gaande van
café Schipper door Hem
Kerkweg, Den Hout en Zittend
naar Blokker. De eerlijke
vinder wordt beloofd ver-
zocht deze terug te bezorgen
tegen belooning bij café
Schipper te Venhuizen.

1927 – *Op weg naar huis bal verloren.*

In de tweede wereldoorlog waren er militairen ondergebracht in de kolfbaan van De Rode Leeuw. Zij hebben de baan zodanig beschadigd dat er nooit meer op gekolfd is. Na de oorlog is de baan afgedekt met een houten vloer en in 1958 ging de oude zaal tegen de vlakte om plaats te maken voor de huidige zaal. De kolfbaan lag onder de huidige garderobe.

De Vergulde Baars

1659 – Al in 1659 kende men op De Buurt De Gekroonde Brasem die aan het eind van de 18e-eeuw de naam De Vergulde Baars kreeg. Het was vooral een boerencafé.

1866 – Het prijkskolven is gewonnen door D. Bakker, de 1e premie is voor P. Oud en de 2e premie K. Hoek, allen uit Venhuizen.

1876 – D. Pijl verkoopt de zeer vernieuwde herberg met kolfbaan De Vergulde Baars.

1887 – Wegens een sterfgeval is de Vergulde Baars te koop.

1905 – P. Davidson is er de kastelein.

1913 – De heer Jb. Rol is er de kastelein.

— Op initiatief van den nieuwen eigenaar van café „De Vergulde Baars”, de heer J. van Zoonen is aldaar een **kolfclub** opgericht, aanvankelijk met 17 leden.

1918 – *Door kastelein Van Zoonen wordt een kolfclub opgericht, men start met 17 leden.*

1920 – Van Zoonen verkoopt het café aan R. Peen.

1928 – C. Visser is de kastelein en in 1930 verkoopt hij het café .

50 slagen Kolfwedstrijd
in „De Vergulde Baars”
te Venhuizen,
op 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16,
17, 18, 19, 21, 22, 23, 24 en
25 October.
Er wordt gekolfd in 3 klassen.
S.v.p. vooruit bericht.
Aanbevelend,
D. IJ. Visser.

1931 – *50-slagenwedstrijd.*

1942 – De Vergulde Baars verbrand.

De kolclub heette Kan Tegen Verlies en deze is na de brand en het verlies van De Vergulde Baars overgegaan naar Landmans Welvaren en is in 1969 opgegaan in Aan is Winst.

Eind 20^e eeuw koopt Mark Aberkrom het huis wat op deze plek is herbouwd. Mark was van 2011-2018 voorzitter van de Kolfbond (KNKB)

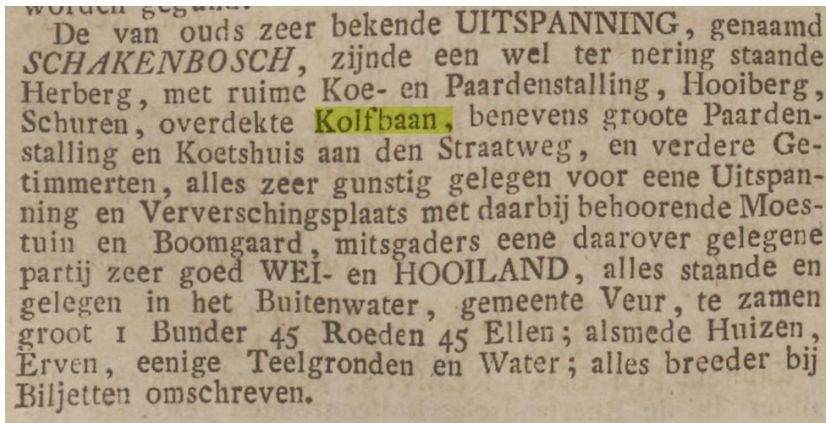
N.B.: Lokatie van onderstaande gegevens onbekend.

1896 – Te koop wegens gevorderde leeftijd van eigenaar Jb. Bakker.

1897 – Kastelein Bloemendaal geeft een bestvat.

1944 – Vlug lopende bal te koop aangeboden.

Veur – Z.H., bij Leiden

De van ouds zeer bekende UITSPANNING, genaamd SCHAKENBOSCH, zijnde een wel ter nering staande Herberg, met ruime Koe- en Paardenstalling, Hooiberg, Schuren, overdekte Kolfbaan, benevens groote Paardenstalling en Koetshuis aan den Straatweg, en verdere Getimmerten, alles zeer gunstig gelegen voor eene Uitspanning en Ververschingsplaats met daarbij behoorende Moestuin en Boomgaard, mitsgaders eene daarover gelegene partij zeer goed WEI- en HOOILAND, alles staande en gelegen in het Buitenwater, gemeente Veur, te zamen groot 1 Bunder 45 Roeden 45 Ellen; alsmede Huizen, Erven, eenige Teelgronden en Water; alles breeder bij Biljetten omschreven.

1846 – Uitspanning Schakenbosch.

1849 – Logement Het Eiland aan de Leidschen Dam.

Vianen – Utr., nu gemeente Vijfheerenland in het zuiden van de provincie

1774 – Op 3 februari: Transportakte Herberg Huis in het Bosch met kolfbaan, gelegen in het bos van Vianen.

Een zeer welgelegen hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS, TUIN en ERVE, geappropriëerd tot een Logement Uitspanning, van ouds genaamd DE ROOS, waarin die *Affaire* zedert onhengelijke tijden met goed succes is en blijft geëxerceerd, en waaraan de publieke Verkoopingen en het regt van Civiele Gijzeling steeds hebben behoort, voorzien van zes ruime meestal Behangen Beneden- en Boven-Kamers; een Gelag- en Kantoor-Kamer, een Meiden-Kamer, ruime Keuken, twee Kelders, Pomp- en Regenbak, vijf Zolders en een Hout- en Tuif-Schuur; voorts eene Vruchtgeveente Tuin, met onderscheidene Boomen beplant; een overdekte Kolfbaan; een Koetshuis en Stallinge voor zestien Paarden, alles annex den anderen, en in het beste gedeelte van de Voorstraat te Vianen gelegen, No. 382. — Inmiddels uit de laatste Koop, en met 1. Mei 1816 of eerder te aanvaarden; terwijl de Kooper des goedvindende f 1000 - - -, à 5 per Oude Jaars op dit Perceel kan gevestigd laten.

1816 – De Oude Roos werd in 1787 al genoemd.

1831 – Koffiehuis met overdekte kolfbaan op den Kortendijk.

Vinkeveen – Utr., nu gemeente Ronde Venen tussen Utrecht en Amsterdam

1749 – Huysinge of herberge met kolfbaan, het Rechtshuis van Vinkeveen, zie U196a7-65 van 13 december. Een advertentie in Het Centrum van 26 januari 1929 meldt een boelhuis in de kolfbaan van Van Zuilen te Vinkeveen.

1829 – Herberg te Demmerik, zuidelijk van Vinkeveen.

J. M. HEROLD, Makelaar, zal op Maandag den 3den October 1859 des Avonds na 5½ Uur, in het *O. Z. Heeren-Logement*, te Amsterdam, ten overstaan van den Notaris J. W. ROELOFFS VALK, residerende te NIEUWER-AMSTEL, in Publieke Veiling presenteren te Verkoopen: Het zeer gunstig en voor de Jagt en ruime winstgevende Visscherij alom bekende **LOGEMENT** en **HERBERG**, genaamd, *Visschersoord*, bestaande in deszelfs zeer Logeable en Gemakvol ingerigte **HUIZING** met **KOLFBAAN**, daarnevensstaand **WOONHUISJE**, **SCHUITENHUIS**, **GROOTE MOESTUIN**, **BOOMGAARD**, **VEEN-**, **GRAS-**, **RIEF-** en **RUIG-AKKERS**, **WATER**, **ENZ.**, alles staande en gelegen aan den Amstel, in de gemeente VINKEVEEN en WEVERVEEN bij de NESSERSLUIS, Provincie UTRECHT. Breeder bij Billetten omschreven en dagelijks te bezigtigen, waarvan de Veilconditien Vier dagen vóór den Verkoopdag ten Kantore, zoo van genoemden Notaris ROELOFFS VALK aan den Overtoomscheen weg, als van den Notaris J. C. VAN DER HELJDEN te Mijdrecht zullen ter visie liggen. (14700)

1859 – *Herberg Vissersoord aan de Amstel in de gemeente Vinkeveen en Waverveen bij de Nessersluis.*

Het veilen van de geteelde producten begon in de oude kolfbaan, waar later café Rijk in de Heul was gevestigd.

Vlaardingen – Z.H.

Herberg Het Swarte Paert op de Korte Dijk is gesloopt in 1987. Op de opgravingslocatie lag voorheen de herberg Het Zwarte Paard. Deze benaming wordt voor het eerst in 1718 vermeldt. Bij deze herberg werden de paarden uitgespannen. Waarschijnlijk liet *paardenmeester* Barent de Wit kort na de aankoop in 1646 er reeds een uitspanning bouwen. Deze uitspanning diende er voor om de paarden van de trekschuit die naar Delft voer, te verwisselen, maar ook is het niet uitgesloten dat het als koetshuis fungeerde voor de ambachtsheer die aan de overzijde van de haven woonde. Bij de verkoop in 1725 wordt ook de overdekte kolfbaan mee verkocht.

Akte nr. 19- 1 akte 63, eind 18^e eeuw, beschrijving verkoop herberg met kolfbaan.

Zie: www.geschiedenisvanvlaardingen.nl, waarin opgenomen wat zich zoal in deze herberg heeft afgespeeld.

1754 – Het Swarte Paert op de Hoogstraat.

1797 – Huis ter Lugt met kolfbaan.

1802 – Heerlijkheid en Hofstad Holt in de Holger polder, zijnde geweest leenroerig aan den Huize van Wassenaar.

1823 – Logement De Romein op de Maasslusedijk. In 1874 kon er gekolfd worden op een verlichte baan.

(3533) De Ondergeteekende, Kastelein aan de Uitspanning,
DE VIJF SLUIZEN,
 gelegen tusschen de Steden *Schiedam* en *Vlaardingen*, recommandeert zijn **LOCAAL** beleefdelyk in het aandenken van het geëerde Publiek tot het houden van PARTIJEN, DINERS, enz. Dit Locaal heeft een aangenamen **Tuin** met **Kolfbaan**, **Biljart**, enz, terwijl de beste VERVERSCHINGEN steeds voorhanden zijn. Van eene accurate en civiele Bediening kan men verzekerd zijn.
 P. VAN LEEUWEN.

1848 – *De Vijf Sluizen in Babberspolder.*

1860 – De buitenplaats van het voormalige heerlijkheid en ridderhofstad Holy in Vlaardingen werd ontmanteld en had onder andere een kolfbaan.

Vleuten – Utr., ten westen van de stad Utrecht.

Tussen de Dorpsstraat en het zandpad dat vroeger ten zuiden van het kerkhof liep, lag eertijds de herberg De Zwaan. Het was een huis, boomgaard, hooiberg en schuur en vanaf 1802 is er ook sprake van een kolfbaan. In akte U195a4-27 van 21 april 1757 wordt geschreven over de verhuur van *huysinge met bakhuys en kolfbaan en boomgaard*; dit betreft herberg voorheen De Swaan in Vleuten-De Meern.

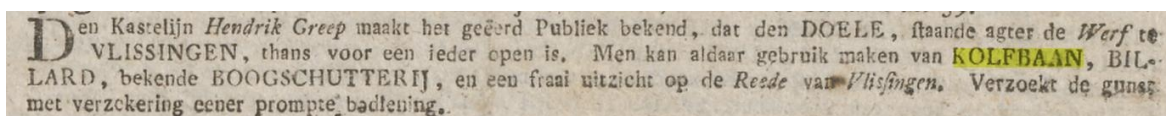
Vlissingen – Zld.

1761 – Herberg De Salamander op de Wynbergse Kaay.

1774 – Herberg De Koning van Zweden in de Paardestraat.

1780 – Verkoop van alleen een kolfbaan met toebehoren.

1806 – Herberg Het Groenewoud organiseert een bal in de kolfbaan.

D en Kastelijn Hendrik Greep maakt het geëerd Publiek bekend, dat den DOELE, staande agter de Werf te VLISSINGEN, thans voor een ieder open is. Men kan aldaar gebruik maken van KOLFBAAN, BIL-LARD, bekende BOOGSCHUTTERIJ, en een fraai uitzicht op de Rede van Vlissingen. Verzoekt de gunst met verzekering eener prompte bediening.

1811 – Kastelein Hendrik Greep maakt bekend dat De Doele, met boogschutterij, kolfbaan en biljard thans geopend is. Gelegen achter de werf met fraai uitzicht op de rede van Vlissingen.

1818 – Het Zwaantje aan de Vlissingsche Rijweg.

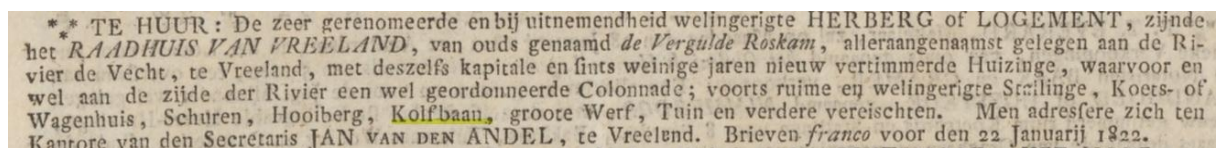
1826 – Te koop een extra goede kolfbaan met 19 schuiframen.

1889 – In een artikel (of is het een verhaal?) wordt gesproken over De Zalm met kolfbaan, ca. 15 minuten buiten de stad aan het kanaal.

Vreeland – Utr., nu gemeente Stichtse Vecht.

Volgens Cees van Woerden zijn er in Vreeland twee kolfbanen geweest.

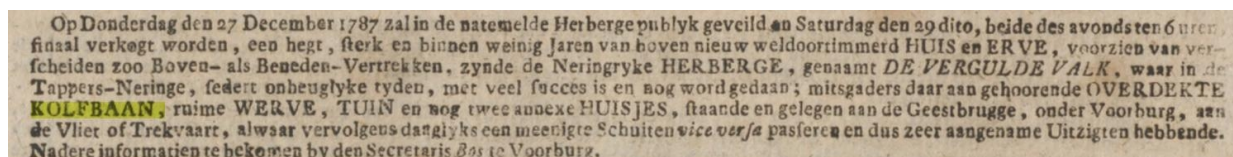
1804 – Op 26 september verkopen Gerrit P. en Marijtje Verhoef een huis, erf en kolfbaan, gelegen aan de noordzijde van de sluis te Vreeland, voor f 500 aan het polderbestuur.

** TE HUUR: De zeer gerenomeerde en bij uitnemendheid welingerigte HERBERG of LOGEMENT, zijnde het RAADHUIS VAN VREELAND, van ouds genaamd de Vergulde Roskam, alleraangenaamst gelegen aan de Rivier de Vecht, te Vreeland, met deszelfs kapitale en sints weinige jaren nieuw vertimmerde Huizinge, waarvoor en wel aan de zijde der Rivier een wel geordonneerde Colonnade; voorts ruime en welingerigte Stallinge, Koets- of Wagenhuis, Schuren, Hooiberg, Kolfbaan, groote Werf, Tuin en verdere vereischten. Men adresfere zich ten Kantore van den Secretaris JAN VAN DEN ANDEL, te Vreeland. Brieven franco voor den 22 Januarij 1822.

1822 – Herberg Het Raadhuis van Vreeland, vanouds De Vergulde Roskam.

Voorburg – Z.H.

Op Donderdag den 27 December 1787 zal in de natemelde Herberge publyk geveild en Saturdag den 29 dito, beide des avonds ten 6 uren, fidaal verkogt worden, een hegt, sterk en binnen weinige jaren van hoven nieuw weldoortimmerd HUIS en ERVE, voorzien van ver-scheiden zoo Boven- als Beneden-Vertrekken, zynde de Neringryke HERBERGE, genaamt DE VERGULDE VALK, waar in de Tappers-Neringe, sedert onbegryke tyden, met veel succes is en nog wordgedaan; mitsgaders daar aan gehoorende OVERDEKTE KOLFBAAN, ruime WERVE, TUIN en nog twee annex HUISJES, staande en gelegen aan de Geestbrugge, onder Voorburg, aan de Vlier of Trekvaart, alwaar vervolgens danglyks een maenigte Schuiten vice versa pasfere en dus zeer aangename Uitzigten hebbende. Nadere informatie te bekomen by den Secretaris Bos te Voorburg.

1787 – Herberg De Vergulde Valk aan de Geestbrugge.

1789 – Tegenover Hoechvliet lag Middendorp. Dit buiten werd in 1789 getransformeerd tot logement en een uitspanning met kolfbaan, later herdoopt tot Oranjezaal. Later is er een gasfabriek in gevestigd.

1811 – Herberg De Buys heeft een kolfbaan en tevens een kaatsbaan.

1828 – De Ligte Turf aan de Straatweg.

1834 – Welgelegen, vroeger geheten 't Is Niet Anders.

1854 – Logement en Uitspanning Wijkerbrug, vroeger Opwijk geheten.

Voorhout – Z.H., gelegen in de Bollenstreek ten noorden van Leiden

No. 5. Een HUIS en ERF, genaamd **DE BONTE KOE**, zijnde van ouds *het Regthuis van Voorhout*, waarin de *Herbergiersnering* met goed succes wordt uitgeoefend, en hetwelk tevens tot Bouwmanswoning is ingerigt, hebbende zes Kamers, **Kolfbaan**, Keuken, Zolders en verdere Commoditeiten, voorts ruime Schuren, Stalling voor 14 Koeijen, Boomgaard, Tuin en Erf, gelegen in het Dorp Voorhout, met diverse partijen WEI- en HOOLANDEN, te zamen groot 13 Bunders, 15 Roeden en 20 Ellen; verhuurd tot Kersmisdage 1848 voor f 540,—

1845 – *Herberg De Bonte Koe, van ouds Het Regthuis van Voorhout.*

Voorschoten – Z.H.

Op Zaterdag den 17 October 1778, des avonds ten vyftuuren precys, zal men in het Heeren Logement aan den Burgh binnen Leyden, publik veilen en verkoopen een extraordinair groot hegt steek en weldoortimmerd HUIS en Erven met een ruime WERF, zynde een wel ter Neering staande HERBERG, van ouds genaamd **HET WAPEN VAN WASSENAAR**, staande en gelegen binnen den DORPE van VOORSCHOOTEN, tegen over het RE. TRUYS, voorzien met diverse spatieuze *Vertrekken*, twee *Kelders*, ruime *Klooz*, *Zolders* en verdere *Commoditeiten*; Voorts *Koe- en Paarden- Stallingen*, *Schuren*, *Hony- Zolders*, een *Vysroeden Hooy- Berg*, ruime en zeer gemakkelyk in te ryden *Stal* aan de *Heeren Weg*, fraaye *Overdekte Kolfbaan* en verdere *Getimmerens*; En nog twee *PARTYEN* zoo *WEY* als *HOOY- LAND*, mede gelegen in den voorsz. *Ambagte van Voorschooten*, het eene agter de voorsz. *Herberg*, groot een Morgen drie Hond, en het andere in de *Binnen- Polder*, groot vyf Morgen drie Hond: breeder by *Biljerten*, en nader onder- rigting ten *Comptoir* van de *Notarissen THUSSEN en LUZAC* te Leyden voornoemt.

1789 – *Het Wapen van Wassenaar.*

Vught – N.Br., ten zuiden van Den Bosch

1798 – *Herberg Het Bijltje, naast het Raadhuis. met kolfbaan.*

1833 – *Heerenhuizinge, genaamd Zionzigt aan de Straatweg.*

De van ouds bekende en beklante **HERBERG**, genaamd *het B I J L T J E*, staande te *Vught*, wijk *Waterkant*, naast het Raadhuis, aan den *Straatweg op Eindhoven en Breda*, bestaande in een **HUIS** en **ERF**, gequoteerd **A. no. 28**, voorzien van eene groote **OPKAMER** waarachter een **BILLARDKAMER**, beide uitziende over voorschreven *Straatwegen*, twee **BENEDEN VOORKAMERS**, waarin eene *Stookplaats*, twee **ACHTERKAMERTJES**, groote **KEUKEN**, **STALLINGE**, **OPENPLAATS** waarop een overdekte **KOLFBAAN**, twee **BOVENKAMERTJES** en grooten **DROOGZOLDER**, voorts twee groote **KELDERS** en **HOF**, groot 3 Roeden, 76 Ellen.

1835 – *Verkoop van Het Bijltje aan de Straatweg op Eindhoven en Breda.*

Waalwijk – N.Br.

- 1803 – Uit een notariële akte blijkt dat er in Waalwijk een kolfbaan met toebehoren werd verkocht. De baan, welke twee eeuwen oud was, is nog in 1891 vernieuwd.
- 1887 – De kolfbaan bestaat 150 jaar en dit wordt gevierd met een kolfwedstrijd bij de kinderen Van Ree. Men is zo enthousiast dat er een comité wordt gevormd om tot oprichting van een kolfclub te komen.
- 1891 – Door een sterfgeval in de familie Van Ree staat het café te koop. De nieuwe eigenaar houdt een aanbesteding voor een nieuw te bouwen koffiehuis met kolfbaan.
- 1891 – Het fragment in een artikel van de uitgave van de Heemkundekring De Erstelinghe Waalwijk:
Zondag 12 juli 1891 waren er matinees, verzorgd door de Liederentafel Oefening en Vermaak en de harmonie Sint Chrispijn in de tuin van H.N. Besier waar de kolfbaan gevestigd was (nu: Anthoniusstraat 14).
Maandag 13 juli om 10.30 uur een groot matinee van de Liederentafel Oefening en Vermaak in de zaal Muis-Sacrum (gelegen achter nu: De Promenade, Grotestraat 279) en om 15.30 uur gaf de harmonie L'Esperance een concert op de kolfbaan met dansen, aangeboden door de Kon. Doelen Recht door Zee.
Verder wordt in het artikel nog de tekst: *De beroemde Waalwijkse kolfbaan, waarschijnlijk van 1737, ging in juni over van de kinderen van Ree naar H.N. Besier en werd geheel vernieuwd. De kolfbaan was gelegen aan de Kloostersteeg (nu: Sint Anthoniusstraat 14).*
- 1891 – Het Nieuwsblad van het Zuiden heeft in 1891 de volgende advertentie: *Notaris Brink te Waalwijk zal vrijdag 24 juli 1891 voor de Kinderen van Ree aan de Kolfbaan te Waalwijk om contant geld verkopen: Herbergbenodigdheden, als 100 stoelen, tafels, banken, 500 wijn-, bier- en likeurglazen, 100 flesschen en kruiken enz. zoomede meubelen en huisraad.*
- 1892 – In het blad De Echo van het Zuiden is in de kranten van 28 februari en 7 juli iets te lezen over het kolven in Waalwijk. (Bron: de genealogie Van Liempt).

- 1892 – In februari werd een nieuw bestuur gekozen voor de Waalwijkse kolfclub en tevens het huishoudelijk reglement herzien. Frans (F.W.) van Liempt werd vicepresident. Het nieuwe bestuur was blijkbaar zeer actief want begin juli werd er een nieuwe kolfbaan op feestelijke wijze geopend, waarbij Frans de openingsrede hield.
Aan een wedstrijd gehouden in oktober nemen 22 leden plus zes honoraire leden deel.

- 1896 – Eigenaar H.N. Besier houdt een aanbesteding voor vier woningen van de nu bestaande kolfbaan in de Stationsstraat.
 1897 – In de nieuwe concertzaal van Besier wordt een concert gegeven.
 1933 – Een advertentie in 1933: Opening der toonzalen, Nieuwstad bij de kolfbaan.

Info uit: Kranten Streekarchief Langestraat Heusden Altena.

Waddinxveen – Z.H.

- 1728 – Den 10^e julij 1728 Leendert Brugman consent tot 't stellen van een kolfbaan op de kant van de Kerkweg onder Z. en N. Waddinxveen, een plating op de cant van deszelve weg te steken.
 Bron: De landscheidingen tussen Delft, Rijnlands en Schieland (pag 277), J.L. van der Gouw.
 1739 – Herberg Zyn Hoogheyd met kaatsbaan en kolfbaan.
 1803 – Herberg met kolf- en kaatsbaan en molenaarswinkel, genaamd De Prins, nu Den Druif.
 1838 – Herberg Het Fortuin met kolfbaan bij de Waddinxveensebrug.

Op de plaats van restaurant De Unie aan de Kerkweg, bij de brug aan de Gouwe, heeft vroeger herberg Het Fortuin met kolfbaan gestaan. De herberg werd in 1872 verbouwd.

Info: www.rsnet.nl/sahm/metz3.htm

- 1848 – In de inventaris, opgemaakt na het overlijden van Pieter Metz, staat onder andere:

N°. 1. De van ouds bekende HERBERG SINT JORIS, zijnde het Gemeentehuis van Noord-Waddinxveen, bestaande in een Huis, gequoteerd N°. 31, voorzien van onderscheidene Boven- en Beneden-Kamers, Paardenstalling, overdekte Kolfbaan, Turfschuur en Erve, staande en gelegen op het Dorp en onder de Gemeente Noord-Waddinxveen, Kadaster Sectie B, Nommers 874, 875 en 876, tot eene gezamenlijke inhoudsgrootte van 13 Roeden, 59 Ellen; benevens eene Schuur of Stal, tot berging van Rijtuigen, staande tegen over de voornoemde Herberg, onder de Gemeente Zuid-Waddinxveen, Kadaster Nummer 71, tot eene inhoudsgrootte van 76 Ellen.

- 1849 – *Te koop de herberg Sint Joris, tevens gemeentehuis van Noord-Waddinxveen, bestaande uit een huis met stal en kolfbaan aan de Dorpsstraat en een schuur voor de berging van rijtuigen. Gekocht in 1843 van de erven Willem Molenaar en Catharina Snelleman.*
 1852 – Noord-Waddinxveen, De Nieuwe Herberg op het Blok, Snijdelwijk.

Wadway – N.H.

- 1847 – Kastelein J. Hes verkoopt herberg De Stoomboot met kolfbaan.
 1868 – Kastelein Jan Groot organiseert prijskolven in De Stoomboot.
 1904 – Wegens het overlijden van J. Groot staat De Stoomboot te koop.
 1905 – De inventaris van De Stoomboot wordt verkocht, waaronder vier ballen voor f 70.

Wadwaai. Op de Algem. vergadering der Kolsociëteit: „de Republiek Wadwaj”, werd een nieuw reglement aan het oordeel der leden onderworpen en aangenomen. De contributie verhoogd en gebracht op f1.—. Besloten werd dit jaar een onderlingen **kolfwedstrijd** te houden. Het bestuur werd uitgebreid en gebracht op 7 leden.

- 1906 – De kolsociëteit Republiek Wadway werd opgericht met 20 leden.
 1907 – Op een kolfwedstrijd in Wognum kolfden leden van de club Republiek Wadway zich in de prijzen: 1. J. Groot Jz., 2. J. Zuurbier, 3. K. Plaggenborn.
 1909 – Het Utrechts Nieuwsblad meldde op 23 februari dat café De Stoomboot met kolfbaan was verbrand, inclusief ballen en klieken. Eigenaar is dan Magiel Aarsen. Timmerman Jan Mooij bouwde in opdracht een nieuw café, de opdrachtgever overleed en zijn weduwe kon het nieuw gebouwde pand niet betalen. Verkoop lukte ook niet en zo werd Jan Mooij de eerste kastelein in De Stoomboot. De danszaal was boven de kolfbaan! Na Jan Mooij werd in 1939 Jan Berkhout de nieuwe eigenaar en werd in 1948 opgevolgd door Kees Vlaar. Hij sloot De Stoomboot in 1971. Op deze plek, Wadway 15, staat nu een bungalow.

Wageningen – Gld.

- 1826 – Verkoop met enig toebehoren tot eene herberg en kolfbaan *in Lett.A n0.205*.

§ § § § Mr. H. B. VAN D A A L E N en D I R K B E E K, Notarissen te *Wageningen*, hiertoe benoemd door de Regtbank van eersten aanleg, te *Arnhem*, zullen, ten overstaan van den Heer Vrederegter van het Kanton *Wageningen*, op Woensdagen, den 19. Julij 1826, bij de provisionele, en den 2. Augustus daaraanvolgende, bij de finale toewijzing, telkens des avonds ten 7 ure, ten huize van de Weduwe *G R A D U S G E R R I T S E N*, in na te melden Herberg, publiek verkoopen: Een H U I S en H E R B E R G, binnen *Wageningen*, aan de Achterstraat, naast het *Kriften Bolwerk*, gemerkt *Lett. A. No. 205*; voorzien van verscheidene V E R T R E K K E N en annexe **K O L F B A A N**; zijnde door de goede ligging en ruime T U I N en E R V E, zeer gevoegelijk tot een aangenaam Woonhuis te appropriëren.

- 1826 – Een huis en herberg binnen *Wageningen* aan de Achterstraat, naast het *Kriften Bolwerk*, *Lett. A. no 205*.

- 1889 – Kolfclub De Vriendschap is niet uitgekomen op de NK.
 1898 – P.C.M. Hoek uit *Wageningen* is hoofdbestuurslid van de Kolfbond.

Warmenhuizen – N.H.

1898 – Tot 1898 was K. Quant algemeen lid van de kolfbond.

Woensdag werd te Warmenhuizen kolfwedstrijd gehouden, waaraan 26 personen deelnamen, aan den biljartwedstrijd 12.
Bij het kolven waren de prijswinnaars: de heeren J. Westra, te Warmenhuizen, met 104 punten, C. Zomer, te Zuid-Scharwoude, met 101 p., en J. G. Krijt, te Warmenhuizen, met 98 p. De Heer H. te Buek behaalde den eereprijs met 45 punten in 5 slagen.
De prijswinnaars bij het biljarten waren: de heeren A. Kist, te Zuid-Scharwoude, K. Tesselaar, te Warmenhuizen, en M. Govers, te Alkmaar.

1890 – *Prijskolven met 26 deelnemers.*

1891 – De jaarlijkse wedstrijd van Hollands Noorderkwartier werd in het Moriaanshoofd verkolfd.

1910 – De heer De Geus had een kolfbaan in zijn café De Moriaan. In het boek Ach Lieve Tijd Westfriesland staat een kleine foto van De Moriaan.

1914 – In april worden in de baan van C. de Geus Az. schietoefeningen gehouden.

1923 – Er wordt een kolfclub opgericht.

1947 – De heer Sevenhuijzen is een van de laatste kolvers van de opgeheven vereniging van Warmenhuizen; hij kolft dan bij Gezellig Samen zijn in de Schelvis te Zuid-Scharwoude.

1962 – Op de jaarvergadering wordt gemeld dat mogelijk de baan van kastelein Slikker weer wordt geopend. Een oud kolver, de heer Groot (nu woonachtig in Ilpendam) heeft dit aangekaart, maar de belangstelling hiervoor in Warmenhuizen is niet groot genoeg.

In nr. 12 van de uitgave West-Friesland toen en nu staat een klein artikeltje met een mooie foto van De Moriaan.

Warmond – Z.H.

1774 – Regthuys de Stad Romen met twee kaats- en een kolfbaan te koop.

1778 – De kastelein Regthuys de Stad Romen laat om Zilveren kolf verkolven.

MEN IS VAN MEENINGE, op Woensdag den 19 October 1785, in het Rechthuis tot *Warmond*, 's morgens ten 11 Uren, te doen veilen ende verhuuren, de HUYZINGE, waarin de HERBERGIERS NEERINGE werd geëxerceerd, met *Koe- en Paarden Stalling*, *Kolfbaan*, en verdere *Getimmerte*, item *Groote TUYN en ERVE*, als mede *twee partyen WEYLAND* daar aan, het eene groot één Morgen 73 *Roeden*, en het ander één Morgen 370 *Roeden*, ter wederzyde van gemelde Herberg; alles staande ende gelegen by het *Warmonder Tolhek*, aan de *Haarlemmer Trekvaart*, onder de *vrye Heerlykheid Warmond*, benevens de HEFFINGE EN ONTFANGST VAN DEN TOL OF GABEL VAN 'T VOORSZ. TOLHEK. De Conditien en Voorwaarden zyn inmiddels te leezen ter Secretary van *Warmond* voornoemt.

1785 – *Herberg staande en gelegen bij het Warmonder Tolhek aan de Haarlemmer Trekvaart.*

1789 – Rechthuis der Hooge en Vrije Heerlykheid Warmond, midden in het dorp.

1801 – De Vergulde Zon met kolfbaan.

1808 – Bij het Warmonder Tolhek aan de Haarlemmer Trekvaart lag een kolfbaan. Deze werd op 21 januari van dat jaar op een openbare veiling verkocht (Huize of Kasteel Warmond!).

Uit: Warmond, Valkenburg en Oegstgeest van S.F. Fockema Andrea (1976).

Groen van Pinksteren heeft er in 1822 een partij kolf gespeeld.

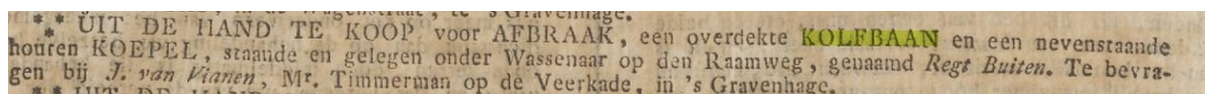
Wassenaar – Z.H.

- 1654 – Andries Hoogduijn was eigenaar van De Vergulde Valk met kaats- en kolfbaan, staande aan het plein waar nu het Baljuwhuis staat.
- 1663 – De Vergulde Valk werd verkocht aan de herberg van Cornelis Cornelisse van der Meulen. Uit: Inventarissen van Archieven der Gemeente Wassenaar door M. van Bussel-Eijlander en R.C. Hol (tot 1895). Zij geven twee aanwijzingen over kolfbanen; deze liggen in het archief in Wassenaar:
- Nr. 509: Rekest inhoudende het verzoek tot het maken van een kolfbaan 1777-1779 (1 omslag).
- Nr. 2250: Akte van transport door de erfgenamen van J.A. Wensveen aan de pastoor en kerkmeesters, van een huis met kolfbaan, kadastraal bekend sectie F nrs. 1218-1219-1062 (1852), 1 katern.

In: Tafels op de Resolutieboeken 1631-1811 (1977), deel II, pagina 289, folio 310 art.C: Ingevolge een geïnsereerd (!) request 11 april 1777 een geïnsereerde akte wordt verleend houdende vergunning tot het maken en houden van een kolfbaan.

Pagina 433, folio 54/55 art. B. 15 juli 1797 is besloten tot het verlenen van een akte van toelating aan een burger voor het houden van een kolf-, kaats- en kegelbaan. Er worden geen namen of gebouwen genoemd.

- 1765 – Buitenplaats Lindenhof, een kwartier ten oosten van Wassenaar.
- 1767 – Regthuis met schuur, erf en kolfbaan.
- 1791 – Den Nieuwen Deyl aan de Heerenweg, zijnde de postroute Amsterdam-Den Haag.
Van deze herberg is een ansichtkaart bekend, ca. 1904, met rechts de voormalige kolfbaan.
- 1805 – Het Wapen van Wassenaar, staande op het plein.

1824 – *Te koop voor afbraak, Kolfbaan met koepel, staande en gelegen onder Wassenaar op de Raamweg, genaamd Regt Buiten.*

1914 – Verkoop Hotel Koffiehuis met kolfbaan, aan het dorpsplein.

Wateringen – Z.H.

- 1609 – Reeds in 1609 was De Roskam al een herberg en Rechthuis.
- 1794 – Er wordt een herberg met overdekte kolfbaan verkocht.

Wateringen, 22 October 1875.

Gisteren avond had bij den Kastelein J. VAN DER MEER alhier, van wege de *Kolf-Societeit*, een Prijsverkolving plaats, waaraan door 20 Leden werd deelgenomen. De Prijs, zijnde twee prachtige Bloempotten, ter waarde van f 40, werd na een vinnigen strijd behaald door den Heer W. VOLLEBREGT t- *Kwintsheul*, en de Premie, een Sigarenkoker, ter waarde van f 20, door den Heer P. HOEK te *Wateringen*. Door het uitmuntend pianospel van den heer Murk werd dit feest opge-
luisterd.

1875 – *Prijskolven om prachtige bloempotten.*

- 1877 – Bij het omhoog hijsen van het dak van de kolfbaan ging er iets mis. Het dak viel en kwam neer op een vijftal personen. De eigenaar raakte zwaar bezeerd, de rest kwam met de schrik vrij.
- 1887 – Verenigingsnaam van de sociëteit is Vriendschap.
- 1891 – Veertig personen spelen een 3-seriën wedstrijd. Dit is men niet gewoon, want normaal speelt men man tegen man, en ook was het te betreuren dat de baan in 16 vakken was verdeeld. Als er in 1892 een wedstrijd wordt georganiseerd wordt er bij vermeld: *op de 12-delige baan*. Van de 21 deelnemers is P. de Boer de sterkste, hij slaat 145 punten.

Eind 19^e eeuw werd de Vergulde Roskam, achter het gemeentehuis, gekocht door Jan de Boer en omgedoopt in Huis ten Hoek, met hotel, stalhouderij en kolfbaan. Daarna werd het gemeentehuis en eind 193? werd het gesloopt ten behoeve van wegverbreding.

- 1908 – Er wordt een wedstrijd georganiseerd waar aan 36 personen deelnemen, onder andere negen kolvers uit Stompwijk, drie uit Delft en drie uit Schiedam.
- 1921 – Wateringen, de enige kolfbaan in het Westland gaat binnenkort verdwijnen. Zij behoorde bij het logement naast het Raadhuis. De gemeente heeft het logement aangekocht en als er in 1939 voor het raadhuis een nieuwe locatie komt wordt het oude café gesloopt.

Watergraafsmeer – N.H. Zie ook Diemermeer.

In de Watergraafs- of Diemermeer stonden veel buitenplaatsen.

Blijkens een krantenadvertentie uit de 18e-eeuw werd er gekolfd.

Het Rechthuis aan de Ringdijk werd in 1802 gekocht door Hendrik Goudriaan die er kolfbanen liet aanleggen.

Uit de hand te koop, om af te breken: Een sedert weinige jaren nieuw getimmerde overdekte **KOLFBAAN** en **KOLFKAMER**, waarvan de eerste lang is 99 en breed 25 voeten, en de laatste lang circa 17 en mede breed 25 voeten, staande bij de Herberg *de Schulp*, aan de Ringdijk in de Watergraafs-Meer, stwaar dezelve dagelijks kan worden besigtigd; te bezorgen bij den Makelaar J. C. Fockens, te Amstordam.

1808 – *Herberg De Schulp aan de Ringdijk verkocht een overdekte kolfbaan en kolfkamer om af te breken. Lang 90 voeten, breed 25 voeten en de kolfkamer 17 bij 25 voeten.*

Weert – L., midden Limburg tegen de grens met Brabant

1934 – Bericht in de Gorinchemse Courant van 15 september: bij W. Baets te Kolven bij Weert is een schuur verbrand. De schade wordt geschat op f 7.000.

Weesp – N.H.

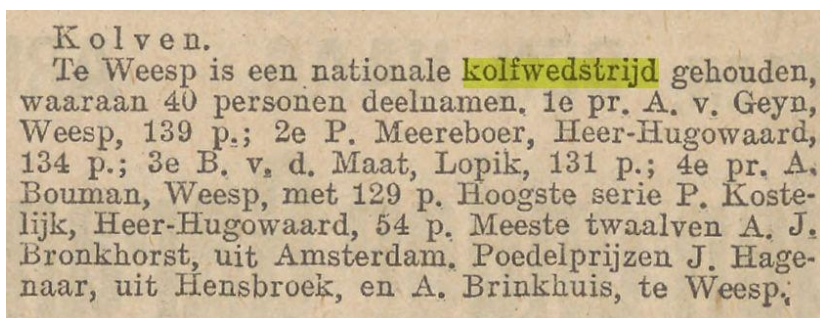
... van Aaken te zien zijn: Bredere informatie by gem. Makelaars.
LUCAS KEYSER, Castelyn tot Weesp in de Herberg 't Groenewoud, presenteert de Liefhebbers, in zyn overdekte **Kol**-
baan den 15 Augusty, 's namiddags ten 3 uuren, te laten Kolven om een extra fraaje Silvere Kolf.
Vermits de Gemeente niet meer bezigtigd kan worden.

1759 – *Prijskolven om een fraaie zilveren kolf.*

In het boekje *Verhandeling over het kolven* uit 1792 staan de volgende banen vermeld:

- Het Amsterdamse Veerhuis, een Overdekte Baan.
- De Roskam, een dito.
- Het Loosje, een dito.
- Groenewoud, een dito.
- Anker, een dito.
- Op de Middelstraat, een dito.

- 1808 – Op 1 januari (tevens op 3-4-1819 en 9-11-1832):
Hypotheekstelling voor Het wapen van Amsterdam met overdekte kolfbaan aan Het Kerkplein / Brink nr.160.
- 1841 – De Roskam met kolfbaan, staande en gelegen bij het binnenkomen der stad aan de Amsterdamse Buitenveer, met stalling en rijtuigverhuur.
Uit de (gedigitaliseerde) Weesper Courant 1858-1930, incl. gooienvechthistorisch.nl.
- 1914 – Op 11 januari verkoop huis, erf en kolfbaan aan de Gooische Vaart.
De Weesper Courant heeft het in 1914 over de kolfbaan van Het Loosje, Herengracht bij de RK kerk). Hier wordt in 1913 tijdens de kermis een kolfwedstrijd gehouden en in 1920 kan er kleding ingeleverd worden in de kolfbaan Lokaal Koperdraat.
- 1910 – De Ster aan het Nieuwstad met een daar achter gelegen kolfbaan.
- 1912 – De Vriendenkring uit Weesp werd lid van de Bond en nam deel aan de Nationale Wedstrijden in Alkmaar.

1912 – *Uitslag.*

- 1914 – Een uitwisseling met Krommenie.
- 1915 – De Vriendenkring vierde in 1915 hun 25-jarig jubileum met een wedstrijd waar 80 kolvers aan deelnamen.
- 1934 – Te Amsterdam is een club in oprichting. Tien kolvers uit Weesp doen de toezegging lid te worden. Dus in Weesp wordt in 1934 waarschijnlijk niet meer gekolfd.

N.B.: Landgoed Driemond te Weesperkarspel heeft een baan gehad.

Wervershoof – N.H.

Het Fortuin

- 1609 – Dit café was het enige pand dat na een overstroming nog boven water stond.
- 1865 – Het Fortuin met overdekte kolfbaan, zaadhandel, slijterij en een pakhuis zeer geschikt voor opslag van granen, staat te koop.
- 1895 – Krijn Schouten wordt de nieuwe kastelein.
- 1921 – De weduwe Kr. Schouten-Bakker verkoopt Het Fortuin.

De vader van Jan, Piet en Willem Dekker, Jan Dekker is kastelein van Het Fortuin geweest. Hij kocht het café op een openbare verkoping en bleef er tot 1929.

1922 – *Prijskolven bij Jn. Dekker.*

1929 – Lou Slijkerman kocht het café. Dochter Agie en Frans Grooteman beheerden de herberg.

Frans overleed kort daarna en later verkocht Agie 't Fortuin aan Niek Bakker.

1949 – De gebr. P. en J. Dekker van de Driehuizen waren beste kolvers en speelden in het korps van Onder Ons Andijk; dus toen werd er niet meer in 't Fortuin gekolfd.

1962 – Nic Bot kocht het café met kolfbaan, welke in gebruik was als pakhuis.

1967 – Op de plaats van de kolfbaan wordt een feestzaal gebouwd.

De Roos

1828 – Het café wordt genoemd.

1860 – Kastelein en glazenmaker Cornelis Schouten bouwt er een kolfbaan aan.

1881 – Advertentie in de Enkhuizer Courant van 20 oktober: Prijskolven om prijs en premie in contanten, ten huize van S. Schagen, koffiehuishouder te Wervershoof, aanvangende 's morgens 10.00 uur op maandag 21 november. *Heeren liefhebbers worden tot bijwoning der wedstrijd op het minzaamst uitgenodigd.*

1899 – Praktische schietoefeningen in de kolfbaan van S. Schagen.

1904 – De Roos, met pakhuis, van S. Schagen te koop.

1906 – Oostenmeijer is de volgende kastelein.

Wervershoof. De nieuwe kolfbaan van het café „De Roos” is thans geheel voltooid.

Kosten nog moeiten zijn gespaard om deze kolfbaan tot een der mooiste uit den omtrek te maken. Een zee van licht stroomt door een groot aantal ramen binnen, iets zeldzaams voor onze boerenherbergen.

Ook is er gezorgd voor voldoende ventilatie, terwijl voor uitvoeringen en partijen een houten vloer over de baan gelegd kan worden, waardoor en rabat en baan één geheel vormen.

Tevens hebben we nu ook een flink tooneel gekregen, waardig dien naam te dragen.

't Is waarlijk een mooi stuk werk.

1910 – De nieuwe kolfbaan is voltooid, met toneel en prima verlichting.

1914 – Uitslag in De Nederlandsche Sport van een wedstrijd bij de heer Oostenmeyer te Wervershoof: 1. J. Broers 130 pt., 2. J. Hoogland 107 pt., 3. K. Meester 107 pt. En 4. W. Kieft 93 pt.

1915 – Prijskolven bij Oostenmeyer in De Roos tegenover de RK kerk.

1928 – Jan van Velzen wordt de nieuwe kastelein.

Wanneer de kolfbaan buiten gebruik is geraakt is niet bekend.

1964 – Jan Dekker neemt het café van Glas over.

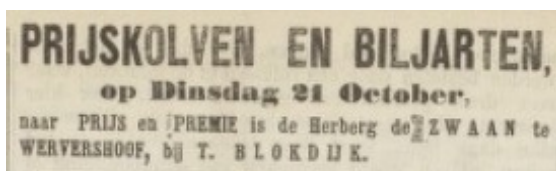
1979 – Café verbrand.

De Zwaan

1788 – Volgens notariële akte 5014A27 verkocht Gerrit de Vries op 6 september aan Lijsbeth Bakker te Medemblik, de herberg genaamd De Zwaan, zijnde een huis en erf met een kolfbaan daarbij gelegen.

1832 – Pieter Mooij was er de kastelein

1862 – De Zwaan staat te koop.

1872 – Kastelein Blokdijk organiseert prijskolven.

1902 – Op 25 november werd door notaris Van Bommel uit Andijk, voor den heer T. Blokdijk, publiek verkocht:

Een hecht sterk, wel doortimmerd en goed onderhouden gebouw, zijnde de van ouds bekende herberg genaamd “De Zwaan”, waarin vergunning, bevattende ruime Gelagkamer, Opkamer, Kelder en Kolfbaan, voorts een daarachter staande Kapberg waarin hooi en stalling voor Rijtuigen, Paarden en 14 stuks Hoornvee, met erf, zeer gunstig in de neering en gelegen op den driesprong aan den Dorpsstraat te Wervershoof.

Voor den aanwezigen herberg en kolfbaaninventaris, welke de koper van perceel 1 verplicht is over te nemen, wordt bedongen 600 gulden.

Uitslag van den kolfwedstrijd, gehouden op 6 feb. In de herberg De Zwaan van den heer W. Winkel, alhier. 3^e Prijs f 2 v.d.Oord te Andijk met 120 punten, 4^e prijs f 1,50, W. Kieft te Andijk met 109 pt, 5^e prijs f 1,50 D. Blokker te Andijk met 99 pt.

1907 – Met de Medemblicker harddraverij organiseert kastelein W. Winkel een biljart- en kolfwedstrijd.

1917 – In de krant van 17 maart staat een grappig verslag van een kolfdag.

1918 – Jan de Vries neemt De Zwaan over van S. Beets voor f 6.000 en f 1.000 voor de inventaris. Daarvoor was hij kastelein in de Kaatsbaan.

Info: Jaarboek De Skriemer.

1922 – Kastelein J. de Vries vernieuwde nog de kolfbaanschotten met draagbalken.

1930 – De Vries noteert in zijn kasboek: *juni nieuwgebouwde zaal betaald f 6.000*; deze zaal werd over de kolfbaan gebouwd, dus dit betekende het einde voor de kolfbaan.

In die tijd was De Zwaan het protestantse café.

1953 – Jan Koopman was kastelein van 1953-1960, daarna de fam. Botman-Noordeloos.

1968 – De zaak komt in handen van Ton en Git van Rooyen.

1997 – Hun zoon Robbert Jan neemt het over.

2019 – Alex Lindenboom en Peter Dekker kopen het café nadat het enkele jaren was verhuurd.

De Stoomwagen

Ongeveer op de plaats waar nu supermarkt Deen staat stond café De Stoomwagen, verbrand in 1963.

1841 – De Stoomwagen, met nieuwe overdekte kolfbaan, werd te koop aangeboden.

1900 – Kastelein Herman van de Wetering.

1919 – D. Dol (Bakeveld) kocht het café van de Gebr. v.d. Wetering en bleef er enkele tientallen jaren kastelein.

1959 – De laatste kermis gehouden en daarna kocht buurman Nic Kaag het café. De kolfbaan huurde hij al eerder voor opslag van meubelen.

1963 - Het café is verbrand.

Divers

1916 – In Wervershoof werd een kolfclub opgericht; voorzitter R. v.d. Oord.

Westbroek – Utr., ten noorden van de stad Utrecht

1767 – In akte U229a5-120 van 28 maart wordt geschreven over de verkoop van De Frisse Roemer, zijnde een “huysinge c.a. en kolfban en wey- en hooylanden” aan de Gageldijk in Westbroek.

1837 – Herberg en Tapperij met kruideniersaffaire, zijnde het Gemeentehuis.

Westwoud – N.H.

De Lindeboom (sinds 1663 en RK café)

1880 – K. Snel organiseert prijskolven, 1e prijs f 20, 2e prijs f 10.

1881 – De Enkhuizer Courant van 14 december meldt dat er in de nieuw gebouwde kolfbaan van K. Snel een concert wordt gegeven. Tevens is er een biljartwedstrijd met zes ballen van 31 oktober tot 31 januari.

1882 – In augustus werd in het *Wapen van Westwoud* een 2-daagse kolf- en biljartwedstrijd met f 300 aan prijzengeld georganiseerd. Er namen 48 kolvers aan deel. De biljartwedstrijd trok 70 deelnemers en werd gewonnen door D. Bielsma uit Bolsward en de winnaars waren J. Witsmeer, H. Zomerdijk en D. Klaver.

KOLFWEDSTRIJD,
op **Woensdag 22 Augustus**, bij 50 Deelnemers, precies 's morgens te 11 uur, om Prijs en Premiën, **Honderd Gulden** in contanten.

VOORWAARDEN.

Ieder Deelnemer stort **f1.50**, waarvoor een flesch Wijn wordt gegeven. Aangiften worden verzocht vóór 20 Augustus. De aangifte kan geschieden door toezending van een postwissel à **f1.50**. (4934)

De Ondernemer,
WESTWOUd. K. SNEL.

1883 – *Kolfwedstrijd*

- 1884 – K. Snel verkoopt Koffiehuis en Logement met grote doorrijstal en veestalling op de driesprong te Westwoud.
- 1895 – Advertentie, te koop De Lindeboom. Op de veiling opgehouden voor f 4028, inclusief de inboedel. Na afloop is bij onderhandse verkoop C. Schagen uit Sloterdijk eigenaar geworden voor f 3600.
- 1906 – De herberg van J.J. Schagen staat te koop..
- 1912 – A. Buitenman, winkelier en fouragehandelaar neemt de Lindeboom over van J.J. Schagen.
- 1919 – Buitengewoon boelhuis bij A. Buitenman wegens opheffing van de zaak in fijn glaswerk, porcelein etc. .
- 1930 – Veiling van het Wapen van Westwoud, thans gehuurd door A.C.M. Buitenman.

Cafe Halfweg

1782 – Al een café.

1875 – *Dit café stond halfweg Enkhuizen en Hoorn aan de Streekweg bij de RK kerk en wordt te koop aangeboden met kolfbaan, boomgaard en goed beklante timmermansaffaire.*

1894 – De heer Schaper kocht Halfweg in 1894.

1919 – P. Schaper werd kastelein.

1945 – De kolfbaan is gesloopt.

Jaartallen en onbekende berichten

1850 – Het dorp heeft elf kasteleins.

1893 – Bij kastelein A. Kieft

1866 – Kastelein IJ. v.d. Laan organiseert prijskolven.

1872 – Kastelein C. Koeleman organiseert prijskolven.

1886 – De ondernemer P. Kok Jbz. organiseert een grote kolfwedstrijd.

1898 – De Nederlandsche Sport meldt dat een kolfwedstrijd in Westwoud werd gehouden met de uitslag: 1. D. Visser Wz., Hoogkarspel, 2. D. Mantel, Hoogkarspel en 3. P. v.d. Laan, Hoogkarspel.

1904 – Ook in 1904 werd er in Westwoud een kolfwedstrijd gehouden. O. Keerseemaker uit Westwoud behaalde de eerste prijs met 142 pt.

De vereniging heeft uitwisselingen met Binnenwijzend gehad.

Westzaan – N.H.

1770 – Bij de Prins Willem II was voor 1770 een kolfbaan aangelegd.

1795 – Op 9 oktober wordt in akte 6171A2168 van het R.A.H. een kolfbaan in het Westzoner Veerhuis (overtoom), bewesten de sluis genoemd, eerder De Verdwaalde Boer geheten.

1888 – De Prins in de Kerkstraat wordt nog genoemd in de krant.

1894 – De inboedel van De Prins werd verkocht, met onder andere 17 kolven en 16 ballen.

1898 – De kolfbaan van Prins Willem II was omgebouwd tot een concertzaal.

* * * Uit de hand te Koop of te Huur, om met primo Mei eerstkomende te aanvaarden: Een van ouds getenomeerde HERBERG, genaamd DE BATAAF, met deszelfs Overdekte Kolfbaan en Lugthuis, staande te Westzaan, bij het Rechthuis; ingevalle van Koop kan den Koper een gedeelte der Kooppenningen, tegens behoorlijke Interest en Aflossinge. daarop blijven behouden; te bevragen bij de Makelaars Teunig Slagter, te Westzaan voornoemd, en Willem Smit, te Asfendeift.

1801 – De Bataaf met kolfbaan bij het Rechthuis en kerk.

Wieringerwaard – N.H.

1795 – In het R.A.H. komt in akte 4660A22 van 24 mei een verkoop voor van een kolfbaan met inventaris., opgemaakt na het overlijden van Aaltje Cornelis de Boer, weduwe van Dirk Joenje in de Wieringerwaard, zijnde: *Een huys en Erve, zijnde een herberg genaamt het Wapen van Wieringerwaard, staande en gelegen aan de Grootte Buurt in de Wieringerwaard. Goederen behorende tot de Herberg: elf kolven, twee Palmboome Baanstukken, een baanstoof, vijf kolfballen, een baanrol en verder gereedschap tot de kolfbaan behorende en drie kegelspelen.*

Het Wapen van Wieringerwaard was gezien het aantal vertrekken een grote herberg en waarschijnlijk tevens een slagerij/slachterij, want er was een hele lijst met slagereedschappen beschreven.

sproken. — 4. K. V., te *Wieringerwaard*, veroordeeld wegens het in Maart, des avonds na 9 ure toelaten van een gezelschap in zijn huis of kolfbaan, zonder bijzondere vergunning van het bestuur dier gemeente, boete f 3. of één dag gevangenis en in de kosten. — 5. R. T., te *Schagen*,

1860 – De kastelein werd veroordeeld voor het binnenlaten van personen na 21.00 uur.

1869 – Prijskolven in Wieringerwaard.

A B R. S L O O S,
Notaris te WINKEL, zal op WOENSDAG 8 MAART
1876, des namiddags 2 uur, in het Logement van
den Heer HEIJN te *Wieringerwaard*, publiek
verkoopen:
1. Twee HUIZEN en ERF, benevens een perceel
BOUWLAND, gelegen te *Anna Paulowna*, kadaster
Sectie K, No. 645, 646 en 934, te zamen groot
50 aren 54 centiaren.
2. a. Een HUIS en ERF, gelegen te *Anna Paulowna*,
kadaster Sectie K, No. 1077, groot 41 centiaren.
b. Een perceel BOUWLAND, gelegen als voren,
kadaster Sectie K, No. 1078, groot 1 hectare
49 aren 59 centiaren.
3. De AFBRAAK van de Kolfbaan van den Heer
HEIJN, Logementhouder te *Wieringerwaard*.

1876 – De oude kolfbaan werd ter afbraak te koop aangeboden.

- 1915 – Als kastelein J. Boon overlijdt zet zijn weduwe het café te koop.
- 1967 – De familie Kranstauber heeft het initiatief genomen om voor eigen rekening de nieuwe baan te laten bouwen. De officiële opening was in november 1967, waarmee kolfassociatie Barsingerhorn een nieuw onderkomen had gevonden.
- 1968 – Klaas de Geus uit Zuid-Scharwoude wordt Nederlands Kampioen op deze baan.
- 1972 – In 1972 vraagt men zich af of de baan in Wieringerwaard wel open blijft.
- 1977 – De damesvereniging werd opgericht.
- 1978 – De herenvereniging De Paalmeppers werd opgericht.
- 1984 – De kolfzaal werd geheel gerenoveerd. In september van dat jaar sloegen 42 kolvers op de Nationale Wedstrijden 100 punten of meer, een ongekend hoog aantal. In de finale kwamen dan ook alleen kolvers met 103 punten of meer. Jan Kostelijk uit Zuid-Scharwoude wordt Nederlands kampioen.
- 1999 – Ad Bruin uit Waarland wordt Nederlands Kampioen. De NOS maakte er opnames voor hun sportjournaal.
- 2007 – Kolfvereniging WWB start in circa 2007 met het geven van kolfles aan schoolkinderen. Te zien op Youtube met het zoekwoord kolfles.
- 2014 – De eigenaar van het Wapen van Wieringerwaard heeft andere plannen met de kolfbaan en sloop de vloer uit de zaal. Zowel de heren- als de dames kolfvereniging hadden ca. tien leden. Beide verenigingen wijken uit naar Nieuwe Niedorp.
- 2015 – Het café staat te koop. Nu er geen zaalruimte meer is voor verenigingen wordt het initiatief genomen om een oude school te verbouwen tot verenigingsgebouw.
- 2017 – De Oude School met kolfbaan wordt geopend.

Wilnis en Westveen – Utr., nu gemeente de Ronde Venen, tussen Utrecht en Amsterdam.

1787 – Herberg Het rechthuis van Wilnis en Westveen, gevestigd te Wilnis.

.. Verkoopling ter Rolle van Geregelijke uitwinningen van de Regtbank van Eerften Aanleg, te Utrecht, van een HUIS, benevens een WERKHUIS, KOESTAL en **KOLFBAAN**, gemerkt oud No. 117, nieuw No. 136, geschikt zoo tot de Winkelaering, Tapperij en Boerderij, genaamd *het Witte Kruis*, staande en gelegen in de gemeente Wilnis, op Westveen, aan het einde van den Uitweg, kanton Loenen, arrondissement en provincie Utrecht, strekkende het Huis, ten Zuiden van den Dijk, tot aan de scheiding van het Geregt van Zevenhoven ten Noorden, daar ten Oosten de Weduwe en Erven van *Jacob Hoogendoorn*, en ten Westen de Diaconie-Armen van Noorden, naast gelegen zijn, wordende bewoond door *Pieter van Zoest*, Kastelein.

1828 – Herberg *Het Witte Kruis* op het einde van de *Uitweg* op Westveen.

Te Koop gepresenteerd:
 Een **Vloer van een Kolfbaan**,
 ongeveer 80 kub. ellen, om te vervoeren goed
 gelegen. Te bevragen bij G. DE RUITER, Lo-
 gementhouder te Wilnis. Brieven franco.

1873 – *Kolfbaanvloer te koop, welke uit los materiaal bestond.*

Winkel – N.H.

In Winkel werd in 1801 door de herbergier Cornelis Strijker aan de Municipaliteit verzocht een kolfbaan bij zijn herberg te mogen bouwen, dit zou voor het dorp de eerste zijn.

Wapen van Winkel

1845 – Wapen van Winkel in de Bosstraat, met kruidenierswinkel in een volkrijk dorp. Het Wapen van Winkel met kolfbaan wordt in 1886 verkocht.

1925 – Het Wapen van Winkel door brand verwoest.

Herberg Het Fortuin

1864 – Staat te koop.

1866 – De kastelein adverteerde met prijskolven.

1890 – Bij de verkoop van Het Fortuin brengt het op 24 maart bij opbod de geringe som van f 2.135 op en op 31 maart wordt het bij afslag verkocht.

De Zwaan

1866 – Op woensdag 31 oktober is er prijskolven.

1895 – Willem Smit was de kastelein.

1899 – De complete inventaris geveild, ook kolven en ballen, waaronder de bekende hardlopers.

Advertentieverkoop van een café met kolfbaan te Winkel.

Uit: De Nieuwe Courant voor Alkmaar en omgeving 1899:

Abraham Sloos, Notaris te Winkel, zal op woensdag 26 april 1899, in 't logement De Zwaan in 't openbaar verkoopen: den geheel completen en zich in goeden staat bevindenden inventaris van voormeld logement De Zwaan, bestaande uit:

Een uitstekend loopend Biljard met toebehoren, Pianino, 24 Weener Stoelen, 18 leunstoelen, 200 zoo goed als nieuwe kolfbaanstoelen etc.. Tevens kolven en kolfballen, waaronder bekende hardlopers, liggers voor een los toneel en een kolfbaanvloer etc..

1918 – De Zwaan aan de Dorpsstraat staat te koop.

Divers

1894 – Vier kolvers uit Winkel namen deel aan een 50-slagenwedstrijd in Nieuwe Niedorp.

1899 – Aan een wedstrijd namen 22 personen deel. De eerste prijs was voor J. Kuilman uit Nieuwe Niedorp, 2. D. Nierop uit Nieuwe Niedorp en 3. D. Stapel sr. uit Winkel.

<p>IJclub „WINKEL.” IJs en weder dienende, Schoonrijden voor Paren, — op — Zondag 13 Januari 1901. Prijzen: een Gouden en Zilveren medaille. (Inleggeld f 0.50.) Op Maandag 14 Januari d.a.v., a. PRIJSKOLVEN. Prijzen: een Zilveren en Bronzen medaille. b. PRIKSPORT. Prijzen: een Zilveren en Bronzen medaille. (Inleggeld f 0.25.) Op Dinsdag 15 Januari d.a.v. HARDAREN. Prijzen: f 25.— en f 10.— HET BESTUUR.</p>	<p>IJclub Winkel. Op Dinsdag 5 Jan. 1904, des nam. 2 uur precies, op de Grootte Kolk te Lutjewinkel, I. Schoonrijden van Paren. 1e pr. Gouden, 2e pr. Zilveren, 3e pr. Bronzen Medaille. II. Prijskolven op schaatsen op zeskante baan. 1e pr. Verguld-zilveren-, 2e pr. Zilveren-, 3e pr. Bronzen Medaille. Aangifte op de baan half twee. De wedstrijden worden opgeluisterd door muziek. De baan is versierd met vlaggen van alle landen. HET BESTUUR.</p>
---	--

1901 – De ijsclub organiseert op 14 januari prijskolven met medailles als prijzen.

1904 – Prijskolven op een zeskantige baan.

1908 – Kolfbaan van L.F.Th. Koeleman te koop.

Woerden – Z.H., nu Utrecht

1763 – Herberg Het Dorstig Hart, even buiten de stad.

1832 – Herberg Het Grauwe Paard bij de Groevenbrug.

1859 – *Logement en Koffiehuis De Dubbele Sleutel.*

1903 – een kolfwedstrijd met 25 deelnemers.

Woerdense Verlaat – Z.H. Zie Achttienhoven.

Wognum – N.H.

Uyt de hand te koop op een favorable Conditie : Een HERBERG, die aanfondskan worden aangevaard, staande te Wognum, genaamt De vier Heemskinderen, met zyn Erf, Kolf-Baan en Bogaard, groot 82 Roeden, Stallinge voor 16 Koeyen en 12 Paerden; alwaar die Neering lange Jaaren in is gedaan en noch gecontinueerd word : Te bevraagen by Jurriaan Otto Verfmiste Hoorn.

1755 – *Verkoop Vier Heemskinderen.*

1840 – Jan Bobeldijk is kastelein van het protestantse café.

1892 – In de kolfbaan van de heer Pels.

1895 – Bij de wedstrijd van de Zuid-Hollandse kolfbond in 1895 te Schiedam wordt de zaal met diverse voorwerpen versierd, onder andere met *een zilveren kliek, welke voor 55 jaar te Wognum als prijs gewonnen was.*

1899 – De Vier Heemskinderen, waar de familie Pels al 90 jaar de scepter zwaait, wordt te koop aangeboden. Echter in maart 1900 zit de heer Pels nog in het café.

1901 – Houdt Maat wordt opgericht en de contributie wordt op f 0,50 gesteld.

1907 – Piet Best verkoopt het café.

1909 – 1913 M. Aardeman verkoopt de Vier Heemskinderen.

1910 – Café De Vier Heemskinderen wordt verbouwd.

1911 – 1923 Kastelein Aardeman van De Vier Heemskinderen. Hij richt samen met de kasteleins uit Benningbroek en Oostwoud kolfvereniging VAN DRIE TOT EEN op.

1912 – Omdat de toeloop van nieuwe leden groot is, wordt er een tweede kolfclub, genaamd Excelsior, opgericht.

WOGNUM. De liefhebberij voor het oudvaderlandsche kolfspel blijkt in onze gemeente meer en meer op te leven. De Sociëteit „Houdt maat” kan bezwaarlijk meer leden aannemen, daar 't aantal reeds zoo groot is, dat allen op één avond nauwelijks voor het Kolven eene beurt kunnen krijgen. Andere kolflustigen hebben nu een nieuwe sociëteit opgericht onder den naam van „Exelsior”, aanvankelijk met zestien leden. Natuurlijk worden de wekelijksche bijeenkomsten eveneens gehouden in „De Vier Heemskinderen” van den Heer Aardema, de eenige kolfbaan in de gemeente.

1912 – *Kolfclub Excelsior wordt opgericht.*

1913 – Houdt Maat houdt een kolfdag bij W. Brander.

1914 – Er spelen twee sociëteiten in de Vier Heemskinderen, een voor de ouderen en een voor de jongeren. Bij een kolfdag van de laatste speelt er muziek: *de grammofoon deed zich af en toe lustig horen en verhoogde het genoeglijk samenzijn.*

1922 – Sociëteit Ons Genoegen te Wognum organiseert een kolfwedstrijd.

1923 – 1938 In de kolfbaan van D. Boot.

1931 – De voorzitter van de Noord-Hollandse Kolfbond, de heer K. Winkel uit Wognum, zakte op het eind van de prijsuitreiking van de jaarlijkse wedstrijd in elkaar en was op slag dood.

1938 – 1942 Willem de Hart.

1942 – Op 2 november staat er een advertentie in de krant: *Verloren tussen Binnenwijzend en Wognum, een kolfbal in een zakje.* Graag terug te bezorgen bij De Vier Heemskinderen.

1942 – 1949 Cor Feller

1946 – Houdt Maat viert haar 45-jarig bestaan.

1949 – 1953 A. Suurmond volgt C. Feller op als kastelein.

Achter het voorcafé, waar twee biljarts stonden, was het achtercafé en de kolfbaan. Ook in de kolfbaan was een buffetje. Aan de zijkanten het rabat waar stoelen stonden.

1953 – Na de brand op 2 februari heeft Houdt Maat onderdak gevonden in Hoogwoud en is in 1969 overgegaan in Niet Klappen. Het café was gebouwd in 1910 en was bestemd voor het niet-katholieke bevolkingsdeel van Wognum.

Workum – Fr.

1757 – Kastelein van Het Paradijs, Bauke Theunis, organiseert een kolfwedstrijd met zilveren voorwerpen als prijs.

1758 – Het volgende jaar is de beurt aan zijn collega van 's Lands Welvaren. Deze laat om een zilveren bal kolven.

Zuidwaarts van de stad buiten de gracht, had men, voor de reformatie, mede een nonnenklooster of begijnhof, naar welk de straat, die het marktplein langs het stadhuis derwaarts aanloopt, nog den naam van Bagijnenstraat draagt. Ter plaatse waar dit klooster heeft gestaan, ziet men thans ene uitspanning met kolfbaan.

Het kolven in Workum heeft zijn grootste bloeitijd in de tweede helft van de 18^e-eeuw.

- 1778 – Inventarisatie na overlijden op 14 oktober: twee kolven.
Inv.nr.172-(1754-1804) fiche 2 folio 54. Ten sterfhuize van Tettje Simens, weduwe van wijlen Johannes Klases Hindelopen te Workum.
- 1811 – Jelte Deijes de Boer, kastelein op het Kloosterhof te Workum, overkleedt ballen.
- 1816 – In de Leeuwarder Courant vinden we vermeldingen van kolfbanen, 1816/10 het Kloosterhof.
- 1817 – Verkoop huis met kolfbaan voor f 1.250.
- 1828 – Sociëteit De Harmonie koopt Landmans Welvaren aan het Marktplein.
- 1840 – Het Koffiehuis in het midden van de stad.
- 1847 – In september 1847 wordt in Het Koffiehuis een zilveren tabaksdoos verkolfd.

Uit de hand te koop :

Het van ouds bekende LOGEMENT *HET KLOOSTER* genaamd, met deszelfs daarbij gelegene **KOLFBAAN**, staande bij de Bagijnebrug te Workum, met daarachter gelegene twee stukjes uitmuntend GREIDLAND, groot 48 roede 80 el. Te bevragen bij de Erven KLAAS VAN DER KAM en M. HOEKSTRA Jz., te Workum, en op den 12 November 1849 of vroeger te aanvaarden, Brieven franco.

1849 – Logement Het Klooster.

1853 – Verkoop van kolven, ballen en een zware baanrol.

2013 – In de Klamaere is een kolfbaan aangelegd met materiaal van de Kolfbond. Er zijn open dagen georganiseerd, maar de belangstelling was minimaal. Wel is er het Open Fries Kampioenschap gehouden. Deze wedstrijd trok veel belangstelling uit Noord-Holland, maar slechts twee deelnemers uit Workum. Kort hierna is de stekker er uit getrokken.

Wormer – N.H.

Het Moriaanshoofd

Het Moriaanshoofd bestaat al sinds de 16^e-eeuw en was voorheen de voornaamste herberg van het dorp. De herberg is waarschijnlijk op koeienhuiden gebouwd.

1591 – In de handvesten en privilegiën van Kennemerland vinden wij melding van een vergadering gehouden op den 28^e oktober 1591, ten huize van Frederick Claesz. Waert in 't Moerjaenshoofd te Wormer.

Uyt de hand te koop, een hegr, sterk en weldoorrimert Huys met zyn Erve, Tuyning en **Kolfbaan**, genaemt 'r MORIAANS HOOFD; staende tot **Wormer** by de Kerk, daer veele jaren met goed succes de Herbergiersneering in is gedaen en nog gecontinueert werd; voorzien mer royale Vertrekken en verdere commoditeyten; te bevragen aen de Makelaer Anthony Groen tot Westzaenen. Op Donderdag den 7 Maert, is t'Amsterdam gevonden een Horologie Kettingje. Die 'r zelve verlooren heeft, kan zig adresseeren by Pieter Meyer Bosk verkoper op de Voorburgwal op de hoek van de Molsteeg, om de qualiteyten daer van op te geven; en nader onderderriginge te bekomen.

1748 - In een advertentie van 12 maart wordt het Moriaanshoofd te koop aangeboden..

- 1873 – De kolfclub bestaat sinds 1873. Daarvoor werd er ook wel gekolfd, maar daar is niets van bekend.
- 1881 – Op een openbare verkoping in wordt het café verkocht met een afzonderlijke kolfbaan.
- 1888 – J. Och won een wedstrijd waar 18 kolvers aan deelnamen.
- 1890 – Moriaanshoofd staat te koop.
- 1893 – De kolfclub werd bondslid.

De sociëteit »Ons Genoegen«, te Wormer (N.-H.), heeft een kolfwedstrijd gehouden, verdeeld in twee afdeelingen en waarvan de prijzen bestonden in kunstvoorwerpen. De uitslag was:
1e Afd. 1e prijs T. Schoenmaker Sr., 2e pr. J. Bakker, 3e pr. D. Eenhoorn.
2e Afd. 1e prijs W. Best, 2e pr. G. Rem, 3e pr. C. Kemp.

1905 – *Onderlinge wedstrijd van Ons Genoegen.*

1905 – De huidige kolfzaal is gebouwd in 1905 (de nieuwe kolfbaan van de heer Rezelmans werd in 1906 geopend). Daarvoor stond er een schuur en vermoedelijk stond er voor 1867 ook al een kolfbaan.

De kolfpalen van het Moriaanshoofd zijn Provinciaal monument.

2013 – Er is een ring om de paal gelegd met het doel om de paal makkelijker in het hart te raken.

De prijzenkast van Ons Genoegen hangt vol met oude trofeeën, zelfs uit Bolsward. Ook prijzen van Zaanstreek uit Koog aan de Zaan hangen sinds het samengaan in deze kast.

1916 – P. Kistemaker uit Berkhout legt bij D. Eenhoorn een nieuwe baan aan. Bij de opening houdt burgemeester D. Kooiman een toespraak.

1917 – De baan van de heer Eenhoorn wordt geroemd als één van de beste banen in Noord-Holland.

1927 – Het notulenboek van 1927-1965 is bewaard gebleven.

1968 – De kolvers van Wormer en Koog aan de Zaan verruilden café Landzicht voor het Moriaanshoofd, waar de baan pas was gerestaureerd.

1982 – De damesvereniging werd opgericht.

Landzicht, Wapen van Wormer

1959 – NK in Landzicht.

1968 – Er is tot 1968 gekolfd. Nu het Wapen van Wormer geheten.

De Jonge Prins

In het boek *Uit de geschiedenis van Wormer* is een hoofdstuk gewijd aan cafés en volksvermaken. Hierin wordt geschreven dat er vroeger veel cafés in Wormer waren en dat er bij herberg De Jonge Prins, nabij de beschuitenbakkerij, een kolfbaan was waar tot begin 19e-eeuw werd gekolfd.

Wormerveer – N.H.

1787 – Een kolfbaan De Prins genoemd. De Prins, thans De Vrijheid geheten, op 't Noordend, wordt uit de hand verkocht.

1837 – Op 20 juli organiseert de kastelein van de Jonge Prins aan de Zaan een kolfpartij met prijzen van zilver.

1850 – Open kolfbaan bij de Marktstraat bij de sluis van de Noordersloot aan de Zaan.
In akte 6158A747 (hierin gaat het over een woordenwisseling) van het R.A.H. op 15 augustus.

1910 – A. Vermeer en H. Stuurman uit Wormerveer namen deel aan de jubileumwedstrijd van Kolfvereniging Noord-Holland. Ook in 1921.

Woubrugge – Z.H.

1768 – Het regthuis van Woubrugge, aan de Wouwwatering tegenover de Gereformeerde kerk.

1783 – Buitenplaatsje met kolfbaan, gelegen nevens de pastorie aan de Vaart.

1871 – Logement en Uitspanning Het Gemeentehuis van Woubrugge, aan de Wouwetering bij de brug.

1910 – Uitvoering van de fanfare in de gewezen kolfbaan.

1982 – Artikel over het Regthuys.

Wijdenes – N.H.

1861 – Kastelein C. Dekker heeft een kolfbaan laten bouwen bij Het Wapen van Wijdenes.

1866 – Kastelein L. Dekker houdt in september prijkskolven. Bij C. Mol is er in oktober Prijskolven, Prijsbiljarten en Prijschaken.

1897 – Het Wapen van Wijdenes van C. Mol Pz. wordt verkocht.

1913 – M. de Wit is kastelein.

1916 – In de ruime kolfbaan van Vos.

1920 – Wegens verbouwing van de school wordt er les gegeven in de kolfbaan van C. Visser.

1928 – Kastelein J. Kort.

1943 – Onder Ons Wijdenes is opgericht (oorspronkelijk als Op Maat). Van 1943 tot 1945 heeft men niet gekolfd en in 1948 heeft men een nieuwe start gemaakt met de naam Onder Ons.

1948 – Wijdenes heeft zich aangesloten bij de Ned. Kolfbond.

1974 – De damesvereniging werd opgericht en na het sluiten van de baan zijn zij samengegaan met Kan Tegen Verlies, Venhuizen.

1991 – Op 10 december werd er voor het laatst gekolfd; de baan ligt nog onder een houten vloer.

Wijk aan Zee / Wijk aan Duin – N.H.

Men presenteert uit de hand te koop: Een van Ouds vermaarde HERBERG, genaamd *de Moriaan*, staande en gelegen in den Dorpe Wyk-aan-Zee, met deszelfs logeable Huizinge, Binnental voor 14 Paarden, Koefial voor 9 Koeijen, Buitental en Wagenhuis, nevens een **Kolf baan**, en circa 6 à 7 Morgen zeer goed Weiland; te bevragen by den Heer *Martinus Langeveld*, in de Beverwyk. Iemand nader Informatie begeerende, adreffeere zig in bovengemelde Herberg.

1782 – *De Moriaan*.

1810 – Logement Nieuw Romen met kolfbaan, 15 minuten van Beverwijk.

Wijk bij Duurstede – Utr.

Volgens een krantenadvertentie uit de 18^e-eeuw werd er gekolfd.

IJsselmonde – Z.H., nu een stadsdeel van Rotterdam.

1781 – Proclamatie of kerkengebod, betreffende de gerechtelijke inbeslagneming van een huis met erf en kolfbaan aan de Dijkstraat Z.Z. met enige bijgebouwen, toebehorende aan Pieter Foppen van Driel; aangezegd door Teunis Colijn, gezworen exploitier van de Hove en Hoge Vierschaar van Zuid-Holland, op verzoek van Maria Kasteleijn, weduwe van Geleijn Gilles Roels te Dordrecht.

Uit: Archief van Schout en Schepenen van Oost-IJsselmonde.

IJsselmuiden – Ov.

1822 – Herberg De Zon aan de Trekvaart.

1823 – Archief Kampen, actenr. 1542 / 3-10-1823 / Notaris Mr. H.R. Verhage: Schuldbekentenis van Aaltje Jacobs voor een huis met stal, kolfbaan, hoven en getimmerte.

IJsselstein – Utr.

L. Bleyenbergh, eigenaar van een herberg met kolfbaan aan de IJsseldijk, vroeg een tapvergunning aan bij de gemeente, hij had een jaaromzet van f 400.-.

De uitspanning, naast herberg De Strik, is rond 1850 omgebouwd tot kolfbaan.

Zijn café heette mogelijk het Wapen van IJsselstein. Daar zetelde sociëteit De Vriendschap, welke werd opgericht in 1802 en in ieder geval heeft bestaan tot 1908, maar of er op deze sociëteit gekolfd werd is niet bekend

1894 – Herberg De Strik. Bij deze herberg behoort het agentschap van de stoombootmaatschappij Utrecht-IJsselstein. Tevens aanlegplaats der stoomboot Oudewater.

1909 – Koffiehuis De Klok in de Benschopperstraat zou volgens een advertentie toen een overdekte kolfbaan van 30 meter (!) hebben gehad; mogelijk inclusief kolkkamer.

Zaandam – N.H.

Uyt de hand te koop een groote Neeringryke Herberg, met een Kolf-Baan daar agter, genaamt De OUDE PRINS, tot Zaandam op den Dam : Ymand gading daar in hebbende, kome tot Zaandam in de Hooge Hoorn by Alewyn Pieterfz. Nel.

1744 – *De Oude Prins op de Dam staat te koop.*

1827 – Er is schoolruimte te kort bij meester Cornelis Prins en café Zaanzicht komt hiervoor in beeld; met name de kolfbaan is zeer geschikt. Of dit café in Zaandam staat of Assendelft is niet geheel duidelijk.

1848 – Kapitaal huis met erve en kolfbaan en drie vuurplaatsen, royale kolfbaan en met luchthuis aan de Zaan (Oostzijde).

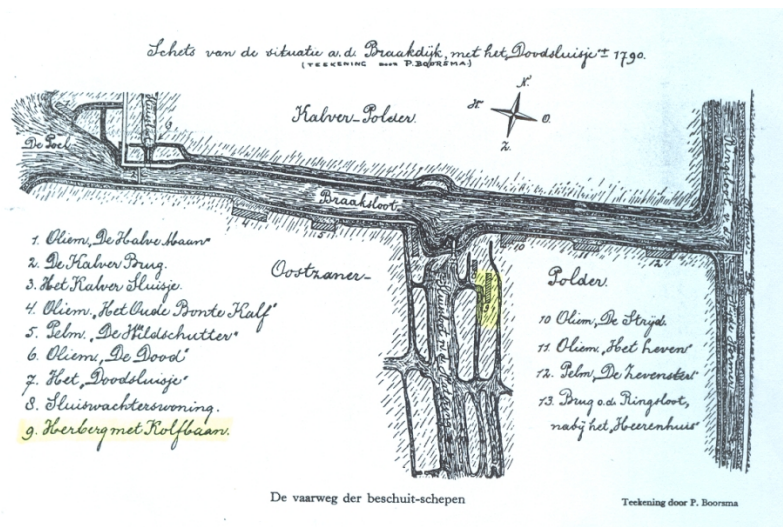
VERKOOPING VOOR AFBRAAK.
Op Zaterdag 19 November 1859, des Middags ten 12 Ure, zullen door den Notaris CORNELIS HONDIUS te Zaandam, in het Logement *de Drie Zwanen* aldaar, in het Openbaar, ter Slooping Geveild en Verkocht worden: De wel onderhoudene **GEBOUWEN**, bestaande in **Kolfbaan**, thans ingerigt tot Sigaren-Fabriek, Luchthuis, waarin Kerverij en Eesterij, Stalling en Schuur, staande op het terrein van ouds de Collegie-Tuin, te Zaandam, in het Noordeinde van de Molenbuurt aan den Weg en Zaan. Om nadere inlichtingen vervoege men zich bij den Heer L. J. IMMINK, Stads Architect en Burg. Ingenieur te Zaandam. Brieven Franco. (18410)

1859 – *Verkoping voor afbraak een kolfbaan thans ingericht tot sigarenfabriek, staande op het terrein van ouds de Collegie-Tuin in het noordeinde van de Molenbuurt aan de Zaan te Zaandam.*

1910 – Aan de jubileumwedstrijd van de Kolfvereniging Noord-Holland namen twee kolvers uit Zaandam deel.

Zaandijk – N.H.

1788 – In Historische Studiën over de Zaanstreek door S. Lootsma uit 1939 wordt geschreven over een sluisje bij de Kalverpolder. Het sluiswachtershuisje was in 1788 tevens een herberg met kolfbaan.

1796 – Volgens akte 5509A7397 in het R.A.H. wordt op 30 maart een kolfbaan met inventaris verkocht uit de nalatenschap van Piet Vis, oud regent en koopman te Zaandijk. Het betreft: een huis, erf en tuin, groot 388 roeden met diverse tuinhuisen en een overdekte kolfbaan. Verder vermeld de inventarislijst: *twee bovenstukken tot palen, twee stukken met metalen banden, 15 kolven, 3 ballen, 1 lei en 1 baanrol.*

Wegens Sterfgeval.

De Makelaars J. J. HONIG, J. KOUWER,
J. BREET Cz. en JAN VIS Dz., presen-
teeren ten overstaan van den Notaris Mr.
M. DONKER, op Zaterdag 14 April
1888, 's avonds 6 uur in het na te melden
Logement te verkoopen:

Een hecht, sterk en wel-
doortimmerd **Woonhuis**
met **Kolfbaan**, Biljart-
kamer, Societeitslo-
kaal, Luchthuis, Erven
en aanhoorigheden, zijnde het meer dan
eene eeuw bestaande

LOGEMENT en KOFFIEHUIS,

met VERGUNNING,

genaamd: »DE ZWAAN», zeer gun-
stig gelegen aan Weg en Zaan te **ZAA-
DIJK**, in de onmiddellijke nabijheid van
het Spoorwegstation *Koog—Zaandijk*, de
aanlegplaats der stoombooten »Alkmaar-
Packet» en in het middenpunt der Zaan-
streek, gemeentenr. 66, kadastraal bekend
Sectie A No. 736 en 737, groot 5 aren,
64 centiaren, benevens

Inventaris en Gereedschappen,
als: Biljart met toebehooren, Kol-
ven, Ballen, Tooneeldecoratief, Lampen,
Kachels, enz.

Aanvaarding 1 Mei 1888.

1888 – Wegens sterfgeval staat café De Zwaan te koop.

1894 – Café De Zwaan had eind 19e-eeuw een kolfbaan (in het programmaboekje van de Nationale Wedstrijden in 1895 te Koog aan de Zaan, adverteert De Zwaan met een nieuwe kolfbaan). Een schilderij van het interieur met kolfbaan van De Zwaan, geschilderd in 1894, hangt in het Zaans Museum.

Bij den **kolfwedstrijd**, door de sociëteit „Tot Onderling Genoegen“, te Zaandijk, gehouden, is de prijs gewonnen door den Heer J. Dil, te Koog-a/d-Zaan, de premie door den Heer J. Vis Wz., te Zaandijk.

1892 – Sociëteit Tot Onderling Genoegen organiseert een onderlinge wedstrijd.

1910 – Kolvers uit Zaandijk namen deel aan de jubileumwedstrijd van de Kolfvereniging Noord-Holland.

Het café werd later cacaoabriek T.O.C. (Teun Olij & Comp.), en deze werd in 1978 gesloopt.

't Zand – N.H.

OPENING KOLFBAAN.
De ondergeteekende heeft de eer zijne geëerde begunstigers te berichten, dat zijn **Kolfbaan** Zondag 30 Julij 1876 **GE-OPEND** wordt; zich vleierende met een druk bezoek.

A. BRUIN,
Logement „Vredelust”,
(1416) aan 't Zand, gem. Zijpe.

PRIJS-KOLVEN,
op Dinsdag 1 Augustus 1876,
's namiddags ten 2 uren,
om fraaien **PRIJS** en **PREMIE**,
alleen voor HH. Liefhebbers, in de gemeente Zijpe woonachtig, in de **Kolfbaan** van

A. BRUIN,
Logement „Vredelust”,
(1417) aan 't Zand, gem. Zijpe.

1876 – Opening van baan in Logement Vredelust van A. Bruin.

1876 – Kastelein Jb. Bay opent De Nieuwe Kolfbaan en organiseert een wedstrijd.

Angezonden.

De Redactie onderschrijft niet altijd de gevoelens der inzenders.

In No. 1587 dezer courant hebben ondergeteekenden den uitslag gelezen van den kolfwedstrijd gehouden in 't Zand gemeente Zijpe, op Vrijdag 1 Augustus jl.

Niet zonder eenige zelfvoldoening heeft de berichtgever doen uitkomen, dat in dien strijd overwinnaar is geworden de heer J. de Bruin, inwoner van 't Zand, waar slechts pas eene kolfbaan is gevestigd, terwijl onderscheidene mededingers uit de Zuid-Zijpe, waar reeds geruimen tijd eene kolfbaan heeft bestaan, mede waren opgekomen.

Wij ondergeteekenden nu, die deze mededingers uit de Zuid-Zijpe uitmaken, wij voelen ons gedrongen, naar aanleiding van genoemd bericht, onze hulde te brengen aan die heeren meesters in het kolfspel, waarop 't Zand zich zoo rechtmatig mag beroemen. Tevens geven wij hierbij gaarne de verzekering, dat niets ons aangener zal zijn, dan van tijd tot tijd met die nog ongeoeffende, maar reeds nu zoo bekwame kolvers van 't Zand in het strijdperk te mogen treden.

C. DALENBERG Az.
C. DUIF.
Jn. NIEUWLAND.
Jn. GOVERS Kz.

BURGERBRUG, 9 Aug. 1876.

1876 – Ingezonden brief. Op welke baan deze wedstrijd is gehouden is onbekend.

1907 – Sociëteit Ons Genoegen opgericht. Ze begonnen met 18 leden.

Zaltbommel – N.Br.

1883.

Zeist – Utr.

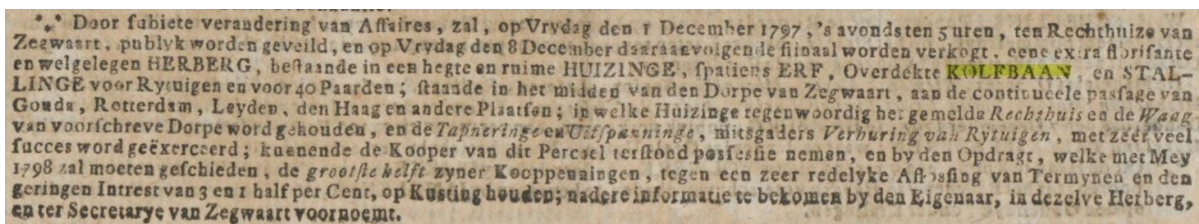
Eerste vermelding in 1685.

Er zouden 2 banen zijn geweest.

Zegwaart – Z.H.

1740 – Leendert van der Geest was eigenaar van een kaats- / kolfbaan.

1777 – Herberg Den Hoorn aan den Horre.

* * Door subiete verandering van Affaires, zal, op Vrydag den 1 December 1797, 's avonds ten 5 uren, ten Rechthuize van Zegwaart, publyk worden geveild, en op Vrydag den 8 December dsraaivoigende finaal worden verkogt. eene extra florifante en welgelegen HERBERG, bestaande in een hegte en ruime HUIZINGE, spatiens ERF, Overdekte KOLFBAAN, en STALLINGE voor Rytuijen en voor 40 Paarden; staande in het midden van den Dorpe van Zegwaart, aan de contituëele passage van Gouda, Rotterdam, Leyden, den Haag en andere Plaatsen; in welke Huizinge tegenwoordig het gemelde Rechthuis en de Waag van voorschreve Dorpe word gehouden, en de Tapneringe en Uitspanninge, nitsgaders Verhuring van Rytuijen, met zeer veel succes word geëxerceerd; kuenende de Kooper van dit Percel terstond possessie nemen, en by den Opdragt, welke met Mey 1798 zal moeten geschieden, de grootste helft zyner Kooppensingen, tegen een zeer redelyke Afschif van Termynen en den geringen Intrest van 3 en 1 half per Cent, op Kusting houden; nadere informatie te bekomen by den Eigenaar, in dezelve Herberg, en ter Secretarye van Zegwaart voornoemt.

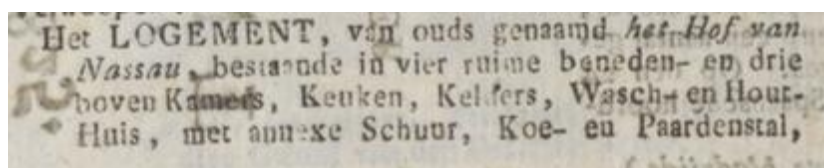
1797 – *Het Regthuis met Waag en stalling voor 60 paarden, in het midden van het dorp.*

1843 – Herberg De Nieuwe Aanleg.

1844 – Een kolfbaan wordt voor afbraak aangeboden

1877 – Herberg De Jonge Prins had tot 1877 een overdekte kolfbaan.

Zevenbergen – N.Br., in het noordwesten van de provincie.

Het LOGEMENT, van ouds genaamd *het Hof van Nassau*, bestaande in vier ruime beneden- en drie boven Kamers, Keuken, Kellers, Wasch- en Hout-Huis, met annexe Schuur, Koe- en Paardenstal,

1825 – *Het Hof van Nassau tegenover de RK kerk in de Molenstraat.*

Zevenhoven – Z.H.

* * PUBLIEKE VERHURING, op Vrijdag 28 Februarij 1823: te Zevenhoven, van een florifante HERBERG, met overdekte Kolfbaan, benevens 19 Bunders, 87 Roeden (23 Morgen 210 Roeden Rijnlandsch) allerbeste BOUW- en WEI-LANDEN, alles staande en gelegen te Zevenhoven, voor den tijd van zeven jaren, te aanvaarden de Landen dadelijk, en de Herberg cum annexis primo Mei 1823. De Conditien van Verhuring zullen 8 dagen voor den Verhuurdag ter lezing leggen, ten Kantore van den Notaris JOANNES SWILLENS, te Nieuwkoop, bij wien ook nadere informatien zijn te bekomen. Inmiddels zijn deze Percelen ook van heden af uit de hand te Huur.

28-02-1823. *Gerrit van der Weijden e.a. verhuren aan Teunis Versluis en Gerrit Kneppers een herberg met overdekte kolfbaan, benevens een zes-roeden hooiberg en erf, alsmede 19 bunders bouw- en weiland, alles staande en gelegen onder de gemeente Zevenhoven. Huurtijd 7 jaar voor de som van 66 gulden per jaar.*

1827 – Herberg De Star gelegen in het bestraten dorp Zevenhoven.

Zevenhuizen – Z.H.

1769 – Rechthuis met kolfbaan.

Openbare Vrijwillige Verkoop,
door vertrek naar elders.
Op *Vrijdag den 5den Junij 1868,*
des voormiddags ten 10 ure, in de na-
te noemen *Herberg de St. Joris,* in
het Dorp en binnen de gemeente *Ze-
venhuizen,* van:

De Herberg
DE ST. JORIS,
Zijnde een hecht en sterk **HUIS,** get. n°. 72, be-
vattende ruime **KOFFIJKAMER, BOVENZAAL,**
LOGEERKAMERS en andere **VERTREKKEN,**
verder eene **INRUJSCHUUR** aan den Weg, nog
eene groote **SCHUUR,** waarin **PAARDENSTAL-**
LING, WAGENHUIS en **BERGPLAATS,** als-
mede eene ruime overdekte en gesloten **KOLF-**
BAAN met **KOEPEL,** te zamen ingerigt tot
Herberg, Logement, Uitspanning en
Stalhouderij, daarin tot op heden met het
beste gevolg uitgeoefend en tot dat einde allerge-
schiktst gelegen aan het begin en op een der beste
standen in het dorp *Zevenhuizen* nabij *Rotterdam.*
Te aanvaarden 1 Julij 1868.

1868 – Verkoop St. Joris.

1887 – Bondslid. Verenigingsnaam “Vredebest”.

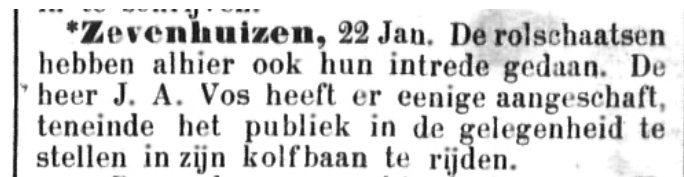
1888 – Adr. Verhoef uit Zevenhuizen won in 1888 een 15-slagenwedstrijd met 97 pt., 2°
J. Klapwijk, Montfoort 96pt. en 3e J. v.d. Goes, Zevenhuizen 95 pt. .

1892 – S. Bos uit Zevenhuizen werd Ned. Kampioen op een tijdelijke baan in Schiedam.

1905 – Het stadsarchief te Gouda (Groene Hart Archieven) heeft in haar fotocollectie een
ansichtkaart van de Dorpsstraat te Zevenhuizen (inventarisnummer 25677), met links de
St. Joris met kolfbaan en rechts het voormalig notarishuis. Ca. 1905.

1907 – Zevenhuizen zou het NK 1907 organiseren, maar: “*schoot kracht te kort*”, evenals Nieuwe
Niedorp het jaar daarvoor. *Uit deze herhaalde weigering der kolfverenigingen ten
plattelande om de Bondswedstrijd in haar baan te houden, blijkt wel dat de taak voor
dorpen te omvangrijk en bezwaard is.*

Een wedstrijd in 1907 trekt 36 deelnemers, Jac Goes uit Montfoort wint de 1° prijs.

***Zevenhuizen, 22 Jan. De rolschaatsen**
hebben alhier ook hun intrede gedaan. De
heer J. A. Vos heeft er eenige aangeschaft,
teneinde het publiek in de gelegenheid te
stellen in zijn kolfbaan te rijden.

1910 – Rolschaatsen.

1913 – Uitslag: 1° prijs A. van Rijs, 2°. W. Seyffers en 3°. T. Rook.

1966 – In de Goudse Courant van 9 september staat een artikel waarin vermeld wordt tot wanneer er
in Zevenhuizen gekolfd is.

Zierikzee – Zld.

Uit: *Zierikzee, vroeger en nu*, J.J. Westendorp B.e.ma / C.A. van Swighem, 1972.

Bij 38 (Herenlogement) en 39 (Logement van Oppen, eerder Hof van Holland geheten) lag eind 1700 een kolfbaan.

Vermits heroverlyden van de Heer *Dominicus van Opaorp*, zamen op Dingsdag, den 17 September, 1793, des middags ten 12 uren precies, publicq voor den Overman der Stad Zierikzee prefenteeren te verkoopen: Een van ouds en nog zeer vermaarde en Neeringryke HERBERG, genaamd *HET HEEREN-LOGEMENT*, staande en gelegen by de Groote of St. Lievens Monsterkerk der gemelde Stad, voorzien met rojaale Kamers, Keuken, Kelder &c., daaragter een extra groote en plaifante Moestuin, ryk met beste Vrugtboomen, Wyngaarden &c. beplant, een Vyver met Goudvisschen, een (mogelyk zonder weergaë) fraaije **KOLFBAAN**, rondsom geheel bezet met zwaar Arduyniteen, en verder een groote Schuur en Paardestallen; alles in één koop. Iemand nader onderricht begerende, adresseere zich by de Executeuren *H. van Zouten Keetlaer*, Notaris en Procureur te Zierikzee voort., en *M. de Heyme*, te Bergen op den Zoom.

1793 – *Het Heerenlogement*.

1856 – Logement De Hollandsche Tuin in de Lange Nobelstraat had een grote tuin met een kolfbaan die in 1856 vernieuwd zou worden en die, volgens een krantenartikel uit 1959, geheel uit hardsteen bestond.

1856 – Herberg in de Lange Nobelstraat wordt door de nieuwe eigenaar ingericht voor een boogschutterij en de kolfbaan wordt vernieuwd.

1959 – De Zierikzeesche Nieuwsbode van 19 maart schrijft een stukje over Hotel Van Oppen en over enkele andere logementen.

1827 – In logement De Zeeuwsche Kolfbaan vond een diefstal plaats.

1856 – Buffet te koop, vroeger geplaatst geweest in de Zeeuwsche Kolfbaan.

1981 – Het nieuwe belastingkantoor is gebouwd op de plaats van de H.B.S. en tot 1938 had hier een gerenommeerd logement met kolfbaan gestaan.

Zoetermeer / Zoeterwoude – Z.H.

Zoetermeer

NB. NB. UIT DE HAND TE KOOP: Eene extra florifante, en wel ternering staande HERBERG en UITSPANNINGE, met zyn groote **KOLFBAAN**, ruime STALLINGEN voor 20 à 25 Paarden, SCHUUREN, verdere Getimmerden, ERF en GRASVELD; waar in het *Rechthuis* en de *Waag* van *Zoetermeer*, zedert onhengchelyke tyden is gevestigd geweest, en nog gefitueerd is; zynde zeer geschikt tot het geven van Maaltyden, die daar in ook met veel succes werden gehouden; staande en gelegen in het midden van den Dorpe *Zoetermeer* voornoemd. — Te bevragen by den Eigenaar in hetzelfde *Rechthuis*.

1805 – *Rechthuis en Waag*.

1662 – Voor het eerst wordt in 1662 melding gemaakt dat het Regthuis gevestigd is in De Zwarte Leeuw aan de Miening.

1715 – Herberg De Gouden Leeuw (Dorpsstraat 18) had een kolfbaan en was tevens rechthuis met waag.

1779 – Johannes Bos koopt de Rode Leeuw met kaats- en kolfbanen van 18 - 24 meter met houten schotten.

1772 – Er wordt een tapvergunning afgegeven voor de herberg De Gekroonde Muscadel. Bij deze herberg in de Weipoort is tevens een kolfbaan.

Zoetermeer / Zegwaart

1740 – Huis, stal, schuren en een kaats- en kolfbaan bewoond door Leendert van der Geest.

1751 – Herberg Den Hoorn, onder Zegwaart.

1805 – Herberg waarin het Rechthuis is gevestigd, geheten De Jonge Prins, in het midden van het dorp, nu Dorpsstraat 78-80. Hier was tot 1877 een overdekte houten kolfbaan.

Zoeterwoude

Uit de hand te Koop te Soeterwoude een Neeringryke HERBERG, genaamd HET SCHIPPERSHUIS, staande ende gelegen aan de Vaart by de Kerk, voorzien met een magnifique Kolfbaan en ruime open Plaats &c. &c.: Te bevrageen aan hetzelve Huys, als mede nader onderrigting te bekomen by Jan van Tol, Groffier te Soeterwoude, en J. Jonkers, Med. Doctør te Leyden.

1767 – Het Schippershuis aan de vaart bij de kerk.

- 1772 – Voor herberg “De Gekroonde Muscadel”, in de Weipoort, met een overdekte kolfbaan, is een tapvergunning afgegeven.
- 1780 – De riddermatige hofstede Croonenstein op een half uur gaans van Leiden.
- 1789 – Het Fontein aan de Hoge Rijndijk, met 2 banen, buiten Leiden onder Zoeterwoude.
- 1793 – Buitenplaats Meerzicht aan de Rijn
Zoeterwoude telde in 1807 343 gezinshoofden en tien logementhouders.
- 1815 – Herberg de Hoop, nr. 72, aan het water.
- 1810 – Ruimzicht, buiten de Hogewoerds Poort aan de Hogendijk.
- 1815 – Huyzinge met zomerhuis, vroeger een herberg aan de Hoge Rijndijk bij de Meerburger Sluis.
- 1830 – Herberg De Ooyevaar met kolf- en kaatsbaan aan de Hoge Rijndijk onder Soeterwoude tegenover de Doesbrug te Leiderdorp.

Zuid-Scharwoude – N.H.

De Rode Leeuw

* * Men is van meening, ten overstaan van den Notaris PHILIPPUS HULST, Notaris in het Arrondissement Alkmaar, residerende te Zuid-Scharwoude, op Dingsdag den 24sten Februarij 1846, des voormiddags ten 11 ure, in het natenoemen perceel publiek te verkoopen:
De HERBERG genaamd DE ROODE LEEUW, met Billard en Kolfbaan, zeer gunstig staande en gelegen te Zuid-Scharwoude aan den Langendijk, bestaande in een weldoortimmerd en goed onderhouden Huis, geteekend No. 85, met Stalling voor 12 Paarden en 4 stuks Rundvee, Erve en Moestuin, mitsgaders eene in zeer goeden staat zijnde overdekte Kolfbaan, daarachter en annex, terwijl tevens bij dezelve Herberg in het najaar de Slagters en Vleeschhouwers-Affaire met het beste gevolg wordt uitgeoefend, zijnde het geheele perceel bij het Kadaster bekend in Sectie C, No. 1040; Huis en Eri groot 8 Roeden 50 Ellen.
Te aanvaarden 1 Mei 1846; kunnende de Kooper f2000 tegen 5 Pct. Intrest onder verband van eerste Hypotheek op het perceel gevestigd houden. Nadere informatie zijn te bekomen ten Kantore van voorn. Notaris. Brieven franco.

1846 – De Roode Leeuw met Slagters- en Vleeschhouwers-Affaire.

- 1849 – Aris Kist kocht op een veiling herberg De Rode Leeuw met vleeschhouwerij, stalhouderij en kolfbaan naast het gemeente huis in Zuid-Scharwoude van Gerrit Schmidt/Smit.
- 1883 – Na het overlijden van Aris in 1883 nam zoon Arie De Rode Leeuw over en na hem zijn dochter Trijntje die gehuwd was met Pieter Kramer en hun dochter Nелиe heeft er tot 1973 de scepter gezwaaid. In 1911 is het cafe grondig verbouwd en kreeg het zijn tegenwoordige aanzien.
Rond 1885 werd er een kolfbaan bijgebouwd.

- 1886 – Op Maat is vanaf de oprichting lid van de Kolfbond.
- 1906 – Ter gelegenheid van het 20-jarig jubileum werd een 3-daagse wedstrijd georganiseerd met meer dan 100 deelnemers. De volledige uitslag staat in het weekblad de Nederlandsche Sport.
- 1910 – De baan werd opgeknapt. De zaal werd in 1926 verbouwd.
In 2013 werd het disco-gebeuren uit de zaal verwijderd.
- 1911 – Het 25-jarig jubileum werd gevierd met de organisatie van de NK. In het geïllustreerde Zondagsblad van het nieuws staat een mooie overzichtsfoto met veel kolvers rond de baan afgedrukt. In dat jaar werd ook de baan van Arie Kist verkleind tot 4,70 bij 17 m.. Het advies van de Bond is dan nog 5 bij 20 m. .
- 1911 – Maar liefst 255 kolvers namen aan de NK deel. De prijswinnaars konden onder andere kiezen uit: een salonkast, fauteuil met zes stoelen, een rijwiel en een gouden remontoir met ketting.
- 1936 – Bij het 50-jarig jubileum werd medeoprichter Arie Kist, waar de vereniging veel aan had te danken, geëerd met een grote foto die in de kolfbaan was opgehangen.

Een van de grootste kolvers van Op Maat is ongetwijfeld *Aris Berkhout* geweest. Hij overleed op 95-jarige leeftijd in 1974. Als schooljongen kolfde hij reeds in de baan van zijn oom Arie Kist (1894) en in 1905 behaalde hij op de NK de junioren prijs. Aris werd vijf maal Nederlands Kampioen en is 40 jaar bondsmarkeur geweest. Hij heeft bijna 80 jaar gekolfd.

In 1938 mocht Op Maat wederom de Ned. Kampioenschappen organiseren. De leden betaalden 10 cent bij elk sociëteitsbezoek en stortten f 2,50 in een garantiefonds. Er werden commissies gevormd, zoals voor: logies, boottocht, bezichtigingen en attracties (onder andere vlotbruggen, kegelspel schiettent, penningen werpen). Na de vergadering op maandag werd er een gezamenlijk diner gehouden à f 2,50 per couvert. Na de finale en prijsuitreiking was er tot slot een feestavond met zang, dans, voordrachten en een eenakter. In tegenstelling met het goede verloop van de feesten leverde het geheel toch een nadelig saldo op. De totale uitgaven waren f 715 en dat gaf een tekort van f 156, zodat het garantiefonds moest bijdragen voor het tekort.

De Schelvis

- 1860 – De Schelvisch, gebouwd rond 1860, was het RK café en in 1872 is er een kolfbaan gemaakt. De herkomst van de naam is onbekend.

- 1911 – *Prijskolven.*

- 1926 – Gezellig Samenzijn is opgericht en de contributie werd gesteld op f 4 per jaar.
 1933 – Op de NK in 1933 werd de 16-jarige Dirk Rijper vierde. Zijn vader, Dirk Rijper was er kastelein van 1920-1952.

1933 – Speciaal voor de NK werd de baan vernieuwd.

1973 – Drie weken na de Klassekampioenschappen verbrandde De Schelvis. In de tussenliggende tijd tot de herbouw is de kolfbaan, die intact gebleven was, regelmatig gebruikt voor kolven in de openlucht.

Na de brand is de Schelvis weer opgebouwd en in 1978 heropend.

1978 – Damesvereniging Steeds Beter opgericht. Deze heeft bestaan tot 2015.

In het keurboek van de gemeente Zuid-Scharwoude staat een overzicht van de kolfsport uit de jaren 1730-1750 (zie kolfnieuws 128).

Buitenzorg

1996 – In de binnentuin van Zorgcentrum Buitenzorg is een kolfbaan gebouwd.

Zutphen – Gdl.

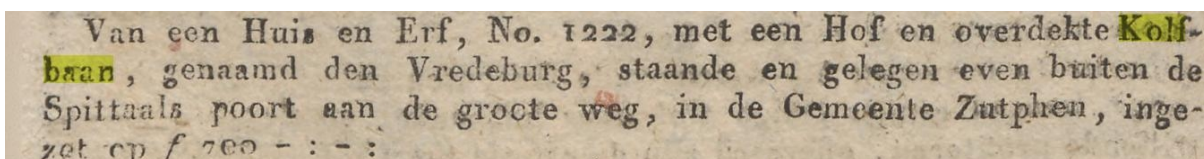
In de Sociëteit gekomen vonden wij van Rappard met wien wij wijn dronken, en zagen in de nabijgelegen kolfbaan den heer Kretschmar die, terug in stad gekeerd, ons zeer vele inlichtingen gaf nopens zijne fabriek te Deventer.

Fragment uit het dagboek van Jacob van Lennep, die in 1823 samen met Van Hogendorp een voettocht door Nederland maakten.

In 1817 werd de kolfbaan van de Groote of Oranje Sociëteit ondanks de hoge kosten toch hersteld. Voor het herstel van de kolfbaan in 1853 werd zelfs een lening uitgeschreven.

Zie: Kleine historie van 225 jaar Groote- of Oranjesociëteit Zutphen 1763-1988, pagina 69 van C.F.J. Schriks.

In de biljartkamer hangt het schilderij De Kolfspeler. De schilder en het jaartal zijn niet bekend. Bianca du Mortier van het Rijksmuseum te Amsterdam dateerde het kostuum op 1830-1840 en de zilveren knopen en het blauw op het kostuum deed haar denken aan het kostuum van een bediende. Op een foto van het bedienend personeel uit 1886 heeft ook daar het kostuum een gekleurde kraag en in het jubileumboekje waar in de historie van 225 jaar Groote of Oranje Sociëteit is beschreven wordt ook een hoofdstuk gewijd aan de kastelein en knechts en daar staat dat het personeel een lichtblauwe kraag op rok of buis moest dragen. Men is in de 19^e-eeuw niet gelukkig met het aannemen van kasteleins, alleen van 1825 tot 1844 is men zeer content met L. Fahro.

Van een Huis en Erf, No. 1222, met een Hof en overdekte **Kolf-
baan**, genaamd den Vredeburg, staande en gelegen even buiten de
Spittaals poort aan de groote weg, in de Gemeente Zutphen, inge-
zet op f 700 - : - :

1758 – Hof genaamd Vredeburg met kolfbaan, even buiten de Spittalpoort aan de Groote weg.

1814 – Advertentie in de Haarlemmer Courant van 11 oktober:

Een huis en erve, staande op het Oude Want, met een grote en kleine zaal, 2 billiards, een eetzaal, een schoon overdekte kolfbaan en Kolfkamer en ook nog een Comédiennezaal, tevens danszaal, als ook zes propere appartementen, keuken, kelders, waar sinds 12 jaren nog de Groote Sociëteit wordt gehouden.

Zijdewind – N.H., ten zuiden van Schagen.

1868 – *Landmans Welvaren met kolfbaan staat te koop.*

Tot 1948 is er op de baan gekolfd. In 1972 heeft de kastelein plannen de baan weer te gaan gebruiken. Anno 2003 ligt de baan nog (in slechte conditie) onder de vloer. Het café is in 2006 verbrand.

1884 – Café Het Jonge Paard met kolfbaan.

Zwaag – N.H.

1869 – Kastelein C. Zeeman organiseert prijskolven.

1887 – Op de NK te Schiedam meldt de 73-jarige H. Koorn zich op de dag van de wedstrijd aan als lid. Hij viel met de zesde plaats net buiten de vijf eindprijzen.

1897 – Bij een kolfwedstrijd in Zwaag in 1897 wint K. Ott de 1e prijs.

Het Grauwe Paard

1832 – Het café heeft een kolfbaan.

1872 – De ruim honderd jaar oude herberg met kolfbaan Het Grauwe Paard tegenover de Hervormde kerk staat te koop.

1892 – Het Grauwe Paard, annex slijterij/kruidenierswinkel van J. Dekker.

1901 – *Tuinders hadden in de wintermanden minder werk, dus hoopte de kastelein op hun klandizie.*

- 1911 – Na ca. 20 jaar verkoopt A. Winkel Het Grauwe Paard, met kruidenierswinkel.
- 1914 – 2-daagse kolfwedstrijd bij J. v.d. Spruit.
- 1914 – In de kolfbaan zijn 60 Belgische vluchtelingen opgevangen. Van deze groep gaat na vier maanden de helft naar huis.
- 1920 – Het Grauwe Paard wordt verkocht aan Karsten.
- 2019 – Achter het gesloopte café worden appartementen gebouwd.

Witte Valk

- 1898 – De Witte Valk van Mej. Wed. J. Kamps werd verkocht.

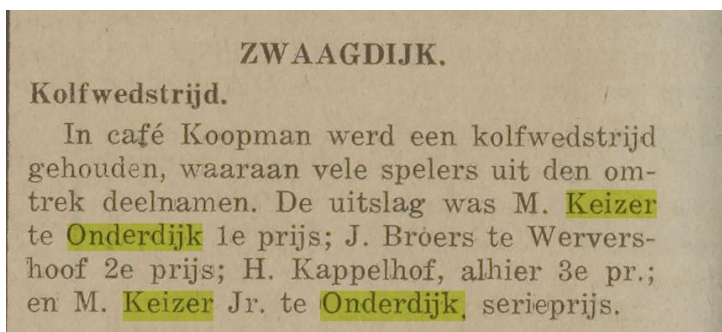

- 1899 – *Prijskolven in de Witte Valk.*

- 1917 – C. Ruiten verkoopt De Witte Valk.
- 1920 – P.C. Baltus verkoopt het café aan J. Beers uit St. Pancras.

Zwaagdijk – N.H.

- 1879 – De Dragonder met overdekte kolfbaan verbrand.
- 1893 – Uitslag: 1° W. Tensen, 2° W. Kieft.
- 1898 – Willem de Boer is kastelein van De Dragonder.
- 1907 – De Dragonder met kruidenierswinkel wordt te koop gezet door Mej. F. de Boer en Jacob de Boer verkoopt het bijbehorende land.
- 1914 – In de kolfbaan van de heer Neefjes. Hij kocht in 1908 het café voor f 7.200.

- 1920 – *Eerste prijs M. Keizer en serieprijs M. Keizer Jr.*

M. Keizer Jr., oftewel Tinus was mijn leermeester. Hij was op Andijk de beste kolver en speelde op 79-jarige leeftijd nog in de superklas en heeft tot 1985 gekolfd. Leermeester is een groot woord want hij gaf nooit aanwijzingen als *je kont staat niet goed of je kliek anders vasthouden, etc..* Het enige wat hij zei was *je moet altijd maat houden*, met de nadruk op maat en dat is inderdaad het allerbelangrijkste, want als je maat houdt krijg je nooit moeilijke ballen. In 1976 waren wij de jongste (22) en oudste (76) superklasser van de Kolfbond.

Na het sluiten van de baan hebben de palen jaren onder het toneel gelegen. Door een brand, eind 20^e- eeuw zijn ze verloren gegaan.

Zwammerdam – Z.H.

In de Groene Hart Archieven in de diverse protocollen van Zwammerdam vinden we enkele akten waarin een kolfbaan wordt genoemd:

Inventarisnr. 24, blz. 309v, datum 22 december 1693: De Prins van Orangie als onderpand.

Inventarisnr. 27, blz. 274, 11 juli 1737: Herberg De Admiraal Tromp wordt verkocht met kaatsbaan.

Inventarisnr. 28, blz. 173, datum 06 juli 1753:

Cornelis Brand, wonend te Zwammerdam, verkoopt aan Jan Muserie, wonend te Oudshoorn, een huis en erf met koestal, kolfbaan en binnenkaatsbaan, zijnde een herberg, waar uithangt De Prins van Orangerie te Zwammerdam, waar het rechthuis nu in is. Koopsom 5700 gulden.

Deze Jan Muserie werd op 31 mei 1755 veroordeeld tot een boete van f 26,. Hij had op diverse zondagen aan verschillende personen drank geschonken en ook op 27 mei zowel op zijn overdekte als op zijn open kolfbaan aan zes personen gelegenheid gegeven te kolven.

N.B.: Zie “Een bijdrage tot de geschiedenis van zijn vorming en zijn bestuur van het ambacht Zwammerdam” van W. van Tuyl.

Inventarisnr. 30, blz. 70, datum 06 september 1784:

Bij veiling is op 21 juli 1784 verkocht aan Dirk Calis een huis, erf met kolfbaan, zijnde de herberg Admiraal Tromp aan de Overtocht.

Inventarisnr. 31, blz. 174, datum 19 juli 1796:

Bij veiling op 27 en 28 mei 1796 is verkocht aan Cornelis Blommestijn, wonend te Zwammerdam, een huis, erf, berg, schuur en kolfbaan, genaamd Het Scheepje staande aan de Molenbrug bij de Overtocht. Koopsom 1000 gulden.

1758 – Het Regthuys van Swammerdam met een overdekte- en open kolf- en kaatsbaan, waar de postwagens van Leiden en Utrecht v.v. pleisteren.

Verkoop Logement.
Op Woensdag 28 Mei 1856, des Voormiddags ten 11 Ure, zal binnen de Gemeente Zwammerdam, ten overstaan van den te Boskoop residerenden Notaris J. B. DUISENBERG, in het na te beschrijven Logement worden Verkocht:
Het van ouds bekende **LOGEMENT** en **UITSPANNING**, genaamd *de Rustende Arend* (van ouds *de Verwisseling*), bestaande in zeer ruim en logeabel HUIS met **KOLFBAAN**, **STALLING** voor 20 Paarden, **HOUIZOLDERS**, **KOESTALLING**, ruime **ERVE** of **PLEIN** en verder Getimmerte, allergunstigst gelegen in het midden van het Dorp Zwammerdam, aan den Straatweg van Leyden op Utrecht en Gouda. En nog een **HUIS** en **ERVE**, daarnevens. Te aanvaarden 1°. Julij a. s. Nadere informai'en in Persoon of met Franco Brieven ten Kantore van den Notaris DUISENBERG, voornoemd. (8422)

1856 – *De Rustende Arend, vroeger De Verwisseling geheten, aan de straatweg Leyden-Utrecht, in het midden van het dorp.* In 1883 wordt deze verkocht.

Zwartsluis – Ov.

Uit de hand te koop: Een hegt en weldoortimmerd HUIS en ERVE, voorzien met vercheide Vretrekken, Stallinge en **Kolfbaan**, staande en gelegen aan de Zwartsluis, in Overyffel, by de Doorvaart, zeer geschikt tot Tapneering, welke aldaar zedert veele Jaaren met goed Succes is gedaan en nog word gecontinueerd, nu bewoond by *Govert Cramer*; alsmede nog drie byzondere Wooningen daar naast gelegen; nadere onderrichting is te bekomen by den Heer Secretaris *A. Exalbo D'Almaras*, te Hasselt.

1775 – *Herberg gelegen aan de Zwarte Sluis bij de doorvaart.*

De Grootte Societeit: vanaf 1802

Rond 1800 was de kolfsport ook in Zwolle populair, daar werd zeker in 1788 al gekolfd. Willem Bos runde toen een *tapsnering* buiten de Sassenpoort waar zondagmiddag na kerktijd werd gespeeld. Na het samenscholingsverbod verzocht hij op 8 mei 1788 het kolven te mogen voortzetten, maar dat verzoek werd afgewezen. Iets later kocht Christoffer Lenz in 1790 buiten de stadsgracht, tussen de Sassenpoort en Diezenpoort, een stukje grond. Daar werd zeker vanaf 1793 gespeeld. Hier kwam ook een groepje mannen bijeen dat vanaf 1801 met een eenvoudige administratie begon. Er werd dus vanaf 1 mei 1801 georganiseerd gekolfd en het kasboek ving aan op 16 augustus 1801. Men speelde in de maanden mei, juni en juli en contributie werd alleen bij entree betaald en is opgetekend tot augustus 1802. Uit het geringe bedrag dat is opgetekend is af te leiden dat er weinig nieuwe leden waren. Per 16 augustus 1801 kwamen er twee bij, A.H. van Muijden en Mr. L. van der Upwich. Men speelde met de gedachte de sociëteit op te heffen, maar in 1802 had men een toeloop van dertien nieuwe leden en in 1803 zelfs 19 nieuwe leden en men noteerde in het kasboek dat de knecht een lijst had rondgebracht met het voorstel de sociëteit voort te zetten. Tot 1 mei 1808 toen de kolfbaan door de Grootte Societeit werd aangekocht noteerde men nog eens 14 nieuwe leden.

1824 – Een tuin met koepel etc. aan de Stadscingel tussen de Sassen- en Diezerpoort, tot nu toe in gebruik als sociëteit met kolfbaan.

Praktisch alle leden van het *Collegie Kolfbaan* waren lid van de *Grootte Societeit* na de opheffing in 1808.

Zwolle heeft sinds 1808 een kolfbaan, maar de opbrengsten waren niet zo groot. In de eerste jaren *f* 200 en in latere jaren *f* 100. Het biljart had zich in een jaar terugverdiend met *f* 534.

Bronnen: Twee eeuwen de Grootte Societeit in Zwolle – J.A.Siebel (Waanders – 2002).

Het is thans zeer briljant: aspecten van het Zwolse culturele leven, J.C. Streng.

Na overleg van het College van Commissarissen van de Algemeene Bibliotheek opgericht in 1827 en toen gevestigd in een lokaal van het Binnengasthuis en later in de Bitterstraat, met het bestuur van de Grootte Sociëteit, bleek deze vereniging bereid om de verdieping van een bijgebouw, in de Koestraat, vroeger in gebruik als kolfbaan, in te richten als bibliotheek en vanaf 1897 te verhuren voor *f* 150 per jaar.

Info: www.historischcentrumoverijssel.nl

In het archief van de Grootte Sociëteit is nog meer over kolven te vinden:

- nr.61 Bestek en conditiën van een te bouwen kamer tegen de bestaande kolfbaan op het Weesenland, 1815.
- nr 62 Stukken betreffende een gedeeltelijke verbouwing van Koestraat nr 8 en een nieuw te maken kolfbaan door aannemer J. IJsselzigt in 1824.
- nr 231 Ontvangsten en uitgaven van de sociëteit genaamd De collegie kolfbaan.

1827 – Te koop naar kunst bewerkte metalen kolfpalen bij H.M. Goldstein, koopman te Zwolle.

**
*
*
D oor verandering van stand, wordt op voordeelige Voorwaarden te
en *Straatweg* naar *Holland*, even buiten de Stad *Zwolle*, aangenaam gelegene
SOCIETEIT en **KOLFBAAN**, bestaande in HUIS, voorzien van acht
meest behangen Kamers, twee Alkoven, Keuken, Stal, Pomp- en Regen-
water, overdekte Kolfbaan met Societeits Kamer, waarachter een TUIN,
met exquisite Vruchtboomen en hebbende een alleraangenaamst uitzigt, zeer
geschikt tot Zomer en Winterverblijf. Adres bij Drukker dezes Brieven
Franco,

1832 – Sociëteit met kolfbaan, aan de *Willemsvaart* en *Straatweg naar Holland*, even buiten de stad *Zwolle*.

1843 – De gemeente *Zwolle* nam proeven met asfalt, onder andere een gedeelte van de *Kamperstraat*, enige stoepen en het leggen van een kolfbaan in de *Groote Sociëteit*.

1862 – Evenement in de voormalige kolfbaan. De vloer van de kolfbaan wordt van asfalt gemaakt.

2003 – Anno 2003 is er in *Zwolle* een gebouw in het centrum waar boven de deur met grote letters *Sociëteit* staat. Zie het tv-programma over de voettocht van *Jacob van Lennep* in 1823.

Kolfbanen in het buitenland

Nederlanders namen in het verleden veel van hun eigen gebruiken mee naar andere landen, zo ook het kolven. Hieronder enkele landen waar kolfbanen waren.

Belgie

In *Watervliet*, een dorp net over de grens van Zeeuws-Vlaanderen.

Engeland, Londen

Johannes Vollenhove beschrijft in zijn dag/reisboek (blz. 36/37), 17 mei – 30 oktober 1674 enkele tuinen in Engeland.

St. James Park was na de troonsbestijging van Charles II in 1660, op diens lasten voor diens rekening van een Tudortuin herschapen in een tuin naar eigentijds Europees, Frans model.

Vollenhove beschreef het park zeer globaal en onderscheidde drie gedeelten:

1. De rijen, voor een deel jonge bomen.
2. De centraal gesitueerde vijver met eenden en andere vogels.
3. De herten- en hindenkamp achteraan. Het park was omgeven door prachtige huizen van vooraanstaanden en een druk begane *kolfbaan*.

Het lijkt waarschijnlijker dat dit om een *maliebaan* gaat.

Frankrijk

Jeu de Croche en Jeu de Crosse zijn de Franse benamingen voor kolven.

In kolfnieuws nr. 132 uit 1983 staat iets over colven in Frankrijk.

Macao

Macao ligt aan de zuidkust van China en werd in 1557 gehuurd van China door de Portugezen en werd pas weer overgedragen in 1999 aan de Volksrepubliek China. Op 22 juni 1622 probeerde admiraal Cornelis Reijnsen met een vloot van 14 schepen en 1300 man Macao te veroveren op de Portugezen. Had hier opdracht voor gekregen van de welbekende Gouverneur-generaal van de V.O.C. Jan Pieterz. Coen. Is niet gelukt maar hielden er wel een Handelscentrum aan over. Waarom deze aanloop? Ik vond het volgende: J.C.M. Warsinck Kapitein ter zee, Reizen van Nicolaus de Graaff 1639 t/m 1687 folio 147.

In de stad Macao werd de Wet verset 1685 den 1 januarii – *Eenige dagen verlopende voor wy antwoord ontvingen op ons gesonden brief, en hebben ons dagelijks vermaakt op de Eilanden van Macao met Jagen, Vogelschieten, Vissen, alsmede ook met Kaatsen, Kolven, varende met Chaloeppen somtijds na de vermakelijke Hofsteden, Tuinen en woon-plaatsen der Jesuïeten.... Des andere daags 's morgens na 't eindigen van dese vreugd, voeren wy met drie Chaloeppen na 't Papen of 't Groene eiland, leggende omtrent twe- musscht – schoten in 't noord West van de stad Macao, en heeft in syn omtrek 1400 gemene treden; in 't midden leid een steenrots met geboomte bewassen en heeft aan de Zuid Oost zyde een vermakelyke Tuin en Jesuïten Klooster, Kegel- en Klosbaan; alhier enkele uren wel onthaald.*

Nederlandse Antillen, Curaçao

1770 – Aan de oostzijde, waar nu de wijken Scharloo en Concordiaplein samenkomen lag een groot terrein, genaamd Altena. In 1770 waren hier twee tapperijen met elk een kolfbaan. Deze waren alleen toegankelijk voor Hollandse matrozen en scheepsvolk van andere nationaliteiten.

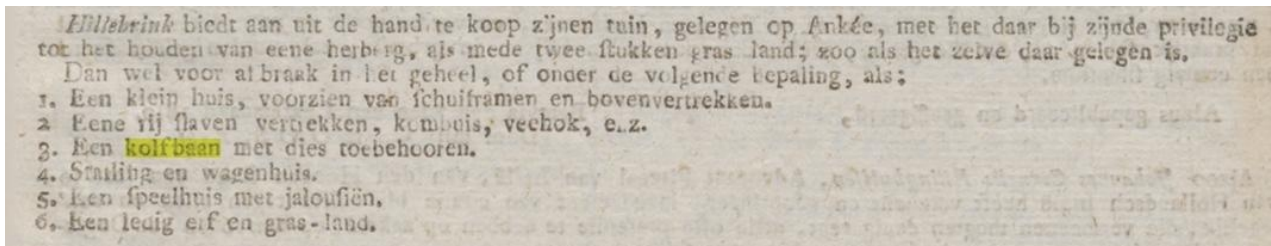
Logementhouders en Herbergiers wyn	
en sterke drank schenkende, en kolf of	
kegel baan hebbende voor elke kolfbaan	
buiten het Patent 's jaars	- - P's. 16
Kegelbaan	- - - - - 10

1816 – *Opgave patenthouders.*

Nederlands Indië

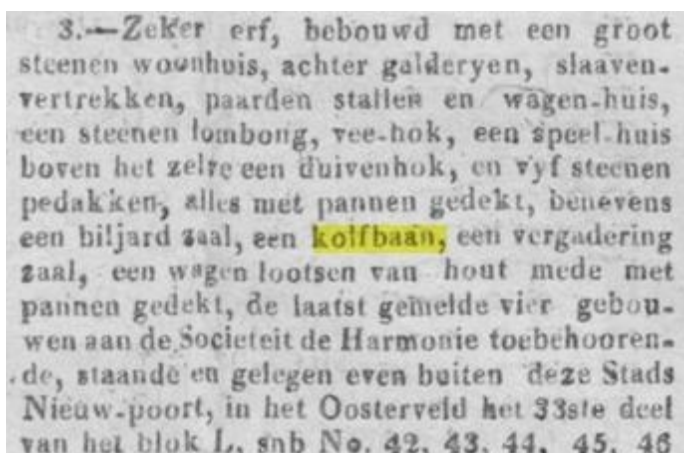
Batavia

A. Breuning schrijft in zijn boek *Het voormalige Batavia* op pag. 110: *De oprichting van het sociëteitsgebouw de Harmonie op de hoek van de Rijswijkstraat en Rijswijk, waarvoor stenen werden gebruikt van de slechte stadswallen. Reeds in 1766 repte Reinier de Klerk over de oprichting ener sociëteit, misschien dezelfde als de in 1803 vermeldde Harmonie, welke was gevestigd aan de oostzijde van de Buiten-Nieuwpoortstraat met groot achtererf waar een tuin en kolfbaan waren.*

Naast de kolfbaan in De Harmonie had de heer Hillebrink een kolfbaan, gelegen op Anke.

Uit: *Twee eeuwen De Grootte Sociëteit in Zwolle*: De oudste sociëteit in Indie was De Harmonie in Batavia, die op initiatief van landvoogd Daendels tot stand kwam. Al tijdens de bouw moest Daendels in 1811 naar Nederland terugkeren. Op 18 januari volgde de feestelijke inwijding.

1817 – *Sociëteit de Harmonie te koop.*

1831 – Aan het lokaal der inkomende- en uitgaande regte te Batavia. Twee kisten, gemerkt L.M., inhoudende kolfballen en kolven kunnen daar door de rechtmatige afgehaald worden.

Info: Historische kranten op www.kb.nl op 7 juli 1831 met zoekwoord kolfbal.

1836 – De kolfbaan naast Sociëteit De Harmonie werd in 1836 in gebruik genomen als museum.

Java

In de Goessche Courant van 23-01-1892 wordt in een feuilleton iets genoemd over een kolfbaan voor militairen op Java.

Suriname

Het fort Groningen had een kolfbaan.

Zie www.surinamehelppagina.com, of google met Groningen aan de Saramaccarivier.

1793 – Het militaire hospitaalcomplex in Paramaribo, ontworpen door Johan Hendrik Rothe, had grote tuinen en een kolfbaan. Nu 's Lands Hospitaal geheten.

1754 – In het boek *Geschiedenis van Suriname* door J. Wolbers wordt geschreven over een ruzie in de kolfbaan van Paul Noortman. In een proces wat hierop volgde werd in 1754 iemand veroordeeld.

Verenigde Staten

Beverwijck, Nieuw-Amsterdam

1700 – Voor 1700 werd er in het buitenland al door Nederlanders op straat het *lange spel* colf gespeeld, zoals in Beverwijck en Nieuw-Amsterdam in Amerika.

Charleston

1788 – In de *Charleston City Gazette and Daily Advertiser* van 18 september staat een advertentie die luidt: *Onlangs is er een kolfbaan gebouwd voor plezier en amusement. Deze wordt te koop aangeboden.*

Bron: Serendipity of Golf, blz. 148, Robin K. Bargmann.

In een lijst van Peoples and Professions van Charleston in South Carolina van 1782-1802 staat tussen alle beroepen een kolfbaan keeper!

Zuid-Afrika, Kaapstad – ca.1806

Petrus Borchardus beschrijft in zijn boek *Bladen uit de memoires van Petrus Borchardus borchers* op pagina 159 en 194 een kolfbaan. *In de Gouvernementstuin was een alkoof van eiken, 100 voeten in de lengte en 30 in de breedte, beschaduwd door bladeren en takken, die men de kolfbaan noemde. Daar waren verscheidene zitplaatsen beschikbaar en de families die er gebruik van maakten....*

Ook in het boek *Gardens of South Africa* van Dorothea Fairbridge wordt deze kolfbaan beschreven en wel op pagina 8.

Hendrik Anthony Lodewijk Hamelberg schrijft in zijn boek *Die dagboek van H.A.L. Hamelberg, 1855-1871* op pagina 52: In den zeer groten tuin, waarin beide gebouwen staan, is eene kolfbaan en eene kegelbaan. Vreemdelingen hebben tot den tuin en het sociëteitsgebouw toegang.

Er moeten in Kaapstad meerdere kolfbanen zijn geweest. Zie de tuinbeoordeling die door *tuinbeoordeling kolfbaan* met googelen te vinden is.

In het webmuseum www.colf-kolf.nl in de periode 1700-1885 in het album Spelmateriaal staat een afbeelding van een prijsbeker uit 1830 van de Machtenburg Society te Kaapstad, met daarop een kolfbaan gegraveerd.

Bij navraag door Do Smit uit Utrecht bij het archief in Kaapstad om nadere kolfgegevens kreeg Do enkele boedelbeschrijvingen toegestuurd (Cape Archives Inventory):

1733 – MOOC8/5.57:

Na het overlijden van kapper en tabakshandelaar Maurits Duijmeling in 1733 vond men op zijn zolder onder andere *24 kolven en eenige ballen*. Dit zouden ook golfclubs kunnen zijn, want deze tekst is uit het Engels vertaald; *Duijmeling had also 24 golfclubs and some balls*.

1803 – MOOC8/23.45:

Inventaris van alle goederen op 21 maart 1803 nagelaten door Jacobus Faaij, onder andere een kolfbal.

1813 – MOOC8/29.20:

Inventaris van alle goederen die zijn nagelaten door Bonaventura Fleischer op 11 januari 1813, o.a: een kolfbal.

1814 – MOOC8/30.21:

In de inventaris van Johannes Kloppenburg, geboortig te Amsterdam en overleden 6 juni 1814, staan vermeld: *drie kolfballen*.

1822 – MOOC8/37.33:

Inventaris van alle goederen nagelaten door Hendrik Frederik Kromhout op 28 januari, onder andere *een kolfstok en twee ballen*. Naast een hele lijst van goederen bezat hij ook een slavin, genaamd Sophia, oud 65 jaar.

N.B.: Nederland schafte de slavernij af in 1863.

Zwitserland

1902 – Enkele Hollanders hebben het plan opgevat om in Montreux een kolfbaan aan te leggen.

Info: De Nederlandsche Sport 1902, nr. 1015.

1967 – Eén van de topmannen van Philips, de heer J.H. de Jongh, een vervent golf liefhebber werd benoemd tot buitengewoon lid van de Nederlandsche Kolfbond. In Lausanne, waar het diner plaatsvond heeft één van de directeurs in een oud-Nederlands kostuum een inleidend woord gesproken en de oorkonde van zijn benoeming voorgelezen. In de zaal is een paal neergezet en de heer De Jongh werd verzocht de eerste bal richting deze paal te slaan. Pas met de vierde poging lukte het hem deze te raken. In 1969 vraagt hij de secretaris om een spelregelboekje omdat, zo schrijft hij: *ik hier in Madrid kan trachten mij in het edele spel te bekwamen*. Verder schrijft hij dat als hij mogelijkheden ziet zal trachten in Toledo een Kolfbond op te richten. De voorzitter Cees Benit ontving voor zijn medewerking om informatie op te sturen een Philishave 3.

Wetenswaardigheden op onderwerp

Aanplakbiljetten

De eerste aanplakbiljetten in de kleuren rood-wit-blauw, waren 60cm breed en 160 cm hoog.

Aspiranten

Sinds 1989 kolven de beste 3 aspiranten een derde serie in de finale.

In het verleden werden ze junioren genoemd en sloegen 2 series. Als een junior in de voordagen hoog scoorde, dan moest hij kiezen of een prijs bij de junioren accepteren of de finale spelen met de grote kans om buiten de prijzen te vallen.

Advertenties

De eerste kolfadvertentie verschijnt in de Amsterdamse Courant in 1708: in de Diemermeer adverteert herberg De Schulp met schone Amstel- en IJ-vis die aan groepen verstrekt kan worden. Ter verstrooiing is een kolfbaan aanwezig.

J.A. Brongers Jr. heeft een diachronisch kwantitatief onderzoek gedaan naar de opkomst van het kolven, door kolfadvertenties in een aantal couranten te tellen. De resultaten van dit onderzoek geven een beeld van de ontwikkeling van het kolfspel. N.B.: Dit onderzoek is uitgevoerd in een tijd dat kranten nog niet gedigitaliseerd waren.

In de Purmerender Courant van 31-10-1866 staan 5 advertenties met *Prijskolven* onder elkaar.

Met prijskolven wordt geadverteerd tot ca. 1884, daarna adverteert men met *kolfwedstrijd*, dit zou te maken kunnen hebben dat rond die tijd het puntenkolven in de plaats kwam van het streepjeskolven.

Amstelodamum

In enkele jaarboeken van het Genootschap Amstelodamum is iets over kolven te lezen.

1925 – pag. 112. onder andere inventaris.

1934 – pag. 203, de affaire met kolfballen.

1982 - pag. 82-84. kolven- en kolfballenmakers.

1989 – pag. 83-87, een Amsterdamse kolvenmaker in de 19^e eeuw.

Archief

M.D. Kalker was hoofdbestuurder van de Kolfbond en heeft met veel zorg het archief samengesteld en uitgebreid. Hij werd in 1938 benoemd tot historicus van de Nederlandsche Kolfbond. Helaas is de Heer Kalker als jood het slachtoffer geworden van de Duitse bezetter, welke ook zijn bezittingen en het kolfarchief heeft vernietigd. Met behulp van diverse mensen en verenigingen heeft men weer een archief kunnen opbouwen.

Het archief van de Kolfbond is in 1980 door secretaris Kreuk overgebracht naar het Westfries Archief in Hoorn.

Asfalt

Tot het midden van de 19^e-eeuw werden de vloeren gemaakt van leem, soms vermengd met schelpjes of ander materiaal. Asfalt is niet veel gebruikt als ondergrond want bij warm weer werd het zacht en stroef. Toch waren er begin 20^e eeuw nog enkele asfaltbanen.

N.B.: Zie ook *BANEN*.

Auto's

De heer A. de Raadt van Gouda was per automobiel in 1909 naar de NK in Bolsward gekomen en stelde zijn machine beschikbaar voor tochtjes in de omgeving.

In latere jaren was het heel gebruikelijk dat kolvers met de lokale vrachtman naar een kolfwedstrijd werden gereden, dus iedereen in de laadbak van de vrachtauto.

Avercamp, Hendrik

Schilder uit de 17^e-eeuw die heel veel wintertaferelen met *colvers* heeft geschilderd.

Baanhuur

1921 – Koog aan de Zaan, F 2.50 per avond en 's winters in 1923 F 11.- (gevolg, enkele weken dicht).

1959 – Wormer F 1300.- .

2005 – Venhuizen Euro 12.50 per avond!, dit was erg laag en werd dan ook gauw bijgesteld.

2010 – Andijk €1250.- per dagdeel/ per jaar.

Baanmaker

1769 – Jan Beun, Kolfbaanmaker te Amsterdam, overlijdt. Een advertentie kondigt de verkoop van zijn boedel aan.

1824 – J.S. van Munster te Gouda maakt gronden voor kolfbanen.

1835 – W. Mulder op de Binnenweg te Rotterdam beveelt zich aan, als opvolger van zijn overleden vader tot het aanleggen van kolfbanen.

Baanrecords

In Kolfnieuws nr. 62 van april 1969 staan de baanrecords. En sinds 2019 op de website van de Kolfbond (KNKB)

Balen Blanken, Dr. G.C. van

Hij was van 1885-1887 voorzitter van het voorlopige bestuur en van 1909-1937 voorzitter. Als voorzitter leidde hij de vergaderingen met veel humor en hij had er slag van om een langdradige discussie te veranderen in een aangename en weet steeds de lachers op zijn hand te krijgen. Zo staat er in het krantenverslag van de NK 1897 te Nieuwe Niedorp dat *dankzij den begaafden en geestigen spreker v. Balen Blanken* de toon bij het bondsdiner zeer opgewekt was.

N.B.: Ook op zondagmorgen hield hij spreekuur.

Naast zijn bestuursfunctie voor de Kolfbond heeft hij aan tal van commissies en verenigingen in Westfriesland zijn krachten gegeven

Zijn kolfklik is anno 2010 in bezit van Bets Dekker-Boon te Bovenkarspel. Op de stok zou een klein zilveren plaatje met de initialen moeten staan.

Ballen

Een *schuiver* of *glisser* is een gummibal die met veel effect van het schot afgaat als de bal door de kolver er iets doorgeslagen wordt. Hierdoor krijgt iedere bal effect mee, maar de meeste ballen raken dit door weerstand weer snel kwijt. Schuivers ofwel glissers zijn oude gummiballen waarvan de buitenkant iets versteend is en glad, waardoor hij het effect behoudt.

Soppers zijn trage gummiballen die bijna niet vooruit te branden zijn.

Lappenballen zijn gummiballen die met leren lappen omkleed zijn.

Lijmballen zijn sajjetballen, gemaakt door sajjet als een bolletje op te winden en de buitenlaag met veel lijn te besmeren. Hierdoor krijg je een harde buitenkant.

Viltballen zijn sajjetballen met vilten lappen omkleed.

Ballen maken

Ballenmakers in Goirle maken ook iets grotere ballen en leveren deze onder andere in Amsterdam.

1543 – Frans Hendriksz., ballenmaker op het klein Heiligland te Haarlem maakt ballen van zacht wit schapenleer, gevuld met koe- of kalfshaar (bron onbekend-G.Gj.).

1773 – Gijsbert de Jager uit Hilversum, getrouwd voor de Oud-Katholieke kerk op 23-07-1773, is ballenmaker van beroep.

1799 – Melis Mulder op de Dijkstraat in Franeker maakt beste zo goed als nieuwe Hollandse kolfballen van verschillende grootte; tevens reparatie en overtrekken.

- 1803 – Advertentie in De Oprechte Haarlemsche Courant van 3 mei 1803: Maken en overtrekken van kolfballen op de Middelweg in de Plantage te Amsterdam C.van Gelder, Meester Ballenmaker.
- 1806 – Volgens het patentregister zijn er twee ballenmakers in de stad Hoorn.
- 1811 – *Jelte Deijes* de Boer, kastelein op het Kloosterhof te Workum, adverteerde in dat hij ballen *omkleedt*.
- 1817 – D. Blom op de Zeedijk nr. T87 in Hoorn maakt en overtrekt kolfballen.
- 1824 – Gouda, J.S. van Munster maakt gronden voor kolfbanen en overtrekt ballen.
- 1835 – W. Mulder op de Binnenweg in Rotterdam beveelt zich aan als opvolger van zijn vader tot het aanleggen van kolfbanen en het maken van kolven en ballen.
- 1840 – De zoon van Wed. Kuypers heeft een zeeftenmakers- en kolfballenaffaire in Goes en Middelburg en maakt ballen die snel lopen; ook repareert en overtrekt hij kolfballen.
- 1849 – Advertentie: De kolfballenfabriek van F. Burghard is op heden verplaatst van de Keizersgracht naar de Leidschegracht nr. 610 in Amsterdam.
- 1846 – In Delft zijn kolfballen te koop bij P.Putters van 5 ons en een diameter van 34 Nederlandsche duimen voor *f* 5. Ook repareert en overtrekt hij kolfballen.
- 1870 – Advertentie: Fa. Perry, Kalverstraat 51 en 52 Amsterdam verkoopt diverse gomelastieken artikelen, ook kolfballen.
- 1907 – De fa. *Gebr. Merens* uit Haarlem, fabrikanten van caoutchouc artikelen, levert in 1907 prima kolfballen voor *f* 14 in 2 soorten, langzaam en snellopende. Kolfnieuws meldt in 1957 dat de Gebr. Merens geen ballen meer leveren en afdraaien.
- 1917 – *J. van Laan* uit Gouda maakt sajjetballen, als hij in 1917 overlijdt is er geen opvolger. De kolvers uit Koog aan de Zaan maken zich hier zorgen om en gaan op zoek naar een opvolger. Van Laan heeft enkele gereedschappen voor het maken van ballen nagelaten, onder andere: een nijptangetje, fijn koperdraad en reepjes leer. Hij bestelde sajjet bij Scherpenzeel uit Veenendaal en stukken leer bij J. Beums in de Kalverstraat in Amsterdam. Uiteindelijk vond men in Gouda een oude knecht van hem, die nu Meester zadelmaker was en voor de Kogers 6 ballen had overtrokken, het resultaat van de laatste ballen waren beter dan de eerste, maar de ballen lopen goed.
- 1942 – *Jan Hart* uit Nieuwe Niedorp maakt vanaf 1942 sajjetballen. *Hendrik Ero* (kastelein van De Waakzaamheid) maakt in de 30er jaren sajjetballen en geeft het *recept* aan de Bond.
- 1967 – *Dirk Rijper* maakt vanaf 1967 sajjetballen en repareert vanaf 1970 ook gummiballen en vanaf 1975 maakt hij nieuwe gummiballen. Door er lappen van autobinnenbanden om te leggen kan Dirk snelle ballen trager laten lopen. Tevens doet Rijper regelmatig in Kolfnieuws een oproep voor oude vilten hoeden, hij gebruikt deze om sajjetballen om te lappen.
- 1971 – *K. de Geus* maakt in 1971 van luie ballen weer snelle ballen door ze een *warmwaterbehandeling* te geven en er vervolgens een kwartier mee op beton te stuiten.
- 1972 – *Piet Dil* heeft in 1972 nieuwe gummiballen gemaakt. De meeste ballen zijn snel, maar er zijn er ook bij waar goed mee te kolven is.
- 1980 – *Jb. de Wilde* uit Andijk maakt vanaf 1980 ook enkele kolfballen. De bal waar hij later op de NK vele prijzen mee wint is van eigen makelij.
- 1980 – *Gerrit Weel* begint ongeveer in 1980 met het maken van sajjetballen en later ook gummiballen. Zijn prijslijst (in guldens) in 1995 is als volgt:
- 1980 – 1990 *Gerrit Noom* heeft op kleine schaal geëxperimenteerd gummiballen te maken. Of hij resultaten geboekt heeft is niet bekend. In 2013 bracht de familie Noom spullen van hem, waaronder zeven (mislukte) ballen naar de kolfverenigingen in het Moriaanshoofd in Wormer.

1995 – Prijslijst *Gerrit Weel* (in guldens):

Nieuwe gummibal	150
Oude gummibal opknappen met nieuwe gummilagen	100
Nieuwe sajetbal	85
Oude sajetbal opknappen	40

1998 – Na het overlijden van G. Weel begint *Jac. Jong* uit Zuid-Scharwoude in ca. 1998 klieken, sajet- en gummiballen te maken. *Jac. Jong* was van beroep restaurator van orgels en heeft in dit vak veel moeten improviseren. Deze eigenschap komt hem met het maken van kolfballen goed van pas. Zo repareerde hij eens een sajetbal, waar het zwaartepunt niet in het midden lag, succesvol door er op een bepaald punt een schroef in te draaien. De bal liep daarna weer kaarsrecht door de baan.

Volgens *Jac. Jong* zijn rubberen ballen vroeger ook gebruikt in gierpompen en de welbekende *kattetekop* waterpompen.

2014 – *Jac. Jong* gebruikte altijd polyeruthaan voor het maken van gummiballen. Deze ballen lagen zwaarder voor de kliek als de oude ballen en de meeste waren erg snel. Als zij recht op het rabat kwamen dan leken ze wel meer vaart te krijgen. Na verloop van een paar jaar werden de meeste van deze ballen trager omdat de elasticiteit er wat af raakte. Niet alle ballen waren goed, vaak ook te snel. In 2012 kon *Jong* deze polyeruthaan niet meer krijgen en in 2014 kreeg hij een ander soort polyeruthaan waar mee hij hele goede resultaten boekte. Deze ballen lagen lichter voor de kliek. Toch ook met dit materiaal waren er grote verschillen: naast goede ballen ook hele snelle, maar met het omleggen van een leren lap werden deze ballen trager.

2014 – *Rob Jongewaard* maakt kolfballen, ze zijn snel.

In de genealogie van de familie Steen komen twee ballenmakers voor:

- Frederik Burghard, geboren ca. 1768 in Ems Duitsland, collegiebediende / ballenmaker, overleden in 1837 te Amsterdam.
- Joh. Christoffel Burghard, geboren 1798 te Amsterdam, kolfballenmaker, overleden 1858 in Amsterdam.

1780 – Sasetballen werden tot 1780 gemaakt van snippers stof of laken, sterk met garen en touw omwonden en met een wit laken omtrokken. Daarna kwamen de ballen van echt sajet .

1829 – In Amstelodamum van 1982, pag. 82-84, staat een artikel over ballen- en kolvenmakers: *In 1829 worden ballen gemaakt van sayet die stijfcirkelrond worden opgewonden, waarbij de rondheid de deugd van de bal is. Vervolgens wordt deze met fijn leder overtrokken en dit wordt met fijn koperdraad toegemaakt. Meestal worden ballen door zadelmakers gemaakt.*

Begin 19^e eeuw vond de Amsterdammer *Geykema* de gomballen uit. Op het sajet of katoen plakte hij repen gom en daarover heen werd kalfsvlees of zijde getrokken. Deze ballen liepen goed maar moesten wel voorverwarmd worden, zodat het leer nauwer sloot door het uitzetten van de gom.

1830 – Omstreeks 1830 komen de *guttapercha*-, rubber- of gummiballen op de markt.

1850 – Rond 1850 wordt het vulkaniseerproces uitgevonden.

- 1890 – Prijskolven in de Nieuwe Kolfbaan bij D. Bot in Bovenkarspel met *nieuwe ballen*. De Nederlandsche Sport schrijft over de wedstrijd van de Zuid-Hollandse Kolfbond in 1892 te Schiedam iets over ballen:
De zaal is versierd met diverse voorwerpen. Ook enkele half ontbolsterde sayetten ballen, zodat men het makelij kan aanschouwen. Verder waren er oude en nieuwe gomballen en grote sayetballen, doch waarin zich een vrij grote elastieken bal bevindt, uit Friesland of Noord-Holland afkomstig. Het schijnt wel dat men daar op die manier er toe gekomen is om tenslotte alleen gomballen te gebruiken.
- 1892 – Bij de NK in 1892 te Scheveningen wordt in De Nederlandsche Sport geschreven:
Waar het vroeger slechts plattelandsbewoners waren die het kolfspel beoefenden, komt het nu in zwang bij de stadsheren. Of dit een aanwinst is moet nog worden gezien, zij spelen namelijk met ballen die slechts even behoeven worden aangetikt om de gehele baan te lopen. Er zijn ook enkele plattelanders die met zulke ballen kolven. Doch dit is geen kolven meer, het ontaard in een knickerspel, waarbij niet alle spieren meer in het gelid komen, want met deze snelle ballen heeft men alleen maar te zorgen de paal te raken, dan loopt deze als vanzelf naar het eind van de baan. Onze vaders en de oudste kolvers die we nu nog hebben, spelen nog steeds met stroeve ballen en slaan dat het een lust is.
- 1893 – Eén van de kranten schrijft in zijn verslag van het NK in Haarlem:
Sayet is een groot verschil met gummi, men moet hard slaan. Bij de gummiballen zijn er hardlopers en er zijn ook “bijna versleten gomballen” de zogenoemde soppers, deze moeten hard geslagen worden en gaan soms zigzaggend door de baan. Och, mocht men deze ballen maar opruimen en algemeen met sayetten ballen gaan spelen.

D. Breeuwer (kastelein van De Waakzaamheid en schoonzoon van H. Ero) uit Koog aan de Zaan brengt onder de aandacht der sajettiers dat er door hem gelegenheid bestaat hun sajjetbal te doen overtrekken met een originele gemzenhuid. De prijs bedraagt f 13,50.

Rubberfabriek Bakker en Zn. maakt nieuwe ballen, maar slechts met een enkele is goed te kolven. Dirk Rijper knapt sommige van deze ballen op door er lappen om te leggen. Het liefste gebruikte hij vliegtuigbinnenbanden omdat deze lekker dik waren.

1982 – Een firma uit Haarlem maakt nieuwe rubberballen, maar ze lopen te snel. Ook TNO te Delft gaat het proberen en brengt een offerte uit. Volgens een medewerker van TNO kristalliseert het oudere rubber in de bal waardoor de eigenschappen veranderen.

Ook de fa. *Ammertech* gaat proberen ballen te maken, zij proberen het met natuurrubber, maar ook deze ballen lopen te snel en er moeten *lappen* omheen om ze trager te maken. Deze ballen (te koop voor f 100) van natuurrubber en rood van kleur, zouden wel versneld oud gemaakt kunnen worden; bij synthetische ballen kan dit niet. De fa. *Ammertech* maakt ook rubberballen voor pompen.

N.B.: In 2014 probeert Dick Beers deze ballen op te knappen. Dit lukt niet want de ballen zijn te zacht om afgedraaid te worden en ook het leggen van lappen om de bal lukt niet omdat geen enkele lijm blijft plakken.

1990 – Er zijn drie firma's bezig met het maken van gummiballen.
Jan Neef uit St. Maartensbrug stelt een mal beschikbaar voor het maken van nieuwe ballen. *Cees van der Poll* uit Noord-Scharwoude was in 1990 op vakantie in *Indonesië* en kwam in contact met mensen die rubberballen maakten voor een andere sport. Hij zou hen informatie opsturen over onze kolfballen en zou dan 5 ballen toegezonden krijgen.

- 2007 – In Wormer werd de verenigingsbal waar Klaas Dil mee kolfde gerepareerd omdat er een gat in kwam. Duidelijk was te zien dat de bal uit lagen opgebouwd was, waarschijnlijk heeft men eerst lappen rubber opgerold en daarna uitgesneden en afgedraaid.
- 2011 – Anno 2011 zijn er vijf kolvers die met succes sajjetballen maken. Dit zijn P. Burger te Sevenum, D. Beers en Jac. Jong te Zuid-Scharwoude, J. Tesselaar te St. Maartensbrug en M. Niele uit Hoogwoud.

Banen

- 1650 – Op een tekening van Adriaen van de Velde uit ca. 1650-1670 is in een herberg een kolfbaan afgebeeld.
- 1663 – Landgoed Elswout in Overveen had al een overdekte kolfbaan.
- 1750 – Vanaf ca. 1750 begon men bij herbergen banen te overdekken, mede omdat er omstreeks die tijd betere lampen waren.
- 1755 – Buitenplaats Middelwijk in Midden-Beemster had een van gemetselde steen en effen gemaakte kolfbaan. Waarschijnlijk wordt hier toch bedoeld dat de muren van het gebouw van steen zijn.
- 1792 – In 1792 beschouwde men een baan, rustende op rijstakken en oesterschelpen (als middel tegen opkomend water) met kalk overdekt en daarna met teer overstreken, waarover, nadat alles goed gedroogd is, fijn marmervoeder werd gestrooid, als de beste baan.
- 1849 – Advertentie: Tot het leveren van asphalt voor onder andere kolfbanen.
- 1850 – Rond 1850 werden de lemen vloeren vervangen door asphalt- en cementenvloeren.
- 1902 – De baan in Koog aan de Zaan wordt in het voorjaar van haar winterdek ontdaan en zo schrijft de secretaris in zijn jaarverslag: de kolvers waren nieuwsgierig hoe de baan en ook de ballen zich gehouden hadden.
- 1903 – De kastelein van De Zwaan in Montfoort vraagt via een advertentie een prijsopgave voor 85 m² asphalt.
- 1909 – Secretaris Van Spuybroek maakt een rapport over kolfbanen. Dit verslag met overzicht wordt in 1909 in zijn boekje Het Kolfspel geplaatst.
- 's Winters werden de banen wel afgedekt met zaagmeel en rietmatten omdat ze 's winters de klimaatwisselingen moeilijk doorstonden en daardoor wel eens scheuren ontstonden. Asphalt had weer kwalen in de zomer, omdat deze banen dan zacht en stroef werden.

De baan van de Rode Leeuw te Zuid-Scharwoude is gebouwd op 44 boorpalen waarover drie betonnen balken zijn aangebracht. Hier rust de baan op. Daarop is betonijzer gelegd en vervolgens een cementlaag van 15 cm en een afstrijklaag van 3 cm.

- 1950 – De baan in Bantam Hoogkarspel werd vernieuwd en voorzien van rubber-asfalt, wat weer nieuw was. Het resultaat hiervan is niet overgeleverd.
- 1962 – De kolvers in Cabauw hebben heel lang op een lemen baan gespeeld. Cabauw, maar in de uitslagen werd altijd Lopik vermeld omdat Cabauw onder deze gemeente viel. Ook bij de Bond stonden zij ingeschreven als Keer Niet Lopik. Bij de sloop van de kolfbaan in 1962 vond men twee kolfvloeren van leem (bruinkleurig) en daar bovenop gekantelde stenen met een laag beton.
- 1972 – Concordia Noord-Scharwoude is de eerste baan die van een laag kunststof (epoxie) wordt voorzien.

Banenaantal

- 1911 – Secretaris A.P.L. Spuybroek inventariseert alle kolfbanen in Nederland. Hij telt er 110.
- 1959 – Er zijn nog 20 kolfbanen.
- 2021 – Op 1 januari zijn er nog 14 kolfbanen.

Belastingen

1805 – In Rotterdam werd jaarlijks *f* 12 Armgeld geheven op het houden van kolfbanen en die voor publiek gebruik voor herbergiers *f* 6.

Belijning

1909 – Besloten wordt dat de ring om de paal op 50 cm afstand komt. Markeurs mogen sajjetballen verder leggen.

1971 – De zogenaamde sajjetstrepen vervallen.

Berkhout, Aris

Kolfde sinds zijn elfde. Werd in 1903 lid van Op Maat en werd Juniorkampioen op de NK 1905 in Spanbroek. In 1897 won A. Berkhout (!) in Zuid-Scharwoude een 1^e prijs.

Nederlands Kampioen werd hij in 1919, 1926, 1933, 1940 en 1941.

Op de NK van 1970 werd de toen 91-jarige kolver benoemd tot erelid van de Nederlandsche Kolfbond.

Hij was ca. 40 jaar bondsmarkeur, van 1917-1957.

Bestuur

1970 – Het heren- en damesbestuur worden samen gevoegd. Daardoor treden twee dames toe tot het bondsbestuur.

2001 – Het bestuur wordt teruggebracht naar zeven leden. Dit om slagvaardiger te kunnen werken.

Bestuursinsignes

1900 – Op voorstel van de M.J. Vincent uit Schiedam zijn voor de voorzitter, secretaris en penningmeester insignes gemaakt. Deze zijn voor het eerst op de NK in 1900 te Haarlem opgespeld.

Bliet, Hubrecht

1899 – Werd in 1899 Nederlands kampioen en was de grote animator van kolfclub Goes.

1905 – De Goessche Courant schrijft dat hij zes keer achtereen koning van zijn club was.

Na met kolven gestopt te zijn heeft hij zijn bal en kliek beschikbaar gesteld als prijs.

1956 – Kolfnieuws maakt bekend dat H. Bliet uit Goes is overleden in Baarn. Hij had drie dochters.

1962 – Op de NK was de kolf van Bliet de ereprijs, gewonnen door kampioen Dirk Rijper.

2007 – De ijzeren slof van de kliek bevond zich in Opmeer.

Boeken

1769 – Verhandeling over de oorsprong van het kolven.

De eerste druk is uitgegeven in 1769 door Jan Roos en Gerbrand Roos. De Koninklijke Bibliotheek in Den Haag heeft in haar collectie een exemplaar.

De tweede en verbeterde druk is uitgegeven in 1792.

Van deze uitgave zijn van enkele exemplaren bekend waar zij zich bevinden: De Koninklijke Bibliotheek in Den Haag, Universiteits Bibliotheek Amsterdam, Kolfclub Utrecht St. Eloyen Gasthuis, bibliotheek van het Openluchtmuseum en in Japan.

Rond 1920 werd van de tweede druk een exemplaar aangeboden voor *f* 50, mogelijk gekocht door Kolfclub Utrecht.

1909 – Secretaris A.P.L.Spybroek heeft een geïllustreerde handleiding, genaamd *Het Kolfspel*, samengesteld uit onder andere in 1895 reeds uitgegeven brochures en rapporten over kolfbanen door hem gemaakt.

- 1982 – Uit de sportcollecties van A. Joop Brongers en Steven van Hengel wordt de tentoonstelling *COLF – KOLF – GOLF* samengesteld. De catalogus hiervan geeft een beeld van de historie van deze drie sporten.
- 2001 – Cees van Woerden, voorzitter van kolfclub *Utrecht St. Eloyen Gasthuis* schreef, ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van deze vereniging, het boek: *Kolven. Het plaisir om sig in deselve te diverteren*.
- 2007 – Mark Aberkrom uit Venhuizen stelde het *Kolfboek van Drechterland* samen, waarin hij alle banen die er ooit in de gemeente Drechterland zijn geweest, beschrijft.

Bonden

- 1909 – Verschillende verenigingen uit De Vier Noorderkoggen zullen zich tot een Bond verenigen met het doel jaarlijks één of twee wedstrijden te organiseren.
- 1894 – Te Schiedam wordt kolfvereniging Zuid-Holland opgericht.
- 1895 – De Nederlandsche Kolfbond opgericht. Dr. Van Balen Blanken was de eerste voorzitter.
- 1896 – De Vriendschap speelde bij jaarlijkse wedstrijd. Kolvers uit onder andere Koog a/d Zaan, Zuid-Scharwoude en Grootebroek en had in 1895 totaal 127 leden.
- 1929 – De Langedijker Kolfbond werd officieel opgericht, hoewel men vanaf 1922 al onderlinge wedstrijden organiseerde. Het jaarverslag van 1930 is te lezen in de Schager Courant van 11 november 1930.
- 1927 – Vriendenkring Westfriesland opgericht.

Lopik, Cabauw en (onder andere) Montfoort kolfden in een Gewestelijke Kolfbond.

Bondscontributie

- 1892 – f 10 per jaar en in 1943 nog steeds f 10 per jaar.
- 1915 – In 1915 is door de verenigingen geen bondscontributie betaald; er was dit jaar ook geen NK georganiseerd.

Bonds diner

De algemene ledenvergadering werd altijd op maandagmiddag gehouden en op het eind van de dag was er een gemeenschappelijke maaltijd. Zo kostte deze in 1902 bij De Waakzaamheid in Koog aan de Zaan f 2,50 met inbegrip van een halve fles wijn. De spijskaart was als volgt: groentesoep, vleespasteitjes, lebaal (= dikke paling) met aardappelen, ossenhaas, doperwtten, pudding,, vruchten en dessert.

Broodkolvers

De NK van 1890 in Spanbroek werd in oktober gehouden in plaats van in september. Hierdoor kwamen er minder deelnemers. Ook waren er twijfels over de organisatie, dit omdat de Spanbroeker kolvers zelf nog nooit hadden deelgenomen aan deze wedstrijden. In het blad De Nederlandsche Sport stond een brief van een *amateur-kolfbroeder*, die klaagt dat de zieke Kolfbond alleen wedstrijden in steden organiseert omdat daar meer rijke begunstigers zitten om de wedstrijd mogelijk te maken. Andere plaatsen lijken daarom figurant-betalers.

Een antwoord op deze brief komt van iemand die tekent met "X". Het hindert de niet boerenkolvers dat de kolvers van het platteland zich te veel als broodkolvers aanstellen. Deze mensen nemen zelf hun brood mee, gebruiken niet veel consumpties en zijn gek op geldprijzen. Om deze laatste reden geeft de Bond kunstvoorwerpen als prijzen.

Buitenland

- 1900 – Er wordt contact gezocht met de tentoonstellingscommissie in Parijs voor het organiseren van een kolfconours. Een gedelegeerde van de Bond is op verzoek bij de secretaris langs geweest, maar kreeg geen onderhoud en ging onverrichter zake terug.
- 1902 – Enkele Hollanders hebben het plan om in Montreux een kolfbaan aan te leggen.
- 1963 – De heer Verhoef, manager van een reisbureau, is in het bezit van twee kolfklieken. Hij zal er één aanbieden aan een Japanse Golfclub en de ander in Manilla op de Filipijnen. In beide landen heeft de TV er aandacht aanbesteed. Zie kolfnieuws nr.34.

Classificatie

- 1899 – Voor het eerst werd een voorstel gedaan om een klassen-indeling te maken. Het voorstel werd verworpen.
- 1900 – Een jaar later werd gemeld dat andere bonden, als De Vriendschap in drie klassen speelden.
- 1928 – Het duurt dan tot 1928 eer er weer over gesproken wordt, Ons Genoegen en Zaanstreek zouden de kolvers ingedeeld willen zien in twee klassen met eventueel een klasse uitmuntend, niet voor de NK, maar voor onderlinge en andere wedstrijden. De Bond antwoordt: wij hebben maar een wedstrijd en laat verenigingen en andere bonden zelf maar indelingen maken.
- 1934 – De Langedijker Kolfbond doet een verzoek om tot een klassen-indeling en voorgiftregeling te komen. Wederom is de Bond hier niet voor, maar de PPC-commissie (Pers- en Propaganda-Commissie) gaat dit uitwerken en zal aan alle verenigingen uitslagen van onderlinge wedstrijden opvragen.
- 1952 – Er werd in vier klassen gekolfd: 1^e klas gummi / 2^e klas gummi, 1^e klas sajiet / 3^e klas gummi, 2^e klas sajiet / 4^e klas gummi en 3^e en 4^e klas sajiet. Daarnaast werd voor vijf beste sajietkolvers een uitzondering gemaakt, zij kolfden in de 1^e klas.
- 1958 – Aanvankelijk werd de klassen-indeling meestal aan de kolvers zelf over gelaten, daardoor speelden er veel mannen in een te hoge klas. Men promoveerde na het behalen van een 1^e prijs.
Degradieren kon alleen op verzoek, maar de mindere kolfresultaten moesten hier wel aanleiding voor geven en in 1958 werd een degradatieregeling nog afgewezen.
- 1962 – De PPC-commissie doet een voorstel tot een nieuwe indeling van vijf klassen, welke in 1963 wordt ingevoerd. Na 1 jaar worden de gemiddelden bijgesteld, deze waren te hoog. De superklassers moesten boven de 480 pt. gemiddeld slaan. De nieuwe gemiddeldes waren voor: Superklas 470, 1^e klas 430, 2^e klas 390, 3^e klas 350 en de 4^e klas beneden 350 punten.
- 1996 – Ledenummers worden ingevoerd.

Classificatielijsten

De classificatielijsten van de seizoenen 1971-72 t/m 1979-80 zijn in het Westfries Archief te Hoorn te vinden bij de inventaris van Kolfclub Aan is Winst uit Venhuizen.

Colfslof

Het ondereind van een colfstok, gemiddeld 99 mm lang, 125 gram zwaar en gemaakt van een loodlegering of een enkele maal van koper. Voor kinderen bestonden sloffen in kleinere afmetingen en met een lager gewicht.

Colfstokken

- 1540 – Zie het Biddinghuizer colfschip vergaan in ca. 1540.
- 1653 – Rond Schotland zijn de Lastdrager en eerder in 1664 de Kennemer vergaan. In beide wrakken heeft men messing en loden colfsloffen gevonden.

Colven

Bij het colfspel was het de kunst om in zo min mogelijk aantal slagen over een grote afstand een bepaald doel te raken. Dit (lange) colfspel schrijven we met een C, dit ter onderscheiding van het huidige (korte) colfspel op vaste banen.

Contributies

1901 – f 0,50 per jaar. Houdt Maat Wognum.
1929 – f 5,00 Wormer.
1962 – f 25,00 Grootebroek.
1967 – f 24,50 Hoogwoud
1967 – f 25,00 Andijk.
1964 – f 48,00 Wormer.
2015 – € 110,00 Andijk.

Dames

1961 – In Noord-Scharwoude de eerste dameskolfclub, Tot Ons Plezier (TOP) geheten, opgericht.
1962 – Het eerste NK in 1962 werd gewonnen door W. Kuiper uit Noord-Scharwoude.
1963 – En in 1963 volgde Berkhout.

In het begin was er veel kritiek op de kleding van de dames, sommigen vonden dat zij een lange broek moesten dragen. De kolfsters uit Oudkarspel waren verplicht een broek te dragen.

N.B.: Zie foto NK dames 1969, bijna alle dames in rok.

Dammen

Bij de damsport kent men het kolfstok- of koevoetwinstsysteem:

Als een partij wordt afgebroken of eindigt in remise en een commissie van wijze heren komt er niet uit, dan wordt dit systeem toegepast om een winnaar aan te kunnen wijzen.

Demonstraties

Door de Bond worden vanaf 1993 demonstraties verzorgd, met de bedoeling om leden te winnen. De organiserende vereniging moet zelf een aantal mensen met interesse uitnodigen en de Bond verzorgt verder de gehele avond.

Dorpsfilms met kolffragmenten

Andijk, 2x.

Venhuizen.

Oostwoud, 1953 met twee minuten. Onder andere zijn te zien: J. Broertjes, Reier Smit, Albert Druif, Cor Leguit en W. Groot.

Wijdenes – Volgens Dick Haan staan op de dorpsfilm van Wijdenes ook kolvers.

Early Golf

Deze stichting beheert de sportverzamelingen van J.A. Brongers en S. van Hengel. Eerst waren deze ondergebracht in het Sportmuseum te Lelystad. In 2006 zijn de collecties overgebracht naar de Burggolfbaan in Purmerend, daar is een kleine tentoonstelling ingericht en de stichting heeft de beschikking over een kleine opslagruimte. Door een verbouwing raakte de stichting haar archiefruimte in 2008 kwijt.

Een paar jaar later kon de stichting haar archief opslaan in het St. Eloyen Gasthuis in Utrecht. De collectie is thans het eigendom van het gasthuis.

Erewijn

Sinds de eerste NK in 1866 wordt er na de opening een glas erewijn geserveerd en getoast op de goede afloop.

Ook bij andere evenementen was dit gebruikelijk. Zo werd bij een turnfeest in 1899 te Enkhuizen ook de erewijn aangeboden.

Film

1949 – Daan Pool heeft een film over West-Friesland gemaakt waar ook kolven in voor komt, onder andere een optocht in Hoorn waar de kolvers van Houdt Maat uit Wognum in meelopen.

Finale NK

In 1981 wordt in de finale voor het eerst van onderaf gekolfd, dus de finalisten met de laagste scores kwamen het eerst in de baan.

Daarvoor waren het de kolvers met de hoogste scores die de spits afbeten en werd het systeem opbreken gehanteerd, d.w.z. dat de kolvers die voor hun vijfde slag, niet meer het puntentotaal van de zevende prijs konden halen, vriendelijk doch dringend werden verzocht de baan te verlaten.

Foto's

1873 – Kolsociëteit Prins van Oranje uit Goes bood de jarige burgemeester Mr. M.P. Blaabeen een fotoalbum aan met portretten van alle leden.

1886 – Bij de 1° NK te Alkmaar zijn er foto's gemaakt. Op de tentoonstelling bij het 50-jarig jubileum van de Bond in 1935 werden zes foto's van deze wedstrijd tentoongesteld.

1892 – Als in Schiedam de wedstrijd van de Zuid-Hollandse Kolfbond wordt gehouden is de zaal versierd met diverse kolfattributen, onder andere foto's van Schiedamse kolvers in hun eigen baan en een foto van de NK 1889 in Goes.

1912 – Persbureau M.S. Vaz Diaz vraagt toestemming om op de NK te Alkmaar foto's te mogen maken.

1917 – Fotopersbureau Holland doet het verzoek om op de NK in Nieuwe Niedorp fotografische opnamen te mogen maken.

1960 – De Algemene Vereniging voor Vreemdelingenverkeer maakte bij de NK in Hoogwoud foto's; zo ook een Amerikaanse fotografe voor enkele bladen in Amerika.

Gedichten

1657 – Het gedicht 's Amsterdammers Winter van J. Six van Chandelier in zijn bundel Poesy verschaft ons veel informatie over het colven op het ijs. Zie: Colf, Kolf, Golf, blz. 27.

1783 – Het Album Amicorum van Aan en Haye Mulder, kasteleins van het studenten-koffiehuis annex kolfbaan in de Botniastins te Franeker bevat 169 inschrijvingen van hoofdzakelijk studenten en in acht daarvan wordt iets over kolven gemeld.

Bij de opening van de kolfbaan van Sociëteit De Vereniging in Den Haag droeg de heer Van Zeggelen een kolfgedicht voor.

In Amstelodamum van 1982 op pag. 82-84 staat een artikel over ballen- en kolvenmakers. Ook staat er een gedichtje bij.

Geloofsbrieven

In 1911 moesten alle verenigingen hun geloofsbrieven bij de Bond indienen.

Groen, Jan Czn.

- 1882 – De heer Groen uit Andijk behaalde in Bolsward de 1^e premie en won daarmee twee karaffen met zilver.
- 1884 – In Gouda won hij de 6e prijs.
- 1884 – In Spanbroek, 5e prijs.
- 1884 – Nieuwe Niedorp, de tweede premie met 129 punten.
- 1886 – Op de eerste Nederlandse Kampioenschappen te Alkmaar viel hij net buiten de prijzen; hij werd zesde.
- 1886 – Op de jaarlijkse wedstrijd van Café Halfweg te Westwoud behaalde hij in 1886 de eerste prijs met 124 punten.
- 1903 – In 1903 was hij samen met zijn zwager M. Veer deelnemer aan een schaaktoernooi in Hoorn.

Gutta percha

- 1830 – Omstreeks 1830 komen er gutta percha-ballen op de markt.
- 1873 – Er wordt een adres gezocht voor massieve gutta percha-kolfballen.
- 1875 – Er wordt iemand gezocht die deze kolfballen volkomen zuiver kan afdraaien.

Hectograaf

Aangeschaft in 1898. Met dit apparaat konden meerdere afdrukken van een met inkt geschreven tekst worden gemaakt.

Hollandsche spel

Hierbij dient men de bal zo dicht mogelijk bij het achtershot te brengen.
In het Stichtse en in Friesland verkiest men om hard te slaan en terug te spelen van het achterrabat.

Japan-TV

De N.T.V. heeft in 1976 een programma gemaakt, genaamd 11 P.M., met allerlei oud-Hollandse dingen als marken, de kaasmarkt in Alkmaar en ook opnames gemaakt voor tien minuten over de kolfsport. De opnamen werden gemaakt in Nieuwe Niedorp met medewerking van Rein Rougoor en Dirk Spijker. Het was de taak van laatstgenoemde om presentatrice Kiko het kolfspel uit te leggen en te leren.

Enkele jaren later (1986?) is ook in Venhuizen een Japanse filmploeg geweest om opnames van kolven te maken.

Kalker, M.D.

- 1895 – Vanaf 1895 bestuurslid van Kolfclub Amsterdam, opgericht te Haarlem.
- 1921 – Gekozen in het hoofdbestuur.

In de 30er jaren heeft hij gewerkt om de historie van het kolven vast te stellen. Hij schreef kranten en uitgevers aan of zij in hun uitgaven iets over kolven hadden gepubliceerd. Ook ging hij antiquairs langs met de vraag of zij oude prenten of ander kolfmateriaal in aanbod hadden.

- 1938 – Hij werd aangesteld als historicus van de Ned. Kolfbond.
- 1942 – Hij werd slachtoffer van de bezetter. Bijna zijn gehele inboedel met ook het archief van de Ned. Kolfbond werd vernietigd.

Kasbal

Een bal die gespeeld moet worden van achter de paal.

Keizer, Martinus, 1897-1987

1919 – Uitslag kolfwedstrijd te Zwaagdijk Enk, C. 25 oktober 1919, 1^e M. Keizer, Onderdijk, serieprijs M. Keizer Jr., Onderdijk.

1949 – Samen met zijn zwager Jan Laan Jbz. werd hij lid van De Meiboom.

1961 – Hij sloeg in 1961 tijdens een 15-slagenwedstrijd 172 pt., op dat moment de hoogste score ooit.

1967 – Hij werd in 1967 en 1968 Noord-Hollands Kampioen en 1 x 3^e op een NK.

1985 – Hij heeft tot ca. 1985 gekolfd.

Keuren en Ordonnantiën

1919 – Op 30 juli een artikel in de Nieuwe Rotterdamsche Courant over zondagswetgeving, onder andere Aalsmeer in Kennemerland.

1803 – Rotterdam. Vanwege de zondagsrust mag er voor 16.00 uur niet gebiljart, gekolfd of anderszins gespeeld worden. Op boete van zes gulden.

Ook in het midden van de 19^e eeuw worden er regelmatig verordeningen, betreffende de zondagsrust, in kranten geplaatst.

1909 – Luik, verboden om op plaatsen als wandelpaden e.d. te tolleren, te kolven etc. omdat dit lastig is voor de voorbijgangers. Zie het Algemeen Handelsblad van 28 april.

Kerfstok

Bij het *colven* voor 1700 gebruikte men een kerfstok om het aantal slagen bij te houden.

Kisten

Rond 1900 werden de ballen en klieken een paar dagen vooraf aan een uitwedstrijd in een kist aan een vrachtrijder meegegeven en het verzoek aan de kastelein gedaan om de bal te verwarmen. Dit voorverwarmen werd ook wel in een stoof gedaan. Veel ballen hadden een kern van op elkaar geplakte repen rubber. Deze ballen waren zuiverder en liepen beter als zij voorverwarmd waren. Op de jaarvergadering van Op Maat te Zuid-Scharwoude in 1939 werd medegedeeld dat wegens het geringe aantal deelnemers de kist met kolven en ballen niet zal worden overgestuurd. De kolvers dienen zelf hun voor materiaal te zorgen.

Klassenkampioenschappen

In het archief van de Kolfbond (KNKB) worden de kampioenen bijgehouden sinds 1965. Daarvoor was het altijd de jaarlijkse wedstrijd van de Kolfvereniging Noord-Holland.

De dames kolven vanaf 1968 deze wedstrijd.

Klassenindeling

1937 – Tot 1937 verschijnen er classificatieboekjes.

1937 – Van 1937-1943 houdt de PPC (Pers- en Propaganda Commissie) van ca. 25 50-slagenwedstrijden de uitslagen bij om hiermee tot een klassenindeling te komen welke op alle wedstrijden gebruikt kan worden.

1957 – De vierde klasse wordt ingesteld en enkele jaren later vervallen ook de aparte sajet klassen 1 en 2.

1959 – Tot 1959 promoveerde een kolver als hij een paar prijzen had gewonnen. Vanaf deze tijd wordt een kaartstelsel ingevoerd wat inhoudt dat er per jaar van iedere kolver op eigen baan 40 partijen worden opgeschreven. Hiervan berekent men het gemiddelde en dit bepaalt de klassenindeling.

1963 – De superklasse werd ingesteld, met 22 kolvers op 470 pt.

2005 – Sinds 2005 is 460 pt. de grens.

- 1978 – A. Rentenaar had in het seizoen 1978-1979 aan alle tien de 50-slagenwedstrijden deelgenomen, met gemiddeld 530,3 punten!
- 2005 – Er wordt een nieuwe klassenindeling gemaakt om tot een betere verhouding van kolvers in alle klassen te komen.
- 2009 – Er wordt een correctie doorgevoerd.

Eind jaren dertig had men voor sommige wedstrijden een Eere-klasse ingesteld.

Klokken

Bij het klokken worden trekslagen (puntenklapen) gedaan vanaf twaalf vaste punten rond de paal. Zestien kolvers hebben 80 minuten werk voor hun 12 slagen.

In Wormer gaat men op het eind van de clubavond palingklokken. Men doet 5 trekslagen en vooraf wordt een puntentotaal vastgesteld, bijvoorbeeld 41. De kolver die dit als eerste bij elkaar slaat is de winnaar van het pondje paling, tenzij iemand anders 60 punten slaat. In 2015 slaat Maarten van Zaanen 60 punten, eerder lukte dit Dirk Klappe.

Klo(t)sbaan

In de 17^e-eeuw was het klosspel zeer populair. Op een vaak vierkante baan, niet langer dan tien tot twaalf meter met aan het eind een poort in het midden, werd met een houten bal en later met een stok een houten bal door de poort of ring gespeeld.

Klossen

Klossen wordt gezien als het primitieve prototype van het beugelen.
Zie ook ijsklossen.

Kolfbaanmaker

Zie Baanmakers.

Kolfballenmakers

In de eerste helft van de 19^e-eeuw waren er kolfballenmakers in Amsterdam, Rotterdam en Utrecht.

Kolfkist

Dit waren kisten van ca. 150 x 50 x 30 cm waarin de klieken en ballen werden vervoerd, meestal door een vrachtman, naar de baan waar een paar dagen later een wedstrijd werd gehouden. De baanhouders werden verzocht om na aankomst van de kist de ballen in een stoof te leggen om ze warm te houden, zodat ze beter zouden rollen.

Kolfmaker, kliekenmaker

1634 – Het woord *kliëk* wordt voor de eerste keer genoemd in een journaal van walvisvaarders die overwinteren op Spitsbergen: *wij maekten houte klicken daer wy mede colfden op de Bay voor onze Tent, tot exercitie.*

1835 – W. Mulder op de Binnenweg in Rotterdam maakte, als opvolger van zijn vader, kolfstokken.

1886 – Een zadelmaker schreef de Bond aan met een offerte voor het bekleden van een kolf met het fijnste kalfsleder voor f 2,40. Een nieuwe steel kostte f 3.

1879 – W. Venverloo, koper en metaalgieterij uit Hoorn, adverteert op 24 juli in de Nieuwe Purmerendse Courant: *Steeds voorhanden koperen kolfklicken in 3 soorten.*

1878 – Onder andere Bruin uit Andijk en Kolkman uit Zijdewind maken kolfklicken.

De heer Wood uit Berkhout is later waarschijnlijk in het bezit gekomen van de mal van Bruin en ook maakt hij naar voorbeeld van een opgegraven kolfvoet uit Amsterdam, replica's die gebruikt worden als prijs voor de Wormer Open.

De koperen kliek van Trijnie Vingerhoed uit Venhuizen is gemaakt door ene De Haas; er is een haasje in de kliek gegraveerd.

Kolvenmakers of kliekenmakers vind men weinig in archieven, echter:

1623 – Jan van Steenlant uit Middelburg was vervaardiger van kolven.

1634 – Cornelis Evertsson.

1646 – De 24-jarige kolvenmaker Evert Cornelyss van Amsterdam gaat in ondertrouw.

1665 – Thys Cornelisse Bakkum, geboortig van Amsterdam, is gevestigd als kolvenmaker in de Bagijnensteeg.

1982 – In Amstelodamum staat op pag. 82-84 een artikel over kolfballen- en kolvenmakers.

1989 – In Amstelodamum staat op pag. 83-87 een artikel over kolvenmakers, geheten:

Een Amsterdamse kolvenmaker in de 19e-eeuw

Kolfnieuws

1895 – Een voorstel van Willem Tensen om een eigen kolfblad uit te geven werd afgewezen.

1887 – Van 1887 tot 1920 heeft de Bond haar nieuws en uitslagen in het sportweekblad *De Nederlandsche Sport* gepubliceerd.

1953 – Op de jaarvergadering te Oostwoud wordt besloten om eens per drie maanden een circulaire uit te laten gaan naar alle leden. Op 1 januari 1954 verscheen het eerste nummer.

2014 – Het Kolfnieuws is verder gegaan als digitale nieuwsbrief. Uitslagen van wedstrijden worden hier niet meer in opgenomen, deze komen op de website van de Kolfbond (KNKB)

Kolfvereniging Noord-Holland

1890 – Opgericht in lokaal Suisse te Zaandam door zeven baanhouders: Van der Vliet uit Krommenie, R. Swagerman uit Nieuwe Niedorp, F. van der Deure uit Enkhuizen, C. van Helden uit Hoorn, De Boer uit Koog Zandijk, Harp uit Alkmaar en Kos uit Schagen. De contributie wordt vastgesteld op *f* 1 en de eerste wedstrijd wordt in 1890 te Schagen gehouden.

1898 – Ledental bedraagt 172.

1910 – Lidmaatschap kost *f* 1,50.

1914 – De Noord-Hollandsche Kolfbond telt 169 leden. 78 van hen nemen deel aan de jaarlijkse wedstrijd, dit jaar in Koog aan de Zaan.

1965 – Tijdens het 75-jarig jubileum heeft secretaris P. Bergen het één en ander de revue laten passeren. Gegevens van de jaren 1920-1926 waren zoek geraakt. De klassenkampioenschappen werden het eerst verkolfd in 1965, daarvoor hield deze Bond haar jaarlijkse wedstrijd. Vanaf 1965 wordt de uitslag van de klassenkampioenschappen opgenomen in Kolfnieuws.

1970 – De Bond wordt opgeheven en gaat op in de Nederlandsche Kolfbond.

Kolfvereniging Zuid-Holland

1894 – Te Schiedam wordt de Zuid-Hollandsche Kolfbond opgericht, omdat veel verenigingen, vanwege de hoge kosten, bedanken voor de Nederlandsche Kolfbond.

Kolfvereniging De Vriendschap

1894 – Opgericht in 1894, met 112 leden. W. Tensen won de eerste twee jaarlijkse wedstrijden.

Kolfvereniging Vriendenkring

1927 – Opgericht in 1927 en opgeheven in 1966. Zij organiseerden 1 of 2 maal per jaar een kolfdag.
1947 – Vierde haar 20-jarig bestaan. C. Bakker uit Berkhout was jarenlang de organisator.

Verenigingen die lid waren: Berkhout, Wognum, Spanbroek, Hoogwoud, Hoogkarspel, Binnenwijzend, Oostwoud.

Het archief van deze vereniging met notulenboeken, classificatielijsten 1938-1947, ledenlijsten en uitslagen is ondergebracht in het Westfries Archief.

Kolfvereniging Van drie tot een

1912 – Opgericht door de kasteleins J. Slagter, A. Winkel en H.H. Aardeman met 68 leden. Zij kwamen uit Oostwoud, Benningbroek en Wognum.

Zie Enkhuizer Courant van 27 januari 1912 en de uitslag van de eerste wedstrijd in de Enkhuizer Courant van 1 februari 1912.

Korpsen

1887 – Op de NK te Schiedam werd voor het eerst een korpswedstrijd gehouden.

Tot het midden van de 20^e eeuw was op de NK het korpskampioenschap heel belangrijk. In de pers kreeg het veel meer aandacht dan de personele wedstrijd. Al menig keer gingen er op jaarvergadering stemmen op om de korpswedstrijd op de NK te veranderen omdat er in de finale te veel (korps) kolvers in de baan kwamen met weinig punten.

2004 – Deze kritieken hebben er tot toe geleid dat op de NK voor het laatst de korpsen in de finale speelden.

2006 – De eerste korpskampioenschappen werden georganiseerd in Andijk. Elke vereniging mocht maximaal drie korpsen laten uitkomen op twee voordagen. In de finale was bij de heren Onder Ons Andijk de sterkste en Door Inspanning Ontspanning (DIO) uit Oudkarspel bij de dames.

2016 – Op de NK in 2016 kwamen de korpsen weer terug.

Op de Klassenkampioenschappen konden verenigingen per klas korpsen afvaardigen, tot in 2006 hiervoor een aparte wedstrijd werd georganiseerd. In 2016 werd de korpswedstrijd weer heringevoerd.

Kostelijk, P.

In 2012 via Marktplaats een kliek gekocht voor € 45 van Baltus uit Heiloo. De verkoper wist niets van de herkomst. In deze linkerkliek is de naam P. Kostelijk in het hout gesneden. Er waren in de eerste helft van de 20^e eeuw twee kolvers met deze naam. De bekendste van hen was P. Kostelijk uit Alkmaar; daarvoor woonde en kolfde hij in Heerhugowaard. Er zijn mij van hem twee foto's bekend, waaronder de foto met kolvers in Amsterdam in 1912, waar deze P. Kostelijk met een linkerkliek staat afgebeeld. Hij is geboren in Zuid-Scharwoude en was medeoprichter van de eerste groenteveiling in de Langedijk.

Langedijker Kolfbond

1929 – Opgericht 13 november.

Op de eerste wedstrijd wonnen de winnaars van de eerste prijzen een klokje met een kolffiguur. Er werd elk jaar in alle banen gespeeld, zo sloeg men in 1944 elke maand 50-slagen in een andere baan. De winnaars waren dat jaar verplicht om mee te werken op een demonstratiedag.

Leden

- 1892 – 19 verenigingen met totaal 395 leden. De contributie is *f* 10 per vereniging. Buitengewone leden betalen *f* 5 en donateurs *f* 2,50.
- 1918 – 39 verenigingen met totaal 583 leden.
- 1960 – 27 verenigingen met totaal 550 leden.
- 1962 – 25 verenigingen met totaal 541 leden.
- 1992 – 629 leden.
- 2012 – 17 herenverenigingen met 369 leden en 13 damesverenigingen met 221 leden = totaal 590.
- 2019 – 188 damesleden en 359 herenleden = totaal 547.

In kolfnieuws nr. 108 van oktober 1980 staat een overzicht van de leeftijden van de Bondsleden: Van de 434 herenleden waren er 156 jonger dan 50 jaar, 131 tussen de 50 en 65 jaar en 147 boven de 65 jaar.

Ledenwerving

- 1899 – Hubrecht Blik, de Nederlands Kampioen in 1899 (overleden in 1956) uit Goes, meldt in datzelfde jaar in een interview dat het moeilijk is om jonge mensen voor het kolven warm te krijgen.
- 1913 – Van Balen Blanken zegt op de jaarvergadering: *Het kolfspeel is voor den geposeerden leeftijd.*
In een artikel over Golf spreekt men van: een sport voor de tweede jeugd.
- 1917 – Op de jaarvergadering wordt gezegd dat het moeilijk is jongeren aan het kolven te krijgen, omdat het fietsen en biljarten de jongeren uit de kolfbaan houdt.
- 1959 – Op de jaarvergadering meldt de secretaris een terugloop van 20 leden en attendeert de aanwezigen erop hier aandacht aan te schenken.
- 1969 – Op de vergadering wordt gemeld dat de Bond de afgelopen vier jaar 125 leden heeft verloren!

Loopende bal

Dit is een uitdrukking uit vroeger jaren: Men kolft alleen, dus niet met een maat.

Maliebaan

Een maliebaan was enkele honderden meters lang. Aan beide uiteinden stond een paal en de bal moest in zo min mogelijk slagen naar het andere eind van de baan worden gespeeld waarbij in het midden van de baan nog een poort genomen moest worden.

Maliën

Veel elementen uit het maliën zijn terug te vinden in het kolven.

Markeurs

In de tijd van het streepjeskolven had men dikwijls een kolfjongen in de baan, Deze moest onder andere het kolfgeld innen en af en toe de lemen baan aanvegen.

Voor 1900 werden de markeurs nog *paalmannen* genoemd of ook wel *commissarissen*.

- 1893 – Op de NK te Haarlem waren De Vries uit Schagen en M. Klerk uit Nieuwe Niedorp de keurmeesters. In de krant van 22 september wordt in een artikel aandacht besteed aan fouten van de markeurs, met name de heer De Vries.
- 1898 – Op de Bondsvergadering wordt aangenomen dat alleen de markeurs de paal nat mogen maken.

- 1904 – NK in Gouda: *De markeurs Starreveld en Valk uit Gouda deden volgens het hoofdbestuur flink hun best, maar de omstandigheid dat zij van het kolfspel hoegenaamd geen idee hadden werkte soms beklemmend op de gang van zaken!* Later hebben bestuursleden hierop toezicht gehouden.
- 1907 – Keurmeesters op de NK waren W. de Vries en P. Nijman, beiden uit Alkmaar.
- 1917 – Op de NK waren A. Berkhout en W. de Vries uit Alkmaar de *keurmeesters*. Later werd er nog een reserve-markeur aangesteld.
- 1917 – Omdat er in het verleden nog wel eens kritiek was op de markeurs werd de eerste bondsmarkeur aangesteld, Aris Berkhout. Aris zou dit ruim 40 jaar blijven doen.

Toen een kolver uit De Streek na het geven van de opklap een stuntel maakte en na zijn val gedeeltelijk in vak 12 terecht kwam annonceerde Aris Berkhout ‘VOL’.

- 1925 – Op de Bondsvergadering wordt het voorstel aangenomen dat de markeurs ook mee mogen kolven in de korpsen.
- 1973 – Schrijver dezes weet zich nog te herinneren dat op de Klassekampioenschappen in 1973 de *reserve-markeur* moest invallen maar duidelijk in kennelijke staat verkeerde en ook grove fouten maakte. Gelukkig gaat het tegenwoordig serieuzer.
- 1976 – Tot 1976 was het de gewoonte dat de twee bondsmarkeurs een heel tournooi, dus soms vijf dagen, van ‘s morgens 10 uur tot en met de laatste avondpartij, in de baan stonden. Ook was het toen nog gebruikelijk dat zij gewoon een borreltje dronken, maar dit werd door niemand bezwaarlijk gevonden.
- 1977 – Jan Bergen en Dirk Spijker werden markeur.
- 1993 – Het aantal wedstrijden waar markeurs voor gewenst zijn neemt toe en er komen er twee bij. In 1993 zijn er zes bondsmarkeurs en ook de dames hebben dit jaar voor het eerst hun eigen wedstrijden gemarkeerd. Henk Bakhuis leidt de nieuwe markeurs op.
- 2004 – Gerie Kramer stelt een markeurscursus samen.
- 2004 – Vanaf 2004 dragen de markeurs een overhemd met bonds-embleem.
- 1889 – A. Muller uit Willeskop, hij was lid in Montfoort, heeft een paal gemaakt met een draaibaar ondereind. Hoe dun de bal de paal zou raken bij een kasbal, het wijzertje zou altijd uitslaan. In de praktijk werkte dit niet altijd en het grootste probleem was dat de voorballen harder geslagen moesten worden omdat het ondereind van de paal *los* zat.

Minibaan

- 1934 – Op de NK 1934 in Berkhout was een minibaan aanwezig.
- 2003 – De minibaan van de mannen uit Opmeer krijgt vanaf 2003 een subsidie van de Bond.

Mobiele baan

- 2016 – In ca.2016 wordt er een mobiele baan gemaakt met alleen rabatten, door onder andere Rob Jongewaard. Deze kan op elke vlakke vloer worden neergelegd, eventueel met een ondergrond van vilt waar de belijning op getekend is.
- 2018 – Onder andere Cabauw heeft in 2018 deze baan enkele maanden in gebruik gehad om te kijken of het kolfspel in Cabauw toekomst had.

Musea

- 1993 – In het Sportmuseum in Lelystad zijn enkele leuke dingen uit de collectie van J.A. Brongers over kolven te zien. Dit museum is echter geen lang leven beschoren, ze zijn in ongeveer 1993 geopend en 10 jaar later weer gesloten.
- 2006 – De stichting *Early Golf* heeft de collecties van S. van Hengel en J.A. Brongers na sluiting weer in beheer genomen en ondergebracht bij Burggolf in Purmerend.
- 2009 – In 2008 moest er een nieuwe bewaarplaats gezocht worden. Sinds 2009 is het archief ondergebracht in het St. Eloyen Gasthuis in Utrecht. Sinds begin 2020 is de collectie het eigendom van het St. Eloyen Gasthuis.

De heer Ramondt, jarenlang voorzitter van Prins van Oranje in Goes, schenkt de gemeente twaalf medailles. Ze zijn nu te zien in Museum De Bevelanden te Goes. Ook in de catalogus *Colf – Kolf – Golf* zijn er enkele afgedrukt.

Het Zaans Museum heeft zo'n 40 kolfattributen in haar bezit en stelt er enkele in een vitrinekast ten toon.

Het vaandel van kolfclub Recht Door is te zien in het museum in Alkmaar.

Het oude bord van kolfclub De Meiboom staat in het Poldermuseum in Andijk.

Het museum in Bergen laat een oude gummibal zien.

2010 – Voor het 125-jarig jubileum van de Kolfbond bood Cees van Woerden namens Kolfclub Utrecht St. Eloyen Gasthuis aan om een webmuseum op te zetten. Webmaster werd Do Smit, die met grote inzet en enthousiasme en met medewerking van velen een enorm webmuseum heeft opgezet (www.kolfgeschiedenis.nl).

Muziek

1894 – Franz Konig, directeur / kapelmeester te Bolsward, heeft een Nationale Kolfmars geschreven voor piano en zang. Deze mars is bij de NK in Bolsward uitgevoerd.

In het archief van M.D. Kalker in het Gemeente Archief Amsterdam, ligt een exemplaar.

Gerard Kreuk heeft als secretaris van de Bond een boekwerkje samengesteld van liederen die door de jaren heen bij kolfwedstrijden zijn gezongen. Veel van deze liederen stonden in de programma-boekjes van de Ned. Kampioenschappen, maar ook het archief van Kalker zijn er veel te vinden. Nagenoeg alle kolfliederen kunnen worden ingezien in het webmuseum.

Nationale wedstrijden

Zijn wedstrijden die open staan voor kolvers van verenigingen uit het hele land. Voor 1885 werden er al Nationale wedstrijden gehouden, bijvoorbeeld in 1882 te Bolsward. Nieuwe Niedorp organiseerde in 1894 een Nationale wedstrijd waar 74 kolvers aan deel namen, die ieder *10 series van 5 streepjes* kolfden. De hoogste score was voor J.B. Wilken uit Nieuwe Niedorp met 498 punten.

Alkmaar verzoekt in 1890 dat de winnaars bij grote wedstrijden geen flessen wijn behoeven weg te geven, want dat was veelal de gewoonte.

Een wedstrijd op de lange baan was meestal een 50-slagenwedstrijd.

Een wedstrijd op de korte baan was meestal een 15-slagenwedstrijd.

Nederlandse Kampioenschappen

Vanaf 1886 tot ongeveer 1970 sprak men altijd over het kolffeest in niet over de kolfkampioenschappen, want de NK was niet alleen de wedstrijd maar ook een echt kolffeest met tal van evenementen er om heen als een biljartwedstrijd, uitstapjes naar musea, boottochtjes en vaak een concert van een plaatselijk muziekorkest. Het kolven werd gezien als een middel om gezellig samen te zijn. Een bestuurslid van de Bond schrijft in 1890 hierover: *Er moet ernstig gekolfd worden maar het moet tevens een feest zijn, zonder dat zou het aantrekkelijke er spoedig af zijn.*

Nieuwe Niedorp en Zevenhuizen *schoten kracht te kort* om in 1886 en 1887 de wedstrijd te organiseren. *Uit deze herhaalde weigering der kolfverenigingen ten plattelande om de Bondswedstrijd in haar baan te houden, blijkt wel dat deze taak voor dorpen te omvangrijk en bezwarend is.*

- 1893 – Tot 1893 is de plaats waar de NK verspeeld zou worden door loting vastgesteld, nadien is een rooster opgezet. De verenigingen dienen de namen van de deelnemers op te geven en de Bond maakt een rooster van de volgorde waarin wordt gekolfd. Hier kan alleen bij hoge uitzondering van afgeweken worden. In 1917 wordt nog eens benadrukt dat de lijsten streng gehandhaafd worden.
- 1901 – Voorstel geen 5 maar 7 prijzen en er wordt niet afgeweken van de tweede dinsdag in september. Tijdens de bondsmaaltijd krijgen tien sprekers of toasters het woord.
- 1902 – Op de NK in Koog aan de Zaan werden de deelnemers door de fanfare van het station gehaald. Vanuit vele huizen werd gevlagd. De biljartwedstrijd ging over tien stoten en los van acquit.
- 1907 – NK in Krommenie met 217 deelnemers, waaronder 19 junioren. Voor deze wedstrijd zenden enkele verenigingen hun ballen en klieken vooruit. Op de jaarvergadering stelt de heer Verhoef voor om net als voorheen weer drie series te slaan en er komt een voorstel om voor de NK de baan te keuren, want de baan in Krommenie is niet echt geschikt. Bij dit NK zijn er ook prijzen voor de zwaarste kolver, N. van Pommeren (220 pond) uit Koog aan de Zaan en de lichtste kolver, J. Harkema uit Bolsward (110 pond).
- 1913 – Op de NK in Oosthuizen wordt wegens gebreken aan de baan niet hoog gekolfd.
- 1918 – Vanwege W.O. I werd geen NK georganiseerd. Op voorstel van Utrecht kolfde men (in plaats van het NK) op eigen baan een 50-slagenwedstrijd onder toezicht van een hoofdbestuurslid. Er kwamen 218 inschrijvingen en elke deelnemer betaalde f 1, hier werden de prijzen van gekocht.
- 1929 – Te Koog aan de Zaan worden de kolvers van het station afgehaald en lopend gaat men, vooraf gegaan door muziek, naar De Waakzaamheid. Er worden negen commissies ingesteld om alles in goede banen te leiden en men heeft een begroting van f 900.
N.B.: De begroting in 1949 was f 1.600 (waaraan de leden f 1.123 bijdroegen).
Deze commissies die allerlei attracties organiseerden heeft men tot ca. 1960 gehad en in 1985 speelde er voor het laatst muziek na de prijsuitreiking.
- 1933 – Secretaris Dekker van Zaanstreek heeft een prachtig verslag gemaakt van de deelname van de Kogers op de NK in Zuid-Scharwoude. Hierin komt duidelijk naar voren dat het echt een dagje uit was met alles er op en er aan, want zo schrijft hij: alleen tijdens het kolven waren we serieus.
- 1948 – De secretaris van Vriendenkring Noord-Scharwoude stuurde, voorafgaande aan de NK, een schrijven naar alle verenigingen met het feestprogramma en de vraag hoeveel kolvers,

eventueel met hun dames, de prijsuitreiking en feestavond wensten bij te wonen. Hij sloot het schrijven af met: *Ten zeerste hopen wij, dat de komende feestdagen van de Nederlandsche Kolfbond in prettige en sportieve geest mogen verlopen.*

De feestavond na de prijsuitreiking werd verzorgd door het Noord-Hollands Cabaret met onder andere Piet Kroon (Kees Stet) en werd afgesloten met bal na met muziek van de Jacoja's.

1962 – Op de zondag van de NK in Zuid-Scharwoude overleed bondspenningmeester C. Goet Jzn. uit Nieuwe Niedorp in de baan. De wedstrijden werden twee weken uitgesteld.

1981 – Opmeer organiseerde de eerste NK waar *van onder af* werd gekolfd.

Tot ongeveer 1970 werd veel gesproken over de kolffeesten als men de Nederlandse Kampioenschappen bedoelde.

1985 – De laatste keer met bal na op de NK, was in De Rode Leeuw te Zuid-Scharwoude.

1993 – Het laatste programmaboekje met alle namen van de deelnemers is gebruikt bij de NK in Zuid-Scharwoude. De belangstelling hiervoor was de laatste jaren afgenomen.

2006 – De NK in Opmeer is de eerste zonder een korpswedstrijd.

Officiële opening NK

Deze is altijd op zondag geweest, ook toen er voordagen aan toe werden gevoegd, omdat het de meest geschikte dag was.

Op de eerste dag van het NK werd de wedstrijd *officieus* geopend en kwam een korps, met de oudste leden van de organiserende vereniging, als eerste in de baan.

Opbreken

Bij de bondswedstrijden, NK en KK, werden kolvers die geen kans meer hadden op een prijs door de wedstrijdleader vriendelijk verzocht om op te breken. Rond 1980 werd deze regeling niet meer toegepast.

Overleden tijdens het kolven

1931 – K. Winkel uit Wognum, zakte tijdens de prijsuitreiking van de N.H. Kolfbond in elkaar.

1962 – C. Goet Jz. uit Nieuwe Niedorp op de NK in de Schelvis te Zuid-Scharwoude.

1970 – Evert Bobeldijk op de soosmiddag in Andijk.

2007 – Theo van Duin uit Hoogwoud, in zijn eerste serie van de NK 2007 Venhuizen.

Palen

Palen worden ook wel stukken genoemd.

Ands Muller uit Willescoop heeft palen met een draaibaar ondereind. Hierdoor slaat er bij hele dunne kasballen nog een wijzertje uit. Het probleem is dat voorballen harder geslagen moeten worden omdat dit ondereind wat los zit.

1904 – Gouda heeft dikke palen, 16,5 cm in doorsnee, en deze staan loodrecht op de baan.

1917 – Op de NK in Nieuwe Niedorp had men een nieuwigheid: de achterpaal kon door een mechaniek omhooggetrokken worden.

1952 – De regel Kolf aan Stuk verviel. Dit betekende: als de kolver na het slaan van zijn bal met de kolf de paal raakte dan werd er een poedel genoteerd.

De paal waar de puntenklap getrokken wordt is de bovenpaal, de paal waar de optrek gedaan wordt is de benedenpaal.

De palen in de Rode Leeuw te Zuid-Scharwoude zijn eigendom (geweest!) van de Kolfbond (KNKB)

Veel bovenstukken van oude palen hadden een tulpmodel. Ook het bovenstuk van kaaspersen werd vaak versierd met een tulpmodel.

Penningmeesters

1885 – R.J. Vos – Bolsward. Tot erelid benoemd in 1916 en overleden in 1917.

? – F.Q.C. den Hollander, Goes/Den Haag

? – A. Kist. Hij overleed in 1938.

1939 – C. Goet.

1969 – H. Bakhuis, Dirkshorn.

1997 – A. Schoppen, Oudkarspel

2003 – L. de Wit, Oudkarspel.

2010 – H. Jonkman

Polygoonjournaal

1937 – In januari was er iemand van Polygoon bij wedstrijden in Grootebroek.

1943 – Bij een tentoonstelling AMSTEL - VECHT - ZAAN in het Stedelijk Museum in Amsterdam werd een tijdelijke kolfbaan aangelegd en Polygoon maakte van het kolven een opname van 40 seconden.

1960 – In december maakte Polygoon een filmpje van 1,5 minuut van een demonstratie van het kolven. Deze opnamen zijn sinds 2007 beschikbaar bij Beeld en Geluid.

P.P.C.-wedstrijden

De Pers en Propaganda Commissie organiseerde wedstrijden, die het meest op klassenwedstrijden leken. Eerst werd er in rayon gespeeld en de finalisten van de drie klassen plaatsten zich voor de *landelijke finale*.

De winnaar van de 1^e klasse mocht zich Keizer noemen, van de 2^e klasse Koning en de beste 3^e klasser Prins. Deze wedstrijd stond in 1964 het laatst op het programma en in 1965 werd de wedstrijd van kolfvereniging Noord-Holland tevens het klassenkampioenschap.

N.B.: De clubkampioen van de Prins van Oranje in Goes mocht zich voor een jaar Koning noemen, de nummer twee mocht zich Prins noemen. Diegene die drie keer achtereen Koning werd, mocht zich Keizer noemen. *Zie Goes 1902*.

Bij de Krulbolsport werden de titels Keizer, Koning en Prins ook gebruikt. Zie de 20^e jaargang van Neerlands volksleven.

Propaganda

1899 – Goes onderneemt pogingen om op de wereldtentoonstelling in Parijs in 1899 daar een kolfbaan aan te laten leggen.

1917 – De Bond wordt een Revue der Sporten toegezonden met het portret van Dr. Van Balen Blanken.

1984 – Het NSF (Nederlandse Sport Federatie) organiseert een tentoonstelling over sport waaraan 60 sportbonden aan meedoen.

1987 – Een demonstratiereis naar Frankrijk gaat niet door omdat de organisatie geld te kort heeft en daarom geen kolfbaan kan aanleggen.

1992 – Een tentoonstelling over balsporten wordt in Parijs georganiseerd en voor de kolfsport is één vitrine beschikbaar.

In veel verslagen van de NK in het begin van de 20e-eeuw wordt de oudste deelnemer genoemd en geschreven hoe *kwiek* hij nog door de baan liep. Tussen 1950 en 1970 werd steeds de oude Aris Berkhout naar voren geschoven als er foto's genomen werden. Aris had zich zeer verdienstelijk gemaakt voor de kolf sport, maar zo'n man op leeftijd was geen reclame.

Programmaboekje

- 1993 – Niet alle namen van de deelnemers worden meer in het boekje gedrukt, omdat bijna niemand meer alle scores bijhield. Alleen de namen van clubgenoten werden nog genoteerd.
- 2009 – Bij de NK in Nieuwe Niedorp was er geen programmaboekje meer, alleen een flyer.

Prijzen

- 1750 – De eerste prijzen worden in ca. 1750 door kasteleins beschikbaar gesteld.
- 1916 – De verguld zilveren medaille voor de 1^e korpsprijs kostte in 1916 *f* 6,44. Bijna een half weekloon van een arbeider.
- 1989 – Enkele gekregen geschenken van de Kolfbond (KNKB) zijn sinds 1989 in de prijzenkast van Berkhout ondergebracht.
- 1991 – Juwelier Kroone uit Schagen adverteert in kolfnieuws 149 met zilveren of gouden kolfklikjes als speld of broche.

Prijzen op NK

- 1892 – Scheveningen *f* 250 prijzengeld.
- 1896 – De eerste prijs op de NK was *f* 100.
- 1958 – Het prijzengeld voor de zeven eindprijzen liggen tussen *f* 325 en *f* 500.

Punten

- 1886 – Kolfvereniging Gouda ontwikkelt in 1882-1883 het puntensysteem, wat op de eerste NK in 1886 wordt toegepast.
- 1889 – Op de vergadering te Goes wordt afgesproken dat alle banen puntenvakken zullen krijgen en dat de vakken achter de paal even groot zullen zijn. Er waren namelijk veel banen waar de twaalf het kleinste vak had.

Rabat

De letterlijke betekenis = de terugslag.

Het zijrabat is vliegend, dat wil zeggen het helt ca. 7 graden achterover. Hierdoor *loopt* de bal beter over het schot. Daarentegen hellen het voor- en achterrabat voorover om te voorkomen dat de bal opspringt.

De kolfbaan van Het Congres van Flora te Haarlem had in 1880 een baan met opstaande rabatten. Café De Zon in Amsterdam had een onoverdekte buitenbaan met rabatten.

Rabatteren

Eerst het schot raken en daarna de paal is niet toegestaan.

Radio

- 1955 – De VARA heeft op het NK te St. Maartensbrug flitsen opgenomen welke op zaterdag 17 september zijn uitgezonden.

Records

- 1933 – Jongste prijswinnaar op NK, Dirk Rijper 16 jaar.
- 1942 – Gerrit Mettes slaat met 535 pt. een record in Barsingerhorn.

- 1942 – A. Molenaar uit Zuid-Scharwoude verbetert met 561 punten zijn eigen record, 50-slagen, wat stond op 541.
- 1951 – Het korps van Niet Klappen Hoogwoud met Mr. H. de Boer, J. Kreuk en J. Schermer sloeg op de NK in Barsingerhorn een serie van 174 punten.
- 1962 – D. Rijper en J. Kreuk 559pt.
- 1972 – Piet Hilverda uit Andijk slaat als junior op de NK te Venhuizen op de voordagen 116 pt.. Hij verkiest het aan de finale mee te doen en laat hier mee het juniorenkampioenschap gaan. In de finale kolfde men toen nog van boven af en als hij wordt afgeroepen blijkt hij een andere kolfbal in zijn kistje te hebben. Hij besluit de bal om te gaan ruilen en kan dus niet met zijn directe concurrenten in de baan. Anderhalf uur later slaat hij zijn finalepartij en eindigt als vijfde.
- 1978 – Klaas Kooiman uit Andijk slaat op een 50-slagenwedstrijd in Venhuizen een unieke serie van 10-slagen: hij begint met vijf poedels en eindigt met vijf twaalven.
- 1978 – H. Bakhuis 560 pt. in Venhuizen.
- 1988 – Jan Bakhuis slaat te Oudkarspel 567 pt. in 50-slagen.
- 1992 – Het record puntentotaal korpsen stond op naam van Vriendenkring, geslagen op de NK in Tivoli te Noord-Scharwoude. Het korps van Op Maat brengt dit totaal op 487 pt. (108.2) in 1992 op de NK te Hoogwoud.
- 1994 – Arie Rentenaar evenaart het record van H. Bakhuis uit 1978 in Nieuwe Niedorp. Tevens loopt hij al de tien 50-slagenwedstrijden met een gemiddelde van 521 pt (104.2).

Do Zipp sloeg met een zestallenwedstrijd, ca. 1990-2000, een partij van 56 of 59 pt., maar haalde hier geen matchpunten. Zijn tegenstanders, Klaas Dil uit Wormer en Henk Huismans uit Krommenie sloegen ieder een partij van 60 punten.

- 1989 – Het dames-zestel van Moriaan Wormer behaalde in 1989 de maximale score van 48 pt. in één van de voorronden.
- 1910 – B. v.d. Maat, Lopik slaat 177 pt in 3 seriën.
- 1961 – T. Keizer, Andijk 172 pt.
- 1970 – Jn. de Wit, Zuid-Scharwoude in de Schelvis 176pt.
- 2015 – L. Schilder, Hoogwoud 175pt in Opmeer

Aris Berkhout 5x Nederlands Kampioen.

Sajetkolver Siem Kreuk uit Hoogwoud heeft een gehele 50-slagenwedstrijd met één hand gekolfd en sloeg 479 pt. Siem kolfde normaal uit de losse hand en stond vrij rechtop. Hij heeft twee maal een officieuze serie van 120 punten geslagen en op één 50-slagenwedstrijd drie keer een serie van 60 punten geslagen. Dit laatste hebben Theo Raven uit Hoogkarspel en Henk Bakhuis uit Dirckshorn ook gepresteerd.

Gerard Kreuk uit Hoogwoud sloeg in 1970 op een clubavond 120 punten. Piet Zee uit Hoogwoud deed dat eerder in De Schelvis te Zuid-Scharwoude. Ook Henk Huismans uit Krommenie heeft een serie van 120 punten geslagen en P. Langenberg uit Berkhout in Venhuizen.

Dirk Spijker sloeg in 2011 in Opmeer tijdens de Klassenkampioenschappen een serie van 120 punten. Hij is de eerste kolver die op een officiële wedstrijd twee series van 60 punten achter elkaar heeft geslagen. En de volgende avond op de club (dus op een andere baan) begon hij weer met vijf twaalven, dus een onofficiële 180.

Thijs Maars sloeg op de voordagen van de NK 1980 in twee series 119 punten.

Op de wedstrijd van de Noord-Hollandsche Kolfbond in 1908 te Alkmaar sloeg kampioen D. v.d. Kolven uit Koog aan de Zaan 10 twaalven achter elkaar, maar in series van 58, 60 en 48 = 166pt.

Reglementen

Uit het reglement van de Vier Enen te Spanbroek: *De kastelein in wiens lokaal de sociëteit wordt gehouden, is verplicht die gratis af te staan, zo nodig verlicht en verwarmd. Hij is verplicht alle spelen gratis te laten spelen en de daarvoor benodigde zaken in goede orde te houden.*

Bij een wedstrijd in 1891 te Wateringen werd gemeld: *Daarentegen was het prettig dat er niet werd gevolgd de bijna onzinnige bepaling van de laatste NK te Haarlem, waar een bal voor de paal binnen de ring liggende, mocht teruggelegd worden. Er mag bovendien voor de paal geen ring zijn.*

Ligt de bal binnen de kleine ring, dan moet deze terug naar de ring, zo werd in 1900 besloten. Als de bal bij de trekslag achter de lijn komt die de paal snijdt wordt een poedel gegeven, zo luidt het voorstel in 1892 en wederom in 1900 gedaan, dus punten scoren via het achterrabat kan niet meer. Dit voorstel van Haarlem werd verworpen

Werd de bal (1912) bij de uitslag gekeerd dat mocht de kolver zijn optrek bij de benedenpaal doen vanaf een stip, die 65 cm. schuin voor de paal lag. Het voorstel: Het met opzet tussen de palen te spelen bij de uitslag en optrek is niet geoorloofd. Dit voorstel wordt verworpen.

Op voorstel van Van Balen Blanken in 1911: Raakt de bal bij de puntenklap de benedenpaal 10 punten, via het achterschot 6 punten. Daarvoor kreeg de kolver 7 punten of had deze de keus om over te slaan. Deze regel werd al veel toegepast.

Het reglement van de Bond kende in 1918 zeventien artikelen.

1949 – De lengtelijnen in de vakken 1 en 6 komen voor sajjet op 125 cm afstand van het rabat en voor gummi op 110 cm.

1952 – *Kolfaan stuk* verviel.

200? – De uitklap mag niet over het zijrabat worden gespeeld.

Resultaten op NK

Slechts 6 x werd er in de eerste 40 jaar boven de 150 pt. geslagen.

Rolschaatsen

De vierde skatink-rink in Nederland werd in 1876 geopend op de kolfbaan in Medemblik.

Op de foto van de kolfbaan Huis ten Hoek in Wateringen staan vier heren op rolschaatsen.

Sajetdag

Nieuwe Niedorp organiseert in 1912 een wedstrijd voor kolvers met sajjetballen en Krommenie deed dit in 1918. Een officiële sajjetdag werd in 1959 weer opgestart en de eerste sajjetdag in Barsingerhorn trok 57 deelnemers.

Besloten werd om elk jaar op de derde zondag in januari de sajjetdag te organiseren, steeds op een andere baan en met een gezamenlijke broodmaaltijd, welke sinds 1955 niet meer gehouden was (zie Kolfnieuws nr. 126). Groenteboer Piet Swier was een grote animator van deze dag. De prijzen bestonden meestal uit kisten met sinaasappelen. De belangstelling neemt later zodanig af dat de organisatoren er in 1985 mee stopten. Een nieuw sajjetdagcomité wordt opgericht en zij organiseren in 1986 wederom de sajjetdag en ook gummikolwers mogen die dag sajjetten. Als gummikolver Jaap de Wilde deze sajjetdag wint, wordt deze laatste regel weer geschrapt. Echter vanaf 1992 zijn de gummikolwers weer welkom.

Sajetstrepen

Deze komen in 1971 officieel te vervallen. In de vakken 1 en 6 waren de onderbroken lijnen de sajetstrepen. Bij de ringen rond de paal waren de onderbroken ringen voor de sajeters.

Sajetten

Een journalist die verslag maakte van de NK in 1893 te Haarlem merkte op dat er een groot verschil was tussen sajet- en gummikolwers. De sajeters moesten een veel hardere slag geven. Bij de gummiballen waren er hardlopers en ook *bijna versleten gomballen*, de zogenoemde *soppers*. Deze moeten zo hard geslagen worden en gaan soms zigzaggend door de baan. Och, verzuchtte deze journalist, mocht men deze ballen maar opruimen en algemeen met sajet gaan spelen.

Op de NK 1894 in Bolsward zijn Wageningen en Schiedam de enige verenigingen die met *sayettenballen* spelen en in 1888 was Schiedam de enige. Ze vereisen een krachtige slag en de schotten in Bolsward zijn slecht voor de sajetballen. Zij lopen na het schot niet *naar huis*, de gummiballen komen beter van schot af.

Op de jaarlijkse kolfdag van Kolfvereniging Noord-Holland was er veel belangstelling voor de sajetkolwers omdat zij zo hard moeten slaan.

Een der leden van Mik Wis te Koog aan de Zaan vraagt op de jaarvergadering van 1926 om het sajetkolven onder jongeren te bevorderen omdat het anders snel zal verdwijnen.

Als in 1943 W. Gorter uit Krommenie zijn bal met een laagje vilt overtrekt, is iedereen enthousiast.

Schrijfmachine

De Nederlandsche Kolfbond schaft in 1934 een schrijfmachine aan.

Schuiver

Een gummibal die veel effect vasthoudt noemt men een schuiver.

Secretarissen van de Nederlandsche Kolfbond.

1885 – J.W. Tuinenburg uit Gouda.

1893 – C. Witteveen uit Haarlem

1897 – A.P.L. Spuybroek uit Goes, Almelo en Utrecht.

1920 – D. Tiemeijer uit Koog aan de Zaan.

1928 – M.J. Ridder uit Koog aan de Zaan.

1950 – A.P.S. Trotsenburg uit Koog aan de Zaan.

1958 – J.A. Vis uit Koog aan de Zaan.

1968 – Piet Persijn uit Nieuwe Niedorp.

1980 – Gerard Kreuk uit Wognum.

1996 – Peter de Swart uit Schagerbrug

2003 – John Bos uit Midwoud

2004 – Mart Bakker uit Noordscharwoude

2011 – Peter de Swart uit Schagerbrug.

2013 – Peter Wakelkamp

Sisser

Een sisser is een oude bal met barsten en kloven, waarvan de buitenkant licht versteend is, waardoor de bal veel effect houdt.

Zie ook Schuiver.

Sigaren

In Wormer was het de gewoonte (voor W.O. II) dat de leden bij aanvang van een onderlinge wedstrijd 1 of meerdere sigaren kregen en op clubdagen gaf iedereen elkaar bij binnenkomst een hand.

Six van Chandelier, Johan

Over de regels en de intensiteit waarmee het spel werd gespeeld, wordt in Nederland voor het eerst iets gevonden in het gedicht 's *Amsterdammers Winter* in de bundel *Poesy* uit 1657 van Johan Six van Chandelier.

Snijbal

Een trekbal op de achterlijn, of er net achter, wordt wel een snijer of snijbal genoemd.

Spelregels

Kolf aan het stuk: met de kliek tegen de paal slaan. Dit was tot 1952 een poedel.

Sociëteiten

Sociëteit: met gelijkgestemden samenzijn en over alles en niets praten.

Veel kolfverenigingen hebben echte sociëteitsnamen, zoals: Onder Ons, Ons Genoegen, Gezellig Samenzijn, Vriendenkring en Onder Vrienden. De kolfclubs zijn zeker ook gezelligheidsverenigingen en in het reglement dat de Kolfbond bij de oprichting opstelde, stond dan ook: *De Bond stelt zich ten doel het kolfspel in Nederland te bevorderen en daardoor vriendschap aan te kweken tussen de kolvers onderling.*

Sluitingstijd

Bij Niet Klappen Hoogwoud was in vroeger jaren ook de burgemeester lid. Deze verliet de clubavond eens vanwege een meningsverschil en binnen een half uur stond de veldwachter voor de deur om de club op de bon te slingeren omdat het sluitingsuur was overschreden. Men moest voorkomen en kreeg een boete van f 0,50.

Sponsors

Voorzitter Jan Klinkert haalt de eerste sponsors voor de Bond binnen. Het zijn Houthandel Eecen uit Oudkarspel en De N.H.-verzekeringen van 1816. Zij doneren een jaarlijkse bijdrage voor baanverbeteringen.

Spoorwegen

De Kolfbond had bij de Nederlandse Spoorwegen een korting bedongen voor de deelnemers aan de NK; de kolvers hoefden het retourtje niet te betalen.

Spreekwoorden, gezegdes en uitdrukkingen

De bal op een tuitje zetten).

Iets nieuws beginnen.

Met de kolf naar de bal gooien.

Moedeloos worden.

De kolvers kwamen voor de tweede maal in het krijt.

Men moet de bal slaan zo hij ligt.

Hij is overal bij met zijn kort kolfje (truktafel).

Iemand die aan alles de hand wil slaan.

Dat is een kolfje naar mijn hand.

Paal en perk stellen.

Met de natte vinger.

Zo glad als een kolfbaan.

Hij heeft gelukkig gekolfd.

Hij slaat de bal vaak lelijk mis.

Hij heeft niet onvoordelig gekolfd.

De beste kolver slaat wel eens mis.

De plank misslaan.

Hij heeft kolf en bal.

Daar zijn vele narren zonder kolven.

Zo stijf als het stuk van de kolfbaan.

Dat noem ik nog kolven.

De gek behaagt zijne kolf.

Het is een groot kolfhout van een mens.

Bravo, dat heet kolven.

De baan is klaar.

Zulke kolven, zulke ballen.

Het is geen recht spel dat men met kromme kolven slaat.

Men moet de bal warm houden.

Hij geeft hem stok en bal in handen.

Een weg als een kolfbaan.

Zo alle zotten kolven droegen, vond men geen hout
genoeg om zich te warmen.

Met warme ballen en stevige kolf speelt men het best.

Hij loopt naast zijn bal.

Die bal ligt nog niet stil.

De eerste klap is een daalder waard.

Die oordeelt op de gis, slaat de bal vaak lelijk mis.

Eerste prijs trekken in loterij.

Iets goed aanpakken.

Alle verlangde werkzaamheden zijn
verricht.

Door vol te houden iets afmaken.

Hij voorziet hem van al het nodige.

Hij is te voorbarig.

Die zaak heeft zijn beslag nog niet.

Spuybroek, A.P.L. van

Was in 1895 als kandidaat voor het hoofdbestuur van de bond door Zeeland aangemeld. Als voorzitter van Goes ontving hij bij de NK in 1889 van Jac. Kramers een sierlijk naamplaatje voor zijn kliek, deze kliek staat afgebeeld in de catalogus van de tentoonstelling Colf – Kolf – Golf. In 1897 verhuist hij als landmeter van het kadaster naar Almelo en in 1902 is hij oprichter van Kolfclub Utrecht St. Eloyen Gasthuis. Ook weet hij de kolvers in Boskoop over te halen om lid van de Ned. Kolfbond te worden. Meerdere verenigingen zijn door Spuybroek bezocht; hij was zeer actief.

De vertegenwoordiger van Mik Wis meldt in zijn verslag van de bondsvergadering in 1912: De Hr. Spuybroek las met een onduidelijke stem zijne Spuybroekiaansche notulen voor. Door zijn werk als landmeter woonde hij later in Goes, Almelo en Utrecht.

Op verzoek van een uitgever die al meerdere boekjes over diverse sporten had uitgegeven, maakte hij in 1909 een *geïllustreerde handleiding voor het kolfspel*. Dit boekje werd voor 50 cent verkocht. Ook maakte hij in 1911 een lijst met 110 kolfbanen waar nog werd gekolfd; helaas is deze lijst nergens terug te vinden.

Hij overleed in februari 1920.

Stoof

Een stoof werd gebruikt om de ballen te verwarmen. Onderin kan een komfoor met gloeiende kooltjes gezet worden. In de kolfbaan in het St. Eloyen Gasthuis staat er nog een.

Op de gravure van kolfattributen in het boek *De Nederlanden* staat een draagbare stoof afgebeeld. De Kolfbond schafte zich in 1888 een kolfstoof aan, om bij haar wedstrijden de ballen te kunnen verwarmen.

Café Noe op de Beestenmarkt in Leiden organiseert een kolfwedstrijd in 1882 en in de advertentie staat: *Heeren liefhebbers die van hun eigene kolven en ballen wenschen gebruik te maken, kunnen deze daags te voren toezenden aan bovenstaand adres.*

Straatnamen

- KOLFBAAN in Hoorn, Nieuwkoop, Naarden, Oude Schoot, Lopik, Bergum, Schildwolde.
- KOLFBAANWEG in Vianen.
- KOLFSTRAAT in Purmerend en Dordrecht.
- KORTE KOLFSTRAAT in Dordrecht.
- KOLFBANK in Ferwerd.

KOLFSCHOTENSTRAAT in AMSTERDAM.

Burgemeester KOLFFSTRAAT in Hippolitushoef.

Streepje

Betekent één hele slag, dus uit-, op-, en trekklap.

Streepjeskolven

Voor de huidige puntentelling (1883, Gouda) werd er om streepjes gekolfd. Dit hield in dat de kolver wiens bal het minst ver gekomen was een streepje kreeg en wie vier streepjes had, was verliezer van het partij. Het streepjeskolven werd in vele varianten gespeeld.

Er waren dan ook meestal geen lijnen getrokken op de baan. Waar er wel lijnen getrokken waren, liepen de lijnen van de eerste drie vakken rond, dat wil zeggen op gelijke afstand van de paal.

Omdat de ballen op de eerste helft van de baan werden gemeten vanaf de paal, waren de ballen over de helft, dan werd gemeten vanaf het achterrabat, dus de overige vakken hadden rechte strepen. Ook kende men eerst geen ringen rond de paal, dus de bal dicht bij de paal behoefde niet teruggelegd te worden. Zie Wateringen 1891.

In *Brieven over de Veremigde Nederlanden*, pag 350, ca. 1792, staat een beschrijving van het kolfspel: Indien de uitklap de paal raakt, mag de opklap op dezelfde wijze gedaan worden. Is de uitklap mis, dan moet deze via de paal teruggeslagen worden.

Stoof

Hierin werden ballen gelegd om deze te verwarmen. Men speelde soms met ballen die met rubberen lappen waren opgebouwd en deze moesten een goede temperatuur hebben, anders waren deze niet vooruit te branden.

Stukken

De kolfpalen worden ook wel stukken genoemd, vandaar de uitdrukking *de bal loopt stuk*.

Stuiten

Om geld kolven. Dit werd wel met kermis gedaan.

Tegels

De Stichting Early Colf heeft een grote collectie wandtegels met afbeeldingen van kolvers. Zie het webmuseum voor een vrijwel volledig overzicht van de productie door de eeuwen heen.

Televisie, radio

- 1958 – De heer Bert Garthof van de VARA maakt een radioreportage in de Wormer met de voorzitter L. Mallekote.
- 1961 – Dezelfde VARA zond op 25 augustus ruim vijf minuten kolven uit op televisie met opnamen van Krommenie.
- 1967 – De AVRO maakt opnamen van de Gouden Tientjes Wedstrijden te Krommenie.
- 1974 – Het programma Van gewest tot gewest maakte opnames bij het 100-jarig jubileum van Aan is Winst.
- 1976 – Op 3 december werd het programma Het spel met de knikkers met 7 minuten kolven onder leiding van J. Klinkert opgenomen in Venhuizen.
- 1985 – Het TV-programma *It's all in the game* maakt een programma over oude sporten. Een uitzending met kolven wordt in 1985 uitgezonden.
- 1996 – Er wordt een contract met de NOS afgesloten voor vier jaar en een samenvatting van tien minuten van de NK van Opmeer wordt uitgezonden.
- 1998 – Ook als de NK in Krommenie wordt gehouden en in 1999 te Wieringerwaard, zendt de NOS een paar minuten kolven uit. Het contract levert in 2004 € 5000 op.

Televisie-circuit

1972 – Tijdens de NK wordt op de finaledag voor het eerst gebruikt gemaakt van een TV-circuit, omdat in de kelder van St. Maartensbrug niet voor alle belangstellende genoeg ruimte is om de wedstrijd te volgen.

Tensen, Willem (1862-1931)

Hij werd in 1886 op 24 jarige leeftijd de eerste Nederlands Kampioen. Willem Tensen was kastelein in Schellinkhout en was een allround sportman en oprichter van kolfclub Sta Vast, welke later via Hoogkarspel naar Grootebroek zou verhuizen. Als kolver won hij veel prijzen en ook als biljarter viel hij vaak in de prijzen. Op een schaaktoernooi in 1903 te Hoorn werd hij vierde en in 1885 was hij deelnemer bij een wedstrijd in het schoonrijden bij de Amsterdamse Skatingclub.

Willem was erelid van de Hoornse schaakvereniging Caissa. Zie Jaarboek Oud-Westfriesland 2015. Op de vergadering van de Ned. Kolfbond in 1895 deed hij het voorstel om een kolfblad uit te geven. Het voorstel werd afgewezen.

In 1895 won hij de jaarlijkse wedstrijd in café Halfweg te Westwoud met 167 punten. Het jaar er voor werd hij eerste met 140 pt. .

Naast zijn café bouwde hij in 1897 een zuivelfabriek.

Hij verkocht ook diervoeders.

Tentoonstellingen

1890 – Bij de wedstrijd in Schagen bij Kolfbond Noord-Holland is een kleine tentoonstelling ingericht. Er zijn niet veel deelnemers. De heer Ands. Muller uit Willescoop toont enkele oude ballen, een zilveren kolf en een nieuw model draaibare kolfpaal.

Tradities

1902 – Goes houdt een oude traditie in ere om jaarlijks om het Koning- en Prinschap te kolven. De winnaars hebben voor een jaar het oppertoezicht over baan en spel. Wordt het Koningschap

drie keer achtereen gewonnen, dan krijgt de kolver de titel Keizer en die is voor het leven. De Keizer heeft alle rechten en is vrij van contributies. H. Bliet werd in 1902 Keizer. 1941 – Goes. De heer Dominie wordt gepromoveerd van aspirant naar kolver omdat hij in drie series meer dan 100 pt. slaat. Dit is een bijzondere prestatie daar hij nog geen jaar kolft.

De leden van “Gezellig Samenzijn” Zuid-Scharwoude geven elkaar op de clubavond bij binnenkomst een hand. Voor 1970 was het de gewoonte dat je op wedstrijden alle kolvers een hand gaf, dit is in de loop der jaren verwaterd.

Op verschillende kolfkluizen van St. Eloyen Gasthuis te Utrecht zijn naamplaatjes van de vorige eigenaars bevestigd.

Trekken

De puntenslag doen.

Twaalven

Een schone twaalft betekent dat twaalft punten zijn behaald zonder dat de bal het zij- en achterrabat heeft geraakt.

De naam van kolfvereniging De Schoone Twaalven uit St. Maartensbrug is bedacht door Van Balen Blanken.

Uitspraken

Anoniem

Dun ken lang an.

Pieter den Hartog (opa)

Bij een misgeslagen kasbal: *Als ie an weest was den had ie mooi weest.*

Jan Polman

Dur benne dur niet veul die dut kenne.

Dirk Spijker

Een beste kolver is niet diegene die moeilijke ballen goed slaat, maar een kolver die geen moeilijke ballen krijgt.

Bij kolven is het niet de kunst moeilijke ballen goed te slaan, het is de kunst om geen moeilijke ballen te krijgen.

De moeilijkheid bij het kolven is om het je zo gemakkelijk mogelijk te maken.

Jos Stavenuiter

Superklassers kenne geen verre ballen, hebben een hekel aan kasballen en hebben vaak een voorkeurskantje. Dus het zijn eigenlijk beperkte kolvers.

Jan Vaartjes

Als een goede kolver een paar negens slaat is hij niet in vorm, want dan is of de maat niet goed of de bal is niet goed aangeslagen.

Maarten Vlug

Die kasbal was op z'n zondags an.

Vijf twaalven

Op de 50-slagenwedstrijd voorafgaande aan de NK 1976 in Hoogwoud werd er door elf kolvers vijf twaalven geslagen. De baan in het Huis van Egmond liep naar de punten af en veel ballen die iets te hard waren liepen vanuit de 11 weer terug naar vak 12. Hele snelle ballen liepen zelfs uit vak 10 terug naar vak 12.

Vulcaniseren (van rubber)

In 1839 werd een vulcaniseerproces uitgevonden om natuurrubber, dat bij kou hard en bij warmte zacht werd, zo te bewerken dat het elastisch bleef.

Vijftigslagenwedstrijden

Over de Helft uit Nieuwe Niedorp organiseerde in 1894 een 10-serienwedstrijd, het was de allereerste 50-slagenwedstrijd. Sinds ca. 2006 worden er alleen nog 30-slagenwedstrijden gehouden.

50- en 30-slagenwedstrijden

- 1894 – Nieuwe Niedorp claimt de eerste 50-slagenwedstrijd te hebben georganiseerd.
Vroeger sloeg men 10 maal een serie van 5 slagen, maar om tijd te winnen is men overgegaan tot 5 maal 10 slagen.
- 1956 – De kolvers betalen f 1.50 inleggeld. De Bond krijgt hiervan f 0,30, de baanhouder f 0,20 en f 1 is voor de prijzen.
- 1960 – Het seizoen 1960-1961 heeft een record aantal van ruim 2000 deelnemers getrokken.
- 1962 – Aan de tien 50-slagenwedstrijden in het seizoen 1962-1963 hebben 1867 kolvers deelgenomen, dus gemiddeld 187 deelnemers. Vijf twaalfen werd door 24 kolvers geslagen.
- 1967 – Een voorstel wordt ingediend om 30-slagen wedstrijden te houden. In het begin wordt er alleen aan deelgenomen door oudere kolvers.
- 1970 – Tot ongeveer 1970 mogen de baanhouders alleen buiten mededinging meedoen aan de 50-slagenwedstrijden op hun eigen baan.
- 2003 – De prijzen bij de 30- en 50-slagen worden afgeschaft en ook loopt het aantal deelnemers aan deze wedstrijden terug.
- 2006 – Vanaf seizoen 2006-2007 kunnen er alleen nog 30-slagen worden gekolfd en elke vereniging is verplicht om met acht mensen te verschijnen.
- 2013 – Om de animo voor deze wedstrijden te vergroten wordt in 2013-2014 per klas een klassement bijgehouden en hiervoor prijzen beschikbaar gesteld.

Het is nu toegestaan dat dames met de heren meegaan om de ploeg compleet te krijgen. In 1980 zijn er 60 kolvers die alle tien de 50-slagenwedstrijden hebben gelopen.

Webmuseum

Tijdens de vergaderingen van de jubileumcommissie voor het 125-jarig jubileum van de Kolfbond (KNKB) in 2010 bood Cees van Woerden van Kolfclub Utrecht St. Eloyen Gasthuis aan om een webmuseum op te zetten.

Webmaster werd Do Smit, die er met veel inzet en medewerking van velen een fantastisch museum van heeft gemaakt.

Website

Opgezet in 2001, in 2007 geüpgraded en vernieuwd in 2014. De huidige website is gebouwd door Dries Bakker en Jan Blauw.

IJsballen

Waarschijnlijk een overblijfsel van een oud en vroeger meer verbreid ijsspel is het ijsballen, zoals nu nog in De Rijp, Grootschermer en Graft wordt beoefend. Men plaatst hierbij allereerst enkele trefpalen die de spelers om beurten met een ongeveer tien centimeter dikke houten of rubberen bal moeten raken. Winnaar is hij, die in het minste aantal worpen een afstand van ongeveer 700 meter aflegt, de paal raakt en er daarbij nog voor weet te zorgen dat zijn bal het verste van de paal terugkaatst. Het is dus zaak om niet alleen hard te werpen, maar ook zo behendig dat de bal geen oneffenheden op zijn baan ontmoet.

IJscolven

Het gedicht '*s Amsterdammers Winter* van Johan Six van Chandelier uit 1657 leert ons hoe het spel gespeeld werd en wat voor materiaal er gebruikt werd. Op 16^e- en 17^e-eeuwse schilderijen met

wintertaferelen zijn vaak colvers te zien en soms ook colvers die naar een *doel* spelen: kolvers dus. De ene keer wel en de andere keer niet op schaatsen en soms met een paal, een boom of een ingevroren bootje als doel. Ook zien we een enkele keer dat er van twee stokken een poortje gemaakt is waar de bal door gespeeld moet worden. Er is een tegel bekend met drie stokjes naast elkaar als doel, maar dat is waarschijnlijk een vergissing van de decorateur.

Hendrik Avercamp heeft veel winterlandschappen geschilderd en op één daarvan, gezicht op de Broederpoort van Kampen, staat hij links onder met een paar colvers afgebeeld en achter hen is de score in het ijs gekrast. Avercamp zou zichzelf hier als colver hebben geschilderd en voor de streepjes staan de letters HA en LA.

Bij het colven op het ijs werden ook ballen door de lucht geslagen. Zie Brederode waar een vrouw een kolfbal tegen haar hoofd kreeg.

Boek *Aantekeningen over enige harde winters en strenge koude van 1565-1709* uit 1667. Zie het gedigitaliseerde Haarlems Dagblad van 1 augustus 1939 met het zoekwoord kolfbaan.

We zien juist Hendrik Maas, de bekende kolver vrolijk lachend het buurwegje (Santpoort) afkomen. Zijn ijssporen heeft hij reeds aan en de kolf met pennebal in zijn hand, op weg naar een ijsveld op ondergelopen land, waar een kolfbaan was uitgezet, want als het hard vriest, kolft men op het ijs, zegt een bekend spreekwoord.

IJskolfvereniging Heerenveen (= Bandy)

Was in 1898, evenals de Nederlandsche Kolfbond, vertegenwoordigd op het Nationaal Sportfeest te Clingendael. Dit werd georganiseerd als huldebetoon aan H.M. Koningin Wilhelmina bij haar troonsbestijging.

Deze ijskolfvereniging speelde het bandyspel, zeg maar een voorloper van ijshockey (dus met strijd om de bal).

IJskolven

1895 – Bolsward organiseert een grote ijskolfwedstrijd op de baan van de ijsclub.

1903 – Krommenie organiseert een wedstrijd op het ijs. De palen worden door het ijs in de grond gezet. Van de 24 deelnemers is P.N. de Boer met 84 punten de beste ijskolfer.

In Nieuwe Niedorp heeft men ook op het ijs gekolfd. Daar organiseerde men zelfs een kermis op het ijs.

Vaandel

1907 – Bij de opening van de NK in Krommenie kreeg Onder Ons van de dames een nieuw vaandel aangeboden.

1908 – Recht Door uit Alkmaar kreeg bij hun 30-jarig jubileum in 1908 van hun dames een vaandel aangeboden. Het werd gemaakt door de firma Van Oven te Den Haag.

Het vaandel van *Zaanstreek* behoeft enige reparatie, aldus het jaarverslag.

1923 – Tijdens de NK in Spanbroek poseren de kolvers van *Zaanstreek* met hun vaandel voor de foto. Anno 2007 is het vaandel van *Zaanstreek* tentoongesteld in de *Kolfvitrine* van het Zaans Museum. Ook de vaandelkist van Krommenie is in opslag bij het Zaans Museum.

Het vaandel van *Rechtdoor* Alkmaar ligt in het Stedelijk Museum Alkmaar.

1948 – De sociëteit *De Prins van Oranje* werd omstreeks 1948 opgeheven en diverse voorwerpen, waaronder het vaandel, gingen naar het Museum De Bevelanden te Goes.

Verenigingen

1892 – Er zijn 17 sociëteiten aangesloten bij de Nederlandsche Kolfbond en voor zover men weet zijn er 22 verenigingen geen lid. Dit zijn: Utrecht, Waalwijk, Prinses Marie uit Goes, Middelburg en 18 verenigingen uit Noord- en Zuid-Holland.

Dus lang niet bij elke kolfbaan is een vereniging actief. Er is dan vrij kolven, meestal op zondag, en af en toe organiseert de kastelein een wedstrijd.

Verlichting

1792 – Dankzij de lampen van Boulton en Watt kon men vanaf 1792 de banen verlichten.

1823 – In het reglement van Collegie Nooit Gedacht in Koog aan de Zaan werd opgenomen dat de kolvers die bij lamplicht kolfden gezamenlijk één gulden en tien cent aan de kastelein zouden betalen.

1843 – Het St. Eloyen Gasthuis besloot in 1843 om gebruik te maken van portatief gas (in cilinders) voor de verlichting en liet zich vier jaar later aansluiten op het buizennet van een gasfabriek.

1913 – Elektrisch licht kwam in het St. Eloyen Gasthuis.

1978 – Bij de aanleg van de nieuwe baan in Opmeer trof men gelijk een voorziening om de beide palen te verlichten.

Voorzitters Nederlandse Kolfbond

1885 – Dr. G.C. van Balen Blanken, voorzitter van het voorlopige bestuur.

1887 – H. Jager uit Gouda.

1891 – C.W. Eisma uit Bolsward.

1893 – H.F. van Thiel uit Haarlem.

1902 – Dr. C.W. Vrendenberg uit Koog aan de Zaan.

1909 – Dr. G.C. van Balen Blanken uit Spanbroek.

1937 – Burg. Schrijnder uit Grootebroek.

1943 – L. Mallekote uit Hoorn.

1960 – Burg. A. Wiedijk uit Barsingerhorn.

1966 – C. Benit uit Hoogwoud.

1970 – Jan Klinkert uit Noord-Scharwoude.

1990 – N. Vertelman uit Berkhout.

2000 – Jan Polman (interim) uit Oudkarspel

2001 – Sj. van het Hek

2003 – Annet Klinkert uit Noord-Scharwoude.

2008 – Peter Tock (interim) uit Wormer.

2009 – Peter Tock uit Wormer.

2010 – Cees de Geus uit Opmeer.

2011 – Mark Aberkrom uit Venhuizen.

2018 – Peter van de Nieuwenhof uit Krommenie.

IJsspelen

Rijperijsspel- voor een uitgebreide beschrijving zie De Speelwagen 1947 blz.34 en blz. 157.

Op het ijs wordt met het werpen van ballen (hout of rubber) een parcours van ca. 700 meter afgelegd. Wie in het minst aantal worpen de eindpaal raakt is winnaar. Anno 2009 kent het spel in Groot-Schermer nog veel beoefenaars. S. Klinkhamer maakt er nog de ballen en ook het Ned. Kampioenschap wordt verspeeld.

IJsklossen

Het Zaanse Museum heeft in haar depot een houten bal en een stok met een schepvormig uiteinde. De enige informatie hiervan is dat dit het spelmateriaal van ijsklossen is. In De Speelwagen 1951 blz. 188 wordt genoemd dat op het ijs werd gekolfd, men sprak dan van ijsklossen of gieteren. *W.J. Gorter* schrijft dit in zijn beschouwingen over zijn onderzoek van Zaanse Keuren. *Ballen gooien*: Op blz. 62 van De Speelwagen 1947 met foto op blz.72 een klein stukje hierover: *De Rijk* – Door de Rijkse IJclub werden wedstrijden gehouden om het kampioenschap ballen gooien. Bij dit oude spel werd met “zenen“ ballen gegooid. Tegenwoordig zijn de ballen van merbau-hout.

Zestallen, achttallen

1958 – Door de P.P.C.-commissie werd in 1958 een achttallencompetitie opgezet. De kring Alkmaar-Zaanstreek organiseerde deze wedstrijden al een paar jaar.

1975 – Vanaf 1975 ging men over naar zestallen.